

Sri Krishna Devaraya Andhra Bhasha Nilayam,
Sultan Bazar, Hyderabad.

NAVARASA TARANGINHY

OR

BEAUTIES OF SHAKESPEARE

AND

KALIDAS

132 27.30.

29-6-63.

COMPARED, CRITICISED, AND TRANSLATED INTO TELUGU

BY

BRAHMA SREE

Ajjada Adibhatta Narayanaiah Garu

PRINCIPAL VIZIARAMA GANA PATASALA

VIZIANAGRAM.

నవరసతరంగిణి

శ్రీరామకవిర వాల్మీకియను బ్రహ్మశ్రీ వాచానరవిభట్ట
సారాయనవాసుడారిత నాంధ్రీసరిజగదీశ విశ్వీయ
రూపివాసుల కవిత్వ విరేషులు.

ALL RIGHT RESERVED.

FIRST EDITION—100 COPIES

Printed at Sree Vizarama Vyas Press, Fort, Vizianagaram.

PRICE RUPEES TEN.

1922.

నాచేరచింపబడి ముద్రింపబడి నాయొద్దవెలకు దొరకు పుస్తకములు.

♦ హరికథలు (తెలుగు) ♦

జానకీశపథము	...	...	1- 0-0
మార్కండేయో పాఖ్యానము	...	...	0-12-0
హరిశ్చంద్రో పాఖ్యానము	...	...	0-12-0
రుక్మిణీ కల్యాణము	...	...	0-12-0
సావిత్రి పాఖ్యానము	...	...	0-12-0
ప్రహ్లాదో పాఖ్యానము	...	...	0 -8-0
గజేంద్రమోక్షము	...	...	0 -8-0
అంబరీషోపాఖ్యానము	...	...	0 -8-0
భీష్మచరితము	...	...	0 -8-0
పార్వతీపరిణయము (పసుమతికా కృష్ణమూర్తికావిరచితము)	...	...	0 -8-0

♦ తెలుగు నాటకములు ♦

సారంగధర	...	...	1-0-0
---------	-----	-----	-------

♦ కావ్యములు తెలుగు ♦

బాటసారి	...	...	0 -8-0
చూర్ణి	...	...	0 -8-0
విశతికములు	...	...	0 -8-0
శ్రీకృష్ణజననము సంస్కృతనాటక ప్రబంధము	...	...	0-12-0
కాండము (సంస్కృత కావ్యము)	...	...	0 -8-0

అజ్ఞాపాదిబట్టి సారాయనదాసుడు,

విజయనగరము.

DEDICATED

BY

GENEROUS PERMISSION

TO

SRI SRI SRI RAJA MIRZA SRI PUSHAVATI ALAKH NARAYAN

GAJAPATY RAJ MAHARAJ MANYA SULTAN BAHADUR

MAHARAJA OF VIZIANAGRAM

BY

THIS HIGHNESS'S EVER LOYAL SERVANT

A. NARAYANADAS

PRINCIPAL

SRI VIJAYARAMA GANA PATHASALA

VIZIANAGRAM

సాత్వికతపముయు - వ్యక్తప్రసితామహుః • వలననికలరుః శా-వనచరిత్ర ।
 శౌర్యపరాక్రమ - చాతుర్యముల్నికుః • దాతస్వభావమో-ధర్మమూర్తి ।
 బహుజనపోషణ - పరతనీతఁడైన • జమునీకువచ్చెనో - నదయహృదయ ।
 సకలజనప్రియ - చారుఢోరణి నీకు • మహాబసిద్ధమ్ముగా - కులదీప ।

పూషవాట్కులమునఁ దొలి • పొడముటరుదు ।
 నీవలె న్నద్గుణంబుల • పోవుభభిర ।
 తగును నీ పేరు నీ కుశూ • ధవుని కృపను ।
 విజయమందు నారాయణ • గజపతింక ।

గీ॥ శ్రీ విజయరామగజవతి • జ్యేష్ఠపుత్ర ।
 వీరలలితా క మారీ కు • మారశూర ।
 నీగనుకుమార వివ్వాన • నీ కళశ్రీ ।
 రాజకులముఖ్య య క నా • రాయణాల్ల॥

గీ॥ కాళిదాస మేష్ఠీయగుల • కవితలవరుఁ ।
 బ్రేమ, దేదవుగానన • రించినాడ ।
 ఈకృతివ్దయతోడ నం • గీకరించు ।
 మలక నారాయణగజేంద్ర • యధిపచం॥

శ్లో॥ తవదాసాత్మ సంభూతా । వ్యనశ్శ సులభాకృతిః ।
 నారాయణ గజవతే । సాహ్యంప్రకృతికన్యకామ్ ।

ఆదిభట్ట నారాయణదాసుడు.

నవరసతరంగిణి

పీఠిక

జగత్ప్రసిద్ధులయిన పేక్కియరాశిదాసుల కవిత్వమందలి సాగములు తెలుగువారలకుఁ దెలుపఁ దెలిగించినాఁడను పేక్కియరాంగ్లయ భాషలో ముప్పజేడు పాటకములు న్మ్రతీయునాఁడు చిన్న కావ్యంబులు ప్రచురించెఁ- గాశిదాసుఁడు నాల్గునాటకముల న్మ్రతీయునేడుకావ్యములు. నొకచో నచెఁడను- కేవల మాంగ్లిభాషాసాండిత్యము మాత్రమేకల్గి సంస్కృత మెఱుంగనివారు పేక్కియరు కాశిదాసుఁడకంటె నెక్కువ కవియన్నియు- సంస్కృతజ్ఞానముండి యాంగ్లేయభాషా పరిచయములేనివారు కాశిదాసునిష్ఠాచిత కవిలోకమున లేఁడనియునువాదించుచురకురు. గీర్వాణాంగ్లేయ భాషలు రెండుఁగూడఁ దెలిసినవారి కాపండియమురద నేరదుః ఇంతకునొక భాషలో నేయిద్రులు కవిత్వముచెప్పినపుడు వారలతానత్యముఁ దెలుపఁగల లభముకాని- వేలువేలు భాషలయందుఁ గవికనొకచిఁత వారలవాసిఁదెల్ప మిక్కిలిపీలుకాదు- భాషాగ్రాహమునుబట్టి ననొకత్తయిగఁగడును. కాని జానకు వ్రతీయు నేవకుసకు స్థలుగురసములు పాఠభేదంబుల గౌరవలాభువ ముండు ననుటకుసంక్షేపము లేడింతకు- రాజమెచ్చినది రంభయనుసా మితయేలాకాణము- భాషలకెల్ల సంస్కృతము తల్లియ నాశ్రయంజిడి- రాజలేమలోకులెల్లరున్ భయపడఁజొచ్చిరి వ్రతీయువతఁడు చిలునవ్విన న్నను జనులందఱుల్లాసవందిరి నేవకునియల్కగాని నగివుగానియంతగా లక్ష్మముకేయుబడవు- న్వతస్పర్ధమగు నేవభాషన్ జనువుఁ పుకు రసోదయ మగునట్లు నేకభాషన్ జనువఁగానేరదు. పాఠాకరుచి- యద్దయ- పదు గుఱెక్క- నేయి- మీఁగిడ- చల- మొదగునికారములందు నపుడు వింత

వింత చవులుగు- చంద్రాకదాఃకొకటి పోల్చియెద్దియు నెక్కు పనికాని తక్కు
 పనికానియనుకాదు- సంతృప్తిముపాలకబోలి దేశభాషలను తెలుగుమొ
 దుగు విస్మయించెను- నాటియు నూహ మొదట నొకవిడిదప భాషా
 గూఢమున బయలుపడియెనుగా- భాషలలో బరియేమి యుపాలనొం
 దొరికినోల్చి పోల్చుచున్న లోక చావచ్చునక్కచో నదియునుండ నీ
 లుపద శమన నేయూహకలవడినవారల కాయుపాలెక్కువుగ నివాస
 స్థానములు- భోజనవవాధకములు మొదలగువానిపలె రుచింపుటయను
 భవసిద్ధము కదా- యంద్రసీలములపంటి కురుచిచటివారలకు- మాటి- బు
 గరుచిపురుబోలినయెట్టని కొప్పుపూబలకుండల్లని గూదరము- పునలో
 వెచ్చని గూదరము పాశ్చాత్యులలోను నుచింపలేదా- యిట్లు తేలికాని
 చినకొలది పేక్కియర్కాచిదాసుల కవిజ్యములలోని వాటిలోకాకాన
 లనపడ దేభాషలందైనగవులనాం బరంగినవారలలో బయలుపూ
 దొంగిలి మచ్చునకుమచ్చునన్ని యుదరపోషణాధకమకాని పేకెక్కుట
 కుగాని గ్రంథముల్లువారు నూటికిదొంబదితొమ్మిది- విశ్వమొక
 పులేకాలమందైనగడునరుదా సహజకవులకు సామాన్యప్రసిద్ధియు ద్వివిధ
 కవులకెక్కుడు కీతికనూడగవి తారసజ్ఞలు సర్వ పురాణంబుల గదనమును
 గానం గప్పట్టెను- పేక్కియర్కాచిదాసులకన్న నెక్కుడు కవితాప్రతిభ
 గలకవిశిరోమణులు సామాన్యులుగనుపేక్షింపబడియుండవచ్చునొందెడి
 యూహలువ్రాయంబడకయుండగోదటిచాళిలుబయల్పడకయుండగోం
 దటికావ్యంబులు ప్రచురింపబడియుండగొన్ని సేతువులచే గణిం బడక
 యుం బ్రఖ్యాతికొనజాలకున్నవి- పలుగురాడిమాటిపాటికెక్కుడు గను
 కల్గె యరువుకవి శ్రేష్ఠులుగ నెన్ని వాటికొండ్లకులలో బోల్చునపుడు
 నాయభిప్రాయమన నేపాటిది- వారలకవిజ్యమనవలె సాగనులేచకటకు
 దూరకొనిం ప్పడు చీదవాడొక తావుననవర్తించులపరిమితముగ నొం

తొందుమీటి కప్పుడనెద్దాననై సఁ దృష్టి పడకెద్దియుఁ దోచక తుడఁబ్బ
 యొకొన్ని చూత్రిము తెచ్చుకొనినట్లు - మఱియు - వారలఁ గొనువాఁడొ
 కదానికన్న నొకటికొనిజవులకొప్పి పలుతెఱంగులు దుట్టినలింపు
 వంటకంబులు దొరకునెడనెద్దియ్యుచువునెండఁ దినలేకవచ్చిపట్టయ్యె నా
 హ - యొరుదవుకబ్బములందలి పొండవ్యమ కొనియాడవే నొకచావు
 పన్ను వచందురుం జూచినకొలంకివః విఠిలుతీరున వారలంజరవిజ కొ
 లది సంతృప్తికీటగు - మఱియు - కిగిలేములఁగాంచి యారంపించి నానిం
 గులంకపంబుగఁదెలియఁ జూచుట్లు వారయూహలత్యామోచకరములు
 య్యుఁ గొన్ని చోట్లకురవగాహములు - సముద్రమువలె వారలకవి తాశకి
 యహారము - దిగింత రేఖకనఁకి వారముశ్శము కొన్ని తావులనందీయంత
 కుందును - వారిని కృమియొక్కతి కునిచేఁ జేయు - సరియె - గూమహా
 వీశ్వరులు లోకవర్జియ్యలు నేవేదతల్పనల - నిడవగుకవు లొకరికొకరిదా
 నీయకుండు - వారిలో కొండములఁ బోవ్వీలుకాదననిమట్టుకు వాడేభ
 నుడు - రసముచెడినీక - యహాకపుష్టిగఁజెప్పట - సందవ్యకుత్తిగల పదవ
 యోగము - స్వకంఠిమగఁ గననగల్గించి యుపువ్వివనమావారింజ
 ల్పుట - యకుకుంచకపద్యములట్లుట - మండిత పాదపరిణాకమన - వృదు
 మధుకోచివశ్యంబులం బొందు - మహాలయ్యుఁ గొన్నిమనముఖ్యులము
 లు - పుచ్చసాధారణానుభవము వ్యవ చింతించు - శ్రీ - సకలవృద్ధియం
 బులకెల్ల రసకువృత్తిలందీ సేవనకొదిలించుచే కపికళదగు ప్రయా
 జనము - మఱియు - నొకభాగములందీ కనవకనాగములును - చామ
 ప్పూహ - పిల్లుపట్టుమాత్రమే మూర్ఖవయ్యుఁడని యభాప్తిగఁ భామించ
 కి కరిగము నొప్పుము - పట్టభావతల్లిపొందఁజిది - ప్పూర్ణివ యెఁజిది

బాడికాని లేక కావ్యములరచించి కానిసాగ్యతాకికులుకానేరక గానశీలిత
 లగ్నాచిక తెలిసీతెలియని యభిప్రాయములిచ్చు సంగీతకుతారకులున్
 గవితాభాతలున్ గ్రహచారంబున రాజభాషా పండితులనిపించుకొని
 యున్న తపదవులందినమాత్రీ ద్రవకన్తియుం దెలియునని దురభిమానం
 బునం బండితమృత్యులై విపరీతబుద్ధిన్న వనాగరికాగ్రగణ్యులుగాఁ బ్రభు
 నన్మాత్రమువడయఁ గోరిగానకవితావిద్యలకు న్నదాచారములకు న్వేరుని
 త్తులగుచున్నారు- జాతిసాగకవ్యము- నాస్తికత- గ్రామ్యభాష- మొదల
 గుపెడతోవలు స్వభావసిద్ధముగా లోకమతోనేయున్నవి యొకరుకొ
 త్తగానేపకచానక్కఱలేదు- సాస్కృతమునఁగల కావ్యబంధనమాలాం
 క్లేయభాషకంతగాఁ గానరావు- నాయితానాయకలక్షణము భారతీయకృ
 తులందువలె బాహ్యశ్యాకావ్యములఁ గాన్పించదు- మఱియు నశ్లేలాది
 కావ్యదోషంబు లన్దనకబ్బములగ్గఱింపకుంట పేర్చియురు? దోషముకా
 దు కొత్తగానాగరకతంబుచున్న యాంక్లేయభాషకనాది నాగరక
 తఁగల భారతీయవాగ్దారవ మంతగాలభింపకుంట వింతకాదు- కావ్యంబు
 నఁబిఱుఁడనుటకుఁ బిఱియనిప్రయోగంపఁ జెప్పకేవకాదా- స్వభావవణిఁ
 నమనుచితిముగాఁ జేయరాదు- ముంగుళలువాల్చూర్లు ముత్తైవుంబ
 ల్వుతున చిఱునగవు తళుకుంజెక్కులు గలమోమున్నందు చందురునిఁ
 బోల్చివణిఁచునట్లు తినమొలసద్దాని విశేషంబు త ప కొందుటసంభ
 వగునా- మోమునెప్పచిఁసట్ల భోభాగమున గవచఁడగునా- శ్చిం
 గారమునస్త్రీపురుషులొందొరుల గుచ్చికొఁగిలింతుకొని దశవధచుంబ
 నము లొనచుచు గుహ్యభాషితంబులనుచు గామ కేళిగానించుట- హ
 వ్యంబున గోప్యవయంబులగవచుచు మోటమాటలుపల్కుట- కొద్రగ
 ళున నవయవంబులనటకుచు బ్రేవులంజెటకుచు సతికథోరనాగభాషించు

ట. భీమత్వంబున నెత్తురు వటదలు. ప్రేవులవోవులు. చొంగ మొదలగు సహ్యా
 ముల గల్గెనుట. కరుణయందు బలువురుగలసి యొక్క పెట్టున గోలువ
 నియోద్బుత. శక్తిశాసక్రియలు మొదలగు ఘోరముల జూపుట. భయాన
 కంబున మూర్తిపురిజోత్సవ వాభినయమనా. నాట్వరింగమున. బ్రేవ
 శక్తిసహామిత మాత్రమునాదు. జగుస్సభయశోకములతో సభాన
 దులకాభివ్యాసలు కలుగునట్లు నాటకములు ముగించరాదు. గూపకాభివ
 యప్రయోజనము సభ్యులకుల్లాసపచిక నీతినే ఫలటగాని జగుస్సభయశో
 కముల గల్గజేసి కలకవ్యమెఱింగి చుటకాదు. కుళ్ళివుందుమండి కులకు
 లరాలువురుగులా. వాంతులు విరేచనములు చేసికొనుచుగదు నీరసిలిచా
 వసిద్ధముగ నున్న మనుష్యులనొకవైపు పొడిచిపీడితిను రాబందుముక్కుల
 స్వేదముపేర్చులు పూర్ణగభవతుం బొడిచిచుట్టబందువులేడ్వ గ
 దువులోనిశువులుం బైకిలాగికాలడ్వొక్కచు బగడిచుకొనుకొదా
 కారుల సూరచేష్టితములక జూడవేడ్కబదు నామాపులు. లేక. సవ
 రత్నస్థగిత సింహాసనమున సకలజనసమ్మతినస్థిమిచు చక్రవర్తులన్. బ
 రహరనదనావ లోకనకుతూహలంబుతో నానందంబుమూర్తీభవించున
 ట్లు పెండ్లిపీటవలంకరించిననవధూవరులక. చేశోపద్రవకారులగు దుష్టక
 తువులటాంబి పాణదళమింకలజనరక్షణకక్షులై జయభేరిమోగియ
 నిజనిరదుంబుల కేతెంచు నీరబంధువులనాలోకింపనాశించునా. తనతక్
 తనతండ్రివత్తగి తనతండ్రివత్తమిడి చంపించినకారణమున దానివత్త
 డ్రిక్పొడిచి పగడిచుకొని తన్నుంబాడుచుకొనిచచ్చుట. మునుముదిమ
 కులాడి నైండ్లాడియా పెతనయెదుట విటకాతో జేయు దుశ్చేష్టితంబు
 కనిపెట్టెయు నొక మహారాజేమియు నజ్ఞానకనోయూస్థికిని తుదకాపెర
 నకొడుకులచేయవరాదు జంపించివాని భార్యంతెలుపెక్కించి య. పకా

తెల్పులనశ్రుతియునాల్క- ఖండించుట మొదలగు తనదుష్కర్త్యము
 బహిరంగముగా నొప్పుకొనిపడుచే బాడువబడజూచుట- తేదండ్రు
 లన్నదముక్తులు మొదలగు నన్ని హితబంధువుల గ్రాభ్యాభిలాషచేనన్ని యో
 కుట్రల బన్ని బందెలిడిచంపుచు బలిబాలుర హాసమొనరుచు భరణ
 లంజరించి యాదీన నృపవిశంతువులం శేష్లాడివిడిచిపెట్టుచు ఖండికృ
 త్యములాచరించుచు దుష్కృతమష్టరాజు యుద్ధమునగులుట- మొదల
 గుననమంజరి కథావిధానములు రంగశ్చలమున నభినయించుట కొంతనీతి
 నోధకమగ్నము సభాసముకు హృదయక్షోభకరంబని యెంచియో భరణ
 ముని పము ఖ నాట్యవేదవిదులు శృంగారివీర రసవిభాములుగా
 నాటకము లుండవలయుననియు నుద్దిమ నాయకానాయకస్వత్తి బోధక
 ములైయుంకవలయుననియు సుఖవ్యవసానయుతములు కావలయుననియు
 ను శాసించిరి- భారతీయులంకారికులేషాచిణ నోషములు పెక్కులు
 న్నప్పటికిని పేక్స్పియరుని కృతులు లోకోద్ధరములనుటకే సందియములే
 ను- పేక్స్పియరునివంటి కవిభామణి సభాతోసభవిష్యతి యందగినది-
 పేక్స్పియరుని కవిత్యముతో నన్యరికవిత నోబ్బల్చుటసూర్యునితోగరదీప
 క సరికేయుటవంటిదను విచక్షణులు ననన్తసేయరాదు- తనకావ్యదహ
 ణమున జగమునెల్లజూపిన మహానుభావుడు భారతీయులలో న్యాసు
 డు నాండ్లెయులో పేక్స్పియరుని నాయభిప్రాయవ- భారతముచదివిన
 ప్పడు పేక్స్పియరుని కృతులన్నియుం బోకించినపుడును నామనసునకులో
 కమంతయు నొకపోల్కి స్ఫురించెను- పేక్స్పియరుని నాటకంబులు
 37- All is well that ends well బాగుగా ముగియునదంతయు న్నా
 38 1 Antony & Cleopatra ఆటసీమణియుక్త యోగిట్లా 2 As
 you like it నీమిష్టాదుసారము 4 The comedy of errors భ్రాం
 త్సహసనము 5 Coriolanus కారియాలేనసు 6 Cymbaline సిం
 బల్లెను 7 Hamlet, prince of Denmark డెన్మార్కుయవరాజగు హే

8 julius caesar జూలియస్ సీజరుడు 9 నాల్గవ హెన్రీ మహారాజు
 చరిత్రము మొదటిభాగము 10 రెండవభాగము 11 అరదవ హెన్రీ మహా
 రాజు జీవనచరిత్రము 12 ఆరవ హెన్రీ మహారాజు జీవనచరిత్రము మొదటి
 భాగము 13 రెండవభాగము మూడవభాగము 14 ఎడ్వర్డ వహెనీ మహా
 రాజు ప్రథమ జీవనచరిత్రము 15 జాను మహారాజు జీవిత విశేషములు 16 లియ
 ర్డ్ మహారాజు ధర్మనాటకము 17 రెండవ చార్లెస్ మహారాజు ధర్మనాటకము
 18 మూడవ చార్లెస్ మహారాజు ధర్మనాటకము 19 వ్యధాప్ర
 ణయోద్యమము 20 మేక్ బిట్టు 21 ప్రీతికి బిట్టు 22 వెన్ని సుహృదకుడు
 23 విక్టోరియా రేవెన్యూ కలెక్షన్లు 24 మేచే విరేకం 25 mach Ado about
 nothing ఉత్సాహం 26 బెల్లెయను వెన్ని నేతలు నల్లనివాడు
 27 నిర్మల మహారాజు పక్షిస్తు 28 గోమయగజాలియట్లు 29 గజయ
 లిన్యూస్ రాలిగారేయట్లు 30 గాలివాన : 1 మనుచీ జీవనచరిత్రము 32
 ఎడ్వర్డ్ కనుమధుఃఖాంతనాటకము 33 లోలియన్ క్రీడాలు 34 : నైం
 డవరేయ - లేక - నీలినిది : 35 ఎడ్వర్డ్ నేతలు గజమనమ్యలిన్లు 36 నీ
 తుకతి Winters tale 37 కాన్యంబులరు 1 కేన్స్ పోనియన్లు 2
 ల్యూక్రీస్ వెలుల చాళువ్యములు 4 నాయకవిజ్ఞానము నీవీనతీధివా
 సి 6 భాగ్యములకుకవక్షి - కాన్యంబులరు వెల్లెట్టు బాట్ల వారివి వాగ్దా
 నకాన్యముల పాశ్చాత్యులను లేకుండుటయ. క కొంతయన గాడు - కవి
 తావ్రోభాగ్యంబులరు ముఖ్యముగాని వారినియమములు నీకిలేవని నేన
 వగించరాదు - సహాయసహవతో గాన్యమునా నేచికన వాళకన్న సహ
 యుక్తి నైవవాడు వసియుండుదా - శాస్త్రముచదివి సుకీర్త్యునా
 గిసంగినికట్టిన మానవకల్పితాత్మకము కన్న సహాయాద్యులను ర
 మ్యముగఁ గనగూడ్చుకొనిన బంగారుపిచ్చుక నేవుల పుష్పము - సకల
 భాషాజ్ఞానియగు దేవభాషలో గాన్యముచెప్పి లోకులమెప్పుంచిన వానిక
 న్న దేవభాషలో గిల్పమునచేక దగిముప్పొల ప్ప పెట్ట వాడు వే
 యిరెల్లెక్కు - పనఁదగు - నందుకొరకతిమగుడు - కాళిదాసకృతులొగ్గయ

భాషకును పేక్కియరుచికావ్యంబులు గీర్వాణభాషకును మాచికనయెడ
నాలురుచర శార్వత్తవ్యమునవ్వవడుననియెంచి నాకుఁబోచిన కలిగినను
ని మూడునవ్యము లాంధ్రయభోషకును పేక్కియరుచి మూడునవ్యము
లు సంస్కృతమునకు నాత్మకావోడను- శ్లో॥ చిన్వీశ్యామా॥ దీనితెలుఁగీ

గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది- She who is there a lovely and
deicate woman of middle age, sharp toothed, scarlet liped,
tender waisted, gazzle-eyed, deep navelled, slow footed,
on account of heavy loins, slightly bent down by breasts ;
like the first female creation of the Creator. O, she doeth

teach the torches and దీనితెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది- శ్లో॥
అశ్వంకుం బక్కియతిరునులొనినవే- హాస్రదీనాళి॥ రాత్రోకాశ్మీపణ
విచువక్కిన్నభూతీ విధాతి॥ సౌందర్యం చూడఁగియును ప్రాణమిచ్చ
అమూల్యం॥ వాయవ్యోభాచరం వహుఁడన్న భకుఁడీతనా॥ శ్లో॥ ఆ

కారనద్యభిప్రాయః దీనితెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది. He is as in-
telligent, as beautiful, as learned as intelligent, as engaged
as learned, as famous as engaged. He was a man and

దీనితెలుగీ గ్రంథమునఁ జూచుకొనునది శ్లో॥ హా- ధూ మ్ము
మాన్వర్వధేత॥ సుమూలకమునుజాకరః॥ నాహంకదాపీక్కిచ్చేన్య॥ త
స్యప్రియినిపుః॥ శ్లో॥ అభరణమభరణం ornament of orna-
ments, decoration of decorations, simile to simile, friend !

her. beauty is దీనితెలుగీ ప్రాణమిచ్చమునఁ జూచుకొనునది. To gild refined
gold and దీనితెలుగీసూతమునఁ జూచుకొనునది. శ్లో॥ స్వశోహేమ
విలేపనంసమగి కే రహస్యతేనంబం॥ చాంధ్రోభావప్రియతే సుగంధకలనం
హైమోపలేష్టి హానమే॥ దేవేంద్ర స్వకథాననేనను దితే వణాకంఠరిప్రా
పణం॥ దీనేనాకకరుచిప్రదీపక మతివ్యధక మ్మ హా సా న్న ద తే॥

పేక్కియరుచుడు సమాక పుడితుడు- స్వసంతో కల్పనాచతురుడు- ప
రువట్టినాట్టినాంగక యభేచ్ఛగాఁ గావ్యంబులొనచెను- మృతీయు
చెకు- శబ్దంబులకు నిజేచ్ఛాచుసారాధకంబుల వినియోగించెను- గాల్

దాసుడు పాదీరని బంధనము లకు లోబడి కృతులను సచేతనండు నాకు
 పఠించిన కావ్యంబులు 1 రఘువంశము 2 కుమారసంభవము 3 మేఘసం
 దేశము 4 ఋతు సంహారము 5 శృంగారతిలకము 6 పుష్పబాణవిలాస
 ము 7 సలోదయము 8 రాక్షసకావ్యము - నాటకములు 1 విక్రమోర్వశీ
 యము 2 శాకుంతలము 3 మాలవికాగ్ని మిత్రము 4 ప్రహసనము -
 పేక్షియగునచింత 37 నాటకంబులలో 4-20-21-24-25-26-27-30-33
 -24-37 లతనివికావకొనెదనఁ గానినిశ్చయము చెప్పరాదు - వివిధ వేషంబు
 లనొక్కచో వివిధాన్యల ప్రేమనటులకనిపరస్వత్పరైక్కు తెలుగులఁగా
 స్పించుటకూడ నై జమన వచ్చుచు - రఘువంశమున సవనాననగళములు కు
 మారసంభవములోని పదవనగళ మొదలు కడవనగళును మాలవికా
 గ్ని మిత్రము - సలోదయము - ఋతు సంహారము - శృంగారతిలకము - పు
 ష్పబాణవిలాసము - రాక్షసకావ్యము - ప్రహసనము - కాళిదాసకృతులగు
 నా - మేఘసంధి ప్రసాదము - కళిదాసుగారి జెప్పలేదననలోదయరాక్షసకా
 వ్యములు - స్వయంభూత్పదాలవన ఋతుసంహార మాలవికాగ్ని మిత్రశృం
 గారతిలక పుష్పబాణవిలాసములు మోటహాస్యముకనుపడదనఁ బ్రహస
 నంబు నెడమచేతినాగివలె రఘువంశకుమార సంభవావ సాననగళు
 నగ్రిచించెనేమో - కాళిదాసుడు పేక్షియగునివలె స్వతంత్రుడకాడతని
 కవిత్వము చాల్చి న్యాసకవిత్వముని సమసరించి - భారతీయ గ్రంథము
 లలోని యూహలన్నియుఁగలిగినచో పేక్షియగుని యూహలగునేమో -
 యెన్ని మాహాదేవులు కలిసిపోతినను సమద్రీనున కొక మూలకువచ్చు
 నా - సూర్యచంద్రులన వర్ణి - సూర్యకాంతి - గీర్వాణ భాషాశారవము -
 భరతవంశచార సౌకర్యము - పేక్షియగుని కవితాప్రతిభయు నిరుప
 మానములు - పూర్వంలో వాల్మీకి న్యాసులు - నవీనులలో జయజేవమా
 ఘభవభూత్యాదులు గాళిదాసునకు సమానులతో లేకనికులోగాని లోక
 మునందలికవులలో పేక్షియగునకు సమానుఁడుగాని యధికుఁడుగాని లే
 డనవచ్చును - నామల్లుకునాకు గాళిదాసుంజదువునపుడు పేక్షియగు
 నగరుననన్న పుడు పట్టణమువలెస్థిరించెను పేక్షియగునిజదువునపుడు
 కాళిదాసుడు మహారాజ్యము స్పృశింపించునెడ నుద్యానము వలెదోచెను -

మతియు- నీగ్రంథముననాయుపయోగించిన భాషయుంబద్యలక్షణము
 న్పూర్వవిమతానుసారము- కాళిదాససంస్కృత మచ్చ తెనుగునందెల్పి
 నాడ- గీర్వాణభాష తెనుగునకుమామూలమగుదు- గమికమీకృతనై
 కసీవృత్తుడైనై యియ్యాంధ్రీకరించినలాభమేమి- యాంధ్రయభాషకాం
 ధ్రమొసమకనడ నాంధ్రయ భాషాపరముల వాడుటెట్లుతగవో దేప
 భాషనైలిగించునపుడు తత్సమమట్లుపయోగింపరాదు- మిశ్రకావ్యముల
 న్నూడ- గొంజొకయభాషమునైలుప నచ్చ తెలుగునకు శక్తిచాలనప్పుడు
 మాత్రమేవాడుకలోనున్న తత్సమముపయోగింపనచ్చును సీ॥ వడిగో
 రు వెచ్చగుబ్బు- గ్రీష్మకౌగిలి-గట్ట మొదలంట- బట్టమోడి యని
 చెప్పక- సహసానఖంపచస్తనదత్త పరిరంభమామూల పరిపీడితాధరో
 ప్య మనిసింగారమునకుదగినకఠిన సంస్కృతదీక్షు- సమాసములందెలు
 గు పదైమ్మడమ్మట్టంపరా దిపుడఱున్నకు- బల్కుబడిలేద- తెనుగు
 ననఱున్నలు- శకటరేఫములుగల పదముల- దెలిసికొనుటకుస్సాధ్య
 ము కానికొన్నికొన్ని ప్రయోజనములంబట్టి పూర్వమతానుసారంబుగ
 నీగ్రంథమున నఱున్నలు- శకటరేఫములు దంశ్యచజలకు- బీకమొ
 దటిపదిపుట యంకున్నట్లుగుతులుండెలుపబడియెను- మిగిలినబుద్ధిమం
 తుడు నోటిబిండదీసిచెర్వులోని చేపలుచెల్లెక్కిపోయెనన్నట్టిపుడొక పం
 డితమ్మగ్యుడు కొండకుగొడ్డ- యెందుకెప్పుకు- నంపుటకమ్మట- మం
 చికిమళ్ళ- యంకకీజ్కయనియుండెలుగువారితం జంపుచున్నాడాహా
 యేమీపిదపకాలము- తెనుగునలేనిదెలు తద్దినముకొనునట్లు తగిలించు
 కొని గోరంజీఱునది గొడ్డటంజీల్చునట్లు సులభముగానున్నతోవ్రాచుగ
 లిగిన దానికీజ్కలంబోదించు వృధాప్రయానములేఖకులకు- గా
 వింపదగదు- పేక్కియర్కాళిదాసుల లోనిసాగసులు శృంగారాదినవర
 సరియల నీగ్రంథమున బోల్పబడియె- కావ్యంబులం గీతగోవింధమువం
 టి గీతప్రబంధముత్తమము- మాఘమువంటి కేవలపద్యకావ్యము మధ్య
 మము శాకుంతలమువంటి గద్యపద్యమిశ్రీ రూపకమధమము- మొదటి
 ది సంగీతసాహిత్య విద్యావేత్తలకానందదాయకము- రెండవది కేవలభా
 షాపండితైకవేద్యము- మూడవది పండితపామరోభయ నేత్రశ్రోత్ర

మూర్త్యరంజకము. మొదటిదానినిచించుటకు నాగ్నేయకారుడే శకు
 ను. రేపనదానికి గేనలహామవడితఁడంచాలును మూడవది పలుపుర
 వాలకములతోఁగాని యక్కఱరాదు నాటకాంకంకనిస్వమునదానికి నా
 టకరచన మే యుత్తమకవిత్వమని యభిప్రాయమాలేక కవికిఁగావ్యరచ
 నా శక్తి తక్కినపుడు నాటకరచన మొనఁచుకొనియూ నాటకవిరచనములు
 చెట్టచ చెప్పి దుకాలమునకుఁ గుక్కమూఁతిపిండెల
 నందగునమోపసూతాత్తముయావనమనవయ
 నుచెడుటకు గుఱుకాన్ముకాదా సహజమగుచంద్రలింబమం జూచి
 యారందించక చిత్రపటమునందాని ప్రతిజూచి యలరువెట్టివలెఁగొప్ప
 నుపేక్షించి కొయ్యజాన్మువ్వించువెంగలిమూర్తి- వజీయఁ బ్రవృత్తమ
 గుహలుమాని మనసులోఁబొట్టాపు నెడఁగుతెప్పునఁ దాఁబడించు య
 థాధావస్తపు వాస్తవమున కానందింక వాకంబులగుల్లానమువా
 డెంతవెట్టివాడో యిప్పటిలోకు సంగతి తెలిసికొనుటకు మోచేతికం
 ణమునకర్తచుట్లు నాటకము చూసినక్కరలేదు ప్రాధ్వలస్థితితెలిసికొనుట
 కు నాటకములకన్న గిట్టినతేలికద్యవద్య కావ్యమాలెత్స యెకరివేన
 మొకహాని చో నవహానాన్నవహగుఁగాని స్వభావకముగనుండునా కా
 పురనాటకప్రయోగమునఁ బ్రయోజనములేదు పూర్ణగర్భవత్ప్రయో
 నమాటవజచి తన్నునిరసించుభరణయెదుట శకుంతలపడినపాల్లోక ప
 దాజేంద్రశుక్తివాడాపె వేషముపూని తెలువఁదొరకొనుటయు నందుకుజ
 నులరుటయు వెట్టికుదరినదిరోకలితేరా నిలఁజుట్టకొనియెద నన్నట్లుండ
 దా యట్టివాలకంబులవలన వెట్టులకుఁదప్ప జ్ఞానులకు హృదయంబులర
 సరాప్పతిలునా తనతల్లిసత్తగి తనతండ్రికివినమిడి చంపించినతనపినలం
 డియెదుటనున్న పు హేమైట్టయొక్క ముఖవైఖరియెట్లుఁదనో మన
 యూహకేయందఁపు వేషముచేఁదెలువఁబడుటెట్లు కథానందభాముతె
 లువుటయందు గాటకముద్రావిడ పాగిగాయావమువంటిది యొకవత్సర
 ముక్కిందటఁదాఁగలిగితిలోకై కసుందరియగు శకుంతలనన్మఱచి యాపె
 యెన్నిగుఱులు చెప్పిననునమ్మక నభిప్రాయపెందూఁదాని పొమ్మనిన
 దుష్ట్యంతుండాపె యేగిన వెంటనేయాపెకుఁదా నొసంగినయంగ్రముక

జాలిగముద్ద డొక్కరిగఁ మాశ్రమ చే నా పెన్దాగూడినట్లు స్థానము తెచ్చి
 కొనుటయు వాటియొక్కెల్ల కాపెకొనుకు-దూచి తనకోడుకనివిభవించి వి
 కవావ్రోధా కోనుగు గూడె కుం-గాఁబోల్చి కలిసి యున్నట్లు పురా
 నాకథకు విరుద్ధముగ తోపొని మరంభవచు లగు దిక్కుచుట యుకి నాటక
 ముటచుటకాంతాకవి వ్రాసెంటి యీచోద్యమేమి నాటక ఫుచ్చివాల్సి
 కవ్యాసాదేశపుకీనాటకవిరచనోనాక్షర మెలపుటలేనో కవిరచ్యో
 ములగు పోవిమాఖలులు స్వయంభూతిక నపోనోపర్వ నావలున్నె
 న్నరు ముట్ట ప్పములు నాటక విరిచన మనంధా
 వ్యమనిఁజూ-ని పనియలియు మానివేసెయందును విస్మయము
 వలె గద్యముకన్నఁ బద్యము రచించుకట్లుము- పద్యముకన్న నాటయు
 నచుటకట్టిము- నాటకవిరచన పద్యమున నేమి యుక్తమైననేమి
 దాచిలో పాలోపములతోఁబరిచేమి- కడిచినదానికి నగ చే-లోకైకపు
 లునాఁ బొగిని పేక్కియర్కా-నివాసుం క్కంటులో కచాఁగించిచివో
 పేక్కియకుని హేమైట్టును గా?దాసంగి వాకం-మును నెరుపనూని ప్ప
 భ్యాతింగాచిందు- వాఁగినిని- కొంతచచ్చింపవలసియున్నది- హే
 మైట్టు దెన్నాళ్లకేశమం-దొంగు వానివలె దుమాన్ముగ నేడుగా
 కేర్యోయీ సంగతిచెప్పుటకు సమానముడి యా ప్రభువాదయ్యమేలేది
 రావక్కటలేవనియనుటబట్టి యదివల కేరాజు బలాత్కారముగా నతని
 తమ్ములిచేఁ జంపఁబడినట్లందొక్కఁ డోసియుంటున్నట్లు- వాటియు-హే
 మైట్టు కావలసివెత్తివానివలెఁ గన్నకదని తనచెలికారకతోఁ జెప్పి
 యున్నాఁడు తనతండ్రితో నోఫిలాసిననడుము హేమైట్టుకొని యం
 తయోప్రేమజూపించి యెట్టకేలకుఁదనయందలి మోహమువిదల్చుకొ
 న్నట్లు కార్చిచెరచెప్పుటవలన హేమైట్టుకుఁ దనతల్లియునిం తం
 డ్రియునొనచివ దౌరభాగ్యముంబట్టి నానారభోగములందు గాఢవిరక్తి
 కలిగె ను-ముఁదగు తనతండ్రి గంట తనతల్లింబెండ్లాడి రాజ్యమాశ్ర
 మిందుకొన్న తనవినతండ్రిబోలెయింది పగదీచుకొనుటయే తనబ్ర
 థుకుంకు సాధకమనినిశ్చయించి పట్టపానితలెసరించుచు నడునువేయ
 కొనియూడెను హేమైట్టునకుఁదనతండ్రియొనచివనదుమాన్ముగతేదా

కి మఱి నా పెక్కు శక్తి పెక్కు కిలి సేమెట్ట కెట్టి వేషములకుం దవ దుర్మయ
 మే కాక గామనిశ్చయముగాఁ దెలియును హేమెట్ట తెన్నుల మనుజుల
 మానుషులముపై నచహ్యపడెను లోకమునకుఁ దెగోరిత గుర్తించు
 భార్యను రాజ్యభోగము దృఢప్రాయముగఁ బరిశ్రమించియు హేమె
 ట్టుతాన్ని వలచిన యోధీలాన మఱియుఁ దనతీవితేచ్చనాడఁ బాపాత్మ
 డగు తనతీతండ్రింజంపి తనతండ్రి ఋణము తీరుకఁ కెంచిడిడనాడెను
 హేమెట్టు భరాత్ముడు మఱియుఁ దిశ్శులుడు హేమెట్టుయొక్క పినతం
 డి) ప్రియము తనతీవనకై శిశ్నాత్మవవంతులకుం దియైన స్వభావ
 మగ హేమెట్టుచేనాత్రయకై హేమెట్టుబోలయింప నిశ్చయించెను సు
 గూఢాచార్యుల బుములంబుల గాఢాచార్యుల తనతండ్రికిఁ దిచ్చి దుగఁగా
 భూయిష్ఠుడగునుగానియును తనతండ్రికిఁ దిచ్చుమిగి తనతండ్రిం
 జంచుట హేమెట్టునకు బ్రతుకునందు లోకంబున కెను దనతల్లితోఁ జో
 లింపనకుఁగూడఁగూడని పంబంధముంట శంకించియే కాఁగోలు హేమె
 ట్టు తనతల్లిగదిచొరగక కాత్రిమున నొ టిగదాగిన పోలిఁ స్సనెఱు
 గెట్లు పొడిచిచంపెను హేమెట్టు లోకులందఱిచే మిక్కిలి క్రేమి పంబం
 గాన నరసిక బాహులముగాఁ జూచిచేయుటకాచరి పినతండ్రికిఁ జెటచెను బ
 శ్చాత్తావనశయందు న్ననాధికముచేయుచున్న పంమదుర్మార్గుడ
 డు చుపఁబడినకతియందు కిన్దపకకులచేధవకాడ్చెన హేమెట్టుడె
 వనుసకు మొక్కుచున్న పినతండ్రి)రాత్రి నొక గడనకు దొరికినవ్వుటి
 కి జాఫకుండును వఱియు నోధీలానానలచి వదిలించుకొనిన హేమెట్టు
 బోలయిందుటకు హేమెట్టుపినతండ్రి యిగ్గాంతునకు బంపుటవినిరా
 త చెందిచ్చి పోయెట్టి కట్టికేగారణమాపె తండ్రి యాకస్మికముగా
 హేమెట్టుచే జంపబడుటయని హేమెట్టుపినతండ్రి భ్రమపడెను బుద్ధు
 డు వట్టాపువీనిచ్చెను మనుజుశనమంజూచినపుడు తనసారనిబ్రాహ్మిం
 చియు హేమెట్టునమాని దెంగట హేమెట్టునుబ్రాహ్మిం దియాయస్థిరమా
 కున తీవితమాపై మిక్కిలిరోతవడెను వఱియు దుష్టశిక్షగా వించి లోక
 మున వదువకారమునెయుట యేజన్మమునకు సాధకతయని నిశ్చయం
 రోధీలానువలపుబాబు వ్రాసినతరువాత రూఢిగఁ దెలిసెను హేమెట్టుకల్లి

లా క న్న ను మ టి యు (వ స పా) గ ము క న్న ను దు స్త
 శి య (జే సి పి తా) గ ము ర దీ చు క కొ ను ట యే ము ఖ
 ము ని యె ర చె ను - వైష్ణవము తనయ్య శము నెఱచేచుటకు
 టింపకున్నయెక హేమైట్ట ధీరోదాత్తఁడనవచ్చును హేమైట్ట తల్లికి హేమై
 ట్ట నకు వైష్ణవము సంవియమున్న కేమోకాని హేమైట్ట పినతల్లికిమా
 త్రివది సమక్రములేదు. హేమైట్ట తనఁజూపి వగఁదీచకకొనుటకైక
 సినవేసమనియే నుఁగిగః శర్వఁడనెచు నైసంగతులవల్ల హేమైట్ట ప్రియ
 ముగాఁ ననతండ్రిందనపినతండ్రి చంపుటచూడలేను లోకులు గనగున
 లాడుకొనియుండవచ్చునా కారణముంబట్టియుఁ దనయిర్వరుసవయస్కు
 లు సనయనుమానమునబలపఱచకగాఁ దీననంకల్పనశమునఁ దనకుఁదో
 ఁఁచిన తనతండ్రి దయ్యము తనపినతండ్రి దాడకన్యకు వైపినటుభ్ర
 మపడటచేసెను మఱియుఁ దనతల్లి దనతండ్రి గతించిన కెండునెలలో
 దన నతండ్రింజెండ్లాడిన కారణముంబట్టియుఁ దనతండ్రిచావు దృష్టాంత
 ముగాఁ దెల్పుకొక నాటకముఁ దవలకు విసజాలక లేచిపోయిన తనపిన
 తండ్రి వైఖరినొప్పియు హేమైట్ట పినతండ్రిండునమాకి పితౄణము
 దీచిక లోకులకు దనధర్మాచరణముందెలియఁ ? చకవిశ్వయంచెను హే
 మైట్టించు మిరికిరువదియైకేండ్లు వయస్సు కలియుండవచ్చును మూలా
 మతముంబట్టి తనతల్లి తనపినతండ్రి న్మాత్రమనాడుకొకదోషముకాదు
 తనతల్లిగాని మఱియటవంటి సర్వ హితబాంధవ్యము కల పెద్దలెవ్వరైన
 గాని తనపినతండ్రి తనతండ్రింజూపి రాజ్యమాక్రమించుకొన్నట్లు తన
 తోఁజెప్పియుండలే దింతయెకాక తనపినతండ్రి తన తల్లింబిగాయనైన
 వెంటనే రాజ్యమునకు నామిమ్మటరాజవీధియెంతయోవేసితో బహి
 రంగముగా రాజసభలో నిష్కళటముగ వక్కాణించెనుఁ గాబట్టి హే
 మైట్ట లేనిపోనియనుమానముపడి పెద్దలగరయక పడుచుతనపుట వివేక
 మతోఁ దీవోన్నాదమెత్తినట్లు నటించుచుఁదావలచి వలపించుకొన్నక
 యియనాపె తండ్రిసృజియుఁ దనతల్లిందనపినతండ్రి మొదలగు నాత్మ
 సంధులంబాలయించి కోరితనమిట్టికే దాహ్లాతవయ్య నిట్లవివేకముగాఁ
 చెను హేమైట్టో ఫిలానుఁ దనపాఠపదముగఁ జేమిందియు నాయో

కవచంశతమున్ను ల్పితాః శక్తిసక్తుజ్ఞునిదుస్సాహసముకః నాటకముగాఁబ
 న్నుట లోకులకుమనీషికోధక మంతమాత్రముంగాడు వజ్రియునేఁబది
 తేంద్రకు మించిననయసుగల్గి తనయన్నకుదోహమాఁగావిరించి వశివం
 బెంద్లాడి రాజ్యమాశ్రమించుకొన్న తనదౌత్యవ్యయం బ్రోక్షణము
 గాఁగిఁదెచ్చుకొనుచు బశ్చాత్తిపుడగుచు భగవంతునిదన నేరమునైన
 చుమని ప్రాణోంచుచుంటచే హేమైట్టువినతఁడొరి హేమైట్టున కోఁఖిలాను
 బెండ్లిగావించి పోకిరిబట్టయంగట్టి తానొసరిలియుండకి విఁద్రుమిక్కిలి
 హేమైట్టుంబోలయింపఁ జూచుటప్రాప్తభావము కానేరదొకవేళఁ బూ
 ర్వగాధననసించి చేసిననుపేక్కియరుని నంటిమహాకవి యంతయనంద
 భక్తముగా నొకపడుచువానిదుస్సాహసమునేఁ గులనాశమగుటదూఱు
 పర్యవసాన నాటకి మొనచుకాట నుసీతికోధన ఘోకమగుకాన్యమునకేక
 లనంపుతెచ్చె నొకకోడెకాఁచొక యెలనవ్వనిన్నలచి యుండియుంటిట్టకొం
 చెము కూఁతఘనమనుపట్టు మునీశ్వరాహామగు జ్ఞానవైరాగ్యముల
 పచుకాట నూత్నయావనస్వభావము కానేరదుమన కార్యములచేవేచుకొ
 దైవమొకటికలదు దానివశమునసర్వము జరుగుచున్నదని న్నిహిళాచరుఁ
 డెప్పిన హేమైట్టు తనతండ్రిమరణమునకు వజ్రియుడన నల్లిదనవినతిం
 డొరి పెండ్లాడిరాజ్యమాశ్రమించు కొనుటకాదైవమే కారణమనిఁమ్మి ప
 గఁదీచుకొనుతలంపు మానకుఁకిచిత్రము- సకలకార్యములు నౌపవేక
 తకాయను భృడవిశ్వాసము గలవాఁడేపనికైన సంతగాఁ నీసక్రియత్న
 మొనరింపఁజాలఁడు సుఖపర్యవసాననాటకములలో సుఖమాగిఁచుఁబ
 న్ని పాత్రములకుఁ జెలువగుతాముల బ్రతుకుఁగల్గించునట్లు లేననొ
 యూహలలో దుఱ్ఱావనాననాటకముల భూమికలకెట్టి లోభభత్సమరణ
 ములనల్పస్వావిష్కరమధుకలమనితెచ్చి పెట్టుబుద్ధివైపర్యమేమిఁనచ్చును గా
 నిదో శంకలమునకుఁదొలుత నొకముడుసలివారి వాఁకూఁతులకొఁగూ
 డబలియచ్చి యాపిదపఁజూపలు నేత్రములకానందమా లేకలోకోపకార
 నీతికోధకమా తనకివితాపక్రిధికొకవర్షియ రూఁమొక దుష్టమిఁగునమా
 సత్త్వియుఁదాచుచుండు లోడులేకపోవడునట్లుక యవిధేకపునదుచు రా
 చకోడుకుఁగొంకిక విధులతోఁబర్యవర్తిమనముఁగఁగూఁతులతోఁ మోఁఖిలాను

కుంతల మూలకాగ్ని మిక్రిములలో నాయకులు వేశ్యనొకడు వేశ్య
 మాత్రునొకడు వేశ్యావేషముననున్నదాని నొకడు క్రమముగావలది
 యగ్నిహోత్రసాక్షిగాఁ బరిణయమాడుకొన్న భార్యలవ్వించించిరి. కా
 కుంతలమన నఖిలతోఁబూలుగోయుచున్న శకుంతల తేనెకీగకుజడిసి
 చెలులన్నామమునకై విలిచినపుడు విదూషకునితోఁగూడఁ జెట్టచాటు
 నం బొందుచున్న సార్వభౌముడగు దుష్యంతుఁడు పురువంశపురాజు భూ
 మినేలుచుండగా ముద్దరాండ్రకేవడవజ్జ జేయుచున్నఁడు రాయనికత్తి
 జలిసించుచు నాపెదటికులుకుట దెంతసరసము- కనికరమాముద్దియ య
 దివటకచట రాజనక్కియగుట యెఱుంగకుండెనేని యశనియాకస్మికౌద్ధ
 ర్యమునకు జడసియొక్కపెట్టునఁ బ్రాణములు గోల్పోయియుండును.
 బ్రాహ్మణులు కణ్వమునికూతుఁడే నాతిభ్యమందుమని రాజనకుఁ జెప్పిన
 పుడు తనలోననియె యాపెజూచెదననుకొన్న రాజపులమొక్కలకు నీ
 రోవ్యుచున్న శకుంతలజూచి యిదేకణ్వమని కూతుఁరనిచెట్టు చాటు
 నఁబొంది యాపెచక్కఁదనముజూచి యూటలూకుట తనవంటియుత్త
 మత్తెత్రియునకహామైన వనిగాదు- తపస్సుబాగుగ జరుగుచున్నదాయ
 ని రాజడిసినపుడు శకుంతల మునికన్నయయ్యుఁ బ్రత్యుత్తరమిఁచి
 వేశ్యాకన్యనలెస్సినటించుట బ్రాహ్మణ్యకులాచార విరుద్ధము- రాజ
 చేడఁబోవనగత్తె నియోగింపఁబడిన భర్మాధికారిని రాజనీచునివలె
 దబ్బరవలుకుటనుచితము- రాజతారాజభృత్యుడనని చెప్పకొన్నప్పుడత
 నింజూచి శకుంతల శృంగారలజ్జనగివచు- చుఁ బరిష్లేగిలింతుట మతంత
 యనుచితము- శకుంతలానీంద్రీ పచ్చెదనని నకియలరాజనన్ని ధిసనం
 గానైనవాకేమని చిరాకుపడుచొకరసమా- యిత నాతోక్కఁచిరుటకవ
 కాశమున్నదని రాజశకుంతలవేల్పు సానికూతురని తెలిసినపెననుకొను
 టచే సంతకుముందాపె మునికన్నయని తెలిసియు మోహించుటజేన్యా
 యము- శకుంతలంజూపించి ఏయింపడరాజతో మతేమిదీగదరని
 లుగనపుడాపె న్నకుంతలవేల్గతోగొట్టి సావిటక్కుగవలెను- కేటలక
 న్యకత్తి చమత్కారము తెలియుట స్వభావవిరుద్ధము- మత్తవహ్యాచార
 మునకడ్డగు ఘోరనిష్ఠపచేఁ జేయునడఁదగినదాయని మునికన్నకలతో

రాజ్యం ప్రాధిమ్యముగాఁ బల్కునా-కన్యలకు మనస్థానాపారమననభావము
 తెలియుటకు. ఇప్పటికిన్ స సకంపమని రాజకన్యకలతో నిగూఢావ
 యువణాసము సేయవగునా. శకుంతలకుఁ దానుంగరమిచ్చుటచే నాపె
 వృక్ష సేవనముగమునాఁ జెల్లుతీచణఁగలఁదో. విరజాశివువ్వొల్లేడుచెట్టునఁ
 బడునట్లు వేల్పుసానికూతురు కశ్యపమునియొద్దనున్న దనువోల్క బాగుగ లే
 దు. జల్లెడుచెట్టుకన్న బొమ్మచెముదుదొంక కొంతయొప్పునేమా. పూ
 వు-చివురు-తేనె. పండులతోఁబోల్చి గూఁడుమప్పక్ష సాగుంధములేని ర
 తిసముతోఁబోల్చునేని. నీరోక్కె-పుడనుకూలించెనని విదూషకుడనుట
 కన్న నీరోక్కె నేనిలోఁబడినదన బాగుండును. నవ్వులాటకన్న మాటనొ
 జముగఁ నెంచకుమని రాజవిదూషకులకుట ధీరోజాత్తలక్షణముకాదు.
 రాజపొదలోఁబంచుండి శకుంత తా-గ్రహిణ వలపుజాబుఁజదువఁగానే
 యుట్టివడ్డట్టి వచ్చిమనస్థుఁడునింపింపఁ జేయుచున్నాడుఁగాని నర్థగు
 లఁజెట్టుచున్నాడని ప్రబలఁబోవుట దెంతజైగకపునరసము. శకుంతలక
 న్నెయ్యయ్య సంతఃపురస్త్రీల నెడసియుంటియ్యంను రాజనిసానిసిల్లి యగు
 టచే మవ్వఁబడిన దానివలెఁబల్కినది. కేవలకన్యకకట్టి పల్కుస్వభావ
 మాయొడ్డెమంగలినలె. నీకువిసరుదునా నీకాళ్ళొసుకుదునాయని రాజస
 రనమునకు మొదలిడుట మొంతబాగున్నది. మట్టమధ్యాహ్నపు వేనని
 యెడమందుచుండగా నిష్కర్ణవేసన్సంయోగమున కేహఁచుటయనుచి
 తము. క్రియయంతయున్ముగ్ధిని పిదప నాతఁడొట్టిపనిచేసి యవమా
 నింపఁదగదు సానఖులనుచూచించెదరేమో యికనన్విదువుమని ప్రోద
 జాదయనునట్లు కేవలకన్యయనుట యన్వాభావికము. కాచుకేలికృత్యము
 లనిట్లు బాహుటముగారంగిస్తలమునఁ బ్రదశికంపుంచుట మిక్కిలితగనిప
 ని. దృశ్యకావ్యముచందిట్టి యనౌచిత్యమువడి వరాదు. బలత్కారము
 గా నాపెనావుట. యుండుము గడిచెదను నీవాలెటతేనెఁగోలనీ యనిత
 లమకుటయు వభాసమలకు లజ్జా జనకముకాదా. యిట్టియనభ్యములు ప్ర
 చుఁజ్ఞఁగునా. పౌరవయిట వాసేమమరయ గౌతమివచ్చుచున్నది నీవు
 చెట్టకాపుర దాఁగుదుమని శకుంతలయనుటచూడగా రాజ శకుంత
 లను శాస్త్రుకనీతిగా గాంధర్వవివాహఁబొందినట్లు కనవడదు. సానిపిల్ల

దొంగ సరసములాగున్నది. శకుంతల చెప్పినట్లు రాజు చెప్పి చాటుక దాగుట
 యుగాక పోగాకలోదాగి యట నేలనుంటివి గాయనమాకదినుచున్నానని
 ను విటునిచందము. సార్వభౌమునికేగతిపట్టెను. సంతాపమాపి నలతా
 వలయమా తిరిగినిబిభౌగమునకుఁ బిల్చెదననియంత పోధముగాఁబ
 ల్కుశకీ యవివలకేకన్నెటికమైన సానిసాపకుఁడక్క మునికన్నెయకే
 ట్లుండును. రాజశకుంతలకెంత మాన్గిసుద్దేలుపకయే తనరాజధాని క
 రుగుట కాముక స్నేహస్వాభావ విరుద్ధము. ఇచ్చప్రవాసజనిత దుఃఖము
 లు సుదుస్సహమలని బ్రహ్మచారియనుట యనుభవవిరుద్ధము. రాజశ
 కుంతలతో రహస్యసంభాగ మాచరించుట యొకవస్తిరమిదనుక కాశ్య
 పుఁడెఱుగ క శకుంతల నిందుచూలాలైన పితప
 గూసంగతి తెలిసికొనియాచంతయైనఁదనతో జ
 రిగిన వృత్తాంతముఁదెలుపని దుష్కృతునియొద్దకు యాకాశవాణిత్వమి
 యాపెనంపెను. రేపోనేఁడోనీల్లాడుటకు సిద్ధముగానన్న కూతువత్తవా
 రింటికెట్టి కఠినుఁడె నలబంపునా. పురాణములోఁజెప్పినట్లాపెన్ బాత్రస
 హితంబుగాఁ బంపుట కేమియభ్యంతరమో. మోపువ్వలమొక్కలారా
 మిమ్ములనెంతయో ప్రేమలోఁజెంచిన యీశకుంతల యత్తవారింటికే
 గు. నాపెకుమీసెలవోనంగుఁడి యనికాశ్యహనివంటి సంయమధని పిచ్చి
 తానివలె చెటతోమాట్లాడునా. మలయవిటోన్మాదిత చందనలతవలె
 నిన్నెడసి వేకువో నేన్లుబ్రతుకఁగలనని శకుంతలయను నుపమాన
 ముకీష్టము. బండియొబట్రియో చేయరాదానిఁడుచూలాలైన కూతు
 న్నాలినడకనంచనేల. తనకంతధర్మమున్నచో రాజనొద్దనుండి యరదమై
 నఁ దప్పించరాదా. కాశ్యపమునియంత మోటతనము చేయఁదగునా.
 యొకవత్సరములోఁవలఁ దానెంతయోవలచి కలసిసత్రిలోకైక సొంద
 ర్యవని నాగ్రామజనుఁబట్లు. రాజోనిన సాధారణకృత్యమైన నర్క
 లోకవిదితమోఁగదా. రాజశకుంతలవఁగూడుట యేరికిందెలియకుండు
 పెట్టిటి కథయెంత యనందభాము. రాజోకసారిమాత్రమే శకుంతల
 స్వరూపాదా నిశ్చదుకనుటకు సిద్ధముగానాపెవచ్చె. నాపెకుంగొడుకుపుట్టి
 నేని తక్కినభాగ్యుల నిష్టముగా వానిన్మృతరాజుగా నేపకచ వలసియుండు

నొకసారివీధి భాగిని ముఖం. నొకసారియుమానపు బట్టమాయ
 కుండు. లోకులెవరికివంగితి తెలియదుగాన నెద్దియునెఱుంగినట్లుగా
 కుండు. మేలిరాజు తలగుట యన్యాయముకాదా. వివియ్యక భవ
 చుండుట లోకులకుదున్నది బోధించుటగాదా. నలచినందుకులపుడె
 బ్బులపట్టయ్యె శకుంతలవని. తాడదువుకొన్నటక్కరి సానిచ్చికదా
 రాజతోనున్న ప్రశ్నలములు జరుగుచున్నా. లేక ముతేవిధముగ
 నైన దాని భాము మదురకమునుపు రాజసమాచారము వెల్లడిసేయ
 కుండునా. పోనీ. రాజతనకిచ్చిన యుంగరమైన బంధువులకుఁజూవకుం
 దునా. నీదుచుగాని నొంగిల్లమున సిగ్గుచేసికీ భత్సంబుగ నేడ్పించు
 టొక నాటకచమత్కారమథా. మర్వాసునిశాపమున రాజనకు మటపు
 కలుగిన కాశ్యపాదిమహామనీశ్వర కాశ్యము వివేకించకుంటకు గతమే
 మి. రాజమూఖా. లేకకథకు గాల్పేతులుండనా. పెద్దలమాటలుల
 క్ష్య పెట్టరాజు గాధనాయకుని జేయరానో. నోతాపసిముదుసలీయని
 నార్యభామునకు మవ్యంతునివంటి ఓత్రియోత్తముడు బ్రాహ్మశ్రీ
 లు మోసక జైలనియు సభిజేపించుటచితముకాదు. నీపోల్కినీ పెకొడుకు
 న్నచో నీమేనేలుకొమ్మ లేకున్న పొదండి. యొద్దకంపవచ్చునని పు
 రోహితుండు చెప్పగా రాజుండుకంకరించె. నోహా. యిట్టిదినచకులులత
 లంపుత మల్లికీ తీర్పు చేయుదురా. యినీ. భారతీయోత్తమార్య చరితము
 నకు గానివాసుడెంత తలవంపుడెచ్చె. నుదారమగుపూరువంశ క్షత్రి
 యకులము కాశ్యపాదిమహామనీశ్వర పావనచరిత్రమున శ్రుతిసంప్రదా
 యము చెప్పి పెప్పితుడకుగొల్లులు మంగిల్లతీచుత్తిగ వుపలెనిక్క వితుస్సు
 మనిపించినాడేమి. కొందుచూలాలగుళుకరితల. కనికరమెద్దియుదోచక
 నాథయై రాజపురోహితుని యింటికేడ్చుచునకుగుట యెగిరెగియెంగిలా
 కుమారగంజువై దిన మూచారవంతునివలె సభ్యంగనమొసచుక కత
 రుప్రజూసికొని పేడతట్ట నై కెత్తుకొన్న పైంతయో సింగారముననాట
 కము మొదలికితుడకిట్లు కరుణాబీభర్షముల జూపటడెందము లంగలం
 పడగదు. నాటకమిచటముగింప బడవలసినదేకాని ముఖపర్యవసానము
 గా బూర్వవిబంధనములంబట్టి ముగింపబడరాదను సోతువు చేతనోరా

జనకుఁడక్కి-న భార్యలవలన సంతానముఁ లేమిఁదానెక పోదొంగనము
 నఁ గతికిఁ శకుంతలకొకవేళఁ దన పోల్కిన్తోడుకొ డవినచో నాఁకిదఁము
 దుసలి తనమునరాజ్యమప్పగించె. నోదయోరాజు శకుంతలకొకచూడ
 నెంచి తుడకొకవనము లోనై దేండ్ల విమ్మట దన్న లోలిని కొడుకుగాం
 చిన శకుంతలంజూచి య-పెన్గొడుకుతోనింటికి దెచ్చుకొన్నట్లు బీటకా
 యపీచువలె కథముగింపఁబడియె- గాజుశకుంతలంజిత్రీమఁబ వాసిమూ
 చునేమోయని భయంపడుటయుఁ దోడినేతనకుసంతానములేదని దుఃఖ
 పడుటయుం బిచ్చికళలుకావ- శకుంతలంజెంచి యెంతయోపీమించి
 యాపెం దుష్కృతంబిడకంజెన కాశ్యపముని దుష్కృతుఁడా పెన్ని తాక
 రించెనని శిష్యులవలనవినియు నాపిమూగిత్తేను మరయకూడకుంట లో
 కవిరుద్ధము- తనజీవితంతగా జగిసి నాజేను శకుంతల నాపికొడుకుతో
 సగిరిలోనుంచుకొననో- యీరటకమె శయు ననందధికగా నున్నది-
 నాటకరచనమందుఁ గాళిదాసుఁకంతగా శక్తిచూచెను. కాళిదాసునినాట
 కములన్ని సతనికావ్యములుబాగున్నవి వానిలోరఘువంశములో మూ
 డువంతులమెదిటకుల శ్లాఘ్యము- కాళిదాసుఁడు త్యతివమునందు వైద్య
 మునందు ఛదోలంగకాన శాస్త్రుచూలంగుం దంపాంశిత్వముఁ జూపుట
 కొఱకుఁ గొంతగ్రంథరచనఁ గావించినట్లు ప్రసిద్ధింజెందెను. వేస్పియ
 కొనదికానల్యూక్రీసే చెల్లమనుకావ్యమందలి కవితాశక్తి గొనినూడవే
 నోల్లచాలపు- దేవుడంటిటవ్యాపించినట్లు వేస్పియరుని జ్ఞానవంశులనూ
 నుమానుభవముబాదపెను- వేస్పియరుకనిపెట్టని వనమానుభవములే
 దు- నకలమానుషసంఘము నోగించిశోధించి లచ్చేర్చితముల స్తోకులకు
 ఁజేటల్లెముగ నెట్టిదించెను- కాళిదాసునికవిత్వమందు బూర్వబుత్తి
 క్కని కొత్తమాగాక మెద్దియులేదు. కొంతవఱకు జయశేనభవభూత్యాదు
 లునవీనభారతీయకవులలో స్వశంకులుగాఁగాన్పించిరి- వేస్పియరుఁడు
 స్పెన్సరుని కవిత్వమునందెయో కొనిమూడుటవల్ల వేస్పియరునే కంటె
 నూడ నెక్కుడు కవులుండియందననుటకు సందియములేదు- భారతీయనా
 టకములలో మృచ్ఛకటికా వేదేనంహారములు విశ్కలి రవ్యములు
 క్రితు విధానములు శాస్త్రములు వివాహములు కన్స

న విగ్రహములూ శివరమణము లేకాంతనేవల
 సిరమృతాలకములుపగటివేషములు భాగవతములు బొమ్మలాటలు మొ
 దలగునవి జనులకాత్మకృత్యబుద్ధియు వేడ్కయు గలిగించుటకై వైదికస్మా
 తకా లాకికి కమామలందనాదిగ నాటకరూపములుగమన్నవి నటులకున
 భ్యులకుంగూడ సకల్పవశమున రసములుపుట్టించుకది నాటకముక్రమ
 క్రమముగ నాగరకతముదిరిన కొలందిరూపక విశేషములు తలచూసం
 దొడంగె- సహజముంగినుగొనుటకన్న గృతీవముంజూచుటకు మిగు
 లవేడ్కపడుట పానురజనస్వభావము-మతియునూరకగపడుకక్క స్థదున
 రయఁడుగాని వదిరూకల్లకై నఁ గుక్కప్రతిమన్మోచి యింటనుంచుకొని య
 పివేకియబ్బర పడుచుండును- దేవుఁడూహాహాహాలుగల మనుష్యునివంటి
 యాకృతిగలనాఁడనియు- శకుంతలరవివహాపటమున లిఖించబడినరూ
 కృతిపోల్కిదనియుఁ గవివర్ణి నట్లు మతియునాటకుంగవచింప తిరునవు
 రాఁ ప్రసిద్ధులుచరించినవియు నాకృష్టనరహీనులు భ్రమపడివృథావ్ర
 యప్రయోగములకుఁ బొంగుచున్నార- స్వప్నమునఁదనమనగట్లు తా
 జూచునట్లు జగద్రూపమగుచున్నదో యట్లుతనయజ్ఞానమే సమస్తప్ర
 పంచాకారమునఁ బోణమించుచున్నదని తెలిసినశాస్త్రులకు సాసారముచు
 చించనట్లు వివేకులకురంగస్థలమునందలి నాటకములింపుగా నేరవు- చు
 చ్యునుటగుఁదాథకముల శివ్యానాంభించునట్లు- మధురగీతముల వినుట
 కు శోక్రములు స్రవ్యరూపములజూచుటకునేత్రమాలున్న వరసాస్వాదన
 మొరచుటకు హృదయముగోరుటనై జము-తనద్రోహాచితాభినయంబొ
 ప్పారఁ గలిగాయకనోమఁబగు నాదియునులు వేదపురాణేతిహాసాది శ్ర
 వ్యకావ్యములవిప్పింపఁ బ్రాదీనులైరు న్సంతపిలుచు నీతిన్గ్రహించి
 నత్కాలక్షేపము నేయుచుండురు- కం॥ పట్టెడుకోపునుమీఁదికి మిట్టిం
 చినచన్నఁగవయు మిఱచిజచూడ్కులో నట్లడుసడుముతేనియ, లుట్టె
 డుమోషియును డెందమురింపంగన్- అనిపోతన చెప్పిన పోయముంబున
 కములోఁజూచినంత మాత్రముననథకస్ఫురగాముచేసట్టియందముగలప్ర
 మనమున సూరికభవించును- మతిమూఁపద్యము నాట్యధమామనఁ జ
 దువునెడ శోకతలకట్టిచేడియ కన్నులఁగట్టినట్లుండు- సత్వితప్తాధకమే

కుంగకశ్వమన్య నెట్లుందునో తెలియనివాని కశ్వమునగపచి యశ్వ
 మనన్జీదని చెప్పినప్పుడుగదాబోధపడు నశ్వశబ్దార్థమెరింగినవాని క
 శ్వమూర్తి మనస్సునకువోచును- మఱియున్జీచాఁడశ్వమున్నధార్థ
 ముగఁజూచునెడ వానికశ్వమననేమో మఱింతస్పష్టమగు- గాని- వానిక
 శ్వమని గాడినంజూపినచో సమాధానపడఁబోఁ డశ్వశబ్దార్థమెఱుంగ
 ని- వానికశ్వమని గాడిదెనగపచి నప్పటికేదేయశ్వమని నముక్తొనును-
 యధార్థముగ నేనాఁడోయన్న శకుంతలనిప్పటి వారికిఁజూపశక్యము
 కాదుగదా- చదువుకొన్నవారికి మాత్రము పైపద్యము చదువుటచే గవి
 వణింపఁజేయు శకుంతల గూపుమనసున స్ఫురించునుగాని పామరుల
 కట్లుతోచనేరదు. రంగస్థలమున నొకఁడుగానియొక తెగాని తాశకుంతల
 నని వాలకమునేయుట పామరులస్మృతపుచ్చుట- వఱియుఁబండితులకు
 సవ్యపుట్టించుట కానికసోత్పాదక మెట్లగును- దుష్కర్తవహహరాజు నేన
 ని యొక వేదముచ్చే క్రితముంబెట్టికొని పఠించుటసోన్యాస్పదముకాదా-
 కాబట్టి నాటకరూపమునఁ జదువరులకు వఱింత నెల్లడిగఁ బదార్థములనై
 లుపఁ గవులుకావ్యము లొనఁపినప్పటి కాకావ్యాధము వఱింతప్ర
 చురపఁడఁగోరి తేనెకువాఱింతతీవ్రత లొంపసెంచి బెల్లముకలిపినయవివేకుల
 వలె రంగస్థలమున స్థితి వాలకములు వేయఁజనదు- కం॥ అలవాటుకాని
 పయ్యదా వెలిముచ్చేతోడవులు నెరవు- వైష్ణవమున గిలస్థితికేన శకుం
 త ల య ని క ద్వి చ్చి చూచు - ద్రా బ య యా కే - యొ క.
 న టుండు గా ని లే కొ క క న టి గా ని చ త్వు కి ధా కే న య
 ము ల న్ రం గ ము న స భా న దుల నవతనంబుల స్రొంపనచ్చును-
 దుష్కర్తయను- రథమునకుఁ బూర్వబడిపర్వదు గుట్టములఁ దోలుచారథి-
 యడివింబరుగిత్తుచు శరవశన భయమునమోడఁ దిగ్వివెనుఁ జూచులేడి-
 పూలమొక్కలకు సఖయతో నిర్వోయు శకుంతల- మొవలగుభూమికల
 వేనాటకమునఁ గవినణితవస్తవులఁ బ్రత్యక్షమొనఁపఁ గోరినచోన
 య్యవారిం దేయబోయినఁగోర్తియై యపహాన్యకరమగు- బోనీ- యొక
 వేళఁబామరరంజనముకై వేషమువేసింపుట వేషమున కెవ్వరహుఁబోతె
 లియఁదగినది- తొంబదేండ్లమయనలి వేషమునై నేండ్లబాలుఁడు వేసినబా

గుగనుండునా- కులంగనావేషము కులటగైకొన్నదగియుండునా- యిటు
 వేదచక్రవర్తి తీవినెట్లగపచక్షుగలుడు- మగవాడొయ్యి వేనమూనిపై
 టసకుకొనజాలునా- యాడుదిపురుషగాంధీర్య మెటుచూపగల్గు- గొ
 డ్రాలుకాన్పుకొప్పలెటుతెల్పు- బిడితపావరరంజకములు గాదృశ్యకా
 వ్యములు కల్పింపబడియెనవి చదువుకొనిపండితులు మఱియువానిబట్టి
 వేసిన వేషములకుంబావరులు స్తంభిల్లుచున్నార- లక్షమైనవారలువేష
 ములువేసికొని రసాభాసముచేసెదరని యేయాహించి కాబోలునాట్యుల
 యీమొసరికొన భరతమునిగాని స్తంభితకావ్యముగ రామాయణమొస
 చినవాల్మీకిగాని నాటకంబులొసచక్షుకుండెను- కాళిదాసప్రహసనమొక
 బూతునంచాంగము- పేక్కియరునలెహాస్యరసమంత వృధాపుగా భారతీ
 యకపులెవ్వరెనం జెప్పంజాలకుండిరి- నాటకమాలందుఁదొర్యుక్తిక మన
 శ్యకతకావ్యము- చతుర్విధాభిరయములలో లోకవ్యవహారముం దెల్పు శ
 బ్దమాత్రముగాక కావ్యనాటకాదులు సాక్షివాచకాభినయమగు- కందు-
 కేవలవాక్యోచ్ఛ్వాసము లోకభమిక- రాగయుక్త వాక్యోచ్ఛ్వాసము
 నాట్యభమికనా బరలు- నట్లే- తక్కినయోగికాంగ హాస్యనాట్యకాభి న
 యములగు- సాక్షి రెంకేసిధర్మములుకలవు- సామవేదమునకుప వేదము
 గాంధర్వవేదము- దానికేరెండవవేరు నాట్యవేదమని- యభినయస్రీధాన
 మగునాట్యవేదమున వాచికాభినయమగు నాటకమునందు గీతవాద్యస్వ
 త్యములునెఱుంగిపఱబడును- గీతవాద్యస్వర్యములు సహజములని కృత్రి
 మములని రెండువిధము-లందు- దైవస్వప్రములుసహజములు- మనుష్యక
 ల్పితములుకృత్రిమములు- మయూరచాతకచ్ఛాగకొంచ కోకిలదర్బరగ
 జధ్వనులు సహజములు- వానిననుసరించియేపకచిక్షని సరిగమపథవిసంక్షక
 సత్స్వరములుకృత్రిమములు- మేఘగజజలము- వర్షిరుతిము- మృగారా
 వము- నదీప్రవాహధ్వని- వాయునిఘోకషము మొదలగునవి సహజగీత
 విశేషములందు స్వభావముగాను దాత్తానుదాత్త స్వరితస్వరభేదమును సవ
 రసములుండును- బ్రాణులుల్లసముగ నున్నపుడుగాని- లేక-తమయాహం
 బరస్వరముద్బుద్ధి గోరినపుడుగాని- లేక- బాధపడునేజంతువైనగాని ధ్వ
 నినేయుటసహజము- మనుష్యులుకాలాను క్రమమునఁ దమబుద్ధివిశేషము

చే నమముఖభవనిశేషముల సచ్చులుగవఁజేయు హలులుగ నేపకచి-
వానికీస్వరభేదము నిణాకయించి- రట్లునియలిస్వరవిశేషములతో వణాకము
చ్చరించుట కృత్రిమగీతము- వేదపురాణాదిహాస కావ్యాదిగద్యపద్య ప్ర
బంధములన్నియు మనుష్యులుకరస్వరముగదమ యూహలవణాస్వర కూ
పములుగాఁ ప్రచురించు కృత్రిమగీతములే- కీర్తిధ్వనిగాక ప్రాసలత
క్కు-సనియవములచేతను మఱియునచేతనముల కదిలక చేతనోదపు శబ్దవి
శేషము సహజవాద్యము- కృత్రిమగీతానుకరాముగ మనుష్యులుతా
నధఃపునఃపునఃభేదంబుగ నేపకచి నశబ్దవిశేషము కృత్రిమవాద్యము-
కంటికగపడు సమస్త చేతనాచేత నాకారచలనవిశేషము సహజతత్వాన
ము- కృత్రిమగీతకృత్రిమ వాద్యానుకరాముగ మనుష్యులుజేయు కరచ
రణాద్యవయవచలన విశేషముకృత్రిమనర్తనము- వినికివల్లగీతవాద్యము
లును జూపువలన సర్తకనముందెలియఁబడుఁ గానగీతవాద్యములు శ్రీవ్య
ములు- సర్తకనముచాక్షుషము- వీనులుంజూపులున్న సాధకముగవిభే
కులు సహజకృత్రిమరూపమగు తౌర్యత్రికమునుండి సవరసాస్వాదసమై
నఁజేడరు- సంగీతరస మఱుంగనివాఁడు దుమాకగుఁడు వానివ్యవస్థిం
పఁజనదని పేక్కియరన్నమాట సంగీతసాహిత్య రసమెయంగనివాఁడుతో
కయుఁ గొమ్ములులేనిపశువను భారతీయవాక్యముకన్న గణనీయము-మ
ఱియు నీసంగీతకుతారములలో నానవేసినగొడ్డలు నానవేయనిగొడ్డలని
రెండుతెఱంగులు- సహజకృత్రిమసంగీతములు వ్రయప్రయాసములతో
భిన్నమంగినుచు వెట్టియూసందమాసందించు చుండియు నాడెముకట్టలేక
సందిబందియనియుం బందినందియనియుం దెలిసినట్లునటించి యభిప్రాయ
మిచ్చు రసికమృత్యులు మొదటిమచ్చు-సంగీతమం దభిరుచియేలేనివాకు
రెండవరకము- లోకమండలిముదిరిన మనుజులలోఁబలువురీ రెండువిధము
లలోఁజేరినవారే- కానిచో-వారలుసంగీతము కతమువశిశువులవలె నాఁ
కలిమిలువరావశువులలేన్న సఁ బ్రాణమిడరా పాములరీతిఁ బరవశులుకా
రా- సహజసంగీతము వలెఁగృత్రిమసంగీతము ప్రాసలవశేషమకొనఁజూ
లదు- కోయిలకూతశృంగారము- పింపాగజితమువీరరాద్రధయారకం
బులు- గుంపుకూడిననానాజాతులు- యాచులుహాస్యదృఢతంబులు- గుడ్ల

గూఢములు భీభత్సంబును-జిటురాలపై జిలకలబాటు సెలయేటిమోత
 తాంతంబునిట్లు జగమునన్వహావముగఁ జేతనాచేతనములునవరసంబులన్దమ
 ధ్వనులం దెలిమఁబడును-గాలికిఁగదలువివిధ స్థావరంబులుభూమిపై-వా
 యువశమునఁబలుకూపులుగఁ దోచుచుబుట్టునన్మతీయు వానిలోనిమెఱ
 పులు- సూర్యచంద్రనక్షత్రకాంతలగువివిధచ్ఛాయలకసంబువను స
 హజ్జుగినాంగికాహార్య సాత్వికాభిరయంబు లగపచోడు- నిట్లరసినకొ
 లంది సహజసంగీతరసాను భవమగుచుండును- గేవలవిభేకులకుఁ గృత్రి
 మసంగీతముకన్న సహజసంగీతమే మిక్కిలియానంద దాయకము- ఛం
 దస్తాలాఙ్గధాతురాగరస భాషాదినియమముచే నిర్మృక్తమని యుండదని
 యమమున ననిర్మృక్తమనియుఁ బ్రబంధము ద్వివిధమా- గద్యపద్యాత్మ
 కమగు గ్రంథములన్నియుఁ గృత్రిమసంగీత ప్రబంధములే-వాల్మీకిశీ
 మద్రాహూయణము న్నశలపులచే గీతవాద్యస్పృశ్య సహితముగ శ్రీరా
 మునకు విన్పించెనని యుత్తరరామాయణము వలనఁ దెలియవచ్చెడు ని
 ప్పటికొన్ని సంగీతకుదారములు గీతగోవిందహాధ్యాత్మ రామాయణము
 మృత్యుంజయవిలాసము మొనలగు సంగీత ప్రబంధములందు బాలబోధ
 కేషచిస రాగతాళములఁ గాంచినంతమాత్రముచేతనే యవియేసం
 గీత ప్రబంధములనియు నాల్మీక్ రామాయణ శాకుంతలనాటకమను చరి
 త్రాదులు సంగీతబంధములుకావనియు రాగతాళనియమితములగు గీత
 గోవిందాదులకుఁ గావ్యగౌరవములేదనియు వాఙ్మయ్యయక్షగానములు వ
 తనాహామములు కావనియు న్వానింగళా పాఠశాలలం జొరఁబడినీకున్నవి-
 నవరసములననేమో- వృత్తిరీతులననేమో- నాట్యమననేమో- నాటకము
 లననేమో- తత్ప్రయోగమననేమో లక్షణసూత్రములం దెలిపిన భరత
 మునిశాస్త్రమెఱిగి యెఱుఁగని సంగీతగొడ్డలు కళాపాఠశాల లంబరస
 గ్రంథముల నియమించునధికారు గగ్గిహచారవశముననుంటచేతను-నే
 త్రహస్తవిన్యాసమూలమున నుత్తరప్రత్యుత్తరములం బ్రతీకలన్మాత్రగ
 పరీక్ష జరుగుటచేతను- బ్రయోగ ప్రధానములగు శ్రవ్యదృశ్యకావ్యకు
 ల రసమంతగా బయల్పడకుండెను- సుశాసితసౌష్ఠవములుగల సుశిక్షిత
 జాతీయములచేఁ దారతీయసహితముగఁ బ్రదర్శింపఁబడు కావ్యనాటక

ది ప్రబంధములు సభ్యులపాదములంజనముగా బాక్రప్రసాదీణ్యము నూచ
 నశలుపుట్టు కేవలగ్రాహ వరకం మొదలజూచు. కాశీపురివ
 ణం న గ్రంథముం జూచుట్టుకు గాశీపట్టణముగా బ్ర్యక్షముగజూచు
 తుకెంత భేదమందునో యనుభవశాలులకేయొక. యథాథకవస్తువుగా
 బ్ర్యక్షముగా బరికించినపుడు హృదయము నకు గల్గిన సము తద్వణం
 నగ్రంథముంజూచి నపడుగాని. లేక- తద్వృత్తాంతమున్వీక్షింపుచుగాని
 యటుగాక- తచ్చిత్రికమం గన్న ప్పడుగాక కలుగునా- సమస్తవృత్తి
 జాత్యుజాతు లనురాగతాళముల సహితముగాబాడి రసముప్పతిల శ్రో
 తిల నాందవచ మాయునను భగమునిష్కర్తి బారశాలల విద్యా
 భూలకు మప్పించెడి జనునందఱు నభ్యసనపరవశులజేసి యభేష్టకా
 ర్యంబు లన్నెఱవేడవచ్చుగదా- నావికాగికాభినయ విశేషంబులన
 వరసంబుల న్వరభేదంబుగ నుపస్కరింప జాలియుక్క-విద్వాంసుడే వే
 లకొలంది జనాన్సాన్వసన పచాకోని యోగ్యతాంబులందుండ నట్టి
 యాపన్యాసికులనేకులు బయలుపెట్టి నో నానిష్కర్త సహస్యరసపరవశ
 త్వంబున జోక్తి-న ప్రజవారియిష్టాన సరిమగి నెట్లునడువకుండును-
 వాస్తవిన్యాసముగ గోగి నుత్తము లుగనటచేగలుగునముకన్నను
 శ్రావరమున బడిమా క్షిరములు విసటచేందవు సమచేతితో విసిరిన
 గుండుకన్న దుపాకచేదేర్చులడు గుండునలెగోట్టిరిలు పనిచేయదా-
 రమృతు ర్విక్షరములమాట పరిక్ర వాగ్నిబడగా న్నగ్దానింజదివి
 కొన్న వాని కామాటయొక్క య, వాగ్నియమరిగా న్నగించుకాని ప్ర
 త్యక్షముగా నదిపెట్టు చున్న యానిహావనావములు కనిపెట్టినపుడుదా
 ని తాత్పర్యము సాక్ష్యముగా భోధపడకమాండు- వజ్రియునుచ్చాగణ
 న్వరవిశేషములంబట్టి మాటకథకపి మాటుచుండును- గనుక నేయపర్వ
 రమున బ్రత్యవాయముకలుగునని పాదనిముచిలెను- వేయల-కాక
 బోగొట్టినతీగె జొందమామిగిక్కుటమిక్తె పిల్చెదనని శకుంతలయన్న
 మాటంబున కముచ జదివికొన్నప్పుడు శ్రుతియుశకుంతలనుండి ప్రత్య
 క్షముగ విన్నప్పుడుంగలుగు రసములతారతమ్యము వేతే తెల్పనక్కటలే
 యు. శంక గాగగణగాగ- నూదిశాభము- పా మా పా గు గ మ ప

మ (గామ గణి గణి సా) కైకాలము - మర్రియూ - దగా॥ ఇట్లు వ్రాసిన
 పుడు కైకికుడు వీణ కైన్వరమును మూత్రముకాలాను సారముగ వా
 యించునుగాని వీణ పైవారయించగా యనుసాహిత్యమున్వేదించు జాల
 డు - స్వరయుక్తముగా నాయత్తరములు వినించుట శార్దూక సాధ్యమే -
 శ్యాగ రాజా యత్తరములంబాదిన స్వరగ మక భేదముసంపూర్ణముగ వ్రా
 ముటకుఁగారి వాయించుటకుఁగాని యసాధ్యము - మఱియుకొకని శాతీర
 మందలి యొక్క వేటొకని శాతీరమునకు నై జముగఁ గుదురదుగానఁద్యా
 గ రాజాముక్క - యన్నట్టితీరులనఁ జాలకున్నప్పటికి నతఁడుసాదినయాసా
 వి కొంతవఱకుఁగొనిశిష్యులు శాతీరమునంబుట్టంగలరు - కవులకవితాశక్తి
 గొంతయైన గ్రంథరూపమున వెలువడిశాశ్వతంబుగ జగమునవారిపేరు
 యుగాని రాక్షరఁగించు గాయనోచ్చ హూ శాతీరమాధుర్యమును జతుర్విధ
 వాద్యవిశారదులవాదనచాతుర్యమును నటినటులనాట్య శౌందర్యమునువా
 కలతోనే చెల్లిపోవును - ధ్వనిగ్రాహియంత్రమున గీతవాద్యములు రూప
 గ్రాహియంత్రమున శృంగ్యముఁ జూచాయగాఁ గొంతవఱకుఁపడునిల్పఁబ
 డుచున్నదిగాని తౌర్యత్రిక మొక్క - సారి యాకపిఁకంపఁజాలు యంత్రము
 కూడఁబుణ్యవశమున నబ్బేనేనిప్యత్యగీత వాద్యములనొక్క మొగిస్సభ
 నురంకింపఁగల పండితులవిద్య యొక్కంతయైన శాశ్వతముగ జగింబునని
 ల్పుకొనవచ్చును - నాటకములోని గద్యపద్యములు రంగస్థలమున నటిన
 టులెల్లు చదువవలయును - రాగితాళయుక్తముగాఁ జదువవలయునా లేక
 కళాశాలలం బాఠముచెప్పుకేవలబండితులవలెఁజదువవలయునా - మూచదు
 పుంగూచిక వచనములు లోకధర్మముగఁగాని నాట్యధర్మముగఁగా
 ని యుచ్చరింపవలయును - రసానుకూలమగు రాగలయలతోఁ బద్యములు
 చదువవలయును చితాభిరయముగ స్వరరాగతాళములతో గీతములుసా
 వవలయును - లోకమలోసాధారణముగా నందఱుంబరస్సర బోధకైయా
 కుకొనుమాటలున్ జేసికొనుసంజ్ఞలుంబతుర్విధాభి నయములలోనే చేరున
 నుక భరతమునివ్రేసిపాదించిన తీరుననమన జగమున్నగీత మయమేకాన
 సభాసదులెవ్వధముగానంతోపిం చెదరోయాతీరుననాటక మభినయించునది
 నాటకమునాగ్గేయకారైక విరచితముకాదగినది కనుక యథావిధిగామా

గీతావలె బ్రహ్మగీతంబరాదు మఱకెమఱ. సర్వజనరంజనమగునట్లు యథే
 ష్టముగా బ్రాహ్మీయాదుచు నెల్లరికిఁ బ్రసాదించున గద్యపద్యగీతములుచ్చరిం
 చుచు నసానుకూలముగ నటించుటభీనయంచునది. రాగరూపకాలపు
 లంబోద్ధృతుచ్చుండగదు. నాటకవహుఁడెట్టి రాగాలారూపాతుర్యముం
 దాశపాండిత్యమున్నట్లెవ్వ శిష్యము న్నాటకమీమాదువారు చూపరాదు.
 గాజుకు ప్పిలోని దీపకాంతివలె జాగచినకూరతరున సాహిత్యమునకు సం
 గీతమతోకై నచో మఱింతరుచిహచ్చున. గీతుక గద్యపద్యగీతమతోక
 పుడు మాటాడునట్లొక కపు రాగతాళభేదయనహితంబుగ జనరంజన
 మగునట్లు యనోచితసంగీత ప్రయోగమున నుచ్చరింపవలయును. స్వక
 యుక్తంబుగఁ బద్యములుచనవలయుగాని పద్యకు లరహమనడువఁ దగ
 బాఠేదీప్తుకములు తీయుచున్నచో శ్రోతలకుఁబద్యమివ్వయము కా
 క తలపులిమినట్లుండును. గీతమెల్లమున దీసికట్లు రాగాభీనయ నహితంబు
 గాఁ బద్యముముగింపవలయు. మూలం నట్లుహామితాభీనయ గీతవాద్యసహి
 తంబుగాగీతముపాడవలయును. సలక్షణసంగీత సాహిత్యములకుఁగురుకనకం
 పండితపావరజసహృద మరంజన మగుటయే. నటినటులు పౌష్ఠవసంపన్నులు
 సుశాతీరయకులు సుశిక్షితులు గుణీకరులు నుంపవలయునని భరతమహావి
 యమించెను. నాటకమునఁ జెప్పింపవచ్చు యథేష్టముగా శ్రీపురుషవేష
 ముక బురుషుఁడు శ్రీవేషము న్రింగిపలముండ్లకొనుట నసాధనము.
 గాంధనక వేదమనుటచే గీతవాద్యసృష్టిక మానములునెటవేడుటకహుక
 లు బ్రాహ్మణులు కావుననే బ్రాహ్మణులైన గాంధన గాయత్రోబ్రా
 హ్మణుల న్యోగాయేత్తనిశ్చుక్తిపాడెను. మంగళపటహవిను బహుశ్రుతి
 నుండ వాయించునదియని భరతమహావివల్కెను. వీణవాదనతత్త్వః శ్రు
 తిజాతివిశారదః తాలజ్ఞశ్చ ప్రయోగేన మోక్షిమాంగం నిగచ్ఛతి. య
 నియాజ్ఞవల్క్యసత్ప్రతియందు బ్రతిపాదింపఁబడెను. గీతుక నన్నివిధము
 లఁజూచినన్నాట్య వేదాభ్యాసమునకు బ్రాహ్మణులరుల నహుక లనిచె
 ప్పకతీరదు. వాగ్దేయకారుకుఁజెప్పిన లక్షణములలో వేదాంగములైన
 ఛందశ్శబ్దాను శాసనజ్ఞానము లుంటచేవేదాభ్యయ నాధికారముద్వితైక
 మామేగాన గానకవిరావిద్యా ప్రయోగ లుద్విజలుగాని యితికులుకా

నేరకు- బ్రహ్మానందముకన్న నెక్కువుగినారదాది మహామునులు గడించిన సంగీతవిద్యనలకుట కొక్కబ్రాహ్మణులే వేదవేదనపాఠనములకునలెగుర్తొన్నారా యేమనఁగాఁబుగ్వజు స్వామాధర్వణములయుచ్చారణమందు మాత్రముత్రోతకమములందు నుపయోగించునది 'వైదికసంగీతమయ్యది శ్రోత్రీయాధీన మద్వానికేమాగీయవి భరతముని కృతసంకేతము- వైదికేతరజసంబుల వ్యవహరింపఁబడునది తాకికసంగీత మద్వానికేతేజ్యముని భరతమునికృతసంకేతము- మొదటిదియథావిధిగ నడువకున్న నద్వైతము రాకపోవుటయేగాక పైపెచ్చుప్రత్యవాయముగూడ సంభవింనును- రెండవదేవేశమున కెల్లంపొందులు యధేష్టమఁగాఁబ్రయోగించినప్పటికిఁ జతుర్వగ్గైకసాధనమగునని భరతమునిపత్కెను- షేక్ష్మియర్కాళిదాసాది కవికృతులు కళాపాఠశాలాఁ నంగీకరింపనాను సారముగఁ పఠింపించుటశ్రేయము- షేక్ష్మియయలోని Come hither & నుపాటలోగ్రంథమున నొనచిఁన క్షేమగునర్హు లిలహరిరాగమామి తాళములఁబాడునిధము- రెండవకాలాక్షరములు రెండతీతగ్రహముగా గీతము మొదలిడి యీదిగునవినఁచిన తెన్ను నఁబాడునది-

• ఉద్గ్రాహము •

స స రి రి గ గ పా - గవ (ధా ధ ప పా) పైకాలము॥ ఇవలకురానీ-రా నీ

• ధృవము •

గ గ ప ధ సా స స స స సా- స రి గ రీ స ని ని ధ ధ దా ।

ఎవఁడుదురాశదొఱఁగువాఁటి- యెండనుడఁవలచునో!

• మేలా స క మ •

• గ గ ప రీ రి స రి గ రి సన్ని ధ ధ- స స సని ధదా పమ గరి ।

తవిలితిండికై- పెదకుచు- దనియుదొరుకుదానితోడ ।

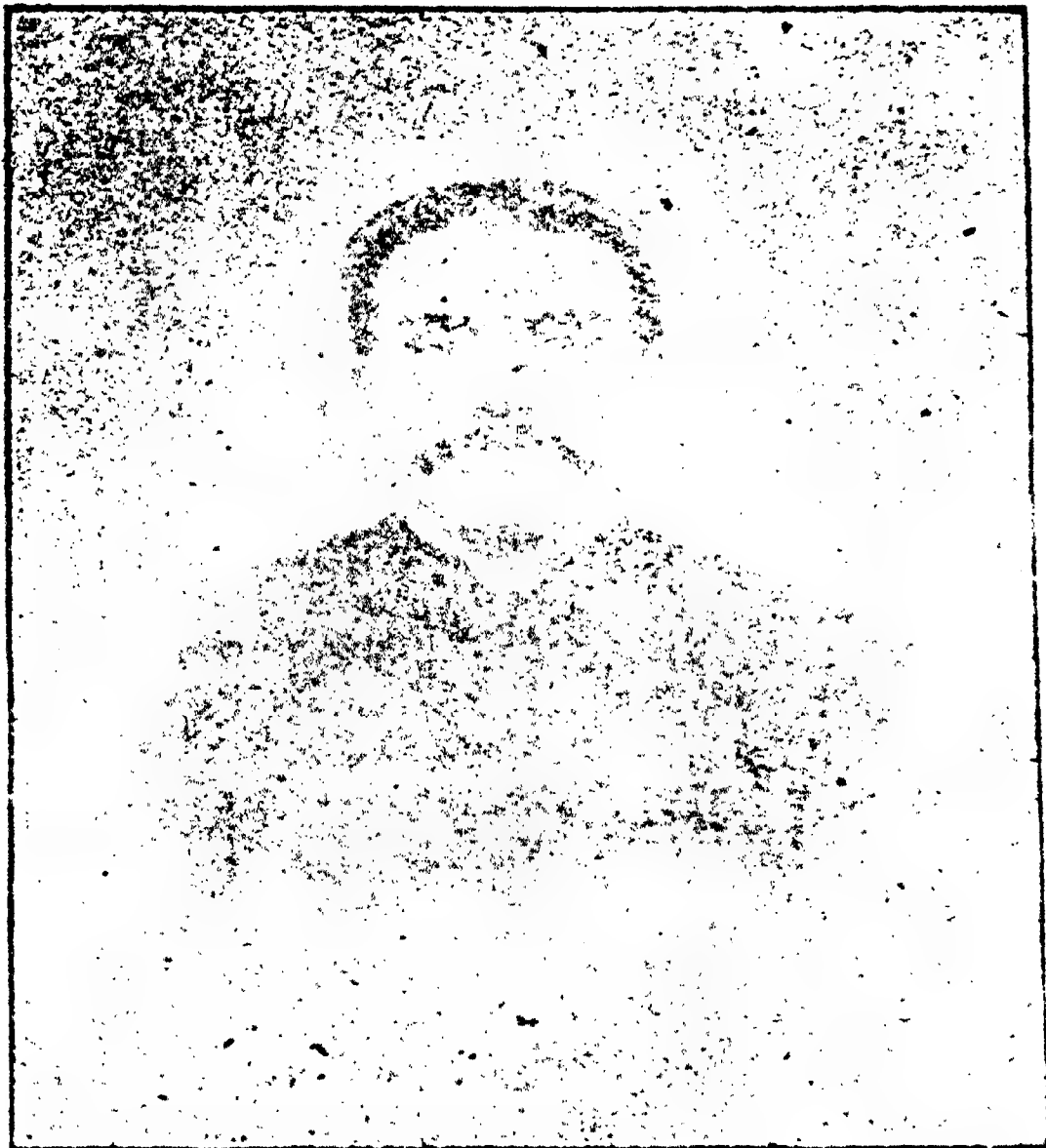
• ఆ భో గ మ •

స స రి రి గ గ పా - ప ద స ని ద ప ॥ ని స ॥

నివలకురానీ- రా నీ- ॥ మ్మిన ॥

స ని ద స రి గ ధ ధ ప మ గ రి- గ ప మ గ రి గ రి సా ।

యిచట శీతుగాడ్పుతప్ప- నెదిరివాఁడుగనఁడు

Robert S. ...

Robert S. ...

BEAUTIES OF SHAKESPEARE.

HONOUR

ALL IS WELL THAT ENDS WELL. *Act. III. Sc. V.*

- 1 The honour of a maid is her name and no legacy is so rich as honesty.

ACT. V. Sc. iii.

- 2 Let's take the instant by the forward top,
For we are old, and on our quick'st decrees
The inaudible and noiseless foot of time
Steals ere we can effect them.

ANTONY AND CLEOPATRA, *Act. III. Sc. XI.*

- 3 When valour preys on reason,
It eats the sword it fights with.

ACT. V. Sc. ii.

- 4 it is great
To do that thing that ends all other deeds
Which shackles accidents, and bolts up change ;
Which sleeps, and never palates more the dung,
The beggar's nurse and Caesar's.

షేక్స్పియరుని కవిత్వ మందలి సాగసులు.

వీరరసము.

1 ప॥ కశ్యపయొక్క గౌరవమాపె విశేషము-మఱియు-బరువు వంటియై
శ్వర్యమేదాయమునైనదా॥

2 గీ॥ .అవసరంపు వంగినతల-నందు కొందఁ
.మేలన నవృద్ధులము మన-మింక-మనము!
.శ్రీసుతమవిధుల మనము .సేయకమును!
..
.జరుగునన్న గఁగాలని.శ్శబ్దపదము॥

3 ద్వి॥ .వీరత్వ మూహదోఁపిడి సేయునపుడు!
..
.పోనొన చెడదు॥వాలుఁబడవి భక్తిఁదను॥

4 గీ॥ .తక్కుపనులనెల్లఁజక్కా-పకార్యము!
.నేతగొప్ప-యద్ది-చేట్లకట్టు!
.మాలుపడ్డు-గున్కా .మఱి॥పేడలినబోదా!
..
.పేదకు దొరికింక .దాదియగును॥

-
- 5 His legs bestrid the ocean ; his reared arm
 Crested the world ; his voice was propertied
 As all the tuned spheres, and that to friends ;
 But when he meant to quail and shake the orb,
 He was as rattling thunder. For his bounty,
 There was no winter in't ; an autumn't was,
 That grew the more by reaping ; his delights
 Were dolphin-like : they showed his back above
 The element they lived in : in his livery
 Walked crowns and crownets ; realms and islands
     were
 As plates dropped from his pocket.

- 6 Saucy lictors
 Will catch at us, like strumpets ; and scald rhymers
 Ballad us out o'tune : the quick comedians
 Extemporally will stage us, and present
 Our Alexandrian revels.

AS YOU LIKE IT   *Act. I. Sc. II.*

- 7 I beseech you, punish me not with your hard thoughts,
 wherein I confess me much guilty to deny so fair and
 excellent ladies anything. But let your fair eyes
 and gentle wishes go with me to my trial ; wherein
 if I be foiled, there is but one shamed that was

5 నీ॥ .వానిపాదంబులు .♦వార్నిని కిరు♦కెలం.కులను

.గాపాడుచు .నిలిచియుండె|

.దనరారువాని యె.శ్చినచేయి జగమున.కు♦స్తు

రాయిగ-వాని.గొంతు♦పాడు|

.చున్నగోళంబుల .తెన్నునశక్తి♦మై .వెలయు-
వెండియునద్ది- .విహితులకడ|

.గాని-మండలముల.గదలించి♦భేదింప

.దలఁచిన-వాడుగ.జిఁ లేడు విడుగు|

.వాని♦యూర్విగార్చి-.దానిలోన♦స్పృతు.కలుగ

.దయ్యదిపంట .కాలమయ్యె|

.గోసినకొలఁదియు.గొనసాగునయ్యది-

.వానివేడ్క-లు గిందు.మీఁనువోలు|

.నవ్వివానివెన్ను .నగపచుఁదామున్న|

.దానికన్నఁజైకి-.వాని♦యుడువు|

.సందుఁబెక్కు-మౌళు.లటిగె-కాజ్యంబులు|

.వానిజేబునుండి .పడు♦చివుకలు॥

6 నీ॥ పట్టుకొందురు లంకెల.♦బగిఁది మసల|

.♦జెనఁటిబంట్లు-కుకవులుదూ.షింతు-కల్ప|

.నా♦చణ ప్రహసన కాన్లు.నాటకంబు|

.కట్టెదరుమన్నె నాశు.కవితఁజెప్పి|

7 నీ॥ మిమ్ము బలిమాలుకొనెద-మీకూళతలంపు లనన్నిక్షింపకుఁడు-

నేనియ్యెడనంత చక్క-నిమఱింత గొప్పయూఁడువారికెద్దియు♦నిరా

కరించుట నేరమనియొప్పుకొనియెడ-గాని- నాపకీక్షకైనాతోఁగూ

---

never gracious ; if killed, but one dead that is willing to be so. I shall do my friends no wrong for I have none to lament me ; the world no injury, for in it I have nothing ; only in the world I fill up a place, which may be better supplied when I have made it empty.

CORIOLANUS

Act I. Sc. I.

- 8 I sin in envying his nobility ;
And were I anything but what I am,
I'd wish me only he.

Sc. iii.

I pray you, daughter, sing ; or express yourself in a more comfortable sort : if my son were my husband I should freelier rejoice in that absence wherein he won honour, than in the embracements of his bed where he would show most love. When yet he was but tender-bodied, and the only son of my womb ; when youth with comliness plucked all gaze his way ; when for a day of Kings' entreaties, a mother should not sell him an hour from her beholding ; I,— considering how honour would become such a person ; that it was no better than picture-like to hang by the wall, if renown made it not stir, — was pleased to let him seek danger where he was like to find fame. To a cruel war I sent him ; from whence he

దమిసోయగపు చూపులుస్త్రీమంచి కోర్కెలు వ్రానిండు-నేనం
దోడితినేని-యెప్పటి కదృష్ట హీనుడొకడు మాత్రములజ్ఞంపఁబ
డును-నేఁజంపఁబడినచో నట్లగుటకుంగోరుచున్నవాఁడే మడియిం
పంబడును-నామిత్రులకు నే నెగు సలుపఁబోవ-నేమన-నన్నుచ్చియే
డ్చువారు నాకెవరున్లేరు-జగమునకుఁగీడొనరింప-నందునాకెద్దియి
లేమగనుక-లోకములో నొకస్థలము మాత్ర మాక్రమించుకొం
టి నదినేనుత్తఁజేసినప్పుడు-తగునట్లు పూతి=చేయఁబడును॥

8 గీ॥ .వానిఁఘనతఁజూచి .నేనోర్వలేకుంటు
.చేతఁబాతకంబు .జెందినాఁడ
.నేనునేనుఁగాకి .కేదియైన స్మృతి
.వాఁడేనేనగుటకు .వాంఛ గొందు॥

9 వ॥ నిన్బ్రతిమాలెద న్గోతలా పాదుము లేకుల్లానముగామాట్లాడుము-
వాఁడేనాపెనిమిటి యైనయెడ- సెజ్జపె బిగికాఁగిలింపులచేఁబ్రేమ
చూపుటకన్న-వాఁడు జయమందుటకై నన్నిడనాడినచో మఱింత
యెక్కుడుగా సంతోషించెదను-వాఁడు లేతశరీరముకలిగి-నాకొ
క్కఁడేకొడుకైనప్పుడును-వయ సందము వాని త్రోవనెల్ల చూ
డ్చి చూకపికొంచి నపుడు- దినమెల్ల రాజబతి మాలినప్పటికి
గడియ యైనవానిందన కనుల యెదుట నుండి తల్లియెడఁబా
యఁగూడ్డనప్పుడున్ గీతికయట్టివాని నెట్లలంకరించునో యనియూ-

returned his brows bound with oak. I tell thee daughter, I sprang not more in joy at first hearing he was a manchild than now in first seeing he had proved himself a man.

Vir. But had he died in the business, madam,—how then ?

Vol. Then his good report should have been my son ; I therein would have found issue. Hear me profess sincerely, had I a dozen sons, each in my love alike, and none less dear than thine and my good Marcius, I had rather have eleven die nobly for their country than one voluptuously surfeit out of action.

ACT. II. Sc. i.

10 (1) Death, that dark spirit, in 's nervy arm doth lie,
Which, being advanced, declines, and then men die.

ACT. III. Sc. i.

10 (2) His nature is too noble for the world :
He would not flatter Neptune for his trident,
Or Jove for's power to thunder. His heart's his mouth.
What his breast forges, that his tongue must vent ;
And, being angry, does forget that ever
He heard the name of death.

అబ్రహ్మకవలింపనిచో గోడప్రస్వలాదుబామ్మకన్న మేల్కాదనియు
దలంచుచు వాడు పేరంచుచోట నాపదకెదురేగుటకొప్పుకొంటి
ని-ఘోరయోధమునకువానిసంపితిని- వాడునొసట జయవిహ్న
ములతోదిరిగివచ్చె-నేజెప్పెదన్గోడలా-మొదటనాకుబుట్టినపుడు
వాడుమగబిడ్డయనివినుటకన్న- నిపుడుతొలిసారివాడు మగవా
డనిప్రఖ్యాతిగొనజూచుట కెంతయోసంతసించినదానను (కోడ
లు)-కాని-యతఁడాపనిలోపడిసినచో సమ్మాయపుడెట్టు (అ
త్త) అట్లెనవాని సత్కీర్తి నాకొడుకు కావలసియుండును- విను ని
మ్మపటముగాఁజైకెజెప్పెదను- నాకుఁబన్నెండుగురుకొడుకులుండి
సప్పటికి వారందఱున్నా ప్రేమకొక్కలాగున్నప్పటికి నొక్కడై
సనీకుమగఁడునునాకుఁ గొడుకునగువానికన్న- దక్కువుప్రియము
గానుండకున్నాన్-గొఱమాలియొకఁడు తిండిపోతుగమిగిలియుంట
కన్న- దమదేశముకొట్టకై ఘనముగాఁ బదునొకండుండచ్చిన
నొప్పుకొనియెదను.

10 (1) గీ॥ .అలరుమృత్యువా న్నద.య్యంబువాని
.కడుబలిష్ఠమైనటువంటి .కరమునందు।
.నెత్తఁబడినంతనయ్యది. యెఱుగుచుండు।
.మఱియుదరువారే మనుజులు.మడియుచుందు॥

10 (2) చ॥ .అతనిస్వభావమిజగతి. కత్యనెకం. బొనరింపజోడు ప్రి
.స్తుతినలయూకునాతనిత్రి.శూలముఁగూడిచి- యిందుగ్రవానిగ।
.జితముగుఱించి- వానిమద్దిన్పన్పి.పొనచేడు దానివానినా।
.చ్చితొలగ్గల్గవోయి- నాతఁడలు.కన్ మృతి పేరుపరాకు చెందెడున్

Sc. ii.

- 11 Honour and policy, like unsevered friends,
 I' the war do grow together : grant that, and tell me,
 In peace, what each of them by the other lose,
 That they combine not there ?

Act. IV. Sc. v.

- 12 Let me have war, say I : it exceeds peace — as far as
 day does night : it's spritely, waking, audible and
 full of vent. Peace is a very apoplexy, lethargy ;
 mulled, deaf, sleepy, insensible : a getter of more
 bastard children than war's a destroyer of men.

Act. V. Sc. i.

- 13 The veins unfilled, our blood is cold, and then
 We pout upon the morning, are unapt
 To give or to forgive ; but when we've stuffed
 These pipes and these conveyances of our blood
 With wine and feeding, we have suppler souls
 Than in our priest-like fasts : therefore I'll watch him
 Till he be dieted to my request,
 And then I'll set upon him.

11 గీ॥ .పరువుకాయంబు ♦నని♦నెడ.పడని♦చెలుల|
 .వలెఁగలిసి పెద్ద- సరిగాని- .పల్కుఁబుప్ప|
 .డేమినప్ప♦మొండొంటి చే♦.నెసయునప్పి
 .కూడియుండవు సంధి♦చే.కూరుపట్ల॥

12 ప॥ నాకుయుద్ధముండనీ- నిశ్చయముగా రాత్రికృగటి వలెనదిసంధిన్మీతె
 డు-చుటుకు♦శ్రావ్యము♦వాచాలకమునగును-సంధినిక్కమగునన్ని
 పాతము-నూంద్యము-మొద్దు-చెప్పటి -నిదురపోతు-జ్ఞానహీనమును-
 యుద్ధముచంపుమనుజులకంటె జారజులసనికిసంఖ్యగాఁబుట్టించును

13 చ॥ .నరముల♦పూణాములమ్రతీయు ♦.నల్లయనుష్ఠమునై నఁబ్రాద్దరకా|
 ♦.గరికరి♦బెట్టపైఁచుటకుఁగాని యనపూల-మన్నపానసం|
 .భరితులమైవహించెధము .మాదకావమెంతయు- గాన-♦వేతునే|
 ♦.సతిమఱివాఁడుమొక్కువఱి .కంతమదిచ్చకుపానిరే పెదన్॥

ACT. V. Sc. ii.

14 , He that hath a will to die by himself fears it not
from another.

CYMBALINE

Act. I. Sc. VI.

15 He sits' mongst men like a descended god ;

HAMLET

Act I Sc. II.

16 He was a man. take him for all in all,
I shall not look upon his like again.

Sc. iv.

17   Why, what should be the fear ?
I do not set my life at a pin's fee ;
And, for my soul, what can it do to that,
Being a thing immortal as itself ?

ACT. II. Sc. ii.

18 Doubt thou the stars are fire ;
Doubt that the sun doth move ;
Doubt truth to be a liar ;
But never doubt. I love.

14 ప॥ శనంతజాపనిచ్చగించువాఁ డొరులచేజాపజెఱవఁడు.

15 ద్వి॥ .వివిధమానపులందు .వెలుయుచునుండు।
 .నవతిరించినదైవ .మట్టలవాఁడు।

16 ద్వి॥ .పురుషుఁడాతండునం.పూణఁగునుండు।
 .నరయఁబోనివిఁకలే.నతివికిసాటి॥

17 గీ॥ .ఎందు- కేటిధీతి.చెందెడు-నొకగిత్తి।
 .పగక పాటినాచు.బ్రతుకునరకు।
 .గొనను-మఱియు-నాత్రుఁగూచి-యేమదిసేయ।
 .గలుగు-శాశ్వతంబు.గనుకన్గి॥

18 గీ॥ .శంకిలుమయగ్గియంచున.క్షత్రములను।
 .నవిత్యఁదుచలించునంచీపు.నంశయించు।
 .నిజమత్తేష్టబృఱియనినం.దేహముఁగొను।
 .కాని-వలచినినెను.మానపడకు॥

ACT. III. Sc. i.

- 19 O, what a noble mind is here o'erthrown !
 The courtier's, soldier's, scholar's, eye, tongue, sword ;
 The expectancy and rose of the fair state ,
 The glass of fashion, and the mould of form,
 The observed of all observers, quite, quite down !
 And I, of ladies most deject and wretched ,
 That sucked the honey of his music vows ,
 Now see that noble and most sovereign reason ,
 Like sweet bells jangled, out of tune and harsh ;
 That unmatched form and feature of blown youth ,
 Blasted with ecstasy.

Sc. ii.

- 20 Nor earth to me give food, nor heaven light ;
 Sport and repose lock from me day and night ;
 To desperation turn my trust and hope ;
 An anchor's cheer in prison be my scope ;
 Each opposite, that blanks the face of joy
 Meet what I would have well, and it destroy ;
 Both here, and hence, pursue me lasting strife ,
 If, once a widow, ever I be wife !

19 సీ॥ .అకటయెంతటిఘన.మైనమాసన
మిటఁ.బాడయ్యె-రాజన.భాసదునకు।
.♦యోధకు-విరుఘన.కొప్పకన్న
నాల్క-కత్తిగుణస్థితిఁ.గాంచునాస।
.మానిక-మద్దంబు.మర్యాదకు.ని
దశేఁ.సంబుశ్శృంగారము.నకు.మరియును।
.లక్ష్మ్యంబుకనువాద.లకుబోధిగాఁ
బోయె-.వానిబాసలజేనె.నానునేను।

ఁ.జెలులనిభాకగ్యరాంనై.చింతఁగుంది।
—
.చగఱునా♦యుక్తివాక్య-♦తృప్తిదొఱగిన।
♦.ఘనమనలె-నెట్టచే♦నిటఁ.గలియునావి।
.కనితయూపనరుఁమూ.కానిమిప్రజు॥

20 సీ॥ .పుడమినాకాహరి.మిడి-దాకనలు
నె.ట్టదున్యోవేష్టయ-♦నిమగ్ననలు।
.నూపునన్నిడెబాయ-♦మఱినాచుమ్మకం
—
.బాసయనిస్సహ.యగుచుమా-
.నాదునాభలునిబం.భనమూగ♦మునెత్తిండ్లి.
నలెబరిమికిమగుఁ.బదఁపడియును।
.నావేడ్కి-మోహు♦వి.నెఱబడదున్యోయె.
దిగివస్త్రపునాకు♦.నలునీర్వృ.

ఁ.జెఱదుఁచుదమట్టనిచటనఁ.బోమునంకు।
ఁ.సూపనెడిదగిసట్టి♦మి.క్కు-టపు♦కిడుము।
—
.ననెనెంట్లజెడు-నేనెన.నాభనగుచు।
.మఱియుఁబొందితినేనెనా.మాలుమనువు॥

JULIUS CÆSAR

Act I Sc. II.

- 21 What is it that you would impart to me ?
If it be aught toward the general good,
Set honour in one eye and death i' the other ,
And I will look on both indifferently;
For, let the gods so speed me, as I love ,
The name of honour more than I fear death .

Act. II. Sc. ii.

- 22 Cowards die many times before their deaths ;
The valiant never taste of death but once .

Act. III. Sc. ii.

- 23 If there be any in this assembly, any dear friend of
Cæsar's, to him I say, that Brutus' love to Cæsar
was no less than his. If then that friend demand,
why Brutus rose against Cæsar, this is my answer,-
Not that I loved Cæsar less, but that I loved Rome
more. Had you rather Cæsar were living, and die
all slaves, than that Cæsar were dead, to live
all freemen ? As Cæsar loved me, I weep for him ;
as he was fortunate, I rejoice at it ; as he was
valiant, I honour him ; but, as he was ambitious I
slew him. There is tears for his love ; joy for his for-
tune ; honor for his valour ; and death for his ambi-

21 చ॥ .నలికెదవేమి-నాకిపుడు.వస్తునెదై నబ్రజానుకూలమా।
 .నడనొకకంటఁబఁబడుము--మృత్యువుదక్కినదాన-నేఁబదం।
 .పడిఁగనుఁగొందురెంటిరొక.భంగి-బ్రతిష్ఠకునెట్లుఁమిత్తికే।
 .నవలుటకన్న నెక్కుడుప్రి.యంపడెదన్-సురలట్లుఁలోమనీ॥

22 గీ॥ .ఎన్నఁబిఱికివార.లెన్నియోమాఁబులు।
 .చచ్చుచుందుఁతాము.చాపకమును।
 .పెన్నఁజే నధైర్యమున్నజనులు-చావు।
 .చవియెఁబుంగిరొక్క.నారితప్ప॥

23 ప॥ ఈసంఘమందెవ్వఁడెననీజారునకుంబ్రియమిత్తుఁడున్నచో- నీజారు
 నియెడం బూర్తిసునకున్న ప్రేమ వానిదానికన్న దక్కువుకాదని
 వానికనియెడ-నట్లేనచో నీజారునిఁబూర్తిసుఁ డెందుకుఁలేచె
 ననియామిత్తుఁడజిగినయెడనిది నాయుత్తరము- నీజరుగ్గంచెము
 ప్రేమించలేదుకాని రోముపట్టణమునధికమఁగాఁబ్రేమించినాడను
 నీజారుఁడీల్లుటప్రజలందఱు న్వతంత్రులగుటకన్న నీజారుడుబ్ర
 తుకుటజనులెల్ల రుందాసులైఁపొల్లుటకుమీఁరిచ్చగించితిరా- నీ
 జారుడున ప్రేమించియుంటచే వానికె నేనేడ్చెద- నలఁడుభా

---

tion. Who is here so base that would be a bondman ?
 If any, speak ; for him have I offended. Who is
 here so rude, that would not be a Roman ? If any,
 speak for him have I offended. Who is here so vile,
 that will not love his country ? If any, speak ; for him
 have I offended. '

ACT V. SC. v.

- 24 His life was gentle , and the elements
 So mixed in him, that nature might stand up
 And say to all the world, " This was a man " !

HENRY V.

Act IV Sc III.

- 25 if it be a sin to covet honour,
 I am the most offending soul alive.

HENRY VI—PART I

Act IV Sc VI.

- 26 *Tal.* O young John Talbot ! I did send for thee
 To tutor thee in stratagems of war,
 That Talbot's name might be in thee revived
 When sapless age and weak unable limbs
 Should bring thy father to his drooping chair.
But. O malignant and ill-boding stars !
 Now thou art come unto a feast of death,
 A terrible and unavoyded danger.

గ్యవంతుడైనందున కేను సంతసించెద- నాతడుశూరుడౌటచేన
తనినేగౌరవించెదను-గాని-యతడుసహోదగుటచేవానిన్నేఁబంపినా
డ-నిదిగోవానిప్రేమకునాకన్నీరు-వానిభాగ్యమునకుసంతోషము-
వానిశౌర్యమునకుగౌరవము- వానియత్యాశకుమృత్యువు- దాసుఁ
డుగానుండఁగోరునంతనీచుడెవఁడై ననిచటనున్నచోఁబలుకనీవాని
నేనల్గించినాడను-రోమనుగానుండఁగోరనంత మూఱుఁడెవఁడై న
నిక్కడనున్నచోఁబలుకనీవానినేనల్గించినాడ-దనదేశముఁ బ్రేమిం
చనంతదుప్టెవఁడై ననిక్కడనున్నచోఁబలుక నీవానినేనల్గించినా
డను॥

24 గీ॥ .తగినజీవనంబ.తనిది-పదంబడి
ఁ.నూడెనతనియందు .గుణముల్లు
•.ప్రకృతిలేచిచెప్ప .వచ్చు మఱియులోక
•మునకునెల్ల యితఁడె.పురుషుడనుచు॥

25 ద్వి .పరువునానించుట.పాపమా నేని
•.దురితాత్మకులలోనఁ.దొలివాడనేను॥

26 సీ॥ (తండ్రి) .ఔరనాయన్న-నీ.కంపితివారే-
నేఁ.భోరుతంత్రంబులు .నేరువుటకు
•.సారంబులేని ము.నలితనమున్-శక్తి
•.హీనమా నంగము •.వృద్ధదశకు
ఁ.దగుకుచికినీ.తండ్రినిఁడెచ్చిన

Therefore, dear boy, mount on my swiftest horse,
And I'll direct thee how thou shalt escape
By sudden flight ; come, dally not, be gone.

John. Is my name Talbot ? and am I your son ?

And shall I fly ? O, If you love my mother,
Dishonour not her honourable name,

To make a bastard and a slave of me !

The world will say he is not Talbot's blood,
That basely fled when noble Talbot stood.

Tal. Fly, to revenge my death, if I be slain.

John. He that flies so will ne'er return again.

Tal. If we both stay, we both are sure to die.

John. Then let me stay, and, father, do you fly ;

Your loss is great, so your regard should be ;

My worth unknown, no loss is known in me.

Upon my death the French can little boast ;

In yours they will, in you all hopes are lost.

Flight cannot stain the honour you have won ;

But mine it will, that no exploit have done.

You fled for vantage, every one will swear ;

But, if I bow, they'll say it was for fear.

There is no hope that ever I will stay,

If the first hour I shrink and run away.

Here on my knee I beg mortality,

Rather than life preserved with infamy.

Tal. Shall all thy mother's hopes lie in one tomb ?

John. Ay, rather than I'll shame my mother's womb.

Tal. Upon my blessing, I command thee go.

John. To fight I will, but not to fly the foe.

Tal. Part of thy father may be saved in thee.

John. No part of him but will be shame in me.

Tal. Thou never hadst reknown, nor canst not lose it.

John. Yes, your renowned name ; shall flight abuse
it ?

Tal. Thy father's charge shall clear thee from that
stain.

John. You cannot witness for me, being slain.

If death be so apparent, then both fly.

Tal. And leave my followers here to fight and die ?

.యప్పుడు నీయెడ.నతనినేను।

♦.క్రమమృత్యుకైదు- గాని-యక్కట

గ్రహ.చార-మీదైతిప.చావువిందు।

.తప్పనిఘోరాపదకు వశమైతివి-

.కావుననాతండ్రి-.కడువడిగల।

.నాగుట్టమెక్కుము-.వేగనీవు

బరు.గిడితప్పకొనునట్లు.లేనునీకు

.దారిజూపెద-రముత్ర-దబ్బర

జాగునే.యకు-పద(కొమ్మ)నీకొమ్మ-.నా-తొలంగి।

.పోవుమనా-భణి-.నీవునాతల్లిని

.ప్రేమింతువేనియా.పెకుంగలిగిన।

.పడువంతయున్నన్ను.బానిసీడుగ-

నుంచు.కొన్నదానికిబుట్టు.కొడుకుగాంగ।

.జేసిపోగొట్టకు-.చెల్లరేనీవుండ-

.నేబాటిపోయిన-.నెల్లజగము।

.నీకుబుట్టగలేదు.నేనండ్రు (తండ్రి)

పాటిపో-.నేజంపబడినప్పు-.నీవునుబగ।

.బట్టుటకై-(కొమ్మ)యట్లు.పాటిపోయిన

వాడు.తిరిగిరాడెప్పటి(త)-కిరువురమిట।

.నిలిచియుండినయెడ.నిశ్చయముగజత్తు.ము

భయుల-(కొ)మైన న.న్నుండనిమ్ము!

.మరియు-.దండ్రీనీవు.తెరలు-నీవష్ట

మె.క్కువగాన-నీనేమ.మవసరంబు।

.నేనంతయున్విల్వ.లేనివాడను-నాడు

.నాశంబునగ్గొఱం.తయునులేదు।

My age was never tainted with such shame.
John. And shall my youth be guilty of such blame ?
No more can I be severed from your side;
Than can yourself yourself in twain divide.
Stay, go, do what you will, the like do I ;
For live I will not, if my father die.

.పగవారలొకగొప్ప.పనిగనామరణము

.నూహింప-కీవీల్ల.నుబ్బుచుండ్రు।

.తొలఁగెడునన్ని యా.సలునునీతోడ

నె-॥.పాటుట-నీవిది.వఱకుఁగొన్న।

.పేరునుఁబోఁగొట్ట.నేరదు-కాని-నే

.నిప్పటికేవీర.॥కృత్యమైన।

.నలుసమినాకది.తలవంపుఁదెచ్చెడు-

.బొంచిపైఁబడుటకునెంచిపాటి।

.తీవనినిజముగి.నెల్లవారనకొండ్రు-

.కాని-నేమఱలిన.కారణము।

.భయమనియందును.స్వప్తముగా-

.చొలి.నూతనీధయపడి.పాటిఁబెట్టి।

.మరియెన్నటికికీను.కురచునెరిఁబడు

.నానయేలే-చప.భ్యాసితోడి।

.బ్రదుకుకంటెంజూపు.నీదిగొమోకాల్పశి

.ప్రాధికాంతు(త) నీతల్లి.నూనలెల్లి।

.యొక్కసమానితో.నుండిఁగవలయు

నా(కొ).యూనద్దయేమేలు-.నేనునాదు।

.సమ్మగిభాంబునకివనూనముం

.బొస.రించుటకన్న(త)నీ.పించిసెలవొ।

.సంగినాఁడనొప్పుము(కొ).చనెవకనికి

.గాని-పగతురనుడినే.బారనొల్లి।

(త).నీతండ్రియంశము.సీయెడఁదక్కెడు

(కొ).సతనిగుణమున.న్నంటఁబోదు।

.కానిచిన్నతసంబె.కల్లెడు(త)నీకెచ్చ

.జై సతేమప్రసిద్ధి-.దాసనీవు।

PART II

Act III Sc. II.

- 27 What stronger breastplate than a heart untainted ?
Thrice is he armèd that hath his quarrel just ;
And he but naked, though locked up in steel,
Whose conscience with injustice is corrupted.

.పోగొట్టుకొనలేవు(కొ) • పొల్పారునామెడ
 .విభ్యాతమానీడు. పేరు-దాని
 .బాటిపోవుటకడు • స్థూ తెడు(త)నీతండ్రి
 .యాజ్ఞగై కొంటనీకట్టిమచ్చ
 .దుడిచివై చెడు(కొ)నీవు. వడియింప
 .బడియది. తెలుపవు-చావంత. తెల్లమైన
 .నిద్దటమున్నరు. గిడుదము(త)మటియు-
 నా. వెంబడివారలు. పెసగి • పొలయ
 .విడిచెదనా-నాదు. పెద్దటికంబట్టి
 .నిందెనెన్నడుమచ్చ • బొందలేదు
 (కొ). నాయకావనముమాత్ర. మాయెగు
 నొందగి • దగునె-నిన్నవిద్ద. అగి పిభాగి
 .మునుసలుపలేనిపోల్కి- నే. నునెడపబడ
 .బాలనీప్రక్కనుండి- వే. యెల-యుండు
 • మరుగు-నీవెల్లుసేయనే. చ • త్తొనరును
 .బ్రతుకనోపను నాతండ్రి • మందునెడలు

27 గీ॥ .తొమ్మకవచమెదచ్చ • తెం. దమ్మకన్న
 .దగవునాయముకలహేడె. తగినశీశస్త్రి
 • యాయుధనిగూఢుడయ్యుని. రాయుధుడగు
 • నెడవమన్నీలిచేడెపక. బడినవాడు॥

Act. III Sc. iii.

- 28 If I depart from thee, I cannot live ;
And in thy sight to die, what were it else
But like a pleasant slumber in thy lap ?
Here could I breathe my soul into the air,
As mild and gentle as the cradle-babe,
Dying with mother's dug between its lips ;

Act. V. Sc. i.

- 29 It is great sin to swear unto a sin,
But greater sin to keep a sinful oath.
Who can be bound by any solemn vow
To do a murderous deed, to rob a man,
To force a spotless virgin's chastity,
To reave the orphan of his patrimony,
To wring the widow from her custom'd right,
And have no other reason for this wrong,
But that he was bound by a solemn oath ?

Sc. ii.

- 30 He that is truly dedicate to war
Hath no self-love : nor he that loves himself
Hath not essentially, but by circumstance,
The name of valour.

28 చ॥ .నినునెడఁబాసెంబ్రతుక.నేరను-నీయొడిలోనహాయిగా।
 .గునుకుటగాని-నీయెదుటఁ.గూలుటయొండగుపెట్టు-తల్లిచా
 .నొమ్మఁబెదవిగ్గడించితెగు.పొత్తిటిబిడ్డనిపోల్కి-నిచ్చటం।
 .బెసఁకువమానినాఁయునుఱు.మెల్లన గాడ్పునఁబారఁకిమెద్రన్।

29 నీ॥ .ఓగుసేయుటకయి.యొట్టు పెట్టుకొనుట
 .కడుఁగీడు-మఱిదాని.కన్నఁజేటు।
 .చెడునొట్టు పట్టితా.నడుచుట-మేఘోర
 .నత్యంబుచేతనే.జనుఁడుబద్ధం।
 .డగు-జీవహింసఁబి.ట్టాచరించుటకును-
 .మనుజుఁదోచుటకును-.మచ్చలేని।
 .కన్నియగజెఱచుట.కై-తల్లిదండ్రులు.లేని
 పిల్లనిదాయ.మానుటకొఱ।
 .కనదకున్వాడుకైసనా.యంబునుండి।
 .బలిమినడయనాబిడకొడఁబడుటకును।
 .మఱియుఁదానుఁగేవలముప్ప.మాణనియతుఁ।
 .డవుట-నీరప్పొసచుకహే.తువుఁగొనుటకు॥

30 క॥ అనికిస్సమకట్టినయా।
 .యనకున్లేదాత్మలాభ.మరయుగుణము-రా।
 .దనుఁజేమించునతనికె।
 .జనుచున్నకిఁదప్పశౌర్య.నామముసరిగా॥

PART III

Act V. Sc. IV.

- 31   wise men ne'er sit and wail their loss,
But cheerly seek how to redress their harms.

KING JOHN

Act. IV. Sc. II.

- 32   The wall is high ; and yet will I leap down
Good ground, be pitiful, and hurt me not !
There's few or none do know me ; if they did,
This ship-boy's semblance hath disguised me quite.
I am afraid ; and yet I'll venture it.
If I get down, and do not break my limbs,
I'll find a thousand shifts to get away :
As good to die and go, as die and stay.
O me ! my uncle's spirit is in these stones.—
Heaven take my soul, and England keep my bones!

RICHARD II

Act. III Sc. II.

- 33   wise men ne'er wail their present woes,
But presently prevent the ways to wail.

31 గీ॥ .బుద్ధికల్లువారు॥.పొగలరెన్నడయిన॥
 .నూరకుండరుతమ॥.యోటమికయి॥
 .కాని-తమకువచ్చు.హానులసరిపుచ్చు॥
 ॥.వెరవున్లుసమున.వెదకుచుండ్రు॥

32 సీ॥ .కడుఁబొడవీగోడ-..కాని-నేనుటికెన-
 .మందినేల-కనిక.రించుము-మఱి॥
 .నన్నుబాధించకు-..నన్నెవ్వరేనియు.నెఱుంగ-
 రొక్కపువ.రెఱిగినయెడ॥
 .నెంతయుమాచెకన.న్నీపిల్ల॥యోడంగి
 .వంటివేషము-నాకు.భయముతోచె॥
 .నైసఁదెలించెడ-..నేనుఁగ్రిందుంబొందు
 .నప్పుడునాదగు.నవయవములు॥
 .విఱుగకుండినయెడ.వేయియపాయము
 .ల్లొనియెడఁదప్పించు.కొనుటకేను॥
 .చచ్చియుండుటకంటెనుఁజచ్చిచనుట॥
 .తక్కువెంతయుఁగానేర(ఉటికి)-.దక్కటకట॥
 .తనరునీరాలనాపిన.తండిగుణము॥
 .పొందునా.యాత్రదేవ-॥నె.మ్ములను॥సీమ॥

33 ద్వి॥ .జ్ఞానులుకుందరు.బరిగినపనికి॥
 .గాని-యడ్డదరు॥వ.గవుతోవలొకట॥

Sc. iv.

- 34 Go, bind thou up yond dangling apricocks,
Which, like unruly children, make their sire
Stoop with oppression of their prodigal weight
Give some supportance to the bending twigs.—
Go thou, and like an executioner
Cut off the heads of too-fast-growing sprays,
That look too lofty in our commonwealth.
All must be even in our Government.—
You thus employed, I will go root away
The noisome weeds, that without profit suck
The soil's fertility from wholesome flowers.

LOVE'S LABOUR'S LOST. *Act. I. Sc. I.*

- 35 Let fame, that all hunt after in their lives,
Live registered upon our brazen tombs,
And then grace us in the disgrace of death ;
When, spite of cormorant devouring Time,
The enleavour of this present breath may buy
That honour which shall bate his scythe's keen edge,
And make us heirs of all eternity.

34 నీ॥ ఆపండ్లచెట్టువేగి.లాడుచున్నది దానిఁ
 .గట్టు పొమ్మా-యది కడుఁదమఁయమి।
 .తవ్రయభరమునఁ.గమతండిఁగుఁగించి
 .పొంగించుపోకిరి.బుడుతలవలె।
 .జూపట్టు-వేగిలెడు.చువకలకుఁగొంత
 .సాయమిమ్ము.మనవ.జాపభిభుత్వ।
 .మునమేటియాన్నశ్య.మునదోచు
 .చిత్రవేగఁ.జెరుగుకొమ్మకొసల.నలుకు-వెళ్ల।
 .హంతకునిభంగి-మనరాజ్య.మందుసరిగ।
 .నొసరవలయునంతయు-నీవి.టుండ-నేను।
 .మంచిపూలకుఁగానీక.మంటిచేప।
 .బీల్చిరిస్తయాదెడుకల్పు-ఁ.జెఱికివైతు॥

35 నీ॥ .అమడవితంబులం.దగిలి యెల్లరును
 వెం.బడెడుకీర్తిమనఁయి.స్తడిసనూని।
 .పైనిశాసనముగా.వ్రాఁయఁబడఁగ
 నిండు-.మరణమునకు నని.మానకరము।
 .గామనలనదియు.గానవింపగనిండు-
 .తరువాత-చప్పుడెం.నియనునన్వ।
 .భక్షకన్వయమునఁ.బ్రబలుకాలునకి
 .దా.నిష్ప.యూనిరి.యెదిరి-వాని।
 .వాడికొడివలిమొనమొక్క.పట్టినునల।
 .నమరపదవికిన్న్దా.నూదులుగను।
 .నెండియున్జయఁజాలిన.స్వేదకేరు
 .నంతయుఁగొను నట్లున్.యన్నిపడుడు॥

MACBETH.

Act. I. Sc. VII.

- 36 I dare do all that may become a man ;
Who dares do more is none

MEASURE FOR MEASURE

Act. II Sc. II.

- 37 Not the king's crown, nor the deputed sword,
The marshal's truncheon, nor the judge's robe,
Become them with one half so good a grace
As mercy does.

Sc. iv.

- 33 'T were as good
To pardon him that hath from nature stolen
A man already made, as to remit
Their saucy sweetness that do coin Heaven's image
In stamps that are forbid: 't is all as easy
Falsely to take away a life true made,
As to put metal in restrained means,
To make a false one.
- 39 Better it were, a brother died at once,
Than that a sister, by redeeming him,
Should die for ever.
- 40 Ignomy in ransom, and free pardon,
Are of two houses : lawful mercy
Is nothing akin to foul redemption.

36 ద్వి॥ .నరునకహామగునం.తకునుఁ దెగింతు|

.మఱిచేయఁజనువాఁడు. మనుజుఁడుకాఁడు॥

37 ఉ॥ .కాదున్పశాలుమాళియునుఁ-.గాదధికారికిఁగల్గు కత్తియున్|

.గాదుఁచఘానియంత్యగద-.కాదుసభాపతిమేరియంగియున్|

.గాదరవీనమైనదయ.కై వడిశ్రేష్ఠవిభూషణంబు-ఁపే|

రేదినగొప్పవారియెడ.నింపుతలిచేడుఁచిహ్నమెద్దియున్॥

38 చ॥ .మనుజునిఁజంపుమానవుని.మన్ననసేత-ఁనిషిద్ధమైనఁయో|

.నినలమిఁసంతతిన్గనిన.నీచున్మిసైఁచుటయున్సమంబు-జే|

.వసమునుజాలిమాలియెడఁబాపుట.కూడనిచోటఁదప్పగా|

.దనయులఁగాంచఁబూనితనఁద్రవ్యమునుంచుటతుచ్చవృత్తియా॥

39 ద్వి॥ .ఒకటఁనీర్లుటమేలుఁ.సోదరుఁడాత|

.నికయిఁసోదరియెఱు.నీర్లుటకన్న|

40 గీ॥ .చెటవదల్చుటకొటకుఁదె.చ్చికొనునిండ|

మఱిఁయుదారసహనఁమిరు.మన్యులఁదగు|

.కానివిడుదలకున్నాయ.మైనక్షమకు|

.గలుగఁబోవదుసంబంధ.ముఁలవకౌగల॥

MIDSUMMER-NIGHTS DREAM   *Act. V. Sc. I.*

- 41   Never anything can be amiss
       When simpleness and duty tender it.

MUCH ADO ABOUT NOTHING.   *Act. II. Sc. I.*

- 42   Friendship is constant in all other things
       Save in the office and affairs of love :
       Therefore, all hearts in love use their own tongues;
       Let every eye negotiate for itself,
       And trust no agent ; for beauty is a witch;
       Against whose charms faith melteth into blood.

Sc iii.

- 43   Happy are they that hear their detractions, and can
       put them to mending.

Act. III. Sc. ii.

- 44   He hath a heart as sound as a bell, and his tongue is
       the clapper, for what his heart thinks, his tongue
       speaks.

OTHELLO.   *Act. IV. Sc. II.*

- 45   And his unkindness may defeat my life,
       But never taint my love.

PERICLES.   *Act. II. Sc. III.*

- 46   Contend not, sir ; for we are gentlemen
       That neither in our hearts nor outward eyes
       Envy the great, nor do the low despise.

41 ద్వి॥ .నరళతఁ వినియును. సాయమానేసి।
 .బొరవోవఁజాలదె. ప్పడు నెద్దియెన॥

42 చ॥ .వలపునఁదప్పమైతిఁ పెర. వస్తులనన్నిటనుండునిల్కడన్।
 .వలచినయెల్లఁడెందములు. వాడుట మేల్దమనోళ్లఁ గావునన్।
 .దెలుపుతఁదన్నఁగూచిఁడ్రతి. ధృష్టితసంతటన మ్మకన్యసిన్।
 .బొలపొక మత్రకాడతని. బూమెల నెమ్మికరంగుమల్లగాన్॥

43 వ॥ తమనిండెలందాము వినివానిం దప్పించుకొనఁగలవారు ధన్యులు॥

44 వ॥ వానికిగంటవలె నరియైన హృదయమున్నది-దానినాల్కే వానినా
 ల్క-యేలనన-వానిడెందము తలంచునది వానినాల్క చప్పివే
 యును॥

45 ద్వి॥ .వానినిదన్యతీయ. వచ్చు నా యుసులు।
 .కాని-నాప్రేమఁ న. గడుపఁచన్ లేదు॥

46 గీ॥ .అయ్యక లహింపఁబోకు- మే. మనఁగ్గ- మేము।
 .తగుమనుసులము-మాదుహృదయములందు।
 .గాని-మా మాకృతులఁగాని-ఘనులఁకీష్యన్।
 .పడఁ మలంతుల నవమాన. పఁచన్ మెప్పుడు॥

 ROMEO AND JULIET. *Act. V, Sc. III.*

- 47 Yea, noise ? —then I'll be brief.— O happy dagger!
 This is thy sheath ; (*stabs herself*) there rust and let
 me die.

 TEMPEST. *Act. IV. Sc. I.*

- 48 the murkiest den,
 The most oppurtune place, the strong'st suggestion
 Our worser Genius can, shall never melt
 Mine honour into lust, to take away
 The edge of that days' celebration,
 When I shall think, or Phœbus' steeds are foundered,
 Or night kept chained below.

 TIMON OF ATHENS *Act. I Sc. I.*

- 49 When we for recompense have praised the vile,
 'T stains the glory in that happy verse,
 Which aptly sings the good.

Sc. ii.

- 50 'T is pity bounty had not eyes behind,
 That man might ne'er be wretched for his mind.

47 ద్వి॥ .నరియె-చప్పడ-యైన॥.నంతిప్తనాదు!
 .॥గరము-నోహో సుఖం.కరమగు॥సురియ।
 .యిద్దిసీయెర- (పొడుచుకొని) నీవు.నిటఁద్రుప్పవట్ట!
 .॥తద్దయు-నన్ను॥నం.తముఁజెందనిమ్ము॥

48 తరువోజ॥

.॥కటికిఁకటిగుహ-.కడునమయోచి.త
 మగుతాపున్ -జెడు.దయ్యముసిగొలు।
 .పుటయు-నాడగుధైర్య.మన్దచ్చ
 .తామ.ముగఁగరఁగింపనె.ప్పడయినదగదా!
 .స్ఫుటముగానాటి॥వి.శ్రుతిమేరపొల్ల.పుచ్చుట
 కేనెప్పు॥.ప్రొద్దు గుట్టములు॥
 .॥పటిమఁదొఱఁగికుంటు.వడుట-॥రేక్రిందు
 .బంధింపఁబడియాపఁ.బడుటదలంతు॥

49 కం॥ మనముబహుమతికొఱకుదా!

.జకనముల॥సంస వముసల్పు.సమయంబునస।
 జ్జనుల దగునట్లు కేతికం।
 .చిన॥సుల్లోకమునమచ్చ.జేసెడు నదియు॥

50 ద్వి॥ .జెనుకచూపకట॥యా.వికిలే-చదున్న।

.దన॥వదాన్యతకుఁగుం.దఁడుమానవుండు॥

Act. III. Sc. v.

- 51 You cannot make gross sins look clear
To revenge is no valour, but to bear.

TITUS ANDRONICUS *Act. I Sc. I.*

- 52 Sweet mercy is nobility's true badge.

- 53 Of noble minds is honourable meed. thanks to men

Act. III. Sc. i.

- 54 That ever death should let life bear his name,
Where life hath no more interest but to breathe!

Act. V. Sc. iii.

- 55 Friends should associate friends in grief and woe

TROILUS AND CRESSIDA *Act. I Sc II.*

- 56 Do you know what a man is? Is not birth, beauty,
good shape, discourse, manhood, learning, gentleness,
virtue, youth, liberality, and so forth, the spice and salt,
that season a man?

51 గీ॥ .అచ్చదోసములనీవు.మచ్చలేక।

♦.తోచునట్లు సలుపసమ.ఘటాడవుకావు।

.ఎపుడయిన♦నిక్కపు♦మగటి.మిపగదీచుక।

.కొనుటకానేరదుసహించు.కొంటగాని॥

52 ద్వి॥ .గొప్పతనంబున.కుగ్గుగుతుక।

.చెప్పెద-హాయిని.చెడుదయారసము॥

53 ద్వి॥ .ఘనమైనమనసులు.గల్గువారలకుఁ।

♦.బ్రాతులుపరువై న.బహుమానమగును॥

54 ద్వి॥ .ఊపిరితీయుట.యొకపనియైన।

♦.బాపురే-చావేల.బ్రాతుకనరాదు॥

55 ద్వి॥ .హితులు♦పరిస్పర.♦మెనయంగివలయు।

♦.నతలిమాపదయందు.సంపదపట్ల॥

56 ప॥ మానుష్యాడననేమోనీవెఱుగుదువా-పుట్టివు-శాంతర్యము-నంచె

యాకృతి-సంభాషణమా-మగిలినము-చదువు-సాధుత్వము-యో

గ్యత-యశావము-దాస్యోన్మము-మొదలగు నెల్లగుణములు పురు

షునకుఁజదిపుట్టించు సంబారుమాజీయునున్నను.

ACT. II Sc. ii.

- 57 (1) The wound of peace is surety,
Surety secure; but modest doubt is called
The beacon of the wise, the tent that searches
To the bottom of the worst.

- (2) to be wise and love
Exceeds man's might; that dwells with Gods above

ACT. V. Sc. iii.

- 58 Life every man holds dear ; but the brave man
Holds honour far more precious-dear than life.—

- 29 Let's leave the hermit pity with our mothers,
And when we have our armours buckled on,
The venom'd vengeance ride upon our swords:
Spur them to ruthful work, rein them from ruth.

TWELFTH NIGHT

Act III Sc. VI.

- 60 (1) In nature there's no blemish but the mind ;
None can be called deformed but the unkind :
Virtue is beauty ; but the beauteous-evil
Are empty trunks, o'erflourished by the devil.

57 (1) గీ॥ ఎంతయు శంక లేకుంట. యిరువదెచ్చు!
 •వాస్తవంబుగ నెల్లప్పు. పరిమితమగు
 .సంశయంబు శ్రములకు లాం. ఘనము-కీడు
 .లయెడ నడుగంటజొచ్చువ. త్తియనఁబడును॥

(2) కం॥ ఎఱుకఁగలిగియుండుటయై ।
 .మఱివలపుంజూపుటయును. మనిసిక శక్యం ।
 బరయనటువంటి శక్తియ ।
 .మరుచుండెడు వైవెలయు •న. మరులకు నెల్లన్ ॥

58 ద్వి॥ .బ్రతుకుప్రియంబగుఁ .బ్రతిమనుఞ్చుచకు ।
 .బ్రతుకుకంటెఁ బ్రియంబు. పరువుశూరుచకు॥

59 గీ॥ •. ఋషిదయస్మనత్తుల. యెడ నిడుదము ।
 .మనముక వచంబులన్దొడ్డు. కొనిసయపుడు ।
 .మన •యసులకెక్కనీ •విష. మత్సరంబు ।
 .కూరకృత్యంబులకుఁబురి. కొల్పదమవి ।
 .వెండియుండి శ్పదముకృష. నుండి వాని॥

60 (1) గీ॥ .మనసుకంటెఁ బ్రకృతియందు. మచ్చ లేదు ।
 .కూరుఁడొక్కఁడుతప్పఁగు. గూపిలేఁడు ।
 .సుగుణమందముకాని-సో. యగవుద్భవ ।
 .వన్నె •దయ్యంబునంగాంచు. వట్టిమొగ్గు॥

TWO GENTLEMEN OF VERONA *Act. II. Sc. VII.*

(2) His words are bonds, his oaths are oracles ;
 His love sincere, his thoughts immaculate ;
 His tears pure messengers sent from his heart ;
 His heart as far from fraud as heaven from earth.

WINTER'S TALE *Act. I Sc. I.*

61 't is safer to
 Avoid what 's grown than question how 't is born.

Act. IV. Sc. iii.

62 If I might die within this hour, I have lived
 To die when I desire.

VENUS AND ADONIS.

63 By law of nature thou art bound to breed,
 That thine may live, when thou thyself art dead ;
 And so in spite of death thou dost survive,
 In that thy likeness still is left alive.

64 They that thrive well take counsel of their friends.

(2) ఉ॥ .ఆతనిఁనుల్లోడంబడిక - .లాతనియొట్టులుదేవవాక్కులౌ।
 .నాతనిప్రేమనిమ్మపట - .మాతనియూహలకలక్రమంబులౌ।
 .నాతనిమానసప్రచలి.తామలమాతలువానిఁయశ్రుతౌ।
 .నాతనిఁయాతక్రమంచనకు.నౌదవు-ఁస్వగఁముభూమికింబలె॥

61 ద్వి॥ .ముదిరినదానిద.ఘకొనుటమంచి।
 .యదియెట్లుపుట్టెనం.చడుగుటకన్దు॥

62 ద్వి॥ .నేనీక్షణంబున.నీలైదనేని।
 .నేనుగోరికపుడు.నేనావనుంకి॥

63 గీ॥ .సహజభమఁ యు సన్నపు.సంతరిగెన।
 .వలయు-నీవిడ్డలుంకిపు .పొలయుచవుడు।
 .అటులఁగావున- నీవీల్లి.యెనబ్రతికి।
 .యున్నవాడెవె నీదల్కి.యుండుఁగాన॥

64 ద్వి .చెలికాండ్రమాట లఁజేకొనుచుందుగి।
 .చెలఁగిమిక్కిలి .వృద్ధి.చెందెడువారు॥

- 65 To see his face, the lion walk'd along
 Behind some hedge, because he would not fear him;
 To recreate himself when he hath sung,
 * The tiger would be tame, and gently hear him
 If he had spoke, the wolf would leave his prey,
 And never fright the silly lamb that day.

RAPE OF LUCRECE.

- 66 princes are the glass, the school, the book,
 Where subjects' eyes do learn, do read, do look.
- 67 He shall not boast, who did thy stock pollute,
 That thou art doting father of his fruit.
 Nor shall he smile at thee in secret thought,
 Nor laugh with his companions at thy state ;
 But thou shalt know thy interest was not bought
 Basely with gold, but stol'n from forth thy gate.
 For me, I am the mistress of my fate,
 And with my tresspass never will dispense,
 Till life to death acquit my forc'd offence.

వీర ర స ము .

65 త॥ .తనుఁజూచిజంకఁడ.తఁడుగాన-

నతని.మొగముఁగన్గొనుటకుఁ.బొదవెన్కసింగి।

.మునడువఁజొచ్చెను-ఁ.బులిమచ్చిక నడి

.నూలించుమెల్లన.నాతఁడుఁరపణ।

.మునఁబాడినప్పడు- ♦.మొనసియతఁడు

.పలికినఁదనఁయెర.నవ్విదిలితోఁడేలు।

♦.నెనరుమ్మెబడిపింప.నేరదువఱియు

♦.వెంగలిగొట్టియ.పిల్లనాపొర్చి॥

66 ద్వి॥ .భూమిఁప్రభువులద్ద .ముంఁబొత్తముబడి।

.గా-♦.మొగిఁబ్రజచూడఁ ♦.గఱవఁగఁజదువ॥

67 నీ॥ .నీదగుసంతతిన్ .జెఱచినవాఁడు

తా♦.ఁబడసినవానికి.భ్రాంతితోడ।

.దండ్రిగానీవుంటఁ.దలఁచియెండు

విట్ట.నీఁగఁగూడదు-తన.లోఁగడపని।

.దలపోసినినుఁజూచి ♦.యెలనగవుఁజూపఁ

.జరుదు-♦.వెండియుఁదన.జన్మితోడ।

.నీయున్కిఁగూరిచి♦.నెగడిహాస్యమునేయ

.వలదునీయాస్తిదొంగిలఁబడియెను।

.గాని-కొనఁబడలేదుబం.గారుతోడ।

♦.హీనముగ-నింకనాగతి.కేనుఁబోదు।

♦.నిమ్మతినిొనవకొల్లనా.నేతిమునకు।

.జావునవీలుబల్కినే.నల్పు♦.నెక్కు॥

- 68 My honour I'll bequeath unto the knife
That wounds my body so dishonoured.
'T is honour to deprive dishonour'd life;
The one will live, the other being dead:
So of shame's ashes shall my fame be bred;
For in my death I murder shameful scorn:
My shame so dead, mine honour is new-born.

Dear lord of that dear jewel I have lost,
What legacy shall I bequeath to thee?
My resolution, love shall be thy boast,
By whose example thou reveng'd may'st be.
How Tarquin must be used, read it in me:
Myself, thy friend, will kill myself, thy foe,
And for my sake serve thou false Tarquin so.

- 69 O ! teach me how to make mine own excuse,
Or, at the least, this refuge let me find:
Though my gross blood be stain'd with this abuse,
Immaculate and spotless is my mind;

68 సీ॥ సురియకునాచగు. పరువప్పగించెద

♦.బవిసియిట్లుడ్చగా.బడిననాదు।
 ♦.మయినదిచేఱచును.మర్యాదదొఱఁగిన
 .బ్రతుకుఁబాయుటగౌర.వంబు.నొకటి।
 ♦.మనెడుదక్కినయది.వడియగి.ఁగావున
 ♦.బాలివోవునాసిగ్గు.బుగ్గివలన।
 .నేపారునాదుచే. కేలన.నాచావు
 .నందునాతలవంపు.మగ్గిందఁజేతు।
 .నానిందెయట్టుల.ఁగినంత నానొప్పు
 .కొత్తపుట్టువుపోంది♦.కొవరుమిగులు।
 .నేనుబోగొట్టికొ.నినమానకము
 నేలు.వాడ.నీ కేమాస్తి.నదలుదాచి।
 .నానిశ్చయము.చేమ.♦.నలునందు
 నీగర్వ.హేతువు.దాసిక.నివుగుతుఁ।
 .గాఁబగిసాధిగ.గవలయునెట్టిలా
 .♦యథముసిగనిపట్టు.విధమునెల్ల।
 .నీవునాయుమఁజమవునే.శీను.♦జెలిగి।
 .శీను♦పగియైన♦నన్నుందు.నెమ్మనను.మోయు।
 .నీవునాకెగ్గు♦పలిసన.నీదునటల।
 .♦వ్వరిగినాకయి♦పరిమాచెక.నాయునమాన్ది॥

69 సీ॥ అయ్యయోనేరువు.మానాకునా♦నాకు

.నెటుచెప్పవలయునో.యేను.లేక।
 .తుదకునీ♦తన్వబొం.దెదనునాకీ
 .నిందె♦.మొవట్టి నెత్తురు.నుచ్చపడియె।

That was not forc'd; that never was inclin'd.
To accessory yieldings, but still pure
Doth in her poison'd closet yet endure

గాని-నామదికించుకై నదోసము

కాన-రా-దదిబల్మిస-చా-బడలేది

కింతియెకా-కద్ది-యెన్నటికింజెడ్డ

తనముతోడగునొప్పు-దలకుజోగు

• పనికిమాలినయలవాటు-పడుటలేదు

• మఱియు-సయ్యదియప్పటి-వఱకొకింపి

• యునుమకిలనంటక-విసంబు-నెసయులిసదు

• నెలవునందోపుతోడుత-నిలిచియుండు

కాదాస కవితావిశేషాః॥

వీరరసః ॥

రఘువంశే సగః : 1 శ్లోకః : 21 ॥

- 1 జగోపాత్మానమత్రస్తా భజేధమమనాతురః॥
అగృధ్నురాదధేనోఽథః॥ మనక్తస్సుఖమన్వభూత్ ॥

శ్లోకః : 22 ॥

- 2 జ్ఞానేమానంక్షమాశక్తౌత్యాగేన్లాభూవిపర్యయః॥
గుణగుణానుబద్ధితాత్వాత్తస్యసప్రసవా ఇవ ॥

స ॥ 8 శ్లో ॥ 31

- 3 బలమాశ్లేభయోషశాంతయో॥
విమమాంసశ్క్యతయేబహుశ్శ్రుతమ్॥
వసుతస్యవిభోనకేవలం॥
గుణవత్ప్రపరప్రయోజనా ॥

స ॥ 9 శ్లో ॥ 7

- 4 సహ్యగమూభిరతికదురోదరం॥
సచశశిప్రితీమాభరణమృధు॥
రిమురమాయసవాసవయశాసనా ।
ప్రియతమాయతమోసమపాహరత్ ॥

కాళిదాసుని కయితయందలి సాగసులు.

చీరము.

- 1 గీ॥ .నందతనఁ మేదితన్నుఁగా.పాడుకొనియెఁ
 .ఁదెవులుఁదవులక పున్నెముఁ.దెచ్చికొనియెఁ
 .సాముఁ బిసినారిగాక పు.చ్చుకొనెతఁడు
 .ఁకుడి చెనెంతయుహాయి.త.గులము లేక॥
- 2 గీ॥ .తెలివియందూరకుండుట.బలిమివోరు
 .సాతనికి.నీవియెడఁగొని.చూడుకొనమి
 .దొడ్డఁగొనములొండొంటికి.నోడుపొంది
 .పాలుపుమీతెడుదనతోడ.బుట్టులట్లు॥
- 3 గీ॥ .ఇడుమలన్నమవారల.జడుపెడవగఁ
 .గడిమి.చదువర్ల మన్నింపఁ .గడిదివిదె
 .పుడమితేనికిఁగల్గిన.యొడమిగాక
 .గొనములుగూడ.నొరులమే.లునకుఁదగియె॥
- 4 గీ॥ .మివుల.బెంపుకొటకు .దివిరెడునాతని
 .వేటగాని.జూబ.మాటగాని
 .జాబిలిపతిమనగ.సారాయియుగ్గాని
 .లాగ లేదు.ముగ్గు.లాడిగాని॥

శ్లో॥ 8

- 5 సకృపగాప్రభవత్యపివాసవే।
 సవితథాపహసకథాన్వపి।
 సచసపత్నజనేష్వపితేనవా।
 గపరుషాసరుషాక్షరమూరితా ॥

స ॥ 14 శ్లో॥ 35

- 6 నిశ్చిత్యచాసస్యనివృత్తివాచ్యం।
 త్యాగేనపత్యాః పరిమాష్టమైచ్ఛత్।
 అపిన్వదేహంతి-ముతేన్ద్రియాథాః।
 ద్యశోధనా నాంహియశోగీరియః॥

స ॥ 16 శ్లో॥ 8

- 7 కాత్వంశుభేకస్యపరిగ్రహోనా।
 కింవామదభ్యాగమకారణంతే।
 ఆచక్షుమత్వావశినాంరఘూణాం।
 మనఃపరస్త్రీవిముఖప్రవృత్తి॥

స 17 శ్లో॥ 43

- 8 వయోరూపవిభూతీనామేకైకమృదకారణమ్।
 తానితస్మిన్సమస్తానిసతస్యోత్పిషిచేమనః॥

శ్లో॥ 47

- 9 కాతర్యం కేవలనీతిః శౌర్యం శ్వాపదచేష్టితమ్।
 అతస్సిద్ధిం సమేతాభ్యా ముభాభ్యా మన్వయేషసః॥

5 గీ॥ .♦వేల్పుజేన్తికై న.వెల్లిమాటాడబో॥
 .డనఁడునవ్వలాట.కై నఁగల్గ॥
 .నలుకఁదొఱగిసట్టి.యతఁడు♦పగఱనై న॥
 .♦బరుసమైన♦వ్రాయఁ.బలుకఁజనఁడు॥

6 గీ॥ .♦మాఱు♦వెరవునమల్లని.మాట-నాలి॥
 .వడుచుట♦న్నిచ్చయంబుగఁ.మడువఁగోరె॥
 .♦బోగములఁజెప్పనేటికి- .♦బొందికన్న॥
 .ఁబేరుసా♦మున్నవారికిఁ.♦జెంపెమేలు॥

7 గీ॥ .ఎనఁజేవీవు♦చెలువ-.యెవనికి♦ల్లాలవు॥
 .నాయెదుటికివచ్చి.న♦కతమేమి॥
 .♦యడఁగునఁగల♦రగుల.♦యెడ-పెడమొగమిడు॥
 .♦బెఱపడఁతులకని-.యెఱిగి♦నుడువు॥

8 గీ॥ .పడుచుతనము-సాగను- .♦నొడమియు-వీనిలో॥
 .♦బొగరిడనొకొకటియె.యగుఁ♦గనంబు॥
 .అన్నికూడుకొనియ.వాతనియందుంజె॥
 గాని-♦త్రుల్లిపడదు.వాని♦యెడఁద॥

9 గీ॥ .పరగునొక్క-♦తగవు.♦పందతనముగ్గఁ॥
 .♦బొనఁగునొకమ♦గఁటిమి.పులిసడఁతగఁ॥
 .గనుకనరిగఁగూడు.కొనిగయాఁరెండిటి॥
 .♦బెడఁగుకల్మిసతఁడు.వెదకికొనియె॥

కుమారసంభవే స || 2 శ్లో || 55

10 విషవృక్షోఽపిసంవర్ష్యన్వయంచేత్తుమ సాంప్రతమ్ ||

స || 10 శ్లో || 23

11 అమీషాం సురసంఘానాం త్వమేకోఽథానమాథానే |
విపత్తిరపిసంస్థాఘ్నాః పకారవ్రతినోఽసలః ||

మేఘసంజేతే స || 1 శ్లో || 6

12 యాజ్ఞామోఘా వరమనిగుణే నాథమేల్వకామా ||

శ్లో || 57

13 అపన్నాతిః ప్రశమనఫలాస్సం పదోహ్యుత్తమానామ్ ||

విక్రమేర్వశేయే ||

14 స్వాభాత్సతాం గురురరా ప్రణయిక్రియైః ||

శాకుంతలే ||

15 అసౌశయం క్షత్రపగ్రహక్షమా |
యదాశ్చమస్యా వభిరాసి మేమనః |
సతాంహసంజేహ పదేషువస్తుషు |
ప్రమాణమంతఃకరణ ప్రవృత్తియః ||

10 ద్వి॥ .మునుఁదాను పెంచిన.ముసిఁడి చెట్టైనఁ
 .దనచేతనటకుట.♦దమ్మముకాదు॥

11 క॥ ఈవేల్పుమొసలకగ్గీ
 .నీనొకడవెక♦జకములను.♦నెరపె-దొరులమేల్.
 గావించు♦నోముగలిగిన.
 .యావారలయిదుమయుఁగొని.యాడంబడెడు॥

12 ద్వి॥ .అగువానియందు♦వి.తయగుట♦నయమ|
 .దుగుట♦నదునెడ మే.ల్పొందుటకన్న॥

13 ద్వి॥ .ఇదుమఁబడినవారి.♦యేఁపుమానుపుట|
 .కడుమంచివారల.♦కలుముల♦పంట॥

14 ద్వి॥ .ఒరులకు మేలుసే.యటమంచివారి|
 .కరయఁగఁదమపని.కంటెనుమేలు॥

15 గీ॥ .♦అరమరిక లేదురాచయా.లగుటకుఁదగు|
 .నీపెయెడనాదుమదితగు.లెనయుఁగాన|
 .నందియిబున్నతావుల.♦సాదులకెద|
 .♦పోకడలు♦దినుసులఁగూచి.♦సాకిరికద॥

16 భవతియఃపౌరవేణ రాజ్ఞాధమాఽధికారేనియుక్తః సోఽహమా॥
శ్రమిణామవిఘ్నక్రియోపలంభాయధమాఽరణ్యమివమాయూతః

17 అస్మాన్సాధు విచింత్యసంయ మథనానుచ్ఛైఃకులంచాత్మనః।
త్వయ్యస్యాఃకథమప్యబాంధవ కృతాంస్నేహ ప్రవృత్తించతామ్।
సామాన్యప్రతిపత్తి పూర్వకమియం దారేషుదృశ్యాన్వీక్షుం।
భాగ్యాయత్ర మతఃపరంసఖిలు తద్వాచ్యం వధూబంధుభిః॥

13 శ్మశూషవ్యగురూః కురుప్రియ సఖీవృత్తిం సపత్నీజనే।
భుక్తిర్విప్రకృతాపిరోషణ తమామాస్మప్రతీపంగమః।
భూయిష్ఠంభవదక్షిణాపరిజనే భాగ్యేష్యుత్సేకినే।
యాంత్వేవంగృహిణీపదంయువ తయోవామాః కులస్వార్థయః ॥

19 అథోఽహి కన్యాఽరకీయపన।
తామద్యసంప్రేష్యపరిగ్రహీతుః।
జాత్రోమమూయంవిశదః ప్రకామం।
ప్రత్యపిఽతన్యాసథివాంత గాతాత్మ

16 వ॥ ఎవఁడు తేనిచేదగ వేల॥ నేమింపఁబడియెనోయట్టి నేను॥ దపనుల
కడ్లుదొలఁగింపనీ॥ పున్నెపుంగాన॥ కేతెంచి నాడను॥

17 త॥ .శివఁ॥దబ మేసామృత॥ గానున్న మమృత॥
.బరవడినీగొప్ప॥ సంగిడం-బీపె
.అంగిడంబంబీ॥ శోభన నెట్ల॥
.నలికినయాపొందు॥ జాడదలంచి॥
.కడిగి నూండ్రికి॥ గారాబుతోడ॥
.జూడబడు దియీ॥ జోటినిచేత॥
.నుడునదరినది॥ బం॥ దుగులచే
దొంచ॥ దెడ్డి॥ బాకెంబు॥ కంకలోబడుకొ॥

18 త॥ .కొలుపుచున్న॥ గొన్న మెల్లతెలుల
.నేలంబుతోడుక॥ న్నమ॥ నవసుల॥
.నలుకుచున్న॥ బండ్లగాజూడ॥
.బడియై నిలుక॥ బలు॥ కిచ్చుచేతి॥
.మొగగుచు॥ మోయాబ॥ మిచ్చ॥ బలంగెంబు॥ పట్ట-
మిచ్చుకొచ్చి॥ పడిక॥ బాగెయాల॥
.వేలనొల్లొండ్రు॥ యుకొందిచ్చి॥
.కొలమునకుం॥ జెడు॥ గొల్లొ॥ తప్పల్లొ॥

19 గీ॥ .వెండికొనక॥ శివకొనక॥ మొగగా॥
.కులకొనక॥ నాకొనక॥ యెడక॥
.దొంగకొనక॥ పట్టకొనక॥ పట్టకొనక॥
.యొకొనక॥ యెడక॥ పట్టకొనక॥

20 స్వమఖనిరభిలాషః ఖద్యసేతోక హేతోః |
 ప్రతిదినమథవాతే వృత్తి రేవంవిధై వ |
 అనుభవతిహిమూర్ఖా పాదపశ్చ్రీవ్రముష్ణం |
 శమయతిపరితాపం ఛాయయాసంశ్రితానామ్ ||

21 వ్యవదేశమావిలయితుం |
 కిమీహ సేదనమిమంచపాతయితుమ్ |
 కూలంకషేవసింధుః |
 ప్రసన్నమం భస్మటరుహంచ ||

22 కుముదాన్యేవశశాంక |
 స్సవితా బోధయతిపంకజాన్యేవ |
 వశినాం హిపరపగ్రహ |
 సంక్షేప పరాబుద్ధిభివృద్ధిః ||

20 గీ॥ .జగముఁగూచిన్ నీదుఁ. సుగములఁగోరక।
 .ఁపొగలె-దిట్టినడఁత. పోలునీకు।
 .చెట్టుచుఱుకు పెండ. సిరముచేఁగుడి చెడు।
 .నీడఁగ్రిందివారి. వేడిఁబాపు।

21 గీ॥ .పేర్గలంచ-వీనింబడ. వేయుటకయి।
 .యేలఁదలఁచెదవిట్టులో. యిగురుఁబోడి।
 .యొడ్డులగ్గడుఁగొఱకుచు. నున్నయేఱు।
 .మంచి నీటిస్మృతియుఁదరి. మాఁకుమాఁగ్గి॥

22 గీ॥ .ఁవేలుపులఱువ్వఁతొవలనే- .వేడివేల్పు।
 .తప్పకెప్పుడు మేల్కొల్పు. దామరలనె।
 .తమకులోఁకువయాఁనడఁదఁగలవారి।
 .నడఁత-యొరునాలికింబెట్టు. బెడమొగంబు॥

శాంత రసము

1 శీ॥ .♦పతితుడైన ప్రభువును♦వి.శ్వాసము♦మెయి।
 .సనుసరింప♦నోర్వఁగలిగి.నట్టివాఁడు।
 .గెలుచుఁడన♦యజమానుని.గెల్పువాని।
 మఱియునాజిఁంచు నొకచోటు♦.చరిత్రమందు.

2 సీసమాలిక। .ఇప్పుడు- నాడు♦వి.హినులార-
 మఱిస్వదే.శభృష్టుతా తోడి.జనములార।
 .పాలపరిచయమీ .బ్రతుకును..
 మిక్కిలి.వణిఁపఁబడిన దం.భంబుకన్న।
 .హాయిగాఁజేయలే.దా-
 యీయడవులోపు.లేనట్టియా రాజ.ధానికన్న।
 .నెక్కుడుబాధార.హితమయియుండ లే.దా-
 ♦ముతువులమాలు- ♦.పాదిసరుని।
 .కగుశిక్షమాత్రమె .యనుభవించెదమిట-
 .మఱి- సీతుగాడుపు.మంచుకోట।
 .యు- నైవరాసట్టి-యొటపిడితో-చది-
 .యెంతయుముద్దగా.నేనుముఖగు।
 .కొనిపోవువఱకు-♦ నె.కొని నాడు-
 ♦మేనిపై.వీచుచు గఱవ-నే. బిన్ననవున్।
 .తనరబల్కెద- నిది .కొనియాటకాదని-
 .నాయథాథాస్థి.న్నకుసరస।

.దృష్టితోబోధించుఁ.హితులివి-మతియు-
 .నా.పత్తిసామాన్యానుభవములు- కడు!
 .శోయిగానుండెడు- .నద్ది- .కప్పట్టుల
 .సవ్యాంబుమతియు.విషయతమయ్యు!

.మణిశిరమునదాల్చు- మనబ్రతుకిదిగాంచు!
 .నరులరాటుదొడగి .నాలుకలను!
 .కెట్ల- యున్న కముల .సెలవేల్చె- రాలను!
 .జ్ఞానబోధ- మంచి.సర్వవందు.

3 నీ|| .ఉన్న వినాయోగ్యులన్నెండువందల
 .యేబదిరూకలు. శేఁబొడుపుగ!
 .దక్కించుకొన్న జి.తంబుసీతండ్రివి
 .గొలిచి- నాముదిమేనగొలుపుకుంటి!
 .యూనెడి- సరకు సేయబడిని యీడొ
 క.మూల దొర్చియబడున.కృదునుమతియు!
 .నను బెంచుదాదిత.మననాటకె యిది
 .గూడఁబెట్టితిడారి.గొనుమరీచ్చె!
 .కాకులకుమేఘ వేల్పురిక్క-ముగఁబిచ్చు!
 .కలకమచే- డుగూడుబ.దిలముతోడ!
 .నగునుబ్రావునాముడిమికి- .దిగొపసిండి!
 .నేనుసేచ్చిని.డిను.దీనినెల్ల||

SONG

Sc. V.

- 4 Under the green wood tree
 Who loves to lie with me,
 And tune his merry note
 Unto the sweet bird's throat.
 Come hither, come hither, come hither:
 Here shall he see
 No enemy
 But winter and rough weather.
 Who doth ambition shun,
 And loves to live i' the sun,
 Seeking the food he eats,
 And pleased with what he gets,
 Come hither, come hither, come hither:
 Here shall he see
 No enemy
 But winter and rough weather.

సీ॥ సనునుండనిమ్మనీ. పనివానిగాముదు
 .నలిగఁదోఁచియుగట్టి. సత్తువుగల
 .వాడను- నాచిన్న. నాఁడెన్నఁడు॥ న్వ
 ట్టి. నీళ్లనానెత్తుట. న్నెఱపలేదు
 .మఱియుసిగ్గరికన్న. మానెక్రయి॥లాపూడ్చు
 .వెరవుద త్తరమునఁబిలువలేదు
 .కనుకనాముదుసలి. తనముబలియు
 •సీతు॥ నెఱివె నగుఁగాసి. నెమ్మికలది
 .నన్నుసీతోడఁబోనిమ్మ- .చిన్నవాని
 •పశాసున నేచునీపని. యంతలోను
 .గ్రహటన్నీకుఁగల్గుచ. క్కరలయందు
 .గొల్పునొసరించుచుండునీ. కోరినట్లు॥

పాట - బిల్వహరిరాగము - గూఢకతాళము.

- 4 వల్లవి॥ .ఇహాకురానీ- రా.నిమ్మ వలకురానీ
 అనుపల్లవి॥ .ఇవలసీతుగాడ్వరిప్ప. నెదిరివాడుగనఁడు॥ రానీ॥
- (1) చరణము॥ .అడవిచెట్టుక్రిందఁగున్న. నాసించునెవఁడు నాతో॥
 .గలుపుఁదనదుస్వరములీయ. •పులుగుటె॥లుగునందునగ॥ని॥
- (2) .ఎవఁడుదురాశఁదొఱఁగుమఱి. యెండనుండఁదలఁచునో॥
 .•తవిలితిండికె నెదకుచు. •దనియుదొరకుదానతోడ॥ ని॥

 ACT. iii. Sc. ii.

- 5 Sir, I am a true labourer : I earn that I eat, get that I wear ; owe no man hate, envy no man's happiness ; glad of other men's good, content with my harm ; and the greatest of my pride is, to see my ewes graze and my lambs suck.

COMEDY OF ERRORS. *Act II Sc I*

- 6 There's nothing situate under heaven's eye
But hath his bound, in earth, in sea, in sky :
The beasts, the fishes, and the winged fowls,
Are their males' subjects and at their controls.
Men, more divine, the masters of all these,
Lords of the wide world, and wild wat'ry seas,
Indued with intellectual sense and souls,
Of more pre-eminence than fish and fowls,
Are masters to their females, and their lords:
Then, let your will attend on their accords.

5 వ॥ అగ్ర్యా నేనిక్కముగఁ బాటుమానిసిని- నాతిండినే నాఁకంచు
 కొనెదను- నాయుడుపునే సంపాదించుకొనెద- నొరుచసహ్యపడను-
 మఱియు నెవ్వరిసౌఖ్యమునకై నీషణ్యపడను- బరులమేలునకా
 నందించెదను- నాయుడుమన్నెచుకొనెదను- మఱియునా మేటిగవ
 ము నాయాడుగొడ్డియలు మేయఁజూచుటయు- నాగొడ్డెప్పిలు
 పొలుడువఁగినుటయును.

6 వీ॥ ఈర్ష్యార్హిణీ . నెయ్యదియుక హన్తు
 . లేకదితెది . బ. లోకం గడిచి
 . యాగుచ . విన్నన- . నలవృత్తింబులు
 . మీలు. నెరుచుల న్నలుతమ. మగల . వశము
 . లిగి- . వివ్రమశాశక్తి. సనిగులుపుచునాలు-
 . య . జనునాశాదు . యన్నిటికిని
 . బ్రభువులువాచు ప్రి. పంచమురకునెల్ల
 . బ్రాహ్మణనాత్రులం . బరగుచుందు
 . తమదుస్త్రీలకు . భక్తలై . తనరుచుందు
 . వెండియునావ్వి . విభులయి. నెలయుచుందు
 . కావునస్మిదుచి . రంబు. నీవునారి
 . యిష్టములనునరించున . శ్లెంచవలయు॥

CYMBELINE

Act III Sc III.

And often, to our comfort, shall we find
 The sharded beetle in a safer hold
 Than is the full-winged eagle. O, this life
 Is nobler than attending for a check;
 Richer than doing nothing for a bribe;
 Prouder than rustling in unpaid-for silk,—
 Such gain the cap of him that makes'em fine
 Yet keeps his book uncrossed. No life to ours.

Act IV Sc II,

8 Cowards father cowards, and base things sire base;
 Nature hath meal and bran, contempt and grace.

9 If I do lie, and do
 No harm by it, though the gods hear, I hope
 They 'll pardon it.

7 గీ॥ .మనముక్కన్గొనెదము.మఱియును
 దచుకగ.వేడుకమీఱఁగఁ.జేడవుదుగు
 .సాగువకఁటెదా.మేలుగఁబట్టున
 .నెంతయునిగీతతి.నిరవుకొనుట
 .భరిరయిబ్రతుగుచీ.వాట్లుతినదుకొల్వు
 .కన్నమిక్కిలి లెస్సయాను-లంచ
 మున్మింగి యెద్దియుం.బొసరించకుండుట
 .కంటెచెక్కుదుపల్వ .కలది-కొనని
 .వట్టుదుపునందుడా బగ.పచుకచుంట
 .కన్నమఱివాసి నెసఁగెడు- .వ్యయములేక
 .సొగసుఁజూపెడు .టోపికంటెగడు నయము
 .జగతిమాజీవితమునకు .సాటిలేదు॥

8 గీ॥ .పందలంగాంచుచుందురు .పందలు-మఱి
 .క్షుద్రములఁగనుక్షుద్రవ.స్తలు-నిజముగ॥
 .గట్టిగింజలుప్లయం .గలుగుఁబ్రకృతి
 .కంపునింపును గూడజ.గంబునందు॥

9 గీ॥ .నేనుదబ్బఱంటి .నేనిపదంపడి
 .జెలుపుదానివలనఁ జేయనేని
 .వేల్పుల్లెరదియు .వినినప్పటికినన్మ
 .మింతురనుచు విశ్వ.సింతునేను॥

Act V Sc V

10 it is I

- (1) That all the abhorred things o' the earth amend,
By being worse than they.

HAMLET

Act I Sc II

- (2) all that lives must die, . . .
Passing through nature to eternity.

Act II Sc II.

- 11 there is nothing either good or bad, but thinking
makes it so:
- 12 I have of late—but wherefore I know not—lost all my
mirth, foregone all custom of exercises: and, indeed, it
goes so heavily with my disposition, that this goodly
frame, the earth, seems to me a sterile promontory;
this most excellent canopy, the air, look you, this
brave o'erhanging firmament, this majestical roof
fretted with golden fire, why, it appeareth no other
thing to me than a foul and pestilent congregation of
vapours. What a piece of work is man! How noble
in reason! how infinite in faculty! in form and
moving how express and admirable! in action how
like an angel! in apprehension how like a god! the
beauty of the world the paragon of animals! And yet,
to me, what is this quintessence of dust? man delights
not me—no, nor woman neither, though by your smiling
you seem to say so.

10 (1) ద్వీ॥ జగతిఃసహ్యాముః స్ఫులిపెదనోష్ఠా
 .లుగ- వానికన్నజెడుగునేనెగునుక.

(2) ద్వీ॥ .బ్రీతికేడునదిచాప .నలయుఁ మతక్యపృ॥
 .కృతినుండిపోవుఁ చ .మృతపదంబునుకు.

11 ప॥ మంచిచెడ్డలు తలంపునఁదప్పటలేవు.

12 ప॥ అదేమోనాకుఁ దెలియదుకాని- కొంతకాలమునుండినే నుల్లావ
 మఁజెడియుంటి- నన్నియన్యసముల వాడుక మానుకొంటిని- మ
 తియు- నిక్కముగానామనసు మిక్కిలిఁవ్యాకులముగానున్న- దీ
 ఁరమృతమైన నలుచుచున్న నేల సమాద్రములో నొఱగియున్నకొం
 డగొడ్డు కొననలె గనఁబడుచున్న- కీమిగుల సొగసైనపందిరి
 గాలిచూడు- విచక్షిణివేల్చిలాడునాకన- మీబంగరుటగ్గినలం
 కరింపఁబడినగొప్పక- స్పృహయది- చెడురోగములఁబన్నెడి ప
 లుకముల యావిగులగుంఢకన్న వేలుగఁగాన్పించదు- ఁమను
 జుడొప్పరి- వివేకమున నొలిగింపు- శక్తి నెంతఁయనంతము-
 గూఢగృహలిక నొవిశేషము- నాదెంతయబ్బరము- కార్యము
 నందెంతఁదిశ్యము- ఁబోధయెడినొంతదేవనర్యశము- జగదాభర

Act iii Sc i

- 18 To be, or not to be, that is the question:—
 Whether 't is nobler in the mind to suffer
 The slings and arrows of outrageous fortune,
 Or to take arms against a sea of troubles,
 And by opposing end them? — To die—to sleep,
 No more:— and, by a sleep, to say we end
 The heart ache, and the thousand natural shocks
 That flesh is heir to,— 't is a consummation
 Devoutly to be wished. To die,—to sleep:—
 To sleep! perchance to dream:— ay, there's the rub;
 For in that sleep of death what dreams may come,
 When we have shuffled off this mortal coil,
 Must give us pause. There's the respect,
 That makes calamity of so long life:
 For who would bear the whips and scorns of time,
 The oppressor's wrong, the proud man's contumely,
 The pangs of despised love, the law's delay,
 The insolence of office, and the spurns
 That patient merit of the unworthy takes,
 When he himself might his quietus make
 With a bare bodkin? who would fardels bear,
 To grunt and sweat under a weary life,
 But that the dread of something after death,
 The undiscovered country, from whose bourn
 No traveller returns,— puzzles the will,
 And makes us rather bear those ills we have
 Than fly to others that we know not of?
 Thus conscience does make cowards of us all;
 And thus the native hue of resolution
 Is sicklied o'er with the pale cast of thought;
 And enterprises of great pith and moment,
 With this regard, their currents turn awry,
 And lose the name of a action.

ణము- పాగిలులను శ్మశము- కాసి-కొటమాలిసదాని సాచాం
శ- మిదియేమినాకు- మనుష్యుడునన్నలరింపలేడు- లేదు- స్త్రీ
గూడ ననబిందింపజాలదు- నీకగి పుకట్టి నీవాలాగనుకట్లు కనుప
డునన్నోకిరి.

13 నీ. . ఉంటునో-నూనట-నో-యగఃచింత్యము-

. పుకట్టకంబొట్టి-నె. న్మనమునందు

. దేవునించుకట్టదు. న్విధేయుకొడిసె

. వే. టాలుబాణములుకె. యు. కొ-యదిగాక

. దొగానరాకబా. ఫలపియి పండ్లె

. మొదిలింనుటనావ్. నుదిలింనుటనెం

. పొలయుట- న్నిదవో. పుట- లేదకేమియు

. వాణియు. కిన్నర చేసె. వానసుపీడ

. నె. మి. కేపింబుపొందు. నేకరహాస

. కిన్నములుమనము ముగింప. గలిగినయెడ

. నద్దెనో. లోకొక్కొక్కయినవదలి

. మిగులనానక్తి. గోరె. వసినదిగును

కం. హగియుట-నిప్పునలెచుట

. పనుకొనుట- ముకి పకిలను. బరగుట-యూస

క్కుడి నేకపైం-బేహాస

. నొడలుదొజ్గె మరగానిద్ర. నొడవుకి లలెవో

నీ. . మనలనొకరికి. మి. న. నట. మోకన

. కల. దదినట్టి. న. క. కుంజుగిగును

. కిన్నములకొడంగు. న. నా. వో. నెవ్వడు

. కాల. రోడినల్లిరి. న. క. కిములను

Act iii Sc iii

- 14   Whereto serves mercy,
But to confront the visage of offence ?
And what's in prayer, but this two fold force.—
To be forestalled, ere we come to fall,
Or pardoned being down ? Then I'll look up:
My fault is past. But, O, what form of prayer
Can serve my turn ? " Forgive me my foul murder
That cannot be: since I am still possess'd
Of those effects for which I did the murder.
My crown, mine own ambition, and my queen.
May one be pardoned, and retain the offence ?
In the corrupted currents of this world
Offence's gilded hand may shove by justice :
And oft 't is seen, the wicked prize itself
Buys out the law : but 't is not so above ;
There is no shuffling, there the action lies
In his true nature, and we ourselves compelled,
Even to the teeth and forehead of our faults,
To give in evidence.

14 సీ॥ శక్యపయపయోగించు నెండుకు-

• నేరము. మోము నెదుచుట. పొంతుదప్ప

• నేముందుఁ బ్రాభాన. యెడ-సెజ

మిలిక క్తి. తక్కు-మనము పాటు గుంకమును

• సజ్జగింపఁబడుట. యనిగాక- పిమ్మట

• తమి నుంపఁబడుటయు-పరియె-తేర

• గనెదను-నాదునే. రముద్య పోయె-న. య్య

యొకాని యెటువంటి. ప్రాభానము

• నాకుఁబలివచ్చు. నాయొనచి నభాత

• హన్యఁగూరిచి నైచు. మానను-నది

• కా నేర కేమన-ఁగలవిదివలకు

నా. కెందుకుటిచివధ. నేనునలిపి

• నాఁడనోయది నెప్పు. హడలు-నాఁమూలి-

• నాదురాశయు. మఱి. నాదురాశి.

• నైగింపఁబడవచ్చు. నా రేగియెవ్వన-

• సీమీమానకకొన, సాగింజేయ

• వచ్చునా-మఱి-యీప్ర. వంచలు చెడు

తోవ. లందు-బంగరుపూసినట్టికీడు

• చేయి విసరవచ్చు. జెలఁగినాయము మెయి-

• దఱచునా చెడుగొప్ప. భమామఁగొను

• గాని పరంబునఁ గా. దట్లు మోసము

• పొనఁగిదచ్చటఁదగ. వెనఁగుదాని

JULIUS CESAR   *Act. I. Sc. III.*

- 15 But life, being weary of these wordly bars,
 Never lacks power to dismiss itself.
 If I know this, know all the world besides,
 That part of tyranny that I do bear
 I can shake off at pleasure.

HENRY IV PART I.   *Act. V. Sc. IV.*

- 16 But thoughts the slaves of life, and life time's fool,
 And time that takes survey of all the world,
 Must have a stop.

PART II   *Act I. Sc. III.*

- 17 Past, and to come, seems best ; things present, worst.

Act. iv. Sc. iv.

- 18 How quickly Nature falls into revolt
 When gold becomes her object !
 For this the foolish over-careful fathers
 Have broke their sleeps with thought,— their brains
     with care,
 Their bones with industry ; for this they have
 Engrossed and piled up the cankered heaps
 Of strange-acquired gold ; for this they have
 Been thoughtful to invest their sons with arts,

.వాస్తవంబగుస్థితితోడఁ-బల్మి పరశా
 .బడెదమెంతయుసాక్ష్యంబు .వాకొనుటకు
 .మనముఁ పదపడినాచరిం.చిన చెఱుపుల
 .మొగములకుఁ గట్టెదుటమన.మోములుంచి

15 గీ॥ .ఉనుఱులోకబంధంబుల.విసిగితన్న
 .గోల్పదుటకెన్నఁమఁ శక్తి.గొదవపడదు
 .ఇదితెలియజగమ్లయె.దైవ-యథేచ్ఛ
 .దూలఁగొట్టెదనాన్దె.మ.మృతశాస్తి

16 గీ॥ బ్రతుకుదాసు.లుతలఁపులు. బ్రదుకుకాల
 .మునకగువిదూషకుఁడు.మఱి.యునుసమస్త
 .జగముఁబరిశీలనముచేసి.సంగఁగొల్పు
 .నట్టిసమయంబుకూడని.ల్పందవలయు

17 ద్వి॥ .కడచినవస్త్రపు.ల్కాఁగోవునవియు
 .గడుమంచి-యప్పడు.గలయవిచెడ్డ.

18 నీ॥ .తిరుగఁబడెనునెంత.స్వరగంస్వభావంబు-
 .బంగరుదానితా.స్వర్గమైన
 .యప్పడు.దీర్చికె.యవివేకులై మితి.మీఱిన
 బాగ్గత్తు.మొయినొనంపగి
 .లూలోచనముచేసఁగోలునోయిరితమ
 .నిగ్గుర-ఁగింతనె.తేనిబుద్ధి

And martial exercise : when, like the bee,
 Culling from every flower the virtuous sweets,
 Our thighs packed with wax, our mouths with honey,
 We bring it to the hive; and, like the bees,
 Are murdered for our pains. This bitter taste
 Yield his engrossments to the ending father.

HENRY V.

Act. III. Sc. VII.

19 We are in God's hand, brother, not in theirs.—

Act. v. Sc. ii.

20 A good leg will fall ; a straight back will stoop ; a
 black beard will turn white ; a curled pate will grow
 bald ; a fair face will wither ; a full eye will wax hol-
 low : but a good heart, is the sun and the moon ; or
 rather the sun and not the moon ; for it shines bright
 and never changes, but keeps his course truly.

HENRY VI PART II. *Act. II. Sc. I.*

- 21 Let never day nor night unhallowed pass,
But still remember what the Lord hath done.

Act. iv. Sc. vii.

- 22 Large gifts have I bestowed on learned clerks,
Because my book preferred me to the king;
And seeing ignorance is the curse of God,
Knowledge the wing wherewith we fly to heaven,

PART III

Act. I. Sc. IV.

- 23 Open thy gate of mercy, gracious God!
My soul flies through these wounds to seek out thee

Act. ii Sc. ii.

- 24 But, Clifford, tell me, didst thou never hear,
That things ill got had ever bad success?
And happy always was it for that son
Whose father for his hoarding went to hell?
I'll leave my son my virtuous deeds behind;
And would my father had left me no more;
For all the rest is held at such a rate
As brings a thousand-fold more care to keep,
Than in possession any jot of pleasure.

21 ద్వి॥ .నడపకుమెన్నఁడై .సనేబ్రవల్లు॥
 .చెడుగుస-ఁబ్రభుచేతఁ .జిత్తిమందిడక.

22 గీ॥ .పంపితులకుగొప్ప .బహుమతులిచ్చితి॥
 .విద్యలెన్నభూమి.విభులికన్న॥
 .దైవశాసమజ్ఞ.త-యెఱుకఁజ్కొన్న॥
 .గఁముసకుమనమెగిరె.దమనియరసి॥

23 ప॥ వీడయాద్యారముఁ డెఱువుమో నెనఁజెనదేవుఁడా-
 యీగాయములనుండి నిన్వేదకుటకు నాయాత్మయెగురుచున్నది.

24 పీ॥ .చెప్పుమునాతోడ..నెప్పుడై సన్నీవు
 .విఁ లేద-కీడుమో.గొలిపవసు॥
 .పులునిచ్చలున్దృష్ట.ఫలమిచ్చునని-మఱి-
 .తండ్రిలోభింబున.భనముఁబోవో॥
 .సరిచినకలమున .సరకమేగిన- నాని
 .కొడుకెల్లపుడు సుఖ.పడునె-నేను॥
 .నాపుణ్యకార్యము .లాపెన్కవిడిచెద
 .నాపట్టికిన్ - నాకు.నాదుతండ్రి॥
 .యంతకెక్కు-పువదలమి.నెంతు-దెక్కు॥
 .సంతయుఁదనకుఁజిక్కిన.హాయికంటె॥
 .వేయిరెట్లువిచారము .మోయఁజేయు॥
 .ఁఫక్కిగఁబదంపడిఁదలంపఁ.బడెడుఁగాన॥

ACT. II. SC. V.

- 25 This battle fares like to the morning's war,
 When dying clouds contend with growing light ;
 What time the shepherd, blowing of his nails,
 Can neither call it perfect day, nor night.
 Now sways it this way, like a mighty sea,
 Forced by the tide to combat with the wind :
 Now sways it that way, like the selfsame sea,
 Forced to retire by the fury of the wind :
 Now, one the better, then, another best ;
 Some time, the flood prevails: and then, the wind:
 Both tugging to be victors, breast to breast,
 Yet neither conqueror, nor conquered :
 So is the equal poise of this fell war.
 Here, on this molehill, will I sit me down.
 To whom God will, there be the victory :
 For Margaret my queen and Clifford too,
 Have chid me from the battle : swearing both,
 They prosper best of all when I am thence.
 'Would I were dead ! if God's good will were so ;
 For what is in this world but grief and woe ?
 O God ! methinks, it were a happy life,
 To be no better, than a homely swain ;
 To sit upon a hill, as I do now,
 To carve out dials quaintly, point by point,
 Thereby to see the minutes how they run,
 How many make the hour full complete :
 How many hours bring about the day ;
 How many days will finish up the year ;
 How many years a mortal man may live.
 When this is known, then to divide the times :
 So many hours must I to my flock ;
 So many hours must I take my rest ;
 So many hours must I dedicate
 So many hours must I respect myself ;
 So many days my own life have been with young ;
 So many weeks ere the poor fools will ean ;
 So many years ere I shall shear the fleece :

25 నీ॥ పిల్లనగోవిది .గొల్లఁదూఁదుచు-బంగ
 .లనికానిరాతిరి.యనుచుఁగాని
 .పిలువఁజాలనిచుట్టి .పెండలకడ-వడి
 .విచ్చుమబ్బులుహెచ్చు.వెలుగుతోడ
 .నలుపుపోరట్టు-లీ.జగడంబుచెలఁగెడు-
 .నియ్యదియొకసారి.వోపుమీఱు
 .నీవైపుగాదువు.నెదిరింపనలచేత
 బలిమిపెట్టఁబడుబల్కు-డలిసూక్ష్మి-
 .గడఁగునొకమాజివాజువ.గాలిదెబ్బ
 .వలనమల్లనానంద్రంబు.పోదిఁగొంత
 .దనకఁమున్నరున్నె-వి.దపఁగరువలి
 .యొకటిపుడులెస్స-వెనక-వేతొకటిమేలు॥

గీ॥ .గుండెదొరయగఁగెల్కును.గోరిరెండు
 .నెదిరిపెఁగెడుఁగాని-యె.య్యెదియునైన
 .నీవ్వెలే-వోడ-విట్టల.నుండెరిగి
 .గరములెల్లవపెసయూ.దురిముతూఁగు॥

సీసమాలిక॥ .ఇవ్వోకులుట్టె.నేనుఁగూమకొండెద-
 .నెవ్వరియెడవేలు.నిచ్చుఁగిదు
 .నటగెలుపుండు-నే.వనఁగనాకాణియు
 .నాబంటుఁగూడన.నగిలివేరి
 .రనినుడివారియ్యచటనేలేనిచో

So minutes, hours, days, months, and years,
Passed ever to the end they were created,
Would bring white hairs unto a quiet grave.
Ah, what a life were this ! how sweet ! how lovely !
Gives not the hawthorn-bush a sweeter shade
To shepherds looking on their silly sheep,
Than doth a rich-embroidered canopy
To kings that fear their subjects' treachery ?
O, yes, it doth : a thousand-fold it doth.
And to conclude,— the shepherd's homely curds,
His cold thin drink out of his leather bottle,
His wonted sleep under a fresh tree's shade,
All which secure and sweetly he enjoys,
Is far beyond a prince's delicates,
His viands sparkling in a golden cup.
His body couched in a curious bed.
When care, mistrust, and treason waits on him.

•♦ వటలెడమనియొట్టు. వైచుకొనుచు
 •బ్రదుకుబాలింపగో. రెదను♦దయ్యపు
 మంచి.యిచ్చయునట్లుండె. నేరి-చేరులు
 •ననగ-సేదగ మరకు. చలుటయగు
 మఱి.యిడుమయ్యకక్కరి. కేమిగలగు
 •అయ్యయోగయ్యచూ. యచ్చపుచ్చివి
 •కంఠులెన్నగగుండు. చలుయగు
 •హయ్యకూబ్రహ్మక. చుకకొను-నిపు
 చొక.గుట్టయ్యవాడె. నుచువంటు
 •పొక్కుబండ్రి. చలు. చలుపు. చిక్క-టు
 •తగగుతుకలంబెట్టి. దానినలగు
 •బరికించు శు-ట్టులు. ప్పొడునోము
 నము-చివియెన్నియై. నమకేరిగు
 •గంటయానో-యెన్ని. గంటలకుంబొక్కు
 •ముగియునో-యెన్నాళ్ల. కగుకొయోగు
 ♦.మానిసియెన్నెన్లు. మననచ్చునో-యిది
 •యెలుగబడిన వెన్న-♦. చిలులబంచు
 •టిన్నిగంటలుమంద. నేగాచునది-యిన్ని
 •గంటలున్యె ర. గుడుపవలయు
 •నేదలంచవలయు. నిక. నిన్నిగంటలు-
 నే. నాచుకొనవలె. నిన్నిగంటు
 ♦. లొగినిన్నినాళ్లచూ. లుండెనాగొట్టెలు-
 •నిన్నిపూటలకవి. యీనగలుగు
 •నిన్నియెన్లుకునున్ని. నేగత్తిరించెద-

Act. iii. Sc. i.

- 26 My crown is in my heart, not on my head ;
Not decked with diamonds and Indian stones,
Nor to be seen : my crown is called content ;
A crown it is, that seldom kings enjoy.

.గడకిట్లునిముసము.ల్లంటటుమఱి!
 .పొద్దులు నెల లేండ్లు.ముగియుచు నెరసిన
 .కొప్పునందడిలేని .గోతరబెట్టు||
 .నొరయెట్టిబ్రతుకి.దయ్యె-నెంతటితీసి-
 .యెంతముచ్చట-పాద.కింజ్లనీడ!
 .యైన-గుట్టపనిసాం.పారుబంగరుపట్టు
 .పందిరైన-దనయే.బ్బడినినెగడు!
 .వారిమోసమునకు.వడకుదొరలకిచ్చు
 .హాయికంటెన్-సుంత.యైననెగు |
 చూపనిగొఱియల.జూచుటగొల్లల
 .కిడుసంతసంబుమే-.లెంతయైన!
 .నద్దిరావేయిరె.ట్లదియెక్కు-వొను-ంగ
 .డకుగొల్లవానియి.టంగలపెరుగు!
 .తోల్పుక్కినుండ్లిపై.దోంగడువానిప
 .ల్చునితాగుడు-గారు.కొనెడుచెట్ల
 .నీకలనలనడు.నిద్దురయు-గీడు
 .నడయక హాయిగ.వాడుగుడుచు!
 .నంతకు-మేలుమఱపును-.వంత-మోస!
 .మును-దను న్వేచుకొన జేడు.పొందుకలుత్ర!
 .లకు-బసిడిగిన్నెనలనిత.ళుకగుతిండి!
 .కే-దగున్జేనునతనిమై.కి-గడుదవ్వు||

26 గీ|| .నాకిరీటమునాడు క్షే.దముననుండు!

.నాతలన్గాదు-పిడిగి.పిన్నిములఁజెక్క-|
 .బడంగ లే-చద్దియున్గానె.బడంగబోదు!
 .తనివినిమాళి-చొరిలది.కనుకయరును||

ACT. v. SC. ii.

- 27 Why, what is pomp, rule, reign, but earth and dust ?
And, live we how we can, yet die we must.

HENRY VIII.

Act. II. Sc. III.

- 28 't is better to be lowly born,
And range with humble livers in content,
Than to be perked up in a glistering grief,
And wear a golden sorrow.

ACT. iii. SC. ii.

- 29 Fare well ! a long farewell, to all my greatness !
This is the state of man : to-day he puts forth
The tender leaves of hope, to-morrow blossoms,
And bears his blushing honours thick upon him :
The third day comes a frost, a killing frost,
And,—when he thinks, good easy man, full surely
His greatness is a-ripening,—nips his root,
And then he falls, as I do. I have ventured,
Like little wanton boys that swim on bladders,
This many summers in a sea of glory,
But far beyond my depth : my high-blown pride
At length broke under me, and now has left me
Weary, and old with service, to the mercy
Of a rude stream, that must for ever hide me.
Vain pomp and glory of this world, I hate ye :
I feel my heart new opened. O, how wretched
Is that poor man that hangs on princes' favours !
Had I but served my God with half the zeal
I served my King, He would not in mine age
Have left me naked to mine enemies.

27 గీ॥ .బౌరడంబమాజ్ఞ..యధికార-మననేమి।
 .బొత్తిగాను-మన్ను.బుగ్గి-గాక।
 .మఱయు-బ్రతుకనిమ్ము.మనమెట్టులైనను।
 .గాని-మనముచావఁ.గానలయును॥

28 గీ॥ .తుచ్చులన్నట్టి పేదలతో.డఁగలసి।
 .తనివినుండుటకడుమేలు .తఱకువనట।
 .యందుఁ దెగనీలుఁబోతుగ.నడరిమఱియు।
 .గొప్ప.బంగారువలవంతఁ.గొనుటకన్న॥

29 సీ॥ .సెలపుపుచ్చుకొనెదఁ .జెల్లరేనాగొప్ప
 .కెల్లఁబెద్దసెలవె .యిదిమనుజుని.స్థితి
 యతండున్నేడు.చెలగించునాసచి
 .పురుటాకులగరేపు.పువులు మఱియు।
 .నతఁడువహించుమ.ర్యాదలుమెందుగ
 .దనపయిమూఁకవ.దినమునందు।
 .వచ్చెడుఁజలిగాడ్పు.పరిమాచుకమంచున
 .నతఁడువెండియునిశ్చ.యముగఁ
 దనదు।.గొప్పపంజెననుచుఁ.గొఱత
 యెద్దియులేక.హాయిగఁదానుంటి.ననుచుఁదలఁచు।
 .నంతలోఁ.బొలయించు.నాతనివేరది।
 .పదపడిఁగూలునా.నలెనతండు।
 .బొత్తిగానాకందఁ.బోవరాసట్టి
 వ్ర.భ్యాతినముద్రించు.నందునిన్ని।
 .యేండ్లు తిత్తులనాని.యీఁదులాఁడెడు
 పెంకె.చిటుతలవలెసాహ.సించినాఁడ।

ACT V. Sc. iii.

- 30 Love and meekness lord,
Become a churchman better than ambition.

KING JHON. *Act. III. Sc. IV.*

- 31 There 's nothing in this world can make me joy.
Life is as tedious as a twice-told tale
Vexing the dull ear of a drowsy man ;
And bitter shame hath spoiled the sweet world's taste,

KING LEAR *Act. II. Sc. IV.*

- 32 O, reason not the need ; our basest beggars
Are in the poorest thing superfluous :
Allow not nature more than nature needs
Man's life is cheap as beast's.

.మిక్కటముగ విజృంభించునాగర్వము
 .తుదకునాయందుకు.త్తునియలయ్యె
 .నలసటఁబడియిప్పు.కొలుపుచేముదిసిన
 .ననునెప్పటికడుగు.ననిడవలసి
 .నట్టి నీచప్రవా.హదయకువిడిచె
 నీ.జగమునందలివ్యధ.జంభమ
 మతి.యెక్కువమిమ్మునే నేవగించెగను
 నా.యెడఁదక్రిస్తగవిప్పఁబడెననుకొని.యెద
 నక్కటారాజుల.దయలవేల్లాడు
 .నలఁడెంత కొఱమాలి.నట్టివాఁడొ
 .తేనిఁగొల్పునపుడునే.నుఁబూనినశ్రీ
 .లోనినగముతోడ.నైనజేపు
 .నింభజించియుంటి.నేని బోడిగ జర
 .నరులకప్పగించ.డతఁడునన్ను ॥

30 ద్వి॥ .తగుఁజేమవినయము.దైవసేవకున

♦.కగణితాధిక్రియ .నత్యాశకన్న॥

31 చ॥ .ఇలలోన న్నలరింపఁగల్గునదితే.జేదైననాజీవనం

♦.బలఁతన్ గున్మెడువానిమొద్దు చెవికే.వైయిన్మడిన్ జెప్పఁగా

.బడువృత్తాంతముపోల్కి.జేదఱగఁగ.నృప్త్యగదుంజెడ్డయా

.తలవంపింపగులోకమందలిరుచిన్ .ధ్వంసంబుగావించెడు ॥

32 గీ॥ ఔరతకించకక్కఱ.నల్పవస్తు

.వందుమితిమితెదరధమ.యాచకులును

.బ్రకృతికిడఁబోకుదానియ.వసరమునకు

.మిగిలి.పశుజీవనమటుచౌ.కగునరునిది॥

ACT. iii. Sc. iv.

- 33 Poor naked wretches, wheresoe'er you are,
That bide the pelting of this pitiless storm,
How shall your houseless heads and unfed sides,
Your looped and windowed raggedness, defend you
From seasons such as these ? O, I have ta'en
Too little care of this ! Take physic, pomp ;
Expose thyself to feel what wretches feel,
That thou may'st shake the superflux to them,
And show the heavens more just.

ACT. iv. Sc. i.

- 34 Here, take this purse thou whom the heavens' plagues
Have humbled to all strokes : that I am wretched
Makes thee the happier :— heavens, deal so still !
Let the superfluous and lust-dieted man
That slaves your ordinance, that will not see
Because he doth not feel, feel your power quickly ;
So distribution should undo excess,
And each man have enough :—

33 నీ॥ శ్రీ. అనుకంపకుడగుది. గంబరః దౌభాగ్య

.లార-యిక్కాదుణ్య. దూరమైన।
 .గాలివాసవిసరు. తమియించియెందుండి
 .రేనియు-మిమ్మునీ. బుతులనుండి।
 .నెలవులు లేనిమీ. నెత్తు-లావోరమీ. బడని
 ప్రక్కలు-చింకి. యుడుపులెట్లు।
 .కాపాడు-నకట-జా. గ్రత్తుమిక్కిలికొంచె
 .మేతీసికొంటినే. నిందుఁగూచి॥

.డంబమాపుచ్చుకొనుఁ మాప. నంబు-బయలు।
 .పడుమఁ యనదలుపడుపాల్లు. గుడుడుటకయి।
 .యదనముకరాల్చెనవునారి-కట్టలైన।
 .నగపఱతుదె వమునకునా. యమధికముగ॥

34 నీ॥ విధివశంబునవచ్చు. వివిధాపదలకు

లొంగినవాడవీసామ్ము. కొన్నమునీవు।
 .మిక్కిలినిన్ననా. దిక్కుమాలినయన్ని
 యానందపడెకాడు. గాననిన్న।

.జోస్తై వమానంబుచుండుమాయ్యల-
 .ననురాగబద్ధుడై. పనికిరాక।
 .నీనియతికిలోగి. తాపసుభవముపొం
 .దనికారణంబున. న్గానలేని।

.మానవుడెటుంగి నీదు. మహిమవేగ।

.నట్లయిన-బంపకము-పెచ్చు. నడచివుచ్చు।
 .బ్రతిమనుష్యుడతనకుఁగా. వలసినంత।
 .కలిగియుండెనునిక్కము. గామజీయును॥

Sc. vi.

- 35 They flatter'd me like a dog ; and told me, I had white hairs in my beard, ere the black ones were there. To say 'ay' and 'no' to every thing I said ! 'Ay' and 'no' too was no good divinity. When the rain came to wet me once, and the wind to make me chatter ; when the thunder would not peace at my bidding ; there I found 'em, there I smelt 'em out. Go to, they are not men of their words : they told me I was everything, 't is a lie, I am not ague-proof.

RICHARD II

Act. II. Sc. II.

- 36 Comfort 's in heaven : and we are on the earth
Where nothing lives but crosses, care, and grief.

Act. v. Sc. vi.

- 37 I 'll make a voyage to the Holy Land,
To wash this blood off from my guilty hand. .

RICHARD III.

Act. III Sc. IV.

- 38 O momentary grace of mortal men,
Which we more hunt for than the grace of God !
Who builds his hopes in air of your fair looks,
Lives like a drunken sailor on a mast,
Ready, with every nod, to tumble down
Into the fatal bowels of the deep.

35 వ| వారునన్నుఁ గుక్కలాగు పొగడిరి- నాగడ్డమున నల్లవెండుకలు
రాకమునుపే తెల్లవెండుకలున్నవని నాతోఁజెప్పిరి- నేబల్కు
దానికెల్ల నొనుఁగాదనుటఁగూచి- ఔనుంగాదుగూడ నొకనిక్క
పుఁబ్రహ్మవిస్మయము- ఒకనారి వానస్థుఁడవచ్చినపుడు- చలి
గాలిఁ నవ్విడిచిండునెఱి- మునుమునా గూజ్జానుసార మూరకుండని
సమయమునన- వారలఁబ్రీతించినాడను మఱియు వారిసంగతిఁ
గనిపెట్టినాడను- పోపో- వానిఁ మాటల్కొడిలేదు- నేసర్వశక్తి
నని వారునాతోఁజెప్పరది యబద్ధము- నేకీతిజ్వరమునకు లొంగని
నాడనాను.

36 ద్వి| .కలదుర్వగముఁ సుఖముమనము న్న
యిలనిఁ డవలుకా.కే కేమియు లేదు|

37 ద్వి| .శఱలెదఁడిభక్తగా.త్రుకును- కేరంబు|
.నెఱపునాచేతి యీ.నెత్తురుమమవ||

38 శా| .ఔరారాఁక్షణికంబ-మరణకృప-దై.వానుగ్రహంబిట్టు లా|
.గోరనోపము-నీకటాక్షములఁగో.ద్భువన్న నాలెండు-నిం|
.దారద్రావియునోడకంబమునదా.నాటాడుచగా పూపునా|
.వ రాసి నెడనున్న నావికువలెఁ.బ్రాల్మాలిశేవించెడున్|

 Act. v. Sc. iii.

- 39 O Thou, whose captain I account myself,
 Look on my forces with a gracious eye ;
 Put in their hands thy bruising irons of wrath,
 That they may crush down with a heavy fall
 The usurping helmets of our adversaries !
 Make us thy ministers of chastisement,
 That we may praise Thee in the victory !
 To Thee I do commend my watchful soul.
 Ere I let fall the windows of mine eyes :
 Sleeping and waking, O, defend me still !

MACBETH.

Act. III. Sc II.

- 40 (1) Naught's had, all's spent,
 Where our desire is got without content :
 'T is safer to be that which we destroy
 Than by destruction dwell in doubtful joy.

MEASURE FOR MEASURE *Act II. Sc. IV.*

- (2) Let me be ignorant, and in nothing good
 But graciously to know I am no better.

39 ద్వి॥ .నీసైన్యపతిగన.నైక్కించుకొందు|

.నాసేనపైగరు.ణంజూడుమీవు|

.హస్తనుమీఱియ.న్యాయాక్రమణము|

♦.పద్మసఃజేయుమా.పగతుట♦బామిడి|

.కలనుగ్గునూచగాఁ.గావింపనీదు|

.నలుకనుగదనిడు.నూమాకు-నీవు|

.దుష్టశిక్షయెడ మం.త్రిలఃజేయుమమ్ము|

.నిష్టజయంబంది.యేమునిన్బొగడ|

.నాకనుతెప్పల.న్వాల్యకముందె|

.నీకునర్పించెద.నేనునాయాత్ర|

.నిదురించుచుండిన.న్నేనుమేల్కొన్న|

.బదపడినన్నుఁగా.పాడుముజేవ॥

40 (1) గీ॥ .మిగులఁబోదెద్దియుఁ-♦ప్రయ.మగు♦నకలము|

.తృప్తిలేకమనదుకోర్కె.నెనయుచోట|

.మనముచెఱచునదిగనుండు.టనయముచెఱ|

.పునననిశ్చితముదమున.మనుటకన్న॥

(2) ద్వి॥ .ఎఱిగినదాననం.చెఱుగుటన్దప్ప|

.నెఱుకమాలెందైన.నేనుండనిమ్ము॥

ACT III. SC. I.

41 Be absolute for death ; either death or life
Shall thereby be the sweeter. Reason thus with life:—
If I do lose thee, I do lose a thing
That none but fools would keep ; a breath thou art,
Servile to all skyey influences
That dost this habitation, where thou keep'st,
Hourly inflict : merely, thou art death's fool ;
For him thou labour'st by thy flight to shun,
And yet runn'st toward him still. Thou art not noble ;
For all the accommodations that thou bear'st
Are nursed by baseness. Thou art by no means valiant ;
For thou dost fear the soft and tender fork
Of a poor worm. Thy best of rest is sleep,
And that thou oft provok'st, yet grossly fear'st
Thy death, which is no more. Thou 'rt not thyself ;
For thou exist'st on many a thousand grains
That issue out of dust. Happy thou art not ;
For what thou hast not, still thou striv'st to get,
And what thou hast, forgett'st. Thou art not certain ;
For thy complexion shifts to strange affects,
After the moon. If thou art rich, thou 'rt poor ;
For, like an ass whose back with ingots bows,
Thou bear'st thy heavy riches but a journey,
And death unloads thee. Friend hast thou none ;
For thine own bowels, which do call thee sire,
The mere effusion of thy proper loins,
Do curse the gout, serpigo, and the rheum,
For ending thee no sooner. Thou hast nor youth nor age
But, as it were, an after-dinner's sleep,
Dreaming on both ; for all thy blessed youth
Becomes as aged and doth beg the alms
Of palsied old ; and when thou 'rt old and rich,
Thou 'st neither heat, affection, limb, nor beauty,
To make thy riches pleasant. What 's yet in this,
That bears the name of life ? Yet in this life
Lie hid more thousand deaths : yet death we fear,
That makes these odds all even.

41 నీసమాలిక || నీవుండుచావుకై నిబ్బరముగ-నందు

.వలనఁజూపై నను.బ్రతుకయినను |

.హితమగుమఱియింత..యీవుశక్తిఁచుము

.బ్రతుకునుఁగూచిఁగొని.భంగి-నిన్ను |

.నేనుఁబోఁగొట్టుకొనిన..వెంగళులల్పి

◆.నొండుజనములుతా.మంచుకొనని |

.వస్తువుదొఱగెద..శ్వాసమునీ-వెల్ల

◆.నింగిశక్తులకుబా.నితనము |

◆.నెఱపుచీయింటిని.◆నిమిఁచి-యందుండి-

.గడియగడకుబాధ.యిడెదవీవు |

.◆కేవలముగమిత్తి.కీవువిదూషకుం.డవు-
దానివిడిచి◆పో.దివిరి-మఱియు |

.బరుగిడెదవుదాని◆.పజ్జకే-గొప్పదా

.నవుకావు-నీవందు.వివిధభోగ |

.ములునుఁదుచ్చతచేతఁ.బోషింపఁబడుఁ

గాన..లేదుధైర్యమునీకు.లేశమైన |

.మిగులఁబేదపురుగు.మెత్తనిజమిలినా

.ల్కకుజంకెదవునీవు.కనుక-నిదుర |

.నీముఖ్య◆విశ్రాంతి..నీవుదానింగడుఁ

.బ్రాహ్మిణిపిలిచెద..పై నమిగుల |

.నీమరణమునకు.నెఱచెద-వయ్యది

.యింకేమికాదు-కా.వీవునీవు |

.పనికిమాలినదాని.వలనఁగల్గినపెక్కు-

.వేలనల్పులనీవు.వెలయు◆కతన |

MERCHANT OF VENICE *Act. I. Sc. II.*

42 for aught I see, they are as sick, that surfeit with too much as they that starve with nothing. It is no mean happiness, therefore, to be seated in the mean : superfluity comes sooner by white hairs, but competency lives longer.

Act. iv Sc. 1.

43 Grieve not that I am fallen to this for you ;
For herein Fortune shows herself more kind
Than is her custom . it is still her use
To let the wretched man outlive his wealth
To view with hollow eye and wrinkled brow
An age of poverty. from which lingering penance
Of such misery doth she cut me off.

MIDSUMMER NIGHT'S DREAM *Act. I. Sc. I.*

44 To you your father should be as a god ;
One that composed your beauties :

OTHELLO

Act. I Sc. III.

45 To mourn a mischief that is past and gone
Is the next way to draw new mischief on.
What cannot be preserved when fortune takes,
Patience her injury a mockery makes.
The robbed that smiles steals something from the thief:
He robs himself that spends a bootless grief.

.నీబ్రతుకునందు-మనమింక.మృత్యువునకు।
.వెఱతు-మదియెయిచిక్కులు.వీడఁగొట్టు॥

42 వ॥ ♦ లేమిచేబస్తుండువారివలెఁగడుఁగల్గినైగడుపడువారు తెవుల్గొం
దురేమో-కాపున-మధ్యమస్థితిలోనుంటయల్పసౌఖ్యముకా-దమిత
మతివేగమునముదిమి తెచ్చు-ఁగాని-మితముచిరముబ్రతుకును.

43 ఉ॥ .కుందకునిన్నుఁగూచిడుమఁ
.గూలితినేసని-చూపుఁదన్నుఁదా।
.నిందలవాఁటుకంటెనుమ.ఱింతకృపాభ్యముగానదృష్ట-
మొం।టం♦దుడుకున్స్వలక్ష్మీచనుట
.న్మదిమిగ్గననిచ్చు♦వాళియి। .పుందగుదాని-
కట్టిదశఁబొందఁగనీకదినన్నుఁదుగ్రించెడు॥

44 ద్వి॥ .నీయందములనుఁబ.న్నిననీదుశండిగ్రి।
.నీయిలువేల్పుగా.నీకుండనలయు॥

45 ద్వి॥ .కడచినముప్పకై ♦.కలఁగుటకొక్క।
.యిదుమ♦పైకొనుటకెం.శేచేర్పుతోక్రివ।
.దైవముచేయు♦నొ.త్తడితప్పకున్న।
♦.నేనతోదానితో.చేవెక్కిరించు।
ఁగొల్లవోయినవాఁడు.కొలకొలసగిన।
ఁదుగ్గిముచ్చునుండి.దొంగిల్లుగ్గొంత।
.వృక్షిసూలిన♦వంతి.పదుచున్నవాఁడు।
♦.మొనితనకుదానె.మోసయిచెందు॥

Act. ii. Sc i.

- 46 If it were now to die,
'T were now to be most happy ; for, I fear,
My soul hath her content so absolute,
That not another comfort like to this
Succeeds in unknown fate,

Sc. iii.

- 47 How poor are they that have not patience !
What wound did ever heal but by degrees ?

Act. iv. Sc. iii.

- 48 Heaven me such uses send,
Not to pick bad from bad, but by bad mend !

PERICLES

Act. I. Sc. I.

- 49 For death remembered should be like a mirror
Who tells us life's but breath, to trust it, error.

Act. iii. Sc. iii.

- 50 We cannot but obey
The powers above us.

46 గీ॥ . ఇప్పుడునీలైదనేనియ.దిప్పుడుకడు|
 .హాయి-యేమన-నాయాత్మకలరెనివిడు|
 .సంతసము-దీనికింకనఁజ్జాతభాగ్య|
 .మందుసాటిఁసౌఖ్యంబురా.దనిజడిసెద॥

47 ద్వి॥ . తానెంతజనుఁడుసే.దయగుసైఁఁపేది|
 .మానెనేపుండుక్ర.మంబునఁదప్ప॥

48 ద్వి॥ . చెడ్డఁగన్గొనిచెడ్డు.సేయనీకు-నను|
 .నడ్డుముదేవుఁడౌ.యఘములనుండి॥

49 గీ॥ . అద్దమటుఁజ్జిఁగొనఁబడి.నట్టిమరణ|
 .ముండవలసిన-దెంతయో.యుసుఱుశ్వాస|
 .మాత్రమనియును-మనలోన-మఱియుదాని|
 .నమ్ముకొనుటదోసమనియు.స్వల్కు-చుండు॥

50 ద్వి॥ . మనముమన్నింపక.మఱివీలుపడదు|
 .మనమీఁదనుండినఁ.మహితశకులను॥

THE TAMING OF THE SHREW *Act. IV. Sc. III.*

51 (1) Our purses shall be proud, our garments poor :
 For 't is the mind that makes the body rich ;
 And as the sun breaks through the darkest clouds,
 So honor peereth in the meanest habit.
 What, is the jay more precious than the lark,
 Because his feathers are more beautiful ?

ACT, v. Sc. ii.

(2) Fie, fie ! unknit that threatening unkind brow,
 And dart not scornful glances from those eyes
 To wound thy lord, thy king, thy governor :
 It blots thy beauty, as frosts do bite the meads,
 Confounds thy fame as whirlwinds shake fair buds,
 And in no sense is meet or amiable.
 A woman moved is like a fountain troubled,
 Muddy, ill-seeming, thick, bereft of beauty ;
 And, while it is so, none so dry or thirsty
 Will deign to sip, or touch one drop of it.
 Thy husband is thy lord, thy life, thy keeper,
 Thy head, thy sovereign ; one that cares for thee,
 And for thy maintenance, commits his body
 To painful labour, both by sea and land ;
 To watch the night in storms, the day in cold,
 Whilst thou liest warm at home, secure and safe ;
 And craves no other tribute at thy hands,
 But love, fair looks, and true obedience ;
 Too little payment for so great a debt.
 Such duty as the subject owes the prince,
 Even such a woman oweth to her husband ;
 And, when she 's froward, peevish, sullen, sour,
 And not obedient to his honest will,

51(1) త|| .మనములైలు *పొగరు .మైనుండవలయు- జలు*పేదలై మనబట్ట
 *లుండునది| .మనమెమే .నికివిల్వ.మై *కొల్పుఁగాన- .వెలువడు
 దక్కువ.వేపంబుమీటి| .ఘనత- సూర్యుండుచీ .కటిమబ్బునుండి
 .కన్నట్టునట్లు- తె.క్కలచక్కఁదనము| .గొనుకాతణమున నె.క్కు
 వపాలపిట్ట .యేట్రెంతకన్ననే .మీవెలఁగనునె|

(2) నీ||.విష్వసీయక్కుశ.బెడిదపుబొమముడిన్ .

.హేళనదృష్టిన్ .నేయఁబోకు|

.నీవిభునీరాజు.నీపరిపాలకు-

.నీవన్నెవాసులన్ జెఱచునది|

.పదపడిఁబచ్చిక.బయలుపేర్కొనుమంచు

.కరణి-మొగ్గలసుడి.గాలిమాడ్కి|

.వరుసగయుక్తము.నర్సరసమెవ్విధమున

.ఁగాదు-కోపించిన.కాంతకలఁగి|

.మలినమైవికృతమై.మఱిచిక్కనై సొంపు

.తొలఁగుచెలమనకె-. యెలమినది|

.యట్టుండ- నెంతనీ.ర్వట్టిన్ రెండిన

.వారై ననిచ్చగిం.పరొకగుక్క|

.త్రాగుట కేనియ.ద్దానినిజవిఁగొంట

.కేనియునొక చుక్క.యైనఁగాని|

.నీయింటియాతఁడౌ. నీదుప్రభుండు-

.నీ.ప్రాణమునిన్నుఁగాపా.దువాఁడు|

What is she, but a foul contending rebel,
And graceless traitor to her loving lord ? —
I am ashamed, that women are so simple
To offer war, where they should kneel for peace ;
Or seek for rule, supremacy, and sway,
When they are bound to serve, love, and obey.
Why are our bodies soft, and weak, and smooth,
Unapt to toil and trouble in the world,
But that our soft conditions, and our hearts,
Should well agree with our external parts.

•నీకు ముఖ్యుండును. నీయధిపతియునీ
 •కొఱకు నీరక్షనుఁ. గూచిన్ మఱియు |
 •దేవులాడెడువాఁడు. నీపింట వెచ్చఁగ
 •నిభక్తయంబుగను వెం. శియుసుఖముగ |
 •నుండఁ-గడలియందు. నువ్వీమీఁదన్దాలి
 •వానలరాతిరిం. బవలుచలిని |
 •ఁగడుఁగప్రపాఁటున. కొడలి నక్షిణం చెడు
 •మఱియును నీనుండి. మక్కునయునుఁ |
 •జల్లనిచూపులు. నద్విధేయతతప్ప
 •నడుగఁడేప్రతిభల్ల. ప్తానఁగాని |
 •యంతగొప్పప్పున. కదియెంతయున్దొడ్డి
 •చెల్లింపుగద-ప్రజ. క్షితిపతియెడ |
 •గొనవలసివధక్. పెనిమిటికడభార్య
 •కనుపచున్ నది-యట్లు. గాకయాపె |
 •కట్టడియె మొండి. కట్టెయెమిక్కిలి
 •పెడనరముగబిడ్డ. బిగసియతని |
 •యమలచిత్తంబున. కనుకూలపడదేని
 •దద్దయుర్బ్రేమించుతనదుమగని |
 •విషయమైమిగులఁబా. పిష్టాపరాధిని
 •మఱిచెడ్డకయ్యల. మారియెదిరి |
 •కానిచోనింకెడ్డి. యశాను-సంధికిమోఁ
 క. నిలివందనమునల్ప. వలసివచ్చు |
 •డంగనల్పోరఁదొడంగుట-కటుగాక-
 •భశ్చరించుటకుఁబ్రియం. పడుటకుమఱి |

TEMPEST

Act V Sc I.

52 Every man shift for all the rest, and let no man take care for himself, for all is but fortune.

TIMON OF ATHENS

Act I Sc II

53 (1) Immortal gods, I crave no pelf
I pray for no man but myself.
Grant I may never prove so fond
To trust man on his oath or bond ;
Or a harlot for her weeping ;
Or a dog that seems a-sleeping ;
Or a keeper with my freedom ;
Or my friends, if I should need 'em.

.యడఁగువఁజూపుట.కవ్వారుబద్ధు రాం
 .క్రైయుండనలసిన.యననరమున।
 .సవ్వనికారంబు.జరుసనుంకించుట
 .కిస్సీయిసీయెంక.యెక్కెవార్క।
 .మనయెడఁగులేలన్మృదువులె.మఱియుదుబఁ।
 .లంబులె చాటుపడనన.హఁకంబులగును।
 .మనన్మృకుస్వభావంబులు.మనములునరి।
 .పడకయున్నమనయవయ.వములతోడ॥

52 వ॥ శ్రీమదునున్యంకు చనులకొంగు సాయపడసి- యెవ్వఁడున్
 దన్నకై లానివారింపఁకుండ్చినిమ్మెల్లననసంతయునదృష్ట వశమే॥

53 (1) సీ॥ , అన్మృగు రావేల్చలా.రానేనుదుష్టుకై
 .వేడఁబోవనునన్న.నిడిచిపరుల।
 .నుంచికై - జీవునిం.బ్రాహ్మణంపమనుజుని
 .వానియొట్టంబట్టి.కానియతని।
 .యొడఁబడికన్దాని-గుడిసెవాటున్దాని
 .గోలనువినికాని.గునుగుంటుల।
 .గనుపడుగుక్కనుం.గాని-నాన్వేచ్ఛగా
 .చాచుపట్టుండుకా.వలినెగాని।
 .నేనఁగోరవలెనె.వనినామిగుల
 .నైశఁగానినమ్ము.వంతి తెలివి।

Act iV Sc. ii

(2) Who would not wish to be from wealth exempt,
 Since riches point to misery and contempt ?

iii

- 54 All is oblique ;
 There's nothing level in our cursed natures,
 But direct villainy. Therefore, be abhorred
 All feasts, societies, and throngs of men !
- 55 Your greatest want is, you want much of meat.
 Why should you want ? Behold, the earth hath roots ;
 Within this mile break forth a hundred springs ;
 The sea is full of meat, the briers scarlet hips ;
 The bounteous housewife, Nature, on each bush
 Lays her full mess before you. Want ! why want ?

TWELFTH NIGHT,   Act I Sc V.

- 56 Fate, show thy force : ourselves we do not owe ;
 What is decreed must be,—

THE WINTER'S TALE   Act IV Sc III.

- 57 we profess
 Ourselves to be the slaves of chance, and flies
 Of every wind that blows.

.తక్కువందునన్ను. నెక్కాలమునజిక్క.

.నీకమార్గఁనుగ్రహింపవలయు॥

(2) ద్వి॥ .ఎవఁడుఁవిత్తింబున. కెఱవఁజేసెడు-ధన.

.ముఁవివర్జిలకున్లుఁ. మూలముగాన॥

54 ద్వి॥ .అంతయువివర్జి. త్తయుండుమనము.

.రంతస్వభావంబు. లంఘింపఁడు.

.నరిగిలేదుత్తమాజ్ఞాస్వరూపశువు.

.నరులపోత్తుటవాపు. సన్ సేయకదును॥

55 క॥ మీకున్నగొప్పచోరక.

.మూకలొకస్థగిచయంత. మాహారముగా.

.మికెందుకీకాశ-మా.

.లోకింపుడుకలవుభూమి. లోపలదుంపల్.

ఉ॥ .ఇంచుకదిపుల్గొనసెల. నేంటాలనేకములున్విసాదెడున్॥

.మందిభలంబలకాగి. లిగి. మూర్ఖులు పెక్కునకంబులోక్తు-దా.

.సెంచినతేనెదిండియొడ. రిండ్లనమిచెదాడు. పొట్టునకీరిలన్.

.మించినయాలుగాఁబ్రకృతి. మీకుఁగొటంతయిఁకెందుకొడదున్॥

56 ద్వి॥ .తెలుపునీకక్తివిధి-యవకులము.

.నెలకొనవలయుని. గేఁతమనయిది॥

57 గీ॥ .మనమువిధికిబంట్ల. మనిమనయంతలు.

.నొప్పకొనుచునుండు. మెప్పట్టెన.

.బదపడియువినలేడు. ప్రతిమాండుకమునకు.

.నగిరిపోవుచుండు. నీగలమని॥

THE RAPE OF LUCRECY.

- 58 What win I, if I gain the thing I seek ?
 A dream, a breath, a froth of fleeting joy,
 Who buys a minute's mirth to wail a week,
 Or sells eternity to get a toy ?
 For one sweet grape who will the vine destroy ?
 Or what fond beggar, but to touch the crown,
 Would with the sceptre straight be stricken down ?

SONNETS

LXVI.

- 59 Tir'd with all these, for restful death I cry ;—
 As, to behold desert a beggar born,
 And needy nothing trimm'd in jollity,
 And purest faith unhappily forsworn,
 And gilded honour shamefully misplac'd,
 And maiden virtue rudely strumpeted,
 And right perfection wrongfully disgrac'd,
 And strength by limping sway disabled,
 And art made tongue-tied by authority,
 And folly (doctor-like) controlling skill,
 And simple truth miscall'd simplicity,
 And captive good attending captain ill :

58 త॥ ఏమినేగెల్చెద. నేను వెదకిన ♦ దొడఁగూడ-
నొకకల-యొకమాట-♦ పాటు|
సోమునుఱుంగును-సుంత సేపుండు ♦ పొంగుకై
యెవ్వఁడు. పొద్దెల్ల ♦ వనరు|

దామోక్షమెవడమ్మ దలఁచును బనికి
మాలినదానికై - మఱెవఁడు చెఱుచు|
గామంచి చెట్ట క. కాయకై - ♦ మూలి
దాఁకుట కే పేద. తన్నెఁగి బడును||

59 నీ॥ ♦ తిరిపఁగాండ్లొంతయు. ♦ సకళ్ళకొరంబడ
కుండుటయు - సుంత. మునిఱుచేచు|
లలరింపఁబడకుంట- యచ్చపునమ్మిక
న్వదలుకొనుట-♦ ముచ్చి. కనిఁగి నరుపు|
కడుశిగ్గువొడమఁద. గినినానియందుంట-
పడుచు పెండిలిమాని. పడుచుకొనుట|
తగుమేలుకీడుగఁ ♦ దెగిడి బడుట ♦ సోట్ట
యేలుబడిదగివు. మూలఁబడుట|
♦ ముక్క-డివొరతన. మునఁదెల్వోహూత్తసి
కొనబడుటయు-♦ నెట్లు. కొంటెతనము|
నెఱుక నేరుపునులో. బఱచుకొంటయు-నిజం
బనుట వెంగలితన. మనఁబడుటయు|
మఱియునోడినమంచిము. మ్మరపుచెట్టి|
కొలుపునంబడి ♦ నిచ్చలుం. గుందుచుంట|
♦ వీనితో నెల్ల మిక్కిలి. విసిగిమిగులు|
నమ్మదిం బెట్టు చావుకై. నేవగి చెద||

శాంతరసః

తమువంశే || స || 8 శ్లోకః || 87 ||

- 1 మరణంప్రకృతిశ్చరీరాం । విక్రమిషీవితముచ్యతేఽథైః ।
యగమప్యవర్తితేశ్వన । కృదిజంతునానులాభనానసాః ॥

శ్లో || 88

- 2 అవగచ్ఛతిమూఢచేతనః । క్రియనాశంహృదిశల్యమహితమ్ ।
స్థిరధీస్తుతదేవమన్యతే । ఈశలద్వారతయానముద్ధృతమ్ ॥

స || 10 శ్లో || 23

- 3 అభ్యాససిగ్ధహీతేన । మనసాహృదయాశ్రయమ్ ।
జ్యోతిర్మయంవిదిస్వత్ । యోగినస్తాపింశ్చముక్తయేః ॥

శ్లో || 24

- 4 అజస్యగ్మణోతోజస్త్రా । నిరహస్యహరద్విషః ।
స్వపతోజాగరాకస్య । యాథాథ్యాంవేదకస్తప్ ॥

స || 14 శ్లో || 66

- 5 సాహంతపస్పూర్యసివిష్టదృష్టిరూర్ధ్వంప్రసూతేశ్చరితుంయతిశ్యే ।
భూయాయథామేజననాంతరే-పి త్వమేవథాసచవిప్రయోగః ॥

ఓ ర్పు

- 1 గీ॥ .చావు-మైతాళుపులకు • సా.జంబు-దాని।
 .మాఱుపనెదరెటు కగిల.వారుబ్రగుకు।
 .ఓక్కనిమనమయిననూ • చుక.చుం.కనెని।
 .పొందినయదిపే.లే .బూత.మన జమగిను॥
- 2 గీ॥ .దెలివిమానినవాడు తా.నలగుదాని।
 .పోకలనలగునె దంబొన్న.మేనెవలెను।
 .అద్దినోయెలుకగలుగు. నలెనుమేలు।
 .తెరువునంబెక్కలడి నట్టు.లనయుచుండు॥
- 3 గీ॥ .•లెస్సయలవాటు చేనమ.కింవలడిన।
 .•మది•మెయిల్-కెంన మందున.మరెడు•జోలి।
 .గూపయిననిన్ను•చోగులు .కోయుచుండుగ్రి।
 .పొలుపుగానెప్పుడుదైవ •ముత్తికొఱకు॥
- 4 గీ॥ .పుట్టకయెలేక పుట్టవు.పొందువాడ।
 .కోర్కె-కెందక పనిమొలనూల్పువాడ।
 .మేలుకొనియుండియు నిగుర.పోలువాడ।
 .యెవడునీదగునిజ ముదా.నెఱుగుచుండు॥
- 5 కం॥ నేనుంగానుపుపిమ్మట।
 .బూనెదనోచుటకుఃజూపుః•బొగ్గివ్వుననిడినీ।
 వేనామగఁజొటకు-న।
 .న్ననాటికిఁబాయకుంట. కేపుట్టవున॥

కుమారసంభవే స || 12 శ్లో || 58

6 శాసనంపశుపతేస్సకుమారః ।

స్వీచకారశిరసానసతేన ।

సత్వధేవపితృభక్తిరతానా ।

మేషపవపరమఃఖిలుఃకమః॥

విక్రమోర్వశీయే॥

7 వేదాంతేషుయమాహురేకపురుషం వ్యావృత్తితంతోదనీ ।

యస్మిన్నేవైతే ఇత్యేవవ్యవహర్యశ్చైవ యథాథాక్షరః ।

అంతర్వత్తు ముముక్షుభిర్నియమితప్రాణాదిభిరన్యగ్యతే ।

సస్థానస్థిభక్తియోగసులభోనిశ్చేయసాయానువః॥

8 అపరాధీనూనమహాప్రచీదకంభోరు విరమనంకభాత్ ।

సేవ్యోజనప్రకుపితఃకథంనుదాసోనిరపరాధః॥

9 సితాంశుకామంగళమాత్రభూషణా ।

విచిత్రమార్వాంకురలంఘితాలకా ।

ప్రతోపదేశోద్భూతగర్వవృత్తినా ।

మమప్రసన్నానపుపేవదృశ్యతే॥

10 అజ్ఞాత్కృష్ణంపురీకదుఅహోవివదవిసేషోమపిసంపాద

నిఓ-తాపచిత్ర అండఅనోఘోసహీఅదు॥

6 గీ॥ కైకొనియెడలవంచి ♦ముక్కంటియాన।
 .♦వేలుపులమూకపేరిటి .వెలదిమగడు।
 .మిగుల♦బితురునిపై ♦బత్తి .♦జగులువాని।
 .కిద్దియేమేటి♦దమ్మమై .యెసగెడుగద॥

7 తరువోజ॥

.పలికెదరెవ్వని♦బ్రాచదుపులకొ.సల
 ♦మిన్ను♦మన్నునిం.డనగునొక్కనిగఁ।
 .గలుగకొందునకుని.క్కముగనెవ్వని
 .యెడఁజెల్లుచుండెడు.నేలికబిరుదు।
 .నెడఁదనుసులుబిగి.యించిముత్తి కయి
 .కడఁగువారలవెదు.కంబడునెవఁడు।
 .కలిగించుబత్తి ♦జో.గమునకుసుళువు
 .గాఁజిక్కునట్టి♦ము.క్కంటి-మేల్మీకు॥

8 గీ॥ .నాదెతప్ప-నిజమ్ముగ.నన్నుసైఁచి।
 .విడుపునూ♦చిడిముడి-♦నంకి.తొడలదాన।
 .యేలికకునల్కవొడమిన.యెడ-నదెల్లు।
 .♦బానిసీకుఁడునేరము.♦నానకుండు॥

9 గీ॥ .తెలివలువ-♦యెదువతనంబు.దెలుపుతొడవు।
 .గరికిపోచలనలరుముంగురులుగలిగి।
 .నోముకట్టునబింకము.నొఱగుమేనఁ।
 .గలకఁదేరినయటునాకు.గానఁబడియె॥

10 వ॥ మిమ్ము ముందుంచుకొని యొకవింతనోము నాచే నలుపఁబడును-
 ఁగనుక - నిముసమడ్డపాటున కోచు♦నది.

11 ఏనదేవదామిహుణంరోహిణీమిహుంఘణంసక్షీకదుల
అజ్జడీశంప్పసాదేమి-అజ్జప్పహుదిఅజ్జడీతోజం
ఇథిఅంకామేరిజాలఅజ్జడీశసమాగమప్పణఇణీ
తాఎనహుఅప్పలిబంధేణవత్తిదవ్వం॥

12 పరస్పరవిరోధిన్యోరేకసంశ్రయదుర్భం
సంగతంకీనరన్వత్యోర్భూయాదుమ్భాతయేసతాం॥

శాకుంతలే॥

13 యాస్మప్తిస్సస్మృతాద్యానహతివిసేహుతంయాహవిర్యాచహోతీ
యేక్షేకాలంవిభత్తఃశుక్రివిషయగుణాయాస్థితావ్యాప్యవిశ్వం
యామాహుస్సర్వశూతప్రకృతిరితియయాప్రాశినఃప్రాణవంతః
ప్రత్యాక్షాభిప్రపన్నస్తనుభిరవతువస్తాభిరష్టాభిరీశః॥

14 గాహంతాంమహిషానిశానసలిలంశృంగైఃమఃహుస్తాడితం
ఛామాబద్ధకదంబకంమృగకులంరోమంధమభ్యస్యతు॥
నిస్క్రింద్రీయతాంనరాహతతిభిఃమస్తాక్షతిఃశ్శ్వలే
విశ్రాంతింలభతామిదంచశిథిలజ్యబంధమస్మృద్ధనుః॥

11 వ॥ ఇదిగోవేల్పుటాలు మగలజతఁచందురోయినలు ఁసాకిరులుగా
మీఁపసాడముఁగోరుచున్నాను- నేఁడుమొదలు- మీరేయువిదన్వ
లచిరో- యెవతెమీరాక వేచియున్నదో- దానితోమీరడ్డులేకుం
డవచ్చును.

12 క॥ ఒండొరులస్తమలోఁబడఁ

.కుండెడుఁలచ్చికినిఁనలువ.యువిదకునొకచోఁ

.నండఁగొనుటకునరిపడని

.యొండొరుమిక సాదులసిరి.నోఁమెడుఁగాతన్ ॥

13 నీ॥ .మనెడుపొన్దలఁనొస.శ్లనువాయుజే

.వర.మొదటిఁపన్నికమగు.నెదియు-నెద్ది

.కడునేమమునవేల్పుఁబడినట్టిఁయిగిరికం

.దాల్చు-నెయ్యెదియునొ.వేల్పువాఁడు

.నేరెండుఁదటిఁజేయు-నెదిజగముననిండి

.వీనులకొదఁగొన.మై.నెలకొను

.నెల్లఁబూతములకు.దల్లియంచెద్దాని

.బలికిరో-దేనిచేఁబానములను

.నెలయుచుండునుసులు.గలిగినయన్నియు

.మూఁడునాల్గుఁనొండు.గూడునంత

.వచ్చునట్టిలెక్కఁబతెచ్చమకాబొందు

.లెసయునీసరుండు.పెనుచుమిమ్ము

14 చ॥ .చెఱువులనీరుకొమ్మలను.జిమ్ముచుబలఱుదున్నలీదనీ

.విఠివిగనీడలన్నెమరు.వేయుచులేడులుగుంపుకూడనీ

.గుఱిఁగొనితుంగదుబ్బులను.గుంటలనొంటరులేచిత్రవ్వనీ

.సఱదలనెక్కుదింపఁబడి.నాదగువిల్లిటుసేదఁదేఱనీ॥

15 వర్మికాధానిమగ్నమూర్తిరురసానందప్తనపాత్వచా।
 కంఠేజీణాలతాప్రతానవలయేనాత్యధానంపీడితః।
 అంసవ్యాపితకుంతనీడనిచితంబిభ్రష్టటామండలం।
 యత్రస్థాణురివాచలోమునిరసావభ్యక్తబంబంస్థితః॥

15 గీ|| .ఒడలుపుట్టబలియ .నెడఁదఁకుప్పనమువ
 .నలుతఁదీఁగెకంటె .నొరపిడివడ
 .మూఁపుచెదరుజడల .పుల్గుగూళ్ల - నెచట
 .బొద్దుఁగ నేడుఁదపసి .మొరడటితఁడు||

MERCY.

—:(o):—

ALL 'S WELL THAT ENDS WELL. *Act. I. Sc. I.*

- 1 Moderate lamentation is the right of the dead,
Excessive grief the enemy to the living.

ANTONY AND CLEOPATRA *Act IV Sc IX*

- 2 O sovereign mistress of true melancholy,
The poisonous damp of night disponge upon me,
That life, a very rebel to my will,
May hang no longer on me : throw my heart
Against the flint and hardness of my fault,
Which, being dried with grief, will break to powder,
And finish all foul thoughts.

Sc. xiii.

- 3 Noblest of men, woo't die ?
Hast thou no care of me ? Shall I abide
In this dull world, which in thy absence is
No better than a sty ?—O ! see, my women,
The crown o' the earth doth melt.— My lord ! —
O, withered is the garland of the war,
The soldier's pole is fallen : young boys and girls
Are level now with men ; the odds is gone,
And there is nothing left remarkable
Beneath the visiting moon.

క రు ణ ర స ము

1 ద్వి॥ .మితమగుదుఃఖము .మృతలకుఁసాము॥
 .| బతుకువారలఁకతి.పఱితాపఁమెదిలి॥

2 గీ॥ .ఁనిక్కమగుఁదుఃఖ మేలురా.నిరొ-పిడుపుము|
 .ఁచెల్ల రేనాశయిఁనైయి.చేదుచెమ్మ|
 .ఇంకనాయుచ్చకునిజమా.నెదిలియెన|
 .ఁయునుఱునామిఁదవేలక.యుండుఁగాన॥

3 నీ॥ .వనుజలలోనెల్ల.ఘనుఁడ-య్యిలెదవ-నే
 .ఁస్తీతునాయీమొద్ద.సగములోన|
 .నదిపందులగుడిసె.కన్న మేల్కా-దుని
 .పుండమిచేత-న.యొకనుఁడదె|
 .నాచెలికఱెల్లా.రా-చెల్లిపోయెడుఁ
 .బుడమిఱే-ఁజోనావి.భుండ-యకట|
 .శగవుగెలుపుపూవు.దండవాడెన్-సూలె
 .బంట్లజెండా-చిన్న.వాండుమఱియు|
 .బడుచులీడెరిపుడుఁమగ.వాండ్రితోడ|
 .ఁదారతస్యంబుతోలఁగె-నెం.శయుఁదలంప|
 .నీప్రపంచమునందునె.యెదియునై న|
 .పిడువఁబడలేదువెండియు.బేరడిసది॥

AS YOU LIKE IT

Act. I. Sc. II.

4 You know, my father hath no child but I, nor none is like to have; and, truly, when he dies, thou shalt be his heir: for what he hath taken away from thy father perforce, I will render thee again in affection: by mine honour I will; and when I break that oath, let me turn monster. Therefore, my sweet Rose, my dear Rose, be merry.

5 The little strength that I have, I would it were with you.

6 My father loved sir Rowland as his soul,
And all the world was of my father's mind
Had I before known this young man his son,
I should have given him tears unto entreaties,
Ere he should thus have ventured.

7 Wear this for me; one out of suits with fortune,
That could give more, but that her hand lacks means.

Act. II Sc. vii.

8 Thou seest, we are not all alone unhappy:
This wide and universal theatre
Presents more woeful pageants than the scene
Wherein we play in.

4 వ॥ నీవెఱుంగుదువు నాకుఁదప్ప నాతండ్రికి మఱిపిల్లలే-దింకఁగలుగఁ
బోదు- మఱియు నిక్కముగ నతఁడువోయినపుడు నీవువానికి దా
యాదురాల-వేమన-వాఁడనీఁగిండ్రినుండియేదిబలిమిన్లాగు కొనెనో
యదినీకుఁదిరిగి ప్రియమున నేనప్పగించెదను- నాఁయాననుమాత్ర-
నేనీయొట్టుఁదప్పియెడనే ఁరక్కసిన్గానిముక్త- కావున నాతల్లినా
తల్లి ఁయుల్లా సముగానుండుము॥

5 వ॥ నాకున్న కొంచెముబలముకూడ నీతోనుండఁగోరెదను॥

6 చ॥ .తనప్రాణంబటువీచితండ్రినెవుడు.న్దాఁగాంచునాయయ్య-వా!
.రినిఁ బ్రేమింతొకలాగులోకులు-మఱా.వృద్ధాత్తజుండీతఁడం!
.చునెఱుంగఁగలదాఁచేని-మును-ఁప.శ్రుల్వేఁడుకోలాట్రుకా!
.చఱానొకోయీతనిమోలసాహసమొన.ర్పంబోకముందీతఁడు॥

7 గీ॥ .ఈవుదీచిదాల్చు.మీఁనన్నఁగూరిచి
.నేనుమిగులభౌగ్య.హీనురాల!
.నింతకన్నసరిక.మేనిదెదరుఁగాని!
.చిక్కలేదునాదు.చెయికివీలు॥

8 గీ॥ .కనుచునుంటివొక్క.మనముమాత్రమెదుఁఖి!
.తులముకాము-చూపు.వెడఁదఁభువన!
.రంగమిద్దిమఁచము.ఁరాటిలుఁజెరకన్న!
.ఁబెక్కుశోకపూణఁ.వేషములను॥

Act. v Sc. ii

- 9 O, how bitter a thing it is to look into happiness
through another man's eyes !

COMEDY OF ERRORS *Act III Sc II*

- 10 Alas, poor women, make us but believe,
Being compact of credit, that you love us ;
Though others have the arm, show us the sleeve ;
We in your motion turn and you may move us.

CYMBELINE

Act I Sc III

- 10 *Imo.* Than waved his handkerchief ?
Pis. And kissed it, madam.
Imo. Senseless linen, happier therein than I ! —
And that was all ?
- 11 I would have broke mine eye-strings, cracked them, but
To look upon him, till the diminution
Of space had pointed him sharp as my needle ;
Nay, followed him, till he had melted from
The smallness of a gnat to air ; and then
Have turned mine eye, and wept.

9 న॥ అయ్యోఃపైవానిచూపులనుండి సుఖపడఁజూచుటెంత కష్టము॥

10 గీ॥ .నీచఁయువతులార-నిండునమ్మ కమున।
 .మేముతగిలియుంట.మిమ్ముఁ విశ్వ।
 .సించునట్లుమమ్ముఁ జేయుచుందురుమీర।
 .లొరులుమీక రంబు.లొందియున్న।
 .జూపుడకటమాకుఁ.జొక్కాయచేతిని।
 .మీభ్రమంబుఁబట్టి.మేముతిరుగు।
 .లాచుచుందుమెప్పు.డట్టిట్టు-మతిమము।
 .నీరుత్రిప్పవచ్చు.నిచ్చకొలది॥

10 ద్వి॥ .తరువాతఁనాచెనె.తనచేరుమాలు।
 .మతిముద్దుఁగొనియెన.మ్మాదాని-దెల్వి।
 .లేనివల్పందులో.లెస్సనాకంటె।
 .నొను-వెండియుఁదెల్ప.మదియంతయేన॥

11 గీ। .దూరమునసూదిమొనయంత.తోచువలకు।
 .నణువుకంటెనుదగ్గిమా.యమగుదనుక।
 .నరములుతెగునంతకునుగ.న్గవనువిప్పి।
 .వానిగనుగొనిపిదపనే.వగచియుండు॥

14 Poor I am stale, a garment out of fashion ;

Act. iv. Sc. ii.

15

Song.

Fear no more the heat o' the sun,
Nor the furious winter's rages ;
Thou thy worldly task hast done,
Home art gone, and ta'en thy wages :
Golden lads and girls all must,
As chimney-sweepers come to dust.

Fear no more the frown o' the great,
Thou art past the tyrant's stroke ;
Care no more to clothe and eat ;
To thee the reed is as the oak :
The sceptre, learning, physic, must
All follow this, and come to dust.

Fear no more the lightning-flash,
Nor the all-dreaded thunder-stone ;
Fear not slander, censure rash ;
Thou hast finished joy and moan :
All lovers young, all lovers must
Consign to thee, and come to dust.

No exorciser harm thee !
Nor no witchcraft charm thee !
Ghost unlaid forbear thee !
Nothing ill come near thee !
Quiet consummation have ;
And renowned be thy grave !

14 ద్వి॥ .కడుఁబ్రాతగావాడు.కన్దప్పినట్టి
♦యుదుపునై నేనయ్య.యాయుంటినిపుడు

పాట-వరాళి-మిశ్రగతి.

15 సీసమాలిక॥ .వెఱవకుమిఁక నెండ.వేడికై ననుఁజలి

.నఱి♦ బెట్టిదపుటల్క♦.దాడికై న|

.నీపనినిహమందు.నెఱవేచుకొంటివి-

.నీతావుఁగంటివి-.నీకు నప్ప|

.దీతె-నూ డ్చెడివాండ్రు.తెఱఁగున బంగారు

.వంటిపిల్లలు♦బుగ్గి.నంటనలయు|

.భయపడకెక్కు-వ.వారి♦బొమముడికి-

ఁ♦గానియేలిక పోటుఁగడచితీవు|

.కుడుచుటకుట్టు.కొనుటకుఁదలఁపకు-

.కొంచెముగ్గొప్పనీ.కున్నరియగు|

ఁ.బ్రభుతయువిడ్డెయు.వైద్యుండు మొదలుగ

.భూమియందన్నియుఁబొలయవలయు|

.మిఱుమిట్లుగొలిపెడు.మెఱపులకడలకు-

.దడుపు చెందకుమల.పిడుగునకును|

.గొండెమునకుజంక.కుండుమన్యాయంపు

.తీరుపునకునీకు.దిగులువలదు|

.నగవునేడుపునీవు.ముగియించుకొంటివి-

.యావనయుతులునీ.కడఁగియడఁగి|

.పోవుదురెల్లరు-.భూతవైద్యుఁడునిన్నుఁ

.జేరలే-డెంతయుఁజెఱుపునేత|

.నిన్నుఁదగులదు-వీడని.వైదఁబోవ|

.దెట్టిబాధయునిన్నిఁక.ముట్లబోదు|

HAMLET

Act. I. Sc II.

- 16 Seems, madam ! nay, it is ; I know not ' seems
'T is not alone my inky cloak, good mother,
Nor customary suits of solemn black,
Nor windy suspiration of forced breath,
No, nor the fruitful river in the eye,
Nor the dejected haviour of the visage,
Together with all forms, modes, shows of grief,
That can denote me truly these, indeed, seem,
For they are actions that a man might play :
But I have that within, which passeth show ;
These but the trappings and the suits of woe.

Sc. iii.

- 17 The chariest maid is prodigal enough,
If she unmask her beauty to the moon ;
Virtue itself 'scapes not calumnious strokes ;
The canker galls the infants of the spring
Too oft before their buttons be disclosed :
And in the morn and liquid dew of youth
Contagious blastments are most imminent.
Be wary then ; best safety lies in fear :
Youth to itself rebels, though none else near.

.హాయిగాఁ బరిపూర్ణత. సందుమీపు.
.నీసమాధియుఁ బేరంది. నెగడుఁగాత॥

16 నీ॥ .కన్పట్టినమృ-ని.క్కముగనదునడిది-

.కన్పట్టుటేనెఱుంగఁజమ-కేవ
.లమ్మనాకన్పన.ల్లనెదుప్పటియెకాదు-
.♦జనని-యూచారాను.సార♦సూత।
.కశ్యామవేషము.కాదు-విబంధము
.గావచ్చున్పట్టినాపుఁ.కాదు-కాదు
.కంటఁబొల్లెడునేఱు.కాదు-నస్సత్యము
.గాఁదెల్పఁజాలుశో.కమ్ముగుఱుతు
.లన్నిటితోఁగూడ♦.నాస్యంబునం♦డిందు
.♦కళకాటివెల్లయు.న్గ నిపంచు
.నిజముగఁగతమేమ.నిన-నవిమానపు।
.డగపఱచఁగలిగిన.♦యభినయములు।
.గాని-నాకులోనఁగలది♦నటనమూడ్చు-।
.బొత్తిగానుదుఃఖ.పుటు♦దుపులివి॥

17 నీ॥ .కడు♦జాగరూకతఁ.గలకన్నెతనదగు

.సాగసుచంద్రున్చై నఁజూపెనేని।
.మిగుల♦దూఁబఱచిండి.యగు-సుగుణముతనఁ
.తననవాదహతులఁ.దప్పలేదు।
.పురుగుబృణుచుగిఁ.గొఱి కెడు♦నామని
.మొలకలమొగ్గలు.విడకముందు।

- 18 Give thy thoughts no tongue,
Nor any unproportioned thought his act.
Be thou familiar, but by no means vulgar ;
The friends thou hast, and their adoption tried,
Grapple them to thy soul with hoops of steel ;
But do not dull thy palm with entertainment
Of each new-hatched, unfledged comrade. Beware
Of entrance to a quarrel : but, being in,
Bear 't that the opposed may beware of thee.
Give every man thine ear, but few thy voice ;
Take each man's censure, but reserve thy judgment.
Costly thy habit as thy purse can buy,
But not expressed in fancy ; rich, not gaudy :
For the apparel oft proclaims the man ;
Neither a borrower, nor a lender be ;
For loan oft loses both itself and friend,
And borrowing dulls the edge of husbandry.
This above all,— to thine ownself be true ;
Thou canst not then be false to any man.

.♦దలిరుప్రాద్ధున.♦నాఁగ.♦నెలజవ్వనపుబిగిఁ
 .నగునంటు తెవుళులు.దగ్గఱఁబడు।
 .గావున నేత్రులొనియుండు.మిఱు-గొప్ప।
 .సేమముండెడుజంతునఁ.జెలఁగితిరుగు।
 .పాటుఁదనకుఁదానేలేత.వయసానచుఁ।
 .కొనెడునెవరై న♦దరినెల.కొనకపోని॥

18 ద్వి॥ .నీనాల్క-కిడఁబోకు.నీతలంపులను ।

.గాని♦యోజనఁబట్టి.కార్యంబుఁగొనకు ।
 .చనువందు-కాని-♦నై .చ్యంబుఁజూపకుమ।
 .♦యనుఁగుమిత్తులనునీ.మాత్ర లోదాఁచు ।
 కొత్త గాఁగలసిన.కొంచెపువాండ్రీ।
 .పొత్తునివిందులు.పొనరించఁగోకు।
 .కయ్యంబునకుముందె.కాలుదువ్వకుము।
 .♦చయ్యననీకెగు.సలిపినవాని।
 .♦జెనకిపోనీకనీ.చేవఁజూపించి ।
 .చనుము- వెండియు-నీవు.జనములయొద్ద ।
 .దటచునీచెవియొగ్గి .తటలుము-కాని।
 .యరుదుగమాట్లాడు .మందఱి♦మోల।
 .నొరులయభిప్రాయ.మొగిని-గ్రహించు।
 .సరిగనీదానినిఁ.జాటుగనుంచు।
 .మున్న సొమ్మునుఁబట్టి .యుదుపునుఁదాల్చు ।
 .వన్నెతోనుండు-దం.భముతగదేల।

Act. iv Se. iv.

- 19 What is a man,
If his chief good, and market of his time,
Be but to sleep, and feed ? a beast, no more.
Sure, He, that made us with such large discourse,
Looking before and after, gave us not
That capability and godlike reason
To fust in us unused. Now, whether it be
Bestial oblivion, or some craven scruple
Of thinking too precisely on the event,—
A thought which, quartered, hath but one part wisdom,
And ever three parts coward,— I do not know
Why yet I live to say, ' This thing 's to do : '
Sith I have cause, and will, and strength, and means,
To do 't.

.ననగ-ఁబై వేషమే .యంతయున్లు
 .జనులకులోఁగల.శక్తిఁగప్పచున్
 .నొరులకుబదులీకు.మొరులచేఁగొనకు
 .తఱుచుసీవిడునప్పు.దానికైకొన్న
 .సంగడితోదప్పు.చనుచుండెను-బదు
 .లుంగొంటపొదపునూ.ఱ్ఱుంగాన-నీవు
 .విమలచితుడవై న.నేమోలనల్కు-
 .లుమఱియన్యలకుగీ.మనస్సేపు॥

- 19 నీసమాలిక ॥ .♦మనుజుడనఁగనేమి-.మఱివానిముఖ్యకా
 .శ్యంబు-నాతనిదగు.బ్రతుకువిలువ
 .కునుకుటకు-ఁచెనుట.కున్మాత్రమే-విని
 .యోగ పడినయెడ-.నొక పసకము
 .గానిమఁజేదియు.గాదునిశ్చయముగ-
 .మనలఁగాల్జ్ఞాన.మునన్మోచదు
 .నట్టిదేవుడమన.కాశక్తియుండివ్య
 .బుద్ధియు.బనిలేక.బూజునట్టి
 .పోవుటకడలేదు.బొత్తిగ-నిష్వడు
 .కడుఁజెడుమఱి-పది.గాక-మఱియు
 .నరిగనాపయము.గుణచిహ్నోయొక
 .పిఱికిసంజేహముం.బెట్టుకొనుట
 .గాని-యెద్దియెడంబంప.కంబువడిన
 .తలఁపునంతటెలివి-♦పంద.తనముమూఁడు
 .సోగ్గలిగెడు-నేనేల.బ్రతికినాడ

JULIUS CÆSAR

Act. I. Sc. III.

- 20   woe the while ! our fathers' minds are dead,
         And we are governed with our mothers' spirits ;
         Our yoke and sufferance show us womanish.

Act. ii Sc. ii.

- 21   What can be avoided
         Whose end is purposed by the .nighty gods ?

Sc. iii.

- 22   My heart laments that virtue cannot live
         Out of the teeth of emulation.

Act. iii. Sc. ii.

- 23   Friends, Romans, countrymen, lend me your ears ;
         I come to bury Cæsar, not to praise him.
         The evil that men do lives after them ;
         The good is oft interred with their bones ;
         So let it be with Cæsar.   The noble Brutus
         Hath told you, Cæsar was ambitious :
         If it were so, it was a grievous fault ;
         And grievously hath Cæsar answered it.
         Here, under leave of Brutus and the rest,—
         For Brutus is an honourable man,
         So are they all, all honourable men,—
         Come I to speak in Cæsar's funeral.

.జెప్పటకునింక నీపని.చేయవలసి|

.యున్నదనియిచ్చక తములా.వుండ వెరవు||

20 గీ|| .అక్కటా యెంత దుష్కాల .మయ్యెనిపుడు|

.మడి సెఁగామనతండ్రిల.మానసములు|

.మనముమనయమ్మల*మదులఁ.బెనుపఁబడుచు|

.దాసులమగుటమనయాఁడు.తనముఁజూపు||

21 ద్వి|| .బలవంతులైనదే.నతలవిధింప|

.బడినట్టి*గతినిఁద.ప్పదరముకాదు||

22 ద్వి|| .నామదిపొక్కెడు.న్దా-మంచి-యోర్వ|

లేమి*బారిన్మన.లేదనియెపుడు||

23 సీ|| .ఘనమిత్తులార-రో.మనులార-యోస్వదే

.శీయులారా-కటా.క్షించివినుఁడి|

.యేసీజరుంబూడ్వ.*నేగుడెంచితి-ఁగాని-

.యిటనాతనింబొగ.డుటకుఁగాదు|

.చెలఁగునుమనుజుల.చెడ్డయవ్వారివె

.నగ్గను-మంచివారితో.డనెనశించు|

He was my friend, faithful and just to me :
But Brutus says, he was ambitious ;
And Brutus is an honourable man.
He hath brought many captives home to Rome,
Whose ransoms did the general coffers fill ;
Did this in Cæsar seem ambitious ?
When that the poor have cried, Cæsar hath wept;
Ambition should be made of sterner stuff :
Yet Brutus says, he was ambitious ;
And Brutus is an honourable man.
You all did see, that on the Lupercal
I thrice presented him a kingly crown
Which he did thrice refuse : was this ambition ?
Yet Brutus says, he was ambitious ;
And, sure, he is an honourable man.
I speak not to disprove what Brutus spoke,
But here I am to speak what I do know.
You all did love him once, — not without cause :
What cause with holds you then to mourn for him ?
O judgment, thou art fled to brutish beasts,
And men have lost their reason !— Bear with me ;
My heart is in the coffin there with Cæsar,
And I must pause till it come back to me.

.నటులనీచరుచకు.నగుఁగాక-మితోడ
 .ఘనులై నబూటసు.గారునీజ్ఞ
 .రాసపోతనిచెప్పినా-.రట్టులైన
 .వానియందదిగొప్పత.ప్పొను-వాడు
 .తనదునేరమునకుచూఁచు.దగినయట్టు
 .లందఱికిఁదెల్లముగనిప్పు.ఁచుభవించె॥

కం॥ ఆరయఁగా-బూటసుదొర
 .గారు-మిత్ర-ఘనులు.గావున-నిచటన్
 దారాగ్జనిడగ-నీజరు
 .గూరిచిమాటాడనెట్టు.కొంటి-న్వినుఁడీ॥

గీ॥ .అతఁడునాకుమిగుల.హితుఁడు-నాయెడలవి
 .శ్వాసయుతుఁడు న్యాయ.వతకనుండు
 .కాని-బూటసయ్య.గారతఁడాసపో
 .తనిరి-ఘనులుబూట.సయ్యగారు॥

ద్వి॥ అందఱజనముల.నతఁడుశోమునకు
 .బదాలుగాఁదేగ.వారియప్పనము
 .లందఱునిటనంతు.లందిరి-నీజ
 .రందిదిపేరాస.యనఁదగునేమొ॥

కం॥ పేదలునేడ్చిననేడ్చెగ
 .దాదయతోగరఁగినీజ-రాసకఠినమా
 .గాదె-యతఁడాసపోతని
 .వాదించినబూటసయ్య.వారుఘనులుగా॥

First cittizen.	Methinks, there is much reason in his sayings.
Sec. cit.	If thou consider rightly of the matter, Cæsar has had great wrong.
Third cit.	That has he, masters ? I fear, there will a worse come in his place.
Fourth cit.	Marked ye his words ? He would not take the crown : Therefore 't is certain he was not ambitious

గీ॥ .మీరుకనులఁజూచి-నారుగా-నాటియు।
 .త్సవమునందుఘూఁడు.సార్లునీజ।
 .రుసకురాజమకుట.మునునేనిడఁగవద్ద
 .పొమ్మనె-నిదిఘాస.పోతులకమె॥

గీ॥ .కాని-బూటసయ్య.గారతఁడాసపో।
 .తని-ఘనలుని-శ్చ.యముగవారు।
 .బూటసయ్యగారి.మాటలకెదురుప।
 .ల్కుటకుఁగా-దెఱింగి.నటునొడవెన॥

చ॥ .ఘనదయతోడఁజూచితిరి.గాయతనిన్మునుమీ-రకారణం।
 .బుసనటుకాదుగా-యిపుడు.పొందరుజాలినదేమిహేళువో।
 .చలితివెన్యాయమాపసుల.చక్కటి-కొర-వివేకమూడెఁగా।
 .జనులకు-ఁగొంచెముండుఁడు-సి.బారుశవంబునఁబెనాదునె।
 .మృత-మదిమల్లిరాఁగలుగు.మట్టనుచేమటిఘాఁగఁగావలె॥

(పౌరులలో మొదటివాఁడు)

నీసమాలిక॥

.వీరిపల్కులనువి.వేకమెంతయుఁగల
 .దనినాకుఁదోచెడు (రెం) .నెననీవు।
 .సరిగినీసంగతి.బరిశీలనముఁజేయు
 .నెడినీజరునకెంతొ.యెగ్గుకలదు।

(మూ) .అదివానికున్నదో.యయ్యలారా-వాని

.కంటెదుర్మాగుఁడు.సతనిస్థాన।

.మందవచ్చుననిభ.యంపడెదను- (నా) వాని

.పల్కు-లరయుఁడీ.వాఁడుమకుట।

First cit.   If it be found!so, some will dear abide it.
 Sec cit.   Poor soul, his eyes are red as fire with
                                  weeping.
 Third cit.   There 's not a nobler man in Rome
                                  than Antony.
 Fourth cit.   Now mark him , he begins to speak.

Ant.   But yesterday the word of Cæsar might
                                  Have stood against the world now lies he there,
 And none so poor to do him reverence.
 O masters, if I were disposed to stir
 Your hearts and minds to mutiny and rage,
 I should do Brutus wrong, and Cassius wrong,
 Who, you all know, are honourable men.
 I will not do them wrong, I rather choose
 To wrong the dead to wrong myself, and you,
 Than I will wrong such honourable men
 But here 's a parchment, with the seal of Cæsar —
 I found it in his closet,— 't is his will.
 Let but the commons hear this testament,—
 Which, pardon me, I do not mean to read,—
 And they would go and kiss dead Cæsar's wounds,
 And dip their napkins in his sacred blood ;
 Yea, beg a hair of him for memory,
 And, dying, mention it within their wills,
 Bequeathing it, as a rich legacy,
 Unto their issue

- .మున్నవ్దనియెనిజ.ముగఁగానవాఁడన
 .పోతుకా (మొ) ఁడల్లెన.బుద్ధికల్లి
 .పొగలిపొయశ్చిత్తి.ముగొందుకొందలు
 (రెం) .కటకటాయాతని.కన్నుఁదోయి
 .యెడుపుచేతనెం.తేయగ్గివలెనెఱ్ఱ
 .వడె (మూ) నెవ్వఁడునోము.పట్టణమున
 .ఘనుఁడులేఁడంటనీ.కంటె (నా) జూడుమువాని
 .బలుక మొదలెప్పె.వాఁడుతిరిగి
 (అం) సీ॥ .నిన్న నేకదసీజ.రన్నమాటకునీజ
 .గమునందునెదురెటఁ.గానరాదు
 .నేడ దెపడియున్న.వాఁడయ్యయోకడు
 .దక్కువువానికి.దక్కునగుచు
 .నయ్యలారామిమ్మ.నలిగించిపగఁదీచుక
 .కొనరేపుటకుఁబూను.కొంటినేని
 .గిక్కతోబూటను.కేససుగార్లకు
 .గీడుచేసినయట్టి.వాఁడనగుదు
 .వారుఘనులనిమికెల్ల.స్పష్టముకద
 .వారికేనెగ్గునేతకు.బదులుమృతుని
 .కైననాకైనమికైన.నాచరింప
 .గరముమేలనితలఁచెదఁ.గాంచుడిపుడు॥

కవిరాజవిరాజితము.

- .ఇదియొక శాసనపత్రిక - సీజరుఁడిందుపయందనముద్రయిడెన్
 .గుదురుగ నాతనిలోగదిలోఁగను.ఁగొంటివి-ఁదనక్రృతిశాసనమి
 .య్యది-చదువంబనిలేదిపుడందలు.నందుకుసైఁచుఁడు-చయ్యనమి
 రిదివినిరేనియసీజరుగాయము.లెల్లరునెంతయుముద్దిడరే॥

Fourth Cittizen.   We 'll hear the will : read it, Mark Antony.

All.   The will, the will ! we will hear Cæsar's will.
Ant.   Have patience, gentle friends, I must not read it ;

It is not meet you know how Cæsar loved you.
You are not wood, you are not stones, but men ;
And, being men, hearing the will of Cæsar,
It will inflame you, it will make you mad.
'T is good you know not that you are his heirs ;
For if you should, O, what would come of it !

Fourth cit.   Read the will ! we 'll hear it, Antony ;
                  You shall read us the will,— Cæsar's will.

Ant.   Will you be patient ? will you stay a while ?
                  I have o'ershot myself to tell you of it.
                  I fear, I wrong the honourable men
                  Whose daggers have stabbed Cæsar ; I do fear it.

గీ॥ .మఱియు సీజరు నెత్తుటఁ జిలురుమాల్లు|
 .ముంచరే-వాని కేశముల్ .ద్రొంచిజ్జాప|
 .కమునకుందాఁచుకొన రె-ని.క్కమ్ముగఁదర|
 .తరముమీరవ్వసాత్తుగఁదలఁచుకొనరె॥

(నా) .నూమృతిశాసనం.బే మెల్లవిందుము
 .చదువుమా మాంటనీ (అం) .శాసనంబు|
 .శాసన మేమాసే.జరుమృతిశాసన॥

ద్వి॥ .తాళఁజీజాలియో.దగుహితులార|
 .వై శేమనిచకున.వాటముకాదు॥

(ఆం) మ॥ .అకిటామీషయి నెంజాలిసి జెనో. మాసీజరుంకిప్పుచె|
 .ప్పక నేనుంటయెమంచి- నట్టి మొరకు.ల్నామామృతమీ|
 .నికనన్మానపుకాట సీజరుఁకునిగా. కేర్పాటుగానిచ్చుప|
 .తి)కవిన్నంత నెరిట్టుమంకిపడివె.జ్జంబొందరే-వానిమా|
 .సి కిమిరెల్లరువంతుదారులనినే. దెబ్బంగ నేమానొకో॥

.మాలింతు (నా) మాంటనీ.యదిచదువుమ॥
 .మాంతనీపతియించు.నదితప్పకీవది. మాసీజరుంచిన. శాసనంబు॥

(ఆం) కం॥ తాళెదరా-మాఁగెదరా|
 .యేలాచెప్పితినిమీకు. నేనిప్పుడు-బత్|
 ♦వాలులసీజరుఁగుమ్ము♦ద| .
 .యాళురకొనఁచితినేర.మంచుబడి సెదన్॥

Fourth Cit. They were traitors :—honourable men !
All. The will ! the testament !
Sec Cit. They were villains, murderers : The will !
                     read the will !
Ant. You will compel me, then, to read the will ?
     Then make a ring about the corse of Cæsar,
     And let me show you him that made the will.
     Shall I descend ? and will you give me leave ?
All. Come down.
Sec Cit. Descend.
Third Cit. You shall have leave. (He comes down)
Fourth Cit. A ring, stand round.
First Cit. Stand from the hearse, stand from the
                     body.
Sec Cit. Room for Antony,—most noble Antony.
Ant. Nay, press not so upon me, stand far off.
Cittizens. Stand back ! room ! bear back !
Ant. If you have tears, prepare to shed them
                     now.

You all do know this mantle I remmber
 The first time ever Cæsar put it on,
 'T was on a summer's evening in his tent,
 That day he overcame the Nervii
 Look, in this place ran Cassius' dagger through :
 See, what a rent the envious Casca made
 Through this, the well belov'd Brutus stabbed ;

(నా) .వారైరిదోహులు- .శారవపాతులు(అందలు)

.శాసనంబామృతి .శాసనంబు ।

(రెం) .నారెల్లదుంగడు ♦ .వంచకుల్ ♦ ఘాతుకుల్

.శాసనముచ్చేదువు .శాసనంబు ।

(ఆం) గీ॥ .మరణశాసనముఁ దెలియం .బజచబల్కి ।

.పెట్టెదరఁజ్ఞున నీజరుచు.ట్టరండు ।

.పత్రికంకేయువానిఁ గ.స్పృశకానిండు ।

.దిగుమనా- మీసెలవయిన.దికదనాకు ।

(అందలు) .రమ్ముక్రిందికి (రె) దిగు (మూ) .సమ్ముతినందితి

(నా) .కడియముగానిలఁ.బడుడు- చుట్టు ।.నుండుడుపీనుగు

.బండికి దచ్చుగ- నిలుపుడు శేషమున.కెడముగాఁగి ।

(రెం) .చోటాంబెనికి- యదు.మేటియాంటని (ఆం) సలే-

.పడఁబోతుడట్లు నా.పై- నెడముగ ।

.నిదియందుడుమారు (అంద.లు) .తొలఁగుఁడి వెన్కకు-

.స్థలముకానియును. స్థానుడవలికి ।

నీ॥ (ఆ) .కన్నీరుమోకిచ్చి .కలిగివంతుఁకీ-

.యూహుడటంగి మీ.కెడిగినదియె ।

.తొలిసొకియిద్దాని.చొడిగెనునీజరం

.దత్తశిల్ప పతి.మయ్యెనాకు ।

♦.నోయ్యుద్ధములోన.నెగిగుడారంబు

.నందునేసఁగి ♦ సంద.యవుడుదీని ।

♦.గచ్చేసికొనియె- న.క్కటమాడుడిచ్చోట

.నెట్లుకేససుకల్గి.యేగినదియె ।

.కతిమఁజొకాన్కుఁజెంతటి.గాయమిచట ।

And, as he plucked his curse'd steel away,
 Mark how the blood of Cæsar followed it,
 As rushing out of doors, to be resolved
 If Brutus so unkindly knocked, or no:
 For Brutus, as you know, was Cæsar's angel:
 Judge, O you gods, how dearly Cæsar loved him!
 This was the most unkindest cut of all:
 For when the noble Cæsar saw him stab,
 Ingratitude, more strong than traitors' arms,
 Quite vanquished him: then burst his mighty heart,
 And, in his mantle had he up his face,
 Even at the base of Pompey's statue:
 Which all the while ran blood, great Cæsar fell.
 O, what a fall was there, my countrymen!
 Then I, and you, and all of us fell down,
 Whilst bloody treason flourish'd over us.—
 O, now you weep: and I perceive, you feel
 The dint of pity: these are gracious drops.
 Kind souls, what, weep you, when you but behold
 Our Cæsar's vesture wounded? Look you here.
 Here is himself, marred, as you see, with traitors

First Cit.	O piteous spectacle !
Sec Cit.	O noble Cæsar !
Third Cit.	O woful day !
Fourth Cit.	O traitors ! villains !
First Cit.	O most bloody sight !
Sec Cit.	We will be revenged.
Cittizens.	Revenge ! about,—seek,—burn,—die, kill,—slay,—let not a traitor live !
Ant.	Stay, countrymen.
First Cit.	Peace, there ! Hear the noble Antony.
Sec Cit.	We 'll hear him, we 'll follow him, we 'll die with him.

Ant. Good friends, sweet friends, let me not
 stir you up
 To such a sudden flood of mutiny.
 They that have done this deed are honorable:—
 Whate private griefs they have, alas, I know not,

.మనలనోచుక చునుండె.మటికూళఁ దుండగం

.బక్కటామొరిపుపొ.ఁ కుక్క-చుందు

.రేఁబరికించితి.ఁ నీరు నెనరుమయి

.గిరగుట-యిచ్చెనని.కంటినిశి

.చిక్కదరిశే పకరులద్రవ.హృదయలూ

.మిఁదు-మనఁ దరుదని.మిఁదుదనిచ్చి

.కొన్నదాప్పుదోటాక.పొన్నయంగి

.పొచ్చకుచేఁగి హతయి.ప.వారడయిది

(తొ) .ఆబ్బుగుండె.కదెమ్మకురిదిచు

(కా).నక్కరిక్కరి.పొచ్చెదోదోదో

(మూ).చియ్య పొచ్చెదోదో (నా).పొచ్చెదోదో
దోదో.లాఁతాదోదో.నీకు.చిచ్చెదోదో

.పొచ్చెదో (కొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో

(లా).కొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో

.కొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో

.బొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో

(ఆం) .ఆం.గుండె.యయ్యల.కొచ్చెదో.పొచ్చెదో

.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో

(కెం).పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో

.మవ్వెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో

నీసమాళిక:—

(ఆం) .తగిదొడ్డిహితులా.చియ్యెదోహితులా

.యంత.యూ.సత్త్రి.మై.చిరుగు

.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో.పొచ్చెదో

That made them do 't:—they're wise and honourable,
And will, no doubt, with reasons answer you.
I come not, friends, to steal away your hearts :
I am no orator as Brutus is ;
But, as you know me all, a plain blunt man,
That love my friend ; and that they know full well
That gave me public leave to speak of him.
For I have neither wit, nor words, nor worth,
Action, nor utterance, nor the power of speech,
To stir men's blood : I only speak right on ;
I tell you that which you yourselves do know ;
Show you sweet Cæsar's wounds, poor poor dumb mouths
And bid them speak for me : but were I Brutus,

.పచకనీకుఁడియిట్టి.పనినొనచుకా।
 .నవ్వాదుసును-లక్క-టా-వారి కేమన.స్తా
 పమున్నదియొయి.ద్దానిసల్పి।
 .నేనెఱుఁగను-వార.లెంతయుబుద్ధిమం
 .తులు-తలఁపగమఱిం.తోమహితులు।
 .నిశ్చయంబిట్ట-వెం.డియు-మీకునవ్వార
 .లిడెదరుస్తరముఁస.హేతుకమాగ।
 .నిచ్చటనేనున్నీ.హితులారరా లేదు
 .ఁతోడరిమిహృదయము.ట్టింగలింప।
 .బూటసునలెనేను.మాటికార్థిగాను
 .మిఱియంగుదురునే.మిగులమొరట్టి।
 .గాఁబల్కువాడ-ని.మ్మ-పటుడ-నామిత్తు
 .బేమించువాడ-మ.టియును-వాని।
 .ఁగూచికమాటాడనా.కుసెలమొసంగిన
 .వారికదియొకటి..బాగుమిఱి।
 .బాండ్లిత్యముంగాని..వాక్స్మమిక్కొతి.గాని
 .యెఱిగియఁగోరము.లెనఁగాని।
 .నరులమనంబులఁ.బురికొల్పుటకునాకు
 .బలుకుశక్తియుఁగాని.కలుగలేదు।
 .నాకుఁదోచినదితి.న్నఁగబల్కు-వాడను
 .మిఱియెఱిగినదియె.మీకులేల్పు।

.చున్నవాడను.ఁగనుపచుకచుంటినేను।
 .మఱియుఁగడుగొక్కలై ననీడ.రునిపోటు।
 .లక్క-టా-మూగనోళ్లవి.యన్ని-పాని।
 .నడిగెదన్నాకుబయలుఁప.న్యాసమిడఁగ।

And Brutus Antony, there were an Antony
 Would ruffle up your spirits, and put a tongue
 In every wound of Cæsar, that should move
 The stones of Rome to rise and mutiny.

Citizens. We 'll mutiny !

First Cit. We 'll burn the house of Brutus !

Third Cit. Away, then ! come, seek the conspirators

Ant. Yet hear me, countrymen ; yet hear me
 speak.

Citizens. Peace, ho ! Hear Antony,— most noble
 Antony

Ant. Why, friends, you go to do you know not
 what.

Wherein hath Cæsar thus deserved your loves ?

Alas, you know not.— I must tell you, then.—

You have forgot the will I told you of.

Citizens. Most true.— the will.— let 's stay and
 hear the will.

Ant. Hear is the will, and under Cæsar's seal:-

To every Roman Citizen he gives,

To every several man, seventy-five drachmas.

Sec Cit. Most noble Cæsar ! — we 'll revenge his
 death.

Third Cit. O royal Cæsar !

Ant. Hear me with patience.

Citizens. Peace ho !

కం॥ బూరిసూడునే.నయినని!

• స్వామివరమిము • దశ మొరచి • బలు • రోమున రాలి •

హామిదుల్లా రీజు

• పోలీసుల సహాయంతో పోరాడండి ॥

(అం) .నిడుగ బెడే వే ము (రె) .చరి గజూ)కుసు

కొంప.గాల్ వ (మూ) ♦ మరుగుడు-కాని-రండు

• జెనరల్ డిప్యూటీ కమిషనరీ

(ఆంధ్ర) విను విరిక విరాహాహం. ప్రజానామకేంద్రం. పరియం గొంత.

(అం) • శ్లోకం మోక్షోద్ధిను. (చాంకని

వికార-తెం.లేళ్ళునుడాంటని (ఆం).యేమిమితు?!

•ಲಾಂಛನ-ಮೊಳುಗಿನಿತ್ಯರುಚೆಯುಟ

• కేసు. 2. స్వార్థ-లెందుక. హుక్ందుసీచి.

• ౪౭, ౪౮వో ప్రశ్న. కయ్యయోమి రెణు

• ౧. దు. చెప్పుడు యు నే. గనుక పొగాకు।

• సమాంశము • పదవి • మృత్యుశాసనము • గూఢికా

.మ.జి.తి. (జి) నిజము-మరచిశాసన.

• గమన-మనమా (గుద.ము-మఃజీ)

యునాలింశ.మావృత్తిశాసనం.బేముపరిగి.

(ఆం) కం॥ ఇదిగోమ్మ నిశాపన-మి॥

• యాదీశీజయముద్రాలకు - నమః సర్వదాసః॥

బృదిహాకలుప్రొమనుజుఁ.

• గురువయః • స్తోత్రముగాఁ జదివినచో • కొనునాంతరికేంద్రము •

(రెం) . పౌర స్వేచ్ఛను, దు.దారుడు-మిక్కిలి

• పగిలే దుకొనెదము. వాచివృత్తికి!

(మూ) . చాగు రేఘనుడసిజారుడ (అం) విను

దుశాం.తంబుగమారు (అం) శాం.తంబుగమారు.

-
- Ant.** Moreover, he hath left you all his walks.
 His private arbours, and new-planted orchards,
 On this side Tiber: he hath left them you,
 And to your heirs for ever,—common pleasures,
 To walk abroad, and recreate yourselves.
 Here was a Cæsar! when comes such another?
- First Cit.** Never, never!—Come, away, away!
 We'll burn his body in the holy place,
 And with the brands fire the traitors, houses.
 Take up the body.
- Sec Cit.** Go, fetch fire!
- Third Cit.** Pluck down benches!
- Forth Cit.** Pluck down forms, windows, anything!
- Ant.** Now let it work:—mischief, thou art afoot,
 Take thou what course thou wilt.

HENRY IV—

Part II. Act III. Sec. I.

- 24 O sleep, O gentle sleep,
 Nature's soft nurse, how have I frightened thee
 That thou no more wilt weigh my eyelids down
 And steep my senses in forgetfulness?
 Why, rather, sleep, liest thou in smoky cribs,
 Upon uneasy pallets stretching thee
 And hush'd with buzzing night-flies to thy slumber,
 Than in the perfumed chambers of the great,

Under the canopies of costly state
And lulled with sounds of sweetest melody ?
O thou dull god, why liest thou with the vile
In loathsome beds, and leav'st the kingly couch
A watch—case or a common 'larum bell ?
Wilt thou upon the high and giddy mast
Seal up the ship—boy's eyes, and rock his brains
In cradle of the rude imperious surge,
And in the visitation of the winds
Who take the rullian billows by the top,
Curling their monstrous heads and hanging them
With deafening clamours in the slippery clouds
That with the hurly death itself awakes,—
Canst thou, O partial sleep ! give thy repose
To the wet sea boy in an hour so rude ;
And in the calmest and most stillest night,
With all appliances and means to boot,
Deny it to a king ? Then, happy low, lie down !
Uneasy lies the head that wears a crown.

.చచ్చుడు-కుక్కిమం.చము-పొగవాతేవ.
.గుడిసెలలో. నెల.కొండుమీపు.
.దొరయోమొక్క. నే.కొండు-యెసహ్యములగు
.వక్రకర్మ-లకీవేల.లకీవేలయెదు.

.నీమొక్కోడ- నెల.వియం. నీచసెట్టన.
.గారలవానిదా. నీచసెట్టన.
మొక్కోడమొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.

.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.

.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.

.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.
.మొక్కోడమొక్కోడ. నీచసెట్టన.

HENRY V.—

Act IV. Sec. I.

25 Even as men wrecked upon a sand, that look to be
washed off the next tide.

HENRY VI.—

Part II. Act III. Sc. I.

26 And as the butcher takes away the calf,
And binds the wretch, and beats it when it strays,
Bearing it to the bloody slaughter—house;
Even so, remorseless, have they borne him hence;
And as the dam runs lowing up and down,
Looking the way her harmless young one went,
And can do nought but wait her darling's loss;

PART III.—

Act. II. Sc. I.

27 Now, my soul's palace is become a prison:
Ah, would she break from hence, that this my body
Might in the ground be closed up in rest!
For never henceforth shall I joy again

KING JOHN

Act IV. Sc. I.

Young lad, come forth. I have to say with you.

13 Arth. Good morrow, Hubert.

Hub. Good morrow, little prince.

Arth. As little prince—having so great a title
To be more prince—as may be—you are sad.

ద్వి॥ .॥ ద్విబృతమలియల, నైగనున్నయినుక ।

.దిబ్బ పె బడలు బం. దింబకునట్లు ।

త॥ .॥ తొడరికటిక వాడు. మాడను బట్టి

.దాడదప్పినదాని. దాగట్టికొట్టి ।

.కడు బడిదంపుటం. గడికిగొంపోవు.

.నాలేగలిగియు. నట్టిట్టు పర్వ ।

.లికుచాచు చున్న ర. మెద్దియు లేని

.నవప్పియేగిన. దాకిక న్గంచు ।

.దడ బడియెద్దియుం. దా జేయ లేదు

.బుడుతగోల్పోక కై. పాగ లెడుగాని ।

ఉ॥ . ఈయెడ బందిగంబయిన . దెంతయునాడగు జీవసాధమ ।

.యెక్క-యది యీడనుండిపడి. యుండిన. నల్లరి లేక నాడుమై ।

.చూయ బడంగ వచ్చునిది . భూమిని కేనుసుఖంవగా-నహ ।

.హయిని నేమ తెప్పటికి. నై నను (హాడ). హావ వెండియు ।

(28) నీవమాలిక:— (హ్యబటూ)

.పైకిరమ్మా చిన్న. వాడనీతోడుత. న్నల్ల-వలయు నేను

(అరగడు) .॥ వందనంబ ।

.యాహ్యబటూ (హ్య) తంజ. నుయ్య. చియిర. తేడ

Hub. Indeed, I have been merrier.

Arth. Mercy on me,
Methinks no body should be sad but I:
Yet I remember, when I was in Franc,
Young gentlemen would be as sad as night,
Only for wantonness. By my christendom,
So I were out of prison, and kept sheep,
I should be as merry as the day is long;
And so I would be here, but that I doubt
My uncle practises more harm to me:
He is a fraid of me, and I of him.
Is it my fault that I was Geffrey's son ?
No, indeed, is 't not; and I would' to Heaven.
I were your son, so you would love me, Hubert.

Hub. (aside) If I talk to him, with his innocent prate,
He will awake my mercy, which lies dead :
Therefore I will be sudden, and despatch.

(ఆ) విన్నరాజా- యంత. పెద్దబిరుదు!
 .కలివిడిమైబలుజేడు .గావచ్చు- .నుంటవి.చారంబుతోడ

(హస్య) ని.శ్చయమునేను! .గడుహాయిగానుంటి

(అ) .గరుశించునాపయి.
 .వలచుచింతింపనె .వ్వారలై న!
 .నాకువిడిచి- కాని- జ్ఞాపకంబయ్యెను-
 .శ్రీమృలోనేమన్న .పట్ల- (కన్నీ) !
 .తెగుమనుచులు .కుండేదగువవులాటకై-
 .బలుపరిమాణంబుగా .బల్కువాడ!
 .సేవజలోనుండి. నేడప్పుకొనిగొటి
 .యలకాపరిగనుండి. యెసమిగుల!
 .హాయిగానుంచెద- .నట్టులేర్లుచ్చట
 .నుండెదగాని- నా.కొదవుశంక!
 .నాదగుపినతండ్రి .నాకుమతింతబా
 .భన్పల్లనని- నాక.నందు- నేను!
 .వానికన్యోన్యంబు .భయపడెదము.
 .కెఫి.తనయుడకాలనా .తప్పకాదు!
 .నిదముగనదికాదు- .నేమటి- దేవుని
 .గొల్చెదనీకుసే- గొడుకగుటకు!
 .నీవట్టులై నన- శ్చేమింతువుహ్యబటా

(హస్య) .యేవీనితో.బల్కు- నెవనిరందు !

.తనకుముద్దువల్కుల- .నిహారమైపోలి!
 .వ్రాయినాడుదయను .మలుకోల్చి!
 .నెండియేను.గాన .వీరవడియి!
 .నీమూలంబు .నితా.హింతు.బని!

Arth. Are you sick, Hubert? You look pale to-day.
 In sooth, I would you were a little sick,
 That I might sit all night and watch with you;
 I warrant, I love you more than you do me.

Hub. (aside) His words do take possession of my bosom.—
 Read here, young Arthur. (showing a paper (aside))
 How now, foolish rhenn,
 Turning dispitèous torture out of door
 I must be brief, lest resolution drop
 Out at mine eyes in tender womanish tears,—
 Can you not read it? is it not fair writ?

Arth. Too fairly, Habert, for so foul effect.
 Must you with hot irons burn out both mine eyes?

Hub. Young boy, I must.

Arth. And will you?

Hub. And I will.

Arth. Have you the heart? when your head did but ache,
 I knit my hand-kerchief about your brows,—
 The best I had, a princess wrought it me,—
 And I did never ask it you again;
 And with my hand at midnight held your head,
 And, like the watchful minutes to the hour,
 Still and anon cheered up the heavy time,
 Saying: 'What lack you?' and, 'Where lies your grief,
 Or, 'What good love may I perform for you?'
 Many a poor man's son would have lain still
 And ne'er have spoke a loving word to you,
 But you at your sick-service had a prince

Nay, you may think my love was crafty love,
And call it cunning: do, an if you will.
If heaven be pleased that you will use me ill,
Why, then you must.—Will you put out mine eyes?
These eyes that never did, nor never shall,
So much as frown on you?

Hub. I have sworn to do it,
And with hot irons must I burn them out.

Arth. Ah! none but in this iron age would do it.
The iron of itself, though heat red-hot,
Approaching near these eyes would drink my tears,
And quench his fiery indignation
Even in the matter of mine innocence;
Nay, after that, consume away in rust
But for containing fire to harm mine eye.
Are you more stubborn—hard than hammered iron?
And if an angel should have come to me
And told me, Hubert should put out mine eyes,
I would not have believed him; no tongue but Hubert's
Hub. Come forth (stamps)

Re-enter Attendants, with cords, irons, etc.
Do as I bid you do.

Arth. O, save me, Hubert, save me! my eyes are out,
Even with the fierce looks of these bloody men.

Hub. Give me the iron, I say, and bind him here.

.మఱియు మోసంబని- సరియెనీ యిచ్చకుఁ దోచినట్లనుకొను.

.అతొడిగినాకు

.నీవెగుసల్పఁగ. కై వమోచిన నెఱ. వేచెదవీవట్లు. విధిగ-నాదు!

.కనులుమా పెన- యిచ్చెచ్చ .మోడివెఱకు!

.గాని- యింకముందఁగాని- నిష్ఠాంచెఱోవు!

.కోపమున (హృదయ) నొట్టి నేలొట్టి.కోన్న వాడె!

.గానినయినము- పేద. గాల్పుటకయి!

సీసమాళిక (అశ్వాదు) :—

.అయ్యమోయి యిక్కలి.యందీవున్న నె- వ్యరయిననెవని .నెఱవఱోవ!

.తిమవదితానెంత.యెల్లగఁగాలిన .నిక్కనుంకరికి.నేగినంత!

.నాకఁదీనీకుం.స్త్రావెడ-మఱియు-నా.నింకరాధిర్వంబు.నెఱగి-కనదు!

.నగ్నికోపంబుఁడ.గ్నార్కుకోపను-దరు.వారినాకన్నుంగ.వసుఁజెఱాపును!

.సలువఱా లేడునగ్ని.గఁదీయుంటకుగుండి.చప్పుచు శియించుఁద్రువ్వువట్టి!

.కాల్చినట్టియినము.కన్న గ్రూరుఁడవునీ.నెఱివా-వేల్చెవఁ.కైవచ్చి!

.కాల్పునాకన్నులనీ పచ్చబ.టికంచుఁడె!

.నెఱి నేనెమ్మఱోవగ.సింకెయిన!

.అబకరియేనాకన్నె.పచ్చ.కలుకనకుం!

.అట్టినాలుక దప్ప పచ్చబటా కాల్చె లఁగొట్టెను.మి.నరుగుజెండు!

(కాల్చినగాల్చినయినముంబట్టి కన్న యిటు.అకోహృదయంబున) చేయుడినేనుమాకా.చేసింట్టి!

(అ) ద్వీ .కాపాడుహృదయం.కాపాడునాదు!

.మోపునీకొనియి .మోదు.అదెడియె!

సీసమాళిక (హృదయ)

.అనుమునాచుచేరి .సిండు. నేలెప్పిద. అబకవడిగట్టి.వానివిచ్చట!

Arth. Alas ! what need you be so boisterous-rough ?
 I will not struggle ; I will stand stone-still.
 For Heaven's sake, Hubert, let me not be bound,
 Nay, hear me, Hubert ; drive these men away,
 And I will sit as quiet as a lamb :
 I will not stir, nor wince, nor speak a word,
 Nor look upon the iron angrily.
 Thrust but these men away, and I'll forgive you,
 Whatever torment you do put me to.

Hub. Go, stand within : let me alone with him.

First Atten. I am best pleased to be from such a deed.
 [Exeunt Attendants.]

Arth. Alas, I then have chid away my friend :
 He hath a stern look, but a gentle heart.—
 Let him come back, that his compassion may
 Give life to yours.

Hub. Come, boy prepare yourself.

Arth. Is there no remedy ?

Hub. None but to lose your eyes.

Arth. O Heaven,—that there were but a mote in yours,
 A grain, a dust, a gnat, a wandering hair,
 Any annoyance in that precious sense !
 Then, feeling what small things are boisterous there,
 Your vile intent must needs seem horrible.

Hub. Is this your promise I go to, hold your tongue.

Arth. Hubert, the utterance of a brace of tongues.

Must needs want pleading for a pair of eyes :

Let me not hold my tongue ; let me not, Hubert :

(అ) .అక్కటానీకెందు.కట్టప్ర.పింతు..వేదనగాడబో.నించుకైన.
 .నిలువబడెదతాతి..చెలుపు..శేవుని.వైదెనఘోచిహ్య..బటుక-నన్ను.
 .బంగింపబడనీకు..వద్దు-వినున హ్యబ..శిశువుండనీకుమా.యి..మృదు
 .గూర్చుందునూరక.గోష్ఠిల్లల్లల..ద.మమేదలనే. చరిపడన! (జం)
 .నోరెత్తుకుందు-నిన ముసలనాల్క..తీ.దిలకి.ప-నీవను.ష్యల.చలికి.
 .గతిమివే.గుమా. నిన్నునే.వటికమియెను.

.నట్టిబాధయ మననాకు. పెట్టుమీవు!

(హ్య) .పొందుపర్చి.రిగినానుండ .నించునీ!

(సేవకుడు) .లిప్తవనినెంచయటకనా.క్లిప్తమ కడు.

(అ) మ. అకటా-నాశీతు.బాధకొలిగినదా. .యవ్వాశిక్కుశయా.
 .డికిగ్గున. వాణిమెత్తియలరెడు.స్థింపంబు. రానిమ్మలో!
 .నికవాడుక- గిడువానినెమ్మమట. లక+జీవింపగా. కేయనీ!
 .మక్మపద్ధాపు. (హ్య) గుట్ట- సిద్ధపడు (అ) రే.దో.న ధనం
 బెద్దియున్.

సీసమాలిక (హ్య)

.లేదెట్టిదను నీమనూషల.శీలు.బోవుటలేన్న (జం) నో.జీవనేవ!

యొక.యగునొకని.తెలకయను మొకరలు.పాకగాలిసగిరువె.దుగ్గ
 యెదైన!

.బాధసీకనులకు.బాగింసనెడ-నట్టి.యల్పవస్తువులైన.నచటనెంత!

.అంకట్ట సేయునో.యెఱిగినవిమ్మట. సీమాశలల పెంత.భీకరంబా!

.తెలియవలయునీ (హ్య) కి.దియనీప్రమాణం- బి.కాచు నీనాల్కర
 మూ (అ) హ్యబటుక!

.కావలయునునాలు.కలజోడువాదించ.బాడికదోయిగా. నాడుటకయి!

.నన్నా.పనీకునా.నాల్క-వద్దుహ్యబటుక..కానినో.నాడునా.లేననీవు!

Or, Hubert, if you will, cut out my tongue,
So I may keep mine eyes. O, spare mine eyes;
Though to no use, but still to look on you.
Lo, by my troth, the instrument is cold,
And would not harm me.

Hub. I can heat it, boy.
Arth. No, in good sooth; the fire is dead with grief,

Being create for comfort, to be used.
In undeserved extremes: see else yourself;
There is no malice in this burning coal;

The breath of heaven hath bown his spirit out.
And strewed repentant ashes on his head.

Hub. But with my breath I can revive it, boy.
Arth. An if you do, you will but make it blush.

And glow with shame of your proceedings, Hubert:
Nay, it, perchance, will sparkle in your eyes:
And like a dog that is compelled to fight.

Snatch at his master that doth tarre him on,
All things that you should use to do me wrong,
Deny their office. only you do lack
That mercy which, fierce fire and iron extends,
Creatures of note for mercy lacking uses.

.కోసినయెడ నిల్చుకొనవచ్చునాకనల్ - .గనుక మిగుల్చునాకన్నలయ్యె!

.కాదుమతెందుకు .గానివింజూచుట.కొట్టకైన - సేవుకన్గొను - నిజముగ!

.జల్లా రెబనిముట్ట - సలుపదనాకింకి .హరి (హ్య) నాయబ్బయి - నేను
దిరిగి!

.కాగింపగల (ఆ) నటుకాదు - వాస్తవముగి .హయి కై నాయగ్గి
.చేయబడియు ।

.దగనిచో గడుసూగి .ముగి నవయోగింప .బడుటకై మిక్కిలి
.వినతుతోడ ।

.బాలసేను - గానిచో .చింతించు మీరయ్యు .వండువర్గాల లేదు
.వండుగింబు ।

.నద్దానియగ్గింబ .ల్లపిం .దేవునియూప - .వినిపిని నుంబారి
.వైబలచెను ।

హ్య) .బ్రతికింతు నద్దాని .గ్రమ్మట నాయూవుక .చేకొన్నిడ
(ఆ) మ్మ .చేన కేది ।

.యదిచిన్నయచ్చిచే.న్నానిదేనదిక - .హ్యకికదిచ్చి.హ్యచి ముంబయి!
.నటుఫల్పెదు హ్యబటక - .యంతిమ కాక .పడినది కన్నల
.యందునమింబ ।

.గుంబరాబరేయను - ముంబయి - హ్యట్టటకు .బలిమువనవికొల్ప
.విడిచకక్క ।

.తనయజమానుం .హ్య.కొనుకట్ట - నామింబ .ముప్పరేయటనియు
.వెనుచిరించు ।

.వస్తువుల్లెన .నావికార్యంబుల .వినిసించెను - న్నాది - సేవుమాగ్ర ।
.ము - ననరుమ్మలిన.ననులకు.లేర్వడు.కే రాగ్ని యునిమ్మ.వింపిరింబు!
దయ. మానినావు

Hub. well, see to live, I will not touch thine eyes
 For all the treasure that thine uncle owes:
 Yet am I sworn, and I did purpose, boy,
 With this same very iron to burn them out.
 Arth. O, now you look like Hubert: all this while
 You were disguised.

Hub. Peace ! no more. Adieu.

Your uncle must not know but you are dead:
 I'll fill these dogg'd spies with false reports.
 And, pretty child, sleep doubtless, and secure
 That Habert, for the wealth of all the world,
 will not offend thee.

Arth. O Heaven! I thank you, Hubert.

Hub. Silence ! no more. Go closely in with me ;
 Much danger do I undergo for thee.

KING LEAR

Act. IV. Sc. III.

29 Patience and sorrow strove
 Who should express her goodliest. You have seen
 Sunshine and rain at once ; her smiles and tears
 Were like a better May : those happy smilets
 That played on her ripe lip, seemed not to know
 What guests were in her eyes, which parted thence
 As pearls from diamonds dropped. — In brief,
 Sorrow would be a rarity most beloved,
 If all could so become it.

(హ్య) న.రియె- బ్రతుకంజ్ఞాదు- నీపిన్నతండ్రియెం.తేధనంబు ।
 -నాకిడినంగాని -నీకన్నులంట- నీ-యిన్ముతోఁగాల్చుట- కేఁబ్రమాణ ।
 మొనరించిపనిఁబూని.-యన్నప్పటికి •బుదు.తా (ఆ) యానీవిప్పు
 -దగపడితివి ।

-హ్యబట్టువలె.గాని- -యెరిదితేమాటువే.సంబింతవట (హ్య)
 కిఁక-నద్దవద్దు ।

నిన్ను దేవుడుగాచు-నీపిన్నతండ్రివు • తెగటానినట్టి • దెలియవలయు ।
 నీకూరఁచాకుల. నేనబద్ధములగు.వారకల • వాకుచ్చి.వంకివైతు ।

వెండియునోముద్దు.పిల్లఁడని • శ్మంక • నినుంచుమా-మఱి.నీవుఁముట్ట
 • మఖిలజగతిఁగల. • యద్దంబునకురై • నీకుహ్యబట్టు • హ. • నిసలుపఁడని

(ఆ) భారదైవమా-హ్యబట్టునండిమునీకు ।

(హ్య) శాంతమింకవద్దు.నద్దు-నీవు ।

కరుణహస్యముగను.గలియుచుండుమునన్లు

నేనునీకయిలు.హానెనింగు ।

(29) త 1 కరువువంత-యొం.దంకితో • నాచు

• లొవరించెదమలోన. • నుగ్గిరినెచ్చె

• సాగుమీఱింపగ. • జాలుచె

చొక్క.సారియెండయువాన.జతపడుటివు

• నారసినాడ-వా. • యతివచిటునగ

• వలముకన్నీరేల్లి. • యామనింజోలె

• గారు • మించినయాపె. • కావి • మోవిపము

గడునాడునాసో • య.గవు • మొల్క-నగులు ।

• సారకు • మగతాలకా. • యముత్యాల

RICHARD II.

Act. III. Sc. II.

- 30 As a long parted mother with her child
Plays fondly with her tears and smiles in meeting,
So, weeping, smiling, greet I thee, my earth
And do thee favour with my royal hands.

Act. IV. Sc. I.

- 31 Give me the crown.—Here cousin, sieze the crown ;
Here, cousin,
On this side my hand, and on that side, thine.
Now is this golden crown like a deep well
That owes two buckets filling one another :
The emptier ever dancing in the air,
The other down, unseen, and full of water :
That bucket down, and full of tears, am I,
Drinking my griefs, whilst you mount up on high

• చ్ఛా•ద్బుననాముద్ధ • చానకన్ • జంట ।
 • బేరుచు చేటువంటి • విందులున్నా •
 • వీసమైనంగాను • పించ వెళి నటు ।
 • లారాటము • వలయు • నప గూఢమంల
 • యానేనియద్రాని • కమల వస్యల ।

(30) శీ॥ పిల్లతో • జలమె • పిసి • శల్లి - దాని ।
 • గలసి • కన్నీళ్ళు • నగ • వలదనచు ।
 • ననకుచు • గుచు - నినునట్లు • పూరింతు ।
 నాదుదేశంబు - నికుమన్న ననొనరు ॥

(31) శీ॥ ఇమ్మనాకు • కీట • మిదె • తి • కొను -
 దీని • చెట్లవెళ్ళున • చెరులుండె
 నీ • హంగీరీటమీ • మెదమన్న • వొంపొంటి
 • ముంచుమండకు కెందు • మోబుబాచ ।
 లుంగిలిగిన • హొప్ప • హొనునూయిపగిది
 • నీ • ద్వేల్పు • దియాకు • నింగి నెళ్ళుకు ।
 తక్కినయదియుగ్గిం • దలవట్టికన్నడ
 • కి • స్వలతో • నిండి • యదాగియుండు ॥
 నదుగువట్టివట్టి • యాబాన • మఱియును
 గనులనీళ్ళనిండు • కొనినవేరు ।
 కలగినాదుముఖ • ములద్రాపుచుండెద ।
 • నలమనీవుమీ • కెక్కు • చుండ ।

32 You may my glories and my state depose,
But not my griefs; still am I king of those.

33 Give me that glass, and therein will I read—
No deeper wrinkles yet? hath sorrow struck
So many blows upon this face of mine,
And made no deeper wounds? O flattering glass,
Like to my followers in prosperity,
Thou dost beguile me. Was this face the face
That everyday under his household roof
Did keep ten thousand men? Was this the face
That like the sun did make beholders wink?
Was this the face that faced so many follies,
And was at last out faced by Bolingbroke?
A brittle glory shineth in this face:
As brittle as the glory is the face.

Act. V. Sc. V.

34 I have been studying how I may compare
This prison where I live unto the world:
And for because the world is populous,
And here is not a creature but myself,
I cannot do it; yet I 'll hammer 't out.
My brain I 'll prove the female to my soul;
My soul the father: and these two beget
A generation of still breeding thoughts,
And these same thoughts people this little world.
In humours like the people of this world,
For no thought is contented. The better sort.—

(32) గీ॥ ఈవునాకుఁగల్గు . నెల్లమఁగ్యాదలు ।
మఱియునా॥యెసంగు . దొరతనంబు ।
ఁబాయునట్లుచేయ . నచ్చునాదుఃఖముల్ ।
తప్ప- వానికే॥ల్క . నిప్పటికిని ।

(33) నీసమాలిక-

ఇమ్మునాకామన్త- మెరియుదాహిల్- జదివెద నం॥వ.లుకముడుశలు।
నింకనుబడలేన- యీనామొగింబున . వెలవంతయెన్నిదె.బ్బులనుగొట్టె।
ఁజేయలేకాలోను. గాయంబులకొమఱి- . మూరముఖస్తుతి. నాచరించు ।
నన్దమా-నంపద. యందునాపావార. మవలెనన్ను నోమ్రనంబుచ్చినావె।
యీమొగిమాతన. మింటిలోబదివేల. జనులనెల్లప్పుడుం. చినమొగింబు।
ఈమొగింబా-తను. నెల్లరుసూర్యుని. యటుకనకేసిన. యట్టిమొకము।
ఈమొగిమ-యన్నిచెట్టల. కెడినిల్చె।
ఁగిడినవడికి కలుపిమనా. స్థానచేరి।
మెండునీమోమునంపద. నెరియగొప్ప।
ముఖముగొభంబుంబుల. లోపరమటు।

(34) నీసమాలిక:—

●●పనరయుచునుంటి. నలువోట్లవచ్చునో. నేనున్నయీచెట. యీజగతికి।
జనులతోనిండుగ. జగమున్నయది. కాని. యేదప్పించటమ. తెవరులేరు।
కాన. నేనటుచేయలే. న్నిక-నట్టిలో. తంటాలుపడియెద. జానికొఱకు।
నాబుద్ధినేర్పర్తు. నామూర్తికా. లుగ-నీరెందు-తలపులె. న్నన్నొకనెడు ।
ఈతలంపులెనల్పు. నీచిన్ని జగమున. జనులచేనిండుగ. జగతియందు।
గలదనముక్తాప్రకృ. తులనెల్లదెల్పుచు. నేతలపునకై నం॥దృష్టిలేదు।
కనుక-మంచివిధైన. మునుగూర్చి తేలుపుత. లపులునంజేహాబు. లం॥తెనఁ
గొనియె।

As thoughts of things divine,— are intermixed
With scruples,
As thus “Come, little ones:” and then again,
“It is as hard to come, as for a camel
To thread the postern of a needle’s eye.”
Thoughts tending to ambition, they do plot
Unlikely wonders: how these vain weak nails
May tear a passage through the flinty ribs
Of this hard world, my ragged prison walls ;
And, for they cannot, die in their own pride.
Thoughts tending to content flatter themselves
That they are not the first of fortune’s slaves,
Nor shall not be the last ; like silly beggars,
Who, sitting in the stocks, refuge their shame,
That many have, and others must sit there :
And in this thought they find a kind of ease,
Bearing their own misfortune on the back
Of such as have before endured the like.
Thus play I, in one person, many people,
And none contented : sometimes am I king ;
Then treason makes me wish myself a beggar,
And so I am : then crushing penury
Persuades me I was better when a king ;
Then am I kinged again, and by-and-by,
Think that I am unkinged by Bolingbroke,
And straight am nothing. But whate’er I am,
Nor I, nor any man, that but man is,
With nothing shall be pleased till he be eased
With being nothing.— (Music) Music do I hear ?
Ha, ha ! keep time :— How sour sweet music is
When time is broke, and no proportion kept !
So is it in the music of men’s lives.
And here have I the daintiness of ear
To check time broke in a disordered string
But, for the concord of my state and time,
Had not an ear to hear my true time broke,
I wasted time ; and now doth time waste me,
For now hath time made me his numbering clock :
My thoughts are minutes, and with sighs they jar

ఁపిల్లలారారందు. మెదియుదరువాత. దిరిగిలోట్టియనునూ. దివిలమందు
ఁజొప్పించునట్లువ. చుటయసాధ్యంబగు. బేరాస నెంతయుం. బెంచునూహ
పన్నుఁగుట్రొలననం. భావితాద్భుతములి. కెట్టులఁశక్తి. వి. హీనమైన
కొఱమాలినట్టియీ. గోల్ల కఠినలోక. ముదగుతాఁప్రక్కయె. ముకలనాఁగ।

నుందునా చెఱసాల. మొడిగోడలఁజిల్చి

. చొప్పొసరింపవ. చుచునొమఱియును।

ఁగారణమేమన. నేరవాయవ్యియ

. బరివోవుచానిగ. ర్వంబునందు।

నంతోపమునఁగొన. నాగుతలంపులు

. మొట్టమొదటఁగాని. తుట్టకుదకు।

ఁగాసి. భాగ్యమునకు. బానిసలైతాము

. పొగలకుందుటకయి. బొందలోన।

ఁనూచుకొండి. స్థిరం. గుండకనమవలె

. ముదృష్టవంతులు. పొట్లంబుల్

యదుమహాదేవి. కెందఁబోయిట

లుందు. ననవోకతీరుగ. వ్యోజులు।

వట్టితి. పగాంబి. భరినాన్యత్. నం.

నుజేసికొనెడు. వివర్తి. నేడు।

నొక్కఁడఁయును. నొక్కఁడుగొనాడు

. కొరియెవ. మఱియునొ. కొడుకువచ్చె।

వడిలేదు. నొక. వచ్చుదొరక. విదవన

. చచ్చగాఁడుగుటకు. చచ్చగింప

ఁబూన్చి. స్వామికోహ. మున్మఱియిట్లుంటి

. వెనుకకడఁగదొగ్గు. లేవజీకము।

. నొడఁబచుకొని. నున్నేమేలుగ

. తరగితిసంచు. నా. వినితెడు।

Their watches to mine eyes, the outward watch,
Whereto my finger, like a dial's point,
Is pointing still, in cleansing them from tears.
Now for the sound that tells what hour it is
Are clamorous groans that strike upon my heart,
Which is the bell: so sighs, and tears, and groans,
Show minutes, times, and hours : but my time
Runs posting on in Bolingbroke's proud joy,
While I stand fooling here, his Jack o' the clock.-
This music mads me: let it sound no more:
For though it hath help madmen to their wits,
In me it seems it will make wise men mad.
Yet blessing on his heart that gives it me!
For 't is a sign of love, and love to Richard
Is a strange brooch in this all hating world.

మఱలఁగాఁబడినాఁడ--మఱియునొక్కొంఠలో
 దాఁకూకుచేదొర.తనమినుండి
 యేదోమఁగాఁబడు.పెంచెన-వెండియు-
 నేనుదోడ్తోడనె.య్యెదియుఁగానుఁ
 గాని-నేన్నేమి-నేనకాదెవఁడును
 .మానఁపఁపినువాఁడు.నేనెచేసె
 నె ససఁపఁపిను.నెయునె నేరఁడు
 .నేదకుఁదాఁకిఁగ్గయుం.గానియు.న్య
 పెరిసెనుభుంపడు.పెరిసె-పాట.నాలింతునా
 .పాట-హాహాఁలయ.ఎదలఁపఁగి
 సంగీతమెరియ.సహ్యం.గానఁడు
 .దాళంబుతెప్పి.సం దధి.కామ.దో
 యాతరుగానుండు.నదివన.పెప్పి.లక్ష్మి
 .కులఁమొద్దికఁ -మఱి.యిలవెనునగ
 దప్పి.గెరిచేట.దాళంబుతె పిరి
 .చెప్పి.గెల్లెది.కె.నేత.గా
 నాయవ్వియుమఱి.నాను.పి.నున
 .నూరిచి.నాదు.కు.వచ్చి.పి.పి.పి
 •కాలమునవ్వుట.నూలింతు.దేవి.నే
 .పోయి.గాలమువ్యస.ప.పి.నా.పి
 .గావుననిప్పున.న్ద.లమువ్యస.చేసె-
 .గారణమేమన.గాలమిపుడు
 సలి.పెదన్దొక్కొంచు.గడి.నూ.ముగనన్న-
 •మొనయునాదుతలంపు.లునిమునములు
 వెండియునవిచెప్ప.వేడిన్దొక్కొచ్చు.తో
 దమునీళ్లను.మడిచిబాసు

188

MEROY

సలువనిదివటకు.ములుపోల్కినావేళలు

నగపచుక్కపైగడి.యారమైనా

నాదుకన్దోయికి.నావలిహన్దుల-

నిప్పుజేగంటయో.చెప్పుభవములు!

నొకఘంటతీరు.నున్ననాడెదము.పి

గొట్టుమూలు.పరగుచుండు!

నిట్టూర్పులు.గంటి.పిల్లనుమూలుగు

లిటునిమనంబు.లా.స్కన్నలుమఱి!

కిన్నచుకహారలు.గాని.నాకాలము

నాజ్ఞాశిగర్వము.నన్నిలచుచు!

బుగ్గిడుచున్నది.వానిగంటలుకొట్టు

వాడన్న.కేలిచ్చి.పనులుసలుప!

నన్ను.వెళ్ళిగి.గేయు.చు.న్నదీ.గానము-

మఱివద్దు.తొవ్వ.పం.బలులకట్ట

పాడమించుటకు.కొడు.వడిసప్పటికి.నాకు

గిచ్చట్టుచున్నది.క్షణ.చూచును!

ముమ్మరముగి.వెళ్ళి.బుట్టించునని.యైన-

నదినాకుపిచ్చించు.ననినిమదికి!

నిచ్చు.దేవంబునంతోష.మేమనంగ!

గుఱుత్కానుండునది.ప్రేమ.కు.నొజ్జయును!

నాపయింజూపు.ప్రేమవిం.తయగు.తొడవు:

సర్వముననహ్మమైనయి.జ్ఞగమునందు!

RICHARD III.

Act IV. Sc. IV.

- 35 Ah, my young princes! ah, my tender babes!
My unblown flowers, new-appearing sweets!
If yet your gentle souls fly in the air
And be not fixed in doom perpetual.
Hover about me with your airy wings
And hear your mother's lamentation.

MACBETH

Act. IV. Sc. III.

- 36 Give sorrow words: the grief that does not speak
Whispers the o'er-fraught heart and bids it break

MIDSUMMER-NIGHTS DREAM

Act. III. Sc. II.

- 36 We, Hermia, like two artificial gods,
Have with our needles created both one flower,
Both on one sampler, sitting on one cushion,
Both warbling of one song, both in one key.
As if our hands, our sides, voices, and minds,
Had been incorporate. So we grew together
Like to a double cherry, seeming parted,
But at an union in partition:
Two lovely berries moulded on one stem:
So, with two seeming bodies, but one heart;

(35) ద్వీ. • తోజుగిరాయకటన. శ్రోతవిష్టలాశ।
 • పరువడి-నామస్త్య. పశికనానలాశ।
 నావిడికుండిన. నానలా-నశ్శోస్త।
 గాదెలిసి. వందించి. నశనశ్శోస్త।
 నంకెల్లెదడి. నంకెల్లెదడి. నంకెల్లెదడి।
 నింకెల్లెదడి. నంకెల్లెదడి. నంకెల్లెదడి।
 వింకెల్లెదడి. నంకెల్లెదడి. నంకెల్లెదడి।
 మూగునుమింకెల్లెదడి. నంకెల్లెదడి. నంకెల్లెదడి।

(36) 1) ~~2017~~ 2017-18-19-2020-21-22-23-24-25-26-27-28-29-30-31-32-33-34-35-36-37-38-39-40-41-42-43-44-45-46-47-48-49-50-51-52-53-54-55-56-57-58-59-60-61-62-63-64-65-66-67-68-69-70-71-72-73-74-75-76-77-78-79-80-81-82-83-84-85-86-87-88-89-90-91-92-93-94-95-96-97-98-99-100-101-102-103-104-105-106-107-108-109-110-111-112-113-114-115-116-117-118-119-120-121-122-123-124-125-126-127-128-129-130-131-132-133-134-135-136-137-138-139-140-141-142-143-144-145-146-147-148-149-150-151-152-153-154-155-156-157-158-159-160-161-162-163-164-165-166-167-168-169-170-171-172-173-174-175-176-177-178-179-180-181-182-183-184-185-186-187-188-189-190-191-192-193-194-195-196-197-198-199-200-201-202-203-204-205-206-207-208-209-210-211-212-213-214-215-216-217-218-219-220-221-222-223-224-225-226-227-228-229-230-231-232-233-234-235-236-237-238-239-240-241-242-243-244-245-246-247-248-249-250-251-252-253-254-255-256-257-258-259-260-261-262-263-264-265-266-267-268-269-270-271-272-273-274-275-276-277-278-279-280-281-282-283-284-285-286-287-288-289-290-291-292-293-294-295-296-297-298-299-300-301-302-303-304-305-306-307-308-309-310-311-312-313-314-315-316-317-318-319-320-321-322-323-324-325-326-327-328-329-330-331-332-333-334-335-336-337-338-339-340-341-342-343-344-345-346-347-348-349-350-351-352-353-354-355-356-357-358-359-360-361-362-363-364-365-366-367-368-369-370-371-372-373-374-375-376-377-378-379-380-381-382-383-384-385-386-387-388-389-390-391-392-393-394-395-396-397-398-399-400-401-402-403-404-405-406-407-408-409-410-411-412-413-414-415-416-417-418-419-420-421-422-423-424-425-426-427-428-429-430-431-432-433-434-435-436-437-438-439-440-441-442-443-444-445-446-447-448-449-450-451-452-453-454-455-456-457-458-459-460-461-462-463-464-465-466-467-468-469-470-471-472-473-474-475-476-477-478-479-480-481-482-483-484-485-486-487-488-489-490-491-492-493-494-495-496-497-498-499-500-501-502-503-504-505-506-507-508-509-510-511-512-513-514-515-516-517-518-519-520-521-522-523-524-525-526-527-528-529-530-531-532-533-534-535-536-537-538-539-540-541-542-543-544-545-546-547-548-549-550-551-552-553-554-555-556-557-558-559-560-561-562-563-564-565-566-567-568-569-570-571-572-573-574-575-576-577-578-579-580-581-582-583-584-585-586-587-588-589-590-591-592-593-594-595-596-597-598-599-600-601-602-603-604-605-606-607-608-609-610-611-612-613-614-615-616-617-618-619-620-621-622-623-624-625-626-627-628-629-630-631-632-633-634-635-636-637-638-639-640-641-642-643-644-645-646-647-648-649-650-651-652-653-654-655-656-657-658-659-660-661-662-663-664-665-666-667-668-669-670-671-672-673-674-675-676-677-678-679-680-681-682-683-684-685-686-687-688-689-690-691-692-693-694-695-696-697-698-699-700-701-702-703-704-705-706-707-708-709-710-711-712-713-714-715-716-717-718-719-720-721-722-723-724-725-726-727-728-729-730-731-732-733-734-735-736-737-738-739-740-741-742-743-744-745-746-747-748-749-750-751-752-753-754-755-756-757-758-759-760-761-762-763-764-765-766-767-768-769-770-771-772-773-774-775-776-777-778-779-780-781-782-783-784-785-786-787-788-789-790-791-792-793-794-795-796-797-798-799-800-801-802-803-804-805-806-807-808-809-810-811-812-813-814-815-816-817-818-819-820-821-822-823-824-825-826-827-828-829-830-831-832-833-834-835-836-837-838-839-840-841-842-843-844-845-846-847-848-849-850-851-852-853-854-855-856-857-858-859-860-861-862-863-864-865-866-867-868-869-870-871-872-873-874-875-876-877-878-879-880-881-882-883-884-885-886-887-888-889-890-891-892-893-894-895-896-897-898-899-900-901-902-903-904-905-906-907-908-909-910-911-912-913-914-915-916-917-918-919-920-921-922-923-924-925-926-927-928-929-930-931-932-933-934-935-936-937-938-939-940-941-942-943-944-945-946-947-948-949-950-951-952-953-954-955-956-957-958-959-960-961-962-963-964-965-966-967-968-969-970-971-972-973-974-975-976-977-978-979-980-981-982-983-984-985-986-987-988-989-990-991-992-993-994-995-996-997-998-999-1000-1001-1002-1003-1004-1005-1006-1007-1008-1009-1010-1011-1012-1013-1014-1015-1016-1017-1018-1019-1020-1021-1022-1023-1024-1025-1026-1027-1028-1029-1030-1031-1032-1033-1034-1035-1036-1037-1038-1039-1040-1041-1042-1043-1044

[illegible]

MUCH ADO ABOUT NOTHING *Act. IV. Sec. I*

- 37 Being that I flow in grief,
The smallest twine may lead me.

OTHELLO

Act. III. Sec. III.

- 38 O curse of marriage !
That we can call these delicate creatures ours,
And not their appetites. I had rather be a toad,
And live upon the vapour of a dungeon,
Than keep a corner in the thing I love
For others' uses. Yet, 't is the plague of great ones;
Prerogativèd are they less than the base ;
'T is destiny unshunnable, like death:
Even then this forked plague is fated to us
When we do quicken.

Act. IV Sec. II.

- 39 What shall I do to win my lord again ?
Good friend, go to him ; for, by this light of heaven,

•బొందుకొప్పారురెండుచూపుకుమాత్ర ।
మనకువేళ్ళొగారి •సె.మ్మ నమొకటియె ॥

(37) ద్వి । వసటలోనేరేతలు .వాడొగార్చుట్టి ।
ననుసన్నదార్పణం నొప్పవెచ్చు

(38) సీ । అక్క-అక్క-అప్పెక్కి .చూపద-యీముచ్చ
•తనసంతులుమన .పనుచుజెప్ప ।
వచ్చునె- మోక్షియి .వ్యాస •వ్యాధలు
•కాపుమనె- అక్క-అక్క-అప్పెక్కి .చూచు ।
తలమడుగుతెలు .వాలగారిందీర్చి
•బ్రహ్మకేవలగానినా .పరిచిరట్టి ।
వస్తువులోకి .భావమొకడు .
•గంబుకేవలకేవల .వాల- అప్పెక్కి ।
వారికున్నయె- మి- అప్పెక్కి .నాకెక్కి ।
అప్పెక్కిముచ్చగిచ్చి- అప్పెక్కి .వాల- అప్పెక్కి ।
వాల- అప్పెక్కి .వాల- అప్పెక్కి .వాల- అప్పెక్కి ।
అప్పెక్కి .అప్పెక్కి .వాల- అప్పెక్కి .వాల- అప్పెక్కి ।

(39) సీ । తిరిగివిధిగోపా .నీనడమలొనుట
•కేసెమిచేయదు- .హరి- అప్పెక్కి .వాల- అప్పెక్కి ।

I know not how I lost him. Here I kneel :—
 If e'er my will did trespass 'gainst his love,
 Either in discourse of thought, or actual deed ;
 Or that mine eyes, mine ears, or any sense ;
 Delighted them, in any other form ;
 Or that I do not yet, and ever did,
 And ever will—though he do shake me off
 To beggarly divorcement—love him dearly,
 Comfort forswear me.

ROMEO & JULIET.   *Act. V. Sec. II.*

- 40 My child is yet a stranger in the world :
 She hath not seen the change of fourteen years :
 Let two more summers wither in their pride,
 Ere we may think her ripe to be a bride.

Act. V. Sec. III.

- 41 How oft, when men are at the point of death,
 Have they been merry ! which their keepers call
 A lightening before death : O, how may I
 Call this a lightening ? O my love ! my wife !
 Death, that hath sucked the honey of thy breath,
 Hath had no power yet upon thy beauty :

యందకీవేగుమే.మన- నేనెఱుంగనే
 .నెట్టులనతనిబోగొట్టుకొంటి ।
 నో-సాక్షియూవియజ్ఞోతి-మాకరిలెద-
 .వానియిష్టమునకుఁ .బ్రోసిఁబడింను ।
 నేనినాఁయుల్లము.మానసవ్యాపా-
 .మునఁగానినిక-మా .పరినిఁగాని ।
 గాక- నాకన్నులు.కణకముల్- లేక- మ
 .తేయిందిరియములైన.నితరగూడ ।
 మందువేకుకపడనేని.యతఁకునమ్ను ।
 .దుచ్చమెనట్టికుదలన్దూర్చెనేని
 వానినెట్టికేటిట్టు.వలవనియెడి ।
 .గల్గియగుఁగాతి నాకుసా.ఖ్యులుమిగుల ।

(40) కం॥ నాకిల్లయింకలోకము ।
 లోకలఁగఁగఁగొల్పి- యేడు.లోపదువార్గము ।
 .దాచి- మఱిఁకెందుఁపంటల ।
 కీపైదలఁసూపఁదనీన .యీదలఁదెలియన్

(41) పీ । మనుజులుఁప్రాణోల్కృ.మగవేళ్ళనుమొగం
 .బునెంతలచుకగ.నలరుచుండు ।
 కదిచాపులేవ్వందురక్కటాయిద్దాని
 .నెట్లుఁప్రకాశంబని.యేదిలచెద ।
 నోసినాఁక్రియురాల.యోనాడునిల్లాల
 .మీయూర్వికేనియ.స్మిల్పినట్టి

Thou art not conquered ; beauty's ensign yet
Is crimson in thy lips and in thy cheeks,
And death's pale flag is not advanced there.

- 42 What's here ? a cup closed in my true love's hand ?
Poison, I see, hath been his timeless end.
O churl ! drunk all, and yet so friendly drop,
To help me late ! -- I will kiss thy lips :
Happy so, -- poison yet doth hang on them,
To make me die with a restorative.

TEMPEST.

Act. V. Sec. I.

- 43 His tears run down his beard, like winter's drops
From eaves of reeds.

Troilus and Cressida   *Act. IV. Sec. IV*

- 44 O heart heavy heart,
Why sigh'st thou without breaking ?
Because thou canst ease thy smart,
By friendship nor by speaking,

మృత్యువిప్పటికిని. మేటిసాందర్యము
 బోగొట్టగలకే. బొందకుండె ।
 నోవబడి లేదునీవు. నీ. యొప్పిదమ్ము ।
 • కన్ను. మురింత వలకునీ. చెక్కులందు ।
 మఱియునీడగావి నెట్లగం. బరగుచుండె ।
 నచ్చటికిమి • వెలిసిక. మరుగ లేదు ।

(42) గీ॥ ఏమిదిచోట. నొకగిన్నె - • నామనోహ ।
 నికరనంబగ్నమైన - దౌ.రా. విషంబు ।
 వానిక పమృత్యుకరమయ్యె - • బరమలుబ్ధ ।
 కోరిబిరినయంతయు - మఱియు. గుప్పలేద ।
 • పోయినింపిచా నామనో. ప్పడుటకింక ।
 మున్నె. క్షణ నేను. మావిరిప్పు ।
 ఎంటుకోరియుండివచ్చునే. మైనగొంత ।
 విసము - సన్నదిచంపుని. రవ్యతి • చెలంగి ।

(43) ద్వి॥ కాలుగన్నీర్వారి. గడ్డముతుదను ।
 కేరితెల్లునమంచు. చిన్నులమాడ్కి ।

(44) గీ॥ అక్కటాడెందమాబరు. వగుహృదయమి ।
 మొక్కలైపోకనిట్టాపుక. పుచ్చెదేల ।
 చెలిమిచేగానివలుకుట. వలనగాని ।
 నీవునీకొప్పిదబ్బించ. లేవుకనుక ।

Act V. Sec. II.

45 (1) Ah, poor our sex ! this fault in us I find,
The error of our eye directs our mind :
What error, leads, must err. O, then conclude
Minds swayed by eyes are full of turpitude.

WINTERS TALE.

Act V. Sec. III.

(2) I an old turtle.
Will wing me to some withered bough, and there
My mate. that's never to be found again.
Lament till I am lost.

VENUS AND ADONIS.

46 (1) Hard-favour'd tyrant, ugly, meagre, lean,
Hateful divorce of love, (thus chids she Death,) [mean.
"Grim-grinning ghost, earth's worm, what dost thou
To stifle beauty, and to steel his breath,
Who when he liv'd, his breath and beauty set
Gloss on the rose, smell to the violet ?
If he be dead, —O no ! it cannot be,
Seeing his beauty, thou shouldst strike at it ;—
O yes ! it may. thou hast no eyes to see,
But hatefully at random dost thou hit.
Thy mark is feeble age ; but thy false dart
Mistakes that aim, and cleaves an infant's heart.

(2) If he did see his face, why then, I know,
He thought to kiss him, and hath kill'd him so.

47 "Wonder of time," quoth she, "this is my spite,
That, thou being dead, the day should yet be light.

RAPE OF LUCRECY.

48 O happiness enjoy'd but of a few !
And, if possess'd, as soon decay'd and done.
As is the morning's silver-melting dew
Against the golden splendour of the sun :
An expir'd date, cancell'd ere well begun :
Honour and beauty, in the owner's arms,
Are weakly fortress'd from a world of harms.

నయ్య. యోకాదదుట్టల నుండ్లిబాదు ।

చూచిచూచియువాని సాగనునీవుంబాడు

సలుపుట-యా-కటు. జరుగవచ్చు ।

కనుగొనటకునీకుం. గన్నలులే. వైన-

నెట్టలోచీ-కం. పొట్టినావు।

వెలయునీగు కిలవఱు. పెద్దననము ।

కాగి-యాంలక్ష్యమునకునీ. కడిదిమాయ ।

కోలం పెడబడియొక పసి. కుచ్చవారి ।

గుంజెనెండియు చిత్తలు. పొట్ట మండి ॥

2 గీ॥ వాడువానిమోము. బడికిచెరేలియు ।

చేసివేయిమాట. లేనెయిగురు

వాడుక. చేనాడు. నామొద్దాడిగ ।

ననల-వానిచంపె. కలెజగున ।

(47) కం॥ కాలముజనుచోద్యం. చిటు ।

.లాంలరయ్యు. బల్కి-రిద్దియా. నాయిమమీ ।

వీలోక మడిసిచసెగా ।

. నేలా వల్లడిగను. కంక నృపలున్ ।

(48) పి॥ కిటాకొద్ద మందిచే. గటకటాకుడుప

. బడుపాయిదీపంక. పట్లకేకూర ।

. పడినో. జిడమపొక్త. బంగారులండ

. గాయ వేగున పెండ్లి. కిరెనుమంచువలె ।

. మడిమ. లేది. కిమ్ము. ముదలిడక

- 49 My husband is thy friend, for his sake spare me ;
Thyself art mighty, for thine own sake leave me ;
Myself a weakling, do not then ensnare me;
Thou lookst not like deceit, do not deceive me:
My sighs, like whirlwinds, labour hence to heave thee,

- 50 Why should the worm intrude the maiden bud ?
Or hateful cuckoos hatch in sparrow's nests ?
Or toads infect fair founts with venom mud ?
Or tyrant folly lurk in gentle breasts ?
Or kings be breakers of their own behests ?
But no perfection is so absolute,
That some impurity doth not pollute.
Unruly blasts wait on the tender spring;
Unwholesome weeds take root with precious flowers ;
The adder hisses where the sweet birds sing ;
What virtue breeds, iniquity devours :
We have no good that we can say is hours ;
But ill-annexed Opportunity
Or kills his life, or else his quality.

.మునుముందెతాదుడుపున్నోదెబరుపు

నొడలిసాగసుమతి.యుంజెందువారు

.కావబాలరువానిఁగిగిగిండ్లనుండి

(49) ఉ. నాదుమగందునీకుఁజెలి

.నన్నుమిగుల్పుమునానిఁగూచికోవే

.వాడటగొప్పవాఁడనిది.పైను

దొంగమనునిచ్చిన్నకే

.అఁగిగు-మోచకానినె

దొడెచ్చనన్నటుమాపుచ్చ-కే

.జేదను-బల్మిబట్ట-కోకపట్టన

నావలియూపుకనిన్ను

.గాఁదెగదీయదామె-లిటు

.కాటియ పెట్టసిమామదానినీ

(50) ఉ. విన్నయమ్మేవలకొని.గావలయు.బరు-నేలపెచ్చకల్.

వన్నినసూర్తిసూర్తిపాద.ఎంబకుశట్టలఁజేయుఁగోయిలల్.

.కిన్నెననీటిబుగ్గలను.నిప్పలదేల వింబుఁగిల్పెడున్.

నన్నగిమంచిజెందముల.ఎక్కెడుఁగొంపెనసంబదేల.జే

.దెన్నకరప్పనేలరెన.యిచ్చిన.యానతి.గాని.జేసిన్.

దిన్నగిమండదంతయుగింపెగ.గొంజొకలోవమంబెడున్.

ఉ. ఎంతయులేని మొక్కలప.యింబడ.దుంటిగాచ్చపొందు.పై

.గ్గింతనుగాబుమొల్పు.బున.కొట్టెడు.బిట్టలుపాడ.లవమా.

పొంతిన.కోవముగొడరి.పుణ్యముఁగాంచినదానిమింగు.దా.

నింబకుమంచిలేదు.దుర.దృష్టముచప్పుగ రానిజేరి.

- 51 The patient dies while the physician sleeps ;
The orphan pines while the oppressor feeds ;
Justice is feasting while the widow weeps ;
Advice is sporting while infection breeds :
Thou grant'st no time for charitable deeds :
Wrath, envy, treason, rape, and murder's rages,
Thy heinous hours wait on them as their pages.
- 52 O, hear me then, injurious, shifting Time :
Be guilty of my death, since of my crime.
- 53 Poor hand, why quiver'st thou at this decree ?
Honour thyself to rid me of this shame ;
For if I die, my honour lives in thee,
But if I live, thou liv'st in my defame ;
Since thou couldst not defend thy loyal dame,
And wast afraid to scratch her wicked foe,
Kill both thyself and her for yielding so.
- 54 At last he takes her by the bloodless hand,
And thus begins " What uncouth ill event
Hath thee befall'n, that thou dost trembling stand ?
Sweet love, what spite hath thy fair colour spent ?
Why art thou thus attir'd in discontent ?
Unmask, dear, dear, this moody heaviness,
And tell thy grief, that we may give redress,

(51) త॥ .ఓలయునురోగివైద్యుఁడు నిదురింప..ననదయెండెదఁ గూశ
 .హాయిగ మెక్క-
 .నలివిందుఁగుడి చెడు .న్యాయాధికారి .యలఁవితంతువునేడ్వ-
 .నాలోచనయును!
 .గలిగియుఁగాదుకే .గంగవంటుతెవులు- .మంచిపనులకు
 స.మయమునీవీవు!
 .కొలుచునీగంటలు .కోపమునుబుచ్చు- .మోసముక- జెఱను-
 జం.పుటను- బంటవలె ।

(52) ద్వి॥ వినుమన్నికడ లేక.వీడించువేళ।
 .పొసరుచునాశేర.మువలెనాచావు॥

(53) త॥ .పలనేచేయి.నీవ్విఠ్ఠిరృపకు.వడకెడ.వీసిగ్గు.వలసనిచ్చి వు!
 .తేలించిపరువునఁ.దివ్వురుమునేనుఁ.దఱలిననాగొప్ప.దక్కునునీకు!
 .వాలాయ- మటుకాని.పట్ల-నా ఁటవ్వ.నీతోడనిల్చును.
 .నీచెలిఁనృగతు
 .జలిచికావకి .చెల్వల్యనలొంగి .యుండుటచేఁ బొల.యుము
 దానితోడః

(54) నీ॥ .నాఁ ఁడట్టకేలకుఁ .బాలినచేతితో .నాపెనుఁబట్టి
 యి.ట్లనఁగఁదొడఁగె ।
 .నేమింకీకునీ .కనఁగెను నీవిట్లు .వడకుచునుంటివో
 .వాలుగంటి ।
 .నీసాగనైనవ .న్నఁజెఱచెనేవంత- .యెందుకీ విటులుంటి
 .వింపుదొఱుగి ।
 .వేల్లడియొనరించ .వేయక్కటకటనీ .వనట. దానిం
 డేవా.వచ్చునేము ।

1 నగ్నియంయది జీవితాపహా! హృదయేకిం నిహితానహన్తిమామ్!
విషమవ్యమృతంక్వచిద్భవే! దమృతంహ విషమీశ్వరేచ్ఛయా॥

రఘువంశేనగః 8 శ్లోకః 46

2 ధృతిరస్తమితారతిశ్చ్యుతా! విరతంగేయమృతుర్నిరుత్సవః!
గతమాభరణప్రియోజనం! పరిశూన్యంశయనీయమద్యమే॥ శ్లో 66

3 కామంజీవతిమేనాథ! ఇతిసావిజహానుచయే!
ప్రాప్త త్వాపత్యమస్మాత్తం! జీవితాస్మీతిల్లభా॥ స 12 శ్లో 75

4 ఉపమానమభూన్విలాసినాం! కరణంయత్తవకారిమర్తయూ!
తదిదంగ కమీద్యకీందశాం! నవిదీర్యేకకీనాఃఖలు స్త్రియః॥ కుమార
సంభవే స 4 శ్లో 5

5 అహమేక్యవరంగవరత్మనా! పునరంకాశ్రియగేభవామితే!
చతురైస్సరకామినీవనైః! వీర్యయావన్నవిరోక్యసేదివి శ్లో 20

6 తమవేద్యకురోదసాధ్యకం! స ననంబాధమరోదభూనచ!
వృజినన్యహిదుభిమగ్రితో! వివృతద్వారమిదోజాయతే॥ శ్లో 28

వంశ

1 గీ॥ శుభ్రపూదంపయునుకౌశలబాహులును
నాయుంబంబునగా నుండునానందీ
యనుమొముబ్రోసిరినునందీనానందీ
కామలజవేల్పునొప్పునొకకలవోచును

2 గీ॥ చంద్రుంబుల్లొనముఁబాసెనుఁబెనుండుఁ బాటఁజేల్లెను-దజ్జె
పంపివాని
ఁబడివుఁపరిమలముఁకడనున్ననాదనుఁదెన్ననాదుబల్ల
నిన్నునీయె

3 గీ॥ నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను

నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను

4
నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను
నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను
నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను

5
నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను
నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను
నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను

6 గీ॥ నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను
నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను
నానందముబ్రోసిరినందీమోనానందముఁపంపివాని
చేల్లెను

7 శిశిరాసహ మాతికాముదీ। నహమేఘేనటిత్పలీయః।
ప్రమదాః పరివర్తకాగతః। ప్రతిపన్నంహివిచేతనేరమ్॥ శ్లో. ౧౩ ।

8 నూనెలస్వామి: ప్రియమయినదితో చూడకనే తిరిగి నూనూ.
 విశ్వానాథామరతతా నూనెలస్వామి: ప్రియమయినది.
 హృదయమయినది కల వ్యక్తిల బాంధవత్వా.
 దివ్యమయినది నూనెలస్వామి: ప్రియమయినది. ప్రియమయినది.

9 శ్రీకృష్ణాచార్యుని పద్యావళి నామకే చరిత్రం।
శ్రీకృష్ణానందాచార్యుల వసుధావళిఁ మహాలక్ష్మీగారి దేవిబలిమ్మ।
మత్స్యంబొసెడి కథలు సుఖమే స్వప్నతోపమానముగా॥
నూరార్థములకుండు యనవలొక్కటియున్నది కాశాచరిత్రమ్ ॥ 30 ॥

10 వాయుస్థోమిదమనా స్మృతాద్రాంతరాత్మః ॥ ౩౨ ॥

11 అశ్వమేధమునకు మునుపగా దుష్టములు కలవే ।
 పాపములను పుణ్యములను మునుపగా మునుపగా
 నాశమునకు నాశమునకు నాశమునకు నాశమునకు
 పాపములను పుణ్యములను మునుపగా మునుపగా 53 ।

12 విశాఖ శతాబ్ది ప్రారంభమున నొక విశిష్ట బౌద్ధ భాగవతానుభవాన్ని చూచుట.
 నిర్మలమాల్యాధరణము లేదనియు, స్థితానితానాగ్రహణాగ్రహణానినామ్
 బుత్తమునామ వ 2 శ్లో 12.

7 గీ॥ .వేలుపులబువ్వతోడనే వెన్నెలచను|

.మొలితోడుతఁగూడన.వఁగెడుమెఱపు|

.పొలఁతుకలు పెనిమిటిబాడి.బోవునురని|

.శైలిలేకున్న వానిచే.దెలియఁబడియె||

8 చ॥ .పొలివొడివేచ్చుచుంటఁగఁడు|

.బొంగిఁకొవ-చూర్పువేడిచే|

.బరిసివన్నియగ్గులుగు.వాతెఱతోడుత-నివుగప్ప-దాల్|

.పిఱునదుచందమామ.వగ-వేళెడుముంగుటలాడడింగి-నా|

.మురిపెపుముద్దరాలిచెయి.బొందుమొగంబురిజంబుతాల్చెడున్

9 గీ॥ .మోవిచివురుగిందించునూ.పుకమొయి-నచ్చ|

.తాపమునలిరున్చెక్కు.నానివేలు|

.కురులెగచుదారిగన్నీట.దొలునిదుర|

.గోరికలనై నగల్గునా.నాటమయని||

10 ద్వి॥ .లరచుమెత్తనిగుండె.దగున్లునాఁడు|

.పొంగుచుండునెనరు.పైకొనుకడిని|

11 గీ॥ .తొలియెడయికవనరెడునీ.చెలియనిట్టి|

.లూరడించి-తిరిగివచ్చి.యునికసేను|

.మనుపుపల్కులనానవా.లలర-బొప్పు|

.ననడిలెడుమొల్లవంటినా.మునుఁజునిలుపు||

12 గీ॥ .నీలికల్పమాపు.నీటిచుక్కలదప్ప|

.బడినదొండమోచి.బెడఁగుచివురు|

.గలిగిమగలనెడయు.గరిదిలు-సింగార|

.ముడిగొనానదొంజుగి.యున్నవారు||

- 13 హృదయమిషుభిః కామస్యాంతస్సశిల్యమిదంతతిః ।
 కథముపలభేనిద్రాంస్వశ్నీ చమూగమకారితేమ్ ।
 నచసువదనామూలేభ్యైః పిప్రీషూంః మవాప్యతాం ।
 మమనయనయోరుద్బాష్పత్వోసభేనభవిష్యతి ॥ విక్రమార్కశియే ॥
- 14 మధుకరమదిరాక్ష్యాశ్శయతస్యాః ప్రస్పృత్తిం ।
 వరతనురభవాస్తాన్ వద్యష్టాన్వమీమే ।
 యదిసురభిమవాప్స్యన్తన్ముఖోఽహ్వానగంధం ।
 తనరతిరభవిష్యత్తుండరీకే కిమస్మిన్ ॥
- 15 సర్వక్షీతిభ్యతాంనాథి వృష్టానర్వాం సుందరీ ।
 రామారక్ష్యవనోద్ధేకే ల్వయూపరహితామయా ॥
- 16 రతిభేదసుప్తమహిమాం శయనయామన్యసేప్రవాసగతిమ్ ।
 సాత్విమిహైతదవృత్తం కథం హేభాష్టరవియోగం ॥
- 17 రత్నమితినమేస్మిన్ । మహాప్రమాదావిహంగమాక్షత్రే ।
 ప్రియయాతేనాస్మిన్ భాగే సంగమమేవ సంగమితః ॥
- 18 యస్సుప్తవాన్యదంతే శిఖండకందూయనోపల్బ్యనుఖమ్ ।
 తం మేజాతకలాపం ప్రేషయశ్శిలికంతి కంశిఖనమ్ ॥

13 చ॥ .॥మది॥ననవిల్లుతూపులను.॥నూటికిగాయములందుచూడఁగా॥
 .॥నిదురెటువోవఁగాఁగలను.॥నెచ్చెలినింగలనై నఁబొందఁజూ॥
 .॥లుదునస-బోని-చిత్త రపు.లోనయినస్సరివ్రాసిచూడఁగ॥
 .॥లుదునసనీరునాకనుల.లోనెటునిండకమాన .॥సంగడి॥

14 గీ॥ .॥మంపుకనులదాని.మాటఁదెల్పుమతోటి॥
 .॥లేక-చె॥లునజూడ.లేదొదీపు॥
 .॥దానిమోకమ్మ.॥తావిగాఁతివేని॥
 .॥తిగులుకలుగురుల్లు.॥తిమ్మిసీగు॥

15 ద్వి॥ .॥పుడిమిశాలుపుమిన్న-॥ముగ్గులగుమ్మ॥
 .॥బొడిగింటివేయంపి.పుం॥గానలో॥

16 గీ॥ .॥కూటమిబడిలికినిదుం.గొన్ననన్ను॥
 .॥బానుం.పైసం॥దప్పున్న.పొడిదలఁతు॥
 .॥వట్టిసీసట్టిలిచ్చట.నిట్టిటడుమ॥
 .॥జెంచు॥నిడునడిబాట్లు.॥ంచుచుండు॥

17 గీ॥ .॥వట్టి-చేతనుగొంపోవఁబడినయట్టి॥
 .॥మానికమనంచురితినవం.॥బాదలేదు॥
 .॥నాకు.నవ్వానినా॥యెల.నాగితోడ॥
 .॥గూడనంగడికాడనే.గూచఁబడితి॥

18 గీ॥ .॥బట్టిగోకుటచేబుట్టి.॥సుకముతోడ॥
 .॥నేదినిదురఁజెందెనో.నాదుతోడను॥
 .॥బొడమియున్న॥పురియునల్పు.మెడనుగల్లు॥
 .॥నట్టి॥నట్టివట్టిటరు.నాకుబంపు॥

19 నర్వఃక ర్యేవయనియతే భోక్తు మథాకన్య-టంబీ!
పశ్యాత్పుత్రే శ్రీదుపహితభరఃకల్పతేవిశ్రామాయ!
అస్మా కంతుప్రతిదినమిదంసాదయ స్తిప్తితిష్ఠాం!
సేవాకాకుఃపరిణతిరభూత్ స్త్రీషు కష్టోఽపికారః॥

20 అవిగామపుణవిడిలతరిణం ఏదంపేక్ష్యస్యం॥

21. నహి- జన్మోపహుదిమహదం సగపహంగి దోతవోవగ। నిష్ఠిదారా ఏనీ
తతోతరహలర్థిదేణ అహిభాసేణ ఏనలన్యన్యసంపుత్రా॥ అభిజ్ఞాన
శాకుంతలే!

22 తంజదిగోఅనుమదంకహన్యై పాజహతన్సరాఏసిగోఅనులంవణిజ్ఞా
హోమిల్లహోపించహాషే కేవలం॥

23 నఖలునఖలునాగన్సన్ని సాత్యోయమస్మిన్॥
మృదురిమృగ శరేరేషుష్పరాశావహ్నిః॥
క్వబరహరిణికానాంజనితంచాతిలోలం॥
క్వచరిశిరనివా తావద్రసారాశ్శేరాశ్చే॥

24 కింశిమిర్తం నాను ఉమావరతో పివోవగామగ పరిస్సమస్స అత్త
పదం ఉవశేకో॥

25 దిలలమా ఉత్తమృ- ఏనాతు ఏచింతిదాఇంలగసూ ఆమంతేది॥

26 కింపిలల నిమంసహేఽః॥

19 గీ॥ .॥ సాయమున గే॥ స్తుభోగము బృహదయఁగడఁగు

.నూరకుందుఁగొడుకుల బుద్ధుఁచిపిపిప

.ముదిమినాపద్మసీపి గే॥ సాగ్రాహణాలుపు

.వెటపుణ్యముఁ జలుబుబలి. ॥ ॥ ॥ ॥

20 ప॥ మేల్మేయురినిదిరిగించుకొనియున్నానా॥

21 ప॥ చేరిరికా॥ గో॥ గాచరినా॥ బడిపిన్మండియవాని

యందలి॥ శ్లో॥ చే॥ నాకి॥ దెసకి॥ గను.

22 ప॥ కనుకమాకిచ్చెవచ్చెనే॥ యపుడెట్లా రాచరునికి॥ గో॥ కరింపబడఁ

దగుదా॥ త॥ ము॥ యా॥ పర్వు॥ ము॥ లేకున్న నాకు॥ దారివిడుపుడు॥

23 గీ॥ .॥ పాదపాదయ్యులు॥ యిత్రో॥ పాలిను మేన

.బాపుచోపున॥ శ్లో॥ ము॥ లెకిపడుట

లేడిపిల్లలుక॥ ప॥ శీ॥ బ్రహ్మకు

లకి॥ మెచ్చుట॥ నా॥ పి॥ య॥ లు॥ లెచట॥

24 ప॥ .॥ నవకముకలవారియ్యు॥ దా॥ మేలరిపసికానం॥ బడల్పవ॥ దే॥ బడిరి॥

25 ప॥ పొంకనూ॥ యు॥ లపడుకు॥ నీ॥ లంచు॥ ది॥ వ్రీ॥ నసూయ

యడుగుచున్నది॥

26 ప॥ పకియలారానా॥ కెందుకువినలేదరు॥

27 యాన్యశ్యశ్యశకుంతలేతిహృదయం సంస్పృష్టముత్కంఠయా
 కంఠస్తంభితబాష్పవృత్తికలుషస్సంతాపదండశలనమ్ ।
 వైక్షిభ్యంమమతానదీదృశమహాస్నేహానుశ్చౌకనః ।
 వీడ్వంతేగ్మహాణఃకథంనుశ్చయూష్యేష్టదుఃఖినకన్తః ॥

28 పాతకవిప్రసంగమంవృత్త్యో జలంయన్మాన్వృత్తేనానా
 నాదత్తీకృతాహంఘనాయా భవత్యాంశ్చ హేమమంజరీవత్
 ఆశ్లేషానుశుభాన్గ్రహతి కంఠానాన్మాభ్యవృత్త్యసేవ
 నేయం హేమశేఖరంబలా వర్జ్యహంకర్తవ్యమర్జునతాప ॥

29 వత్సరేణ హాన్వా వరదా నానావృత్తాంశ్చ కంఠానాన్మాదా మేదా
 నే వీక్షితాంశ్చ కంఠానాన్మాదా వరదానాన్మాదా వరదానాన్మాదా వరదానాన్మాదా
 స్పృశే కంఠానాన్మాదా వరదానాన్మాదా వరదానాన్మాదా వరదానాన్మాదా

30 ఉగ్గలితదృక్బలా మితపరచ్ఛర్తణచ్ఛణామారా
 ఓసరితచ్ఛర్తణ ములంఠితసూక్ష్మమితలదాట ॥

31 కమనేవ్యతిహానకః కథంనువత్సేన్యయాచితప్రార్థనా
 ఉటదదారనిసూక్ష్మం సేవగబలింబితకమిత ॥

27 తా. ఎడఁబాటనెఁవ్వగఁ నదతాఁకబడియె

నరుగుశకుంతల.యనుచిప్పఁజెల్లు.

.కడునాఁపబడినట్టి.కన్నీటఁగిలఁగె

ఁ.బనిదొఁఱఁగెఁనవ్వఁ.పంత్వఁజ్ఞాప్తి.

.యడివినుంజెడినాకె.యాఁరాఁపితాకు

.కూరిమినిట్టిది.కూఁసఁగుండి.

.విడికొర్తి.ఎఱటల.వేంపబడుచు

.నెట్లుండునారలో.యెల్ల.శేనులును.

28 తా. ఎవ్వతెముందుమిమ్మాఁజేసి.యింపకతాగదుసీరుఁదాల్చుబో.

.దెవ్వతెమీపయింజెలిమి.నింపయినంపురాకుసాఁమ్మామీ.

.పువ్వఁసమతకయెవ్వతెకుఁబొల్పునుపండువు.చెల్వనింటనా.

.చవ్వనియీశకుంతల.యె.సంగురొసంగుడి.యాసనెల్లరు.

29 పా. కుతాఁసావాసమఁదొలఁగు సన్నలవెంబడించెదవు. సుంతసేపు

లోఁనీల్లాదుర్ల నెడసియుంజెరుగుదానవే.చన్బాయు నిన్నిపుడు

తండి.పెంచెడ్కునుకమల్లెమా.

30 తా. నొత్తతెల్లజూచి.లేళ్ల.నాటలనాచి.

.కుండినెమలి.గమలు.పండుటాకు.

.తెల్లరాల్పుకొనుచు.నెల్లెడి.గిలున్.

.నింటిరుగాచు.కకనెయ్యి.

31 తా. పట్టియెటునావగకడ.

.ముట్ట.నాయంటిగుమ్మమునఁదొలినీచే.

.తెట్టంబడియిప్పటికి.

.బుట్టిసలులఁజెదరకున్న.ముగ్గునన్న.

32 ఇదమశిశిరైరంతస్తాపాద్విసర్జానుగీకృతం ।
 నిశినిశిభుజశ్చస్తాపాంగప్రసరిభిరశ్రుభిః ।
 అనతిలులితజ్జ్యఘాతాంకం ముహుర్నగిబంధనా ।
 త్కనకపరియంసగ్రితంత్రీత్రం మయాప్రతిసాకృతే ।

33 ఇతఃప్రత్యావేశాత్స్వజనమనుగతుం వ్యవసితా ।
 తతస్త్రితే త్యుచ్చైర్విరతిగుహశిష్యే గురునమే ।
 పునర్దృక్పాత్రైంబాష్టప్రసరికలుషామపికారివతీ ।
 మయిహాగ్నిశేనుశ్చ త్తత్సవిమమిషశబ్దంకహతిమా

34 ఆలక్ష్మకంతముకుళానిమిత్తమహస్తి ।
 రన్యక్తవర్ణానిమణీయనచాప్రవృత్తీన్ ।
 అంకాశ్చ మహిమాయినస్తనమూర్వహంత ।
 ధన్యాస్తదంగిరజనామలినీధవన్తి ॥

35 వసనేపరిధూసరేవసానా నియమన్వామముభధృతైకవేదీ ।
 అపినిష్కరుణస్యశుద్ధశీలా మమదేఘాంవిరహావ్రతంచిత్రైః ।

32 గీ॥ .చేయిలగడగా రేయి. రేయిగంటి:

.వేడినీళ్ళుటసంగు. వెలియుమాని

.క ముత్యో - నారికాయల. గడువక - మని

.కట్టుకాటుకడియ మెగ. బెట్టుచుందు

33 గీ॥ .ఇటఁజె॥ సకదస వారిలో. నేగఁదలఁచె

.నాగుమనియటదసయయ్య. యల్క-బల్క-

.గూళనొనన్నదిరిగి కన్నీళ్ళులము

.గనిసది-విసవుములికియై. కాల్చునన్ను

34 గీ॥ .కతములేనిసవ్య. కతనఁగొంచెముతోమ

.మహాగిడలముద్దు. పలుకులదొడ

.విడియఁగూర్చుకొనెడి. కొడుకునెక్కుకొనిన

.ముఠికిసంటువాడె. పునెముసల్పె

35 గీ॥ .మకిలదుస్తుల-కట్టి నే. మముస వాడు

.నెమ్మొగంబుసడదఁగట్టు. నెఱులతోడ

.సుద్దమోనడవడిగల్గి. పెత్తతడివు

.తాలుచునెసరుకుగునాంపి. రాళియము

LOVE.

AS YOU LIKE IT—   *Act II Sec IV.*

- 1 If thou remember'st not the slightest folly
That ever love did make thee run into,
Thou hast not loved :
Or if thou hast not sat, as I do now,
Wearing thy hearer in thy mistress' praise,
Thou hast not loved :
Or if thou hast not broke from company
Abruptly, as my passion now makes me,
Thou hast not loved.—

Act iii Sec. ii.

- 2 Heaven would that she these gifts should have,
And I to live and die her slave.

- 3 Alas the day ! What shall I do with my doublet
and hose ? What did he when thou saw'st him ?
What said he ? How look'd he ? Wherein went he ?
What makes he here ? Did he ask for me ? Where
remains he ? How parted he with thee, and when
shalt thou see him again ? Answer me in one word.

శృంగారరసము

1 నీ . ఊరువడిననవిల్లు. దుసికొల్పగానీవు. నెఱపినయేపాటి. నేరమైన ।
 . మఱచిపోయితివేని . మఱినీవువలచియుండగ లేదు- నీవిప్పు . నాతె
 అగున ।

. గూచుకొండినీచెలి. స్థూరిచిపాగదుచు . వినువారలకునెల్ల . వినుకు
 కలుగ ।

. నలువనిచోనీవు. నలచియుండగ లేదు. కొంచెమైనం బరికించిచూడ ।
 . చెలఁగినా . మరులిప్పుదునం. జేసినట్లు ।
 . కతముచెప్పకనీచెలి. కాండ్రుమంకి ।
 . యీవుదబ్బునవిడిబడి. మేగవేని ।
 . వెండియున్నీవును వలచి. యుండలేదు ।

2 ద్వి . ఆపకీసుగుణంబు. లజదు విధించె ।
 . నాపెదాసునిగన. న్నతఁడు నృతించె ।

3 వచనము . నేదయ్యో నామగవేసముతో నేనేమి చేయుదును- నీవు
 వానింకొచినపుడు వాడేమిచేసె- వాడేమిపల్కె- వాడెట్లు కా
 నించె- వాడెట్టిదుస్తుదాల్చె- వాడిచ్చటికేలవచ్చెను- వాడు
 పగ్గూడియడిగెనా- వాడెక్కడనుండెను- వాడునిన్నెల్లడఁబా
 సెను- మఱెప్పుడునీవువానిందిరిగిచూచెదవు నాకొక్క మాటలో
 ఁదెలుమా ।

- 4 A lean cheek, which you have not ; a blue eye, and sunken, which you have not ; an unquestionable spirit, which you have not ; a beard neglected, which you have not :— but I pardon you for that, for simply, your having in beard is a younger brother's revenue.— Then your hose should be ungartered, your bonnet unbanded, your sleeve unbuttoned your shoe untied, and everything about you demonstrating a careless desolation. But you are no such man : you are rather point-device in your accoutrements, as loving yourself, than seeming the lover of any other.

Sc. v.

- 5 Think not I love him, though I ask for him.
 'T is but a peevish boy :—yet he talks well :—
 But what care I for words ? yet words do well,
 When he that speaks them pleases those that hear.
 It is a pretty youth :— not very pretty :—
 But, sure, he 's proud ; and yet his pride becomes him.
 He 'll make a proper man : the best thing in him.
 Is his complexion : and faster than his tongue
 Did make offence, his eye did heal it up.
 He is not very tall : yet for his years he 's tall.
 His leg is but so so ; and yet 't is well.
 There was a pretty redness in his lip ;
 A little riper, and more lusty-red [rence
 Than that mixed in his cheek : 't was just the difference
 Betwixt the constant red and mingled damask.

4వ|| చొక్కుచాడ- నీకడిలేదు- గుంటవడినక- ప్పదిసీకులేదు- మా
ట్లాడుటకుత్సాహములేనిమన- నదిసీకులేదు- పేక్షింపబడినగడ్డ-
మదిసీకులే- దండుకునిన్ను ఓమిం చెవనేమన వదివచ్చీరానిదికనుక-
గాని- నీచల్లడిము విసింపబడినాదు- నీబామిడికముకట్టబడ
గూడదు- నీవొక్కాయచేయిగుండీలు తిరిలింపబడఁ జనదు- నీ
జోడుబంధింపబడఁదగదు- వాటియు- నీయెడనున్న ప్రతివస్తువుం
గూడఁబడదనీమనబడిన పాదస్థితిని నిరూపించవలయుగాని నీవ
ట్టివాఁడవుకావు- ముందువలచినట్లు కనించుటకన్న నిన్నే నీవువల
చినట్లునీయుపభవించు ననిగానుంటివి

5 నీసమాజీక:-

.తలవకునేవారి.వలచితిసంచునే .పడిగినప్పటికై చనితనిగూర్చి।
.నోకారి-వాఁడుము.నురుమూతిచిన్న వాఁడై ననింపలరమా.ట్లా
డువాఁడు।

.కానిప్పు-మాటల.తోనాకుబలిమోమి-.విరువారిసంతన. పెట్టువాని।
.మునులైనంగడు బాగుండు-నతఁడపో.యగిమైనవచ్చువాఁడం
తయంద।

.గాఁడుకాఁడై న-రిక్కఱము- కానెరముకల.వాఁడు- వానిపొగరు
వానికిదగు।

.వాఁడుచక్కని మగ.వాఁడగు- వానియం .దున్న యెక్కువవాని
నిన్నే- మఱియు-

సరినినాలుక నేర.మృతరించుటకన్న .పడిగదానిగుదుమక .వాని
చూచి।

Act v. Sc. ii.

- 6 Your brother and my sister no sooner met, but they looked : no sooner looked, but they loved ; no sooner loved, but they sighed ; no sooner sighed, but they asked one another the reason ; no sooner knew the reason, but they sought the remedy : and in these degrees have they made a pair of stairs to marriage, which they will climb incontinent, or else be incontinent before marriage.

HENRY VI PART III— Act II Sec. I

- 7 See, how the morning opes her golden gates,
And takes her farewell of the glorious sun :
How well resembles it the prime of youth,
Trimmed like a youngker, prancing to his love !

 LOVE'S LABOUR'S LOST— *Act. IV. Sec. III.*

- 8 So sweet a kiss the golden sun gives not
 To those fresh morning drops upon the rose,
 As thy eyebeams, when their fresh rays have smote
 The night of dew that on my cheeks down flows:
 Nor shines the silver moon one half so bright
 Through the transparent bosom of the deep,
 As doth thy face through tears of mine give light;
 Thou shin'st in every tear that I do weep:
 No drop but as a coach doth carry thee,
 So ridest thou triumphing in my woe.
 Do but behold the tears that swell in me,
 And they thy glory through my grief will show:
 But do not love thyself, them thou wilt keep
 My tears for glasses, and still make me weep.
 O queen of queens, how far thou dost excel,
 No thought can think, nor tongue of mortal tell.

Act v. Sec. ii

- 9 (1) Fair ladies masked, are roses in their bud:
 Dismasked, their damask sweet commixture shown,
 Are angels vailing clouds, or roses blown.

81 నీ! .మిగులనా చెక్కిల్ల .దిగజాతువలవంత. నెనయనీనిడువాలు.గనుల

చూపు!

.పోల్కి-నంతటితీయ. ముద్దిడగాలేదు. తెలవారిసగులాబు. నెరు
నబడు!

.కొప్పుమచ్చిన్మ-ల.కుంట్లకిలేబొద్ద- .నిండునాకన్నీల్ల.నుం
డినీను!

.మోముపెల్లకొనంగు.పోడిమిగా.నీడ. నెటపెడులోతుము.న్నీటి
యెదను!

.వెండిచందురుడిట్లువెలుగెడునగ్గమెన- .నేనేడ్చునెల్లక.న్నీటియందు!
.మెలుముమవీపు-ని.నెట్టియునుల్లపుబడి.కరణిమోయనిబొట్ట.క
టియలేదు!

.నాదుఁవనటయూదు .నల్లెనునందుచు.దిన్నగఁగూచుకొండి .తిరి
గెక్కు!

.నాలోనలొంగు కన్నీళ్ళింకొంచెము .చూడుము- మఱి- యవి
చూపునీకు!

.నాపంగినుండినీ.దొవన్నియన్ - సరి.కాని-యుబృకుమునీ.లోననీవు!
.నునిచెదపుడిల్లములటునా.కనునీళ్ళే!
.వెండియున్ -నన్నునింకి నే.డ్పింతువీపు!
.రాషులకురాణి- నీదుఁవి.న్నాణము- మది!
.తలవఁజాలదు- నాలుక .తెలుపలేదు!

9 (1) గీ! .కొమరుగఁజ్రీలు మాటుము.ఖములదాల్చు

.నవుడుమొగలొగులాబులయ్యవారు!

.వేనములవిప్పి తమవనె.పెల్లడించు!

MERCHANT OF VENICE— *Act III. Sec. II.*

- (2) Like one of two contending in a prize,
That thinks he hath done well in people's eys,
Hearing applause, and universal shout,
Fidds in spirit, still gazing in a doubt,
Whether these peals of praise be his or no;
So, thrice fair lady, stand I, even so,
As doubtful whether what I see be true,
Till confirmation be given, ratified by you.

MIDSUMMER-NIGHT'S DREAM— *Act V. Sec. I.*

- 10 The iron tongue of midnight hath told twelve.
Lovers, to bed: 't is almost fairy time.

PERICLES— *Act IV. Sec. VI.*

- 11 Here comes that which grows to the stalk:— never
plucked yet; I can assure you.—Is she not a fair
creature?

.తటినిమబ్బులదిగెడు .చక్కలు- మటియు ।

.నందము పికసిందును.లొబుపు ధలు ।

(2) 9. .పండిమునబోర్పుటన్. .బస్సెరిహతి ।

.యందఁ? యెలుంగువనుచుదా. నబుదనుల ।

.కినులయెడ బా పవనకాని. నక మమిలు ।

. .జమి ప్పొయిలోడెనా. .పిన్న పిచ్చి ।

. .లుతి యమియికావాయు. ప్పొకి రంశ ।

. .మిలురంగుకిం చెడి. యనిమియాడ్కి ।

. .కినులా కికి నుండు. .పిన్న పిచ్చి ।

. .మిలురంగుకిం చెడి. మియాడ్కి. .పిన్న పిచ్చి ।

. .కినులా కికి నుండు. .పిన్న పిచ్చి ।

. .మిలురంగుకిం చెడి. మియాడ్కి. .పిన్న పిచ్చి ।

10 క్క. పడికేలు యనవనాలుక ।

. .కినిబెంబడ్డెండు- పలుకు. .నూల్కొనవిగారత్ ।

. .మిలురంగుకిం చెడి ।

. .పిన్న పిచ్చి. .పిన్న పిచ్చి. .పిన్న పిచ్చి ।

11 వ. తొడిమిన్మెలుగునదిచ టివచ్చుచున్న దెల్లడుం గోయబడలేదు
నిగురుధిగాఁజెప్పెద నా పేసాగ్నైనదికాదా ।

ROMEO AND JULIET— *Act I. Sec. I.*

- 12 Love is a smoke made with the fume of sighs;
 Being purged, a fire-sparkling in lovers' eyes;
 Being vexed, a sea nourished with lovers' tears:
 What is it else? a madness most discreet,
 A choking gall, and a preserving sweet.

Sec. v.

- 13 If I profane with my unworthiest hand;
 This holy shrine, the gentle sin is this,
 My lips, two blushing pilgrims, ready stand
 To smooth that rough touch with a tender kiss.

Act ii. Sec. ii.

- 14 See, how she leans her cheek upon her hand!
 O! that I were a glove upon that hand,
 That I might touch that cheek!

THE TAMING OF THE SHREW— *Act I. Sec. I.*

- 15 I saw her coral lips to move;
 And with her breath she did perfume the air:

TEMPEST— *Act III. Sec. I.*

- 16 Full many a lady
 I have eyed with best regard, and many a time
 The harmony of their tongues hath into bondage
 Brought my too diligent ear; for several virtues
 Have I liked several women; never any

12 గీ॥ .వలపరంగం దెచ్చునూర్వలం గలిగింపొనాన్
 .కామగుంకన్ములందున్ . . . గాంతున్
 .నాయకాంబాయకాంశులర్ . . బ్రజలుకిడిలి
 .వజ్రీయన్ - పంప - . పంప - . పంప వచ్చుము॥

13 గీ॥ .నారంగిచ్చేనీ . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప

13 ద్వి॥ .చేనీ . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప

14 ద్వి॥ . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప

15 సీ॥ . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప
 . . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప . . పంప

With so full soul, but some defect in her
 Did quarrel with the noblest grace she owed,
 And put it to the foil: but you, O you,
 So perfect, and so peerless, are created
 Of every creature's best.

TROILUS AND CRESSIDA— *Act. I Sc. I*

17 O, that : her hand !
 In whose comparison all whites are ink
 Writing their own reproach : to whose soft seizure
 The cygnet's down is harsh,

TWELFTH-NIGHT— *Act. I Sc. I*

18 Love- thoughts lie rich when canopied with bowers

TWO GENTLEMEN OF VERONA *Act. I Sc. I*

19 His little speaking shows his love but small.
 Fire that's kept closest burns most of all.
 They do not love that do not show their love.
 O, they love least, that let men know their love.

•• చొలువులో జగదము • చేసిదానినాడు • చేయులోకంబెద్ది • యో
• యొసరెడు •

• గనుక - నామనసారనే • కల్పి నైవ •
• సేనుమోహించలేదెన్న • డై న - గాని
• నీవెవరిపూజుకారలగు • • సిరుపమముగ •
• నలుపబడితివెల్లరి • మొలు • గుల • మొనవయి •

17 గీ • దానిపోల్కి కెల్ల • ధవళిమల్మ్ర సియగు
• వానిసిగ్గుపాట • వ్రాసికొనుచు •
• అంచప్పిత్తెక్క • యదితాకుటకు • బిటు •
• వద్దిరయ్యయద్ది • యాపెచేయి •

18 ద్వి • నలవుతలంపులు • వ్రబలుచునుండు •
• నలరుదొడలచాటు • నందున్నయపుడు •

19 ఉ • తక్కువెవానివల్పునిమి • తంబగునాతనిమాటతెల్పెడు •
• మిక్కిలిమూయఁగాఁబడిన • నివ్వడియెంతయుమండుచుండెడు •
• తక్కువచేదలేరుతమ • మర్లగవచకోఁగఁబోనివార • ల •
• తక్కువ • యొకింతయెవలకు • రన్యలకున్తమవ్రేముఁజొపువార •

20 Nay, would I were so angered with the same
O hateful hands ! to tear such loving words :
Injurious wasps, to feed on such sweet honey,
And kill the bees that yield it with your stings ?
I'll kiss each several paper for amends.
Look, here is writ, — " kind Julia. " — unkind Julia
As in revenge of thy ingratitude,
I throw thy name against the bruising stones,
Trampling contemptuously on thy disdain.
And here is writ — " love-wounded Proteus. " —
Poor wounded name ! my bosom, as a bed,
Shall lodge thee, till thy wound be thoroughly healed ;
And thus I search it with a sovereign kiss.
But twice or thrice was Proteus written down :
Be calm, good wind, blow not a word away,
Till I have found each letter in the letter,
Except mine own name : that some whirl wind bear
Unto a ragged, fearful-hanging rock,
And throw it thence into the raging sea !
Lo, here in one line is his name twice writ, —
" Poor forlorn Proteus ; passionate Proteus
To the sweet Julia : " that I 'll tear away : —
And yet I will not, sith so prettily
He couples it to his complaining names.
Thus will I fold them one upon another :
Now kiss, embrace, contend, do what you will.

- 1) సీసమాలిక:— సరికాని- దానిపైఁ.ఁగినుక నాకట్టులం.బాడమె- సంతటి
ముద్దు.ఁనుదులఁబట్టి
.చించినారేసాడు.చేతులారా- హాని.కరమగుకందిరీఁగ-లటువంటి
.తీయతేనెన్ గోలి. .తెంపున- నద్దానిఁ గూచి నతేంట్లలనుఁ .గుట్టి
కుట్టి
.ఁపొలయించునటు- నేను.ముద్దుఁ బెట్టెదబదు .ల్లాఁగఁ .బ్రత్యేకం
బు. కాగిదంబు
.ముక్కలకున్ - జూడు- .మిక్కడ వ్రాయఁబడియె " దయాఁగల్గు
జూ.లియ " వయాపి
.హీనజూలియ.ఁతావ.కీనఁకృతఘ్నత.కున్ -బగదీరుచు.కొనుట. కేను
.ఁహేయతతోదుత.నీయుపేక్షన్ -గాలఁ.ద్రొక్కు-చునీపేరు.తోటదంతు
.నిటవ్రాయఁగాఁబడి.యె " .ఁసమ్రకరవిస్త.ప్రోటియన్ " పా-పము
పొటుపడినః
.పేర-నాయెదనిన్నుఁ .నేరుచుకొనునెట్ట.యెనీమగాయము.ల్లానుఁదనుక
.వెండియు.నిటునే.వేటాడెదదీని.ఁమొనసియెన్ని కఁగల.ముద్దుతోడ
.గాని- రెంఱో- యటు .గాకమూడో .సారు .లీయెడం బోట్రియన్
.వ్రాయఁబడియె
.నూరక నీవుండు.మోమంచిగాలి. నేనాఁకమృలోనిఁప్రశ్నక్షరంబు
.బరికించు వజ్రకొక .ఁపదమైన- నాదు .నా. మముతప్ప- నెగురఁజి
మృ కుముపైకి
.నుడిగాలి-యాద్దాని.ఁనొడసి-జంకుననూఁగు.క .క్కులుగలఁలండ
డ.కెక్కతేసి
.మఱియటనుండిభీ.కరనముద్రంబున .దిగచోయు.చూడుఁమట్టి
ర.యిటను

Act iii. Sec. i.

- 21 That man that hath a tongue, I say, is no man,
If with his tongue he cannot win a woman.

Act v. Sc. iv

- 22 O, 't is the curse in love, and still approved,
When women cannot love where they, 're beloved.

VENUS & ADONIS

- 23 Even as an empty eagle, sharp by fast,
Tires with her beak on feathers, flesh and bone,
Shaking her wings, devouring all in haste,
Till either gorge be stuff'd, or prey be gone,
Even so she kiss'd his brow, his cheek, his chin,
And where she ends she doth anew begin.

.వానిపేరొక పజ్జి.లోన వ్రాయుంబడె. .రెండుమార్లు .. కనిగిరి.

చేదగిన!

.దీనుడు (ప్రోటియన్..తెగ నేడ్చు) ప్రోటియన్..సాగనై నముద్దల

.జాలియాకు " ।

.దానినేఁగి చెద..నై న-మా నెద-నంత.చక్క గానద్దాని.జత పట చెను!

.వాడుపొంగి లెడుతన పేర్ల.తోడఁగాన!

.వానినితీరుగానొక.దానిమీఁద!

.నొకటిఁ జేచాద-నిపుడుము.స్తుంచు.కొంగి!

.లించు.కలహించు.మిచ్చగా.వించుమీపు!

21 ద్వి. .మాటాడువాఁడెల్ల.మగ వాఁడుకాఁడు!

.మాటలచేరిజా.మలఁగెల్వకున్న!

22 ద్వి. వలచినవారిఁజె.ల్వలువల్వకుంట!

వలపునకదితల.వంపునిక్కముగ!

23 గీ. ఎట్టులొకటజేగ వ.తెల్లి-ముక్కు-

.చేత-మాంసమ్ము.నమ్ములు.చించిపై చి!

.తెక్కలాదించుకొను.చెలు.మింగు-నటది!

.యెలములకొమ్మదియేవాని.యవయవములు!

24 What seest thou in the ground ? hold up thy head :
Look in mine eyeballs, there thy beauty lies
Then why not lips on lips, since eyes in eyes ?

25 The tender spring upon thy tempting lip
Shows thee unripe, yet may'st thou well be tasted.
Make use of time, let not advantage slip ;
Beauty within itself should not be wasted .
Fair flowers that are not gather'd in their prime,
Rot and consume themselves in little time.

26 " Ah me ! " — quoth Venus. " young, and so unkind ?
What bare excuses mak'st thou to be gone !
I'll sigh celestial breath, whose gentle wind
Shall cool the heat of this descending sun
I'll make a shadow for thee of my hairs ;
If they burn too I'll quench them with my tears.

27 What a'n I, that thou shouldst condemn me this ?
Or what great danger dwells upon my suit ?
What were thy lips the worse for one poor kiss ?
Speak, fair ; but speak fair words, or else be mute :.
Give me one kiss, I'll give it thee again,
And one for interest, if thou wilt have twain.

28 Sometimes he scuds far off, and there he stares ;
Anon he starts at stirring of a feather :
To bid the wind a base he now prepares,
And whe'r he run or fly, they know not whether ;
For through his mane and tail the high wind sings,

24 గ|| . ఎందుకటుక్రిందుఁజూచెద. వెత్తుసిరము।

. చూడునాకంటిపాప-లచ్చొటనునీడు।

. సొగసునెలకొను-ఁజూపులఁజూపులుండ।

. నేల పెదపులు పెదపులునెనయరాదు॥

25 మ|| . మరుల్కన్దొల్పెడునీడుఁవాతెఱ-ఁడలం. పన్నీదురేయీ. డెగ।

. నృపుచున్నాని-చవిన్గొనబడుటకు. నృపులంబుగానుంటి-వి।

. ప్రితిఁబోగొట్టకు-మొంటిఁమెదొరికినం. లోజాటిపోనీకుమేల్
ముఱుగఁనాదుతనంతసోయగ ముల్కఁబోల్కివ్వడినిక్రితగా

26 మ|| . అకటా-పిల్లఁడవంతఁమొక్కలుఁడవా-. యాచాఁనెపంబేలయూ।

. రకకావిం చెదుదాఁటిపోవుటకు- వే. డ్రిండ్రికయాయెండ-నే।

. నిఁకఁజల్లాచెదనూర్పుఁగాదుపులు-నెం. లేనాఁనెఱుల్విప్పిసి।

. డకునిదొచెద-వానికిన్గులనీ. టఁడప్పిపోనీచెదదా।

27 చ|| . ఎవతెనుఁదూలనాడెదవ. యిట్టలన-న్నటుగాకిఁకేమిగొ।

. ప్పువగ చెలంగుగామనవి. పట్ల-దియేల-కసింతముద్దుపె।

. ట్టవలదెనీడుఁవాతెఱ-క. టా-పలుకందగువంచయిందగాఁ।

. డవినుము-ముద్దునీవొకటి. డన్-గొనెదిఁనన్దివ్వితోదురగా।

28 సీసమాలిక:— . పారిపోవునొకపు. దూరముగా-మఱి. యటఁదేటిచూచె

దు-. నదిఁబడిను।

. జీమచిటుకుమన్న-సిద్ధపడునుఁజెచ్చె. రన్గలిపడిచేడిరన్గ-కింప।

. నటుపర్విడెడునొలే. కెగురునోయెవ్వార. లెరుగరు-వానికే. వరములయెడ।

. మఱిలోకనుండి-ము. వ్వురముగుగాడ్పు. తె. క్కలటులాడెడువెండ్రిక

లగువనకి

Fanning the hairs, who wave like feather'd wings
 He looks upon his love and neighs unto her ;
 She answers him, as if she knew his mind
 Being proud, as females are, to see him woo her,
 She puts an outward strangeness, seems unkind ;
 Spurs at his love, and scorns the heat he feels,
 Beating his kind embracement with her heels.
 Then, like a melancholy malcontent,
 He vails his tail, that, like a falling plume,
 Cool shadow to his melting buttock lent :
 He stamps, and bites the poor flies in his fume.
 His love, perceiving how he is enrag'd,
 Grew kinder, and his fury was assuag'd.

29 Hot, faint and weary with her hard embracing,
 Like a wild bird being tamed with too much handling,
 Or as the fleet-foot roe that's tir'd with chasing,
 Or like the froward infant still'd with dandling
 He now obeys, and now no more resisteth,
 While she takes all she can, not all she listeth.

30 When he did frown, O ! had she then gave over
 Such nectar from his lips she had not suck'd
 Foul words and frowns must not repel a lover,
 What though the rose have prickles, yet 't is pluck'd
 Were beauty under twenty locks kept fast,
 Yet love breaks through, and picks them all at last.

.పాడెడు-నదితనజోడునుఁ బరికించి- . వెండియు-నకలించు-ఁ బెంట్టికూడ
 . నెఱిగినట్టులదాని. యెడ-బదులాచుక- (చా. వలచినందునకుగ. రవ్వంబు
 తోడ
 . దావించిపడ్డట్టు- . దయమాలినట్టుల- . నెగిరితన్నుక- (దమి. నీనడించు
 . నేలిక పద్ధతి. (నేవగించివగచు. ప్రజవలెబోతుగు. జ్ఞంబుతోక.
 . ముడుచుకొనెడు-నద్ది- . పడుచున్న (కలికితు. రాయిపోర్కిఁ జెమట. వో
 యుపిఱుడు
 . లకును జలువనీడ. లనొసఁగఁ-దన్ను నే. లను- (జలముననీగ. లనుఁగటచె
 డు.

. నెట్టులద్దియలుక. నెనయుచున్నదో
 . కాంచిదాని (గోడి. గయునుచిదప
 . నెనరుతోడమిగులఁ. (దనరా రె-జల్లారె
 . గోవమంతయుమగ. గుట్టమునకు॥

[వ్యాడు.]

29 త. . (లేనుదావిగికాఁగి. లింపుచేవేడి . (సామ్యయలసటలఁ. జొక్కియ
 . వేమఱుఁ జేతిరా. పిడిచేతఘచ్చి. కంబదుపెట్టటు. కడువెంటఁదఱుమ
 . (నేమఱి (డప్పి. (యిట్టిపోలికను- . (బుద్ధగించిన పెంకె. బుడుతని
 (మాడ్కి.
 . నామెచే (కొనుదాని. కంతకుకొప్పు. కొనెనామెకోరిన. కోర్కెకుఁదప్ప॥

30 త. . (చెలువుఁదాతనిమాము. ((ట్టించుకొన్నఁ. . తెలితనవనిది. చిన
 యెడ-నకట
 . పొలఁతియతనిపెద. పులఁతుండి కోరి. యుండదమ్మి యిదేనెన
 క్కింతయైన॥

- 31 When he beheld his shadow in the brook,
The fishes spread on it their golden gills;
When he was by, the birds such pleasure took,
That some would sing, some other in their bills
Would bring him mulberries and ripe-red cherries

RAPE OF LUCRECE.

- 32 Then childish fear, avaunt ! debating, die !
Respect and reason, wait on wrinkled age ?
My heart shall never counter-mand mine eye ;
Sad pause and deep regard beseem the sage ;
My part is youth, and beats these from the stage.
Desire my pilot is, beauty my prize ;
Then, who fears sinking, where such treasure lies ?

.పెళుచగుమాటలు-వెండియు-మూతి-ముడుపులా-వగ లేవు. పో-వ
 ల్పవాని!
 .నలరుముండ్లున్నగో-యబడెడు-సొగసు-దాగవలపుదా-నితాళ
 ములెఱచు!

31 గీ|| .వాడు నేటదనదు-నీడఁజూడ-రమపు|

.వ్యారదానిమీదఁ-బఱచుమీలు|
 .వాడు శారస్లి-వేడుకన్బిట్టలు|
 .కొన్ని పాడుబండ్లు-కొన్నియిచ్చు!

32 సీ|| .నరియె-తెలివిమాలు-జంక -సీలేచిపో -రకఁంచుకొనుచుసం
 .తంబు చెందు!

.ముడుతలువడునీడు-కడవేచియుండు-న్యాయముపఱియున్వచా-
 రముచునాడు|
 .మది నన్నటికినైన-మళ్ళింపరాదనా-కన్ను-పోగలుగెలు-కడయు
 లోతు!

.తలపునుమానికీ-దగు-నాదువంతుజ-వ్వన-మిదివానిని-బాటఁ
 దోలు!

.వడిగఁరచ్చనుండి-నడిపించుననుగోర్తి-
 .నాకుఁజేతఁజిక్కి-నయదియంద|
 .మిట్టిసమయమందు-నెవఁడుభయంపడు|
 పొరుటకట్టిసాము-పరగుచోట!

- 33 Her lily hand her rosy cheek lies under
Cozening the pillow of a lawful kiss ;
Who, therefore angry, seems to part in sunder,
Swelling on either side, to want his bliss :
Between whose hills her head entombed is :
Where, like a virtuous monument, she lies,
To be admir'd of lewd unhallow'd eyes.
- 34 Without the bed her other fair hand was.
On the green coverlet ; whose perfect white
Show'd like an April daisy on the grass,
With pearly sweat, resembling dew of night.
Her eyes, like mari-golds, had sheath'd their light,
And canopied in darkness sweetly lay
- 35 Her breasts, like ivory globes circled with blue,
A pair of maiden worlds unconquered,
Save of their lord no bearing yoke they knew,
And him by oath they truly honoured.
These worlds in Tarquin new ambition bred ;
Who, like a foul usurper, went about
From this fair throne to heave the owner out.
- 36 The fault is thine,
For those thine eyes betray thee unto mine.

33 త॥ .తనకుముద్దిడనీక..తలిరుకై..లేమ. చెక్కిటికడ్డంబు. చేరుటకలిగి
 .కొనకొనియరుకెలం. కులమీటిపొంగె.దలగడ-పొందగఁ. దన
 కోర్కెననగఁ
 .దనరునామిట్టలఁ.దగఁబూడ్వఁబడియె. బూవుబోడిశిరంబు. పో
 లపుగ-నచట
 .బొనరెడు-సతిగుండ. మువలెనాకల్కి - పోకిరికనులస. బృత
 మువడంగ॥

34 డ॥ .ప్రక్కకుమించిపచ్చనిత. వాసిపయంజెలువారుకల్కిదా
 .కొక్కసచేయి-ముత్తయపు. తక్కుసఁజెమ్మట్రగమ్మిసచ్చికన్
 .నెక్కొనిరేయిమంచుమయి. నిండినతఃమిత్తపువట్టలొప్పెదుర్
 .మిక్కిలిదీకటినుడ్డిగె. నెచ్చెలికన్నులుతమ్ములోయన్
 ॥

35 త॥ .నీలంపునిరడాల. నెగడుదంతమ్ము. కాయలట్లందుచ. స్థవ-గెల్వఁబ
 డక॥
 .కాలెడుకన్నలో. కంబులజోడు..లాతినాపంటకొ. ల్వఁగలేడు
 తనడు॥
 .నేలికన్దప్ప-నెం. తేగారవింపఁ-బడువానిచేతను. బాసనుబొంది
 చాలక్రొత్తాసను. నలుపగనది యొ.డ సెజేడు. దానియొ.డయవె
 లినేయ॥

36 ద్వి॥ .ఈయెడఁదప్పనీ-నేమన-నాకు॥
 .నీయలచూపులే. నిన్నప్పగించె॥

శృంగారరసః

రఘువంశే స 6 శ్లో 81 ॥

- 1 సాయానితస్మిన్నభిలాషబంధం । శశాకశాలీనతయాననకుమ్ ।
రోమాంశలక్ష్యణనగాత్రయప్తిం । భిత్వావిరాక్రామదరాలకేశ్యాః ॥

శ్లో 82 ॥

- 2 తథాగతాయాంపరిహాసపూర్వం । సఖ్యాంసఖవేత్తభృదాబభాషే ।
ఆర్యేనృజామోఽన్యత ఇత్యథేనాం । వధూరసూయకుటిలందదశః ॥

స 13 శ్లో 52 ॥

- 3 అథమధువనితానాంనేత్రనిర్వేశనీయం । మనసిజతరుపుష్పంరాగబం
ధప్రవాళమ్ ।
అకృతకవిధిసర్వాంగీణమాకల్పజాతం । విసితపదమాద్యంయావసం
సప్రపేదే ॥

కుమారసంభవే స 3 శ్లో 66 ॥

- 4 మారస్తుకించిత్పరిలుప్తధైర్య । శ్చంద్రోదయారంభఇవాంబురాళిః ।
ఉమాముఖేబింబఫలాధరోక్ష్మే । వ్యాపారయామాసవిలోచనాని ॥

స 5 శ్లో 8 ॥

- 5 తంవీక్యవేపధుమతీ సరసాంగయప్తి । నిక్షేపగాయపదముద్భృత
ముద్వహస్తీ ।
మార్గాచలవృతిక రాకులితేవసింధు । శ్చైలానిరాజతనయానయయా
నతస్థా ॥

సిం గా ర ము

- 1 గీ|| . ఉవిదయాః కోడెకానియం. మన్నవలపు
 . దెలుపఁజాలకయుండెను. డిటపులేమి
 . బయులువడెగగుర్చాటుఁ నె. పంబుతోడ
 . నొక్కు నెఱులుగలా పెమ్మెనుండియదియు
- 2 గీ|| . వెలఁదియట్లుగునుః బల్కె-- వెండిబెత్తి
 . మూనుచెలి-యమ్మచోవున. మొండెడకని
 . సవ్వలాటకు-చిదఁనా. పువ్వుఁబోడి
 . కోఁజూపుల-దానిఁగ. స్థనియెనల్లి
- 3 గీ|| . అంతఃజెలువలక్కవ. లానుకల్లు
 . చిగురువిల్లుడకొమ్మఁకుపూ-- తగులుతలిరు
 . తొడవొడలికెల్ల- చనకుదా. వోచుఁగడ
 . హొయలుఁ తొలిఁబెంకి-జవ్వన- మొండెనతఁడు
- 4 గీ|| . విసపుమేతరికూడ-జా. బిల్లిఁ పొడుచు
 . తఱిఁగడలివలెనొక్కింత. యుటిదిత్తగ్గి
 . వర పెదనచూపులవ్దొండ. పండుఁమోవి
 . నెగడుఁ పలిమిడిమలకూఁతు. మొగముఁ ఁడు
- 5 గీ|| . వానిజూచి-చెమట. వట్టి-వడఁకుపుట్టి
 . యడుగుపెట్టలేక-యాఁగలేక
 . దారినడ్డుకొండ. తాఁకుననుడివడు
 . నంకవలెఁ పలిమల. పట్టియండె

స 6 శ్లో 83 ।

6 ఏవంశాదినిదేవషాః । సాశ్వేపితురభోముఖ ।
లీలాకమలపత్రాని । గణమామానసార్వతీ ।

స 7 శ్లో 74 ॥

7 తయోస్సమావత్తిషుకాతరాణి । కించిద్వ్యవస్థాపితసంహృతాని ।
ప్రీయంత్రణాత్స్యేణమన్వభూవ । స్వన్యోన్యలోలానివిలోచనాని ।

స 8 శ్లో 2 ।

8 వ్యాహృతావృతివచోనసందధే । గంతుమైచ్ఛదవలంబితాంశుకా ।
సేవతేష్టశయశంపరాబుక్తః । సాతథాపితయేపినాకినః ।

స 9 శ్లో 30 ॥

9 నేవభ్యలక్ష్మీందయితోపక్ల్యస్తాం । సస్త్రింరమాదశాతలే వీరోక్య ।
అమంస్తసాభాగ్యవలీషుధుర్య । మాత్రానముద్భూతవిష్యభావా

మేఘసంచేతే స 2 శ్లో 21 ।

10 తన్వీశ్యామాశిఖరిదశనా పక్వచింబాధరోష్ఠీ ।
మధ్యేతామాచకిరహణి ప్రేక్షణానిమ్ననాభిః ।
శ్రోణీభారాదలసగమనాస్తాకనమ్రాస్తనాభ్యాం ।
యాతత్రాస్తేయవతివిషమేస్పృష్టిరాశ్వేవధాతుః ।
శృంగారతిలకే ।

- 6 గీ॥ .చెస్పచుండనిట్లు. • జేజేలరుసిమిన్న ।
 .తండిచెంత వాంచితన మొగంబు ।
 .కేలబట్లకొన్న. కెందమ్మి రేకుల ।
 . • జగముతల్లి లెక్క. నలుపుచుండె॥
- 7 గీ॥ .కూడుకొనుటయందు. • గొంకునందుచు-సుంత ।
 .నిల్వబడుచు-మఱిమఱల్పబడుచు ।
 .నోరచూపులప్పు. దొందొంటదవులుచు ।
 . • నానకట్లు చేన. ఇంగజొచ్చె॥
- 8 గీ॥ .పల్కరించగబడి .బదులుమాటాడదు ।
 . • పొదువబడినపైట. లోవనెంచు ।
 . • మెత్త మార్మొగమున. • నత్త మిల్లెడునై న ।
 . నా పెమ్మిత్త గొంగ. • హళికయ్యె॥
- 9 గీ॥ .పేరిమిటియొనచు. • సింగారము కిటునగు ।
 .తనరుచుండగ నద్దమం దునగనగొని ।
 . • యెదువల • మేలుబంతి తా . నంచుమగుల ।
 . • సిన్బిలితనంబునందల. • చెమదిలోన॥
- 10 గీ॥ .పల్పన్మిఱదీగ. • బరగడునెలనాగ
 . నడువవ్వనంబున. న్ద చు • దామ ।
 . నూదిపల్కలున. సొంపగుమూర్తయ
 . నిండాఱబంపిన. దొండపండు ।

11 పాశేశవిష్ణస్త్రియమ్మగీమా । తత్రైవనేయాదివసాకియన్తః ।
సంప్రసాద్యయోగ్యస్థితిరేష కేశః । కరాహిమాంశోరపితాపయన్తి ।

(1) దూతీర్ష్యమూక్తమహా నిఖలమ్మదుక్తమ్ ।
సత్వాన్మోక్షేపరహితప్రవణాన్తతోకే ।
శ్రాన్తాసిహస్తమృదులాంగిగతామదృఢమ్ ।
సిన్ధుక్రతుత్రిసుకృతానివినాశ్రమేణ ।

(2) దప్తంబింబధియాధరాగ్రిమరుణం పర్యాకులోధావనా ।
ధృష్టిల్లస్తిలకంశ్రమాంబుగలితంభిన్నాతనుఃకంటకైః ।
అకణాజ్వరకాఢికంకణరుణతాగ్రంశరాధూన్వతి ।
కింభ్రామృత్యుటవీశుకాయకుసుమాన్యేషాననాన్ద్రాగ్రహీత్ ।

(3) మాశమ్లాసమనామనాగపితం నాలోకతేష్టభమ్ ।
నిర్యాతేదయితే నిరర్థమయంబాలావరంతప్యతే ।
అనీతేరమణేబలాత్పరిజ్జనై మూనంసమాలంబతే ।
ధత్తేకంతగతానసూన్ప్రియతమమ్ నిగ్రాంతుకాష్మవపునః ।

.నగెడువా తెఱఁగల. • ననబోడి
 నన్నని. • కొనుకులైదు • మచ్చ. కంటిబెదురు
 .లేడిచూపులవన్నె. లాడి-లోతై నపా
 క్కిలిఁగల్గు • చిలుకల, కొలికి-పిఱుదు
 .బరువుమైనదప్పమెల్ల న. వంగునుంత ।
 .చన్నఁగవ • వేఁగుతోడ నే. • యన్నమిన్న ।
 .యలరుచుండెడు-జెలువల. నలువదలచి
 .నలువయొనరించుతో • లిమచ్చు. • నాఁగనచట॥

11 గీ॥ .ఇదిగొనావిచ్చ పంబును. లేలువాడ ।
 .గడపునదికొన్ని పూటలు. క్కడ నెనీవు ।
 .ఇప్పుడిత్తావు సరిపడ దించుకయును ।
 .బొనరుచున్నాఁక- • చలివెల్లు. • మినుకులెన॥

1 గీ॥ ఏను చెప్పినదెల్ల చె-టినలిపితి ।
 వార-నీలాగు మేల్పేయు-వారులేరు ।
 కోమలీడస్పిత కటనా-కొఱకుబోయి ।
 పాటువడకున్న యున్నెము-ల్పొచ్చునెచట॥

2 గీ॥ దొండపండనికొఱి కెనీ. తొగరుమోవి ।
 చెమ్మటంబొట్టపరుగునం-జెనకెగొప్ప ।
 ఒడలుఱకు వడెన్ముండ్ల-ఁగి డెములసడి ।
 వడరకడవిచిల్క-కెదపూ-ల్పడ సెవదిన॥

3 చ॥ చెలువుఁడు మొక్కినగ్గనదు-చిన్నదిసుంతయునై ననెంతయూ ।
 బొలయలుకన్ మగండెడయ-బొక్కుచునుండెడునీమెయెవ్వడు ।
 బలిమిఁజెల్వసింజెలులు-వజ్రకుఁదెచ్చిననూరకుండునా ।
 తడరుగనిచ్చగింపమఱితాల్చెడుఁగుత్తకనంటుపానముల్॥

(4) కర్ణాదుంతుదమీవకోకిలరుతం తస్యాశ్రుతేభాషితే ।
 చంద్రేలోకదుచిస్తదాననరుచేషాగ్రేవసందశణాత్ ।
 చక్షుమీలనమేవతన్నయనయోరగ్రేమ్యగీణాంవరం ।
 హైమివల్యపితావదేవలితా యావన్నసాలక్ష్యతే ।

విక్రమార్వశీయే ।

12 తుల్యానురాగపిశునంబో తాథాబంధం ।
 పత్రేనివేశితముదాహరణంప్రియాయాః ।
 ఉత్పత్తిలంమమనఖే మదిరేక్షణాయా ।
 స్తస్యాస్సమాగతమివాననమాననేన ।

13 గూఢంనూపురశబ్దమాత్రమపి మేకాంతంశ్రుతౌపాతయేత్ ।
 వశ్యాదైత్యశనైఃకరోత్పలవృతేకుక్ష్వితవాలోచన ।
 హరేత్త్యైస్మిన్నవలీర్యసాధ్వసవశా న్మందాయమానాబలా ।
 దానీమేతపదాత్పదంచతురయానఖ్యమమోపాన్తికమ్ ।

14 అనధిగతమనోరథస్యపూర్వం । శతగుణితేవగతామయాత్రియామా ।
 యదితుతవనమాగమేతదైవ । ప్రిసరతిసుభృతతః కృతీభవేయమ్ ।

15 ఇథంరుణాద్ధమాంపద్రు । మంతఃకృణిశషట్పదమ్ ।
 మయాదప్తాధరంతస్యా । స్ససీత్కారమివాననమ్ ।

4 గీ॥ ముగుదవల్కఁగోయిలనుడి-యగునుజెగటు॥

చానమొగమగపడుదాఁక-చుందురుపస॥

కన్నుమూయమేల్లేళ్లాపె-కనులయెదుట॥

చేడఁగనకున్నవటకింపు-పెడితీఁగె॥

12 గీ॥ .తెలుపుచునరివలపఁనుఁగుతలఁపుఁగల్గు॥

.నాచెలువమాటయియాకు.నందమరెడు॥

.నోయుకనెప్పలుగలనా.ఁయింతిమోము॥

.నాదుమొగముతోఁగూడిన.ఁమాదిరిజెలి॥

13 త॥ .పడుతనావీనులం.బరఁగఁ ఁమంతనము .నందందెచప్పుదావంతయు

నైస॥

.ఁపడిలేకజెనుపెన్మఁ.నదెంచిమూయుఁ గాతనాకర్ణవఁ.ఁగైదా
మరలను॥

.జడుపుమైనీషేడ.ఁచచ్చటికిదిగి.పడియంతయుందగ్గి.బలిమిమైనాదు॥

.కడకునేర్పగుచెలి.కత్తెచేచేఁబ .జెడునడుగుగున,ద్వింపఁబడు
చు॥

14 గీ॥ .నాదుగోరికతీరకు.న్నతఱిమునుపు॥

.రేయినాకబృదున్నాఱు.రెప్పలగుచు॥

.నీదుకూటమియడట్లు.నెగడునేని॥

.పునెమునాదె-చక్కనికను.బొమలదాన॥

15 గీ॥ .లోనఁజవిలిముక్కా-లియె.లుంగుఁగలిగి॥

.నట్టియీఁతమిన్ననని.కట్టుచుండె॥

.వడిగనాచేతఁగఱవగఁ.బడినపెదవి॥

.ఁమొరయునెగయూపుకఁగలదాని.మామువలెను॥

16 యద్యచ్ఛూక్తం న కృదప్యవంధ్యయోః । పథిస్థితానుందరియస్యనేత్ర
యోః ।

తవయావినాసోఽపి సముత్సుకోభవేత్ । సఖజనస్తేకిమయాథసౌహృదః॥

17 అమ్మో-లదావిడవేపిఆవలీవైజలంతి ఆమేలగా-సహిమో ఆవేహిదా ।
వణమ్ । సుమరేసిస్థుపదంతి త్తణోవతణమ్ ॥

18 ప్రియమాచరితం లతేన్వయామేగమనే-స్యాః క్షణవిఘ్నమాచరన్త్యాః ।
యనియపురవ్యరాశనేతా । పరివృత్తార్థముఖమయాద్యదృష్టా॥

19 కీదవలహుహిలకృత్తహం- అణుణలంకగేణ హామికిన్తుదక్షిణస్సదేకిద
పచ్చాత్తావస్యభాఅమి ॥

20 కార్యాంతరితోత్కంఠం । దినంమయానీతమనతికుఛేగ్రి ।
అవినోదదీఘకయామా । కథంసురాత్రిగ్గమయితవ్యా ॥

21 కుసుమశయనంపప్రకృగ్గ్రానచంద్రమకీచయో ।
నచమలయజనస్త్వాంగీణంనవామణియప్తయః ।
మనసిజరుసంసావాదివ్యామమాలమపోహితుం ।
రహసిలఘుయోదారభ్రావాతదాశ్రియణీకథా ॥

22 ఇదంతయారథక్షోభా । దంకేనాంగంనిపిడితమ్ ।
ఏకంకృతీశకీరేఽస్మిన్ । శేషమంగంభువోభరః ॥

- 16 గీ॥ .ఓకతమున నయ్యు. నీవొకమార్తె స॥
 .నెవఁకంటఁబడెదో. ఓగురుబోడి॥
 .ఓబాళి జెందునీ వి. రాళివాడవగ్గాడ॥
 .చెలులమాటవేరె. చెప్పనేల॥
- 17 వ॥ అమ్మా నాపేరుతో గెచివును. నగులుకొన్నది- చెరిదీ విసిరించు-
 నెచ్చెలీయినామాటఁ దలంచుచుందువుగదా.
- 18 గీ॥ .అపేఁపోకకొక నీమఁ. మడ్డనొచ్చి॥
 .తిలవమేలొడఁగూచి. తీవనాకు॥
 .ఓగ్రమృజునాల్వలుగంటిసి. కనననిపుడు॥
 .కన్నదెనగముద్రిప్పుమొ. గింబుతోడ॥
- 19 వ॥ మోసగాఁడ- చుల్కనిదెందముఁగల్గదానఁగదానేను- వేడికొల్లకొ-
 నకున్నాను- గాని- పలుపురనువిదల్గొడివగచు నీకుఁబడిసెదను.
- 20 గీ॥ .పనివడుటచే నడంగిస. ఓబాళిగల్గె॥
 .పపలునడుపఁబడెగదుని. బృందిలేక॥
 .పొడవుజాములవేడుక. లెడయురేయి॥
 .యెటులనాచేగదుపఁబడు. ఁకమీఁద॥
- 21 గీ॥ .అలరుపానువుగానివె. న్నెలయుఁగాని॥
 .గందమున్నానికపుశీర్లు. గానినాదు॥
 .ఓమరునివెల్లఁకీహజ్జారి. వచ్చరయుఁగాని॥
 .దానికతగానితప్ప. మం. తనమునందు॥
- 22 గీ॥ .అరద మొరగఁగనాపెమై. నొరయఁబడియె॥
 .నినొటునామేనియందున. నిన్దియొకటి॥
 .ఓపునెముఁపొసగించె-నాయొడ. లునమిగిలిచి॥
 .ఓగాఘనంతయుఁబుడమి కెం. గయునుగదా॥

23 అనేకల్యాణిమృగాలకోమలం । వ్రతేనగాత్రంగ్లపయస్యకారణమ్ ।
 । ప్రసాదమాకాంక్షతియస్తవోత్సవః । సకింత్యయాదానజనఃప్రసాద్యతే

అభిజ్ఞానశాకుంతలం ।

24 ఇహిమంబిరభిభవ రేహిం । సుఉమారకేసరసిహాథం ।
 ఓదంశయంతిదామగాః । పమదాఓసిలీనకుసుమాథం ।

25 అధరఃకిసలయరాగః । కోమలవిటపానుకారిణౌబాహూ ।
 కుసుమమివలోభనీయం । యావన్నమంగేషానన్నద్ధమ్ ।

26 హాశాన కిందళే- ఇలింసతింవరవహూబాళసహ ఆరస్సతుపకిదగామహే
 హావణజోసిని శ్రీజోమాళిఖిలవిసుమరిదాసి- తహజఇతిత్తాగం వివి
 సుమదస్సం- హాశారవణిమేఘకాలే ఇమస్మలదాపా అపమిహ్నానస్సవ
 ఇతిరోపంపుత్త- ఇవకుసుమజోవృణావణజోసిని సినిద్ధపల్లవదావ ఉవ
 భోత్థమోసహితరే- హాశానిసూయే అవిజాగాసికింణిమిత్తంస ఉం
 దభావజోసిని అతిమేఘంపెద్ది- ఇఖివిభావేమికహేహి- జహానగా
 జోసిని అనుహపేణపా అవేణసంగదా- యేవ్యంగామలహం విహత్త
 గో అనుహాపం వరంశహేత్త- యేసోగూహంతు హాత్తగదో మ
 గోరహా ।

23 గీ॥ .♦కతములేక-శూఃడు.♦కరణిమెత్తనిమేను

.నొంచుచుంటివిట్టి.నోముచేత

.నెవఁడునీకనికరి.మువలచునబ్బంటు

.కనుగొనఁబడుచేమొ.♦నెనరునఁజెలి॥

పాట — బేగడ — జంపె.

24 " ఎత్తుగడ " .♦కొదమతుమ్మెదలొకింతగోలు ♦నూఁగుజడలతు

దలుగలదిరిసెఁపువులు

" తీరుగడ " .వివలుకనికరంబలతారందమ.♦వీనులఁగై నేయుచు
నుందుగి.

25 కం॥ తలరు♦తిగిమించువాడె

.నోలుపగులేగొమ్మజీడుఁబోలికచేతుల్

♦చెలువముగిమేనియంతట

.♦నలరువలెఁజన్వనంబు.♦నలరుచునుండె॥

26 వ॥ సకియ- శకుంతలా- తీయమావిగున్నంబెండ్లాడఁ గోరుకొన్నదీ

విరజాతి- నీచేదోటవెన్నెలయనుపేర్చడసె- దీనివటచితివికదా

అటననన్నే నే వటచితిసమ్మామంచితఱిసీ తీగెమ్మాకు సంటకుఁ

బొందుకలిగె- ♦గొన్నసహాయమునఁ ♦గొమరారునీతోటవెన్నె

లం ♦బొడము చివురునీతీయమావిగున్న ♦కుడువఁజెల్లు- నమ్మా

యనసూమా- శకుంతలయెందుకుఁ దోటవెన్నెల సంతగాఁజూ

చుచున్నదో నీవెఱుగుదువా- నాకుఁదోచలేదు నీవునాప్పుమా-

ఎట్లుతోటవెన్నెల లగినమ్మానితోఁ గూడెనోయట్లు తాఁగూడఁ

దగుమగనిఁ బొందుచునని (శ) ఇదినిక్కముగ నీతోనిగోర్కె.

27 యతో యతః పట్స్వరణోఽభివర్తతే । తతస్తతః ప్రీతితలోలలోచనా ।
వివర్తితభ్రూరియమద్యశిక్షతే । భయాదకామాపిహిద్మస్త్వివిగ్రహమ్ ॥

28 చలాపాంగందృష్టః స్పృశసిబహుశోవేషః సుతీమ్నః ।
తమాస్యాఖ్యామీవాస్వసేసిమ్మదుకణాకాంతికచరః ।
కరంవ్యాఘానవృత్త్యాఽపిబసితీనర్హస్త్వమధరం ।
వయంతత్వాన్వేషాన్మృగశకరహతస్తస్త్వంఖలుకృతీమ్ ॥

29 తదోవసంవోదారసమవితా ఏకమాద్రీశ్చ త్త ఆంరూపం పెక్ష్మీ — అణ
నూపగమిస్సంవావతహ - ఇమంజనంబద్ధవశోవిశేం పితవదం ఆజ్ఞాపగో
దమీవశివేదేదుం ॥

30 స్రీస్తాంసావతిమాత్రోహితత తాబాహూసుతోష్టేపగా ।
దద్యాపి స్తనవేషఘంసజహతిశ్వాసాః ప్రమాణాధికాః ।
బద్ధంకణశిషేషరోధివదనే ఘమాంభసాంజాలకం ।
బంధేనస్మిన్చైకహస్తయమితాః పర్యాకులామూఢకాః ॥

27 గీ॥ ఎచ్చటెచ్చటఁ దుమ్మెద .యెదురుకగులు ।
 .నాయెడనదురుచుండుక .నొయ్యిఁగొలిపి ।
 .యీమె- తిరిగెడుబొమ్మలతో .నిపుడునేపుక ।
 .వలపులేకయుఁజూపుఁహొయలు . వెఱపున ॥

28 త॥ .కనియదరెడు కడకన్ను - బల్కాటఁ
 .దడఁబాటుఁగలదాని .దాఁకుచునుండు ।
 .ఁవొనరుతుమ్మెద .నులిపు- మంతనము
 .చెప్పెడుతీరున .జెవియొద్దఁజేరు ।
 .కొని- త్రావుచుండువు .కూటమియసల
 .యినఁమోవి- నాపెచే .యివిదల్చుచుండ ।
 .ఁఁబునెముకల్గినదాన .పుగదలేఁటి .నిజ
 .మువెదకుటనేమి .మోసపోయితిమి ।

29 వ॥ సిదపఁ నామని తఱి వెఱ్ఱెత్తించు సోయగముఁజూచి (శ)నేపల్లి
 సోయెద- ననసూయా- యిట్లు కూడనిమాటలంచున్న ప్రియంవ
 దన్మాచి గౌతమితోఁజెప్పటకు ॥

30 త॥ .పొలపుగవంగిన .మూపులు- మిగుల
 .నెఱ్ఱనియటచేత .లెసఁగుబుజములు ।
 .కడవెత్తుటజ్జన్న .గవవడంకెడయఁ
 .బోవదిప్పటి- కూరుపులుమేరమీఱు ।
 .గులుకుపూవంటుపో .గులఁజిగిమించు
 .మోమునఁజెమ్మట .మురైములలు ।
 .ముడివీడనొక కేల .ముడువగఁబడెడు
 .నియఁబారినతల .వెండుకలెల్ల ।

31 వాచాంశమిత్యతియద్యపి మేవచోభి: |

కాండదాత్యభిముఖం మయభాషమాణే ।

కామంనల్గిత్తిమవా ననసమ్మభినా ।

భూయిష్ఠమన్యవిషయా నతుదృష్టిరస్యాః ॥

వి॥ అనాఘాతంపుష్పంకిసలియమబూసంకరమహై ।

రనావిన్ద్యంరత్నమ్మధునవమనా స్వాదితరసమ్ ।

అఖిరడంపుణ్యానాం ఫలమివ చ తద్రూపమనఘం ।

నజానేభోకారంకమిహనముపస్థాస్యతివిధిః ॥

38 అభిమతేమయిసంహృతమిక్ష్ణేతం హసితమన్యనిమిత్తకృతోదయమ్

వినయవారిశవ్యశిరిశవ్యశుః । సవివృత్తోమదనోశచసంవృతః ॥

34 దర్బాంకు రేణుచర్మణఃశ్రుతఞ్చైత్యకాండేతస్మిన్పితాకతిచిజేవషదానిగత్వా

ఆసీద్వివృత్తపదనాచవిమోచయన్తి । కాశాసువల్క్లలమనక్త మనిమృ
మాణామ్ ।

35 ధూమధూమకపోలమాననమురః కాతిస్యముక్తస్స నం ।

మధ్యేకాంతతరఃపరీకామవినతా వంశాభవిఃపాండురా ।

శోచ్యచపియదశనాచమదన కిష్టేయమాలక్యతే ।

పరాజిగామివశోపదేశమరుతాస్పృష్టాలతా మాధవీ॥

31 గీ॥ .మాటఁగలపదు- కాని- నే .మాటలాడు ।

.చుండఁజెవియొగ్గి నూలిందు .చుండు- నాడు ।

.మోమునకెదురుగాఁ దన .మొగమువిడచు ।

.కాని- మిక్కిలివేర్గాదు .దానిచూపు ।

32 ఉ॥ .ఁకొల్లనికొల్ల తేనె- మొసఁగుచ్చనిమానికె-గోరునాటులన్ ।

.దాలచనట్టిలేజపురు .తావిగొనంబడనట్టిపూవునుం ।

.బోలినదానిసోయగమ-ముండినోమ బ పేటిపంటగా ।

.బోలును-దానినేలుటకుఁబుట్టినయాతనిదెంతపున్నెమో.

33 గీ॥ .చూపువఁజలిగఁబడుమోము.జూడనేను ।

.ఁనొందుతలఁపుననగఁబడు.ఁహఁయలుమీఱ ।

.నడఁకువఁమెయినట్టఁబడిననడఁగల్గి ।

.పడఁతిచేపఁగిడు-బయల్పడఁడుఁహరుడు.

34 గీ॥ .ఁకతిములేకకాలు,గాయమునదెవబ్బ ।

.మొలకననుదుఁగొన్ని.యరుగింబరిగి ।

.ఁచెలువమోముద్రిప్పి.నిలిచెవిప్పుచునార ।

.చీరఁదగలకున్న.జెట్లఁకొమల.

35 త॥ .కడువాడు చెక్కిల్లల్.గలమోము-గట్టి

తగ్గినచన్దోయి.దనరెడునక్కు ।

.బడలిసఁలేకొను-నరిగినమూపు-

.లెంతయువెల్లన.యినమేనిచాయ ।

.ఁజెడవిల్తుచేగుంది.ఁజెలఁదుకకనిక

.రింపఁబడఁదగు-మ.టి-సాగసుమీఱు ।

.వడగాలిచేదాఁకఁ .బడునాకులుగల

.తీయమావిడితీగె .తీరునదోచు ॥

36 హామలగలేహానకరీతిదు. తంనుమనోగోవిదం- కరితజీవదావసా
దవ్యవదేశేగతస్సరంజోహద్ధంపావణస్సం—

37 తుష్టణితగేహితలం । మహాడణమలణోదివాపితత్తివి ।
స్థితగతవేగబళితం । తుష్టజంత్తమనోరహితలంగా—

38 కింకీతలైక్లమవినోదిభిరాద్రవాతాన్ ।
సంచారమూచలినీడలతాలవృంతమ్ ।
అంకేనిధాయకరభోరుయధానుఖంతే ।
సంవాహయామిచరణాపుతపద్మతామ్రా ॥

39 లదావళితసందావహరతమండేమిభూ ఓపరిభోతల.

40 ముహురంగుశిసంవృతాధరోష్ఠం । ప్రతిషేధాక్షరవిక్లబాభిరామమ్ ।
ముఖమంసవివర్తితపశ్చులాక్ష్యాః । కథమప్యన్నమితంనచుంచితంతు ॥

41 తస్యాప్రష్నమగూశరీరలులితా శయ్యాశిలాయామియం ।
క్లాంతేమన్మథరేఖపవనలినీ పతేనఖైరపితః ।
హస్తాద్భ్రష్టమిదంబిసాధరణమిత్యాసజ్యమానేక్షణో ।
నిగంతంసహసానవేతనగృహ చ్ఛక్నోమిశూన్యాదపి ॥

36 ప॥ ఏమో- వలపుజాబువాయుము- దానిం బువుజోడాచి- వేల్పు
వసాదమను నెపంబున- తేనిచేతఁ బెట్టెదను॥

37 గీ॥ .నీదుడెందమొకింతయు .నేనెఱుంగ ।
.మాపుబవలును నీపయి .నన్మరులుకొన్న ।
.నాదునెమ్మేనుమిక్కిలి .ననవిలుతుఁడు ।
.కనికరముఁ దొఱఁగినవాడ- .కాచుచుండు॥

38 గీ॥ సీదుబడలికవాయగి .నీతిగాలి ।
.వీతునాఁ మొరేకల .నీవలను ।
.దొడనుఁ గుంచుకొండఁ బెట్టెను .నొడలదాస ।
.యదుగులొత్తదునానీకు .హయగాను॥

39 ప॥ కాకజోగొట్టెన తీరజొంపమా తిరిగి ఁకూటమైకైపిల్చెదను॥

40 గీ॥ .పలుమఱున్వేళ్లతోమూయఁ .బడినపెదవి ।
.వలదనెడివాళిలు- మైచొక్కు .పాలు- తనరు ।
.కాళిలుఁగంటి మాఱొగఁమెట్ట. కేలకెత్త ।
.బడియె- నైనను- ముద్దిడిఁ .బడిగలేదు॥

41 తరువోజ :— .ఇదెమాపెమే ఁని చేనెరియురాతి.
పైనలింగనపూల.పానుపు-గోళ్ల ।
.పదనులవాయంగఁ.బడుమరుకమ్మ
.తగునిదెవాడిన.తామరాకుపయి ।
.నిదెఱుఁడుగవవడి.యెన్నేతినుండి-
యంతటనేనిట్టు.లరికట్టఁబడుక ।
.నుదుగఁతోదబ్బుచ.నబోజాల-రిత
.వారినప్పటికేఁ.బ్రబ్బలియిల్లువిడిచి॥

42 తపత్రసుగాత్రిమదన । స్వామనిశంమాంపునదాహత్యేవ ।
గ్లపయతియథాశశాంకం । నతథాహికుముద్వతీందివనః ॥

మాలవికాగ్నిమిత్రే ॥

43 విపులంనితంబచింబే । మధ్యేషోమంసమున్నతంస్తనయోః ।
అత్యాయతంసయనయో । మమజీవనమేతిదాహుతి ॥

42 క॥ చెలియాననవిల్లుదునిను !

.♦గలఁచె- నయిన- నన్ను నెపుడు, .గాల్చుచునున్నా !

డలపవలు చందమామన్ !

.♦జెలువడఁచినయట్లు .♦తొవలఁ .జేయదుసుమ్మా !

43 క॥ .వెడలపుసిఱుదులయెడ- నె !

.న్నడుమున ♦నకనకలు- బిగిత.నము ♦గుబ్బల బల్ !

నిడుపున్ జూపులయందున !

.♦నడ తెంచుచునుండె నిపుడునా ♦యుసుటిదిగో ॥

MERREMENT.

ALL'S WELL THAT ENDS WELL   *Act I Sc. I*

- 1 Full oft we see
Cold wisdom waiting on superfluous folly.

Sc. iii.

- 2 I have been, madam, a wicked creature, as you and
all flesh and blood are ; and, indeed, I do marry that
I may repent.

Act. iii Sc. ii.

- 3 Why, he will look upon his boot, and sing ; mend
the ruff, and sing ; ask questions, and sing ; pick
his teeth, and sing. I know a man, that had this
trick of melancholy, sold a goodly manor for a song.

AS YOU LIKE IT   *Act I Sc II.*

- 4 The more pity, that fools may not speak wisely,
what wise men do foolishly.

Act. ii Sc. vii.

- 5 Call me not fool, till Heaven hath sent me fortune.

హాస్య రసము.

1 ద్వి|| .కడు పెట్టి బానిస. గా మొస్తుబుద్ది!

.కడ చుట తటచుగఁ గందుముమరము||

2 ప|| అమ్మానీవలె- మఱియు- నందఱిలాగు- నేగూడకొక తెల్వి మా
లిసఁజంతువును- యి- నిశ్చయముగాఁ జెండ్లాడెద- నందుచేఁబళ్చ
త్తాపపడవచ్చునుక.

3 ప|| ఎందుకు- వాఁడుతనజోడువైపు చూచుక బాదును- మఱియుఁగు
చ్చెప్పెట్టి కుట్టినతనమెడ గుడ్డనవరించుకొనుంబాదును- బ్రీశ్నము
లదుగున్నాదును- వెండియుంబుకుట్టుకొనుంబాదును- ఈతీసుపిచ్చిగ
లయొకఁడొకపాటకై తనమేలైన మాన్యమమ్ము కొనుటనేనెఱు
ఁగుదును.

4 ప|| బుద్ధిమంతుల వివేకముగాఁ జేయుదాని వెఱ్ఱులువివేకముగ వివ
రింపరాదనుట మఱింతఘోరము.

5 ద్వి|| .పిలువకునన్నవి. వేకియంచీవు!

.కలిమిజేవుఁడునాకుఁ గలిగించువఱకు||

Act. iii Sc. ii.

- 6 Love is merely a madness ; and, I tell you, deserves as well a dark house and a whip as madmen do; and the reason why they are not so punished and cured is, that the lunacy is so ordinary that the whippers are in love too. Yet I profess curing it by counsel.

Yes, one ; and in this manner. He was to imagine me his love, his mistress, and I set him every day to woo me ; at which time would I, being but a moonish youth, grieve, be effeminate, changeable, longing, and liking ; proud, fantastical, apish, shallow, inconstant, full of tears, full of smiles ; for every passion something, and for no passion truly anything, as boys and women are, for the most part, cattle of this colour : would now like him, now loathe him ; then entertain him, then forswear him ; now weep for him, then spit at him ; that I drove my suitor from his mad humour of love, to a living humour of madness, which was, to forswear the full stream of the world and to live in a nook merely monastic.

Act. iv Sc. i.

- 7 Very good orators, when they are out, they will spit ; and for lovers, lacking (God warn us) matter, the cleanliest shift is to kiss.

6 వ! వలపుబొత్తిగజెట్టి- మఱియు- నీకుఁజెప్పెదే- బిచ్చివానివలఁతఁజే
 ఁకటిగడికిఁ *జబుకునకుందగును-వలపునఁబొగలువారట్లు శిక్షింప
 బడి కుదఁచఁబడకుంటకు గారణమేమన- జిగిర్పకులుగూడ వ
 లపుననుండు సంతసామాన్యముగా నాపిచ్చియున్న- దైనను- నే
 నుపదేశమున నదికుదఁచఁగలననిచెప్పెద- నాను- నేనీలాగాకని
 కాపిచ్చికుదిచిఁతిని- వాఁడుననుదనవలపుకత్తెగా బ్రాణనాయి
 కగా భావించవలయును- మఱియు- వాఁడునన్నుఁబ్రతిదినము బ
 తిమాలుకొనునట్లు లేడఁరచెదను- *చాపల్యముఁగల పశుచునై
 నేనాసమయమున కేడ్చెదను- మెత్తఁబడి- *చాంచల్యముకలిగి-భ్రాం
 తిఁగొని- *వాలకమువేయుచు- గర్వపడి- లేనిపోనియాహలతోఁ
 గోఁతిచేష్టలుసల్పుచు-దడఁబడి- నిలుకడలేక- కన్నీళ్లనిండి- చిటు
 నగవు *మొఱుకొని యుండెదను. బ్రతిదుఃఖమునకుఁగొంతయా-
 నేమనో *వ్యధయులేకున్న నేమాత్రమైనను- మొత్తమునై- చిల్లకా
 యలున్ శ్రీలునిట్టిజాతి *పశువులు- *గాన- వానినపుడేప్రేమించెద-
 నప్పుడే యసహ్యించెదను, వెంటనేవానిస్సంతోషపెట్టెద- దోడ
 నేప్రమాణముచేసి వాని *న్ని రాకరించెద- నప్పుడేవాని గూచి
 *విలపించెద- దక్షిణమెవానిపైనుమిసెద- నన్వలచినవానిన్ వాని
 పిచ్చివలపునుండి *తీవ్రోన్నాదప్రకృతికిఁబాటదటిమెద- ననఁగా-
 వాఁడొట్టువై చిఁగొని- యీమనుష్యసంఘమున్వదనాడి- *మునియై
 యొకమూల బ్రతుకు నట్లొనఁచెదను.

7 వ! భుంచిమాటకార్లు *తడఁబడినపుడుమియుదురు- వలపుకాఁద్రో-ప
 సలేనవ-డనరాదుకాని-మిగులనేవునఁజేయుటకు-ముద్దాడుట

8 Men are April when they woo, December when they wed ; maids are May when they are maids, but the sky changes when they are wives. I will be more jealous of thee than a Barbary cock-pigeon over his hen ; more clamorous than a parrot against rain ; more new-fangled than an ape ; more giddy in my desires than a monkey : I will weep for nothing, like Diana in the fountain, and I will do that when you are disposed to be merry ; I will laugh like a hyen, and that when thou art inclined to sleep.

9 O, that woman that cannot make her fault her husband's occasion, let her never nurse her child herself, for she will breed it like a fool.

Act v Sc iii.

10 Shall we clap into 't roundly, without hawking, or spitting, or saying we are hoarse, which are the only prologues to a bad voice.

CORIOLANUS— *Act IV Sc III.*

11 I have heard it said, the fittest time to corrupt a man's wife is wher she's fallen out with her husband.

CYMBALINE— *Act V Sec. V*

12 By medicine life may be prolonged, yet death Will sieze the doctor too.

8 వ॥ మగవాండుతముఁబెండ్లాడని కన్నయలబతిమాలు కొనునప్పడు
చైత్రమాసమువంటివారు-కాని- పెట్టియైనపిదపశూన్యమాస
మువలెనుందురు-కన్నయలుతమకన్యాత్వమందు వైశాఖముంబ
లెదరు-కాని- వారిల్లాండై శ్రీపద్మత నాకాలముమాలును- మగ
పావురముతనపెట్ట శంకించుటకన్న నెక్కువగనిన్ను నేననుమా
నించెదను- వానకఱచుచిలుకకంటె మిక్కిలికొదపెట్టెద- దిఘ
నికన్నమిగులఁజలముగానుండెదను- నాకోర్కులయెడఁగోరికన్న
ఁగొఱమాలియుందును- శోకదేవతకరణినే నూరకేడ్చెదను- మఱ
యనీవుల్లాసముగ నుండనిచ్చగించినపుడేనేరట్లచేసెదను- దుమ్ము
లగొండిలాగునవ్వెదను- వెండియనీవునిదురింపఁదలచినపుడే నేన
ట్లొసర్చెదను.

9 వ॥ భళీ- తనతప్పుతనమగనిపై మోపనియాడుది- తనంతనాపెతన
బిడ్డంబెంచ నీకుమేమననాపెఁబెంగలివలె దానికినడతమప్పును.

10 వ॥ చెడుకంతమునకుఁబీఠకలై నకేకరింతగాని-యుమియుటగాని- గొ
తుకువెల్గురాసిఁదని చెప్పుటగాని- మాని- వెంటనేసిద్ధపడుదుమా

11 వ॥ ఒకనిభార్యంజెఱచుటకు మిక్కిలితగినసమయమది యాపెపెనివి
టితోననిపడకున్నపుడనివింటిని.

12 ద్వి॥ బ్రతుకుపొక్కింపగఁబడుమందుచేత
మృతివైద్యునింగూడ.మింగెడుఁగాని॥

HAMLET—*Ac. I. Sec. V.*

- 13 But virtue, as it never will be moved
Though lewdness court it in a shape of heaven,
So lust, though to a radiant angel linked,
Will sate itself in a celestial bed
And pray on garbage.

Act ii. Sec. ii.

- 14 Fare you well, my lord.
These tedious old fools !

Act iii Sec. i.

- 15 If thou dost marry, I'll give thee this plague for
thy dowry : be thou as chaste as ice, as pure as
snow, thou shalt not escape calumny. Get thee to
a nunnery. Go, farewell. Or, if thou wilt needs
marry, marry a fool ; for wise men know well
enough what monsters you make of them.

Sec. ii.

- 6 None wed the second, but who killed the first.

- 7 The instances that second marriage move
Are base respects of thrift, but none of love :
A second time I kill my husband dead
When second husband kisses me in bed.

13 గీ॥ .అలమిపోకిరితనముఁస్వ.గాఁకృతిఁగొని।

.కోరినఁజలంపఁబడదును.గుణమొకప్పు।

.♦దివ్యమూర్తినిఁగలిసియున్.దృష్టిపడక।

.♦గుహ్యవాహ్యమెంగిలి.కూళ్లుగుడుచు॥

14 ద్వి॥ .♦మనఁగుముహూయిగా.నీవునాప్రభువ।

.విసిగించునీముదిఁ వెంగలివారు॥

15 వ। నీవు పెండ్లాడినయెడ నీకీఁ వ్యాసనేనరణమిచ్చెదను- మంచుగడ్డవలె

మచ్చలేకుండు- మంచునలెనిమాకలముగనుండు- మైననిశ్చయము

గా- నిందెందప్పకొననేరవు-నన్యాసిగులవరిమునకుఁబోముక్తసు

ఖముండు-మరుగాక- నీవు పెండ్లాడినకోరినచో నెట్టివానిం బెండ్లాడు-

మేమన- యెలివిఁగలవారు- నీవువారి నెట్లుపాడొనఁచెదవో తెలిసి
కొందురు.

16 ద్వి॥ .తొలివానిఁజంపిన.♦తొయ్యలికన్న।

.మలివానిఁ బెండ్లాడి.♦మనదెవ్వరైన॥

17 గీ॥ .సంపదన్ వృద్ధిపరచునీ.చపుతలంపు।

.గాని రెండవ పెండ్లికిఁ.♦గతమువలపు।

.కాదు-మలిసారినాదుమ.గూని.♦గెడి పెద।

.♦మత్తనన్మాత్సర్యనిమిటిఁచుం.చించునపుడు।

18 (1) I do believe you think what now you speak ;
 But what we do determine oft we break.
 Purpose is but the slave to memory ;
 Of violent birth, but poor validity ;
 Which now, like fruit unripe, sticks on the tree,
 But fall unshaken, when they mellow be.
 Most necessary 't is, that we forget
 To pay ourselves what to ourselves is debt :
 What to ourselves in passion we propose,
 The passion ending, doth the purpose lose :
 The violence of either grief or joy
 Their own enactures with themselves destroy :
 Where joy most revels, grief doth most lament ;
 Grief joys, joy grieves, on slender accident.
 This world is not for aye ; nor 't is not strange
 That even our loves should with our fortunes change :
 For 't is a question left us yet to prove,
 Whether love lead fortune, or else fortune love.
 The great man down, you mark his favourite flies ;
 The poor advanced makes friends of enemies.
 And hitherto doth love on fortune tend :
 For who not needs shall never lack a friend ;
 And who in want a hollow friend doth try,
 Directly seasons him his enemy.
 But, orderly to end where I begun.—
 Our wits and fates do so contrary run,
 That our devices still are overthrown ;
 Our thoughts are ours, their ends none of our own ;
 So think thou wilt no second husband wed ;
 But die thy thoughts when thy first lord is dead.

- 18 (1) సీ. నీవిప్పుపల్కు-దా.నిసరిగఁ నరసెద.వనితలంచెద-ఁగాన-. మన
ముతటఁచు!
.నిశ్చయించినదిమా.నెదము-బల్మిన్ఱొఁ దవి.కడుఁ గొంచెమువిలువ.
గలుగుఁనన్మృతికి!
.బొత్తి గన్తుదేశ.మున్దాసియగు-నద్ది-.చెట్టునఁదోరగా.యట్టలుండు!
.నింతవఱకు-ఁగాని-.యిఁకఁ నారముగ్గినఁబడియెడుఁగదిలింపఁ.బడ
క-మీకుల!
.నుఖ్యమ్ముగా-మన.ముందీచకవఱదెద. మెయ్యదిమనకగు. ఋణ
ముదాని!
.దుఃఖినమయమునం. దునమనమనుకొనె.దావంతమగియఁగా.
ర్యంబుతప్ప!
.శోకంబునకుఁగాని.శ్చోకకుఁగానియుం.డినశక్తియవ్వని. నిశ్చయ
ముల!
.తోవానిబొలయించు-నే. వఁకఁదుగ్గిలెడు. నానందముగ్గడు నచట
వంక!
.దురటిల్లు-వశటనం.తోషిగ్గఁ-మోదమ్ము. వనరెడుజెన్నఁ
య.పాయవండె.
.జగమిదికాదు.శా.శ్వరమింతెకాక-మ.నయదృష్టములతోమ.నవ
లపులును!
.మారుటఁబ్రముకాదు-.కారణమేమాన..నడుపునోవిధినిమ.న్మధుఁ
డు-లేక
.కాముఁ నడుపునో.కడుభాగ్యదేవత-.యాయంశము బరీక్షసేయ
నింక
.మనకువిడువఁబడి.యెను-గొప్పవాఁడుకుగ్గి.గిలిననీవున్ బరి.కింత
వఱని
.పిమ్మియుఁడుపరుగువెట్టు-ఁ.బేదహెచ్చినయెడ-. నలిపెడుశత్రు
నంగడులుగ

(2) Why, let the stricken deer go weep.
The hart ungalled play ;
For some must watch, while some must sleep :
Thus runs the world away.

Act. iv. Sec. iii.

19 We fat all creatures else to fat us, and we fat ourselves
for maggots : your fat king and your lean beggar is but
variable service, two dishes, but to one table : that's
the end.

.నిదివటకుమచేయ.దృష్టమున్గొలిచెడుఁ. బెరిమయేమనఁ గోర్కె.

దొఱఁగువాఁడు!

.హితునిఁగొఱతవడఁ.డెప్పటికైన-వెం.డియున్నఁ- గావలసియు.ండి

ననతండు

.కపటియయిననేస్త.కానిననుభవించు-. స్పష్టముగా- వానిఁబగతుఁ

జేయు!

.గాని-వరుసగ నెక్కడ మొనరిడితివ.యెడముగియగ-మన.యిచ్చ

లుమఱి!

.మన మానలింక ధ్వంసంబుకాబడునంత. ప్రతికూలముగ వడిం

బడుగువెట్టు!

.మనదుచింతలుండు.మనవిగ-ఁగావువా!

.నిఫలితములుమనవి-నీవుకలఁతు!

.కనుక-మాఱుచునువుఁ.గొరమ-నీతొలిభరణ!

.చెల్లు నెఱుఁడె.నీకు.చింతలు పెగు||

(2) గీ|| పోటుత్పన్నంక పొగలుచుంబోనిముత్ర

యక్షతమగునిట్టి. మాననిముత్ర!

కొందఱునిదుగింపఁ.గొందఱు మేల్కొన!

వలయు-నల్లు-జగము.వరుగువెట్ట ||

19 వ|| మనకొవ్వనకై జంతువులనెల్ల మనముకొవ్వెంతుము-పురుగులకొ

ట్టకై మనంతటమనముకొవ్వనుము-నీబలిసిన రాజను- మఱియు నీ

బక్కచిక్కినబిచ్చగాఁడునుంగేవలముమాఱుచుండెడు కంచములు

రెండుకూళ్లొక భోక్త కే-యది-ఫలితాధకము.

HENRY IV.—PART I.—*Act III Sec. I.*

20 Mincing poetry:—

'T is like the forced gait of a shuffling nag.

PART II:—

Act I Sec. II.

21 Have you not a moist eye? a dry land? a yellow cheek? a white beard? a decreasing leg? an increasing belly? Is not your voice broken? your wind short? your chin double? your wit single? and every part about you blasted with antiquity? and will you yet call yourself young? fie, fie.

22 But it was always yet the trick of our English nation if they have a good thing, to make it too common.

Act. iv. Sec. i.

23 Like an offensive wife
That hath enraged him on to offer strokes,
As he is striking holds his infant up
And hangs resolved correction in the arm
That was upreared to execution.

Sec. iii.

24 If I had a thousand sons, the first human principle I would teach them should be—to forswear thin potations, and to addict themselves to sack.

20 ద్వి॥ .కొరికి-యీదుపుకాళ్ల.గుఱిపుతట్టు।
 .గతి-బల్మిలాగిన.కవనముండెడును॥

21 ప॥ తడికన్న-నీర్లేనిమొగము-పచ్చనిబుగ్గ- తెల్లనిగడ్డము-నెంచుచున్న
 కాలు- బలిసియున్నకడుపునీకులేదా- నీకంఠముచెడలేదా- నీశ్వాస
 ముతగ్గలేదా-నీగడ్డమురెట్టింపలేదా-నీబుద్ధినీసిగ్గలేదా- నీస్థితియం
 తయున్నదిమిచేధ్వంసముకావింపఁబడెను-నీవింకనుబడుచువాడవ
 నెదవు-చీఛీ॥

22 ప॥ మాయాంధ్రేయులపరికృతి-వారికెద్దియైన నొకమంచివస్తువులభిం
 చినచో దానింబాడునల్పుట॥

23 గీ॥ .తన్నుగొట్టునట్లు.తనపెనిమిటకల్గి-
 .బుట్టఁజేసి-తన్ను.మొత్తనతని।
 .చేతికడ్డువాని.చిఱుకనివేలొడ।
 .బట్టాదుప్తభార్య.పగిదినుండె॥

24 ప॥ సాకువేగురుదుకులున్నప్పటికివాండ్రకునేనుమొదటమప్పుమా-
 నననీతివల్పు॥ సానములుమానుటకుఁ బ్రమాణముచేయుటయు
 సారాయికలవడుటయును॥

HENRY VI.—PART I—*Act II Sec. III.*

- 25 And I have heard it said, unbidden guests
Are often welcomest when they are gone.

PART II.— *Act IV Sec IV.*

- 26 How now, madam ?
Still lamenting, and mourning for Suffolk's death ?
I fear me, love, if that I had been dead,
Thou wouldst not have mourned so much for me.

PART III.— *Act III. Sec. I.*

- 27 Look, as I blow this feather from my face,
And as the air blows it to me again,
Obeying with my wind when I do blow,
And yielding to another when it blows,
Commanded always by the greater gust :
Such is the lightness of you common men.

Sec ii.

- 28 Like one that stands upon a promontory,
And spies a far-off shore where he would tread,
Wishing his foot were equal with his eye ;
And chides the sea that sunders him from thence,
Saying—he'll lade it dry to have his way :
So do I wish the crown, being so far off,
And so I chide the means that keep me from it ;

25 ద్వి॥ .ఓలువనివిందులు. వెళ్లి స వెళ్ళు॥
 .నలమినింపొదురం. చేవిన్న వాడ॥

26 గీ॥ .ఓసియింక నేడ్చు. చుం తెనీయివ్వుడౌ॥
 .వానికొటకు మైలఁ బట్టుచుం తె॥
 .యే నెమడసియున్న. నింతగా బ్రీయురాల॥
 .శోక మంద పంచు. నాకుదోచు॥

[.నూ కెడునాదె॥

27 త॥ .కనుగొను-మే-వెండు॥ .కన్నా మొగంబు. నుండియాదక-గాడ్చు
 .స-నదిమతియు నేవి. సరివై చినంత. లొంగు-నాగాలికి. లోబడు-వెండి
 .యును-లొత్తిక య్యడి. యు నెగయు సప్పు-..దురవు. కర్వలిదెబ్బ. కొ
 .డబడుచుండు॥

.ననయంబు-నటువంటి. దౌఢాల్కుడనము-..నలతులారామీకు
 .నలవడుచుండు॥

28 త॥ .వారిచేపగగు. పర్వతశిఖర .మందుండి-దవ్వుల. కగపడునవల
 .తీరముగని-దానఁదిరుగనాశించి- .తనదృష్టి నేగునం. తవడి-ద
 నగతి॥
 .మీటఁగోరుచు-నడ్డు. మించినకడలి .నెండించితనతోవ. ననయ
 .గొం తెమ్మ
 .గోరికఁబడువాని. కొమరున-మాళి. గోరియడ్డుగువాని. గుర్తి
 తునేను

Act. iv Sec. i.

- 29 And you shall have your will, because our king ;
Yet hasty marriage seldom proveth well.

Sec. vii.

- 30 But when the fox hath once got in his nose,
He'll soon find means to make the body follow.

Act. v Sec. vi.

- 31 The owl shrieked at thy birth, an evil sign ,
The night-crow cried, aboding luckless time ;
Dogs howled, and hideous tempest shook down trees
The raven rooked her on the chimney's top,
And chattering pies in dismal discords sung.
Thy mother felt more than a mother's pain,
And yet brought forth less than a mother's hope ;
To wit, an indigest and deformed lump,
Not like the fruit of such a goodly tree.
Teeth hadst thou in thy head, when thou wast born
To signify, thou cam'st to bite the world.

29 ద్వి॥ .పొందు స్వేచ్ఛ బ్రభు.పుపుగాన-ఁగాని
.తొందర పెండ్లి యుద్దుగఁ నచ్చినచ్చు॥

30 ద్వి॥ .తనమూతిదూరిన.తరువాతనక్క-
.తనువెల్లదూచుకఁ నా.ధనమందువేగ॥

31 సీ॥ .పులుగుపిట్టలు చెనీ.పుట్టక-నొక చెడు
.గుఱుకఁ-ఁతీతువయింకఁ .గుటిలమైన॥
.సమయమఁబుననిసూ.చన సేయుచాచెకఁ-ఁగు
.క్కలుకూసె-ఁబెకలిచెం.గాలిచెట్ల॥
.ఁగూచుకఁడెబొగ గూటి.కొనబొంలి కాకి-య
.పస్వరముగఁబాడె.పదరుబోతు॥
.పిట్టలుపదపడి.భీకరముగఁ-ఁనసా
.భారణముగనీదు.తల్లిఁపొసవ॥
.వేదనఁబొందియు-.వెండియు-ఁగోరిన
.దానికన్ననడుఁదక్కుపుఁగనె
.ననఁగబాగుగ నేర్పడ.నట్టిముద్ద॥
.యంతమంచిమానికేదగ.నట్టిపండు॥
.నీపుఁమునిపండ్లతోఁబుట్టి.నాపు-బగము॥
.ఁగఱచుటకునీపువచ్చితం.చెఱుక వడగ॥

KING JOHN—*Act IV Sec II*

32 To gild refined gold, to paint the lily,
To throw a perfume on the violet,
To smooth the ice, or add another hue
Unto the rainbow, or with taper-light
To seek the beauteous eye of heaven to garnish,
Is wasteful and ridiculous excess.

KING LEAR—*Act I Sec IV*

38 Not so young, sir, to love a woman for singing ; nor a
old, to dote on her for anything ; I have years on m
back forty-eight.

RICHARD III*Act I Sec III*

34 But then I sigh ; and, with a piece of scripture,
Tell them that God bids us do good for evil :
And thus I clothe my naked villany
With old odd ends stolen out of holy writ ;
And seem a saint, when most I play the devil

32 ద్వి॥ .బంగరుపూత మేఘంగారమునకు।
 .జెంగలువకురంగు. సేత-•నెత్తావి।
 .•సురపొన్న కెరవుతెచ్చుట-మంచుగడ్డ।
 .మఱినున్న సేయుట-•మఱియొక రంగు।
 .•నగవైరివిటనొ.నచుకట-పట్ట।
 .వగలు వెలింఁగెడు.•భానునికాంతి।
 .హెచ్చింపఁజే•వర్తి.నెత్తి పట్టుటయు।
 .•నచ్చవు•నగుఁబాటు-•నధికము-వృథయు॥

33 వ। అంతపడుచువాడగ్గానయ్య సాటకొఱకై స్త్రీనివలచుటకు- మ
 అంశముసలివాడఁగా నెందుకైననాపెపైసంతగా భ్రాంతిపడుట
 కు- నానొక్కినలువదెనిమిదేండ్లు వచ్చినవి.

34 గీ॥ .•వెచ్చనూతు•శ్రుతిఁజదివి.వేల్పుమనకు।
 .నాజ్ఞయిడఁ జెడునకుమంచి.యాచరింప।
 .ననదదొంగిలిశ్రుతిఫలి.తాధకములను।
 .గప్పినాఁకిడు•మునివలె.•గానిపిండు।

Sec. iv.

35 I'll not meddle with it: it is a dangerous thing: it makes a man a coward: a man cannot steal, but it accuseth him, a man cannot swear, but it checks him; a man cannot lie with his neighbour's wife, but it detects him: 't is a blushing shamefast spirit that mutinies in a man's bosom: it fills one full of obstacles: it made me once restore a purse of gold that by chance I found; it beggars any man that keeps it: it is turned out of all towns and cities for a dangerous thing; and every man that means to live well endeavours to trust to himself and to live without it.

MEASURE FOR MEASURE—*Act II Sc. IV*

36 So play the foolish throngs with one that swoons;
Come all to help him, and so stop the air
By which he should revive.

Act. iv. Sec. i.

37 Shame to him whose cruel striking
Kills for faults of his own liking?

35 వ| దానిజోలినాక క్కటలే-దదియు. నద్రవక ర మైన-దదిమనుష్యునిబిటికి
 గాఁజేయును-మనుజుఁడు దొంగిల నేరఁడదివానినిందించును-మానవు
 ఁడొట్టుఁబెట్టుకొన నేరఁడదివానినడ్డును-మర్త్యుఁడుతనపొరుగు వా
 నిభార్యతోఁబడుకొన లేఁడదివానిఁబొత్తి గాఁటఁబెట్టు - నదొక వెల
 వెలఁబోవుసిగ్గు మొగ ముదయ్య- మదిఁ దునిహృదయములోఁ దిరుగు
 బాటొనచుక-నదిజనునాటకములతోనించును-నాకొక పృథుతనం
 తదొరకినయొక బంగరుమూటనిచ్చివేయునట్లదివచ్చెనే- నదితన్నుం
 చుకొనుప్రతిమనుష్యునిబిచ్చఁగానినల్పు- నదియావత్కరమైనదని
 యెల్లపట్టణములనుండిఁజేరిమివేయఁబడెను-హాయిగాబ్రతుకఁగోరిన
 ప్రతిజనుండున్నుఁదానముక్తకొనియదిలేక జీవించును.

36 గీ|| .మూఁఛనున్న వానిఁబోషింపఁగోరి-వి|
 .వేకహీనులెల్లఁబిందుగట్టి|
 .వానిచుట్టు మూఁగి..వానిఁదేహకఁగలిగి|
 .నట్టిగానుపునరికట్టదురటు||

37 ద్వి|| .తాసల్పునప్పులొ.చవువారి-హింస|
 శోనిన వానిని.నీయనవలయు||

Sec. ii.

38 O place and greatness, millions of false eyes
 Are stuck upon thee? volumes of report
 Run with these false and most contrarious quests
 Upon thy doings! thousand escapes of wit
 Make thee the father of their idle dreams,
 And rack thee in their fancies.

39 Silence is only commendable
 In neat's tongue dried, and a maid not vendible

MERCHANT OF VANICE— *Act I Sec I*

40 (1) His reasons are as two grains of wheat hid in two
 bushels of chaff: you shall seek all day ere you find
 them; and when you have them, they are not worth
 the search.

Act. iii. Sec. v.

(2) This making of Christians will raise the price of
 hogs if we grow all to be pork-eaters, we shall not
 shortly have a rasher on the coals for money.

38 ద్వి॥ ఓయధికారమామో. గొప్పశనమ।
 .నీయందుఁగో లెడు. స్పష్టస్థానయ
 దృష్టలు-వారెం లే. నంపుటముల।
 .పుష్టి నీకుచె. యుల్లమిఁదికీస।
 .యములేనిప్రతికూల. మైన యన్వేష।
 .ములతో బర్విదున్. -బలునేర్పుమీఱు।
 .కొంటెచేష్టలుకమకు. నూత్రమనుచు।
 .బంటింపకే కుని. స్వత్రములందు॥

39 వ॥ రెండుగంపలయూఁకలోదాఁగిన రెండుగోదుమగింజలవలె- వానిత
 లంపులున్నవి- వానినీపుకనుఁగొనుముందుప్రాదెల్లవెదకెద-వవినీకు
 దొరకింపవుడు. వెదుకఁదగినవికావు॥

40 ద్వి॥ ఎరుగుగోసినయట్టి. పశువునాలుకకు।
 .నెఱిఁజెల్లఁగోకన్నకు మౌనమొప్పు॥

40 వ॥ శ్రీస్తమతస్థులనంభ్యహేచ్ఛించుట పండుకగిడునూల్గును
 హేచ్ఛించును. మనమందఱమును నూకరముంసోకముల
 బొగ్గులకంటుకొకపందిమాంసపుముక. తైలమునంబులు
 తలకుమనకులకము

MUCH ADO ABOUT NOTHING.

Act iii.. Sc i.

- 41 I never yet saw man,
 How wise, how noble, young, how rarely featured,
 But she would spell him backward ; if fair-faced,
 She would swear the gentleman should be her sister ;
 If black, why, Nature, drawing of an antick,
 Made a foul blot ; if tall, a lance ill-headed ;
 If low, an agate very vilely cut ;
 If speaking, why, a vane blown with all winds ;
 If silent, why, a block moved with none.
 So turns she every man the wrong side out,
 And never gives to truth and virtue that
 Which simpleness and merit purchaseth.

Act. v. Sec. i.

- 42 't is all men's office to speak patience
 To those that wring under the load of sorrow,
 But no man's virtue nor sufficiency
 To be so moral when he shall endure
 The like himself.

- 43 There was never yet philosopher
 That could endure the toothache patiently,

41 నీ॥ ఎంతటి మతిమంతుఁడెంతయఁదారుండు

.పదుచువాడెంతయ.బ్రమగునందఁ
 .గొడైనఁగానిముక్త.కాన-నిప్పటికాపె
 .హాస్యముచేయబో.నట్టినరుని
 .దెల్లగనున్నచో.జెల్లెలుగాదన
 .కతఁడున్నబాగుండు.ననెడునాపె
 .నల్కుపైననాడ-భళి.భళి-విరూపకునకు
 .బ్రతిగాజెడుగుమచ్చ.బ్రక్కితిసల్పె
 .బొడ్డపై-లిచ్చె.గిడ-పొట్టగానున్న
 .యెడఁగుహపిగజెక్క.బడినగుజ్జ
 .పక్కియకాయ-బాపురేనలుదట్ల
 .గిరువలినెకిరెడు.గాలిపడిగి
 .యూరకుంకియెడ-నెక-యేరికి
 .దలిం.పబకరాకున్నట్టి.నట్టిమొక్క

.వ్రతిదరుచిట్టిలాపెలోకంబునెందు
 .గిరముఁకొలిపి-మరియుమూ.స్వనచెలంగి
 .యెద్దికొనియెడు-దారి-కొక్క.నిద్రొన
 .మంచిగానామెయెన్నడునెంచఁగోదు

42 కం॥ జరములకల్లన్వాడుక . నరటబరుప్రకిందబాధ.పడువారలకో.

పునఁగిఁజూపుట-కాని-యెనె . మనచుకొనలేదుతాను.న
 చ్చినపట్ల

43 ద్వి॥ పలుకొప్పకన్బాధ.బడఁగోకన్దె

.గలిగినవేదాంగి.కలుగఁడిప్పటికి॥

OTHELLO—

Act II Sec I

- 44 Base men being in love have then a nobility in their natures more than is native to them.

Sec. iii.

- 45 O thou invisible spirit of wine, if thou hast no name to be known by, let us call thee devil.

- 46 Men should put an enemy in their mouths to steal away their brains? that we should with joy, pleasure, revel, and applause, transform ourselves into beasts!

Act. iv. Sc. i.

- 47 't is the strumpet's plague
To beguile many and be beguiled by one.

Sc. iii.

- 48 I do think it is their husbands' faults
If wives do fall. - Say, that they slack their duties
And pour our treasures into foreign laps;
Or else break out in peevish jealousies,
Throwing restraint upon us; or, say, they strike us,
Or scant our former having in despite:
Why, we have galls; and, though we have some grace,
Yet have we some revenge, let husbands know,
Their wives have sense like them: they see and smell
And have their palates both for sweet and sour,

44 వ॥ నీచులువలపుననుంటచేడమకు॥ నిక్కముగనున్న ధానికంటె-॥ బె-
చ్చుగనొకగొప్పదనముందమస్వభావములంగలిగియుందురు॥

45 వ॥ ఓకనుపడనికల్లుజీవుడ-నినైలుపుపేరులేనిచో-
దయ్యమనినిన్నిలుపనిముత్ర॥

46 వ॥ నరులుతమనోళ్ళిందమతెల్విదొంగలించు శత్రువులనునుచుకొనుట-
యానందముల్లాసముత్పత్తింతు పొగడ్తతో బనులుగా మనము
మాటవలసియుంటయు॥

47 ప్తి॥ .॥కులటకుఁగలుగుతెను॥లోత్రసేతె॥
.పలువుఱ-కొకనిచే.నంచించుదుట॥

48 సీసమాలిక:—

.నాయూహ-భార్యలు.నాయమఁదొఱగిన
.యెడవారిభతకల.యెగ్గులవ్వి
.వారుపేక్షింతురు.వారికతకవ్యము
.అొకవేళ-మనసాముత్రలొరులయొడుల
.మఱిపోసెదరు-కిన్క.మైనందియంబులన్
.మనలనిబంధము.లనఁగదించి
.తామువిరోధించెదరు-లేక-మనలఁద
.నాదరొకవగు-లేక-కొదువనలె॥

As husbands have. What is it that they do :
 When they change us for others ? Is it sport ?
 I think it is. And doth affection breed it ?
 I think it doth. Is't frailty that thus errs ?
 It is so too And have not we affections,
 Desires for sport, and frailty, as men have ?
 Then, let them use us well ; else let them know ;
 The ills we do, their ills instruct us so,

PERICLES

Act II Sc I

49 Here 's a fish hangs in the net, like a poor man's right
 in the law ; 't will hardly come out.

Act iv. Sc. vi.

50 What would you have me do ? go to the wars, would
 you ? where a man may serve seven years for the
 loss of a leg, and have not enough money in the end
 to buy him a wooden one ?

.దరుమనకిచ్చెడు ధనమసహ్యముతోడ
 -బాపురే-మనమును-గోపగూము!
 .గలవారము-దయనా-కసికంఠ్చెలువము
 .గాఁచియు-మనకుఁబ-గయనుఁగొంత!
 .కలను-తెలియనీమ, గలువారిఁ మాండుగ్రు
 .స్థమఁకరశీర్షిత్వతనదుననుష్ఠా!
 .వరుక్కి నెదిరు-వాసఁగిందరు
 .చేదుతేపలేఁగుఁగొంఁ హ్వలుండు!
 .వారిలకుఁ జేఁబరుఁటగున
 .కుగవారికిఁ గూర్పుఁగోరు!
 .నూహనేమో-కేడ్క-మ-య్యాయనుష్ఠాద
 .లం దెద విషది-కాన్కొకొక్క
 .యా-నదియఁ నల్పు ననియెంతు-జాపల్క
 .మాఁగిష్విభాఁది-శాచింస్సీ!
 .వాఁది-మ-మ-భ్రాత-నేడ్క!
 .లగుగోర్క-లు-చెపలత-ముగింపొవే!
 .మనయెడ్కిగలెని-వాఁలు-వారి!
 .యెల్ల-మనతప్పునేర్పు-చేతుఁగనిమ్మా॥

49 ప॥ తగవునందున్న పేదయాత్రినలె నాచేపవలఁక్కినది-పైకివచ్చుచు
 టకవ్రము.

50 ప॥ నీవునన్నమిచేయుమనెదవు- జగదిములకుఁబొమ్మందువా- యచట
 నొక్కఁజేసింట్లు కల్పఁగొప్పకొన్న టకుఁగొల్పవచ్చును-వఱియుం
 దువకొకఁ మరగాలె నఁగొన్నలినంత డబ్బులనికుండదు.

ROMEO AND JULIET *Act. II. Sc. III.*

51 Women may fall when ther's, no strength in men.

THE TAMING OF THE SHREW *Act. II. Sc. I.*

52 Say, that she rail ; why, then I'll tell her plain,
She sings as sweetly as a nightingale :
Say, that she frown ; I'll say, she looks as clear
As morning roses newly washed with dew :
Say, she be mute, and will not speak a word ;
Then I'll commend her volubility,
And say, she uttereth piercing eloquence :
If she do bid me pack, I'll give her thanks,
As though she bid me stay by her a week ;
If she deny to wed, I'll crave the day
When I shall ask the banns, and when be married ;

TEMPEST

Act II. Sc. II.

53 Were I in England now (as once I was) and had but
this fish painted, not a holiday fool there but would
give a piece of silver : there would this monster
make a man, any strange beast there make a man.
When they, do not give a doit to relieve a
lame beggar, they will lay out ten to see a dead
Indian.

51 ద్వి॥ పురుషులలో బలం బులగిన పుడు
 లెటవనొక్క పునీ త్ద్వపవచ్చు॥

52 నీ॥ ఆ పెత్తిరినయెడ నందుకిప్పుడు నేను
 యోగియైన లెనా పె గూయుచుందు
 నా పెత్తిరి జేప్పెద నా పె మొగంబుచి
 ట్లుంచుకొనుచునో - మంచు పలన
 నప్పుడే త్వాళిత మై యుపయంబుచ
 నలరుగులానిప్పు వట్టలా పి
 స్వచ్ఛముగానున్న దనియెన నా పెప
 లొక్క త్తెచనన యోక యుగగున్న
 చోనా పె నా గ్గిరి నేను మెచ్చెద మఱి
 యూ పెచుక్కు గను నా పాపమిచ్చె
 న నెన - నన్నా పువ్వు నా పి కేను
 నందన ముల్గి నన్నా పి నా ముగిస
 నండుమందు మరుగులు నెల్ల క గూడ
 రొప్పునున్న బ్రహ్మసమింకె ప్పడ నెక॥

53 వ॥ మునుపటివలె నేనాంజ్ఞయ కేశ మందంకి యీచేశ ప్రతిదీయించి
 నయెడ - నుల్లాసముగల ప్రయవివేకియు నచట నొకమాక యిడక
 మానడు - మఱి యక్కడ నీ సురజాతువుమానవుడుగా -
 రిగిరించుండు - నెట్టినింతువనువై నచట మమమృడగు నొకకు
 టిరిరిపగాని బ్రోమటను వారొక కాని నెట్టరుగాని యొకచచ్చి
 న యిండ్కి నీయునిజూడ బ్రతియెన నెచ్చ పెట్టదును.

TIMON OF ATHENS   *Act. III. Sc. IV.*

54   Who can speak broader than he that has no house to
      put his head in? such may rail against great
      buildings.

TROILUS AND CRESSIDA   *Act. II. Sc. II.*

55   'T is mad idolatry
      To make the service greater than the god

56   Full merrily the humble bee doth sing.
      Till he hath lost his honey and his sting :

54 వ॥ తనతలదాచుకొనుట కిల్లులేనివానికన్న నెక్కువగర్వముగా నెవఁడు
మాట్లాడఁగలఁడట్టివాఁడు గొప్పయిండ్లన్దాపించును.

55 ద్వి॥ .♦దేవునికంటెనధికముతతేన॥
ఁగావించుటయవివేకంబగుభక్తి॥

56 ద్వి॥ .పాదుచుండెడు♦నమ్మి♦భ్రమరమువేడ్క॥
.తోడఁదేనెయుఁ♦గొండిఁదొఱఁగెడువజ్రకు॥

హాస్య రస :

కుమారసంభవే ॥

- 1 గృహస్థానిషాణేహరవాహనస్య । స్పృశన్నమా కేసరిణంసలీలమ్ ।
సభృంగిణస్సూక్ష్మతరంశిఖాగ్రం । కషణన్ బభూవప్రమదాయపిత్రోః ॥

వికృమోర్వశీగో ॥

- 2 ఆంలఱదధింఘ్రిగ్గా - ససక్కగో మిమోలవిదుం ।
ఆందుమ్మా ఆవిలమే పడిహాది- తథావిమో ఆవిస్సందావ ॥

శాకుంతలే ॥

- 3 కావతిం పతిత్తాదుం- దుస్సందం అక్కంద- రాలరక్తిఆయిత
వోవణాఇణామ ॥

- 4 కింపుణ వివత్తుకా మోవిలలజ్జో ॥

- 5 శహవకిళశే విశిందివ । గహుశేకమ్మ వివజ్జణీలవ ।
పశుమాశణకమ్మ దాళుణే । అణులంపామిదు ఎవ్వశొత్తివ ॥

న వ్యసాన

1 గీ॥ కొనుచుమక్కంటి యెక్కుడు కొమ్ముదోయి ।
 .జగముతల్లి సింగంబు నో.జంబుడుకుచు ।
 .బెంగికడుసన్న మౌజుట్టు .మలుకలాగు ।
 .చాతఁడుద్దలిదండ్రిల హా.భికయ్యె ॥

2 ప॥ అ- యోనీ గట్టిగాఁ దగులుకొన్నది గదా- విడిపింపనేరను- సరే
 వీడిపింపనీలుకాదని నాకుఁదోచుచున్నది- కాని- యందాఁక విడి
 పించెదను ।

3 ప॥ మేమెవరము కాపాడుటకు- దుస్సంతునిఁగూచిక మొఱుబెట్టుకొ
 నుము- తపసికానలు రాచఁపొవుగలవికదా ॥

4 ప॥ అయ్యామీరు మతేమా వల్కఁగోరినట్టాన్నారు ।

5 గీ॥ అగడఁబడియును సాజమై .నెగడునెద్ది ।
 .యట్టిపనినెంతయు విడిచి .పెట్టరాదు ।
 .కడుఁ బసరములఁజంపెడు .బెడిదుఁడయ్యె ।
 .జాలిగుండియవాఁడెవో .బన్ని గట్టు ॥

శృంగారతిలకే ॥

6 ఏనంపయోధరయుగం పతితంనిరీక్ష్య ।
 భేదంవృధావహసికింహరిణాయతాక్షి ।
 స్థోవివేకరహితో జనతాపకారీ ।
 యోఽత్యున్నతః ప్రపతతీతికిమత్రచిత్రమ్ ॥

7 అజ్ఞాత్వా వనితోపమంత్రణ మవిజ్ఞాయాంధ కాశేగతిం ।
 భీమంయామికమప్ర తార్యమహతీం భిత్తిమన్దుఃఖ్యచ ।
 అప్రాప్యసిఖానికృంతనమనా రుహ్యనికం సాహసం ।
 కఃప్రాప్నోతిపరస్త్రియోనిధువనం మాగోఽపిటానామయమ్ ॥
 ప్రహసనే ॥

6 శీ|| .పడినగుబ్బనోయి .బరికించియిద్దాని
 .వాలుగంటియూర .కేలపొగల
 .తెలివిలేనిమొద్ద - .బలుదుండగీడయి ।
 .యెదుగువాడుకూలు .లేమివెంత||

7 శీ|| .♦చెలియ ♦మంతనమొంగక - :♦చీకటిసడ ।
 .గొసక - బెడిమండగుతలారింగనుమొంగక ।
 .గొప్పగోడదాటక - , జట్టు .కోతనడక ।
 .♦పరచెలింగూడు నెవడ - ♦పో .కిరి♦తెరువిది ।

MARVEL.

ALL 'S WELL THAT ENDS WELL *Act. I. Sc. I.*

- 1 Our remedies oft in ourselves do lie,
Which we ascribe to heaven: the fated sky
Gives us free scope; only doth backward pull
Our slow designs when we ourselves are dull.

Act. ii. Sec. iii.

- 2 From lowest place when virtuous things proceed,
The place is dignified by the doer's deed:
Where great additions swell't, and virtue none.
It is a dropsied honor.

Sec. iv.

- 3 A young man married is a man that's married

Act. iv. Sec. iii.

- 4 The web of our life is of a mingled yarn, good and
ill together: our virtues would be proud if our
faults whipped them not; and our crimes would
despair if they were not cherished by our virtues.

అద్భుత రసము

1 గీ || .మనకుఁ వలయుతోడు .మనయందెరఱుచుగ |
 .సలగు- దారిఁ జేవ .మంచిదెదము |
 .మనముబద్ధకింప- మనయన్నము వెళ్ళు |
 .కీడ్చెడునఁ వకాశ .మిచ్చియు విని ||

2 గీ || .సంకల్పముఁ బూచవం దమ్మ న్న . పోటునుండి |
 .కలకాకృతిచేతఁ తాప .పాపంబెల్లమ్మ |
 .పెన్పెరుదులు దారి న .స్పృహతోయు |
 .మంచిలేకున్న నది నాపు .మంచుకరువు |

3 ద్వి || .లేడెన్నఁగఁ బున .లేవఁగఁ గూడు |
 .నాజనుడన్ని చా .యలఁగెడిపోవు ||

4 ప || మంచిదెట్లొల్లినె కలగలుప నూలతో మనబ్రతుకు నేతయగు
 చున్నది- మనదోషములు తమ్ముఁ మాపింపకున్నచో మనసు
 గూములు గర్వించును- మఱియు- మనసుగూములు పోషింపని
 యెడ మనదోషములు .నిరాశఁ బెందును ||

ANTONY AND CLEOPATRA *Act. I Sec. III.*

- 5 Our separation so abides and flies,
That thou, residing here, go'st yet with me,
And I' hence fleeting, here remain with thee.

Act. ii Sec. i.

- 6 (1) We, ignorant of ourselves,
Beg often our own harms, which the wise powers
Deny us for our good ; so find we profit
By losing of our prayers.

- (2) The barge she sat in, like a burnished throne,
Burned on the water : the poop was beaten gold ;
Purple the sails, and so perfumed that [silver,
The winds were love-sick with them ; the 'oars were
Which to the tune of flutes kept stroke, and made
The water which they beat to follow faster,
As amorous of their strokes.

5 గీ || -మనవిరహమట్లునిలుచుఁ గ్ర.మృజుబరువిడు |
 .నిచటనుండియునాతోడ .నేగెదీవు |
 మఱియునిచ్చోటనుండినే .బరుగుఁగొనుచు |
 .నింనునీతోడు తన్నిల్చి .యుందుఁగానః

6 (1) గీ || .మనలనెఱుగలేక .మనకీడులన్దొల |
 .చడుగుచుందుము మాన- .మద్దెయిడరు |
 బుద్ధిగలుగువేలు.పులుమనమంచికై |
 .కనుక- (ఁగోరికలు చెడిననయంబు |

(2) నీ || .ఆ పెకూచున్ శ్న .విహారనొకప్పులఁ
 .ఁగ్రాలెనుమెఱుగిడ్డ.గద్దెయవలె |
 .తల్కుబంగరురేకు .తాపినతండెలు
 .గదికెంపుచాపలు .గాడ్వతమ్ము |
 .వలచునంతటికమ్మ .నలపులవిమ్మెడు-
 .దండుగోలలునచ్చ .వెండివయ్యె |
 .లయవేయునవిష్పిల్లంగోళపాటకుఁ
 .గాలముతూచిన .కరణి- మఱియు |

.దాముగొట్టునీరు .తమసూటిదెబ్బల |
 .చవినిమరగివిడువఁ .జాలకకడు |
 .ముందుకంటెవేగ .మునమాటిమాటికి |
 .మఱివచ్చునట్లొ .నరుచుచుండె ||

- 7 Age cannot wither her, nor custom stale
Her infinite variety. Other women cloy
The appetites they feed; but she makes hungry
Where most she satisfies; for vilest things
Become themselves in her; that the holy priests
Bless her when she is riggish.

Act. iii. Sec. vii.

- 8 Celerity is never more admired
Than by the negligent.

Sec. x.

- 9 Women are not
In their best fortunes strong, but want will perjure
The ne'er-touched vestal.

Sec. xi.

- 10 I see, men's judgments are
A parcel of their fortunes, and things outward
Do draw the inward quality after them,
To suffer all alike.

- 11 Wisdom and fortune combating together,
If that the former dare but what it can,
No chance may shake it.

7 తరువోజ :— .వడలింపజాలదు .వాధాకృత్యమాపె-
 .బాతగిలదుదాని. వైచిత్ర్య- మొందు. |
 .వెలదులుతాముమే. పెడుకోకలను
 .విసిగింతు- కాని- యా.బిడతస్వనెచట |
 .గడునటసంగద .గలిగించుచుండు-
 .గతమేమనగ- నింపు.గాదోచునామె |
 .యెడవన్నపులవెంత హే .యములయ్యు-
 .మునలునీవితాపె .పోకిరితనము ||

8 ద్వి॥ .జాగరూకతలేని.జనములచేత |
 .వేగమొత్తయునుని.వ్వెఱపొందబడును ||

9 ద్వి॥ .గరితవెల్లింబడుంగడు త్రిగూడ |
 .నెఱపేదటికముక .న్నియనై నజెఱచు ||

10 గీ॥ .జరుగుచుండువిధివ.శంకునమానవు |
 .లాచరించునెల్ల.యత్నములును |
 .లాగఁబడెదకొక్క .లాగందఱుద్దమ |
 .సరసనున్నవస్తు .సమితచేత ||

11 ద్వి॥ .తెలివి- దైవము- పోర- .దెగఁబడునపుడు |
 .తొలిదాని- గడువలే .చువిసిసుంతెన ||

- 12 When we in our viciousness grow hard,—
O misery on't!— the wise gods seel our eyes ;
In our own filth drop our clear judgments ; make us
Adore our errors ; laugh at's, while we strut
To our confusion.

Act. iv. Sec. iv.

- 13 This morning, like the spirit of a youth
That means to be of note, begins betimes.

Sc. xi.

- 14 The soul and body rive not more in parting,
Than greatness going off.

Sc. xii.

- 15 Sometime, we see a cloud that 's dragonsih,
A vapour, sometime like a bear, or lion,
A towered citadel, a pendant rock,
A forked mountain, or blue promontory
With trees upon 't, that nod unto the world, [signs;
And mock our eyes with air ; thou hast seen these
They are black vesper's pageants.

12 గీ || .మనముఁ పెనుపడమనసాప .మువ- నెఱిగిన |
 .ఁసురలు- మనకన్నులనన్త్రన .ముఱికియందె |
 .మూయుదుర్- మా పెదరు మన .నాయములను |
 .బూజసలిపింతుమనదుత .ష్టలనుమనల |
 .నగెదరు ఁగొడవలోపల .స్థగులుమనకు ||

13 ద్వి || .ఁభ్యాతిఁగొను ఁనెలఁ బ్రా.యపువానిబుద్ధి |
 .ఁభాతివేగమెయి ఁప్ర.భాతముఁతొడఁగు ||

14 ద్వి || .ఁఘనతతొలఁగిపోవు .కాలమందువలె |
 .ఁదనుఁవాత్మయంతబ్ర .ద్దలుకావెడయుచు ||

15 సీ || .మన మొక ప్పడుకనుఁ నొనెదముమబ్బును
 .రెక్కలుండినసాము.ఁకితి-నింకొ |
 .కప్పడెలుఁగుబటిఁ.చోప్పన-లేక-సిం
 .గముచెఱ్ఱునక-గోపు.రములకోట |
 .ఁరహిని-వేలలాడెడు.రాతిఁకొప్పెరవలె-
 .ఁబంగలుగలకొడ.పగిది-లేక |
 .నాలుకకరఁసం.ద్రంబునఁజొరఁబాటి
 .చెట్లనిగిడినకోన.సీమపోల్కి |
 .జగముఁగూరిచి-నుది-తలఁ.జక్కనూచి |
 .నెండియున్మనఁచూపుల.న్వేక్కించు |
 .ఁవికృతరూపులఁజూచితి.వికద-యిట్టి |
 .ఁసన్న-లవి-న్లుఁసంజవే.సములనరిగ ||

Sc xiii

- 16 All, 's but naught :
Patience is sottish, and impatience does
Become a dog that 's mad : then is it sin,
To rush into the secret house of death,
Ere death dare come to us ?

AS YOU LIKE IT

Act I Sc II

- 17 'T is true, for those that she makes fair she scarce
makes honest : and those that she makes
honest she makes very ill-favouredly
- 18 Can I not say, I thank you ? My better parts
Are all thrown down, and that which here stands up
Is but a quintain, a mere lifeless block.
- 19 He calls us back. My pride fell with my fortunes ;
I'll ask him what he would. - Did you call, sir ?—
Sir, you have wrestled well, and overthrown
More than your enemies
- 20 What passion hangs these weights upon my tongue ?
I cannot speak to her, yet she urged conference.

16 గీ॥ .అంతయున్నన్నిమాలిన- .దరయ-నోపున్ ।

.తెలివితక్కువ-♦సైరణఁగలుగమితగు ।

.బిచ్చికుక్కకు-మఱి-చావు-వచ్చువరకు ।

.మఱుఁగువడియున్న ♦మిత్తియిల్ .చోరుటకీడె ।

17 ప॥ అదినిజ-మేలన. న-దైవమెవరినందముగఁజేయునో వారినరుదుగ

మంచివారిని సచున్ . మఱియు- నెవరిఁ న్యోగ్యులుగా నల్పు.

నో- వారిన్గూపులఁగావించును.

18 గీ॥ .మీకువందనమనుచునే.♦వాకొనంగ ।

.జాలనా-నాగుణములన్ని .నేలఁగలిసి ।

.నక్కటాజీవమెడలిన.యొక్కమొద్దు ।

.నిక్కముగ మఱియునిచట.నిలువఁబడియె ॥

19 గీ॥ .తిరిగిపెల్చునతఁడ.వృష్టమఱి తీత ।

.నడఁగెనాదుగర్వ-.మతినినోర్కె ।

.దెలిసికొందు-చిలిచి.తే-హరితరిగ ।

.♦బగటకన్న నెక్కు.వఁగెలిచితివి ॥

20 గీ॥ .ఈబరువులఁకింత .యెన్దినానాల్కపై ।

.మోపినదియొ-కాని-యాపెతోడ ।

.బలుక నేరికుంటి- .బలుమఱు ♦భోతాహ ।

.పచోనన్నమాటు .వల్కనామె ॥

Act ii Sc iii

- 21 Know you not, master, to some kind of men
Their graces serve them but as enemies ?
No more do yours : your virtues, gentle master,
Are sanctified and holy traitors to you.
O, what a world is this, when what is comely
Envenoms him that bears it !

Sc. vii.

- 22 All the world's a stage,
And all the men and women merely players :
They have their exits and their entrances :
And one man in his time plays many parts,
His acts being seven ages. At first, the infant,
Mewling and puking in the nurse's arms.
And then, the whining school-boy, with his satchel,
And shining morning face, creeping like snail
Unwillingly to school. And then, the lover,
Sighing like furnace, with a woeful ballad
Made to his mistress' eyebrow. Then, a soldier,
Full of strange oaths, and bearded like the pard,
Jealous in honour, sudden and quick in quarrel,
Seeking the bubble reputation
Even in the cannon's mouth. And then, the justice.
In fair round belly with good capon lined,
With eyes severe and beard of formal cut,
Full of wise saws and modern instances ;
And so he plays his part. The sixth age shifts
Into the lean and slippered pantaloon,
With spectacles on nose and pouch on side ;
His youthful hose well saved, a world too wide
For his shrunk shank ; and his big manly voice,
Turning again toward childish treble, pipes
And whistles in his sound. Last scene of all,
That ends this strange eventful history,
Is second childishness and mere oblivion,
Sans teeth, sans eyes, sans taste, sans everything.

21 చ || .ఎఱుగవయయ్య- కొండలుఁ జూచిఁగొప్పయెనాశత్రువా!
 .నరయఁగ-నీకుఁగూడనటు.లయ్యెను నీనుఁగూంబులెగ్గనీ!
 .శరువడిఁజేసె-నేమిజగి.మోది-యెవ్వరికేదియంద-మ!
 .స్థిర-యతివానికిఁవోపము.తెన్నున నెంతయు వాధ చిట్టెడున్ |

22 చంపక మాళికా మాలిక :—

.అరియగనాట్యవాల జగి.మరితయు- నందలినాటకుల్నురుల్!
 .పొడవైనవానికిఁగలుగుఁ బోకిలురాకలు- నొక్కఁజొక్కఁడి!
 .శ్లోకగుఁననేడునేడుమలఁ .కన్నెడునాథవికా మందు- గ!
 .నైటసకఁదాదెఱుఁగఁగదించిన నేడ్చెడుఁకందుఁమందు-ఁటై!
 .ముఠియునులేతయెఁడఁబడి.మోమునఁజెన్నలరాకఁజంకలక!
 .నరుపుచుఁబుట్టుకంబులిడి- .నాగినిదెందముత్తీవ- ఁవ్వుకా!
 .యఁరహినిబ్రాహ్మ మఁబడికి.కన్నెడుశ్చుడు-వెన్న-ఁగొల్మియై!
 .నొరసినమాడ్కిఁ వేండ్రమగు .నూపుకాలువుచ్చుచు- (జొక్కిఁ
 చొక్కియె!
 .నైటి- చనలేమక నొప్పమఁబ.చంబునఁ బాడెడువన్నె కాడు-పై!
 .మరమునఁగోరమీసమెగ.మప్పుచు- బల్బిరుదందఁబాసలు!
 .నైటపుచు- నీటిబుద్ధివలె .నెగ్గెడుకీతిఁ విరంగినోటిలో!
 .నటిముఠిచేవులాడుఁమగఁ- .డాపయి-ఁగుండ్రినిబొడ్డయందమై!
 .తటచుగఁ గొప్పుచూపుముడు .తల్వడ- దిద్దినగడ్డమొప్పుగా!
 .విటివిగఁగన్నులందున .గభీరతఁమించగ మంచివన్నతి!

Song.

- 23 Blow, blow, thou winter wind
Thou art not so unkind
As man's ingratitude ;
Thy tooth is not so keen,
Because thou art not seen,
Although thy breath be rude.
Heigh, ho ! sing, heigh, ho ! unto the green holly :
Most friendship is feigning, most loving mere folly
Then, heigh, ho ! the holly !
This life is most jolly.
Freeze, freeze, thou bitter sky,
That dost not bite so nigh
As benefits forgot :
Though thou the waters warp,
Thy sting is not so sharp,
As friend remembered not.
Heigh, ho ! sing, etc.

.♦గటపుచు ♦లక్ష్యములైలుపు .న్యాయవిచారణకతక- యంత-

♦బెం |

.♦పటివద్దలై నవల్వ తొడు.గట్టటు వేగ్రగ- ముక్కునందుడా |

♦లు.రలుసులో చసంబులిక.వొందగ-(బ్రక్కనునంచియుండ-♦న|

.క్కటమెయి.జిన్న నాటనిడు.కాల్తాడుగొక్కెడ నొప్పుమీట-♦జె

.చ్చెరమగ గొంతుసన్న గిలి.చిన్న తనంబుననుండు పోలికన్ |

.మటిమటికీ చుక్కీచనుచు.మాటగ నాటవ వేష మేగు-నం |

,త-♦రయముతోడుతన్-బసిత.సంబుపదంపడివచ్చె♦నా-మయిన్

.దొరగిస కన్ను-పల్ల-చవి.తోడుద కెవ్వియులే-కి కేవియున్ |

గుఱుతులెఱుంగ నీ-కలమిగొ.♦బ్బున నేడవ జేవమిట్టులం |

.చఱుగడువింపుగాదనక.ఫల్గుడువంగముగింపుబొందెడున్ |

ద రు వు- ఛ న్యా సి రా గ ము - త్రి పు ట తా శ ము .

23 పల్లవి || .నీచునీచుచలిగాలి- నీ- .విధమగ పడదంత దయమాలి |

అనుపల్లవి || .నీచలియూర్వకూర్మమైన- .నీవగ పడమి ♦గృతఘ్నుని
వలె - .నీదుగోట వాడికానేర ||

మిత్రము || .దోహోపచ్ఛిక బయల్పై - మీ - .రుత్సవంబునఁ
బాడుడీ | .యాహ- యతిస్నేహమసహ్యం.బా- పలపవివేకమా ||
నోహో ||

1 చరణము || .కూర్మమైన యాకసమా - మంచునఁ .బేరుకొనుమ -
పేర్కొనుమా | ♦సారెకీవటు. కటవబో- పుప.కారములు మఱ
వఁబడుతీరున | .నౌర- హితుఁడవరాకుఁగొనఁబడు .నంతచుఱుకు
గాదునీదుకా | టోహో ||

Act. iii. Sec. ii.

24 Time travels in divers paces with divers persons.
I'll tell you, who Time ambles withal, who Time trots withal, who Time gallops withal, and who he stands still withal.

Orl. I pry thee, who doth he trot withal ?

Ros. Marry, he trots hard with a young maid, between the contract of her marriage and the day it is solemnised : if the interim be but a se'nnight, Time's pace is so hard that it seems the length of seven years.

Orl. Who ambles Time withal ?

Ros. With a priest that lacks Latin, and a rich man that hath not the gout ; for the one sleeps easily, because he cannot study ; and the other lives merrily because he feels no pain : the one lacking the burden of lean and wasteful learning ; the other knowing no burden of heavy tedious penury. These Time ambles withal.

Orl. Who doth he gallop withal ?

Ros. With a thief to the gallows ; for though he go as softly as foot can fall, he thinks himself too soon there.

Orl. Who stays it still withal ?

Ros. With lawyers in the vacation : for they sleep between term and term, and then they perceive not how Time moves.

Act. iv. Sec. i

25 I have neither the scholar's melancholy, which is emulation : nor the musician's, which is fantastical ; nor the courtier's, which is proud ; nor the soldier's, which is ambitious, nor the lawyer's, which is politic ; nor the lady's, which is nice ; nor the lover's, which is all these.

24 వ || కాలము వివిధజనులతో నానాగతులనడుచు- నెవరితో నడుగున కంచెలుగొనునో- యెవరితో గునగుననడుచునో- యెవరితో నాల్గు కాళ్లనెగురవై చివరుగిడునో- యెవరితో గదలకుండునో పల్పెదను- బ్రధానమైనది మొదలుకొని పెండ్లి లగ్నమువఱకు స్థలము చిన్ని కన్నియతో నడుగడుగన కంచెలుగొను- నవసరమైన నేడుదినము లేకేండ్లయి తోచును- సంస్కృత భాషాపరిచయము కొఱతవడు గురువుతోడ- మఱియుఁ బోలుకొన్న వా ములేని శ్రీమంతునితోడుత నదిగునగున నడుచు- నేమన- జదువలేడు కనుక మొదటివాడు హాయిగ నిడుంచును- బాధఁదెలియఁడుగాన రెండవవాఁడుల్లాసముగాఁ బ్రీతికెడు- బంధిమానిన స్వర్ణమగు చక్కపుబరువుతోలువాని కి మిగులత్స్నను- మలువానికే బ్రహ్మసకరమగు దారిద్ర్యభారములేలియ- దత్త- యుకొయ్యకు నడువఁబడు దొంగతో నాల్గుకాళ్లెగురవై చి వ్విడు- నేమన- వాఁడెంతమెల్లగనడచిన- నతివేగముగా నచ్చోటుఁ జేరితిరని తలంచు- చర్చి- న్యాయవాదులతో- విచారణ లేనిదినముల గదలకుండు- నేమన- వారలుగడువు గడుపునకు నడుమఁబడుకొందరు- కావున- గాలమెట్లు పోవునో కని డుట్టును ||

25 వ || విద్యాశాఖి నూత్నర్యము- గాయకునకు వివరీతకల్పన- రాజసభా సదురీకు గర్వము- యోధున కత్యాశ- న్యాయవాది కెల్లగడ- ప్రీతికి గొఱగామిరిసము- కాముకునకి వన్నియు నివ్వకారము- లివెవ్వియు నాకులేవు ||

---

26 A woman's thought runs before her actions.

27 Make the doors upon a woman's wit, and it will out at the casement: shut that, and 't will out at the key-hole; stop that, and 't will fly with the smoke out of the chimney.

Act. v. Sec. i.

28 The fool doth think he is wise, but the wise man knows himself to be a fool.

COMEDY OF ERRORS— *Act II Sec I*

29 Why should their liberty than ours be more?
Because their business still lie out o'door.

30 A wretched soul, bruised with adversity,
We bid be quiet, when we hear it cry;
But were we burdened with like weight of pain,
As much or more we should ourselves complain;

31 the jewel best enamelled
Will lose his beauty: and though gold bides still
That others touch, yet often touching will
Wear gold: and so no man, that hath a name,
But falsehood and corruption doth it shame.

Act iii. Sec. i.

32 Slander lives upon succession;
For ever housed where it gets possession.

26 ప॥ ఆదుదానిశల్లంపాపె చేయుపనికన్న ముందెపర్చిడును.

27 ప॥ ఆదుదానిచమత్కారము స్థలుపులమూయుఁ- డది- కిటికీదూరిపో
పు- నాకిటికీమూసిచ-వో- నది- తాళముకన్న మునుండి బైలువెడ
లు- నాకన్నమున్నప్పినయెడ- నద్ది- పొగతోఁగలిసి- పొగనైలు
పుసందునుండి పైకివచ్చును.

28 ప॥ అవివేకితావేకి సునితలంచుఁగాని- వివేకితానవివేకి ననితెలిసికొ
నును.

29 ద్వి॥ .మనకంటె ♦మఱి స్వేచ్ఛ.మగలకునేల
.మనివారికుండు ని.త్రైబునుగనుక ।

30 గీ॥ .దిక్కు-మాలినవారి డక్ర♦.తొక్కు-డు వడి ।
.యేడ్వ-విచి-♦యూ అడిలుడచి.యెకముకాని ।
.యట్ట♦.కొనులుబరుపు మన.కన్బినయెడ ।
.మనము-నాటియంత మొలపెట్ట.కొననలయును ।

31 గీ॥ మునులమొలుగిడ-నేగి- దాని.పొగను♦వలుగు ।
.♦కనకము♦.మిరా ♦పావె♦డు.గాసి-♦తాపు ।
.నకిదిగూడెదచెన్గు- గా.న-మఱి లేడు ।
.♦కన్బిన్బినదానివేరు .గలమనుజుడు ।

32 ద్వి॥ .నించెబ్రతికెడు .నపనింద.నెరుపు ।
.గాంచునెన్నటికి-నొ .క్కటజూరుచోట ।

Act. v. Sec. i.

- 33 The venom clamours of a jealous woman
Poison more deadly than a mad dog's tooth.

CORIOLANUS—

Act I Sec I

- 34 Your affections are
A sick man's appetite, who desires most that
Which would increase his evil.

Act. ii. Sec. i.

- 35 All tongues speak of him and the bleared sights
Are spectacled to see him. Your prattling nurse
Into a rapture lets her baby cry
While she chats him : the kitchen malkin pins
Her richest lockram 'bout her reechy neck,
Clambering the walls to eye him : stalls, bulks, windows
Are smothered up, leads filled, and ridges horsed
With variable complexions, all agreeing
In earnestness to see him : self-shown flamens
Do press among the popular throngs, and puff
To win a vulgar station ; our veiled dames
Commit the war of white and damask in
Their nicely-gawded cheeks to the wanton spoil
Of Phœbus', burning kisses : such a pother
As if that what so ever god who leads him
Were slily crept into his human powers,
And gave him graceful posture.

33 ద్వి॥ .లలి-వెట్టికుక్క ♦ప.ల్క-స్న మచ్చరము ।
 .గలచెలిచెడు మొఱ .ల్క దుషిషమించు ॥

34 గీ॥ .అకయస్సీకుఁగల్గి, నట్టికోర్కెలు- రోగ ।
 .వంతునాఁకలివలె .బరఁగుచుండు ।
 .వాఁడువానివ్యాధి .బ్రబలింపఁజేసెడు ।
 .వస్తువునకుమిగుల .వాంఛపడును ॥

35 నీసమాలిక :— .వానిఁగూరిచి ♦యెల్లభావలుపలికెడు-
 .మఱి- వాని .గనుటకు- ♦.మందదృష్టి ।
 .లుంబెట్టుకొనిరిను .లోచనంబుల- వాని
 .గనుచునీ ♦పేలుడు.గాయదాది ।
 .యేడ్పించెబిడ్డని ♦.సత్ప్రతిఁదప్పి- యవ్వని
 .బరికించుటకువంట .బానిసయును ।
 .వడితోడగోడల .బ్రాకుచుఁదనదగు
 .ముతుకగుడ్డన .ముఱికిమెడకు ।
 .బిగియించుకొనెడు- నూ.పిరివెల్పనీకయం
 .గల్గెరుంగులు ♦గవా.ఁక్రిము లింటి ।
 .కొప్పులువానిగ .నొనుటకు వేడ్కతో
 .బలుకెఱంగులగు- ♦చూ .పలులుపింత

Act. iii. Sec. i.

- 36 My soul aches
To know, when two authorities are up,
Neither supreme, 'how soon confusion
May enter 'twixt the gap of both, and take
The one by the other.

Act. iv. Sec. i.

- 37 extremity was the trier of spirits :
That common chances common men could bear ;
That, when the sea was calm, all boats alike
Showed mastership in floating.

Sec. iv.

- 38 O world, thy slippery turns ! Friends now fast sworn,
Whose double bosoms seem to wear one heart,
Whose hours, whose bed, whose meal, and exercise,

.వడిక్రిక్కి-ఱిసి యుండి- .కడునరుదుగఁ గనఁ

.బడుఁపురోహితులు •.ముగ్ధిక్కడిజనముల ।

.గుంపులఱొచ్చిఁ •.తెంపునఁనర్వసా

.ధారణమగుతావు •.కేరుకొనఁగ ।

.మొగి ములఁ నెరఱుకొన్న •.సొగసగురంగుల

.సలఁలెడుఁ మచ్చె •.తులఁదగుఁపువు ।

.బొండ్లు- మందువొడ్డు •.ముగ్ధులకెంలేయు ।

.నవ్వగించి- రట్టి •.జాఁగలిదిలి ।

.పొడమె- నెట్టిఁనాలి •.ముచ్చేలేలుపు- వాని ।

.యందుఁదూఱివాని •.కాఁపాలుబడె ।

36 గీ॥ .నామదిపొగ లెడు- దొరఁనములుకెండు ।

.నరిగ లేచినయడ్డెంత •.స్వర్గరెంటి ।

.మధ్యభేదముపుట్టెడు- .వఱియునొక్క ।

.దానిఁబాడునలుపునొక •.దానిచేత ॥

37 గీ॥ .ధైర్యమిడుమశోనించు- సా.ధారణాప ।

.దలఁదమంతసామాన్యజ •.నులుభరింప ।

.గలరు-సంద్రము నెమ్మది •.గాఁదనచుక ।

.నెడసరిగఁదేలఁజాలెడుం •.బడవలెల్ల ॥

38 నీ । .చాగురేజగమనీ •.జాఱునమయము-లె

.వ్వరిజోడుగుండెలే •.క్షైటవహించు ।

Are still together, who twin, as 't were, in love
 Unseparable, shall within this hour,
 On a dessension of a doit, break out
 To bitterest enmity : so, fellest foes,
 Whose passions and whose plots have broke their sleep
 To take the one the other, by some chance,
 Some trick not worth an egg, shall grow dear friends
 And interjoin their issues.

CYMEALINE—

Act II Sec III

39 't is gold
 Which makes the true man killed and saves the thief ;
 Nay, sometime, hangs both thief and true man. What
 Can it not do, and undo ?

40 I do think
 I saw 't this morning : confident I am,
 Last night 't was on mine arm : I kissed it.
 I hope, it be not gone to tell my lord
 That I kiss aught but he.

Sec. iv.

41 Let there be no honour
 Where there's beauty ; truth, where semblance ; love,
 Where there's another man : the vows of women
 Of no more bondage be to where they are made
 Than they are to their virtues, which is nothing.

.♦ నేకమానసము- నిం. కెవ్వరిగంట- లె
 .వరిపాన్పు- లెవరి♦సా.పాటు-లెవరి ।
 .యలపాటు- ♦లింజాకఁగలిసియున్నవొ-మఱి-
 .♦కవలునానెవరు ♦మ.క్కువ నెడపఁగ ।
 —
 .బడఁజాలకుందురో- .వారలీగడియలోఁ
 .గలహింతురల్పసం .గతిఁగురించి ।
 .యటులఁబగతుఁడొరుఁ గెల్వ ♦.నదునువేచి ।
 .పనికిమాలినతలఁపులఁ .బన్ని - కిన్క ।
 .గుట్రొక్కోదమనిదురఁబోఁ .గొట్టు కొనిరి ।
 —
 .సలుపుదుచుఁటటికము- వా.రలెఁచెలులయి ॥

39 గీ॥ .మంచివాని- బంగారుచం .పఁబడఁజేయు ।
 .గాచెడున్దొంగ- నింకయె.కాకొన్న ।
 .డిడ్డిఁబట్టాడనురించు- .నెద్దిబాగు ।
 .సేయఁజాలదదిమఱియుఁ .జెలువలేదు ॥
 40 గీ ॥ .తలఁతునదిగంటినేనీ ♦యు.దయమునందు ।
 .నిన్నరాతిరినాచేత .నున్నదద్ది ।
 .నమ్మెద- నదిముద్దిడి.నాను- నామగనికి ।
 .♦నుడువనేగెనొ ♦లాఁతిము .ద్దిజిలించు ॥

41 గీ ॥ .పరువు లేకుండెడు .స్వన్నె పరఁగుఁడోట ।
 .సత్యవేషముకలచో ని.జంబులేదు ।
 .వలపుబోనిమ్ము పెరమగఁ .డలరుపట్ల ।
 .స్త్రీలయొట్లు విభులయెడ .♦రిత్తివోవు ।
 .దమకడ్డమ ♦పతివ్రతా.త్వంబుకంటె ।

Act. iii. Sec. iv.

- 42 't is slander,
Whose edge is sharper than the sword ; whose tongue
Outvenours all the worms of Nile ; whose breath
Rides on the posting winds, and doth belie
All corners of the world : kings, queens, and states,
Maids, matrons, nay, the secrets of the grave,
This viperous slander enters.

Sec. vi.

- 43 I see, a man's life is a tedious one :
- 44 To lapse in fulness
Is sorer than to lie for need : and falsehood
Is worse in kings than beggars.
- 45 weariness
Can snore upon the flint, when resty sloth
Finds the down pillow hard.

Act. iv. Sec. ii.

- 46 I have heard you say
Love's reason 's without reason :

42 త || ♦.వేరుచుకొండపు.♦ప్రేరణ♦సురియ.కంటెను
 .వాడిచూ- .నద్దానినా- |
 .మీలువిపంబుల .మేటిసపకముల-
 .వడిజొరబడుగాలి.పైదానియూర్పు |
 .♦స్వాసలుపు- నెల్ల .జగముమూలలను
 .డువుగల్గ- బుడమిజేడుల- రాలు-జోలు |
 .బొలు- నధలనది- .పడుచులక జెడ్డ
 .♦మగువల- ♦గుర్త ♦న.సూధులకైయు ||

43 ద్వి || ♦.తిగిగనిపెట్టిన .దాచుననేను |
 .మగవానిబ్రతుకుశ్రీ .మకునాటపట్ట ||

44 గీ || .జరుగుబడినీసేతి .దొంగుటకడుజెట్టి |
 .యకానులెమిగల్గ .ననుటకన్న |
 .బుడమిజేడులయెడ .కొంగుటెరితయుజెడ్డ |
 .యకానులిచ్చగాండ్ర .యందుగన్న ||

45 ద్వి || ♦.అలనటరాత్తిపై .కననుజెడ్డ |
 .బలునోమరికిమాది.మరువగుగట్టి |

46 ద్వి || .నేమజీవిన్నాడ .నీవువారొకగ |
 .♦గామమూలమునకు .గతములేదనుచు ||

7 Our courtiers say all 's savage but at court :
Experience, O, thou disprov'st report.
The imperious seas breed monsters ; for the dish,
Poor tributary rivers ~~are~~ sweet fish.

48 Being scarce made up,
I mean, to man, he had not apprehension
Of roaring terrors ; for the effect of judgment
Is oft the cause of fear.

49 O thou goddess,
Thou divine nature, how thyself thou blazon'st
In these two princely boys ! They are as gentle
As zephyrs blowing below the violet,
Not wagging his sweet head ; and yet as rough,
Their royal blood enchafed, as the rud'st wind,
That by the top doth take the mountain pine
And make him stoop to the vale. 'T is wonder,
That an invisible instinct should frame them
To royalty unlearned, honour untaught,
Civility not seen from other, valour
That wildly grows in them, but yeilds a crop
As if it had been sowed !.

50 Notes of sorrow, out of tune, are worse
Than priests and faines that lie.

51 Our very eyes
Are sometimes like our judgments, blind.

47 చ || ♦.నగరునదప్పఁజైఁగలజ.నంబులు♦ముక్కడులందుకోటలో♦
♦.నిగిడెడివార-లానుడువు.నిక్కముకాదను ♦స్వానుభూతి.గొ♦
♦.ప్పగు ♦కడ ♦లీను ♦రక్కెసల ♦.నద్దిరతిండికిదీయనైన ♦మీ♦
♦.లంగనుచునుండునెం?యుఁజె.లగి♦పొరింబారిఁగొండకాలువలో♦

48 ద్వి || .అవివేకమున వెఱి .పందఁడుమనుజుఁ |
♦.డవుఁదచుకబుద్ధిభ .యమునకుఁ ♦గలము ||

49 నీ || .భళిభిఁగివి ♦.దివ్యప్రకృతీయెట్టు .శీరాచగిడ్డల.నీవలరెడు |
♦.తిమిక్ర క్రిందదాని .తిలనూపబోని ♦తె .మైర్లవలె వారలు
♦.మోస్తనయ్యు |
♦.వారి రాజస్వభా .నము కొండతుదినున్న .వృక్షముగ్గోనఁబట్టి
♦.క్రింపివినరు |
♦.నుడిగాలిమూక్తిరే ♦గడు- సద్విగూర్చెన్- .మొకయగపడ
కుండుప్రకృతి-మిప్పు |
♦.బడని ♦ప్రభులయ- నేరుపఁ .బడనిపరు- వొ |
♦.రుకిడఁజూడఁగోపని♦రాగి.రకఁ - ♦విత్తు |
♦.బడినతీరునఫలమిచ్చి .వారియందు |
♦.నై జముగబెర్గు ♦శౌర్యము ♦స్పన్నచుంట |

50 ద్వి || .ఎల్లెడన్ ♦శుగ్రీవప్రసన్ను♦రాగములు |
♦.కల్లాడుగురుపుకన్న ♦హేయములు ||

51 ద్వి || ♦.లలి-మనకనుగవ-లక్ష్మన♦యభిప్రాయ |
♦.ములతెఱంగుననొకఁప్పడుగుడ్డివౌను ||

52 Some falls are means the happier to arise.

53 Where in I am false, I am honest. not true, to be true.

Act. v. See. iv.

54 Poor wretches that depend
On greatness favour dream as I have done, —
Wake and find nothing.

55 What an infinite mock is this, that a man should have
the best use of eyes to see the way of blindness!

See v.

56 O most delicate fond !
Who is it can read a woman ?

HAMLET

At I & I

57 I have heard,
The cock that is the trumpet to the morn.
Doth with his lofty and shrill sounding throat
Awake the god of day ;

52 ద్వి || .కొన్ని పాట్లరయన.గున్నానముక్త !
 .•లెన్నెక నెత్తన.దృష్టపంతులను ||

53 ద్వి || .•దబ్బటిచోచోట.దనుమనమృదను ।
 .•నిబ్బద్దగుంటకై •.నిజమటెన్దాచు ||

54 గీ || .•శవెలిగొప్పతనము. దయకులోబడియున్న ।
 .కనికరింపవనిన.•యనదలెల్ల ।
 .కలగునన్నలోలి. కనెవరు-మేల్కొందుకొలి ।
 .వజ్జియునెడ్డియైన. •బొజయగుందు ||

55 ప || గుడ్డితనము - తరువుజూచుటకన్యతోపయోగములగు ।
 చూపులకన్యనుజూచుకలిగియుండుట దెలిసితిమిఱిగిజనగుబాటు

56 ద్వి || .పౌరచమత్కార. మైనదయ్యంబ ।
 .•యేరుజెలియగలరెలనాగమనసు ||

57 ద్వి || .నేడునిక్కంబుగ. నేవినినాడ ।
 .•గోడి-నయ్యదియేవే.కువజాటువాడు ।
 .•ఖంగనితనగొప్పకంఠంబుతోడ ।
 .•బొంగుచులేపెడు-నొప్పి•వేలుచును ||

- 58 But, look, the morn, in russet mantle clad,
Walks o'er the dew of yon high eastern hill,

See. ii.

- 59 Foul deeds will rise,
Though all the earth o'erwhelm them, to men's eyes.

See. iv.

- 60 The drain of eale
Doth all the noble substance often dout
To his own scandal.

See. v.

- 61 There are more things in heaven and earth,—
Than are dreamt of in your philosophy.

Act ii. See. i.

- 62 By heaven, it is as proper to our age
To cast beyond ourselves in our opinions.
As it is common for the younger sort
To lack discretion.

Act. iii. See. i.

- 63 To the noble mind.
Rich gifts wax poor when givers prove unkind.

58 గీ॥ కాని-కనుమ నీవు-కావిపచ్చడమను
 .గప్పకొనిపభాత.మొప్పమీట
 .నదిగొఱుర్పుదిక్కు.నందలిపొడవగు
 .పర్వతంబు.మంచుపై.దిగిగెడు॥

59 ద్వి॥ .మనుజులకనుగు.బాపపుపనలు
 .కనుపడుమన్నె.గప్పిననవ్వి॥

60 ద్వి॥ మంత్రయ్యుక్తజెఱచు.స్థోషణము
 .సంతయులిందె.నైవ.వగుమెషడు॥

61 ద్వి॥ .కలవు-శాస్త్రములనీ.కలగన్ననోగ్గ
 .పులకన్న.సభికము.పడిమి.మంట॥

62 గీ॥ .దైవమాసమాముదుపలి.తనమునైజ
 .ము-తలపులయెడపంశయ.మంగొనునట్టు
 .లెస్సాధారిణంబుగా.నెల్లిపిన్న
 .వయసుకము.వివేకంబు.వడియకుండు॥

63 ద్వి॥ .కృపవారుకూర్తుతా.నెకగొప్పమదికి
 .గడు.మేటియీవులుం.గరముజేగలగు॥

Sec. i.

64 (1) Madness in great ones must not unwatched go.

Sec. ii.

(2) Where love is great, the little doubts are fear ;
Where little fears grow great, great love grows there.

Sec. iii.

65 Words without thoughts never to heaven go.

Act. iv. Sec. v.

66 When sorrows come, they come not single spies,
But in battalions.

Act. v. Sec. ii.

37 Our indiscretion sometimes serves us well,
When our dear plots do pall ; and that should teach us,
There's a divinity that shapes our ends,
Rough-hew them how we will.

64 (1) ద్వి॥ .♦ఘనులైనవారలన్.గలిగినవెఱ్ఱి
.♦బెను♦శోధఁజేయ♦కు.పేక్షింపరాదు॥

(2) గీ॥ .♦అక్కజగొప్పప్రేమ.యెక్కడనుండునో
.యచటగొట్టి♦శంక.అగుభయంబు ।
.నచటఁగన్న♦వెఱపు.లెదుగుచుఁగూడునో।
.పెరుగుచుండుగొప్ప.ప్రేమయచట॥

65 ద్వి॥ .♦వంతులఁ♦దొంగరిన.♦పల్కులువేల్పు।
.చంత్రులఁబోలేవు.♦వెలఁగియెన్నఁగికి॥

66 ద్వి॥ .ఇడుములునే♦గుల్లె♦వేరకొంటి।
.నడచెంచుగాని♦క్రొన్న.న.♦జట్టగట్టి॥

67 చ॥ .మనయవివేకమొక్కపుడు.మంచియగునక్రవాఁడికుట్రలు॥
.♦బనుపడనట్లు-వెండియును..బాగుగనేపుచునుండునద్దియు॥
.మనకొకదైవమేయెదియొ.♦మానుగదిష్టచునుండుమాటికిన్ ।
.మానపనులెంత♦మొద్దుగనొ.నచక్కనీనున-మంచునెంతయున్

68 'T is dangerous, when the baser nature comes
Between the pass, and fell-incensed points,
Of mighty opposites.

69 to know a man well, were to know himself.

JULIUS CESAR— *Act I. Sc. II.*

70 He reads much ;
He is a great observer, and he looks
Quite through the deeds of men: he loves no plays,
As thou dost, Antony: he hears no music ;
Seldom he smiles, and smiles in such a sort,
As if he mocked himself, and scorned his spirit
That could be moved to smile at anything—
Such men as he be never at heart's ease
Whiles they behold a greater than themselves ;
And therefore are they very dangerous.

Act. ii. Sc. i.

71 But 't is a common proof,
That lowliness is young ambition's ladder,
Whereto the climber-upward turns his face ;
But when he once attains the upmost round,
He then unto the ladder turns his back,
Looks in the clouds, scorning the base degrees
By which he did ascend.

63 ద్వి॥ .కడుబలవంతులు.♦కలహింపనడుమ।

.బడిననీ♦రసులకు.బాధలువచ్చు॥

69 వ॥ తనుదానెఱుగుటచేయెరుగుదెలియుట- వానినేతేసికొన్నచో
నొకమగవానిబాగుగదెలిసికొనుటయగు.

70 నీ॥ .చదువునాశండు♦విశేషమగ-గొప్ప
♦ప.కీడుకు-♦డరయు♦.నెంజేనిజనుల ।
.కార్యములంబట్టి-♦కాంక్షింపఁజాటలు
నీపోల్కిగానమున్వీసఁడతండు ।
నరుదుగనవ్వెడు-.మఱి-తన్నుదా వెక్కి-
.గించుకొనునటు-హ.జియును-వాడు ।
.చేర్చివై సెనెం.తేరినన్ను లూరి
.కొలుపఁబడినతన.♦యెడఁద♦నీన ।

.డించునటునవ్వు-♦.నెంచగ-నటువంటి।
.వాడునమ్ము♦విగాఱు.వారిగాంచి।
.మనసునందునుఖము.♦నెనయరుకావున।
.♦వాస్తవముగఁగిడు♦న.సాయకరులు॥

71 త॥ .♦అదిసర్వసాధార.ణానుభవంబె ।
.♦యడఁకువలేతాస.కగునిచ్చెన-యట।
.నెదురెక్కువాడ్డుపె.కెత్తుమొగంబు ।
.కానిచివరమెట్టి.కడముట్టనతఁడు॥

72 Between the acting of a dreadful thing
And the first motion, all the interim is
Like a phantasma or a hideous dream :
The genius and the mortal instruments
Are then in council : and the state of a man,
Like to a little kingdom, suffers then
The nature of an insurrection.

See. ii.

73 When beggars die there are no comets seen :
The heavens themselves blaze forth the death of
princes.

.విదపఁ నిశ్చేడికిఁ. బృష్ట ముద్రిప్పఁ
 .బొడఁ గాం ను చుండు. సంబుదముల
 దుష్టతువకు. నారోహించి. తొలఁగినయట్టి
 .నీచసోపానముల్. నిరసించుచుండు॥

72 నీ॥ .కడుదీకరంబగు. కార్యము నేయుట
 .శంతకును చదున. యట్టితలఁపు।
 .సకు. సడిగల్గు. సం. తిరవంతునున్ మాయ
 .పోల్కి. ఘోరస్వప్న. మువలెనుండు।
 .నేహమందుండి. యెంతే. శక్తులన్నియున్
 .బొలపుగ నడుపుచీవుండు-వదప।
 .డియు. నిందియింబులా. పయిసభఁ గూడి
 .కార్యా. లోచనంబున. మరియుండు।
 .మతియుమానపునకు. దరువాతఁగల్గిన।
 .యట్టితియుమిగుల. సనుభవమున।
 .దివిరితిరుగుఁబాటు. తెన్నున నేపారు।
 .కొక్కచిన్నరా. ప్ప. మోయనంగ।

73 కం॥ కనుపడవుతో కనుక్కలు।
 .మినుచక్కిన్బిచ్చగాండు. మృతులై నయెడన్।
 .పనివడిరాజులచావున్।
 .గనగుఁగుఁదనంత. బయలు. చాటుచునుండున్॥

- 74 Of all the wonders that I yet have heard,
It seems to me most strange that men should fear ;
Seeing that death, a necessary end,
Will come when it will come.

Act. iii. Sce. i.

- 75 As fire drives out fire, so pity pity—

Act. iv. Sce. iii.

- 76 Ever note,
When love begins to sicken and decay
It useth an enforced ceremony.
There are no tricks in plain and simple faith ;
But hollow men, like horses hot at hand,
Make gallant show and promise of their mettle;
But when they should endure the bloody spur,
They fall their crests, and, like deceitful jades,
Sink in the trial.

- 77 There is a tide in the affairs of men,
Which, taken at the flood, leads on to fortune ;
Omitted, all the voyage of their life
Is bound in shallows and in miseries.
On such a full sea are we now afloat ;
And we must take the current when it serves ;
Or lose our ventures.

74 గీ॥ . ఏనువిన్నయబ్బకముల.నింతవఱకు।
 .నాకుఁగనుపడుగొప్పవి.త-తనయిచ్చ।
 .గలుగుఁడప్పని.గతిచావు.కనియెట్లెల్ల।
 .వారల్కుడువెఱపున.కడఁకుచుంట॥

75 ద్వి॥ . మొనసివేఁకిరివేఁకి.లో గోలుట్లు।
 కనికరిముని. కరమెడఁబాపు

76 త॥ . అయమనీవెన్నె.కైకమఁ
 బ్రేమ కృశించి చెడిపోవు.నెడఁదివెంత।
 మరియాదజూపు- (జ.మత్స్యకైలుండఁ
 .బోవచ్చనమృతం.బున-ఁ గాన-వెల్లి।
 .నకులు-పనిపడకం.తెకుఁ జిల్లుకైక
 .గుట్టములటు .మ.గోఁటుఁగెన్నతుఁ।
 . . కొరగెదకు పక్షి.నోర్వకపోట్లు-
 .తెలువాలిచ్చిదొంగి.తెట్టువలవలె॥

77 తి॥ . నరులకార్యంబుల.న నరునొక్కయల-
 .పోటునదానిని.బొందిననడుపు।
 .సిరికి.నడ్డానిని.జేకొనరేని.యవ్వోదాజీవ.యాత్రంతలోతు।
 .తెరిగినయెడ నాప.దలఁగెట్టబడు-
 ని.పుడుతేలుచుంటి మా.పూణ్ వర్షిని
 .మఱియునా.జెల్లువ.నమ్ర న మందవలయు-ఁ
 .దప్పినచోనోడె.దము. పన్నిదముల॥

Act. v. Sce. iii.

78 O hateful error, melancholy's child,
Why dost thou show to the apt thoughts of men
The things that are not? O error, soon conceived
Thou never com'st unto a happy birth,
But killst the mother that engendered thee.

HENRY IV—PART I.— *Act I Sce II.*

79 If all the year were playing holidays,
To sport would be as tedious as to work;
But when they seldom come, they wished-for come
And nothing pleaseth but rare accidents.

Act. iii. Sce. ii.

80 when he had occasion to be seen.
He was but as the cuckoo is in June,
Heard, not regarded:

PART II.— Induction.

81 Open your ears; for which of you will stop
The vent of hearing when loud Rumour speaks?
I, from the orient to the drooping west,
Making the wind my post-horse, still unfold
The acts commenced on this ball of earth;
Upon my tongues continual slanders ride,
The which in every language I pronounce,

78 మ|| . అకటామిక్కిలి హేయమైన పోరపాటా-
 చింతచొప్పి - యెం!
 . దుకుంగిచ్చిచేదాదేని వస్తువుల
 నెంతోయపాదాహాసూరలో!
 . హకు-చవప్పా- సుభాభచిసూత-
 సుఖన.నొక్కెంబురాచోవు-మాం!
 . సకనీవుంబరిమాచి- పోయిదుము . గనన్బిరూకన్బిరికె||

79 గీ|| . తలవసేట్లెగనాటాడు ♦ సెలవుపొచ్చిస్తా!
 . లయన-చబ్బి చేయునటలాడు ♦ బయలువిసుగు!
 . నలుపు-వియమిచ్చిస్తా ♦ మిచ్చి లోకముగను!
 . ♦ సంతసమనగొప్పి చింతయన్ ♦ ఎంతమాడ్కి||

80 ద్వి|| . కనబడునాడు ♦ అత్యమకేయబహుడు!
 విరాటడియలడు | ♦ హేయమిచ్చిస్తాము||

81 నీ|| . ♦ శుభాచింతిచ్చిస్తా ♦ నీ నోమన - ♦
 వదంతి. ♦ ర్గిరిమాడ్కిడాడ ♦ విక్కి-మూము!
 . నెవ్వరెడమిలోన- నేడెడమిగుండి-
 వేగి.లాడెడు నడమర ♦ కననోము!

Stuffing the ears of men with false reports.
 I speak of peace, while covert enmity,
 Under the smile of safety, wounds the world.

Act. i. Sce. i.

82 contention, like a horse
 Full of high feeding, madly hath broke loose,
 And bears down all before him,

83 See, what a ready tongue suspicion hath !
 He that but fears the thing he would not know
 Hath, by instinct, knowledge from others' eyes
 That what he feared is chanced.

Act iv Sce iv.

84 She either gives a stomach and no food,—
 Such are the poor, in health; or else a feast,
 And takes away the stomach, such are the rich
 That have abundance, and enjoy it not.

- . నాటపాగుజ్జమన్తా • దుపుగాఁజేసి
- ♦.భూకందుకంబుసం ♦.బుట్టపనుల।
- . యెఱుఁచు • చుండెద- నెఱ. దెగపట్టినిందలు
- . న్నారినానాల్క- ల • స్సలుపుచుండు।
- . ♦ కల్ల వాతెలుదసముల. కణ= ములకు ।
- ♦.జొనివియెల్ల భామల నవి.యనుచునుండు।
- . ♦ గావలివిలుసగవు క్రింద. గడుచడంగి।
- . జగమునొప్పించెడి పగసం. శిగఁబలికెద ॥

82 ద్వి । . ముంగటిదెల్ల • దొగ్గి. • బృహత్ గోష్ఠివడిచె।
 . ♦ లంగఁబొడు తేజి. లాగుచుచ్చరము॥

83 గీ॥ . సంశయముకెంత . ♦ సన్నగ్ధమానాల్క।
 . కలదొ • చూడు తనకు. దెలియనట్టి।
 . దానికడలు వాడి • తరులచూపులనెన్గు।
 . నదియసంభవించె • నని నిజముగ॥

84 గీ॥ . ఆకలెంతోగొలిపి దై వ. మన్నమిడిదు।
 . వెలుయునారోగ్యమునఁ గడు. బేదవాడు।
 . కదిసిబువ్వచొసంగి యం • గదఁజెటిచెను।
 . ♦ గుడువఁజాలదు భాగ్యవం • తుడు-కలిగియు♦

HENRY V.

Act. I. Scē. II.

85 For government, though high, and low, and lower
Put into parts, doth keep in one concent,
Congreeing in a full and natural close,
Like music.

86 so work the honey- bees,
Creatures that by a rule in nature teach
The act of order to a peopled kingdom.
They have a king and officers of sorts ;
Where some, like magistrates, correct at home,
Others, like merchants, venture trade abroad,
Others, like soldiers, armed in their stings,
Make boot uppon the summer's velvet buds.
Which pillage they with merry march bring home
To the tent- royal of their emperor
Who, busied in his majesty, surveys
The singling masons building roofs of gold,
The civil citizens kneading up the honey,
The poor mechanic porters crowding in
Their heavy bardens at his narrow gate,
The sad-eyed justice, with his surely hum,
Delivering o'er to executors pale
The lazy yawning drone.

85 గీ॥ . • కృమతఁనుక్తమ మధ్యమా • ధమవిభాగ ।

. • ములయెడ క్తరతఁము సంతఁ • ప్పూర్వసహజ ।

. • కావిచ్యాసమున కను • మూలముగను ।

గా • నవత్త కమూఁఖన • దలుపండు ॥

86 సీ॥ . • పట్ట పక్ష పాటు. పడుచు పక్షనేత్రీ. గిలుచహజంబుగా • దెలు
పురాజ్య ।

. • పాలఁ పద్ధతి. నానిలోరాజగు. నొకటి- తక్కినవియు. ద్వోగి
జము ।

. • లం-ను-ఁ • పంజనపిసి. నా • చరించుచున్నది. • వాటిద్యమున గొ
న్ని. పక్షినిపు ।

. • వాటినిన్ని • యోధుల. మా • డ్కి • సంత • ప్తి. మొద్దొచ్చి • న
మొద్దొచ్చి ।

. • నానిరాజునకు • న. వాటిని • నానిరాజు. రాజ్యవైధనమున • దే
దర్శి ।

. • కనుగొను • నాటల. దనని • రుకిన్లు. ల్లు • ల్లును. ర. వంత
యెన ।

. • గుడువబోనక తేనె. నిడి చెడి • పాచుల. • బరువులతోవంగి. ద్వార
మందు ।

. • గుంపుల • గూడెడు. కూలివాండ్రు • గొంచె. మైన • బాటానరించ
కాపులించు ।

. • కనుచున్నట్లెల్ల • బడియున్న. పనికిరాని ।

. • నిండుసోమరిపోతుపై. మండిపడుచు ।

. • వానిసం • యునుకీయు. వాండ్రు • చేతి ।

. • కప్పగించెడుగొప్ప • న్య. నూనివతిని ।

- 87 't is ever common
That men are merriest when they are from home.

Act. ii. Sce. i.

- 88 O England,—model to thy inward greatness,
Like little body with a mighty heart,—

Act. iv. Sce. i.

- 89 There is some soul of goodness in things evil,
Would men observingly distil it out ;
For our bad neighbour makes us early stirrers,
Which is both healthful and good husbandry :
Besides, they are our outward conciences,
And preachers to us all ; admonishing
That we should dress us fairly for our end.

Act. v. Sce. ii.

- 90 Haply a woman's voice may do some good,
When articles too nicely urged be stood on.

HENRY VI.—PART I— *Act. I, Sce. II.*

- 91 Glory is like a circle in the water,
Which never ceaseth to enlarge itself
Till by broad spreading it ~~disperse~~ to nought.

Act. v. Sce. ii.

- 92 Of all base passions, fear is most accursed.

87 ద్వి॥ .♦తలఁగి జనంబులు.తమయున్ని-పట్లు।
 .♦మెలఁగుచునుందురు.మిగుల వేడుకను॥

88 ద్వి॥ .♦మేలికెల్విగలచి.శ్రేష్ఠయింగ్లాడ।
 .నీలోనిగొప్పకు.నీవైతి♦చచ్చు॥

89 చ॥ .నరఁగడుఁగొంతమంచిచెడు.వస్తువులందునసారమెన్నఁగా।
 .బోదుగుననున్న♦దుష్టు ♦కడు.నువత్త్రులకుఁ♦బెందలాడ-య।
 .తైరువుశరీరసౌఖ్యచూఁగి.దిందు-♦గృహి-స్మనోర్కె-లెల్లఁజే।
 .కురునటువాఁడుమే♦లితెఱ.గుర్గురుపై కనుపచుకఁబెండియున్॥

90 ద్వి॥ .నరియూ.నొడఁబడికల్.జరిపడకున్న।
 .నెరపుమేల్ కొంతవ.నితపల్కొ-కళ్లు॥

91 ద్వి॥ .నీటిలో♦గిఱినలె.నెగఁజెడుగొప్ప।
 .సూటిగఁజివరకు.♦సున్నయావఱకు॥

92 ద్వి॥ .అన్నిదవ్వుగుణంబు.లందునభయము।
 .కన్నఁబొత్తెనది.కన్గొన-లేదు॥

See. iii.

- 93 beauty's princely majesty is such.
Confounds the tongue and makes the senses rough.

See. v.

- 94 The chief perfections of that lovely dame,
Had I sufficient skill to utter them,
Would make a volume of enticing lines,
Able to ravish any dull conceit :
- 95 So worthless peasants bargain for their wives,
As market-men for oxen, sheep, or horse.
Marriage is a matter of more worth
Than to be dealt in by attorneyship.
- 96 For what is wedlock forced but a hell,
An age of discord and continual strife ?
Whereas that the contrary bringeth bliss,
And is a pattern of celestial peace.

PART II—

Act II. Scene IV.

- 97 Thus, sometimes hath the brightest day a cloud ;
And after summer evermore succeeds
Barren winter, with his wrathful nipping cold :
So cares and joys abound, as seasons fleet.

93 ద్వి॥ .అందపుండోరం న. మట్టిది-నాల్కా-

.గిరిందికిలాగునిది. ద్రియములఁ గలఁచు॥

94 గీ॥ .సోహగంధై న సూయమ్మ. సుగుణములను।

.దెలువఁగల సేపుకా నాకును. గలిగెనేని।

.నెట్టిమొక్కలుద్ధినికె న. నీళ్ళవాలు।

.నరసమగు పెక్కు గింఫము. లరచియుంతు॥

95 గీ॥ .జేరమాణివర్మాస్థాయి. పెండ్లిమూకొ।

.అగులునులకలు సంతాప. కులమాక్షి।

.మధ్యపాతకంబు గిప్పుం. బడుటకన్న।

.బెండ్లిచిజముగ నెక్కు. పిలువగలది॥

96 గీ॥ .బరిమికోనరింపఁడినదెం. సి.లి॥ సరకము।

.కలఁబ్రేకుమన-పాటయు. చచ్చలుదొడిము।

.సలువు నిష్టామ హరము. పరిగిన-చది।

.సంతకము-దివ్యశాంతిని. సంతరించు॥

97 గీ॥ .ఇట్లులరొకప్పు వెల్లిడి. నెనఁగునగులు।

.మబ్బునఁజెలంగు-వేసవి. మగుక-ఁగఱచు।

.చలిమయి. వర్షం నీరువు. కలుగు-నట్టి।

.లేగునంతలు-జోకలు. ఋతువునలె॥

Act. iii. Sce i.

98 Smooth runs the water where the brook is deep,
And in his simple show he harbours reason.

99 what 's more miserable than discontent.

Act. iv. Sce. ii.

100 O miserable age ! Virtue is not regarded in handi-
craftsmen.

PART III—

Act. I. Sce. IV.

101 'T is beauty that doth oft make women proud ;
'T is virtue that doth make them most admired ;
'T is government that makes them seem divine ;

Act. ii. Sce. i.

02 To weep is to make less the depth of grief :

Act. iv. Sce. viii.

03 when the lion fawns upon the lamb,
The lamb will never cease to follow him.

98 ద్వి || .నునుపుగాఁబాఁజెడు .నోఁజె ననీరు |
 .మునినూపునఁ దోహ.ముద్గాఁచువాఁడు ||

99 ద్వి || .బందిలి- తనివిలేకుండుటకన్న |
 .నొద్దె నవఱియుండు .నే- యెంచిచూడ ||

100 వ || ఆహా దుష్కాలము- శిల్పలయోగ్యత నరకు సేయఁబడ లేదు.

101 గీ || .స్త్రీలఁదటచుగఁగింపఁ .జేసెడునది |
 .సాగను-వారలమిక్కిలి .సాగడఁబడఁగ |
 .నలుపునదిసర్వణంబు- వేల్పులుగవారు |
 .తెలియఁబడఁజేయునది ♦జితేంద్రియతవఱియు ||

102 ద్వి || .వాఁజెఱచుచు దుఃఖ.పడుట- శోకంబు |
 .లోతుఁతగ్గించుట .లోచించిచూడ ||

103 ద్వి || .సింగమిచ్చకముచే.సిన- గొఱ్ఱెపిల్ల |
 .పొగఁబదానివె .బడఁబోకపోదు ||

 Act. v. Sce. vi.

- 104 Suspicion always haunts the guilty mind :
The thief doth fear each bush an officer.

HENRY VIII—

Act. I. Sce. I.

- 105 anger is like
A full-hot horse, who being allowed his way,
Self-mettle tires him.

Sce. iii.

- 106 New customs
Though they be never so ridiculous,
Nay, let'em be unmanly, yet are followed.

Act. iii. Sce. i.

- 107 Orphens with his lute made trees,
And the mountain-taps that freeze,
Bow themselves, when he did sing :
To his music plants, and flowers
Ever sprung ; as sun and showers
There had made a lasting spring.
Everything that heard him play,
Even the billows of the sea,
Hung their heads, and then lay by.
In sweet music is such art,
Killing care and grief of heart
Fall asleep, or, hearing, die.

104 ద్వి || .♦దురితంబుఁ గలవది .♦కొడరు ♦సన్నిధియము |
 .♦బరి- యెల్లపొద- రాజ .భటునిగెఱును ||

105 ద్వి || .చెలరేగుగుట్టము .చెలునగునల్క |
 .యలయుఁ దనంతట .నాఁపనియెడల ||

106 ద్వి || .♦అనుననిఁపఁబడ-♦నూ.త్నాచార♦వ పహ |
 .నకకరమయ్య- ♦నీ.చంబగునేని ||

107 నీ || .వీణవాయింనుచా .♦స్థియను పాటంబాడి
 .వృక్షంబులనృంచు .వేరుకొనిన |
 .♦నగళిఖరంబుల .♦న్నమృదులుగఁజేసె-
 .నతనిపాటకుమొక్క.లలరులొదవె |
 .జగముకిన్ను న్వాస .జల్లులుగామిదె
 శాశ్వతంబైనవ.నంతబుతువు |
 .వానినాద్యమువిన్న .ప్రతివస్తువు
 సమ.ద్రవుతరంగములు ♦సై.తమ్మువాని
 తలలువాలెచ్చ- మఱియు.దాపునఁబండెడు |
 .బరగునట్టి మహిమ.పాటయందు |
 .గెడపువంత-మఱియు. నెడదదుఃఖముక్రను |
 .గునుకు.నదియఁగాక .వినుచునమయు |

Sce. ii.

108 (1) The hearts of princes kiss obedience,
So much they love it ; but to stubborn spirits
They swell and grow as terrible as storms.

(2) My lord, we have
Stood here observing him. Some strange commotion
Is in his brain : he bites his lip, and starts ;
Stops on a sudden, looks upon the ground,
Then lays his finger on his temple ; straight,
Springs out into fast gait ; then stops again,
Strikes his breast hard ; and anon, he casts
His eye against the moon ; in most strange postures
We have seen him set himself.

Act. iv. Sce. ii.

109 Men's evil manners live in brass ; their virtues
We write in water.

Act. v. Sce. iii.

110 Men that make
Envy and crooked malice nourishment
Dare bite the best.

108 (1) ద్వి || .♦అరుసులయెడలు ము .ద్దాడునడకువ ।
 ,♦మొరటులయెడగోపమున రేగువియు ॥

(2) నీ || .♦విభుడ- వానింగని. పెట్టించు మేమిట
 .నున్నార -మెత్తియో .యొక్క వింత ।
 .♦తిరుగుబాటతనిలు .ద్ది ♦న్నె లకొనియె-
 నా. తం ♦డొడుగట రేడు- .కెం ♦డి- యులికి ।
 .పడెడు- దబ్బుననాగు- .బోకొచ్చు నేలను-
 .వివ్రాట- నాని .వేలునతని ।
 .♦కణంబై కేచుక- ♦కొక్క-ట్రుగుళ్ళ పాటున
 .వడినడచునీరు .వానిలును ।
 .చనచు గుంకిబాచు .కొనెనుగట్టిగ- మఱి ।
 .యుకొక పుట్టిక జరిగూరునెనడక ।
 .కన్నువైచు గుండు- .గొడువిచేత్రమాలగు ।
 .♦గతిలనానడచుట .గంగోమేము ॥

109 ద్వి || .జనులచెడుగు ♦శిలా. తురమము ♦మనెడు ।
 .మనమనీటన్వారి .మంచివ్రాసెవము ॥

110 ద్వి || .నైచలేపట్టి దు.జకనములుగుల ।
 .గాపాడువారినే .కఱవఁదెగింతు ॥

- 111 't is a cruelty,
• To load a falling man.

KING JOHN--

Act. I Sc. I

- 112 For new-made honour doth forget men's names.

Act. iii Sc. iv.

- 113 Before the curing of a strong disease,
Even in the instant of repair and health,
The fit is strongest: evils that take leave,
On their departure most of all show evil.

- 114 A sceptre, snatched with an unruly hand,
Must be as boisterously maintained as gained ;
And he that stands upon a slippery place
Makes nice of no vile hold to stay him up.

Act. iv. Sc. iii.

- 115 Trust not those cunning waters of his eyes,
For villainy is not without such rheum ;
And he, long-traded in it, makes it seem
Like rivers of remorse and innocency.

111 ద్వి || .పడిపోవుచుండిన .వానిమఱింత ।

.యడఁగఁదొక్కుచునుంట .యది •కూళతనము ॥

112 ద్వి || .కొంత గానబ్బిన .గొప్పతనమున్ ।

.•మనఁగలిగినచేడు .మనజులపేర్లు ॥

113 గీ || కఠినమాసంకటంబు చ.క్కఁబడికమును ।

.ముందు- నాకోగ్యమబ్బుని.మాసమాసందు ।

.గూడవషియగు- నెడఁబ్రాము.కీడులెల్ల ।

.వానిమల్లదలన్గిడె .•కానిసించు ॥

114 గీ || .న్యాయముఁ దొలుగుచేయచే .•నవహరింప ।

.బడిన•స్మృతదండి మెటుపొందఁబడెనోయట్లు ।

.•నిర్వహింపఁబడునది- నెం .షియును- జూలు ।

.నట్టిచోనున్నతఁడుదేని. నైనఁబట్టు ॥

115 గీ || .వానిమోసపుచ్చు .•బాష్పనుల్ సమృద్ధు !

.•దుమక.గూడనట్టి .తడిఁజెలంగు ।

.అందు•శరమలనడు .తఁడునేరమాలేమి ।

.నెరులేల్లగకది .కనుపలుచెడు ॥

KING LEAR—

Act. I Sec. I

116 Time shall unfold what pleated cunning hides ;
Who cover faults, at last shame them derides.

Act. ii. Sec. iv.

117 All 's not offence that indiscretion finds
And dotage terms so.

Sec. v.

118 O, sir, to wilful men,
The injuries that they themselves procure
Must be their school master.

Act. iii. Sec. iv.

119 Thou 'dst shun a bear ;
But if thy flight lay toward the roaring sea,
Thou 'dst meet the bear i' the mouth.

Sec. vi.

120 He 's mad that trusts in the tameness of a wolf, a
horse's health, a boy's love, or a whore's oath.

116 ద్వి || .♦తటివిష్పమోసము .దాచిన- దెగు |
♦మఱుగిడువారివే .మఱుసిగ్గు ♦తెగడు ||

117 ద్వి || .అవివేకమరసిన-దట్టాలవృద్ధ |
♦తవివరించినదెల్ల .దప్పగాఁబోడు ||

118 ద్వి || .♦ములుచలకుఁగమంతఁ♦బొరయు♦నిక్కట్లు |
♦బడి♦యొజ్జలుగనుండ.వలయునోయయ్య ||

119 గీ || .♦థల్లుకమునుఁజూచి.పరుగిడుచుందువు |
.దానిఁదప్పకొనఁగ-ఁగాని-♦ఘోష |
మీఱు♦కడలిసీదు.పాటిపోవుటకడ్డ |
.పడిన నెల్లునెదురఁ.బాతెదీవు |

120. ప || తోఁడేటిమచ్చికయు-గుట్టపుటారోగ్యము-
చిల్లకాయవలపును-లంజెయొట్టును
నమ్ముకొనువాఁడు వెంగలి-||

- 121 When we our betters see bearing our woes,
We scarcely think our miseries our foes.
Who alone suffers, suffers most i' the mind,
Leaving free things and happy shows behind;
But then the mind much sufferance doth o'erskip,
When grief hath mates, and bearing-fellowship.
How light and portable my pain seems now,
When that which makes me bend makes the king bow.

Act. iv. Sce. i.

- 122 Our means secure us, and our mere defects
Prove our commodities.
- 123 As flies to wanton boys, are we to the gods,—
They kill us for their sport.

Sce. iii.

- 124 The stars above us, govern our conditions;
Else oneself mate and mate could not beget
Such different issues.

121 నీ॥ . మనకన్న నెక్కుడు . మనుజులయెడ

మన. శోకములుండుట. జూచునపుడు।

. మనకున్న యూషద. ల్మన . శత్రువుగ

మన. మెంచెద మరుదుగ. నెవ్వడొంటి।

. యదగతియునాతడెంత. తో కుందుమనమందె-

. కాని-దఃఖముకట్ట. లోననున్న ।

. సమయమునన్ . సైచు సహనాసమగ్నిన. తఱి-

. నిడుమస్మది. దాటు-మఱియు।

. నెంతయులకన- మఱి. యెంతయల్పముగనా ।

. భాధయు. వృథు కన. పడుచునుండె।

. నన్ను నెప్పుడు వంచు. చున్నయయ్యదితోని॥

. గూడనగిగిబట్టి. కుంగివేయ ।

122 ద్వి॥ . మనఁసాధనంబులే. మఱిపించుమనల ।

. మనలోఁజ్ఞమనకు మే. ల్మ తినిపూపించు ।

123 ద్వి॥ . వేలుపులుమనల . బిల్లలీగలను।

. గూలుచునటులాట. కొఱకుఁజంపెదరు॥

124 గీ॥ . మనస్వభావమేలు . మనమెంతయునెక్కుగ ।

. రానిదైవ-మట్లుకానియెడల।

. మాటకుండునాలి . మగలంతభేదమున్ ।

. గలుగుపిల్లలనిటు . కాంచుటెట్లు॥

Sce. vi.

125 Come on, sir, here 's the place: stand still.—
How fearful
And dizzy 't is, to cast one's eyes so low!
The crows, and choughs, that wing the midway air
Show scarce so gross as beetles: half way down
Hangs one that gathers samphire,— dreadful trade:
Nethinks, he seems no bigger than his head.
The fishermen that walk upon the beach
Appear like mice, and yond tall anchoring bark
Diminished to her cock,— her cock, a buoy
Almost too small for sight. The murmuring surge,
That on the unnumbered idle pebbles chafes,
Cannot be heard so high.—I 'll look no more;
Lest my brain turn, and the deficient sight
Topple down headlong.

125 నీసమాలిక || .అయ్యరమ్మి ద్ది యె.యచ్చోటు- కడలక

.నిలుచుండు- మంకిరింది .కినిజూపు|

.బజ. చుటయెంత ఖీ.కరమెంత

తలతిప్ప.గానుండు- పడుమనె.గయుచునున్న|

.కాకులు మతినిటి.కాకులు బొడ్డంక.లట్ట

చిన్నవిగగ.స్వట్టచుండె|

.నూరుగాయలకటు .లువయోగపడు

నొక.విధమగు మొక్కల.బెలుగువారడు |

.కిరింపినకమతోన .వేలూడెడుక-

ఘోర.వృత్తి- నేననుకొని.యెదనతండు|

.తనతలకంబెడె .నగగానిపంచెడు-

.మున్నటియొడ్డున .బోవుపెట్టె |

.చుంచువిధముననొక .తెంచెడు-

లంగరు.వేయుచుండిన యల్ల. పెద్దయోడ|

.దానిదోనె.వితాన .చక్కువకాబడె-

.నదియులంగరు గుఱు.తట్టుకంటి |

.కందకకడుగున్న.దయ్యె- నట్లూడెడు

.గులకరాలకొరసి .ఘోషపెట్టు|

.కరడమంత పెద్ద .గావిరబడజాల |

.కుండె-నింకజూడ .నొల్లనేను |

.మిగులనాకుదల తి.గెడు-నొలుతవడు |

.దృష్టిదొర్లుచల్ల.కింపుగాన |

126 When we are born, we cry that we are come
To this great stage of fools.

Act. v. Sce. iii.

127 The gods are just, and of our pleasant v'ces
Make instruments to plague us.

128 Her voice was ever soft,
Gentle, and low, — an excellent thing in woman

129 The weight of this sad time we must obey;
Speak what we feel, not what we ought to say.
The oldest hath borne most; we, that are young
Shall never see so much, nor live so long.

RICHARD II

Act I Sc I

130 The purest treasure mortal times afford
Is spotless reputation; that away,
Men are but gilded loam or painted clay.

Sce. ii.

131 That which in mean men we entitle patience
Is pale cold cowardice in noble breasts :

26 ద్వి॥ .చనుదెంచితిమిపిచ్చి.జనులరంగమున ।
 .కనియేడ్చెదమఃపుట్టి.నష్టదుమనము॥

127 ద్వి॥ .మన చెడుగులనుండి.మనలన్నియును ।
 .ననువునన్నెదరునా.యమగుచేపతలు ॥

128 ద్వి॥ .మెత్తనచల్లన.మెల్లనయాపె ।
 .కుత్తిక-స్త్రీకది.గొప్పగుణంబు॥

129 గీ॥ .మనముకడినాపనరభర.మానకులొంగి ।
 .పల్కునదితోచినదిచెప్ప.వలయుదాని ।
 .నెడసి-పెద్దలుకడుభరి.యించినారు ।
 .మనముపన్నలమంతగాఁగఁగనముమనము ।

130 గీ॥ .మత్యాకాలంబులొనఁగుని.మలధనంబు ।
 .తిసరుచుండెడుమచ్చపొ.దనియశంబు ।
 .జనములదిహొద్దిగాఁజోవు.సమయమందు ।
 .పసిడిపూసినబంకమ.న్ననరివారు॥

131 ద్వి॥ .అథములలోమన.మనుకొనునోమి ।
 .యనికులయెడభయ.మనిసించుకొనెడు॥

 Sce. iii

132 Teach thy necessity to reason thus ;
 There is no virtue like necessity.

133 gnarling sorrow hath less power to bite
 The man that mocks at it and sets it light.

134 O, who can hold a fire in his hand
 By thinking on the frosty Caucasus ?
 Or cloy the hungry edge of appetite
 By bare imagination of a feast ?
 Or wallow naked in December snow
 By thinking on thristie summer's heat ?
 O, no ! the apprehension of the good
 Gives but the greater feeling to the worse
 Fell sorrow's tooth doth never rankle more
 Than when it bites but lanceth not the sore.

Act. ii. Sce. i.

135 the tongues of dying men
 Enforce attention like deep harmony :
 Where words are scarce they are seldom spent in vain,
 For they breathe truth that breathe their words in
 pain.
 He that no more must say is listend more.

132 ద్వి॥ చక్కనినీయవసరములెలంచు ।
 .మక్కటకంబెయో.గృతహతిలేదు॥

133 ద్వి॥ .కజవజాలదుగుఱు.గావించు.వంత ।
 .సరకునలుపకహ.చృమ.వేయునరుని॥

134 సీ॥ .మంచుకొండనెవండు.మదిలోన.గలపోసి.
 .యశారశనచేన.నగ్గిదాల్చు ।
 .నాకలి.యంగద.నంటునంచునకు
 .మొ.గంబుమొచ్చించు-లే.క-బలువిందు ।
 .గూరివియూహించు.కొనుమాత్రమున ।
 .లేక-మండువేసవివేడి.మనుననిడి ।
 .మాగకీషంబు.హి.మంబుదిసమొలం
 .బొడ్డాడు-నటుకాదు.పొమ్మమరిది ।
 .నెన్నుకొనుటచెడ్డ.నెండుచెనునుతిర ।
 .కూర్గెనునవంత.కోటబాధ ।
 .గజమనప్పటివలె.గావింపనేరదు ।
 .పుండుబల్లెముమొయిబొడుచునపుడు॥

135 ఉ॥ చచ్చెడువారినాటకలు.శ్రీధ.సుగానముపోల్కిలాగు.వా ।
 .కున్నట్ల.శక్తిగ్గునెడ.గొంచెమురిక్కెల్లు-బాధను
 .గ్గు.చ్చరియించువారు.సూ.తురు.కప్పటకెద్దిలేనివా ।
 .దెచ్చటనై.న.మచ్చికమ.తింతవినంబడుచుండుగావునన్॥

136 The setting sun, and music at the close,
As the last taste of sweets, is sweetest last,
Writ in remembrance more than things long past.

137 Small showers last long, but sudden storms are short.

138 Should dying men flatter with those that live ?
No, no, men living flatter those that die.

Act. iii. Sce. ii.

139 know'st thou not
That when the searching eye of Heaven is hid
Behind the globe, and lights the lower world,
Then thieves and robbers range abroad unseen,
In murders and in outrage bloody here ;
But when from under this terrestrial ball
He fires the proud tops of the eastern pines,
And darts his light through every guilty hole,
Then murders, treasons, and detested sins,
The cloak of night being plucked from off their backs,
Stand bare and naked, trembling at themselves ?

136 గీ॥ .కుంకుచున్న పొన్న-కొసముట్టుపాటయు ।

.వెనుకకుఁజవిగొనెడు.సింఁడివంట ।

.కరణిమిగులనింపు.గాఁమను-ఁగడునెదన్ ।

.వ్రాయఁబడు-ఁగడిచిన.వానికన్న॥

137 ద్వి॥ .చిన్నముసురుఁమన్నుఁ.శరము-కాని-వడి ।

.బన్నినట్టిఁతుపాను.శ్వరఁగడతేలు॥

138 ద్వి॥ .ప్రసతిఁత్రేబ్రతుకువా.రలఁజచ్చవార ।

.లు-నహి-బ్రతుకువార.లునుతింతుఁమృతుల॥

139 నీ॥ .ఎఱుఁగవాడేవుఁబ.రీక్షించుచూఁడికి

.భూగోళమువెనుక.డాఁగిమఱియు ।

.గిరిందిజగమువెలిఁగించుచున్నవ్వుడు

.దొంగలున్వేండియు.నోచువాండు ।

.కప్పడికఠికము.గాఁజెరలాడెదన్

.హత్యలగ్నావులై .హతములనిట ।

.గాని-యీక్షాఁకందు.కిముక్రిందు

నుండివాఁడెప్పుడు పాఠీ.వృక్షదృష్ట ।

.శిఖరముల బ్రకా.శింపించి ప్రతిదుష్ట

.వివరమునన్తన .వెల్లుఁబొడుచు ।

.ఁజంపుటల్.ద్రోహములపుడ.సహృదయ ।

.కంబులుదమఁపృష్ఠ భా.గములనుండి ।

.మాపుపచ్చడము తొలఁగిం.పఁబడనిలుచు ।

.వడఁకుచుఁదమంత బోడిగ.బట్టలేక ।

Act. v. Sce. i

- 140 The love of wicked friends converts to fear ;
That fear to hate : and hate turns one or both
To worthy danger and deserved death.

RICHARD III —

Act. I Sce. III.

- 141 the world is grown so bad,
That wrens make prey where eagles dare not perch :
Since every Jack became a gentleman.
There's many a gentle person made a Jack.

Sce iv.

- 142 Sorrow breaks seasons and reposing hours,
Makes the night morning, and the moon-tide night.

Act. ii. Sce ii.

- 143 that deceit should steal such gentle shapes.
And with a virtuous vizer hide foul guile !

Act v. Sce. ii.

- 144 True hope is swift, and flies with swallow's wings,
Kings it makes gods, and meaner creatures kings.

140 గీ॥ .•చెనఁటిచెలికాండ్ర • నెమ్మిమా.అనువెఱపున ।
 .కాభయమనహ్యమున కన.హ్యముకనికి ।
 .గానిలెకి•ద్వరకుగాని .కట్టకడకు ।
 .వఱియు•హనికినగుచట్ట • మరమునకు ॥

141 గీ॥ .జగముచెడె- తేగవాలగ .నాహసిగప ।
 .కున్నచో•పరునయెరలి.న్నుండె- నెల్ల ।
 .నీచుడున్ ఘగుడౌటచే • నెరువఁబడిరి ।
 .•తక్కువారుగఁబల్కురు.తగుమనుసులు ॥

142 ద్వి॥ .•ఋతువులమాచూరి .ద్రించుగంటలను ।
 .•వెలిరేబవల్లెగా .వించు•నట్టిట్ట ॥

143 ద్వి॥ .•వంచనసాధురూ .వంబులనుండు ।
 .మంచివేషమున దు .మాగగముందాచు ॥

144 ద్వి॥ .•పఱచునేంట్రింత • జ.వముతోడనాన ।
 .దొరలవేల్పుల • నలం.తులతోడ్లఁజేయు ॥

Scē. iii.

145 Conciēce is but a word that cowards use,
Devised at first to keep the strong in awe :

LOVES LABOUR'S LOST.— *Act I. Scē. I.*

146 Why, all delights are vain, but that most vain,
Which, with pain purchased, doth inherit pain.

147 Study is like the heaven's glorious sun,
That will not be deep-searched with saucy looks :
Small have continual plodders ever won,
Save base authority from others' books.
These earthly godfathers of heaven's lights
That give a name to every fixed star,
Have no more profit of their shining nights
Than those that walk and wot not what they are.
Too much to know is to know nought but fame ;
And every godfather can give a name.

145 ద్వి || .♦భీరులువాడుల ♦.పితమెథమ౯ంబు |
 .♦భీరులనాఁప ♦వి.నింపఁబడెదొలి ||

146 గీ || 'బౌర♦విశలువేడ్క.లన్నియు-నౌగాని |
 .యెద్దియిడుమతోఁగ్ర.యింపఁబడుచు |
 .♦నెగులుకలుగఁజేయు .♦నిచ్చలునడ్డియె |
 .మిగులవ్యభాముగఁబ .అగుచునుండు ||

147 సీ || .మిగులవెల్లుచునుండు.♦జగముకన్నంబోలు
 .జదువదిలోఁగుగ.వెదుకఁబడదు |
 .♦దునుకె నచూపుల.తోడ- నొరులపుస్త.కముల
 రుప్పలిదశకొన.ములఁచుప్ప |
 .♦పడసియెంతయుం .బొమ్మబడిన
 యట్టి.వారలుస్వల్ప లా.భంబుతాము |
 .కదలనియెల్లచు.క్కకుఁ బేసొనంగు
 జ్యో.తిషికులుమెఱయు .రాతిరులనుండి |

.♦కాంచరెక్కుడు మేలున.క్షత్రములను |
 .జూచుచువ్వి తెలియని య.జ్ఞులకుమించి |
 .♦పెచ్చెఱుంగుట తెలియమి.పేరుతప్ప |
 .మఱియునున్నా ♦మ కరణమొ.నరుచునెల్ల |
 .గురువునేదై నఁ బేర్ జత.వరచఁగలఁడు |

- 143 (1) Fat paunches have lean pates ; and dainty bits
make rich the ribs, but bank rout quite the wits.

Act. ii. Sce. i.

- (2) Beauty is bought by judgment of the eye,
Not uttered by base sale of chapmen's tongues.

Act. iv. Sce. iii.

- 149 Never durst poet touch a pen to write,
Until his ink were tempered with Love's sighs ;
O, then his lines would ravish savage ears,
And plant in tyrants mild humility.

Act. v. Sce. ii.

- 150 (1) The blood of youth burns not with such excess.
As gravity's revolt to wantonness.

- (2) Folly in fools bears not so strong a note
As foolery in the wise, when wit doth dote ;
Since all the power thereof it doth apply,
To prove by wit, worth in simplicity.

148 (1) కం || .కడుపులు బలిసినవారికి |

.గడుగొంచెపు మెదడులుండు - ఘనరుచ్యములౌ |

.కడులుబలిపించు బ్రక్కలు |

.వడి- నైనన్ - బుద్ధిపాట.చిమూ జెడగొట్టాన్ ||

(2) ద్వి || .కనువిమమఃకా .నామ.నముకొనబడెడు |

.ననదపతకకునాన్య - ననబడబోదు ||

149 గీ || .కలముముట్టఁదెగించెడు .కలుయెఱుదును |

.వ్రాయుటకు - వల్లవిట్టూపుక.లాయనతన |

.మసిగలుప-కొర - విదపఠ.క్రెసచెఱును |

.లాగువానిపట్టములు - కూ.శిలగఁగించు ||

150 (1) ద్వి || .చిటుతపాయముకన్న .నిగారమునకు |

.మరగుగభీరత .స్మరించువల్లు |

(2) గీ || .తెల్విమిమిటి విచ్చియె.త్తి నటువంటి |

.ప్రాజ్ఞలందలి యవినేక.మజ్జలదగు |

.చెట్టకంటెను మఱియొక.మెట్టమీఱు |

.పెంగలితనంబు నంగూడ.పెలకలదని |

.జ్ఞానశక్తి నిరూపించు .గోడుకనుక ||

(8) The tongues of mocking wenches are as keen.
 As is the razor's edge invisible,
 Cutting a smaller hair than may be seen;
 Above the sense of sense; so sensible
 Seemeth their conference: their conceits have wings
 Fleeter than arrows, bullets, wind, thought, swifter
 [things.

(4) Your wit makes wise things foolish:
 With eyes best seeing heaven's fiery eye,
 By light we lose light: your capacity
 Is of that nature, that to your huge store
 Wise things seem foolish, and rich things but poor.

MACBETH

Act II Scene II

151 (1) the innocent sleep:
 Sleep, that knits up the ravelled sleeve of care,
 The death of each day's life, sore labour's bath,
 Balm of hurt minds, great nature's second course,
 Chief nourisher in life's feast.

(3) గీ॥ .కంటిక గడనంతసూ .త్తంబువెండు॥
 .కయునుదెగవేయుమంగలి .కత్తిమొనకు॥
 .మించివాడియగునైక్కి .రిందువడుచు॥
 .చెలులనాల్కలు- వారల .శలుకులుమఱి॥
 .తెలిసికొనుటకసాధ్యమల్- .కలపువారి॥
 .తలఁపులకుతెక్క- లవ్వెము.ల్కులందురాకి॥
 .రవలగాలిమనసుమిండు .గయముచేతి॥

(4) గీ॥ .అజ్ఞలంజేయఁబ్రాజ్ఞుల .నైసనీదు
 .తెల్వి-బాగుగఁగన్దుల .దెలివిమనము॥
 .జగముకన్నుగఁగొంగొన్న .సమయమందు
 .వెల్లురుంగోలుపోదుము .వెలురుమెయి॥
 .నట్టిరైజమనీశక్తి .కపరియుండె॥
 .తెలివిమూలిన విగఁదెల్వి.గలయవిమఱి॥
 .కానిపించుబేదవిగ శ్రీ.గల్లునవియు
 .నైసనీమహాజ్ఞాన .వృత్తికిన్॥

151 (1) గీ॥ .నీగినెఱుంగనినిర్దర- .చిక్కువఱిన॥
 .జాలివడుకనిమాలిని. సరిగనల్లు॥
 .ప్రతిదివనజీవి తండ్రివారి.జాము-పెద్ద॥
 .బడలుపాటు స్నానము-గింటు.వడునెదలకు॥
 .మందు.బ్రతుకువిందునమేటి. మనువుగూడు॥
 .ప్రకృతిగుణములరెండవ.పథముమఱియు॥

Act. v. Sce. vi.

(2) Life's but a walking shadow ; a poor player,
 That struts and frets his hour upon the stage,
 And then is heard no more : it is a tale
 Told by an idiot, full of sound and fury,
 Signifyng nothing.

MEASURE FOR MEASURE— *Act I Sce I*

152 Heaven doth with us, as we with torches do.
 Not light them for themselves ; for if our virtues
 Did not go forth of us, 't were all alike
 As if we had them not. Spirits are not finely touched
 But to fine issues ; nor Nature never lends
 The smallest scruple of her excellence
 But, like a thrifty goddess, she determines
 Herself the glory of a creditor,
 But thanks and use.

Sce. v.

153 Our doubts are traitors,
 And make us lose the good we oft might win,
 By fearing to attempt.

(2) గీ॥ బ్రతుకునడుచునీడ - రంగమునంగింజ ।
 .కొనితనగడువుమఱి .వినగఁబడని ।
 .పాడుపాత్రము - గడ.బడమెందుకాన్పుత ।
 .కువుగ వెడగుచేను .దువఁబడుకత ॥

152 నీ॥ .బిరుచ్చుదైవము .మనయెడఁ -
 దివిటిల.గుఱిచి మనమునేయు.కరణి.వాని ।
 .కైవానివెలిఁగింపఁగడగము -
 మనసన్య.ణములు బహుల్పక.క-మనలోన ।
 .నడఁగుటయును.మన .కవియులేకుంటయు -
 .నొక్కటే-బ్రతుకులు .నొప్పుమీఱ ।
 .జేయఁగఁబడవుమం.ని శ్రమోదనములకు.దక్క-
 బ్రకృతియు స.ద్దానిమహిమ ।

.వందనంబులు మఱియులా.భంబుఁగొనుచు ।
 .బొదుపుఁగలకేవల వితాన.నదియునప్పు ।
 .లిడెడు-గొప్పందుటకు నిశ్చ.యించి.యెరపు ।
 .పెట్టబోవదు తా.నొక్క.పీసమైన ।

153 ద్వి॥ .తెక్కగీండ్లుమనసం .దియములుమనకు ।
 .నెక్కొలుపవుమేలు .నివ్వఁబన్ని ॥

Act. ii. Sce. i.

- 154 Mercy is not itself, that oft looks so ;
Pardon is still the nurse of second woe.

Sce. ii. .

- 155 Great men may jest with saints ; 't is wit in them,
But in the less foul profanation.
Lucio [to Isab]. Thou'rt in the right, girl , more-o' that
Isab. That in the captain's but a choleric word,
Which in the soldier is flat blasphemy.

- 156 Thieves for their robbery have authority
When judges steal themselves.

Sce. iv.

- 157 wisdom wishes to appear most bright
When it doth tax itself.

Act. iii. Sce. i.

- 158 The miserable have no other medicine
But only hope.

- 159 And the poor beetle that we tread upon,
In corporal sufferance finds a pang as great
As when a giant dies.

154 ద్వి । .కూమిలాగున్నది .కూమికాళోప ।
 .దోమికారెండవవంత .నొదవించుచుండు ।

155 మధ్యాక్క- .పరిహాసమాడవచ్చుముని- .వరులనై నబ్రభువులద్ది ।
 .సరసంబువారిలో- గాని- .స్వల్పలనెంతయోతప్ప ।
 .పరునంబుమాత్రమోనెద్ది .వాహినీనాథులపట్ల ।
 .బరగునక్ర హాపవాదమయి- .భటులగు వారియందదియె ॥

156 ద్వి ॥ .న్యాయాధికార్లు •చౌ- .కృముసల్పనపుడు ।
 .నాయమోదొంగత .నముతస్కరులకు ।

157 ద్వి । .ఎవుడు తెలివిగోరు .నెంతయు వెలుగ ।
 .నవుడు తనుందానె .యది •దూఱుకొనెడు ।

158 ద్వి । .వనటపొందినయట్టి .పారలకొందు ।
 .ననులేదునుంతయు .నక్రందానతప్ప ।

159 ద్వి । .తొక్కినఁజేడపు.దువునొప్పికెందు ।
 .నక్ర-ముగఁజచ్చు .నవుడనువవతె ।
 (49)

Sce. ii.

- 160 No might nor greatness in mortality
Can censure scape ; back-wounding calumny
The whitest virtue strikes. What king so strong
Can tie the gall up in the slanderous tongue ?

MERCHANT OF VENICE *Act I. Sce I.*

- 161 You have too much respect upon the world :
They lose it that do buy it with much care.

Sce. ii.

- 162 If to do were as easy as to know what were good to
do, chapels had been churches, and poor men's
cottages princes' palaces. It is a good divine that
follows his own instructions. I can easier teach
twenty what were good to be done, than be one of
the twenty to follow mine own teaching. The brain
may devise laws for the blood ; but a hot temper
leaps o'er a cold decree.

Sce. iii.

- 163 An evil soul, producing holy witness
Is like a villain with a smiling cheek,
A goodly apple rotten at the heart.
O, what a goodly outside falsehood hath !

160 గీ । .కడిమిగానిగొప్ప .గానిమానవులందు ।

.చాటలేదునిండె- .జాటునుండి ।

.చాడికొట్టజూచు .స్వచ్ఛమానీరి ।

.దూటునాల్కగట్టి .దొరికలండె ।

161 ద్వి । .రాగమునీకుగా .రవమునఁ మెందు ।

.జాగ్రత్తఁగొనునది .జారవిచ్చెదరు ॥

162 ప । చేయుటకు మంచియెద్దియో తెలిసికొనుటవలెఁ జేయుట సులభ

మైనచో- గుళ్లగోవురములగు- మఱి- పేదల గుడిసెలు రాజుల
మేడఁగను- చెప్పనట్లుచేయువాడే మంచిగురువు- చేయఁబడు

టకు మంచియేదియో యిరువదుగురకునే నుభవుగా బోధించఁ

గలనుగాని నాబోధననుసరించువట్ల వారిలో నేనొక్కఁడెగానైన

నుండఁజాలను- మనుజునియింద్రియ శ్రవ్యత్తివివేకముచే నడ్డఁబ

డుఁగాని- కామము వివేకము నోచుకను ।

163 గీ । .పరమపావనసాక్ష్యంబుఁ .బల్కుదుష్టు ।

.చిటునగవుమోముఁగల్గు శట.క్కరికిసాటి ।

.లోనఁగుల్లియుఁ బైకండ .మైనపండు ।

.కిల్లబయటికినెంతసా .గనుగనుండు ॥

Act. ii. Sce. vi..

All things that are,
 With more spirit chased than enjoyed,
 Like a younker or a prodigal
 His bark puts from her native bay,
 And embraced by the strumpet wind !
 When the prodigal doth she return,
 With weathered ribs and ragged sails,
 Lost and beggared by the strumpet wind !

Sce. ix.

165 Who shall go about
 To cozen fortune and be honourable
 Without the stamp of merit ? Let none presume
 To wear an undeserved dignity :
 O ! that estates, degrees, and offices,
 Were not derived corruptly, and that clear honour
 Were purchased by the merit of the wearer !
 How many then should cover that stand bare ;
 How many be commanded that command ;
 How much low peasantry would then be gleaned
 From the true seed of honour ; and how much honour
 Would from the chaff and ruin of the times,
 Be varnished !

164 త | .ఆగుభవింపగఁబడ.వాఁశ్శతోనెట్లు.
 వస్తువుల్వేటాడఁబడెడునోయట్లు |
 .తనఁతావునుండిక.దలువన్నెమీఱు.నాఁవ-
 ఁదూఁబఱిఁజిండి.నాఁగోఁడెకాని |
 .ఁయనువుననెటుబిగి.యన్ గొఁగిలింపఁ.
 బడెడునోలఁజెక.ర్వలిచేత-మఱల |
 .ఁజనుదెంచునెటులెల్లచా.ఁయలమిగుల
 .ఁధ్వంసంబుగానింపఁబడుచునయ్యదియు |

165 సీనమాలిక. || .ఎనరుయత్నింతుర.ద్వప్తముఁన్వొచింప.
 .ఁనహఁతలేకమ.ర్యాదఁబొంద |
 .ఁదగనిగౌరవమునొందఁగనెవ్వరైన
 .ఁస్వ.తంత్రింపఁజనదు-ఁనా.శ్శ్యములు-పర్వ |
 .లు.మఱియుద్యోగముల్-.దుమూఁగఁము
 గనందఁబడనిచ్చఁ-వెండియు.నన్వచ్చమైన |
 .ఁవాసి-యోగ్యతఁగల.వానిచేఁగొనబడె.నేని.
 ఁదిగంబరు.లైనయెంధ |
 .ఁతొచ్చాదితులవుదు- .రాజగుతోఁబడి
 యుందురెందఱొయూజ్ఞ.నొసఁగువారు |
 .నత్ప్రతిష్ఠాద్భవ.స్థానంబులోనుండి
 యెందఱధములులే.కేఱఁబడుచు |
 .నుందొ-కాపులు-మఱియునుగొప్పతనమొర |
 .తఱులొనచిఁనట్టి.చెఱువుచెల్ల |
 .ప్రొవునందునుండి.కొత్తగావన్నియ |
 .నింకఁబెట్టఁబడుట.కెన్నఁబడునొ |

166 The ancient saying is no heresy,
Hanging and wiving goes by destiny.

Act. iii. Sce. ii.

167 (1) And yet a maiden hath no tongue but thought

Song

(2) Tell me where is fancy bred,
Or in the heart, or in the head?
How begot, how nourished?

Reply, reply.
It is engendered in the eyes,
With gazing fed, and fancy dies
In the cradle where it lies.

Act. v. Sce. i.

168 soft stillness and the night
Become the touches of sweet harmony.

166 ద్వి ! .సౌరపాటుకాఁబోదు .ఁపూర్వపుమాట ।
 .ఁవరిణయంబురియునా .ఁశౌగ్యముకతన ।

167 (1) ద్వి ! .ఇప్పటికిన్న్ .కేంద్రనిదలఁపు ।
 .దప్పఁజూపట్ట దెంతయునైనఁబొస ।

♦ ॥ గహరప్రియా రాగము- రూపకతాళము । ♦

(2) వల్లవి! నన-గామవధని- రిసనిధావమగరీ । నన ।

.అను-రాగమెచట. బొడముతెల్పుమానా । కను ।

అనువల్లవి! సనిధనీన- గమవమగరీ॥ నన ।

.మనమునంద- మొగమునందా॥ యను ।

చరణము 1 సామపపప- నీసరిసనిధప- వధనిధావ మగారి మగారి ।

.కాంచఁబడియె- నెట్లులెట్లుల- .బెంచఁబడియెఁజెప్పుచెప్పు ।

2 గగగగామాపమా గమపదని దాపమగరీగరి ।

.కనులఁబుట్టివఁగాబడియె నదిమేవఁబడఁజూపువ ।

ససనీధనిసారీగమా- సానిధావమగరిసా । నన ।

.సనురాగముతానుండును .య్యాలయందుఁబొలసెడు॥ అ ।

168 ద్వి ! .తగుడఁజ్జులేమి- ప.దంపడిరేయి ।
 .మిగులఁదీయనిపాట .మేలంతములకు ।

---

169 do but note a wild and wanton herd,
Or race of youthful and unhandled colts,
Fetching mad bounds, bellowing and neighing loud,
Which is the hot condition of their blood ;
If they but hear perchance a trumpet sound,
Or any air of music touch their ears,
You shall perceive them make a mutual stand,
Their savage eyes turned to a modest gaze
By the sweet power of music : therefore the poet
Did feign that Orpheus drew trees, stones, and floods ;
Since nought so stockish, hard, and full of rage,
But music for the time doth change his nature.
The man that hath no music in himself ;
Nor is not moved with concord of sweet sounds,
Is fit for treasons, stratagems, and spoils ;
The motions of his spirit are dull as night,
And his affections dark as Erebus ,
Let no such man be trusted.

170 How far that little candle throws his beams !
So shines a good deed in a naughty world.

169 సీసమాలిక || .అరయుముచెరలాడు .నడవిపసు లమంద.నై న-

వెచ్చిగదాటు చటచుచున్న ।

.పరికిమప్పరియట్టి పడుచునున్నపు

ప్పి.కడుపునుఁగారి .బాఁతాఁబడివవి ।

.విరిన-లేకవ్వాని .పీనులకేదాట.మన

దూపునఁదాడి.నంతసీపు ।

.పరికించెదాపాట .పరిసకయ్యవి

నిల.బడుటయు- నవ్వారి.వాఁడిచూడ్కి ।

.కడుమత్త.బడుటయు. .పినుకనే-

కవి.పన్నె.మోల్లచిగిచెడు .రాల్లగ.నగు ।

.నం-చెటువంటిమొదల- నెంతటికూళ.యె-

మఱియునెట్టి.యలుగువంగల ।

వాఁడై న-బాటయు.ప్పటికి మాచెకబోడు

.వానిస్వభావంబు. .గానవిద్య ।

.నెఱుంగుండినవాడు- .మఱిదానితీయని

.యందంబులఁగిరంగ .నట్టివాడు ।

.దోపుడులు- .గుట్రిలును- నృప.రోహములును ।

.సల్పదగు-వానిభౌనము .లచ్చిపుమాడ్కి ।

.బాణగొడ్డంబులు- మఱియు- .నతినిమనసు ।

.నరకమటుఁఘోర- మాతని.నమ్మరాదు ॥

170 గీ॥ .ఎంతదూరమాచిటత మ.యినపువర్తి ।

.పఱపుచుండెడుదనదగు .కిరణములను ।

.మంచిపనియట్టులన్ బ్రకాశించుచుండు ।

.మిగులదుసూరగా మయినట్టి.జగమునందు ॥

71 The crow doth sing as sweetly as the lark
 When neither is attended ; and, I think,
 The nightingale, if she should sing by day,
 When every goose is cackling, would be thought
 No better a musician than the wren.
 How many things by season seasoned are
 To their right praise, and true perfection !

This night, methinks, is but the daylight sick ;
 It looks a little paler : 't is a day,
 Such as the day is when the sun is hid.

WIVES OF WINDSOR— *Act. II. Sc. II.*

Love like a shadow flies when substance love
 pursues;

Act. iv. Sc. ii.

Wives may be merry, and yet honest too :

Sc. v.

274 Money buys lands, and wives are sold by fate.

171 త|| .కడుదీయగాఁబాడుఁ .గాకియేటింత
 .♦శరవున-రెండును .విసకున్నయపుడు |
 తలఁతు♦పెన్నెలప్పులు .తా బాతులామఁ
 పగలుపాడిన- ♦దీను.పకుమించిపాడ |
 గొలవానిగోపం .గ ఎత్తి కెక్కివని-
 .♦కరుణంబు కరుదాము. తగియుండెనేని |
 యిది కింపకెన్నెమో .♦చిగుసులు
 వాని.నిండునొక్కకు .నిదముగఁజెల్ల ||

172 గీ|| .అనుకొనియొక కీర్తి-♦జ.బృహదపగలు|
 .బొత్త గాన నుల్లంఘించె.ముహూర్త-పాలి|
 నట్టిలగపపగొన్నది-యా నొకవొక్క|
 .తనరుదినమట సామ్యండు.దాఁగునపుడు||

173 (1) ద్వి|| .వలం పోవ.నవ.వలెనిక్కమయిన|
 .వలపుతందలమివెం.బడినకొలంది||

(2) ద్వి|| .♦అడుగివేడికి కస్తె.లై యుండవచ్చు|
 .వెండియుమంచిగ.వెలయగవచ్చు|

174 ద్వి|| .సాముభూమిలగొనుం.జోద్యముగమఱి|
 .యమ్మబడియెదరి.ల్లాండు♦దైవమున|

MIDSUMMER-NIGHTS DREAM— *Act. I. Scs. I.*

175 Ay me! for aught that ever I could read,
 Could ever hear by tale or history,
 The course of true love never did run smooth.
 But, eaither it was different in blood,
 Ocross! too high to be enthrall'd to low!—
 Or else misgraffed in respect of years,
 Ospite! too old to be engaged to young!—
 Or else it stood upon the choice of friends,
 Ohell! to choose love by another's eyes!

176 (1) Phoebe doth behold
 Her silver visage in the watery glass,
 Decking with liquid pearl the bladed grass.

(2) Things base and vile, holding no quantity
 Love can transpose to form and dignity:
 Love looks not with the eyes, but with the mind

175 త|| .అయయొనేజదివిస.యంతటన్తాని
 .నావిన్న క తలలో.నంగాని-నిక్కా|
 .మయినవలపుతోవ.యంతయునుగువు
 .గానుండలో-దది-.కడువేలుజాతి|
 .మయిం పొండెల-గెడు-.మాయ రెయిడుమ
 .గొప్పచిక్కదవుట.కొద్దివారల-క|
 .దియునుగాకడుగు.ది-కలే-మకట
 .విషిణము-మాసిలి.నిన్న తొలూచు|
 .టయు-లేక-మిత్తొన.డంబ మట
 -పాహ.సక-మొరు చూపు.పరించుకొనుట||

76 (1) గీ|| .ప్రాప్తవేల్పుతనడు.వెండిమొగంబుదా|
 .సరయుచుండెనీటి.యన్దమందు|
 .వెండియుంగయి నేయు.చుండెము తెఱునీటి|
 తోడఘగులగడ్డి.కాడల్లు||

(2) కం|| కొఱమాలినట్టిదిగునుల||
 .గరమయదుగవలపుమాచు.గలిగెడు-సాగనున్|
 మఱిరువుగలుగువానిగ|
 .మరులుకనులగనదుకాని.మదితోజూచు||

Act. iv. Scē. i.

177 that same dew, which sometime on the buds
Was wont to swell like round and orient pearls,
Stood now within the pretty flowerets' eyes,
Like tears that did their own disgrace bewail.

Act v. Scē. i.

178 The lunatic, the lover and the poet.
Are of imagination all compact:
One sees more devils than vast hell can hold;
That is the mad man, the lover, all as frantic,
Sees Helen's beauty in a brow of Egyp^t.
The poet's eye, in a fine frenzy rolling,
Doth glance from heaven to earth, from earth to
heaven;
And, as imagination bodies forth
The forms of things unknown, the poet's pen
Turns them to shapes, and gives to airy nothing
A local habitation and a name.

179 Where I have come, great clerks have purposed
To greet me with premeditated welcomes;
Where I have seen them shiver and look pale,
Make periods in the midst of sentences,
Throttle their practised accent in their fears,
And, in conclusion, dumbly have broke off,

177 గీ॥ మొగ్గలందొక్కతటి నాణి ముత్తై యముల

• తెన్ను నంబొంగ నలవడి యున్న మంచు

• నిలిచెనిప్పుడు సాగనగు నలకనుల

• సావమా నంబునకు నేడ్చు నశులవలె

178 మ॥ • నెడఁగు న్నా ముకుఁడుంగ వీందుఁడు

• మనో విభ్రాంతి మూతుల్ గదా

• నెడఁ గెందుంగ న చానిద య్యముల

గ. న్నెట్టిక - గురూపి గుల్

• నడిరంభన్ని రసిండుఁగా ముకు

• డహా • న్వగంబు రందుండియి

• క్కడికిందుడిక వీందుఁ న్నప్పిడికి

• న్నాంచుక - యధేచ్చ మున్నా

• తఁడు చింతించు వీ వత్తువుల

కంత న్నాగంట మ్మారే

• లికడి మాకారములున్ పల్లవంబు

నెం జేమి నరేకుడని

179 సీ॥ • ఏనువచ్చి నచోట నెంతయు బండితుల్

• నన్నెదుర్కొని స్తుతి న్నల్లబకయి

• తలఁచియున్నారు సిద్ధపట మకొన్న

• సత్కృతివాక్యములఁగాని యేనువారి

Not paying me a welcome. Trust me, sweet
Out of this silence yet I picked a welcome ;

MUCH ADO ABOUT NOTHING.— *Act I. Sc. I.*

180 How much better is it to weep at joy than to joy at
weeping !

Act iii. Sc. i.

181 And bid her steal into the pleached bower,
Where honeysuckles, ripened by the sun,
Forbid the sun to enter : like favourites,
Made proud by princes, that advance their pride
Against that power that bred it.—

Sc. ii.

182 Well, every one can master a grief, but he that has it.

.వణఁగుటయు వెల్లఁబాటుటయు *

*పద.ములమధ్యమునన్గొని.పోవుట-తమ ।

.యలుకుననలవడు.నుచ్చారణముబి

.మకుటయుందు దకునా.కొకటియైన ।

ఁ.బల్కఁబోవక మన్నన.పత్కా--మూఁగ ।

.లట్టులూఱకొనుటఁగంటి..నిట్టిమాన ।

.మందుఁగూడ నేనొక మరి.యాదనేచూ ।

.కొంటి- ననునముమ్ముద్దుల.గుమ్మనీవు ।

180 వ । ఏడ్చుననంతసిఁచుటకన్న సంతోషముననేడ్చుటంతనయము ।

181 ద్వి । .అదిదాఁగుకొనఁజేయు.మల్లినతీఁగ ।

.పొదరింట-నట-నొక .పోలికపూలు ।

.జొరలచేబాగరు పోతులుచేయఁబడిన ।

.నకవరప్రియులారత్త .నాఘలమీఁద ।

ఁ.తిరుగుఁబాటొనరించు .తీరున-ఁదమ్ము ।

ఁ.తెరిగించు నొడనే. వెలిపుచ్చుచుందు ।

182 వ । నరియే-తనకున్నది తప్పఁబ్రతిమనుష్యుఁడు

నొకడుఃఖముంబయింపఁగలఁడు ।

Act. iv. Sce. i.

183 That what we have we prize not to the worth
Whiles we enjoy it, but being lacked and lost,
Why, then we rack the value, then we find
The virtue that possession would not show us
Whiles it was ours.

OTHELLO—

Act. II, Sce. III.

184 Pleasure and action make the hours seem short.

Act. iii. Sce. iii.

185 Good name in man and woman, dear my lord,
Is the immediate jewel of their souls :
Who steals my purse, steals trash ; 't is something
nothing :
'T was mine, 't is his, and has been slave to thousands ;
But he that filches from me my good name
Robs me of that which not enriches him,
And makes me poor indeed.

183 క || .మనకుఁగలదానివిలువను ।

.మనముగ్గొనినూడ- మద్ది-మన చెయిజాఱన్ ।

మనకదికానబసినచో ।

.ఁగనఁబడునద్దానికున్న-ఘనసుగుణంబుల్ ॥

184 ద్వి || .కడువడి-వేడక - మి.క్క-టమగుపనియు ।

.గడియలఁగుఱుచఁగఁగన్నట్టఁజేయు ।

185 నీ || .మగవానియందున- .మఱియున్నస్త్రీమొద-

.మంచిపేర్వారియూ.త్రొక్కువెలయు ।

.ఘాపణం-బెవఁడునా-ముగ్గెను దొంగిలు-

.బసికిమాలినదాని.వాఁడుఁముచ్చి ।

.లిం చెడు-నదియే మొ.కొంచె-మేమియు

నుఁగా-.దదినాది-యదివాని-.దంతెకాక ।

.వెండియు-నదిపెక్కు.వేలజనంబుల

.బానిసగానుండు-ఁగాని-నాదు ।

.మంచిపేరుదొంగ.లించినయాతఁడు ।

.తానుదోచుకొన్న.దానిచేత ।

.నుంతయైనభాగ్య.వంతుఁడుకాఁడు-ని ।

.జముగ-నన్నుఁబేద.నల్పునింక ।

---

186 O, what damned minutes tells he o'er
Who dotes, yet doubts ; suspects, yet soundly loves !

187 trifles, light as air
Are to the jealous confirmations strong
As proofs of holy writ.

188 Dangerous conceits are in their natures poisons
Which at the first are scarce found to distaste ;
But, with a little act upon the blood,
Burn like the mines of sulphur.

189 He that is robbed, not wanting what is stolen,
Let him not know 't and he 's not robbed at all.

190 Take note, take note, O world,
To be direct and honest is not safe.

Act. iv. Sce. i.

191 Hang her ! I do but say what she is.— So delicate
with her needle !—An admirable musician ! O, she will
sing the savageness out of a bear.— Of so high and
plenteous wit and invention !

186 గీ॥ మరులుకొనియు నెవండు నంశయముచెందు ।

.విగులమోహించు ననుమానముఁగలిగియును ।

.కొర-యెటువంటి చెడ్డవ్యాభ్యాసముటను ।

.అన్నచుండెడు నట్టులనున్నవాడు ।

187 ద్వి॥ మచ్చకులకు నిగమప్రమాణముల ।

.మచ్చగాడ్పట్టి మాక్షుపుసంగతులగు ॥

188 గీ॥ చానికరమగునూహలు వానిగుణము ।

.లందువిషములవి లోలుతనరుదుగాన ।

.నవ్యాములు-కాని ప్రకృతిపై నరపుకొద్ది ।

.పనిమొలుస్తందక పుగన్ల వలెనుమందు ।

189 గీ॥ దోచబడినవాడు- కొంగిలఁబడినట్టి ।

.దానికొఱతఁజాను గానకున్న ।

.మొనసియద్దిలెలియఁ బోకుండనీ-వాడు॥

.కొల్లబోవలేడు కొంచెమైన ।

190 ద్వి॥ అడుగడుగనెలుంగు మామోక్షగంబ ।

.శకుఁయథాథాత మంట కాణిసేమంట ।

191 ప॥ దానికేమిగాని యాపెయథాథాస్థితిఁజెప్పెద- నాపెనూతితో
సంతయద్భుత మబ్జిమివపాటకల్తె- యాహా పాటచేనెలుగు
బంటిన్నాడ మచ్చికపడఁజేయు- సంతప్రకసామిత జ్ఞానమూ
గాయును.

Act. v. Sce. ii.

192 But, O vain boast !
Who can control his fate ?

PERICLES — *Act. I Sce. I.*

193 Few love to hear the sins they love to act .

194 One sin, I know, another doth provoke ;
Murder 's as near to lust as flame to smoke :
Poison and treason are the hands of sin,
Ay, and the targets to put off the shame .

Sce. ii.

195 They do abuse the king that flatter him,
For flattery is the bellows blows up sin ;
The thing the which is flattered, but a spark,
To which that blast gives heat and stronger glowing ;
Whereas reproof, obedient and in order,
Fits kings; as they are men, for they may err.

196 'T is time to fear when tyrants seem to kiss.

192 ద్వి || .కవనేలనూరక .గవళమయ్యమ్యై |
.తనవినినవ్వడు .తప్పగలిగెడు |

193 ద్వి | .తమరాచరింపగ. దూచిసరిల్లి |
.పమునాకింప నా.నగొనునల్ల |

194 గీ || . .క్క-పాతకమింకొక .యోగురేచు |
.బొగకుమంటల్లు హ్యన.ల్పుచకుజేవు |
.దోహముమతి విషముచే.ఁబుఘముచకు |
.నను- .పెరిసియ.వాల్లి సి .స్తింప ||

195 ప || . .రుసునెదుటగొని. మువెష వారి.లతిని
నెం చెవ-.రిదియేలన ప |
.మరితెమ్మ ల్మి. .లమూడ్కి-నూదు
.బొగడిక-మబులు.పొగి పబడినది
.కరువలిదాచికి.గొరి నొసంగి-
.వతివెలింగించుము.వ్యామోగ-గాని-
.మొన-నడకువ. .మవలింపు-
.తగులెరిగు-దారి.తప్పెనకే |

196 ద్వి | .ముదిదుటకుర.భూపతి.పా
.నద్దెయ్యెభయపడ.నవరహగు ||

Sce. iv.

197 This Tarsus, o'er which I 've the government,
A city, on whom plenty held full hand,
For Riches strewed herself even in the street ;
Whose towers bore heads so high : they kissed the
clouds,
And strangers ne'er beheld, but wondered at :
Whose men and dames so jettied and adorned,
Like one another's glass to trim them by :
Their tables were stored full to glad the sight,
And not so much to feed on as delight ;
All poverty was scorned, and pride so great,
The name of help grew odious to repeat.

198 Who makes the fairest show means most deceit.

Act. ii. Sce. ii.

199 Opinion 's but a fool, that makes us scan
The outward habit for the inward man.

200 who hates honour hates the gods above.

197 నీ॥ .ఈపురివీధుల. నెల్లెఱల. గల్లి
 .వేలుపుతనయంత. విస్తరియి
 .దానిగోపురముల. తలలంతయెత్తయి
 .మొయిళులకుందాము. వహ్ని నెట్టి
 .గావున. జూపము. గనుగొనలేక
 .నిల్లఱునబ్బర. పడుచునుదుగ్గి
 .మగవారలచ్చట. శ్మశ్రుచూడొయలద
 .మైసరిగా. గయి. కేసికొందుగ్గి
 .వారిభోజనశాలక. చ్చుడువగుచు
 .గాంచినంత నెమరియ. డుపునిండు
 .లేమి. కిరికిగొనబడలే. మ. పొగరు
 .సాయమరుమాట చెప్పి. పనుండు॥

198 ద్వి॥ .అతిమర్యాద. కగపమ. వాంఠ
 .మితవంచన న్నేయ. మకొనుచుండు॥

199 ద్వి॥ .వెడగగు. నంచన. వేసముంబట్టి
 .గడన. జేయించు. లో. గలరుమనల॥

200 ద్వి॥ .ఏవాడుమరి. నూన. కీనదపడును
 .వై వేలుపు. గూడ. వాడేవగించు॥

- 201 Time 's the king of men ;
He 's both their parent, and he is their grave,
And gives them what he will not what they crave.

Act. iii. Sce. i.

- 202 O you gods !
Why do you make us love your goodly gifts,
And snatch them straight away ? We here below
Recall not what we give, and therein may
Vie honour with you.

Act. v. Sce. i.

- 203 truth can never be confirmed enough,
Though doubts did ever sleep.

ROMEO AND JULIET   *Act. I. Sce. III.*

- 204 I was your mother much upon these years
That you are now a maid.

Sce. v.

- 205 O, she doth teach the torches to burn bright !
It seems she hangs upon the cheek of night,
Like a rich jewel in an Ethiop's ear ;
Beauty too rich for use, for earth too dear !
So shows a snowy dove trooping with crows,
As yonder lady o'er her fellows shows.

201 గీ॥ .కాలదేవుడుమన్నుజల. కేలి-క తఁడు।
 .వారలకుఁదల్లియుండంఁజి-వారలకుఁస।
 .మానియు-వారుఁప్రాన్తఁచు. నద్దిగాక।
 .యిచ్చువారికాతఁడుతనఁ.యిచ్చుకొలఁది॥

202 గీ॥ .ఔరమీరలోదేవత. లారమేల।
 .మమ్ముమీమంచియీవుల ఁమరగనిచ్చె।
 .దరు-మఱియనిలాగుకొనియె.ద-రిటఁగ్రింద।
 .ననులుకొన్నదిమేమురా.బట్టబోము।
 .మిముదిరన్క-రింతుముశౌర.వముననందు॥

203 ద్వి॥ .చాలినంశస్థిరప. చఁబడకునిజము।
 .ఁతూలిన నెఱుఁగుని. గురసంశయములు॥

204 ద్వి॥ .నీయాడునకునేను .నిగ్గంటి-ఁగన్నె।
 .వైయుంటివిక్రసీ .ఁవారసిచూడ॥

205 గీ॥ .చిలుకలకొలికిదివిటీల. వెలుఁగనేపుక।
 .గలికివజ్రంబుపగిదిజే.కటినిమెఱయు।
 .నందమందనత్యసికంబు.నపనికరుడు।
 .కాకులంఁదంచయదితోడి.గరితలందు॥

Act. ii. Sce.th ii.

206 Love goes toward love, as school-boys from their [books;
 But love from love, toward school with heavy looks;

Sce. iii.

207 Virtue itself turns vice, being misapplied,
 And vice sometime's by action dignified.

208 Care keeps his watch in every old man's eye,
 And where care lodges, sleep will never lie:
 But where unbruised youth with unstuffed brain
 Doth couch his limbs there golden sleep doth reign.

209 Young mens' love, then, lies
 Not truly in their hearts, but in their eyes.

Sce. vi.

210 These violent delights have violent ends,
 And in their triumph die, like fire and fowder,
 Which, as they kiss, consume.

206 గీ॥ .వ..పువంకఁబోవు.వలపుపొత్తముల్లా
 .విడిచియరిగెడుబడి.పిల్లలవలె
 .కాని-వానినుండి.కదిలెడునదిబడి
 .కేడ్పుతోడవార.లేగునట్లు॥

207 గీ॥ .న..మనోమంబుగామాటు.గొన్నిచోట్ల
 .కరఁనుపప్రియుక్తంబగు.కారణమున
 .మనచనాకౌశలంబున.వఱియురొక్క-
 .కాలమందున దోషమే.గనుతికెక్కు॥

208 ద్వి॥ .చింకాపుండుదృష్టిన్ముద్రానలికి
 .ఎనికొకవగుచో.బట్టమనద్రా
 .కాని-యెచ్చటనలు.గననవ్వనంబు
 .తొలిండుకొననిమె.దడుతోడవనరు
 .నంగకంబులనె.నన్నమిలించు
 బంగరునిదురట.బాలించుచుండు॥

209 ద్వి॥ .నడుచువారలదగు.వలపునిక్కముగా
 .నెడదలనుండదు.దృష్టులర్థపు॥

210 గీ॥ .బలిమిరొదనెడుభోగముల్.చెడుఫలముల
 .గలిగియుండెడు-నవ్వారి.గలుకగోలు
 .నడుచుకొనించు-వఱి-యగ్గి.మంకుమాడ్కి-
 .నవియుముద్దిమకంతలో.నంజిమందు॥

Act. iv. Sce. v.

211 All things that we ordained festival
Turn from their office to black funeral :
Our instruments to melancholy bells :
Our wedding cheer to a sad burial feast :
Our solemn hymns to sullen dirges change ;
Our bridal flowers serve for a buried corse,
And all things change them to the contrary.

212 (1) When griping grief the heart doth wound,
And doleful dumps the mind oppress,
Then music with her silver sound
With speedy help doth lend redress.

TEMPEST. Act. II. Sce. I.

(2) This is a strange repose, to be asleep
With eyes wide open ; standing, speaking, moving,
And yet so fast asleep.

Act. iii. Sce. i.

213 There be some sports are painful, and their labour
Delight in them sets off ; some kinds of baseness
Are nobly undergone ; and most poor matters
Point to rich ends.

211 త || .మనమున్నవమునకుం.బన్ని నయ్యి
 .వస్త్రలుమాటు.పరక మ్మునకు
 .మనవాద్యములువంతి.మనగుగంటలకు-
 .నగు-బెండ్లి విందుశా.ధాశనమునకు
 .మనగిభీరశుభనం.ప్రాశనగీత
 .ములుమూతిముడ్పురు.మృగకు బమగు
 .మనయుద్వహనుమముం.బాపకుగిన్న
 .భూసింప.విపరీత.మునకలపిను

212 (1) గీ || .ఎపుడుకుట్టువంతి.యెదకుగాయము చేయు

.మఱియుగోరింది.మదిగొనల్లు
 .తయనులిప్రశో.దెబ్బునగేయింబు
 .నాయపడుచుశా.ని.నల్పుచున్ను

2) గీ || పింతియునయుక్క.విశ్రాంతియియ్యద
 .వందుకొనుట తటవ.బడనకను
 .నిలువబడుచుమఱియు.బలకుచుందిగుచ్చు
 .నై నగాధనిద్ర.నానియుంట

213 చ || .పరగెడుగొన్ని వేడుకలు

.భాధలు.మఱి.కాని.కష్టము
 .దఱిమెడునానిలోగలుగు
 .తన్వరొకప్పుడు.కొన్నికొంచెపు
 .వెరపువెంబడింపబడు
 .బెంపుమెయిన్-గడుపేననంగతు
 .గుఱుతుగ.వెండియన్-దుదకు
 .గొప్పఫలంబుల జూపుచుండెడు

Act. iv. Sce. i.

214 These are actors,
As I foretold you, were all spirits, and
Are melted into air, into thin air:
And, like the baseless fabric of this vision,
The cloud-capped towers, the gorgeous palaces,
The solemn temples, the great globe itself,
Yea, all which it inherit, shall dissolve,
And like this unsubstantial pageant faded,
Leave not a rack behind. We are such stuff
As dreams are made of, and our little life
Is rounded with a sleep.

Act. v. Sce. i.

215 As the morning steals upon the night,
Melting the darkness, so their rising senses
Begin to chase the ignorant fumes that mantle
Their clearer reason.

216 Their understanding
Begins to swell, and the approaching tide
Will shortly fill the reasonable shores,
That now lie foul and muddy.

214 నీ . ఈ మనపాత్రము. లేను నీకన్నట్లు
 . అన్నియుభూతము- . లవ్వగాలి ।
 . గానంతకన్న సూ. శ్రుతిగామాటి
 . పోయెనిరాధార . మాయస్యస్మి ।
 . నీతినీయంబుదా. వృత్తమైన కోటలు
 . దివ్యసౌధంబులు. దేవళములు ।
 . నిమ్మహాభూగోళ మిదినిశ్చయంబిందు
 . గలయంతయుఁగరంగ. వెలయుమఱియు ।
 పాలసిపోయినయిమ్మామ్రయ . బొమ్మపోల్కి ।
 . నవలసుంతయుఁదనజాడ . నగపటచదు ।
 . మనముకలలోని వస్త్రల. మాడ్కినుంటి ।
 . మెల్లమనజీవితము నిద్ర. నిమిదియుండె ॥

215 గీ . మఱిఁ ప్రభాతంబు చీకటి. స్వరియఁబుచ్చి ।
 . రేయిపైవన్నగావచ్చు . నీతివోడ ।
 . వారిఁ యుదితేంద్రియంబు ల. వ్యాధిబుద్ధి ।
 . నలముఁ మోహధూమముల వేటాడఁజొచ్చె ॥

216 గీ . వారితెల్విపొంగఁ బ్రారంభ మొనరించు ।
 . మఱియువచ్చుచున్న . కరడఁమల్ప ।
 . వేళఁనించెడుఁన్వి. వేకతీరము-లవి ।
 . బురదమీటియింపు . దొఱఁగెనిపుడు ॥

TIMON OF ATHENS

Act. I. Scē. I.

217 The painting is almost the natural man ;
For since dishonor traffics with man's nature,
He's but outside : these pencilled figures are
Even such as they give out.

Scē. ii.

218 We make ourselves fools to disport ourselves ;
And spend our flatteries to drink those men
Upon whose age we void it up again
With poisonous spite and envy,

219 Happier is he that has no friend to feed
Than such as do even enemies exceed.

220 O, that men's ears should be
To counsel deaf, but not to flattery !

Act. iv. Scē. ii.

221 As we do turn our backs
From our companion thrown into his grave,
So his familiars from his buried fortunes
Slink all away: leave their false vows with him
Like empty purses picked ; and his poor self,
A dedicated beggar to the air,
With his disease of all-shunned poverty,
Walks, like contempt, alone.

217 గీ || ఎసగుజిత్రమునరుడు . గానించుమించు ।
 . వ్యవహరించుమనుష్యుని . ప్రకృతితోన ।
 . గౌరవము-కావునఁ బయిభా . గంబెవాడు ।
 . పైకిగాన్పించునట్టిలి . పటమునందు ॥

218 గీ || . వెలి పడిమనము మనం . నెంబలులను ।
 . నలుపుకొందుమా- మఱిమన . నంప వముల ।
 . వ్రయముచేయుచు నెవరి ని . భాగ్యవేళ ।
 . గినియుచుందుమొ వారిలో . గొనుటకొఱకు ॥

219 ద్వి || . ఎన్నఁ బగఱుమించు . హితుడున్నవాని ।
 . కన్నమిత్తుడు లేని . యాతండెవేలు ॥

220 ద్వి || . స్తవమునపికసించు . జనములచెవులు ।
 . చెవిటివైయుడును . చితబోధములకు ॥

221 త || మనమేధమునన . మాధిద్రోయబడు
 . మవనహచరునుండి . మనతలల్ ద్రివ్వు ।
 . కొనెదమో- వానివె . న్కొనువారువాని
 . కూలినసిరినుండి . గునికెదరట్ల ।
 . తనితోవిడిచెదరె . తంజుడువట్టి . తప్పముల్లెలవల్లె
 . దమయొట్లు . మఱియు ।

Ser, iii.

222 This yellow slave
Will knit and break religions; bless the accursed -
Make the hoar leprosy adored; place thieves,
And give them title, knee, and approbation
With senators on the bench: this, this is it,
That makes the wappened widow wed again;

223 I am Misanthropos, and hate mankind,
For thy part. I do wish thou wert a dog,
That I might love thee something.

.జనునొంటిగాఁదిర. స్కారగూఁవమున
 .శకలైవ్యాదారిద్ర్య.నంకటంబుమెయి.
 .బలివడియలవాఁటు .పడుబిచ్చఁగాని
 .పడుపుసఁగనికరిం.పడగునాతండు ॥

222 నీ . ఆయ్యయో వేల్పులా.రా. యిదిమీప్రక్క

.నుండిమీపూజార్ల .ను. మఱి- నేవ ।
 .కుదిగఁబీకును.బలవంతులతలల
 .క్రిందున్నతలగడ .లందిలాగు ।
 .నీచచ్చబానిస- .యెంతయుముడివెట్టు
 .జెఱచుమనముల-శి.క్షితులఁబోచు ।
 .బొడలుతేలినకుఁగఁ .బూరింపబడఁజేయు-
 .దొంగలకుఁచచ్చి.తింగుదుచు ।

.వారలకు వెండియుంబరి.పాలనాధి ।
 .పతులతోపాటుసాష్టాంగ .వందనములు ।
 .నిచ్చు- బిరుదులు- పత్రిక- .లిద్దియిదియె ।
 .ముదురుతెంపికి మార్మనన్వ .నుదురుపచు

223 ద్వి ॥ .ఎంతయుదేవ్వింతు .నేమనియ్యాజాతి ।

.గొంతనిశ్చేరుతుఁగుక్కవీవెన ॥

224 O thou sweet king-killer, and dear divorce
 'Twixt natural son and sire ! thou bright defiler
 Of Hymen's purest bed ! thou valiant Mars !
 Thou ever young, fresh, loved, and delicate wa
 Whose blush doth thaw the consecrated snow
 That lies on Dian's lap ! thou visible god,
 That solder'st close impossibilities,
 And mak'st them kiss ! that speak'st with ev
 tong.

To every purpose ! O thou touch of hearts !
 Think, thy slave man rebels ; and by thy virtue
 Set them into confounding odds, that beasts
 May have the world in empire !

225 I 'll example you with thievery:
 The sun 's a thief, and with his great attention
 Robs the vast sea ; the moon 's an arrant thief,
 And her pale fire she snatches from the sun ;
 The sea 's a thief, whose liquid surge resolves
 The moon into salt tears ; the earth 's a thief,
 That feeds and breeds by a composture stolen
 From general excrement ; each thing 's a thief ;
 The laws, your curb and whip, in their rough power
 Have unchecked theft.

224 సీ || .ఓరాభూతుక - .యోపితాపుత్రవి
 .ద్వేషకారణ - .కుల.స్త్రీలనైన |
 .జెటువగ్గలెదవీవు - .దురమువేల్పువు -
 .నిత్య.యావనబలశాలి - .వీవుకన్ను |
 .నన్నసేయగిరాసి .కన్నియలేదు -
 .ప్ర.శ్యక్షజేవతవు - నీ.వంటగలువ |
 .జాలెద నెట్టియ.సంభవంబులనైన -
 .బ్రతినాదులంబర.స్పరముగలియ |
 .గూచియొప్పింతు - వోమనః.కోశనక్త |
 .యరయునీదాసమత్యు.తిరుగుపాటు |
 .వారినొండురుబొందనీ .పద్మపుడును |
 .నీమశక్తినిబసలేల .నీజగంబు ||

225 సీ || .అగమముమీకు .వృ.ష్టాంతములదొంగ
 .తనమున - నాసూర్యుడు నొకదొంగ |
 .కడలినీరతఁడుదో.చెడు - జండుఁడుంగూడఁ
 .గడుఁజెడ్డదొంగ - యా.తఁడునుఁదనదు |
 .పాలిన వెల్లును. .బవ్ర బాధవుకుండి
 .గొబ్బుచెట్టచీసి.కొను - సముద్రుఁ |
 .దును - వఱిదొంగ య.తనిఁద్రవరూపమా
 .నలచందునినుప్పని. .యశ్రువులుగి |
 .గరఁగఁగాఁజేయు. .నెంతయుఁధరణిదొంగ |
 .భూతసామాన్యమలముల. .న్ముచ్చిల్లింప |
 .బడిన యెరువుకుఁదిరికను. .బ్రతిపదాథక |
 .మునొకదొంగ - మీకున్నీక్ష.పొనరుచువిధు |
 .భావలేకుండె చౌర్యంబు.నవశములయి ||

226 there is no time so miserable
but a man may be true.

227 What vilder thing upon the earth than friends
Who can bring noblest minds to basest ends ?

Act. v. Sec. i.

228 Promising is the very air o' the time ; it opens the
eyes of expectation : performance is ever the duller
for his act ; and, but in the plainer and simpler kind
of people, the deed of saying is quite out of use.
'Do promise is most courtly and fashionable : perfor-
mance is a kind of will, or testament, which argues
a great sickness in his judgment that makes it.

TROILUS AND CRESSIDA Act. i. Sc. ii.

229 there is no man hath a virtue that he hath not a
glimpse of ; nor any man an attaint but he carries
some stain of it.

Sec. iii.

230 Princes,
What grief hath set the jaundice on your cheeks ?
The ample proposition that hope makes
In all designs begun on earth below
Fails in the promised largeness, checks and disasters
Grow in the veins of actions highest reared ;
As knots, by the conflux of meeting sap,
Infect the sound pine and divert his grain
Tortive and errant from his course of growth.

226 వ || ఎట్టియాపదలో నున్నట్టిప్పటికి మనుష్యుడు యథాథాముగా నుండవచ్చును ||

227 ద్వి || ఎక్కువమనముల హీనమాస్థితికిఁ |
దొక్కునఖులకన్న దుష్టులి కేరి ||

228 వ || మాటయిచ్చుట యవసరమునకు ముఖ్యప్రాణము- *ప్రతితా
*నేత్రములనది తెఱచును- *అచరణమెన్నఁటికిని వానిక్రియకు
మిగులమొద్దు- కాని- *యమాయికుల యెడ మాట యిచ్చుట
బొత్తిగావాడుకలోలేదు- వాగ్దానముచేయుట మిగులసరసమును
నాగరికమును- మాట చొప్పన నడుచుట మాట యిచ్చినవాని
కఠనిమనోవిచారమున నొకసంకటము ||

229 వ || ప్రతిమనుష్యున కున్న సుగుణములో *నణుమాత్రమైన వీనికిఁగ
ల- దెవని కేదుగుణమున్న దోదానిలో *లేకమైన వీనికున్నది ||

230 సీ || *నృపులార!వంతయెయ్యెదిమీదుచెక్కిళ్ల
పైవెలవెలపాట్లు- బాదుకొల్పె |
బూనుకొన్న ప్రయత్నములనన్నిటంగోర్చె
నెఱపునిగాయమువినిశ్చితముగ |
గొప్పతనంబునందప్పను- ఘనకార్య
ముల మొడనడ్గిడుముల్లుపెరుగు |
గడుగట్టిదె నవృక్షంబునుఁ బెరుగుట
నుండిఁబొందియె- తోమెలియిడి |

231 Take but degree away, untune that string,
And, hark, what discord follows, ! each thing meets
In more oppugnancy : the bounded waters
Should lift their bosoms higher than the shores,
And make a sop of all this solid globe :
Strength should be lord of imbecility,
And the rude son should strike his father dead :
Force should be right ; or, rather, right and wrong—
Between whose endless jar justice resides—
Should lose their names, and so should justice too.
Then everything includes itself in power,
Power into will, will into appetite ;
And appetite, an universal wolf,
So doubly seconded with will and power,
Must make perforce an universal prey,
And last eat up himself,

.మఱియునద్దానిమఱివం.కరగనల్పి ।
 .దానిబీజస్వభావముం .దప్పతోవ ।
 .బోవఁగాఁజేసి- మిగులత.జీవనంపు ।
 .మూలశక్తిఁజెఱచుగుంపు.బొజ్జలవలె ॥

231 సీనమాలిక:— .తప్పించు •క్రమము మా.త్రము- శ్రుతిడించుమా

.•తంత్రికి- మఱివిను .మెంత వెలితి ।
 .వచ్చునో- బొత్తిగాఁ •.బ్రతిబంధఃకున్మాదుఁ
 .బ్రతివస్తువున్- హస్త.పరఁగునీళు ।
 .లాడ్డులకంఠె• న.త్యున్నతముగ నెత్త.వలయును
 దమ•యురం.బులను- మఱియు ।
 .నీగట్టియెన్నటి భూగోళము•న్నానఁ
 .బ్రాల్సేయ వలయును- బలముచెల్లఁగి ।
 .దుబళిలస్వమునకు .చొరగనుండవలయు-
 .గూళకొడుగుచావఁగొట్టవలయు ।
 .దశతంత్రిని- మఱియు .ధర్మముకావల
 .యున్•బల్కి- లేక- త.ప్రొప్పుఁగలిసి ।
 .తమమితిలేనియు.ధమ్మునఁజిక్కిన
 .న్యాయముతోనెడఁబాయవలయు ।
 .దమపేర్లుగూడ- (బ.దంపడిఁగావున-
 .బ్రతివస్తువుముగియు.బలమునందు ।
 .బలములేలఁపునందు- (దలఁపానయందున ।
 .దలఁపుబలములమెయి.బలపడాన ।
 .బలిమిజగముమింగ .వలయును- వెండియు ।
 .గొనకుఁదనూఁదానె .తినవలయును ॥

Act ii. Sc ii.

232 pleasure and revenge
Have ears more deaf than adders to the voice
Of any true decision.

233 What nearer debt in all humanity
Than wife is to the husband?

Act iii. Sc iii.

234 pride hath no other glass
To show itself, but pride: for supple knees
Feed arrogance, and are the proud man's feet.

235 Nature, what things there are,
Most abject in regard, and dear in use !
What things, again, most dear in the esteem,
And poor in worth!

236 they passed by me
As misers do by beggars, neither gave to me
Good word nor look

232 ద్వి || .అవుఁజెవిటివిఁతుట్ట .కన్ననుల్లాస ।
 .ముఁవగెట్టినిజముతీ.ర్పఁసడిక్కినెన ॥

233 ద్వి || మాసపులందెల్ల - .మగనికిఁజేరు ।
 .పైసఁబుణంబెద్ది .మూలికిమించి ॥

234 గీ । .గర్వమునకులేకు .గర్వంబుతప్పవే ।
 .జ్ఞమేదియుఁదన్న .నగవజ్ఞుఁగ ।
 .నోపరమునుఁవంగు .మోఁకాళ్లఁతనిపెడు ।
 .నవియుఁబ్రతిఫలముఁల.హంయపునకు ।

235 గీ || .సహజ- మేపనులుమదిక .సహ్యాములగు ।
 .జెలఁగునవివాదుక యెడమిక్కిలిఁప్రియముగ ।
 .ఏక్రియలులక్ష్యమందఁన.నింపగుమఱి ।
 .పనికిరావవిసుంతయుఁసనుభవమున ॥

236 కం || చవిరవ్వఁలునాదా ।
 .పునర్జరిపగాండ్రవర్జ.బోవుఁవినినిగొ ।
 ట్లన- మంచిమాటనాతో ।
 .ననలే- దొక్కి-ంతచూడ.రెరిమఱిసనున్ ॥

237 time is like a fashionable host,
That slightly shakes his parting guest by the hand,
And with his arms outstretched, as he would fly.
Grasps in the comer: Welcome ever smiles,
And Farewell goes out sighing. O, let not virtue
seek
Remuneration for the thing it was ;
For beauty, wit,
High birth, vigour of bone, desert in service,
Love, friendship, charity, are subjects all
To envious and calumniating time.

238 O, then beware :
Those wounds heal ill that men do give themselves :
Omission to do what is necessary
Seals a commission to a blank of danger
And danger, like an ague, subtly taints
Even then when we sit idly in the sun.

237 నీ । .తినిపోవువానిచే .తిన్మన్ననకొకింత

.తనకరముననూఁపి- .తిన్గవచ్చు ।

.వానికై పట్టెడు :వానిచందమునఁజూ-

.చినచేతులంబట్టు .కొనెడునివుణుఁ ।

.డౌపూటకూళ్ల వాఁడనఁడగుఁగాలంబు-

.వవపడిఁగొల్ప గా.వచ్చువాని ।

.యెడఁజేయునత్యతి.యెలనఁవ్వనవ్వెడు

.నిన్నఁడున్నెలపుఁగై .కొన్నయతని ।

.పట్లనొనఁచెడు .వందనంబరిగెడు

.నూచుచు- నద్దిరా .యోగ్యతతన ।

.యున్నట్టిసిఁహికిఁబ్ర .త్యుపకారముఁజెడుక

.కుండనీ- యేమన- .నొప్పు- నేపుక ।

.గొప్పపుట్టుక- కడిమియు- .గొల్పునందు ।

.నెరపు నహత- ప్రిమముక్త .స్నేహ- మీవి ।

.యెంతయున్లొంగియుండుని .వెల్ల- మచ్చ ।

.రమున నవవాదమొనరించు .నమయమునకు ।

238 కా । .బొర- మిక్కిలి జాగరూకతగనీ .వల్లెనచోనుండు- చే ।

.యారన్దాము తమంతఁజేసికొను గా.యంబుల్వడిన్మానునే ।

.చేరంబిల్చుటకేడఁవశ్యకృతిఁదా- .జేయంగఁబోకుంట- వే ।

.సాగుల్లోనముచేసివచ్చుఁజలియు.వ్లంబట్టు భాకవ్యమున్ ॥

 Act iv. Sc iv.

- 239 sometimes we are devils to ourselves,
 When we will tempt the frailty of our powers,
 Presuming on their changeful potency.

Act v. Sc iii.

- 240 The gods are deaf to hot and peevish vows :
 They are polluted offerings, more abhorred
 Than spotted livers in the sacrifice.

TWELFTH NIGHT

Act I Sc III.

- 241 I am a great eater of beef, and I believe that does
 harm to my wit.

Sc v.

- 242 one draught above heat makes him a fool, the second
 mads him : and a third drowns him :

Act ii. Sc iv.

- 243 (1) For women are as roses, whose fair flower,
 Being once displayed, doth fall that very hour. ,

239 గీ || .మనయెడల మోసగాండ్రమై .మనమొకప్పు |
 .చెలఁగెదముమనఁ సామథఁ .ములఁచపలత |
 .మనముశోధించుచున్నాని .మాఱుచుండు |
 .బలముఁగూరిచి నిశ్చయ .పఱుకొనుచు ||

240 గీ || .వాఁడివెట్టిమొక్కు .బడులకువేల్పులు |
 .ఁబధిరుతాదురవ్వ .భ్రష్టమాఁని |
 .వేదనములు- యజ్ఞ.వేదికఁబొడలఁకా |
 .దఁములకన్నఁగడు న.నహ్యములగు

241 ప || మిగులగోమాంస భక్షకుఁడనొట నాబుద్ధిపది చెఱుచుచున్న
 నినానమృతము ||

242 ద్వి || .మతివోవు-వెఱ్ఱెత్తు- ఁ.మైకంబుగ్రమ్ము |
 .మితిమీఱు ఁమద్యము.నీబ్బల్చినకొలఁది ||

243 (1) ద్వి || .నెలఁతఁగులాబువంఁ.టిడిదానిఁకొమరు |
 .టలకొక్క-మార్దోఁచి.నంతనెపడెడు |

TWO GENTLEMEN OF VERONA -- *Act I Sc. II.*

243 (2) maids, in modesty, say, "No" to that
 Which they would have the profferer construe, 'Ay
 Fie, fie, how wayward is this foolish love,
 That, like a testy babe, will scratch the nurse,
 And presently, all humbled, kiss the rod.

Sc. ii.i

244. He cannot be a perfect man.
 Not being tried and tutored in the world:
 Experience is by industry achieved,
 And perfected by the swift course of time.

Act iii Sc. i.

245 Dumb jewels often, in their silent kind,
 More than quick words do move a woman's mind.

Sc. ii.

246 * falsehood, cowardice, and poor descent;
 Three things that women highly hold in hate.

Act v. Sc. ii.

247 Black men are pearls in beauteous ladies' eyes.

Sc. iv.

In love
 Who respects friend ?

248 'Mongst all foes that a friend should be the worst.
 (54)

243 (2) గీ॥ కన్పింపులు నిగ్గుపంపునఁ గాదనియెద |
 .కౌన నెడునథకఁ బూసినానఁ బరయఁ దలఁచి |
 .యూజెదఁ గుడఁబ్బిన్సిరో. యెంత పెంజె |
 .గోరిబాచిఁ జలుకుమాడ్చి. గొడుబుడు కటా ||

244 గీ॥ .ప్రజలలోనఁ బరీక్షింపఁబడక. నేపకఁ |
 .బసక కానేరఁడనియెదఁ లో. పరహితంబు |
 .బానిచే ననుభవమొందఁబడెడు. బూణక |
 .ముగనలుపఁబడు శీఘ్రకా. లగలచేత ||

245 ద్వి॥ .మూగనగులూగుఁ .బొలఁచులమనసు |
 .బొగుగననపుం. బలుకులకన్న ||

246 ద్వి॥ .శిక్షికితనము. కల్ల. నేదభట్టుకయు |
 .గరికలీమూఁజిటి. కడు నెవగొఱు ||

247 ద్వి॥ .బొలఁచు పులిమై. ములునల్లవాండ్రు |
 .నెప్పులొక్కడు. నెవ చేయుహితుని ||

248 ద్వి॥ .మూలునదిమిగుల. మేటియైమిగు |
 .నారయ శత్రువు. లందఱిలోన ||

249 were man
But constant, he were perfect, that one error
Fills him with faults;

250 Who by repentance is not satisfied
Is nor of Heaven, nor earth,

WINTERS TALE— *Act II. Sc. II.*

251 The silence often of pure innocence
Persuades, when speaking fails

Act iii Sc. ii.

252 innocence shall make
False accusation blush and tyranny
Tremble at patience.

Act iv. Sc. i.

253 Kings are no less unhappy, their issue not being gra-
cious, than they are in losing them when they have
approved their virtues.

Sc. iii.

254 Prosperity 's the very bond of love,
Whose fresh complexion and whose heart together.
Affliction alters.

VINUS AND ADONIS—

255 Round-boof'd, short-jointed fetlocks shag and long,
Broad breast, full eye, small head, and nostrill wide,
High crest, short ears straight legs, and passing
strong

249 ద్వి|| .నరూఢ్యుడౌను. •స్వంపూర్ణుడౌను. 1
•బాహుకృతౌకృతౌ త.వృత్తానించునతని ||

250 ద్వి|| .అనుతాపమునందన్వనందనియట్టి |
•జనుడి •హాసరమాల. జక్క-నపడడు ||

251 ద్వి|| .తఱుగు •కపరాని. తనము •వకానంబు
•నెటవేటెడున్మాట. న్ననియపుడు ||

252 ద్వి|| .నేరములేమిని. దెన్సిగ్గుపచు |
•నై రణకుమఱి •దౌ. జకన్యమువడకు ||

253 వ|| తమస్థిలు గుణవంతులని తామెఱింగిన. పిదప వారిందొఱంగుట
కన్న వారుగుణవంతులు కాకుంటకు రాజులుతక్కువుకుందరు ||

254 ద్వి|| .స్వపద్రుమ •పా. శంబగు-దాని |
•సొంపుడెందముగూడ •జూకురుమానుకే-

255 స్త్రి|| కుండ్రనిదెక్కలు. •కుఱుఫగణపుటను. •బాదుగుమడి మెబ్బచ్చు
•వెనెదటొమ్ము |

Thin mane, thick tail, broad buttock, tender hide
Look what a horse should have. he did not lack,
Save a proud rider on so proud a back.

256 An oven that is stopp'd or river stay'd,
Burneth more hotly, swelleth with more rage :
So of concealed sorrow may be said ;
Free vent of words love's fire doth assuage ;
But when the heart's attorney once is mute,
The client breaks, as desperate in his suit.

257 Who wears a garment shapeless and unfinish'd?
Who plucks the bud before one leaf put forth?
If springing things be any jot diminish'd,
They wither in their prime, prove nothing worth
The colt that's back'd and burden'd being young,
Loseth his pride, and never waxeth strong.

.వలుదకి నులు-చిన్న .తల-వెడలపుముక్కు.కన్న ములును-నిక్కి.

యున్న జాట్టు ।

.పన్న పొట్టిచేవులు-.తిన్న నికాళ్లను-.మిగులజేవ గల మె-మెడను

బలుచ ।

.నైస నెఱులు-దళ.మగుతోక-విటివియకా.పిలుదులు-

మెత్త ని.మెఱుగుతోలు ।

.శనుముగుట్టమునకు.గానలసినసాగ సంతదానియందె.యమరి

యుండె ।

.గాన రాదుకొఱత.దానికొబ్బగరున.గ్రాలువేపునెక్కు.రౌతుతవ్వు

256 గీ॥ .ఆవఘ్నస్మాయభద్ర-యేఱు.నాఁపబడియు.।

.ముందుకంటెనుమండెడు-బొంగువడిగ ।

.బలుకబడవచ్చునటదాఁప.బడిననంత ।

.గొఱిచి-కామాగ్ని యాఱువా.గరిచెలంగ ।

.గాన్చి-దెందపువ్యవహార.కత-ముందు ।

.తానెఱుగవాడై నచో-.పానిసాపు ।

.మిగులనమ్మకొనినవాది-తగవులోజ ।

.యంబుగొనజాలనంచువ.య్యబడుచుండు ॥

257 గీ॥ .పనికొఱతయావొకా.యి నె.వందుదొడుగు ।

.దుగించుమొగ్గ నెవడుతేకు .దోపకమును ।

.ఔఱిగెడునవినుంతయు మట్టు.వజచినయెడ ।

.నెదుగుటనెడివనికి రా.వెందుకైన.

ద్వీ. .పసిగుట్టముంబెద్ద .బరువుంచినడువ

.బనచెడివబుల దెప్పటికె నగాని.

---

258 Look, the world's comforter, with weary gait,
His day's hot task hath ended in the west:
The owl, night's herald, shrieks, 't is very late;
The sheep are gone to fold, birds to their nest,
And coal-black clouds, that shadow heaven's light,
Do summon us to part, and bid goodnight.

259 What wax so frozen but dissolves with tempering,
And yields at last to every light impression? [ing.
Things out of hope are compassed oft with ventur-
Chiefly in love, whose leave exceeds commission.
Affection faints not like a pale-faced coward
But then woos best, when most his choice is forward

260 But like a stormy day, now wind, now rain,
sighs dry her cheeks, tears make them wet again.

261 O thou clear god, and patron of all light,
From whom each lamp and shining star doth borrow
The beauteous influence that makes him bright,
There lives a son, that suck'd an earthly mother,
May lend thee light, as thou dost lend to other,

258 త|| .కరుణగదానంద.కరుణలసిన

•వ.ధంధనపగటివేం.ద్రంబగుపనిని ।
 •గొరకొనిభద్రమట.నొనముట్టజేసె-
 •గ్రాత్రవేగులవాడ.అచ్చెగ్గుడగుబ ।
 •చనియెగొట్టెదొడ్డి.చక్కికి-మటియు
 •గూళ్లలోవలజేరు.కొనియెబిట్టల్లును ।
 •మినుపెన్నీడఁగి.మిశ్రపొగనల్లు
 •మబ్బులొండొరుబాయ.మనకానశిచ్చు.

259 త|| .కరుణంతగట్టిన.దానిమొసంబు

•కరుణదా•నెచ్చచే.గడకులోబడద ।
 •చిలుకొమ్మనకునెన-•జేకూరుమటియు
 •నానకుమించిన.యభివొరవమెయి ।
 •దళకుగవలపున.దానివొసెలవు
 •హస్తనమీలుడ.య్యదువెల్లమోము ।
 •పిఱికిపోలిక •మరు.లెవంటాడుగాని
 •తానెంచుకొన్నదె.తయుమొండిదెన

260 జ్ఞ|| .అప్పుడెగాలిమ.అప్పుడెవాన ।

•కొప్పుగాఢువువాన.పొద్దుచందాన ।
 •బడతిచెక్కిళులెడు.బడపడిదడియు ।
 •గడువెచ్చనూర్పులగ్గనీళ్లచేత.

261 గీ|| .బోరనికల్మడైవత.మా-నమర్త ।

•తేజముగ్గాంచుచుద్యోగి.దీపములును ।
 •దాకలున్నవలనశమ్య.దశనుబొందు ।
 •గాని-కలదునివ్వలిగించు.మానవండు ।

262 Fie, fie, fond love ! thou art so full of fear,
 As one with treasure laden homin'd with thieves:
 Trifles, unwitnessed with eye or ear
 Thy coward heart with false bethinking grieves

263 For oft the eye mistakes, the brain being troubled

264 They that love best, their loves shall not enjoy.

RAPE OF LUCRECE.

265 Now leaden slumber with life's strength doth fight,
 And every one to rest themselves betake,
 Save thieves, and cares, and troubled minds, that
 wake.

266 The aim of all is but to nurse the life,
 With honour, wealth, and ease, in waning age ;
 And in this aim there is such thwarting strife,
 That one for all, or all for one we gage :
 As life for honour in fell battles' rage ;
 Honour for wealth ; and oft that wealth doth cost
 The death of all, and all together lost.

267 I see what crosses my attempt will bring ;
 I know what thorns the growing rose defends
 I think the honey guarded with a sting :

262 గీ॥ పీఠే తెలివితొప్ప నున్నద- బంధుకడు
 . పాతదొంగలకుంకు- . సిరిగలాని
 . వలెను- నీసంకుహ- దిక- . తలపుతీడ
 . పానగు- గననిపినని- చిల్ల- రన- గుఱించి ॥

263 ద్వి॥ . తరుగుగాఁజూపులు- తప్పొనరించు
 . నదుగురుట్ట- న్న- గ- లేనిమహిమ

264 ద్వి॥ . పేరమి- తిన- కాళి- ముగ- గడియ- ఘ
 . కోరినయట్ట- . గుడు- ద- గ- లేరు.

265 గీ॥ . ఇపుక- బలువు- ద- . యెట- చి- బ్రతుకుట
 . . బా- త- తో- . జె- ల- గి- పోరు
 . పరగ- నె- వా- గు- . బ- త- న- సా- గి- రి
 . దొంగ- లు- . వ్య- న- న- యు- . తు- లు- ను- ద- వ్వు

266 చ॥ . ననులతలంపు- గౌరవము
 . నంపడ- సౌఖ్యమువాద- క-ంబునం
 . . జెను- మట- కిట్టి- యూ- హ- మెడ
 . మీ- తె- న- . డి- డ- బో- దు- మొక్క- టి- క
 . గొ- న- నొ- క- దా- ని- బం- దె- ము- గ- . గొ- ప్ప- కు
 . బ్రా- మ- బో- రు- నం- బ- లె- క
 . ధ- న- ము- న- క- త- ప- ర్వు- ను- . ధ- నం- బె- . వి- ప- త్తు- ల- కె- ల్ల- మూ- ల- మా- ॥

267 చ॥ . కనుమరిసి- న్ని- మి- క్క- ట్టు- లు- నా- దు
 . . క- డ- క- లె- చ్చు- నొ- . యె- ట్టి- క- ట్టు- ము- డె- ము- గు

All this, before hand, counsel comprehends
But will is deaf, and hears no heedful friends
Only he hath an eye to gaze on beauty,
And dotes on what he looks, 'gainst law or duty.

268 I have debated, even in my soul,
What wrong, what shame, what sorrow I shall breed;
But nothing can affection's course controul,
Or stop the headlong fury of his speed.
I know repentant tears ensue the deed;
Reproach, disdain, and deadly enmity;
Yet strive I to embrace mine infame.

269 But if thou yield, I rest thy secret friend,
The fault unknown is as a thought unacted;
A little harm, done to a great good end,
For lawful policy remains enacted.
The poisonous simple some times is compacted
In a pure compound; being so applied,
His venom in effect is purified.

270 Then for thy husband thy children's sake,
Tender my suit: bequeath not to their lot
The shame that from them no device can take,
The blemish that will never be for got:
More than slavish wipe, or birth blot's blot.
For marks described in men's nativity
Are nature's faults, not their own infamy.

ననగా చూచుచును నా కెక్క
 •కుట్టునం వేనెదాచుకొనబడుటదలఁతు
 మునుమాందెయిదిచుంత.బుద్ధి యెఱుంగు
 .బొత్తిగాఁగోర్కెచె.వుడు చెందుఁగాని
 .విదది-మంచిక. నైలయుధానికిని
 .విన్నాణముంగని. వెట్టియానదియు ॥

268 త|| .తలపోసినాడనెంతయునెట్టియెగు
 .తగులునోసిగ్గువం.తయనాకు-నైన
 .వలపుతోవకునడ్డ.పడఁజాలదెదియు
 .బరువడినదాని.వడినాఁపలేదు
 .నలిపినచెట్టకె.నాఁగుకన్నీటి
 .జాడనాపనినాకు.చర్చగునం చెఱుక
 కలుగునిండెయనడ్డ.కడుఁజెడ్డపగయు
 .గానినాచెడుపేరె.కొఁగిలిం చెదను ॥

269 పంజరి|| .నీవాప్పకున్నచో .నీకునేజాటు.నెచ్చెలిసయ్యెదక
 .దెలియంగఁబడని.తప్పవనికెఱాని .తలఁపట్టులుండు
 .గొప్పమంచిఫలము .కొఱకుఁజేయంగ .బడుచిన్న సేరము
 .పరఁగునీతిగనుఁ .వీషమూలిక యెయ్యెక్క.వేళలోనరిగ
 .గొన్ని రహామధముల.కూడికట్టి. కుంధిసేయఁగఁబడి
 .స్థగుణంబుచిచ్చు.

270 త|| కనుకనీపెనిమిటి.నన్నపిల్లలను. గనియైననాకొర.కద
 దీచుకామిపుకొనకొని పొలసిమి.గుల్చుకు
 వారికొఱకు •బానిసవాత.కుంబుట్టుమచ్చ
 కు.నుమించి తుడుచుట.కుకమర్వఁబడుట.కున్నీటు
 కాక •నెక్కొనునట్టిమఱక. మనకుఁబుట్టుకతోన.మ
 దుఁదతప్పు.మన.దికదదిమన.మన్నిదికని.

271 And wilt thou be the school where Lust shall learn
Must he in thee read lectures of such shame?
Wilt thou be glass, wherein it shall discern
Authority for sin, warrant for blame,
To privilege dishonor in thy name?
Thou back'st reproach against long living laud;
And mak'st fair reputation but a bawd

272 Think but how vile a spectaele it wore.
To view they present trespass in another-
Men's faults do seldem to themselves appear,
Their own transgressions partially they smother.
This guilt would seem death worthy in thy brother
O, how are they, wrapp'd in with infamies,
That from their own misdeeds askance their eyes.

273 Alas, how many bear such shameful blows,
Which not themselves, but he that gives knows:

274 O Opportunity! thy guilt is great.
'T is thou that execut'st the traitors treason:
Thou sett'st the wolf where he the lamb may get;
Whoever plots the sin, thou point'st the season:
'T is thou that spurn'st at right, at law, at reason:
And in thy shady cell, where none may spy him,
Sits Sin to seize the souls that wander by him.

271 త|| .బడిగనుందువనివు ప్రజయటందుచ్చ.కామ
 చేపలు నేర్వఁగదిసినీయందుఁ జెడుత్రాపాత
 ముల్ చేడ్పడంజమవ.వలయున నీవుడ.త్వము
 గనుదె.నడిచచ్చట బ్రభు.త్వముపాత
 కంబు.గాశాసనమువిందె.గాగనిసేరు
 గడగుకమర్యాద.కడుధర్మముగను.మొగి
 జనుల్విపశిత.ముగజూచుకొనఁగ.

272 చ|| .అగ్రముముసీమనేర మొగుతుందుననుండుటదెంత
 చెట్టయో! .తలుచుగ నెల్ల వారుతమ.తప్పల్ల
 గానరు-వానిమా పెదర్ .పరువడిఁబక్షపాత
 ముస-ఁ.బాక్షకమియ్యదిచ.పునీసహో!
 .దరు.జనుడెంత.దూఱువడు.దాదనయె
 గులుపేక్షచేసినఁ.

273 గీ|| .కటకటాయట్టియవమాన.కరములైన
 .శన్నులెందరుసైరించు.చున్నవారో!
 .తెలియఁగాజాలరెవ్వారి.తీరుతామః!
 .వానినొసఁగెడునట్టియ.వ్యాదుతప్ప.

274 త|| .ఓవేళసీవగు.నోగుదనంబు.దోహమునీహన
 తుల్య.గొట్టెపిల్ల.కేవకుదోడెలుం.గె
 డపెదవీవు.పాపముప.న్నడు.వారలకదును
 .నీవుకన్యతువు.నిజమునాయంబు.నీతివివేకంబు
 .నీటఁగల్పెదవు.పోవువారిలఁబట్ట.బొంచికూ
 ర్దుండు.దోడనిచాటుసం.దురితభూతంబు.

275 When Truth and Virtue have to do with thee.
A thousand crosses keep them from thy aid.
They buy thy help, but Sin ne'er gives a fee;
The gratis comes and thou art well appay'd.
As well to hear as grant what he hath said.
My Collatine would else have come to me,
When Tarquin did, but he was stay'd by thee.

276 The baser is he, coming from a king,
To shame his hope with deeds degenerate.
The mightier man the mightier is the thing
That makes him honour'd or he gets him hate:
For greatest scandal waits on greatest state.
The moon being clouded presently is miss'd,
But little stars may hide them when they list

270 నీ॥ తివ్రీనశత్యమును బా.తివ్రీత్యమున్నీదు సంబంధమున నెట్లు

దుగదలచు

.నశ్వదునీదుసాహాయ్యమునుండి వే.శ్వయునువానిని,వేయియడ్డు
.లవికొనునీదుసా.యము-కాని-పాపమె.య్యదియును నీకుఁగోల్.

దుమతీయు

.నదితపయిచ్చగా .నరుదెంచు మహిష్మి.నెంతయు న్సంతుష్టి.నె
నసినమృ.

.తిలూనయ్యది చెప్పన.దివినుటకును
.వెంకియునదియదుగుదాని.బెట్టుటకును
.గాని శో.తే.త్రోనామ.గండువచ్చు
.నై న.వాలఁడునీచేత.నాఁవఁబడియె.

271 నీ॥ దొరగ నుండియుఁగడు.దుచ్చకాత్యంబులన్.దశ కోర్కెసిగ్గు

మా.లినెలవేర్పు

.కొనుటచేవాడెంత.యునునీచుఁడగు-నెంత.గొప్పవాడోయంత
గొప్పదగును

.మనుజునకున్వాని .మర్యాదయైన లే.కవమాన మైన-నే.మ
నగమిగుల

.బెద్దబొప్పితినిగ.నైట్టి యుదునుదానికిస్పరిషదున.ప.కితిఁగూతు
.చందురుడుకప్పబడినపుడు,జనులకెల్ల

.గడుఁవిశదముగఁదెలియగఁబడును-గాని

.మిక్కిలియుఁన్నవైమిన్ము.మిన్ము.మనెడ

.మక్కలకుఁగల్గుమాఱుప.పాప

477 The crow may bathe his coal black wings in mire,
 And unperceiv'd fly with the filth away,
 But if the like the snow-whiteswan desire,
 The stain upon his silver down will stay.
 Poor grooms are sightless night, kings glorious day,
 Gnats are unnoted whereso'er they fly,
 But eagles gaz'd up on with every eye.

478 Sad souls are slain in merry company;
 Grief best is pleas'd with grief's society.

479 'Tis double death to drown in ken of shore;
 He ten times pines that pines beholding food;
 To see the salve doth make the wound ache more;
 Great grief grieves most at that would do it good;
 Deep woes roll forward like a gentle flood;
 Who, being stopp'd, the bounding banks o'er flows;
 Grief dallied with her law nor limit knows.

277 నీ॥ బురదలోవలగాకి బొంగు నల్లనితన తెక్కల ముంచియా రీతి
తెలియ॥

ఁబడనీకయిగిరి పోవచ్చునుగాని యాతన్న గోరినమంతు తెల్ల
యొచ్చ॥

మిగిలెడునా పేండిఁ బెయిపూచునామచ్చ నెఱపేదల నబావిస్త
బుంగుగ్రీడి॥

ఁరాతిరిమఱియను రాజలు నన్నియుం గడునెల్ల డియ్యనపఱ
ఁగలుగుపగలు॥

ఁఇచ్చకున్వచ్చినట్లు తామెచటనేని ఁబరుగులిడుచున్న నలున్దు
లేపాటియెన॥

ఁగానరాకచెలంగెడుఁ గాని పేగఁచూడఁ బడుదెల్లముగ నెల్ల
చూడ్చిచేర॥

278 ద్వి॥ వంతఁజెందినవాడు బ్రతుకఁగలేదు
సంతసిల్లుదనుల నహవాసమునను
దుఃఖంబుమిగులనం తోపించుచుండో
దుఃఖముపొందునఁదొప్పరినయపుడు॥

279 నీ॥ ఒడ్డుచేరి నెతోచుచుండఁగమ్మిపోవుట
ఁయినుమడిచావు భువ్వఁగనుచు
ఁబన్నవడెడువాడు పదిరెట్టి తెండెడు
మఱియుఁదీపిడుబుండు మందుఁగాంచి
వనటయుమిక్కిలి వగచెడుదనకుమే
లేసెదనవ్వని చెంత మెల్ల
గాబాఱునెలయేటి కైవడిలోతగు
ధులవంతలల్లన బరగుచుండు॥

280 Though men can cover crimes with bold stern looks;
Poor women's faces are their own faults books;

281 Deep sounds make lesser noise than shallow fords,
And sorrow ebbs, being blown with wind of words,

282 they whose guilt within their bosoms lie
Imagine every eye beholds their blame :

283 sorrow, like a heavy-hanging bell,
Once set on ringing, with his own weight goes;
Then little strength rings out the doleful knell,

284 Thus ebbs and flows the current of her sorrow, a
And time doth weary time with her complaining.
She looks for night and then she longs for morrow
And both she thinks too long with her remaining
Short time seems long in sorrow's sharp sustaining
Though woe be heavy, yet it seldom sleeps :
And they that watch see time how slow it creeps.

సద్గుణాత్మకబడిన. యష్టాదాయతీరు!
 . ప్రకృతున్న యొక్క. పెరివచ్చు!
 . నదిరిగి పుష్కల. నాడింపబడువగ
 / హృదయమునకు. దెద్దియైన||

280 గీ|| . దిట్టకూడ నూపు. న్నీనేరములను!

. ముగిసినదే. గలరు. పురుషులైన!
 . నకట-స్త్రీల మొగము. లవ్వాయెగ్గులు!
 . తెలుపుపుస్తకములు. తెల్లముగను||

281 గీ|| . లోతుమడుగు సెయ్యు. లోజ్జగదవృథు!

. గడు వెలితిగఁబాటు. కాల్యకన్న!
 . మాటగాలికేత. లైటదోయగఁబడి!
 . తట్టిపోయెడువల. వంతి మతియు||

282 ద్వి|| . మనసునృమళస్వ. మాటినవార!

. లనుకొందు రెట్లక. య్యదిగాంతురంచు||

283 గీ|| . మొనసియొక్కసారి. మోగింపఁబడిబహు!

. పుమొయినూగుగంట. పోల్కివంతి!
 . తనదుబళివుతోడ. జనునపుకొంచెము!
 . లావుమోయఁజేయు. జావుదరువు||

284 త|| . పాటుపాటునిట్లు. పొందెడునాపె

. వనటయో-రక్తతీయాకె. వలవంతతోడ!
 . గీటునద్రవీవిసి. గించెడుఁదడవు.
 . గనునామెరయి కె. కనిపెట్టుబోదు!
 . తేటకు-నా రెండు. దెలివలలును||

285 It easeth some, though none it ever cur'd,
To think their dolour others have endur'd.

286 Which when her sad-beholding husband saw,
Amazedly in her sad face he stares:
Her eyes, though sod in tears, look'd red; and raw
Her lively colour kill'd with deadly cares.
He hath no power to ask her how she fares;
Both stood like old acquaintance in a trance,
Met far from home, wondering each other's chances.

SONNETS.—

287 Who is it that says most? which can say more
Than this rich praise, that you alone are you?
In whose confine immured is the store,
Which should example where your equal grew.

.దనయున్ని-తోనిడు.పలనుచుమిగుల।

.నూటికివాడియి.దక్రన్నెచుసపుడు

.కనుపట్టిదుబాడవుగాఁగొద్దిసేపు॥

♦.మేటిబక్కునవంతఁమించినఁగాని

.కడుసరుకుగనది.కన్మాత్రవెట్టు।

285 గీ॥ ♦.తమవలెఘటఁబడెను.తరులుగూడ

.నెంతనిభరించినారని.యెఱిగికొనుట।

.యెవరినై నఁగుదుచోలే.దెన్నటికిని

.గాని.కొందఱిసోదాచఁగలుగునదియు॥

286 పీ॥ ♦.విన్ననంచలిమోము.♦వెఱఁగునఁగనుఁగొనె

.నల్లకలఁతవడి.యాపెనుగఁడు।

.కన్నీటనుడికిఁ.కలికివాఱాచ్చులు.కడు

.బచ్చిపుంజుగాఁ.గానఁబడియె।

.బడఁతుకమెఱుఁగుమై.వన్నియయెంతయు

.జంపువంతలచొల.యింపఁబడియె।

.నాయతిననుసేను.మడుగుటకతనికి

.నత్తునబొత్తిగాఁ.జాలదయ్యె॥

.ఇరువురున్నిల్చియుండితెం.తేనియున్ని।

.తావునకుడెవ్వరందుఁవి.తాకుమెయిని।

.ధారసిలిపొత్తయెఱుకను.దనరువార।

.చొండొరులఁగనియచ్చెరు.వొందినట్లు॥

ద్వీ॥ .పరికింతునేచెడు.వారలుమఱియు

.చఱియెంతమెల్లగ.జాబ్రాకునదియె॥

287 గీ॥ .కుప్పగడ్డకన్ననెవ్వఁడెక్కువఁజెప్పె

.ఇదమునీకునీనె.పురుషనీకు।

288 They that have power to hurt, and will do none
 That do not do the thing they most do show,
 Who, moving others, are themselves as stone,
 Unmoved, cold, and to temptation slow;
 They rightly do inherit heaven's graces,
 And husband nature's riches from expence:
 They are the lords and owners of their faces,
 Others, but stewards of their excellence.
 The summer's flower is to the summer sweet,
 Though to itself it only live and die;
 But if that flower with base infection meet,
 The basest weed out braves his dignity:
 For sweetest things turn sourest by their deeds;
 Lillies that fesse, smell far worse than weeds.

289 As on the finger of a throned queen
 The basest jewel will be well esteem'd,
 So are those errors that in thee are seen
 To truths translated, and for true things deem'd.

290 Fair, kind, and true, have often liv'd alone,
 Which three, till now, never kept seat in one.

.పోల్కిఁజూపఁజాలు. పోడిమినీయందె

.మిగులఁబందియగుచు. నెగడుచుండు

238 స్త్రీసమాలిక —

.చెల్లియుండియుఁగీడు. సేయనిపాఠలు-

.పరిసల్పునట్లక. నృదేధువార

.లొడులనుఁగదిసితా. మొక్కిరియింజెక్కు

.చెనకకఁజూపోల్కి. జెలఁగువారు

.చెడుగుమ్మటలకులో. బడకుండువారలు

.తగియుండురెంతయు. దేవక్తిపకు

.అమయంతవచ్చుభా. గృములనవ్వారలు

.వ్రాయమందనీకకా. పాడుచుండు

.నారెడ్డిబలుచెక్కు. వారువారలగొప్ప

.అమరున్నతీరునఁ. దారువారు

.నోయువారలకింపు. గూచుమల్లియతన

.నాలపెరుంగకపుట్టి. పాలయుఁగాని

.యడియుఁదెవులంటుపట్లగా. బైనలెస్స

.దానికింటెను. జేదగు. దమ. చెయుపుల

.సేయసివి. ముగ్ధిపోయిన. తెల్లకలుపు

.కన్నసేచెత్త. పూవైన. నన్నెకెక్కు

289 కం॥ దొరసానిచేతికుంచిన। గరమరుదుగగాజమాని. కంబనఁజెల్లు
మఱినీయెడఁగలతప్పులు। పరఁగెడునొప్పులుగనిన్ను. వలచినవాకున్

290 ద్వి॥ నీటు. ననరుమఱి. నిజమొక్కనియెడ।

.నేటివఱకు. గూడి. నిలుచుటలెదు

- 291 O. cunning Love ! with tears thou keep'st me blind,
Lest eyes well-seeing, thy foul faults should find.

PASSIONATE PILGRIM.—

- 292 O! love's best habit is a soothing tongue,
Add age, in love, loves not to have years told.

- 293 What fool is not so wise.
To break an oath to win a paradise.

- 294 Crabbed age and youth cannot live together ;
Youth is full of pleasance, age is full of care ;
Youth like summer morn, age like winter weather ;
Youth like summer brave, age like winter bare
Youth is full of sport , age's breath is short ;
Youth is nimble, age is lame :
Youth is hot and bold, age is weak and cold ;
Youth is wild, and age is tame.
Age, I do abhor thee, youth, I do adore thee;

291 ద్వి|| .కన్నీటననుగ్రుడ్డి.గావితలువలపా.
.కన్నులునీతప్పు.గననీకఁకొంటు||

292 ద్వి|| .అలవడదబ్బు.కబ్బుబ్బవలపు.
.పలుకరీడు.విరాళి.పడి.ముదివారు||

293 ద్వి|| .ఎట్టిపెంగలియైన .నెటుతప్పకుండు.
.నొట్టన్వగఁగుఖంబు .నొందుటకొఱకు||

294 నీనమాలిక||

.మూలిముడుచుకొన్న .ముదిమిజన్వసమున్ను.

.గూడిమనఁగలేవు.కోడెయ్యాడు.

.నిందునంతనముచ.నెగడు.మునలితెన

.మెంతయువంతితో.నేననియుండు.

.నయగువేసవివేకు.పకుసాటి.

.పెద్దటి.కముముదిరిన శీతం.గావిపోల్కి.

.యెలఁబ్రాయనూమరి.ఎలెనింపు.

.వృద్ధత్య.ముంబట్టు చలికాల.మువలెబోడ.

.యావనమునువేడ్క.నలరారు.వాధకన్యా

.యామముగ్గొంచె.మౌనుమఱియు.

.చిరుగాత్యమునుఱుకు.జరిగుంటి.

.తాడురుగ్గ.ముశ్వాడియుం యుందిట్ట.ముజరశతయు||

.జబ్బు.పెండియు.నతివిర.నము.తరుణత.

.పెంకె.వాధకన్యమెంతేని.పెద్దపుడు.నిను.

.వృద్ధతామేవగింపెక.నేను.యావ.

.నంబనినూమితోడుతం.దలచుచుందు||

- 295 Inconstancy
More in women than in men remain.
- 296 The wiles and guiles that women work,
Dissembled wit an outward show,
The tricks and toys that in them lurk.
The oock that threads them shall not know.
- 297 Every one that flatters thee
Is no friend in misery.
Words are easy, like the wind :
Faithful friends are hard to find.
Every man will be thy friend,
Whilst thou hast where with to spend :
But if store of crowns be scant,
No man will supply thy want.
If that one be prodigal,
Bountiful they will him call,
And with such like flatterings,
" Pity but he were a king "
If he be addict to vice,
Quickly him they will entice
If to women he be bent,
They have him at commandment :
But if Fortune once do frown,
Then, fare well his great renown ;
They that fawn'd on him before,
Use his company no more
He that is thy friend indeed,
He will help thee in thy need :
If thou sorrow, he will weep ;
If thou wake, he cannot sleep :
Thus of every griefin heart
He with thee does bear a part.
These are certain signs to know
Faithful friend from flattering foe,

295 ద్వి॥ మగి వాకేచ్చ ను . మగువలీయంతు

. నెగతుమిక్కటముగ్గునిల్కొలెమి॥

296 ద్వి॥ . మగువయ్యెనచేడు . మాయనుమములు

. మగిక్కై ననురతియుం . బరికింపలేదు॥

297 కం॥ నిమగ్నవిగ్నాశేకుష్మాంధే । ల్లనీకు

. మియ్యిండుకాదు . అంపటయెడఁబ

ల్కు-నెగడుసుళువాగొడ్పటు॥

. కనుటయెక్కవ్వంబునమిక్కి . కల్లహితులం॥

ఉ॥ . ఎంతయునీమమిత్తులుగ . నెల్లరునుందునునీకడవ్వను॥

. న్నంతకుఁగొని-యద్దిచేన . నక్కఱఁగాఁడెవఁడై ననీకునొ॥

. క్కింతయు . నీవుదాని వను . చేంతురుదూఁబఱదిండివై న-దూ॥

. మింతురునిన్న భూవతిగఁ . జేయనిదేవునిఁబెక్కుఁభంగులం॥

సీ॥ . చెడుగునకీవల . వడిచివోనిన్వొం . బడఁ

దొయుదుకువారు . భోమిలుగొల్పి॥

. వాలుఁగంటలసివు . వలచినన్వొమ

. చెప్పచే-వలలోనఁదిశ్శివొందుగ్గి॥

. కాని-నీసిమిక్కి నేని నీకుండినవాసి

యెంతయుమచ్చ . మాసిపోవు॥

. నీకడఁదొల్లి నెం . తేనికక్కనై చ్యము

. నేయవాల్చి సత్తి . చేరెవోరు॥

. నీకునెవ్వఁడునిక్కపున్న . హితుండు

. హాదువోడగునీకుఁగొవలసినపు॥

. నీవుమిఱ్ఱి మనవుదలఁ . దిచ్చు॥

462

MARVEL

శ్రీః తెలిసియుండినరఁడు ని.ద్రాంవబోఁడు।

గీ॥ శ్లో॥ నీయెదలోనున్న యెల్ల వంత।

వాఁడునీతోడుతస్వంతు పంచుకొనును।

మంచివిహితుని-మాయఁగా వించుపగతు।

నైజిగి కొనుటకునివికొన్ని గుఱుతులగును॥

— (*) —

WRATH,

—(•)—

AS YOU LIKE IT

Act I. Sec. I.

- 1 Now will I stir this gamester. I hope I shall see an end of him; for my soul, yet I know not why, hates nothing more than he: yet he's gentle; never schooled, and yet learned; full of noble device; of all sorts enchantingly beloved, and indeed, so much in the heart of the world, and, especially of my own people, who best know him, that I am altogether misprised. But it shall not be so long; this wrestler shall clear all: nothing remains but that I kindle the boy thither, which now I'll go about.

CYMBELINE

Act II. Sec. V.

- 2 Is there no way for men to be, but women Must be half-workers? We are all bastards; And that most venerable man which I Did call my father was I know not where When I was stamped; some coiner with his tools Made me a counterfeit: yet my mother seemed The Dain of that time; so doth my wife The nonpareil of this.—O, vengeance, vengeance! Me of my lawful pleasure she restrained, And prayed me oft for bearance; did it with A pudency so rosy, the sweet view on't Might well have warmed old Saturn; that I thought her

రౌద్రభీభత్సభయానక రసములు.

కావ్యరసము.

1 వల్ల నేనిప్పుడింకిరిం బురికొల్పెదను-వాని యిదిముంజూడగోరెద
నేమన-నేమోకాని నామనసంవానికిన్న నెక్కువశేషివైన ననవ్యాంతుకొ
సదు-కాని- వాడుమర్యాదకిలవాడు వతియునెన్నఁచు జడువుకొనలే
దై నంబడితుండ- గొప్పతనమాసింపవాడు- సహచరులకందటికెంత
యోయుష్టుండు- కావునలోకులందఱిలో ముఖ్యముగా నాని నెఱిగిననాంవ
గకమందుఁ గూడ నిక్కముగా నేవలక్ష్యము నెయఁబడితిని-గాని- యదెం
లోకాలముడ- దీఁజెట్టియంతయుంజక్క-వరుమ- నెన్నియునునుదు-న
రిదో- యాహ్నికాయన్న నిక్కంనుసికొల్పెద- చివుడకులగ్రహింపెదను.

2 సీమాలిక—

.చాఁచులోకవంశవిప్లవముల్లంక
పరువునాచనవాణి. ఇరువులేదె
.నెఱిగితిప్పున. కేక నీనాచివ-
.నాతండ్రియనిల్పి. వాడనెవరి
.మిగులమర్యాదగ. లికినయవ్వునుజండ
.మొద్రీంపఁబడిన య. వల్లడెటనుండె
.తెన్నె-నప్ప. నాకొముఁదేయువాడెన్నె. వో
వానిపరిముల్ల. వోపరిచెను

As chaste as unsunned snow;—
Could I find out
The woman's part in me! For there's no motion
That tends to vice in man but I affirm
It is the woman's part: be it lying, note it
The woman's; flattering, hers; deceiving, hers;
Lost and rank thoughts, hers, hers, revenges, hers;
Ambitions, covetings, change of prides, disdain,
Nice longing, slanders, mutability,
All faults that may be named, nay, that hell
    knows,
Why hers, in part or all: but rather, all
For even to vice
They are not constant, but are changing still
One vice but of a minute old for one
Not half so old as that. I'll write against them,
Detest them, curse them:— Yet 't is greater skill
In a true hate, to pray they have their will
The very devils cannot plague them better.

••సనుకృతిగా-ఁగాని- .యాకాలమందు
 నా-యమమ్రాఁర్వతిగ్రంభ-భ్యాసినందె
 నెనలేనిగుణవతి-యిపుడు నాయల్లాల
 హిహయెందుచూగగ-మా వెలంది
 •సన్నదప్పించెనా•.నృయభోగమునుండి-
 •సనుచైచుకొనియుండు •మనుచువలయు
 •బ్రాహ్మణంచ-వెండియు- సంతటియడకువ-
 •నాసంపుఁగని•దయ్య-మైనఁగఁగె
 •మఱుగువధెనమంచు •తెఱుగున
 మచ్చపొం .దనిదాపెయంచునే .దలచినాడ
 •నాలోనఁగల్గిన•.నాకీస్వభావమే
 •నొదవిననింతబా.గుండురొక్కొ
 •మగవానియంచుదు.మాగగ గుణములేదు-
 •నానిశ్చయం-దాడు.దానిదన్ది
 •దబ్బరమేనచో.దానిది- చ్చకమును
 •దానిది-మోసంబు.దాని-దెక్కు
 •వైన•కామంబును.దాని దత్యాశయు
 •దానిది-పగఁగొంట.దానిది.మఱి
 •గొంతెమ్మకోర్కు-లు.•కుత్సితవాంఛలు-
 •మిగులనిక్కడలేని.పొగ•రసజ్ఞ
 •కొసవెట్టి.భ్రాంతియు- .గొండెముల్చపలక-
 •పేర్కొనఁబడిన•కి.ల్పిషములెల్ల
 •మఱియునింతేకాక.•చరక మెఱుగునది
 •దానివికొంత-యం.తయును.ఁగాని
 •కాకేమి.యంతయుం.గట్టికిడిగున్-

HAMLET—

Act. I. Sc. II

3 O. that this too too solid flesh would melt,
 Thaw, and resolve itself into a dew ;
 Or that the Everlasting had not fixed
 His canon 'gainst self slaughter ! O God ! O God !
 How weary, stale, flat, and unprofitable
 Seem to me all the uses of this world !
 Fie on 't ! Ah fie ! 't is an unweeded garden
 That grows to seed ; things rank and gross in nature
 Possess it merely. That it should come to this !
 But two months dead,—nay, not so much, not two !
 So excellent a king ; that was, to this,
 Hyperion to a satyr ; so loving to my mother
 That he might not between the winds of heaven
 Visit her face too roughly. Heaven and earth !
 Must I remember ? why, she would hang on him
 As if increase of appetite had grown
 By what it fed on ; and yet, within a month,—
 Let me not think on't,—Frailty they name is
 woman !—
 A little month ; or e'er those shoes were old
 With which she followed my poor father's body,
 Like Niobe, all tears ;— why she, even she—
 O God ! a beast, that wants discourse of reason,
 Would have mourn'd longer—married with my uncle

.శేడున్ను శంభునూ. శైవశంసయము
 .ప్రతినిమిషమూహ్నిత. వహతాత్మకం-
 బందు- .సనమూహ్నితగిలుకో. సంభుగాంగ.
 .వాకికికో ధమున నేను .హ్నితు-హ్నితి
 .దిక్కునక -గాని- వాకినిందించునేపుకా
 .వారు నేర్వొననుంట్లు .నోరుకొనుట
 .హ్ని- .దయ్యంబులుంజెవక నేరవింక

3 నీరసాంశిక —

నీరసంబులుగానిది. కనముట్లు నల్పురం
 .జెడివంగునూండ్రి. న. శిరినూట్లకొలు
 మిక్కి- .నోరకో శివ. సక్కుటననలాన
 .నందినామృతకం. న శివుడుడు.
 .ప్రతిసూంబుగనున. ల్నకయున్న నెంనామేల్-
 దేవుడు. నానగ. తిశ్శిరిగిరి
 .యెల్లకదితిలునా. కెంత శీతజగర
 .జ. శ్వితచర్మణముగ మ. తికిడుంబుగ
 .గానివృలంబుగాంగినువడె - శీ
 యన. కట- .యి - యది. కలుపుతీయ
 .బడనట్టితొటయై. వృధకముగాజెడున్
 బరికిమాలిన చెడు. వస్తుసమితి
 .నయ్యదినిండియు. న్నది కేవలమృత.
 కార్యముపుట్టెనుగట్టకదకు
 .మడిసెను. రెండునె. లలుమాత్రమే-

My father's brother, but no more like my father
Than I to Hercules : within a month
Ere yet the salt of most unrighteous tears
Had left the flushing in her galle'd eyes,
She married :—O most wicked speed, to post
With such dexterity to incestuous sheets !
It is not, nor it cannot come to, good :
But break my heart, for I must hold my tongue !

[illegible]

Act. ii. Sc. ii.

- 4 O, what a rogue and peasant slave am I!
Is it not monstrous, that this player here,
But in a fiction, in a dream of passion,
Could force his soul so to his own conceit,
That, from her working, all his visage wann'd;
Tears in his eyes, distraction in 's aspect,
A broken voice, and his whole function suiting
With forms to his conceit? and all for nothing!
For Hecuba!
What 's Hecuba to him, or he to Hecuba,
That he should weep for her? what would he do
Had he the motive and the cue for passion
That I have? He would drown the stage with tears,
And cleave the general ear with horrid speech;
Make mad the guilty and appal the free,
Confound the ignorant; and amaze, indeed,
The very faculties of eyes and ears.
Yet I, dull and muddy-mettled rascal, peak,
Like John-a-dreams, unpregnant of my cause,
And can say nothing; no, not for a king,
Upon whose property and most dear life
A damned defeat was made. Am I a coward?
Who calls me villain? Breaks my pate across?
Plucks off my beard, and blows it in my face?
Tweaks me by the nose? gives me the lie i' the
throat,

.మున్నఁ బెండ్లాడెన. పొల్లలఁజి. యాహా.
కడుఁ బాపపువేగము.. షావికాని।

.కూటములకంత నేవుకతో. షాటూటకయి।
.యయ్యదియుఁగాదు-కానేర. దత్తివేలం।
.కాని-పగులుమనాగుండె. కాయసివు।
.ముందునానోరు నేమూసి. కొండుఁగాన।

।

4 సీసమాలిక।

.బాప, లేనేనట్ట. వాచకుండనికేంత
.మోటయడిమెనటి. నాటకులమ।

.బొత్తి గంగల్గునం. బొగలుకలనిచటం
.ననశెక్తి. దనయాహ. కనగుముగ।
.బల్మి. బ్రవతికంప. బడె-వానిమోమెల్ల
.కళత పెప్ప-జూపులు. గింటినెరు।
.వాసి. యాకృతి. గల. నాము-దగ్గిరిక-
.మఱివానినేహ. ధ. మకంబదంతి।
.యునువానితలఁపున. కనుసూపముగనుంట
.యబ్రముకాడెన. మన మిత్తి।
.లేనిదానిఁగుఱించి.. లేమకే-వానితో
.నా పెకునా పెతో. నతనికేమి।

.వాడొ మెకొక కేడ్వ. వలసినపని-వాడు
.నాడు. చింతాకార. నాయుతెనను।
.నుంకిననేమిసే. యుకొ-థంగిమ్మన
.కన్నీళ్లదడుపు-కనినచనము।
.వలసనెల్ల దమింబ. గలగొట్టి. వోమికె

As deep as to the lungs ? Who does me this ?
 Ha !
 's wounds ! I should take it : for it cannot be
 But I am pigeon-livered, and lack gall
 To make oppression bitter, or, ere this,
 I should have fatted all the region kites
 With this slave's offal. Bloody, bawdy villain,
 Remorseless, treacherous, lecherous kindless villain !
 O, vengeance !
 Why, what an ass am I ! This is most brave ;
 That I, the son of a dear father murdered,
 Prompted to my revenge by heaven and hell;
 Must, like a whore, unpack my heart with words,
 And fall a-cursing, like a very drab,
 A scullion !
 Fie upon't ! foh ! About, my brain !— I have heard
 That guilty creatures, sitting at a play,
 Have by the very cunning of the scene
 Been struck so to the soul, that presently
 They have proclaimed their malefactions !
 For murder, though it have no tongue, will speak
 With most miraculous organ. I'll have these players
 Play something like the murder of my father
 Before mine uncle : I'll observe his looks ;
 I'll tent him to the quick : if he but blench
 I know my course. The spirit that I have seen
 May be the devil : and the devil hath power
 To assume a pleasing shape ; yea, and, perhaps,
 Out of my weakness, and my melancholy,
 As he is very potent with such spirits
 Abuses me to damn me. I'll have grounds
 More relative than this :—the play's the thing,
 Wherein I'll catch the conscience of the king.

• బిచ్చిచ్చుట్టించు-జడ్డించు-నికపా
 • రాఘవ-దాక్షిణ్య-స్వలుపునజ్ఞానుల-
 • నిడముగఁజూపువి.గ్ని-దొలఁగించు।
 • గలఁగనుసోమరి.వలెనునేనొక మొప్పు
 • పందఁతుంటరినినా.పనినిసరకు।
 • గొనఁబోకతడఁబడి.యసఁజాలనెదియునె
 • వ్యనియథఁపాఁజిము.ల్పాడొనచక।
 • బడియెనోయటువంటి.ప్రభునిగూరిచియైన
 • లే-దేనుపిటికినా-• లెంకయనుచు।
 • బిలుచునన్నవడు-నా.తలఁబగులంగొట్టి
 • నాగడ్డముంచికి.నా మొగమున।
 • బాఱువె చెడు-ముక్కు-బట్టెనుల్పెడు
 • నను.మిగులదబ్బఱియంచు• దెగడఁజొచ్చు!
 • నిటునాకెవఁడొనచకఁగటకటాయెంచుకే
 • నద్దిసైఁపవలసిన.దహపానేను।
 • లేశమైనధృతి.లేనట్టివాడను-
 • గానియెడనీని.కంటెముందె।
 • యానీచుపిన్గుచే.నేనెల్లనింగిగ్ని.గ
 • లనుఁగొల్పింపఁగ.వలసియుండు।
 • కూర్కొసిగిడిదొంగ.గొడ్డుకట్టడిఘోకిరి
 • కట్టికుంటరి.యకటచఁలము।
 • భరిభరినేనట్టి.పనికిమాలినగాడ్డె
 • నిదిమేటిసూరప్య.మేనుజంప।

బడుమంచితండ్రికిఁగోడును-

బగిలీచుఁకొనఁదయ్యమానఁబురి. నొప్పుబడితి

.మాటనాఁయభి.మానములంజె

.మఁదిరిఁజెప్పవలయునా-.మఱియుఁదొడ్డు

.నలుచిట్టవలయునా-.యంట్లఁకోమెడువాడు

..నీదానికియియినీ.నాడుబుద్ధి

.లెమ్మరంగంబునం-.గుమ్మరుకోషులు

..పిన్నఁజె-నాట్యప్ర.వీణతఁమెయి

.దనుకేనమూఁబ్రచు.రముసేయునంతతాఁ

.కంఠిఁకరితరంగమునకంచు

..గితమేమనఁగ-హత్య.కడునాల్క-లేకయు

.బహులాభ్యుత్థావయ.వెమునఁబల్కు-

.నాఁకతండ్రిముం.నఱవేనునాడింతు

నీనాటను.వేసె.నెట్లయిన

.నాఁకండ్రిఁవెగఁనగాచ.నముసేయునట్ల-

నే.నరయుదువానిఁజె.భరులు-కోధ

సేయుదునాతిని.చిత్ర-మాతఁడుజంతు

.చనినామాగఁము.నేనెఱుఁగుదు

.నేనుఁజూచినఁమూతిఁ.కానోపుదయ్యము-

.దయ్యమింపగుఁహపు.దాల్పఁగల్గు

.సరియె-వెడియు.నొక్క.లేతినాతఁడుగడు

.నలువంటిశక్తుల.నలరియుంట

.నాయశక్తిమఱియు.నావిచారముబట్టి

శున్నఁజెఱుపమాయ.వన్నుచుండు

.నింతకన్నఁదగిన.వేగాంతుఁగతములి

.యాటమిషనుతేని.యఘముఁగందు

HENRY V.—

Act III Sc I.

5 In peace there's nothing so becomes a man
 As modest stillness and humility :
 But when the blast of war blows in our years,
 Then imitate the action of the tiger :
 Stiffen the sinews, summon up the blood,
 Disguise fair nature with hard-favoured rage ;
 Then lend the eye a terrible aspect ;
 Let it pry through the portage of the head
 Like the brass cannon ; let the brow o'erwhelm it
 As fearfully as doth galled rock
 O'erhang and jutty his confounded base,
 Swilled with the wild and wasteful ocean.

HENRY VI—PART III—

Act II Sc II

6 To whom do lions cast their gentle looks ?
 Not to the beasts that would usurp their den.
 Whose hand is that the forest bear doth lick ?
 Not his that spoils her young before her face.
 Who 'scapes the lurking serpent's mortal sting ?
 Not he that sets his foot upon her back.
 The smallest worm will turn, being trodden on ;
 And doves will peck in safeguard of their brood.

5 సీ . సంధియెడన్ స్థించి. పొరతియునట్లెఱువ
 . యటనరునకుఁదగు. సద్దలేడఁ
 . కాని-యెప్పుడుమన. • వీనులఁగిల
 హాతూ. ర్యరవమువోఁటబడు. సప్పుడుమన
 . మనుసరించవలయు. • వ్యాఘ్రచేష్ట -
 సర. ములన్ బిగియింప . పలయుఁగూచుకఁ
 -కొనునది • యుత్సాహ. మును. సాగనగు
 మన. ప్రకృతి • వక్రముగి నూ. మఁకొనవలయు
 . గంటికిఁక రా. కారమీవలయు
 స. య్యదితలఁటికిఁల. యందునుండి

. యిద్దిసిరగివలెఁజూడ. విండుపోంచి
 కన్పొమయు • నుష్టవిధ్యంప. కరనముద్ర
 . ఘటకవిసప్తనిజకీకీ • బ్రతీకా
 . శిలవలె • ఘోరముగదాని. • సులవనిధు

6 సీ . వేల్చిపైసంగము. శ్వేదజల్లుజల్లుని
 . చూపులు. దవలోవఱొచ్చుచును
 . పైగా. దెనరిచేయి. వల్లియడవి
 యెల్లు. నాకెను. దవదుకూ. నలదనముగ
 . ముసకుఁగి. కుదురుగి. బొలయించు
 వానిని. గాదెనండుండప్ప. గిలుగుచొందు
 . • త్రాచుకా. ట్టడుగున. దానివీపుం
 దొక్కు. నత్తెదుకా. • దళిమఁటి. • సంతతివురుగు

KING JOHN   *Act II Sc I*

7   What cracker is this same that deafs our ears
       With this abundance of superfluous breath ?—

THE MERCHANT OF VENICE *Act III Sc I*

8   if it will feed nothing else
       it will feed my revenge. He hath disgraced me,
       and hindered me half a million, laughed at my losses
       mocked at my gains, scorned my nation, thwarted
       my bargains, cooled my friends, heated mine ene-
       mies ; and what 's his reason ? I am a Jew. Hath
       not a Jew eyes ? hath not a Jew hands, organs,
       dimensions, senses, affections, passions ? fed with
       the same food, hurt with the same weapons, subject
       to the same diseases, healed by the same means,
       warmed and cooled by the same winter and summer
       as a Christian is ? If you prick us, do we not bleed ?
       if you tickle us, do we not laugh ? if you poison ust
       do we not die ? and if you wrong us, shall we not
       revenge ? If we are like you in the rest, we will
       resemble you in that. If a Jew wrong a Christian,
       what is his humility ? revenge. If a Christian
       wrong a Jew, what should his sufferance be by Chri-
       stian example ? why, revenge. The villainy you
       teach me, I will execute ; and it shall go hard but
       I will better the instruction.

.తిరుగు బాట నడించు నెం. తేనిమట్ట!
 .బడినయప్పుడు- వెండియుం. బావురాలు!
 .కడువడిగడమిల్లలం. గాచుకొనగ!
 .బొడుచుముక్కు-లతోడద. బుస నెదిర్చి!

7 ద్వి. ఏవేంపేకన్దో. ద్వి. మమా చెవుల!
 .దేవుడు పదేడునుచ్చ. సితమమిముగ!

8 పా. అదిమటిదేనిన్మ్రపకున్, నాపగన్మ్రపును. వాడునన్నవమూసవ
 చెను. నాకెదులకులడ్డెను. నానప్తములయెడనవ్వెను నాలాభ
 లపెక్కిరించెను. నాబాద్దొరక్కరించెను. నాబేరములుచెడగొట్టె
 ను. నామితులనడచెను. నాశత్రులరేపెను. వానిప్రయోజన
 మేమి. నేనుయూదియాదేశస్థుడను. యాహూదీయునకు నేత్ర
 ములుండనా. యహూదీయునకు హస్తములవయవములు కొలత
 లిద్దోరుములొక్కలు కామకొధాదులుండవా. శ్రీస్తుమస్తు
 నివలెనాయన్నమునమేపబడియె. నాయాయుధములచేతనే హిం
 సింపబడియె. నారోగములకేతోబడియె. నామండలచేతనేకు
 దుచెబడియె. నాశీతావేదగిచేతనే చక్షుక్కింపబడితరించబ
 డియె. నీవుమిమురక్కినచో మాకునెత్తుకాదా. నీవుమాకుచే
 క్కిలిగిరిగిలిడినమేమునవ్వమా. నీవుమాకువిసమిడిన మేనుచావ
 మా. నాటియు నీవుమాకవ్యాయముచేసిన మేముపగిదీర్చుకొన
 మా. నీవలెమిగిలినదానిలో మేమున్నయెడల నంకలోనిదాని
 లుదును. యహూదీయుడు శ్రీస్తుమస్తునకు ఈనిచ్చెనెనని

TIMON OF ATHENS .. Act IV Sc. III.

9 Conceptions sow

In hollow bones of man ! strike their sharp shins,
 And may men's spurring. Crack the lawyer's voice.
 That he may never more false title plead,
 Nor sound his quillots shrilly : hoar the flamen,
 That scolds against the quality of flesh,
 And not believes himself : down with the nose,
 Down with it flat ; take the bridge quite away
 Of him that, his particular to foresee,
 Smells from the general weal : make curled-pate
 raffians bald ;
 And let the unscarred braggarts of the war
 Derive some pain from you. Plague all,
 That your activity may defeat and quell
 The source of all election. —

10 Enact thy fertile and conceptionous womb,
 Let it no more bring out ingrateful man !

వాడగ పచాపలసిన దయయేమిటస్తున్నదన్నడు జహాదీయ
న క మకార మిసుకొనడంబట్టి పునరుద్ధరించుకొనున వాని
కట్టియోపుకొండవలయు. నేమి-పగ- నీవునాకునేపుడు మాగ
మునెటవేచెదను- మతీయది కఠినముగానుండుగాని నేనాకు
వ్యతిరేకమున నృతిచేసెదను.

9 నీ॥ .నరులయెముక లెల్ల నులుము సేయుడు-

వారి.మోకాళ్లునలుకు- డి.వృద్ధుడిమెలు

.నరములఁద్రొంచుడు- .ఐన్యాయవాదికి
గొంతు.బ్రీచలు సేయుడు.వాడఁబద్ధ

.మరీములంబట్టి .వాదించుక
నూ.హృదయములకెన్నఁదలువనీక

.మరగురువులట్టి .నైషమకములఁపుడు
.వాడందఱికిఁదక్కువట్టుగాని

.తానుదిన్నఁగనుండఁడెం.తయనువాని
.ముక్కుఁగోయుడు మతీ-వాని.దొక్కఁకల్పు
.దెవ్వఁడందఱిదన ముల .తొనలిపి
యెనమిక్కిలితఁజెల్లాఁ.మరయుచుండు

ద్వి॥ .వంగినకురులున్న.వన్నీ కాంధ్రీనుఁగ
.దంగిబోడిగఁజేయు.టకుఁదలకొనుఁడు

కం॥ ఇనితోన దెబ్బలకుఁద
.ప్పిక క తనక బాగదొకొనడు .విరుదుఁకుగలకే
తనయినయిడుమలఁ బెట్టుడు
.జనములఁదువ ముట్టఁ బొడువలఁపుఁడుమి-రర

10 ద్వి॥ పునరుద్ధరించునీ.బొడ్డునొడించు
ప్రా.దమనీక చలనాత్మకఁ గృతఁపు నుడు

-
- 11 Nor on the beasts themselves, the birds and fishes
You must eat men. Yet thanks I must you con,
That you are thieves professed, that you work not
In holier shape ; for there is boundless theft
In limited professions. Rascal thieves,
Here 's gold. Go, suck the subtle blood to froth,
And so scape hanging Trust not the physician :
His anti dotes are poison, and he slays
More than you rob. Take wealth and lives together
Do villainy, do, since you protest to do 't,
Like workmen

Act. v. Sc. iv.

- 12 now breathless wrong
Shall sit and pant in your great chairs of ease
And palsy insolence shall break his wind
With fear and horrid flight.

11 నీ. మృగములబంధులమీలనకాదు నరులనుభక్తిచేగ వలయు
 మీర
 .లిలియెకాక-మీ.కేను వందనములు .సేయగ వలయు-బ్రహ్మ
 .దొంగలుమీర- లెంతో పుంజ్యనేషంబు.లండి
 .హద్దులేని
 .దొంగతనంబు చె.లంకెదుడగునట్టు .తేపాటకాబడు.వృత్తు
 లందు

బంగళిదొంగలొండుతుంటిదొంగలారా
 పొండు-చాగి.తానవంబుమీపొట్టలుబ్బు
 చాగి.పుంజ్యముననుమీ.గక్తముదెకి
 .నరుగికావొండు-తిప్పకొండు.దికినటుల.

11 నీ. మృగములబంధులమీలనకాదు నరులనుభక్తిచేగ వలయు
 మీర
 .లిలియెకాక-మీ.కేను వందనములు .సేయగ వలయు-బ్రహ్మ
 .దొంగలుమీర- లెంతో పుంజ్యనేషంబు.లండి
 .హద్దులేని
 .దొంగతనంబు చె.లంకెదుడగునట్టు .తేపాటకాబడు.వృత్తు
 లందు

12 గీ. మీ.నుభాసనములనిష్ఠా.నిరేణి
 యు.పిరందనితప్పునాచు.కండవలయు
 .హోరి.యగుపర్వమొయవడి.శీతలీడ
 .దినిబలనీనట్టి.గట్టి నొల్లి పడనలయు.

TITUS ANDRONICUS

Act V Sc I.

13 As kill a man, or else devise his death ;
Ravish a maid, or plot the way to do it ;
Accuse some innocent, and forswear myself ;
Set deadly enmity between two friends ;
Make poor men's cattle stray and break their necks ;
Set fire on barns and hay-stacks in the night,
And bid the owners quench them with their tears.
Oft have I digged up dead men from their graves,
And set them upright at their dear friends' doors,
Even when their sorrows almost were forgot ;
And on their skins, as on the bark of trees,
Have with my knife carved in Roman letters,
Let not your sorrow die, though I am dead ?
Tut ! I have done a thousand dreadful things
As willingly as one would kill a fly ;
And nothing grieves me heartily, indeed ;
But that I cannot do ten thousand more.

13. సీసమాలిక.—

మ. సుఖంబంపుట-లేక-అనిదంపుటకు గొప్ప-చేయట-

కన్పియంజె. అచట-యది.

కా. కేనియట్టులగా. వించుటకు నెత్తు. చిన్నట- కడులే. కున్న నొకని

నెగ్గింపుటయు. మఱి. నేచూటగప్పట-

అభ్యర్థ ప్రకంబిరు. గుఱుహింతులకు.

గిల్పించుటయు. లేక. కావుల పశువుల. దోస

దెప్పించిగొం. తులువెఱచట.

యంధః రాశ్రీమున ధా. న్యపు కొట్లకుం

గిట్టి. కుప్పలకు నెట్టి. నెట్టావెట్టి.

శా. మడుకన్న కే నెం. తయునానినాపక. గా. సాత్తు

దారుల. అ. చుట. చుట. గుఱు.

. నేనుసమాధుల. అ. నుండి వ్యసమాన. పుల.

ద్రోవ్వలీసి వా. కలవెఱుట.

. అలుపులపట్టవా. నల పోకములున జ్వం

. బడుకంబిట్ట ని. ల్వె. బడ. తేసి.

. చచ్చిపట్టకేము. నా. వనీవద్దమీ

. నా. పుల. వా. వారి. అనువులందు.

. ఉట్టపట్టలవలె. జెక్కినాడన్నాడు. కన్పి. చే

. బ్రాహ్మణ్యం. పేరము. లాగు.

. మొక్క. అ. గి. నెట్టు. లుక్క. అ. చు. నో. వేడ్క.

. నెనువేయి. పు. క. కృష్యములకు.

. జరిపినాడ. గా. ని. వా. పది. వే. త్వయి.

. లేమి. అ. పు. న్ను. బా. ప. వ. నెట్టము.

RAPE OF LUCRECEY.

14 "Lucrece, quoth he," this night I must enjoy thee:
If thou deny, then force must work my way,
For in thy bed I purpose to destroy thee:
That done, some worthless slave of thine I'll slay,
To kill thine honour with thy life's decay:
And in thy dead arms do I mean to place him,
Swearing I slew him, seeing thee embrace him.

15 Let him have time to see his friends his foes
And merry fools to mock at him resort:
Let him have time to mark how slow time goes
In time of sorrow, and how swift and short
His time of folly, and his time of sport:
And ever let his unrecalling crime
Have time to wail the abusing of his time.

16 Out, idle words! servants to shallow fools,
Unprofitable sounds, weak arbitrators!
Busy yourselves in skill-contending schools;
Debate where leisure serves with dull debaters;
To trembling clients be you mediators:
For me, I force not argument a straw,
Since that my case is past the help of law.

---

14 త॥ .ననుకును-వాఁజ్జి.నాదొడఁగె- నొన్నె.ననినేటి

.మూపున.ందంకియఁగెనయి

.నినుబల్కి.గుండెన.నీలకృష్ణు

.నిద్రెఁగట.నిద్రె.నీలుతునొసె

.యరిఁమునీము.నమలు.నొసె.నొసె

.అతి.నీనటాల.నాని.తొనె.నొసె

.కొనక.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

15 త॥ .నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

16 త॥ .నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె.నొసె

రౌద్రర సః

- 1 సరోషవప్తాధికలోహితోత్తే ।
వ్యక్తార్థవ్యరేఖాభ్రకుటీర్వహద్భిః ।
తన్తారగాంభల్లనికృత్తికంశై ।
హుంకారగభేకద్విషతాంశిరోభిః ॥ రఘువంశే సర్వోత్తమే
- 2 గర్భనభవత్తస్య అపరాహితహంస్తేష్టలబ
రథజాపలి ఘోరదంసణాభవితి అస్మిగోభనామి
నిజిజివర్షిరోవహి ॥ ఓక్తిమోర్వోమే ॥
- 3 లింగా- అస్మిగోహిత అపరాహితే
క్షసిరోదానిం అస్మిగోధన్మకంతుఅస్పవేసి
గోతిగచ్ఛన్మకూహోవమస్సోవ అపకిదిం
పథివదిస్సది ॥ శాకుంతలే ॥

కినుక.

- 1 గీ|| .కినుక మైగర్వించి కడు. గెంపుమిగులు!
 .పలుదెలులు-మీది కేకల. డెలుపుమము!
 .దులు-ములుకుల. దెగినకుత్తు .కలును-బొబ్బ!
 .లాప్పు పగఱతలలనేల. గ ప్పెనతడు!
- 2 ప|| ఏలినవారితప్పగాదు- మీకుగిట్టని నేనుమీయెదుటనుంటచే నా
 దేనేరమిటురావేనిపుణికా.
- 3 ప|| దోసకాతీ-నీతలంపుదొప్పనజూచెదవు-దమ్మనం దొడవుపనుం
 డి గ క్కింజాగిననూతిన్చోలు నీ వాలకమిపుడింకెవడు డెలువగ
 లడు.

AUSTERITY

KING HENRY IV PART I

Act III Sc.

- 1 He 's as tedious
As is a tired horse, a railing wife ;
Worse than a smoky house.

HENRY VI PART II

Act III Sc. I.

- 2 Virtue is choked with foul ambition.
And charity chased hence by rancour's hand ;
Foul subornation is predominant,
And equity exiled your highness' land.

RICHARD III

Act V Sc III.

- 3 Give me another horse,—bind up my wounds.—
Have mercy, Jesu !—Soft I did but dream.—
O coward conscience, how dost thou afflict me !—
The lights burn blue.—It is now dead midnight.
Cold fearful drops stand on my trembling flesh.
What do I fear ? Myself ? There 's none else by :
Richard loves Richard ; that is, I am I.
Is there a murderer here ? No ;—Yes ; I am,
Then fly. What, from myself ? Great reason why,—
Lest I revenge myself upon myself.
Alack, I love myself: Wherefore ? for any good
That I myself have done unto myself.
O, no ! alas, I rather hate myself
For hateful deeds committed by myself !
I am a villain ; yet I lie, I am not.
Fool, of thyself speak well :...fool, do not flatter.
My conscience hath a thousand several tongues,
And every tongue brings in a several tale,

భీమ తస్మర సము

1 ద్వి॥ పొగలముల్లసనెడంకిట్టనాలి।

•••••దుగుళ్ళమువలె.పిరిగించువాడం॥

2 గీ॥ •••••త్యాశచేగొంతు •••••వినుకబడియె।

•••••నామం •••••జంతు •••••హంతు •••••నామం •••••మఱియు।

•••••నిలికొక •••••నంబు •••••ధానమయ్యె।

•••••నామమేలి •••••వారి రా.భయమునువిడిచె॥

3 సీససూచిక—

•••••కన్దుము.నీవునాకురదెన్నా

•••••మునాదగు.గాయములను।

•••••దయచూచుచూసన్ము •••••పమా-

యాగుము •••••కలగంటి.నింకెట్ట.కాదుగాని।

•••••పిటికిల్గొయెట్లు •••••పిడించితివిసన్న-

•••••వెలవెంబాటు •••••వెన్నుపడు-నడి।

•••••రేయి-నడంకునా.మయెడనిలిచెను

•••••బడు •••••పుట్టిడించెదు •••••చలువబొట్టు।

•••••దేని! వెలుచెక •••••నానిమిత్తమ-

మఱి నాచెల్ల నెవ్వరుగ్గ నరారు।

•••••ననునను బేరిమియు •••••ననంగ •••••నననను-

And every tale condemns me for a villain.
Perjury, perjury, in the highest degree ;
Murder, stern murder in the dirtiest degree ;
All several sins, all used in each degree,
Throng to the bar, crying all,—“ Guilty ! guilty !
I shall despair. There is no creature loves me ;
And if I die, no soul shall pity me :
Nay, wherefore should they, since that I myself
Find in myself no pity to myself ?

PERICLES—

Act I Sc. IV.

4 But see what heaven can do ! By this our change,
These mountains whom but of late, earth, sea, and air,
Were all too little to content and please.
Although they gave their creatures in abundance,
As houses are defiled for want of use,
They are now starved for want of exercise :
Those palates, who, not yet two summers younger,
Must have inventions to delight the taste,
Would now be glad of bread, and beg for it :
Those mothers, who, to nuzzle up their babes,
Thought nought too curious, are ready now
To eat those little darlings whom they loved :
So sharp are hunger's teeth, that man and wife
Draw lots, who first shall die to lengthen life.
Here stands a lord, and there a lady weeping ;
Here many sink, yet those which see them fall,
Have scarce strength left to give them burial.
Is not this true ?

4 నీసమాలిక —

అ.యినను బరికించు. మాదైవమేమిసేయగలదో. మామాలు
పగుటవలన

నీనోళ్ల. నీనినెం. తేనిన్న మొన్నటి. దాక భూమియు సముద్రంబు
గాలి

.వానిజంతువులను. వాడుక లేమిచే నిండ్లములుగుసంత హెచ్చు
గనిడి

.యైనదనుప గొంచెమయ్యెనో. యిప్పుడ. భ్యాసంబులే కివి. ప
స్తుపడియె

.గ్రోడపుల్లి. పింగళి. గోరిన నాల్కలి. పుడు కొట్టకై కడు. ము
దముపొందు

.మఱిదాని. గూచి. చు. . కి. టుతల. బెంచుట. కెంతయో. శ్ర
ద్ధవ. హించినట్టి

.తిల్లులేతమకన్న. పిల్లలందిరిసిద్ధ. పడవ. రాకలిషలు. వరునయెంత
.వాడిగనుండెను. భార్యయుం బెనిమిటి. తమలోన నెవరు తొ. ల్ల
దెగటారి

.బ్రతుకును. పొడిగింప. వలయునోయని చీట్లు. తీయ. భోదంగి.
కీ. తెచ్చు ననొక

.దొరయునుమఱియొక. దొరసాని యచ్చోట. నిలబడిరేడ్చుచు
నీరసిల్లి

.కూలుచున్నాడు పెక్కండ్రు. సోలియచట

.గాని. వారలవాటును. గాంచునట్టి

.వారువారిల. బుచ్చుడు. బలములేక

.నిలిగియుండిరివంతులు. నిజముకాదె.

WINTER'S TALE—

Act III Sc. II.

- 5 But, O thou tyrant !
 Do not repent these things, for they are heavier
 Than all thy woes can stir : therefore, betake thee
 To nothing but despair. A thousand' knees
 Ten thousand years together, naked, fasting
 Upon a barren mountain, and still winter,
 In storm perpetual, could not move the gods
 To look that way thou wert.

RAPE OF LUCRECE

- 6 He, like a thievish dog, creeps sadly thence ;
 She, like a wearied lamb' lies panting there :
 He scowls, and hates himself for his offence ;
 She desperate with her nails her flesh doth tear :
 He faintly flies, sweating with guilty fear ;
 She stays, exclaiming on the direful night :
 He runs, and chides his vanish'd loath'd delight.
 He thence departs a heavy convertite,
 She there remains a helpless cast—away.
 He in his speed looks for the morning light ;
 She prays she never may behold the day ;
 " For day," quoth she, " night's " scrapes doth open
 day,
 And my true eyes have never practis'd how
 To cloak offences with a cunning brow.

5 నీ॥ సరియె-యోకూర రా. జానీవునీయంశ. ములకు
 బళ్ళాత్తాపము. వడబోకు।
 .కతిమేమనంగ- నిల్లచెడు దుఃఖము. లన్నిట
 కవిభార. మగుచునుండు।
 .గాసవీవెద్దియున్దావింతుకు • నెట్టు. కొనకు
 మానందొట. గుటకుదప్ప।
 .భక్తితోనొకవేయి. • పర్యాయములునీవు
 .నా • ప్తాంగ మెరగుట. యైన. లేక।
 . • యొక్క పెట్టునబది వేల • యుగములీవు।
 .దిన మొలగొడ్డు • కొండపై • దె • జపిలేని
 .బలుతుచానునీతునం. బ • స్తుపడిన।
 .గానినీకీడు వేల్పుల. • ర • చ లేదు.

6 నీ॥ ఆరెడుదొంగకు. కట్టులక్కడనుండి
 . • యలబడింబా • కె • నా పెయచట।
 .గదు • రోజుచుండెను. బడలికంబడుగొట్టె
 .పిల్లకై వడి-వాడు • నిట్టునొచ్చు।
 .కొన్నుదన్నుందిట్టు. కొంచుండె
 దనలప్పు. గుటిచి- • యా కెయ్యదన. గోళ్లతోడ।
 . • మెజల్పుకొనుచుండె • మజ్జియునానదొటంగి.
 .నేరముజంకు • నెమటపట్టి।
 .యతెడుపర్వీడు మెల్లన • నా మెనాటి।

- 7 As the poor frightened deer, that stands at gaze,
Wildly determining which way to fly,
Or one encompass'd with a winding maze,
That cannot tread the way out readily;
So with herself is she in mutiny
To live or die which of the twain were better,
When life is sham'd, and death reproach's debtor.

.♦ బెడిద మోరేయ్యై మొట్ట బెట్ట చుండె |
 .వాడును గత్తుచు నోతఁ బడుచునుండె |
 .♦ సుంసిలోన ♦ ముగియుతెను ♦ సుఖముఁ గూచిన్ ||

ఉ॥ . చేసినదానికై ♦ వగవుఁ బెందుచు నక్కడనుండి రాజవి |
 . చేసె-నిరాశ పొందియటఁ . జేడియయండెను ♦ భ్రష్ట రాలుగా |
 .♦ నేనరిపొద్దుజాడఁగని . పెట్టుతందును-వెల్లిడించురే |
 .దోసములన్బవల్-వతియు-♦ చుంటబొమ్మ ♦ సగుల్మునుంగునన్
 .దోసెడు నేవునాదుకనుఁ . దోయికోకప్పడునై సలేదటం |
 .♦ చాసతికోరుచుండు ♦ సన.యంబు దినంబునుఁ జూడకుండుటన్ ||

7 నీ॥ . తావేటకానికిఁ ♦ దారస మెయెటు

పారిపోవుచునంచు ♦ వలనుమిగుల |
 . జంకునఁజూచెడు ♦ . రంకకై ♦ వడి-లేక-
 . కడుఁ కుక్క-తావుఁ . బడిగితాన-
 . దోసెయెయ్యెదియెన ♦ దొక్క లేకుండిన
 . దానిపోలిక-దసలోనఁదానె |
 .♦ గుంజలాడుచుఁదన్ను . కొనుచుండెనచ్చెలి-
 . బ్రతుకున్లునకులో . బడినయపు |
 . వతియు నెంతయునవ్వనం . బడినవాని |
 . దెల్లముగఁజావువేలుపు . తెగడునవుడు |
 . బ్రతికియుంటయొ-యటుకాని. వట్లఁజావ |
 .♦ దివురుటయొ లెస్సయ్యారెడు . తెలుగులనని ||

భీమత్సరనః

1 తృషామహత్యాహతవికృమోక్యమః।
 త్వసమ్మహానూర విగారితోననః।
 సఖాంత్యదూరేతి జాన్త్యశేత్వరో।
 విలోకాహ్వశ్చలితాగ్రకేసరః॥ ఋతునంహశేన॥ శ్లో 14

2 నముక్తతాశేషమ్మణాలజాలకిం।
 విసన్నమీనం ద్రుతభీతసారనమ్।
 పరస్పరోత్పడన సంహతైః గజైః।
 శృతయరస్సాంద్ర విమర్శకదమ్॥ శ్లో 19

3 సశేసలోలాయతవక్త్రసంపుటం।
 విరిస్సతాలోహిత జిహ్వమున్ముఖమ్।
 తృషాకులంనిఃస్మృతమద్రిగహ్వరా।
 దవేక్ష్యమాణంమహిషీకులంజలమ్॥ శ్లో 27

శాకుంతలే.

4 రమ్యంజ్వేష్టియథాపురం ప్రకృతిభిన్ప్రత్యహంసేవ్యతే।
 శయ్యాప్రాంతవివరణైర్విగమయత్యున్నిద్ర ఏవక్షపాః।
 హేషిశ్యేనదదాతివాచముచితా మంతఃపురేభ్యోయదా।
 గోత్రేషుస్థలి దాధవతి చవీడావిలక్ష్యిరమ్॥

వివ

1 గీ॥ .కడిదిదగిదుస్వగాంధు .కడిమియోజి
 .నూరుచుచుమాటిక్కిడు .నోరుకొని
 .నాళి-యల్లుకుచుండ-గో.పజపకదలి
 .సింగి మేన్ద-భంపదు. చేరువయ్యు॥

2 గీ॥ .మొందుగాఁ బెర్క-బడి మిమ్మనూరిదుమ
 .బడివమీ-బ-వెలిచిపాడు .పెలివులుగులు
 .కలిగియుండదిబదాను •చే.గలమెకములి
 .నోరుచేదట్టముగి •నొంపిమీలునుడుగు॥

3 గీ॥ .నూరుగురగిదలుపోడవను .నోటిఱ్ఱాప్ప
 .లెంపియ్యొక్కిజాపి .యెల్లనాల్క-
 .లెంపి-కడుపిచ్చగుండి- నీ.నీచిదెడలుచు
 .నొండపల్లముగొడుకన్న •మడువెడలె॥

4 చ॥ .సొగసులనేవగించు. నొలి.నొప్పన •మంతురుల్కసండు-•రే
 .లుగిడుపుఁగూర్కు-లేక. పొర.లు-నగర్కల•బోటనోడని
 .వ్వుగి మొగ మోటమిన్ బలుక •బోవునెప్పడఁ బాటుజెందితి
 .వ్వుగనలిపేళ్ళిచ్చవడి •పొందుచుఁజెడుస్కి నొలయు॥

TIMIDITY.**AS YOU LIKE IT** Act. I Sc. III

- 1 Alas, what danger will it be to us,
 Maids as we are to travel forth so far,
 Beauty provoketh thieves sooner than gold.

CORIOLANNS Act I Sc. III

- 2 But had he died in the business,
 madam. - how then ?

HENRY VI PART II Act III Sc. II

- 3 Upon the eye-balls murderous tyranny
 Sits in grim majesty to fright the world.

KING JOHN Act III Sc. III

- 4 I had a thing to say. — but let it go:
 The sun is in the heaven, and the proud day,
 Attended with the pleasures of the world
 Is all too wanton and too full of gawds,
 To give me audience ; if the midnight bell
 Did, with his iron tongue and brayen month,
 Sound on into the drowsy ear of night;
 If this same were a churchyard where we stand,
 And thou possessed with a thousand wrongs; —
 Or if that surly spirit, melancholy,
 Had backed thy blood, and made it heavy thick;
 Which, else, runs tickling up and down the veins
 Making that idiot, laughter, keep men's eyes.

భ యా న క ర స ము -

1 గీ॥ .అకిటమనకి కేమి .నూపదకల్లుకో!
.యంతదవ్వుచడుచు.నపుడు- మనము!
.సదుచకన్నియలము- బంగారుకన్నదొ॥
.గలనురేదుసోయ.గంబువడిగ.

2 ప॥ కాని-యతఁడాపనితో మడిసిన హాసమాత్రమువుడెట్లు

3 ది॥ .నీకనునాపల.నెంకొనువృత్తి
.శికిరశౌర్యము.నింక బెగడింప.

4 పదమాలిక —

.చేజెప్పెవరియును. నీకొక్క-పంగతి-
.మొనలొనిమ్మడి- .చుంకిసమున!
.బొడ్డుపెరియునుగడె- .కొవ్వెనట్టి
పగలు.కూడుకొని నగము.వేరుకలను!
.మిగులభోగింబున .మిక్కిలిపాపచ
మింపెడునన్నల.కించుట.కయి!
.యలండిరేగడి .హారము.తెనయిన్న
.నాలుకతోడుత .నృతీయుడనదు!

.And strain their cheeks to idle merriment,
 .A passion hateful, to my purposes—;
 Or if that thou couldst see me without eyes;
 .Hear me without thine ears, and make reply,
 .Without a tongue, using conceit alone,
 Without eyes, ears, and harmful sound of words,—
 .Then, in despite of brooded-watchful day,
 .I would into they bosom pour my thoughts.—
 But ah, I will not:—

MEASURE FOR MEEASURE, — *Act III Sec. I.*

5 Ay, but to die, and go we know not where;
 To lie in cold obstruction, and to rot;
 This sensible warm motion to become

.నిర్త డినోటితో .నెంతయుంగుమ్మ-
 రా.తిరి చెవిలో పలు. మొర సేవేని
 .మనమున్న వోటు . స.మానియా సేనియు
 .నీకుఁదప్పులు వేయి. నెగ డే నేని
 .యటుగానియెడ- .నాదు. రాగ్రహభూతము-
 .పిత్త జ్వరమ నీదు. నెఱుఁతుమక
 .బెట్టిచిక్క నఁజేసి. నటేన- లేనిచో-
 .గిలిగింత .నాళ్లకు .నలిసియట్టి
 .హృదు నెగదిగ. .బ్రజల సేత్రంబుల
 .విప్పెడునట్టులా నెట్టి. నగవు
 .నొసరించుచున్-మఱి.యును-

వారిబుగ్గిలన్. .సోమరి వేడ్కకు. జొన్ను. శట్టి
 .గుణమునా .పూన్ముల. కుంగిట్ట-
 దదిగాక. .కన్నలులేవు .నన్ను జూచా
 .జేని-మూలిం చెద. వేని వీనులులేక-
 .నాల్క లేక .బదులు. పల్కె జేని

.యూహమాత్రమే యుప.యోగ పరమాచ్యు-
 గనుల్ .నెవులుకీడ్పల్పును. మపులసద్దు
 .నెడిసియుండెద వేని నీ.యెడఁదతోన
 .జోయుదున్నేను నాతలఁపుల. .నకలఘ్న
 .మిగులఁగని పెట్టుచుందునీ. వగటియందు
 .నె న-గాని-యటులేసెయ .నహహ నేను.

5 నీనమాలిక—

.నరికానిచచ్చట. .మఱియుఁజోవుటయెట.కో-
 తెలియఁగ నేర. .ముంట. పేరు.

A kneaded cold ; and the delighted spirit
To bathe in fiery floods, or to reside
In thrilling regions of thick-ribbed ice ;
To be imprisoned in the viewless winds.
And blown with restless violence round about
The pendant world ; or to be worse than worst
Of those that lawless and incertain thoughts
Imagine howling ;— it is too horrible.
The wariest and most loathed worldly life,
That age, ache, penury and imprisonment
Can lay on nature is a paradise
To what we fear of death.

కొనినచలువనైతి. తను-వఱిమఱుగుట-

.మొలఁకువఁగలవెచ్చ. ముఁవఱిచినా

.ముద్దయగుట-మోచ. మురిసిందియెంకియు-

.ననవరతిమునున్న. యత్తిఁజివు

.చక్రిగొల్గఁదాస. మాడుటఁకొల్గడు

వా. తీరిచెడునశనశి. మంచునెచ్చి

.వై నొకొనఁటయు. గానిపించని

గాడ్చు. లంబెత్తు. ని. ల్క-దొంగలుగక

.వడిలోపమానుల. తమజగిమారకు

జ. త్తి నె. గురఁగొట్టి. బ. మటయు-లేక

.పొట్టెలొ. లుచునాటి. యజుమరెడికని

.సలఁపు. నాకొనెడు. దానికన్న

.నెక్క. నయిడుమలు. కుక్క-యదికడు

.గోరనూ-ముడుమి. నులునులేమి

.బందివఱియుమనల. నందించిబడలిక

.చీదటలునుమిగు. శేయునెచ్చి

.యీబ్రతుకెయరయగ. నొకయుమేలగు

.శచ్చిపొందెడు. నగ. చాట్టికన్న

భయనకరము

1. గీవాభంగాః కామంముహూరనుపతతిన్యండ నేభర్తృకృష్టిః
 పశ్చాద్ధేవః పశ్చిష్టశ్శరపతనభిమాభూయసాపూర్వకాయమ్
 ద్దభేకారథావల్లిభైః శ్రేణువివృముఖభగ్నిం శిఖికీర్ణవత్తా
 వశ్యోదగ్గ్రీవుః త్వాద్వియతిబహురకంస్తాకమువాన్యాంప్రయాతి॥
2. అమ్మా-సలిత నేలసింధమ్మదో-నోమాలితండి-అ
 వలగం మేమహులతో అహవట్టె-హలానితా
 హమంధమినాచువ్విరోదేణ దుట్టమహులరేణ
 పడిహూ-మగం-గపిసోదుట్టోవిగమది-కాల్గ్లా-
 దోగమిన్నం-కహంధనోవిమంతలపనరది॥
3. ముంచమ-అజావసతనంగచ్చమ్మి॥

వెట పు

1 ఈ . వెంటకునేరు. గంక మెక. ప్త్య పోలింబిరెజూను-నముత్తై.
 నొంబడునంచువెల్లలకు . నివ్వెరముండటి మేనుకుంచు-నబొం
 . తేంబులుపున్నగంబు తిన. దబ్బుమడయ్యచు నోరుప్పి. నే.
 . గుంబోకించుమాదిగువ. గొద్దిగ మెండుగమింటదాల్చుల.

2 వా చెలి. పటిపోల్కడలి. జాన్వడిది. తుమ్మెదనా నూను నెదుర్కొ-
 నుచున్నది. చెలిలాగా యీ చెట్టెత్తుమ్మెద నెదుర్కొట్టెట్టంబడున
 న్నోరాచుకీ. యీతుంటికియ గళున్నా. మ కనకనొండుచోటికి
 గెదను. ఇక నెట్లెట్లకిలూచి నెవ్వంబకించుగుండడి.

3 వన్న పిడివుమ ప్త్య యొక్కకుంబోయెదను.

అద్భుత రసము

1 మంత్రవిద్యశాస్త్రాగ్రామిష్యామ్యపహస్యరాత్.
ప్రాసమగ్నేసరేమోహదద్వాహానవామసరఃపువంశే. శ్లో 3

2 అకారవ్యకతస్త్విహ ప్రియమానవ్యకాగమః
అగ్రైవ్యవ్యకారంభ ఆరంభవ్యశోకమః

శ్లో 15

3 శోరనాదానమశ్శిభూషకా
ముఖేననాలయ్యేలోద్రాంకునా
గన్మప్రకాశేనవిశేయతారకా
ప్రేక్షాకల్యాణేనవేద్యకా

శ్లో 2

4 విశేషగచ్ఛస్త్విహానానీపరం
నకేయమానీముఖానవ్యయమ్
అకారకాభానరాభానమో
స్పృహానమో సంకషానమోగ్నియమ్

శ్లో 8

5 శివమానమోహానవ్యశోరనమోహా
స్పృహానవిశేషాన మివాన్మగిరగ్నియమ్
అపారానహానవిశేషాన మివాన్మగిరగ్నియమ్
శ్చిరాన్మగిరగ్నియమ్ రగ్నియమ్

శ్లో 24

అ బృ ర ము

1 కం . వెడగున్ - గంయి పొల్పున్ . బడయంగా
 . గోరెనవ్వ . బడియెడ - నానా .
 బొడవగువలెనికే . బొడంబడుపండునకు
 . గంయి చాచు మంబుగూనలెన్ .

2 గీ . పొగనువకుచగునట్టి కెల్వెగలవాడు
 . కెలివింశగుచదువుల . వెలయువాడు
 . చదువులకుచగింపనిని . పంపువాడు
 . పంకిరిగినట్టి . పంపున . చనిరువాడు .

3 గీ . పిడిలుచిక్కుట . గొర చెము . పొడివుల మెయి
 . నా మలొక్కుగ పూ . కెల్పు . మామలొడ
 . వేపువచ్చెలు కెల్పు . గిలివకుదగు
 . చుక్కలుగునుమాపటు . చూడలడియె .

4 గీ . పొక్కులున్నిందబలిపెన . పొక్కినట్టి
 . ముక్కులచనంగమయ . పొక్కులవాడుగలకిన
 . పొక్కులూతెను . కామర . ముక్కిదోయి
 . దగునొన్మొదలొక్కిరి . పొక్కుచుండె .

5 కం . పొక్కులూ పొక్కులూ . పొక్కులూ . గుమరొయి
 . పొక్కులూ . గుమరొయి . పొక్కులూ
 . పొక్కులూ . పొక్కులూ . పొక్కులూ . పొక్కులూ
 . పొక్కులూ . పొక్కులూ . పొక్కులూ . పొక్కులూ

- 6 రఘుభక్తానందమయిన తాడివి||
పరాభూతానందమయిన తాడివి||
నిమిషమాత్రాన నభూయత్యన్యథా||
నానాభక్తానందమయిన తాడివి||
  - 7 కులే: కాత్యాయనానందే||
సుఖానందమయిన తాడివి||
తృప్త్యానందమయిన తాడివి||
రత్నానందమయిన తాడివి||
  - 8 ఆలోకమానందం సమానానందతా||
కనకానందమయిన తాడివి||
బింబానందమయిన తాడివి||
తృప్త్యానందమయిన తాడివి||
  - 9 విలోకనం విజయనందం||
సంభాషణానందమయిన తాడివి||
తృప్త్యానందమయిన తాడివి||
యదానందమయిన తాడివి||
  - 10 తాతానందమయిన తాడివి||
సోదరానందమయిన తాడివి||
తృప్త్యానందమయిన తాడివి||
యదానందమయిన తాడివి||
  - 11 స్వాంతానందమయిన తాడివి||
సంభాషణానందమయిన తాడివి||
తృప్త్యానందమయిన తాడివి||
యదానందమయిన తాడివి||

6 గీ. ఎకదశస్త్రానిచే నొట్టఁ భజిరగుండు!
 .మొనకనులసీతీతీదురె. న్మృతదేమిబడియె!
 .నరకునొనకాంతొగులునివం. పండులోకె!
 .హరినినహంకనముబొర. తోడితేడె.

7 గీ. శోభన శోభన్మ చేతము. నొత్తయియోడు!
 .శంకరనిమిదుకలగునొ. . . . . ము. చేర!
 .పిశునొయగువారిని. కెండ్లిలా. యు!
 .శరదశముంబసి. తీదురె. చరమిమంబది.

8 గీ. .మరితముగంబిదా. కరుగుదున్న!
 .మొన శివశేయిచేతల. బ్బునొనబడియు!
 .కాట్టివిడిపులుకలెదు. నొత్తయి.
 .సరికు. నొనబడదంతలో. మంబుమబడగ!

9 గీ. .శామింగికరిత గుడి. గంబ. బెట్టి
 .యెదమనూపు నకస్తాని. విడుటనాని!
 .కడువడిగంబాంకట్టచె. గిటికిమిగుల!
 .శోంక మెదగుదెంచెన. లాకంబట్టి.

10 గీ. .రాంబంకమకన్నం. చాపుచెలులు!
 .నలువలేకుండియొండు. పనులెవియైన!
 .విడిమొనగువారిర. క్కినం చెయదము!
 .తెల్లజాపునకోరబడి. యెన్ని జముగ.

11 గీ. జరికేదిగవో. చానినామెంకియోడు!
 .చెలివానుయో. నరికినాడు!

12 శాపవ్యధృష్టతనయాననవద్రోభే। [59 శ్లో 74
 సానుగ్రహోభగవతామయిపాతిత్తోయమ్।
 కృష్యాందహస్పపిఖిలుక్షేతిమింద్రసేన్దో।
 బీజహ్నోవాజననీం ద్వలనాకరోతి। శ్లో 80

13 సమమాపన్నసత్వాస్తా రేజురాపాండురత్విషా॥
 అంతగతతథలారంభో నృన్యనామివసంపదః॥ 10 శ్లో 59

14 సుతౌలక్ష్యశత్రుఘ్నో సుమిత్రాసుషువేయమా।
 సమ్యగారాశితావిద్యా ప్రజ్ఞాధవినయావివ। శ్లో 11

15 తావుభావపిపరస్పరస్థితౌ।
 వధమానపరిహీనతేజసా॥
 వశ్యతిస్మదనతాదిన్యాశ్యయే॥
 సావ్యభాశశిదివాకరావివ। న 1 శ్లో 82

16 సానీతాసర్విధావేవ తంప్రవ్రేకథితాన్వయా।
 అత్యాశుభోహినానీదా మకాలజ్ఞోమహోధవ॥ న 12 శ్లో 33

.తప్పదానినకుగుఁజొప్పితిమిదఁదుపరు!
.లయ్యఁ రాయసమున నడిఁగువారు.

12 గీ. .కనుపడనికొడుకుమొగముదన్మృతిగల
.నాకుమ్మడిట్టి.నాకుమీరు!
.నెఱయునదీదుక్కి.నలఁగాల్పుచుదాని
.వీరనంబుల మొల.పించునట్టి.

13 గీ. .ఒక్కమాతెమాలు.కొందిఁ యవ్వార!
.లించుకంతెల్లు.మించులార!
.అట్టికన్యతోడి.యెలుకచుచుండెద!
.పించుసేసులమాడ్కి.బరసుచుందుగ్గి!

14 గీ. .కనియెలచ్చనతుర్గు.లనుకొడుకుల!
.గనలవారలనుమిశర.మిచ్చలఁ బోలు!
.అదీ నేర్చి.విచ్చయదొడ్డియెలుక!
.పేటిచుడఁచునఁగాంచిన.నాటిమీఱ.

15 గీ. .మిందొరువులనెదిరి.యొందొరవారల!
.గనుగొనియెరువుర.మరిసిగుల్లు!
.పొచ్చురగుడెలుగు.తెననినందెల్లు!
.పున్నమఁకలువదొర.బొమ్మలవలె.

16 గీ. .అపనీతదావు.నందెయవ్వారి!
.గోరుకొనియెదనకు.కొలముజెప్పి!
.మిగులఁ బెంపుఁజెంది.మెలనలఁవలరాళ!
.అలులమందిచ్చ.లెలుగకుండు.

- 17 ఇతర శక్తివై జహీ మన్వేంభవ్యాచోదితా॥
కవయశ్చైరుగాతాస్య రామస్యనమనోఽథా॥

- 18 పరిష్కృతావస్థానాం తస్మాన్మహాదశకానామ్ ।
 మూలకస్మాదంతీకా వర్ణనారమివనిమగ్నః॥

- 19 దృష్ట్యానివిశ్వానానానంకామూరరాగివీర్యతా
జానకీవిషవర్తిభిః పరతేవమరణావధిః॥

- 20 ప్రశస్తిభిజ్ఞానరత్నంచ రామాయాచరితకాయశ్శ్రీః |
హృదయంస్వయమాయాతం వై శేషశ్శ్రీధనమూహికమ్ | శ్లో॥ 64

- 21 సైవ్యాలయశివవివర్తకాశ్వాసం
 శ్రీమదామలమహానామకమువాక్యామ్
 అదృశ్యతత్త్వచ్ఛరణాదివింద
 విశేషముభూదివబద్ధహాసమ్
- స 18 శ్లో. 23

- 22 ఏతద్ధికే కామ్రూపణః పురస్తాః ।
దావిధానావస్థాంబర తేభ్యోంగమః ।

నవంపయోమత్రైక్యం తుల్యం॥
 శ్లో॥ 26

23 త్వయాప్రసన్నాదుః సాచితో యః॥
 సోయగజుః క్ష్యామకః ప్రసితః॥
 రాశిమణిన్యామి న గారుడానాం॥
 సువద్మరాగః ఫలితో విభాతి॥

శ్లో॥ 53

24 అంశగర్భా ప్రభవస్యతస్య॥
 హిమంస సో భాగ్యసిలః కిజారిమ్॥
 ప్రియోహి ప్రియోగుణానన్వితాతే॥
 నిమగ్నతరంగోఽకిరతస్త్వవాంకః॥

శుభాశిసంభవేన॥ శ్లో॥ 3

25 తామ్రానమాలాశ్శనిదీవగంగాం॥
 వచనామనీనక్తమివాత్మజైసః॥
 ప్రియోపకేనాముపకీకర్తారే॥
 ప్రసీదీరేహక్తనదన్త్రాద్యాః॥

శ్లో॥ 30

26 పుష్పప్రవాహోపహంయదీప్య॥
 మృతకఫంనాస్థురవికగ్నిభృష్ఠః॥
 గతోనుకార్యాద్విశేషస్యతస్మా॥
 ప్రామాన్యమ్యతః సచేత్సిత్తాశ్శు॥

శ్లో॥ 44

27 త్వయానామమృతమృతే॥
 ప్రసన్నితాయామభిహరివాచి॥
 అన్యమృతా ప్రసన్నాంకృతా॥
 శ్లో॥ 44

శ్లో॥ 44

28 ప్రవాతనీలోత్పలన్వితేషు |
 మధీరవిక్రీక్షితమానాతాత్మ్యః |
 తయాగ్నిహోతింసున్మృగాంగినాభ్య |
 ప్రితిగ్నిహోతింసున్మృగాంగినాభిః ||

శ్లో || 46L

29 సర్వోజమాన్యైర్వృతమన్వితేన |
 యథాప్రకీశంవినివేశితేన |
 సానిమితావిశ్వసృజాన్యాయత్నా |
 తేకన్ధసాంధ్యదృశ్యమేన ||

శ్లో || 19

30 శాస్త్రేష్వప్యైశ్చకాశేన |
 నిశ్చకాశేనామజకాశేన ||

2 శ్లో || 40

31 తస్మిన్ను సాయాస్పర్శేనః క్రూరేప్రహతకీమాః |
 వీర్యశంత్యైషభావవికారే సాన్నిహితకే ||

శ్లో || 48

32 ప్రయోజనావేక్షితమాప్రధాణం |
 ప్రియశ్శలంకారనమాశ్రితేషు ||

న 3 శ్లో || 1

33 వణాప్రకషేణసతికణికాంతం |
 ధునోతివిగంధతయాస్మదేతః |
 ప్రియేణసామగ్ర్యవిభోగంజనాం |
 పరామృతవిశ్వసృజాన్యాయత్నైః ||

శ్లో || 28

34 చలోకసామన్వితాచింత్యసేతుకం |

23 గీ॥ .బలుకఁగువలియందలిన్లు.కలువమాడ్కి
 .వెలయుచుండెడువ్యాంఠి.వెదురుమాడ్కి
 .మాఁడుకంకలనండియా.చేడెన్గొనినో
 .యాపెవలన సెచుకొనినో.యాఁడులేర్చు.

29 గీ॥ .పిష్టఁగాఁదగుతావుల.నుంచబడిన
 .సొంతిదిరుసుగమిక్ బలు.జతనముమెయి
 .నలువబడియెనావెలదుక.నలుపచేత
 .సొంతటఁగలశ్రుఁజూచుకో.రికననంగ.

30 ద్వి॥ .కడుదుండఁగీడుచ.క్కఁబడఁడుమేలు
 .గొండఁజూచుటన్మాట.కీడుచఁగాని.

31 గీ॥ .పీసకములయ్యెమాచేయు.పెరవులెల్ల
 .వైశమెంతయుఁగూళయా.వానియెడల
 .సారెసారెకుఁజెలరేగు.పన్నియందు
 .దుందినపుఁగలిగిన.మందులవలె.

32 ద్వి॥ .పరికావలసినపు.పజలకుగాఁగ
 .మనుఁగులయెడఁగఁద.లాడఁదఱుచుగ.

33 గీ॥ .గిందుపన్నియఁగలిగియు.గొండగోళు
 .తావిలేకున్చేతడె.దమునొగిల్చె
 .తచుకగగొనములన్నియు.గూచుకపట్ల
 .పెడమొగంబిడువేలుపు.పెదనడత.

34 ద్వి॥ .శతముతెలియఁబడ.శజగములోన

ద్విషంతి నుందాశ్చ రితమృహత్కథః

ప 5 శ్లో || 74

35 అపమేఘోదయం వమః మత్మృష్టకుసుమం ఫలమ్ |
అతకికాత్ పవన్నం చ దశానం ప్రతిభాతి మే ||

ప 6 శ్లో || 53

36 మూచంబుద్ధమివాత్మానం హృదయాభూతమివాయనమ్ |
భూమేదికవమినామధం మన్యేభవదనుగ్రహత్

శ్లో || 54

37 అంగుళిభిరేవ కేశసంచయం |
వన్నిగ్నిహృతిమిరంతురీచిభిః |
కుండ్రతీక్రతసరోజలోచనం |
చుంబితేన వదనీముఖం శశీ ||

ప 8 శ్లో || 63

38 రక్తభావమపహాయ చంద్రమా |
జాతపపపరిశుద్ధమండలః |
విక్రీమాసఖలుకాలనోషణా |
నిమకాలప్రకృతిషుప్తిరోదయా ||

శ్లో || 65

39 ఉన్నతేషు శశినః ప్రభాస్థితా |
నిమ్నసంశ్రయపరం నిశాతమః |
నూనమాత్రసదృశే ప్రకల్పితా |
వేదసాహిగుణనోషయోగతి ||

శ్లో || 66

.వతులేనిపెదవ.దృశ్యిం దుద్వితగడు.

35 గీ॥ .కారుమబ్బుగ్రమ్మ.కియెగరినెడువానః।
.పుష్పకానరాక.విశమ్భండు।
.తలఁతుమా రల్లి.వరిసెనమిచ్చుట।
.యకాక-నాగగోర.నట్టికొల్కె-

36 గీ॥ .వృష్టిమొద్దకెల్వ.బడసినచందాన।
.నార-యనుముబంగ.రెనకరశి।
.బువినివికవివేన.సింహకెక్కినల్లంతు।
.నకుగురించిమోచు.నెనకవలకు.

37 గీ॥ .కురులగుంపునేల్ల.వెరపున-మిస్సుల।
.జలుపుమానియి.దోలంగదోరిసి।
.మొగడుకెమ్మనూట్టి.నెడులేముమొగంబు।
.కడలివెన్నమాగు.లిడెడుమాట్టి-

38 గీ॥ .తమ్మివ్రగతుఁడెల్ల.దనమనవిదనాడి।
.కర్తముఁసుప్తనూవు.గలివెడు-దతి।
.సెగిరొడపుమూర్పు.చెలంగమతిరముగ।
.పచ్చమాంగొనంబు.నందునజల.

39 గీ॥ .చందురువెలుంగుమ్మిల్లుల.యందునుండె।
.మాపుడీకటిప్లంబు.పొపుదవిలె।
.దమకుదగినట్టిగొనమువొ.నములనడతె।
.నిక్కముగఁదమ్మమూలిచే.నారపబడియె

40 సుకాంతకాంతానుజితానుకారం |
 కూజంతమాఘూనాకరక్షనేత్రమ్ |
 పృస్థానీతోన్నమృవిమృతం |
 ముహూర్తముహూర్తాః కృత్యాచితచారుచుచ్ఛమ్ |
 విశ్వంఖలంపక్షితియుక్తమీమ |
 ద్దధానమూపంకగతమ్మతేన |
 శుభ్రాశుభ్రాణాంజటిహగ్నిదాన |
 మిత్రస్తోమండలైశ్చరంతమ |
 రతిద్వితయేనమనోభవేన |
 హృదాత్పుటాఃపృతిగాఘ్యామానాత్ |
 తంవీక్ష్యేనేనస్యచయంనహోధ |
 మివాభ్యనందత్ క్షణమిందుమాళిః ||

స 9 శ్లో 2-3-4

41 అహేతుశాసచ్ఛరితాననేందః |
 గత్యాహం గణకీదనధూళిభూమిః |
 ముహూర్తాదాకించిదలక్ష్మితాభాం |
 ముదంతయోరంకగతస్తతామ్ ||

స 9 శ్లో 43

42 భవన్తివాచోవనతేప్రియతా |
 భువంఘలావిష్టభూదయామ్ ||

స 12 శ్లో 43

43 వీచీక్ష్యేభవన్తిభూగ్రతేని కాంచీగుణాయా |
 స్సంపదంత్యాఃస్థలితసుధగం దశితావధానాభే |
 నీర్వింధ్యామూనధిభవరసాభ్యంతరస్సన్నివత్య |
 స్త్రీణామూర్త్యంప్రణయవచనం |
 విభ్రమాహస్త్రియేషం మమనంజేతే |

స 1 శ్లో 29

40 గీ॥ మాంబుమిన్మానసి నుత్తరకౌదవెను
 .నులివటుముద్దగి బలుకుదాని
 .నెంకయుడిరిగెడు నెట్టికిన్నులదాని-
 .బొలపుగింగింనుమి రులకుజాప
 .బడుగొంతుగలదాని- మడిచెడతేక
 గిల్గినదాని- నంకెల. లేదాని
 .నుంకెకెక్క మొదల్ల . పుడసెలయుదాని.
 .మత్తునహాయిగి .హయనదాని
 .చంకురులింబులగుదాని- .పలుకల్లు
 .కోరికనుడుగుదాని- .బలంబునెడుదాని
 .వచ్చెబడుల ముంకె. పుడదాని
 .గినిచిట్టిక పంపిలేదు. నెలకొల్పు.

41 గీ॥ శంకములేనినగు మొగంబులిలి. రింటి
 .మంగిళా శుభంబు. బుచ్చుచూడు
 .మూటికిం గుండె. పూజును వేస్తెయో
 .వారి. హాసంబు. కేళి పుడు.

42 ద్వి॥ తగినయగునువే. చి. తగిలిం చుమాట
 .లగులింకు-వముగ మేల్ల మరు పెంపునకు.

43 గీ॥ శంకలుచూమోయుట్టి. బి. తి. మొనూలు
 .నేరుపడునుడిబొడ్డుతో. బాటపడుచు
 .వంకచెవిగొనుమాతోన- . లుడతులతోలి
 .వలుశ్రవలుకుమగలగి. ద. వారిహాయిలు.

44 జ్ఞాతాస్వరోవిష్మయజనునాం విహతుంసమభః || శ్లో 45

45 కేవానస్యఃపరిభవవనం నిష్ఫలారంభయత్నాః || శ్లో 58

46 కాంశోదంతస్సహృదుఃసతిః |

నంగమ్యాంచితాః ||

ప 2 శ్లో 39

47 కన్యాత్కారంబహువిధాయన్నాత్మైవావతంతే |
 ఇన్ద్రాగ్నిశ్చివమనోరాంమూగముః కారకస్వయం
 కన్యాత్కారంసుఖముపసతం దుఃఖపేకాంతియోవా |
 నీతిగోచ్యమ్యుపరిచదశాచక్రీనేమిక్రిమేణ ||

శ్లో 49

48 ప్రాప్త్యంతమాప్రి క్రియంత తామోస్సితాభః క్రియంత || శ్లో 54

49 కేహంసన్యాసమత్యలా ప్రాభవాహ్వాంతమేష || శ్లో 65

50 పశుశాపవదాహోన్యన్యకన్యాప్రరోహః |

ప్రరోహశ్చమృతకాళః |

దశకరికరితావక్ష్యాతోదూర్షమాత్మ |

దృవధశిధ మమృతప్రసేత్యమూఢావినాత్మ |

మృతంసంహరే || 1 శ్లో 22

51 జ్యోతిఃవశ్యన్యకన్యాప్రరోహః |

44 ద్వి॥ . పనయేతీంస వాఁడె. వందువిడ్వఁగిలుగు॥
. దినములతోనున్న. తీరియబోడి.

45 ద్వి॥ . కొఱగానివనిబూను. కొన్నట్టివాఁడె॥
. ఎరుచిక్కముగ నెవ్వ. పాలుగాకుందు॥

46 ద్వి॥ . చెలివఁనఁ జెలియఁ. చెలుపునిమాట॥
. కలముకకలముచు. గొవమయొక్కింత.

47 గీ॥ . విట్టునొసరినాయంతి. దిట్టినెడి॥
. యున్నెరుముకలదాననీ. పున్నెఱవకు॥
. సతమ-నుక. మచనికమున-. వెత-దెన-కలు॥
. కడువలెగిరిమమిఁనునై. కవచుగాని.

48 ద్వి॥ . బలుమంచిపాఠలు. బదులువాకొనుట॥
. యదులవారికిఁగోర్కె. యందించుటకద.

49 ద్వి॥ . ఏవారికోరిక. లిడేఱునుండు॥
. వారివిరివలెన. వాకలయందు.

50 గీ॥ కాచుచిచ్చునఁగ్రాఁగి. కైరుముల్క॥
. లెక్కుకొగాలికెగిలెడు. నెడుటాకు॥
. లెడకింకినీరులె. లెకలంగిల్లి॥
. యెడపులెడనఁగిన్పుడి. మరులెడలెపు

51 గీ॥ . మెట్టెన్నఁబులన్. లి. మిఁటివఁడు॥
(67)

స్ఫుటతవతునినాదైః శుష్క వంశస్థలిః ।
 ప్రసాదైశ్చానుధ్యేయైశ్చానుధ్యేయైః ॥
 స్థిరమతిమృగవగైః ప్రాంతైశ్చానుధ్యేయైః ॥

శ్లో. 52

52 నితాంతనీలోత్పల పరికాంతిభిః ।
 క్వచిత్ప్రభిన్నాంజకరాశిసన్నిభైః ।
 క్వచిత్ప్రభాపరిమదాస్తనాభైః ॥
 సమాదికంవ్యమస్తు నైస్సమంతః ॥

—స 2 శ్లో. 2

53 ప్రభిన్నైర్దూర్భవైశ్చానుధ్యేయైః ।
 సమాదికాప్రోతకంజైర్దత్తైః ।
 విభాతిశుక్తతరతన్నభూషితా ।
 వరాహైశ్చానుధ్యేయైః ప్రభాభిః ॥

శ్లో. 3

54 పయోధ్యైర్భక్తైః మగధైః స్వరైః ।
 స్థితిర్భక్తైః తేజోవహైః శుభ్రైః ।
 కృతాపరాధానవియోషైః ప్రియైః ।
 పరిష్కృతైః శయనైః సంతకైః ॥

శ్లో. 11

55 విపత్ప్రసాదం నలిసి హమత్సుకా ।
 విహాయః ధృంగాః శుభ్రైః హరివిహారైః ।
 పరిహరితైః శుభ్రైః హరివిహారైః ।
 కలాపచక్రైః శుభ్రైః శుభ్రైః ॥

శ్లో. 1

56 కాకాంశుకావిక చక్రమనోదయకైః ।
 సోన్నామహంశకపరాధైః శుభ్రైః ।
 అవకళాశామిని శుభ్రైః శుభ్రైః ॥

. బెనునోదలఁగొనినెండిన. వెదురునోదల,
. గడ్డిదెరుగునొంకు మృత్తిగ్గఁగిమనంగి।
. కడఁదగిలికారుచిచ్చు మె. గమలఁగలఁచు.

52 గీ॥ . ఉరపుకటికల్వయఁగుఁదా. లొకట-మిన్ను।
. ముక్కలొమసిగుప్పరం. గొక్కచోట।
. నొకటనిండుచూలారుచం. టికొనచాయ।
. గలుగుమబ్బులనిందందు. గ్రమ్మబడియె.

53 గీ॥ . తుపకలొప్పిల్లికన్న ర. తనమువంటి।
. గటిక మొలకల-వెలువడు. నరటియాగు।
. లొమయ-నారుద్రెరుగుల-నవరుబుడమి।
. తెలుపుకానితొడ్దులనొవ్వ. చెలువవలెను.

54 గీ॥ . అడలుఁగొల్పుచుబిట్టటి. మెకుమొయిగుతి।
. మెఱపుఁగొయ్యలులుకడు. వెఱపుఁజెంది।
. నేకమొనరించినట్టిపె. నిట్టులనెస।
. కొనిలింతుకొందకుగి. గాలఱపున.

55 గీ॥ . తమి-నలరుఁజేకుఁదొఱఁగిన. తమ్మినదసి।
. చెవులకుఁ హాయిగాఁదొడఁజేయుజేటు।
. లాడునెమఱుపుకన్న. లందుబడెడు।
. గొత్తకల్వసచేదెల్వి. గోలుపోయి.

56 గీ॥ . తెల్లవలుక. నెగవి. యుతమ్మిమోము-మి
. నిలు తెలిపులుగుద. నులియునందె।
. వండినవరిబెడఁగు. పల్పనిమైదీగి।

ప్రాశస్త్యశరన్న వధూనివ సూపరమ్యా!

న 3 శ్లో 1

57 కాశై మహాప్రీతిశిరదీధితి నారజశ్శో
హంసై జలాలానిసరితాంకుముదై సురాఽసి
సప్త చ్ఛదై : కుసుమభౌరనతై ర్వనాంతాః॥
శుక్లకృతాన్యుపవరానిచమాలతాభిః॥

శ్లో 2

58 చంచన్మ్రోష్ణశఫరననాకలాపాః॥
పర్యంతసంస్థితసి తాండుజపంక్తి హారాః॥
వద్యోవిశాలపులినాంతనితంబబింబాః॥
మందంప్రదూంఠినమదాః ప్రమదాళవాద్యః॥

శ్లో 3

59 వ్యోమకవచిద్రోః శశంఖమృదాలగౌరైః॥
స్త్వక్తాంబుభిర్నిఘ్నతయా శశః ప్రయాతైః॥
సంలక్ష్మ్యతేవవసవేగచతైః పయోదైః॥
రాజేవచామగవరైరుపవీద్యమానః॥

శ్లో 4

60 మందానిలాకులితచారుత రాగ్రీశాఖః॥
పుష్పద్గమప్రచయకోమలవల్లవాగ్రీః॥
మృద్ధిర్వరేఫపరిపీతమధుప్రసేకః॥
శ్చిత్తంవిదారయతికప్యనకోవిదారః॥

శ్లో 5

61 తా రాగణప్రపరభూనణముద్వహనీ॥
మేఘావరోధపరిముక్త శశాంకవక్త్రాః॥
వ్యోతాన్నాదురూపమమలంరదనీదధానా॥
వృద్ధింప్రయాత్యుచ్చదినంప్రమజేవతాలా॥

.సూర్యోగార్థంకృత్యోదయవతే.

57 గీ|| .నీలతెల్ల - రేయి నెల - యోగ సీతుల
 .దెలిపులుగులు - కొలఁగు. వెలికలువలు
 .వీరితోట గముల విజ్ఞాన - లేదాను
 .పొన్న లడవుల దెలుపుగ నొనచెన్.

58 గీ|| .అందముగ నెగురు పరిగి. య మొనూళ్లు
 .చందమండినయంచమ. త్యాగ పేర్లు
 .వెడలుపయనయ సుకదిన్త. పీఠమలుగల
 .యోగ మర్థుల చెలులన్. మెల్ల నడచు.

59 గీ|| .వెండినంకురూడు. వెలిచాయతో నీరు
 .నొటంగి - శిల్ప గురు - గంగ యవలిపడి
 .నూటకొలదిగదలి. తండ్ల మబ్బుల - మిన్న
 .మగలుబిడనలగు నొనయలుగదె.

60 గీ|| .పిల్ల గాలిగదలు. వెడగుముంగొమ్మలు
 .పువులదొంచు లేక. చివురుతుదలు
 .తేంట్లగోళం చ. తేనె. యూటలుగల్గి
 .కొట్ట దెవనియెడద. గోళ విదారి.

61 గీ|| .మరికిక్క తొడవు. దాలిచిమబ్బుల
 .దొలగు బాలిలిమొగ. మలయమండ
 .ఫలిపెవెన్నెలవలు. వట్టకొరికియి
 .పూటలుటలుబడుచు. పోల్కి నెమగు.

62 నచంకరంచంద్ర మరీచశీతలం |
 నహమన్యస్యస్థంకరచిందునివళలమ్ |
 నవాయవఃసాంద్రమహారశీతలా |
 జనస్యచిత్తంబలంబలంతి సాంప్రకమ్ |

న 5 శ్లో. 3

63 దుగ్రహస్పృశ్యమృతః సలిలంబలమ్ |
 ప్రీయస్సకమూఃపవనస్సుగ్ధః |
 సుఖాఃప్రేమోమాదివసాశ్చరమ్యా |
 సర్వంప్రేమేవాపి శరణమనమ్ ||

న 6 శ్లో. 3

64 ఆకంపయన్తు సుమితాః సహకారశాఖా |
 విస్తరయన్తరభృతాన్యవచాంబిదిగ్ధా |
 వాయుర్వాతిహృదయానిహరిన్స రాగాం |
 నీహారకాతవిమానాన్సభావసంకే |

శ్లో. 22

65 ఇంద్రియరేణవయం ముఖమంబుజేన |
 కుండేనదంతమధరంక్షణ్ణవేన |
 అంగానిచంపకదత్తైస్సపిథాయవేధా |
 కాంతేకథంఘటితవానవతేచేత || శృంగారలిలకే

శ్లో. 3

66 నమాయూతేకాంతేకథవపిచకాలేనబహునా |
 కథాభివేకశానాంసభాజనిరక్షకంగతవతి |
 తతోయావల్లలా కలహకుపితాస్త్రిప్రియతమే |
 నవత్నవహ్నిదీపియమభవత్తావదరుగా |

శ్లో. 9

67 శ్లాఘ్యంనీరసకాష్ఠతాదనశతం శ్లాఘ్యప్రచండాశనమ్ |
 కేళిశ్లాఘ్యశరంసుపంకనిసయైశ్లాఘ్యోతిదాహానరైః ||

62 గీ॥ చంపూమః ఘనమః చల్వగంధముగాని
యచ్చమేళపాలగచ్ఛగాని
చలువతుంపకు వెద చల్లుగాడ్పులుగాని
యపుడు పజలయెడల కింపుగాన.

63 గీ॥ ననదులుపుల జెల్లు-తామస-స్వేద-
నంతుతోడనువిన-కవ్యతాడి
గాలి-సుకమునంజ-కడుపరయనూపకు
లం-దమంకియునగు-రానది జెల్లి.

64 గీ॥ మందుపాటుమచ్చు ముందు-నానాన్
గొంపరుగాలిమాసి-కొవ్వలూపు
సలుపుగోయిలపలు-గుల వెంపు దెసలందు
వీడు నెల్లరివదు-లాంచుకొందు.

65 గీ॥ నల్లగులువజూస్కి-నగునోమచమ్మచే
మొల్లచేతిబల్లు-మోవిగురు
గిడకు మేనుసరి పె-గిలజేసి గుంబమ్మ
చెలువతాత నెల్లు-సలి నెనెడచ.

66 గీ॥ ఎంతయుంబొద్దు కుమగఁ జెల్లరాని
ఒగడిచెఱి రేయి-చకి-నాళ్ల-క-నలతోడ
బొంబయలుకడ జల్లుపై నేను-దెలుచునంతి
నీతోలిదేవునివలె నెట్టయ్యె.

67 గీ॥ బడితెదెబ్బలనూరుమేల్-నానెయెండ
కొత్తనయమకుమల-నగ్గి-కాల్పులెన్న

.నాఁతెచనుకడబుజములేఁగూఁతహాయి
.వడయుదేనికడవ-లేదు-వడక-ఁసుగము.

68 శీ॥ .తొరఁగుమండెడుమంచుతుం.పరఁగల్గి
.మిగులఁగల్వలఁతొగలను.వేలుకొల్పి
.తొగలరాయనిచేతులు జగములంగు
.నేపుమీఱుచునుండెడు.నాపదపను.

69 శీ॥ .నెఁజ్జినీభలనా మాఁయు.విదలుద్రావి
.నింగివంగకతా రాత్ము.వడకపోరు
.కల్లుకతెముసమిగులఁజి.కాకువడిస
.వారల-మరుకలిమి-వింత.వన్నెమింజె.

70 శీ॥ .నాఁలిమేపరివగ-ఁతెస.కతెముఁదింపి
.వడగిచూల్లియురుమా-ంగొండ.పరియనుండి
.మాంకించి-ఁజీకటిగొంగ.యచ్చుమచ్చు
.దారియోముగ్గుగువ్రా-తొ.దన్నలిపెడు.

71 శీ॥ .చొంగొండుమ-నిరులెడయురే.చొందముగను
.సూపుకఁబొగఁదొఱగునగ్గి.మంటమాన్కి
.నీచెలువసామ్రాజ్యాయుచు.నోఁచఁబడియె
.గట్టఁజనుకలకన్దేలు.గొంగవలెను

72 శీ॥ .చొందనొసరుచునీనేల్పు.నానినాదు
.చొందమున్దగుబల్కి.మొందెనుండి

73 అథనాతణలగ్నంవిజితా అసలిలంఘితస్పిరీతా।
అరహస్సంచరంచితస్సదితి త క్కేమి।

74 ఆకశానాత్ప్రవిష్టా సామేసురలోకనుండరీహృదయజ్ఞా।
బాణేనమకర కేహోః కృతమాగ్నమవంధ్యసాతేః।

75 ఆభరణస్యాభరణం ప్రసాధనవిధేఃప్రసాధనవిధేః॥
ఉపమానస్యాపిసఖే ప్రశ్నయపమానంవపుస్తస్యాః।

76 ప్రియవచనకృతోఽయోషితాం।
దయితజనానునయోరసాదృతే।
ప్రవిశతిహృదయంనతద్విధాం।
మణివకృత్రిమరాగయోఃతః।

77 ఉష్ణాలుశ్చిశిరేనిషీదతితరోన్మూలాలవాలేశిభిః।
నిభిఃవ్యోపనికణేకాళముకులాన్యాలీయతేషట్పదః॥
తప్తంవావిహాయతీరసలిసిం శారండవశ్చేవతే।
క్రీడావేశ్మచైషవంజరశుకః క్లాంతోదలంయాచతే।

78 ఆవగూతప్రజాతాః పశ్యంత్యుతపృథ్వీమనమనసాహి।

.తుంచబడినట్టికొనఁగలఁనూఁడునుండి।
.నూఁడురాయంచదారము.నోఁడునట్లు.

73 వ॥ అట్లుకానిచోగడ్డిపోచందగులుకొన్న మంచునీరువలె
వానియందు రాచమౌతనముతడవుండదనిలంచెదను.

74 గీ॥ .పచ్చవిల్లునితప్పిపోవక తగిలిం।
.నూపుచేజేయఁబడినట్టి.తోవఁగల్గు।
.నాడుడెందంబులోపల న్బాదుకొనియె।
.గన్నయంతనె నూవేల్పు-ట.ఁన్నమిన్న.

75 క॥ తొడవులకుఁబొడవువేనం।
.బులచందంబునకువేస.ములచందంబో।
చెలికాడ-దానియందం।
.బలరా రెడునూపు.పోల్కి.యకాఁబోలిక కుక్.

76 గీ॥ .మగలవేడుకోలు.మక్కువకలుగక।
.మంచినుదులనైన.మగువలమది।
.కెక్కఁబోవదు-గుఱు.తెఱిగినవారికి।
.గల్గరంగుమూని.కంబుమాడ్కి.

77 చ॥ .ఉడుకునఁగోడిఱట్టుపులుఁగుండెడుఁజల్లనిచెట్టువాడువం।
.దెడఁబడఁజేసిగోగుమొగ.లెంతయులోననణంగుఁజేటి-వి
.ట్టుడికిననీటిఁబాసించను.నొడ్డునఁగల్గినదమిత్రంచ-ఁనీ।
.గడిగెడుగూటిచిల్క-డగ.నల్లలనాడుచువాటపట్టునన్.

78 గీ॥ .నుంచియెడఁదఁగల్గు.మగువలు-మొగ్గులు।

వివిధైరనుతప్యస్తే దయితానునయైమాకానస్విస్యః॥

79 పాదాన్త ఏవశశీనస్సుఖయంతిగాత్రం |
బాణాన్త ఏవమదనస్యమనోనుకూలాః |
సంకింభ గూక్షమివ సుందరియద్యదాసీ |
త్వత్స్యోగమేనమమతత్తదివానునీతమ్ |

80 యజ్జేహోపనతందుఃఖం సుఖాతద్ధిరసాంతరమ్ |
నివాణానాయతరుచ్ఛా గూతప్తస్యహివిశేషతః॥

81 అంత్యోత్థిరియం కుసుమైనకావకందళీమలిసగభైకాః |
కోపాదంతబాకాస్పే స్రవయతిమాంలోచనేతస్యాః॥

82 పద్భ్యాన్యస్పృశేద్వసుమతీం యదిసానుగాత్రీ |
మేఘాభివృప్తసికతాసువనఘ్రీమ |
పశ్యాన్నతాగురులితంబరయాతతోస్యాః |
దృశ్యేతచారుపదపంక్తిరలక్తకాంకాః॥

83 హృతోష్ఠరాగై నకాయనోదలిదుభి |
నికమగ్ననాభేనకపతద్భిరంకితమ్ |
చ్యుతంబుసాభిన్నగతేరసంశయం॥

.నరకుగొనరు. కాని..చాలనొచ్చు!
 .కోనుమరలు బెజగుల.గు పెనిమిటుల వేడు!
 .కోళ్లదః చికిడప.వల్లడింతు.

79 గీ|| .నలుపునొడలికిహాయనా. నెలమిరుకు లి
 .యెడకునావరుకూపులే.యంపుగొలుపు!
 .బెడిదమైన పరాకుండు-జెలువ.యెవ్వ!
 .మెత్తబడియెడునీకూట.మిడినాకు.

80 గీ|| .కదియుమందునెత్తి.కడువ.తెగా-ననే!
 .నూతెడున్నకమగ.వత్తొకలాగు!
 .హాయినిడెడుమాని.చాయ-మెడుని నెండ!
 .శీండగిమైనదెబ్బ.తిన్న తికి.

81 గీ|| .కడుపునెడనుకల్పు-కడునంచులందున!
 .నెలుపుగిలుగుపువుల.నీయకంటి!
 .యలుక చేతిలోన.నొప్పులనిండిన!
 .దాసికన్ను గోయి.దలపజేయు.

82 గీ|| .ఆయతివనేనడగుల.నంటునేని!
 .వానదడియునిసుకచోట్ల.గానలోన!
 .బరువురిఱుదుల వెస్కకు.నంగి-యాతె!
 .లత్తుకంబొల్చునడ్డుజా.డకనబడును.

83 గీ|| .మోవియెఱుపానుకన్నీటి.బొట్లకలుగు!
 .నీచిలుకకద్దుపచ్చన.నెనగువంటి!
 .నలువబాతెను.నిచ్చయి.బలుకతోడ!

శునోదరశ్యామమిదం నాంశుకమ్॥

84 ఆలోకయతియోదాన్ ప్రబలపురోవాతనతితశిఖండః॥
కేకాగభేదాన్మహారోన్నమితేనకంతేన॥

85 ప్రభుతామణిమణిమణితాం॥
సహిభావస్థలితాన్యచేక్షతే॥

86 తద్వియోగభవేచండిమయాతమసిమన్జతా॥
దివ్యప్రత్యుపలభ్యానిచేతనేవగతాసునా॥

87 అసౌముఖాబంధితహేమసూత్రం॥
విభ్రాంతశింశుండలకీర్తిచారః॥
అలాతచక్రప్రసాదవిహంగం॥
స్తదాగ్రలేఖావలయంసహోతి॥

88 ఆభాతిమణివిశేషోమూలబదానీం పతత్ప్రీతానీకః॥
నక్తమివలోహితాంగః॥ పరుషఘనచ్ఛేదనంవృత్తః॥

89 ఇయంతేజననీహిస్తాత్వదాలోకనతత్పరా॥
స్నేహాప్రసరినభికన్తముద్యహనీనాంశుకమ్॥

.దడబడుచులోతుపొక్కిలి.గలచెలిజ.

84 గీ॥ .వ్రబలు నడకుగాలి.నలసనాడెడుపురి.
 .నలసర-ఁగేక నెండు.కొనిననొంతు|
 .నెత్తి-దవుగమీది.కెంతయుచట్ట వ
 .పులుగుచూచుచుండె.మొయిభలదె.

85 ద్వి॥ .మగలియందుగలయు.స్థలు చేలుజి.
 .తగులబోకుండుడెం.దమ.తాఱుమా.

86 గీ॥ .మిగులసేయెడఁబాటున.నెదవనిరు
 .మంచఁబడినాడనోయ్య.పోతనేన
 .నుసుఱువోయినవానిచే.నుసుఱుమాస్కి
 .బదపడియుహాయిగాఁబరవ.విడితిసేవు.

87 గీ॥ .నోటకేళిలాడుబంగరు.నూలుగల్గు|
 .మూరికముఁబట్టి.చట్టగు.మృతి-నితా.
 .గొఱవిశిశివలెనద్దాని.యెఱుపురేక|
 .కడియమిపులుమిక్కిలి.గానొనచుక-

88 గీ॥ .పులుగుచేతనుదన్వకొం.నోవఁబడిన|
 .ఎంతనూరికమిప్పుడు.వెలయుచుండు|
 .రాతికిదట్టమౌముప్ప.స్రియలోన|
 .గప్పఁబడియున్నయట్టకెం.గామవలెను.

89 గీ॥ .ఏగుడెంచెనునీతల్లి.యితిగొయిమె|
 .కన్నులారంగనిన్ను.దాఁ.గాంచగోరి|

90 శమయతిగజానన్యార్థధద్వివఃకలభోపినన్ ।
 ప్రభవతితరాంచేగోదగ్ధం భుజంగశీశోన్మవన్ ।
 భువమనివతిబాణాలావన్ధ్య వ్యసావరక్షితుం ।
 సఖిలువయసాజాత్యేవాయం స్వకార్యసహోగుణః॥

91 సద్యాశ్చవప్రవాహోఽపమశిలానంకటస్థలితవేగః ।
 విఘ్నితసమగమసుభోమసిశయశ్శ్చిగుహోధవతి॥

శా కుం త లే .

92 సుభగసతిలావగాహోపాటలనంబుఁ గనురభినవతాతాః ।
 వ్రచ్చాయనులధనిద్రాఁడెనాః పాణామరిమణి నూఁ॥

93 ముక్తేషురశ్మిషునిరాయతిపూర్వకాయా ।
 నిష్కంపచామరభానిధృతోద్వకణాః॥
 ఆత్మోద్భిజ్జైరనిరజోధిరలంఘనీయః ।
 ధామ్యోహిమృగజవాదిషువేషకభ్యాః॥

.కూమి యూటల చేనిండు. కొన్నయట్టి!
 .చన్నుఁగి వమిఁదికొంగును. సకుఁకొంచు.

90 శ॥ 'మఱిించుట్లొప్పు. మదపుటనుంగు మిగిలిన
 .యెక్కు-డు. మొకముల నెల్ల!
 .కనువలిమేతడి. కంఠవిసంబు
 .వడివెక్క-సంబుగఁగి. బ్రతుచుచుండు!
 .సకుసుతిన్న తపంబు. నెదురొడియైస
 .బంటవలంతిగా. పాడగఁబాలు
 .గిఠముఁదనపర్చి. క్కంఠెట్టు
 .మొట్ట. కన్యానియూడు. గొట్టిగఁగఁగము.

91 గీ॥ .ఇటుకః రాని-చోట. దొరికినదీఁగిల!
 .వాఁగుపొంకికపలె. నాఁగిఁబడిన!
 .పొందుహాయి కలుగు పు. వీలుతుఁద మాలు
 .రెట్టులొరియు జెల. రేగుదుడు.

92 శ॥ చల్ల విడిఁగాటములఁగి
 .మొగిఁబాదిగుల తావి. మొగెకుగాలుల్!
 .మొల్లపునీడలపడకలు
 .నెల్లెడనుగిసినకొలంది. నొవగుడులల్.

93 గీ॥ .విమలబడబద్ధములు. కడు. కడుపిఁచులు
 .విచ్చలపునురఁదీసిగలు. విక్కువీడు
 .లొసర. లేడిపడికిసై. మున్నకదీసి
 .దస్త్రములుతమదుఁమునకం. దక. పువీడు.

- 94 యదాలోకేనాత్మవ్రజసిహసాతద్విపులతాం
యదభేదిచ్చిన్నంభవశక్యతసంధానమినతత్
ప్రకృత్యావద్వక్రంగపిసమరేఖనయనయో
నామేదూరేకించినామపినపాశేర్వరధజవాత్
- 95 నీనాగాశ్శుకగభాకోటరముఖభ్రాస్తరూణామధః
ప్రస్థిద్ధాక్షిచిదిగుడిఫలభేదఃసూచ్యంతవీవోపలాః
విశ్వాసోభగమానభిన్నగతయాశ్శుభ్రంసహస్రేమృగా
స్సోయాభావపథాశ్చపల్కాలశిఖానిష్యందశేఖాంకితః
- 96 శాంతమిదమాశ్రమపదం స్థావరచబాహుఃకుతఃఫలమిహోస్య
అథనాథశితవ్యానాం ద్వారాశిథవత్తిసర్వత్ర
- 97 శ్చాంతదుర్లభమిదం పపురాశ్రమనాసిరోయదిజనస్య
మాతృకృతాఃఖలుగుస్తేరుద్యాసంతాపనలతాభిః
- 98 సరసిజమనువిధం శైవలేనాపరమ్యం
మరిసమశిహిమూశోలకత్మలక్ష్మీత్రనోతి
ఇహమథేకమనోజ్ఞాపల్క లేనాపితన్వీ
కిమవహిమధురాణామృతనంసాకృతీనామ్
- 99 ఏసోనానేదపల్లవంగుళిహింతువరేదివి
అమంకేసరరుక్షపీజావణంసంభావేమి

94 కం॥ చిన్నది పెద్దదిగా-విడి.

.యున్నది కలసికలు-వంక.నురుగది సరిగా.

.జెన్నారు-దపురజెన్నారు.

.గన్నుల బడదెడ్డి తేరు కడు పడిపోవ.

95 కీ॥ క్రిందికిరాలు చుండువరి.గింజలు చెట్టుల చిల్క-తోట్టలన్.

.మందట గారవంక చిడు.మన్ గడునున్న గనుండురాలు-బల్.

.సందడితో మన్ మచ్చికల.సాగుచు నిచ్చకొలంది విట్టిలున్.

.బొందెడు నీటి పట్టు తెరుపు.క్షిణి కల నిన్ను జాడలన్.

96 గీ॥ ఈ కవసి పల్లె వెళ్ళుది. నెరయ-బుజము.

.నదురు-నీనికి చట నట్టు.తాకొమేలు.

.అటలగా కున్న యెడల-నం.తటనుముందు.

.గాడగింజ వాని తెరువులు.కలుగుచుండు.

97 గీ॥ అంతిపురమున కందని.యందమిడ్డి.

.నపరిపల్లి యమనిక్కి.దనరునేర.

.కానయందలి తీగల.గృహగోనముల.

.నగరు పూర్వోట తీవలు.నగ బడుగద.

98 గీ॥ తమ్మిపాలు పారునాచున.దగిలియైన.

.మెరుగుని మనలు పయ్యుడం.దురుని మచ్చ.

.నారచీరె ననీమెచె.న్నారు-నంద.

.మైనరూపులకు దొడవు.కానిదెడ్డి.

99 ప॥ గాలింగదు పబడు చివురు వేళ్ల నన్దొండక పట్టు చున్నట్లున్న దీపా
శ్మగున్న-కావున మన్నించెదను.

- 100 కదమోఽజ్ఞేణ రావశివంసోఽశంకరిలది. కదమోవా
విరహమజ్ఞానలజ్ఞోక్తివోజ్ఞేసో.
హళానఉదశేన్ధిఎవ్వదావముహుతంచ్చిట్టబావతు.
ఎశివగదాఎశదానణాహోవిలలలంకేనరయక్షర-
- 101 భగవాన్కాశ్యపశ్చాశ్వతేబ్రహ్మశిఫితఇతిప్రకాశః-
ఇయంచవస్సభితదాత్రజేతికథమేతత్ ||
- 102 మానషేషుకథానాన్యోదస్యరూపస్యసంభవః।
సప్రభాతరశంజ్యోతిరుజ్జేతివసుధాతలాత్ ||
- 103 భవహృదయసాభిలాషంసంప్రతినందేహనిజయోజాతః।
ఆశంకసేయదస్మింతదినంస్పర్శక్షమంరత్నమ్ ||
- 104 అనుయూస్యన్మునితనయాంసహసావినయేనవారితప్రసరః।
స్థానాదనుచ్ఛలస్సపిగత్యేవపునఃప్రతినివృత్తః ||
- 105 గచ్ఛతిపురశ్శరీరంధావతిపశ్చాదసంస్తుతంచేతః।
చీనాంశుకమివకేతోఃప్రతివాతంసీయమానస్య।
- 106 స్నిగ్ధంబీక్షితమన్యతోఽనయనేయత్ప్రేరయంత్యాతయా।

100 వ॥ శ్రీమచేనేరాచవంగదము తొడువఁబడియె. శ్రీనీమ- శ్రీమయే
డఁబాటుననోగులుపజకఁది గానొసఁచఁబడియె. యేమోసకుం
తరి(॥)యచ్చటనేయొక్కొంక సేవంత వజ్రకుండుమెంతలోఁ గూడి
కన్పందనిసీతోడఁదీఁగెన్గూడునటలీపొన్నయెప్పునో

101 వ॥ కాన్సపుడనుతపసి. పెద్దిమాని ముత్తికైకడఁగుజోగికదా- యీ
మీచెలి గూతనికూతు రెల్లుగును.

102 ద్వి॥ .అగుఁజెట్లుమానిను.లందిట్టిరూపు।
.నెగడఁబోవకుఁజీతి. నేలలోనుండి.

103 గీ॥ .డెందమానీకు రీక నందుకొను-మ।
.నేమఁగఁగఁచందియమ వాసె-నిపుడు నీని।
.సేపునిప్పరియనుకొని.నాపొయిదయె।
.కైకొనంజాలురత నము.గాఁజెల్లంగు.

104 గీ॥ .మెంబపించితపసి.పిల్ల-నేవదితోడ।
నడఁకువమెయినాడు.నడక నడ్డి।
.యున్నచోటుకదల.కుండి మున నెవ్వి।
.మల్లినచ్చినట్టి.మాడ్కి నైతి.

105 కం॥ •బొందియునునడుచుచున్నది।
.డెందమెఱుక లేక పారె.డిన్వెనువెన్నె
దొందరగి-నెదురుగాలిన్।
.జెందినడగనున్న పట్టు.చీరవిశమునన్॥

106 త॥ .ననుగొనెవిప్దము.గా-నాపె-

యాతః పున్యస్య నితంబయోగై రుతయా మందంబిలాసాదివ |
మాగాభిత్వః రుక్మయా యకపిసా సాసూయముకానః |
నర్హితస్యైవ హస్తిరాయణమహోకామిస్వతాంపశ్యతి ||

107 కృత్యమాఫీన్న కేశత్వా ద్ద్వేషీభవతిమేమనః |
పునఃప్రతిహతం కేశం తస్మాత్ ప్రోతోవహంయథా ||

108 తవకుసుమశరత్వం శీతరశ్మిన్వమిందో |
దత్వాయమిదమయథాథకం దృశ్యతేమద్విధేష |
విస్మయతిహిమగఢైకాగ్ని మిందుమయూఘై |
స్త్వమపికుసుమబాణాన్వజ్జిహ్వకరోషి ||

109 స్మరపితృతాపహేతు నివాళియతాసపవమేజుతః |
దివనభివాభిశ్చామ ప్రవాత్యనీలవజ్రోకస్య ||

110 యాత్యేకత్వో శిఖరం పతిరోవధీనా |
మావిష్కృతోరుగాపురస్సర ఏకతోకః |
తేజోద్వయస్యయగపద్వ్యసనోదయాభ్యాం |
లోకోనియవ్యతభవాత్ర దశాంశ రేషు ||

తెసదు. చూడికిగవ వేలు. చోట బులుపియు।
 . జనోబటువునుండు. జంట పరువు
 . నోయన నెం ? యు. నోచూచి మలర।
 . దనుబోకు మనియన్లు . తెస చెలిక. పై
 . గాంచెరలుక - నిట్ట. క తమూబట్టి।
 . ననుసూచి యేయినం. శయనితలంతు.
 . తదగులమందినన వాడు. తనుజూకున హహ॥

107 గీ॥ . పనుల పోతుపాటు. పలన నా దండంబు।

. రెండు పాణులగును. మంజునిభుడు।
 . తెసకు నమటనట్లు . తగిలిసక పడిచే।
 . పుకన నెగడెడు నేటి . పల్లవ లెను॥

108 ఉ॥ పూవులయ ముక్తాంగలును . పోవ పక్షిలు-చల్ల నైన వాఁ।
 . డావిరిత మ్మిగ్గంగయట - యున్నాచే - ననుబోయి పట్టివా।
 . నీవెడమాటన వ్యూగల. తే. యల రేడిచి చల్లక ప్పలం।
 . నీవునుబూలకులులు . నిండువుగా వదిలిన పోవగె॥

109 క॥ పలరా జికాక కత. మా।

. తెడెనాకు నానిమాన్లు. దలచూ పె-మా।
 . మ్మంగూకుక్రిమి కట్టిప।
 . గలువో ప్పన పోచితి తి. కడముట్ట నెడక।

110 గీ॥ . ఒక్క-వై పులంకు . మంజుజానిలి।

నెగడు రొక్క-పగిక్క . జగముకన్ను।
 . మించు జంటకీడు. మేలుల చేబున।
 . తెలుప బడునటుతన. డెసలమార్పు॥

- 111 అంతఃకేతశశినిస్తవగుమ ద్వితీమే |
 దృష్టిగనవందయతి సంస్మృతేయశోభా |
 ఇష్టప్రసాదజనిత్యా బలాదనన్త |
 మణ్డూకమూలమతిమాత్రమిదుస్సహనమ్ ||
- 112 ఏనావిపిషణవిరాగ మే ధరకణేంద్రసాదవీహారం |
 గరుతంద్రవిరహాదుషం అనాబంధోనహనేది |
- 113 రమ్యాశీవీత్యమధురాంశ్శశివ్యశబ్దాః |
 పర్యుష్కరోభవతియత్స్థితోపిజంతుః |
 తచ్చేదనాసక్తతనూన మభోధభూత్వా |
 భావస్థిరాశీదననాంతరదౌహృదాని ||
- 114 అభిజనవతోభతుః శ్లాఘ్యేష్ఠితాగృహిణీపదే |
 విభవగురుభిఃకృత్యైర్వైర్య ప్రతిక్షణమాకులా |
 తస్యయమచిరాత్ప్రాచీన కళం ప్రసూయచపావసం |
 మమవిరహజాన్వయవశే శుచంగణాభిష్యతి ||
- 115 కౌత్సుక్యమాత్రినవనాదయశ్చింతితమ్ |
 క్షాంతిలబ్ధపాలన వృత్తి రేచమ్ |
 నాశశ్రీనాపనయనాయనచశ్రీమాయ |
 రాజ్యంప్రహస్తభృతదండమివాదిపతిమ్ ||
- 116 క్షిప్రకార్యక్షేపే భవకంప్రవిముఖతాకృతావృత్తి |
 మూఢకంప్రవికారా ప్రామేధ శ్వర్యమత్తేషా |

111 గీ॥ .కడలివెన్నగుంక.గా- నాకలువయెనా!

.చూడ్కికింపుగాదు .సొంపుదొటగి!

.వలచినట్టివారి.యెడఁ బాటుసంబుట్టు

.జాలివీరగెఱిండు. సేవరాము॥

112 గీ॥ .ఇదియుఁగూడమగనినెడఁబొసి-వలవంత!

.బొడవుగొనుకేయి.గడుపుమండె!

.నెంతపెన్నదెన.నెడఁబాటునెచ్చగ!

.నడచిపుచ్చుఁగా గె.యాసనొడమి॥

113 గీ॥ .అందముఁజూచి-తీయసద్రాలకించి

.వసకుసుకమున్నవకదేని.హాస-నాక!

.సొంపుచేదొలిపుట్టులం.దలియితమల!

.దెలియకదనాటిసవి మదిం.దలంచుచుండు॥

114 గీ॥ .మంచితలముఁగల్గు.మగనిచే నెప్పండి

.వలుహుతనికలిమి.వసులవగిలి!

.దొడ్డికొడుగుఁబొడ్డు.సొంపునెలంగని!

.మహిమన్నుఁబాయు.కడలుకనవు.

115 గీ॥ కోర్కెకొకటియెవనవేయక.గొప్పవసుము!

.కలిగినదికాదుకొనువెన్న.కలంచువీని!

.కడుకడుమఁదూల్చుటకుఁగాదు..కాదువెతకు!

.నేలుబడి-తనచేగొని.యెదుగొడుగట.

116 గీ॥ .ఏమిఁజేసినపనిమీద.నేవీంపు!

.ఏమిమొగిమొగవసుఁగురించి.కడుననన్ద!

117 శ్రీరామశిక్షితవలుత్సవమానుషీషా
సంధ్యక్యతేకిమితమాః..ప్రతిహోధవర్త్యః
ప్రాకృతరిక్షితమనాత్సవమవర్త్యజాతి
మన్వేత్సవైఃమభృతాభిరుపాయన్తి॥

118 స్వప్నానుమానుమానుమిథియాను
శిష్టానుమానుమిథియాను
అనన్తిస్వప్నైఃదత్తేహేహ
వనోరథానామగిహాఃప్రవాహాః॥

119 జ్వాలితవేంకటేశ్వరీ
విప్రీకృతఃపద్మనాభః
ప్రాయస్సంవహమానం
క్షోభాత్ప్రతిపద్యతేహజః॥

మమోహతీవ శిఖరాదుర్మళాతాంమేదిరీ
పరాభ్యంతరీనతావినహతిన్మంథోదయాత్నావకీ
సంతానైస్తనుభావనప్త సలితాన్మక్తింప్రజంత్యావగాః
కేనాన్యత్తేనమర్త్యభవనం మత్నాన్యమాసయతే

121 ఉత్తేతిప్రార్థంకుసుమంప్రతిఃఫలం
భువోదయఃప్రాప్తదసంతరింపయః
నిమిత్తమిక్కికమారయంకీమ
ప్రతిఃఫలంభువోదయంకీమ॥

.కలిమిగతమనమిగులమ. శ్రి లిసవారి
.శిట్టేమార్పులుతఱుచుగొ.బుట్టుచుండు.

117 కం॥ చెలులకుమప్పరినేరువు

.వలసగుమానిసులుకాని.వాని. నెఱవా.
ణలఁజెప్పనేల.శ మపి.
.ల్లలగోయిల.శ్రాండుపిట్ట.లం బెరిపించు.

118 గీ॥ .కలయొ.గాకజీయొ.యటు.గాకబమయొ

.పున్నెమా పేలుతోడనే.ముగిసిచదియొ
.మల్లివచ్చుటకయ్యది.వెళ్లెగాదె
.యెల్లలుండవు.శ్రి.వెల్లువలకు.

119 గీ॥ అగ్గిరగులుకొనెడుగట్టి.యలుకదల్చి

.చొడుచునంతటవిసవారి.పడగ నెత్తు
.మరిసిరనకుగల్గినగొప్ప.దనముతఱుచు
.కలత పెట్టబడినయప్పు.కనబఱచెడు.

120 గీ॥ .తేలుకొండలకుదనుండి.నేలదిగెడు

.నాకుసందులుతో.చక.మార్గిగులుండు
.నీళ్లకల్మితొలగునట్టు.లేళ్లగవడు
.జగమునావెంటనెగిరెడు.వాడఁజూడు.

121 గీ॥ .వరఁగెడుకొలిపువుతరు.వాతఁబండు

.మొయిలిపుట్టుకతోల నా.వయినీరు
.కలతముక జ్ఞంబులకునిట్లు.కలుగువరున
.నీకునెవరునకుమునుముం.జేకలుములు.

మూలవికాగ్ని మిత్రే.

122 పాత్రవిశేషేష్యైర్గుణాంతరవృజితశిల్పమాధాతుః |
జలమివసముద్రశుక్త ముక్తాఫలతాంపయావస్య |

123 అచిరాధిష్ఠిత రాజ్యః శత్రుః ప్రకృతిష్వరూఢమూలత్వాత్ |
నవసంహారణశీల స్తదురివసుకరస్సముద్భుతః ||

124 సప్తబంధంకార్యం ప్రభురనిగతుంబహుయవానేవ |
దృశ్యంతమసిసపశ్యతి నీపేనవినానచక్షురపి |

125 ప్రయోగప్రధానంహినాట్యశాస్త్రం కిమత్రీవాగ్ద్యవహరేణ |

126 మందోష్యమందగామేతి సంసగేణవిషశ్చితః |
పంచచ్ఛిదఃఫలస్యేవ నికషేణావిలంపయః ||

127 అవ్యాకనుందసంతాంవిజ్ఞానేనలలితేనయోజయితాః |
ఉపకల్పితోవిధాతా బాణాకామస్యవిచర్దితః ||

122 గీ॥ .పా॥ తరలంబట్టిపనివాని. పనితనంబు।
 .శనరుచుండుకొకవింత. గొనమ. పొంది।
 .కడలిముత్తై. వ్రుంపులో. బడిమబ్బు।
 .నీరునుస్పాణియకా. చుందా. మాటునట్లు.

123 గీ॥ .కొక్క గాదొకతనముచే. కొనిన॥ సగాడు।
 .రాచటికమునరిగవే. రాటగురికి।
 .నప్పుడేపాతుట్టడ. లాడుచెట్టు।
 .తెలుగునంబెకలిచుట. కొఱకు॥ గుళువు.

124 గీ॥ .అడ్లుగలకజకమున॥ బ॥ బు. వై నరగాని।
 .నాయమున్నప్పుడేచక్క॥ శీయంగలడు।
 .కన్నులుండియుజేకటి. లుగుదిగుసు।
 .చూడలేడెవ్వడున్దెవ్వ. తోడులేక.

126 గీ॥ చదువుకొన్న వాని. నావాసమునొన।
 .నెఱుకఁబొందుదెల్వె. దొఱుగువాడు।
 .కేజనూడ్చుచిల్ల. గింజరాపిడిచేత।
 .దేటమీఱునూని. నీటివలెను.

125 వ। అటపాటవాయిదము లకట్టబాటు. పరిచేయుట చేతి నేబయల్వ
 దుఁగాని-వాదాడుటవలనఁ దెలియబడదు.

127 గీ॥ .నెరుములేరిసాగను. నెగడునాయింతిరి॥
 హాయియెనవిద్దు. నలరఁజేసి।

128 శివంబ్రమాంసాభ్యుపకరణము తాల్పింగి ననుభవే ।
 భవేత్సామ్రాజ్యముగా మనససామ్రాజ్యభిక్షతి ।
 తియ్యసానం గావ్యభిక్షముపిసకదాచిద్విరహిత ।
 ప్రసక్తివిభావభిక్షాదయశశితాపం వ్రదసికిమ్ ॥

129 అహోబలభక్తి శ్చికాముక్తః పరిహరణేనూచందిగ్రా ॥

.నలువ చేరి వీరము. నంబూరి అంబు.
.లలరు విలుతుండు. లికి. నలువ అంబు.

128 గీ|| .చెయకానిలివొరక. న. చిన్న పేను.
.నెంతగాన కకన్నులు. నీరు అంబు.
.గానీను అంబు. బూయపు. న. కలికి.
.జెందమానీవు వలన అంబు. న. అంబు.

శ్లోకా-129 న|| అంగుళియకంబుకు వృద్ధుల అట్టడు.

పే క్షిప్రయరుని నాటకముల సంగ్రహము

(1) బాగుగముగియచదంతయు బాగుననాటకమునందలివేషములు.

- 1 ఫాగ్గు కేశపు రాజు
- 2 ప్లాగిన్సు ప్రిభువు
- 3 బర్బ్రమును రాష్ట్రస్థానిమానిపతి
- 4 లాపేయనముడి సేనాని
- 5 పెరోలియస్సును బర్బ్రమువెంటనుండువాడు
- 6 రాష్ట్ర స్థానిమ యజమానురాలి సేవకుడు. విదూషకుడు ను ద్యోగియు
- 7 బర్బ్రమునిశల్లియా రాష్ట్ర స్థానిమయజమానురాలు
- 8 బర్బ్రముతల్లిచే బంపించుడు హాలీనాయనునొక చిన్నది
- 9 ప్లాగిన్సు వితంతువు
- 10 డ గూనాయనుప్లాగిన్సు వితంతువుత్రిక
- 11 వయోలెంటా మెరినూనలను నిర్వరుష్టా రెన్నువితంతువు యొక్క
స్నేహితురాంబు ఫాగ్గుప్లాగిన్సుల సేనానిషతు లుద్యోగులు ఇ
టులు మొదలగువారు

ఫాగ్గులోను పెట్రోనియాలోను తంగిష్టలమును— కథ

ఫాగ్గు కేశపురాజునొద్ద బర్బ్రముసభాసకుడై పట్టచే హాలీనా తామసచిన
యాబర్బ్రముని వివేకగమనముకై చింతించి తనయజమానురాలి సెలవు
పై ఫాగ్గు కేశపురాజునొద్దకుఁ బోయి తానొప్పువైద్యుని కూతురగుటచే
యశవికతవరోగమువచ్చి యతని సభాసదులలోఁ దాఁగోరిన వానిందన
కుఁ బెండ్లిగావింప నమర్చనందుట. బర్బ్రము పెరోలియను లాపేయమువ్వుడు
హాలీనా రాజు రోగమువచ్చిచంధున కాశ్చర్యపడుట. రాజు హాలీనాతో

నాకోగ్యమునంది సభకువచ్చి పెండ్లికాని తనసభ్యులన్నారావించి నీయిష్ట
 మువచ్చినవానినెంచుకొమ్మనుట హెలీనాబర్చమునెంచుకొనగా సతందు
 తొల్ల నొత్తమార్గము నంగీకరించక తుదకురాజునాకుజడిసి యాపెన్దన
 భార్యగార్హకొని మరగుచువుచే నాపెకుఁబెండ్లి గావించఁబడి యాపెతోఁ
 గాపురము సేయనొల్ల కాపెగ్గోఁబడిదినములతోఁ గలిసికొనెననిచెప్పిన
 సతల్లి యొక్కకవివేయుట- ఇఁకఁదికి నంటికి నేరారోప నాకుహెలీనా
 పెండ్లిగావించఁబడెగాని యాపెన్దనా కెంతమాత్రమిష్టములేదని తనయ
 త్తకును మఱియునాచేతియుంగరము న్న పాదించుకొని నాకువీవుకన్న కొడు
 కునగవచ్చిఁగాని నిద్రికికూడనొల్ల నని తనకునుజూలులంపిన సభభర్తృంక
 లందిపోగలు మనతఁడుఘరిన్న దొకయొక్క నీనానిగాఁ జేసేనంది కయ్యెల
 తోయిష్టమాడుటకుఁజింతించి హెలీనాతనయిష్టకుదాదీప్తయ్యింకనుజ
 నుమన్నానని యుక్తిరమువ్రాసియద్యశ్యమకాట- యిట్లుకావ్యత్తాంత
 ముతనకొడుకునకువ్రాసిపంపుట- హెలీనాబర్చనాసినీ నేషమునోయిష్టము
 నుదఁపించివచ్చుచున్న బర్చమునం జూచుటకేచ్చెరువుక సరికీరచుచు
 న్నడమానావయోలెంటా మెరిమానావయొక్కకువచ్చి బర్చముంజూచి
 వారిచేసత్కరింపఁబడుట- డమానానుబర్చమువారిచి ప్రియిడమానావయల
 పించుటకై పాటలుపాడుచుఁదాగునుంటమెఱిగి నితఁడువునకుఁగోరినసా
 మిత్తచ్చి మాపెకూతుచేనాకాత్రీబర్చము వేలియుంగరమునెంచుకొను
 నట్లడఁబర్చి యాపెకుమాటుగాఁజీకటిగడితోఁ పన్నుంబ్రవేశ పెట్టుమ
 నిచెప్ప తానతఁభార్యనని నెఱిగించెను- హెలీనానిసభవల్ల వలూడిఘా
 న్నురాజుచే డమానానువిడిచినతప్పునకై బలదేకావించఁ బడితనసభవల్ల
 డిపించుటకు డమానానేరితోరాజునప్రహస్యముగఁ దనకుఁదర్కమివ్వ
 కోరుట- బర్చముతనతల్లివలన హెలీనావృతి చెందినట్లుజిరి హెలీనాకు
 ఘోరరాజ్యవచ్చినయుంగ్రము తనవేతగుంటకాశ్చర్యపడుట- హెలీనాకుఁ
 దారిచ్చినయుంగ్రమెట్లువచ్చెనో చెప్పలేనందునకుబర్చమును మఱియుడ
 యానాను రాజు కారాగృహమందుంచుట- హెలీనా తనభర్తయొక్క
 యుంగ్రమతనికగవచ్చి యతఁడుతనకువ్రాసినయుక్తిరముజూపించి రాజ
 సభలోమెప్పుంది సభభర్తతోనుభవించుటయును-

(2) అంటనీ. మఱికి యో పేట్రాయను నాటకమునందలి భూమికలు.

మార్కంటనీ- సీజారు- లెడప్పు- పాంకియస్సురు రోమను రాజ్యమేలు
ననికారు

ఎనాబరస్సు- వెంటిడియస్సు- ఈరస్సు- స్కారస్సు- డెబ్బెటస్సు- డెమె
ట్రీయస్సు- ఫైలోయును ఆంటినీకి మిత్రులు

మెసీనస్సు- అగిగెప్ప- డోలాబెల్లా- ప్రోమ్యాలియస్సు- డైరియస్సు
గాల్లస్సురు- సీజారుని మిత్రులు

మీనస్సు- మెక్రేకేటస్సు- వరియస్సు పాంపేయొక్క మిత్రులు

టోరస్సు- కనీషియస్సులు అంటనీచేత క్రింది యధికారు

సిరియస్సు- వెంటిడియస్సు క్రింది యధికారి

యూఫ్రోనియస్సు- సీజారునొద్ద కాంటినీచే సంపాదనదూత

అలక్సస్సు- మర్డియను- కెల్వ్యాకస్సు- డయామిడస్సులు- క్లియోపేట్రా
కు భృత్యులు

క్లియోపేట్రా యూక్లిప్టేకేళపురాణి

ఆక్లేవిగూ- సీజారునకు సోదరి అంటనీకి భార్యయు

చెక్కియను- ఈరస్సులు క్లియోపేట్రాకు భృత్యులు

అనికార్లు- భటులు- దూతలు- మఱియు దక్కిన భృత్యులును రోమనురా
జ్యములో

బలుచోట్లు రంగవ్రేకములు కథ .

డెమిట్రీయస్సు ఫైలోలువార్ధక్యమున నాంటనీ వీరకర్తములమూని
క్లియోపేట్రావలన్ ఇక్కుటకై చింతించుట. అంటనీరోమునుండి తన
యొద్దకువచ్చిన రాయబారులవార్త, నెత్తియువినక క్లియోపేట్రాలో తే
డ్కలంజోక్కుట- దూతలవల్ల నాంటనీ తనభార్యయూ పుల్వీయామృతి
చెందుటయు పాంపేసీ జారునకు వ్యతిరేకముగా మఱికొంత రాజ్యమాక్ర
మించుకొనుటయువిని యూక్లిప్టేకేళమున్వేదించి రోమునకరుగ నిశ్చయించి
ప్రతియీదాము పుల్వీగూపై ననూయగి నడవ్వుచుఁ దన్నునలపించుచున్న

క్షయోపేక్షతో సంశయకలహములు వారించుటకై తారోమునకు వెళ్ళక
 తీరదాయు ధృత్విమా మృతి చెందినదనియుంజెప్పి వెళ్ళిపోవుట. నీజారుతో
 వడతెగని మైత్రినందుటకై యాంటనీ నీజారుతో, బుట్టవగు నాకేవి
 యానుఁజెండ్లియాడియుం దనవలసిన క్లియోపేట్రాయందుంటచే నీవునే
 కమునకుఁ దిరిగి వెళ్ళనిశ్చయించుట. క్లియోపేట్రాయాంటనీ యావ్వి
 యాను నీజారుచక్రవర్తిసకుఁగల వైషమ్యములఁ జక్కవర్చుమని మిషపెట్టి
 యాలెస్సపురినుండి తిరిగిరోమునకు బంపివైచితా నీకవునకేగి యథేష్ట
 ముగాఁ గి యోపేట్రానుఁ గవఁగూడియుంట. నీజారుతో నావికాయుద్ధ
 మున నడిపిపోయి యాంటనీ క్లియోపేట్రాలోడిపోయిపోవుట. అలక్షాం
 ద్రిశూయ్యున్ద నాంటనీ నీజారుని సైన్యమునబాటవడిమి క్లియోపేట్రాతో
 సంతోషముఁగూడుట. ఆంటనీ విడిచి నీజారుంకేరిన ఈసోబర్బస్సు త
 సక్పశక్తు సంపాదించి శోకించుచువ్యతుఁడౌట. నీజారునకు లొనైన క్లి
 యోపేట్రా నాంటనీగక్కించుట. క్లియోపేట్రా తానాత్మహత్యఁగావించు
 కొన్నట్లాంటనీకి వర్తమానవంపుట. ఆంటనీ తనసేరు మాటిమాటికు
 చ్చురంచుచు క్లియోపేట్రా మృతిచెందినదని విచుటకెంతయున్దంచు
 సీమచున్దనుకొక్కనటకుఁజంపునని మక్కిలిపొద్దించగా నతఁడాంటనీని
 మొగముఁద్రవ్వకొన్న యెడల నటకెదననిచెప్పి యాంటనీ వెలుగముఁ ద్రి
 వ్యకొన్నప్పుడు తనుఁదాఁబాడచుకొనిచచ్చుట. ఆంటనీ యీరాసాటుగు
 టఁబడిందితాఁ దంకత్తైఁ బడిపొగివావశిష్టఁడై చెంగటనున్న భృత్యు
 నిదన్ను సంపూర్ణముగాఁ జంపుమని వాగ్ధించుట. క్లియోపేట్రాఁ భృ
 త్యుఁడాంటనీయొద్దకువచ్చి యాపెబ్బిరికియున్నదనియు నతనికోవము చ
 ల్లార్చుటకుఁ దామడిసినట్లు వర్తమానముఁ బంపినదనియు నిప్పటియతని
 స్థితిఁ దెలిసెకొనఁ దన్నంపినదనియుఁ జెప్పగా నాంటనీ క్లియోపేట్రానకు
 పాడనేగి యాపేతోఁ గొంతతడవు సంభాషించి యీబుట. నీజారు తన
 యుష్టానుసారముజటిపెదనని బుజ్జగించినప్పటికి క్లియోపేట్రా రోమున
 కుఁ జోహాల్లక కాలవర్పములకుఁ దనువప్పగించి మృతిచెందుట. నీజారు
 పై నాంటనీ చెంగటసంతో గారవముగాఁ బూడ్చితనసేనతోఁగూడ
 తోమునకరుట.

(3) నీ గాఢానుసారము నాటకమునవచ్చు వేనములు

రాజ్యభగ్నిప్రసాదము

ప్రదర్శిక్కు- పై చెప్పబడిన ప్రభుని రాజ్యమాక్రమించుకొన్న తన సోదరుడొ-
అమయన్ను- జాత్యైస్సులు రాజ్యభగ్నిప్రసాదం ప్రభుని వెంబడించున్న వారు
లింగరాజు వభానదుడు

చార్లెస్సు- మల్లుడు

అలివరు- బాక్సిస్సుల్లోండ్లోలుగువారు నీవల్లోలెండ్లో కొడుకులు

అడమిడెన్ని స్సు లాలివగునిభృత్యులు

టచ్ స్టాను విదూషకుడు

సరాలివర్మాకైకావస్సు- మోగురువు

కాకాస్విస్సులు- వల్లలు

విలియము ఆజ్జీనుమొలినవాడు

వివాహాశ్రయి

రోస్లిండు రాజభగ్నిప్రసాదము

సిల్లియా ఫ్రీడర్సిక్కు- కూతురు

ఫీబీ గోల్డెన్

అజ్జీ పల్లెటూరిపడుచు

ప్రభులు- సేవకులు- అరణ్యవాసులు- మజియూ దక్కినభృత్యులు రం-
గము- అలివరునియిల్లు- ఫ్రీడర్సిక్కు- సునభ- ఆర్డెననునడవి- కథ

ఆర్డెండ్తోతన్నెల్లగతుల బాడుసేయుచున్న తనయన్నలోవిరోధించు
ట- అలివర్మార్డెండ్తోనుజంపుమని చార్లెస్సునిబురికొల్పుట- తండ్రికై చిం-
తించు రోజిలిందున్నిలియూయోదాచ్ఛట- మ్లయ్యుర్థమున చార్లెస్సులో-
బోరివర్ధని రోజలెండున్నిలియూలెంత చెప్పినను వినకార్డెండ్తోచేరి శత్రువు
నోడించుట- రోజీలెండార్డెండునకుఁ డనమెడలోనిగొలునుఁ బాఠాక్షిక
మిచ్చుట- సర్లియూర్డెండునకు ఫ్రీడర్సిక్కు- ముద్దకముఁ కల్పి చేకరుచు

చిహ్నమునుచేసెనుట. ఫ్రీకొక్కురోజుండును గట్టకనూ పెంపనపు
 రమువిడిచి పొమ్మనగా నాపెన్వడుదవలసినిగూతోమగనేననువేసి
 తొని టచ్ నొనురిపెంటురిమకొని తనతండ్రియున్న యడవికి బయలుదేలుట
 రాజ్యధర్మప్రభునాగ్య జీవితమేనుభవించి తనతోడివారితో నుపన్యసిం
 చుట. ఫ్రీకొక్కునాదవోయి రోడ్లొడ్డిలిగూలదన్వేకించుట. ఆడము
 తనతోనాలినను తన్ను జూపనొకించినాడని చెప్పగానాడముతో నార్లెం
 డడవికేగుట. రోడ్లొడ్డిలిగూటచ్ నులాడెనను డవికి శరీకారిన్ననుగో
 ల్లకిసామిత్రిచ్చి పొలమునిల్లు గొట్టెలమందయుగ్గొనిపించియందుంట. ఆర్లెం
 డాడములు రాజ్యధర్మప్రభునిగొలిపికొనుట. ఫ్రీకొక్కులివను నార్లెం
 డున్వదంతోడితెచ్చినదన్న దంపురమునకు తాదగదరిమాడ్డాపించుట.
 ఆర్లెండ్లోరోడ్లొడ్డున్న యడవిచెట్లయందా పెట్టెబద్ధములు కాగితముల
 వ్రాసెయంటించగా రోడ్లొడ్డిలిగూలు చమపునొనట. మతీయనార్లెం
 డుజాక్కిప్పులు తమనినానమునకరులేలుదామట. రోడ్లొడ్డారెండుతో
 ముచ్చటించుట. రోడ్లొడ్డుతనతండి తోడననంగితి చెల్లకమాట్లాడుట
 ఫ్రీకొక్కురోడ్లొడ్డిలి తనవనునొగ్గియన్నచే వలపుకాబంపుట. రో
 డ్లొడ్డారెండ్లోను దవోడ్లొడ్డుగాభాపించినచో వానిమానాజ్యమును
 గుదిర్చెదననిచ్చి ఫ్రీకొక్కునాన్వరిందయెద్దకు రావించున నల్లావము
 వచ్చునుంట. ఆర్లెండ్లోతన్వకుకవచ్చిన గూలివొకపోదలో బడుకొన్న
 పుడు నానిబట్టలోపుచున్న సిగముతోలోరాడి దారిజంపితనయన్న
 స్టాపాడినానిచేదన బుడమునందు పొహముచేతేయబడిన గాయపున
 ట్టుట్టుడుపబడిన తనచేరుగూలు రోడ్లొడ్డు నామముగలగొల్లకిమ్మరి
 యందుట. రోడ్లొడ్డాలినచుచే నార్లెండుగల రుగూలుగాంచినపుడు తాన
 ట్టుమూర్ఖన్నటిం చెలోగూరంగతి మటలబంపుట. టచ్ నొనాడోరువల
 చి పెండ్లాడనెంచుట. ఆలిన్సొలీనానవలచి వలపించుకొని యార్లెండుతో
 వానంగతిచెప్పట. రోడ్లొడ్డారెండుతోడన చెల్లెలాలివరును వలచిముఠు
 నాడు పెండ్లాడనెంచినదనియు నప్పుడేరానేర్చిన విద్యామహిమచే గో
 డ్లొడ్డుగూడదెచ్చననియుజెప్పి తన్వలచిన ఫ్రీకొక్కుపెండ్లికి సిద్ధపడుమనిచె
 ప్పుట. రోడ్లొడ్డుతనతండి తారోడ్లొడ్డునచ్చినచో నాపెనార్లెండ్లోకు

తెండ్లియొచ్చునుమరియు నాల్గోదోనా పెండ్లివానిమరియు కొప్పించిపెద్ద
వంశవేషమునదాబయల్పడుట. భోజనమునకావచ్చునట్లుగా వంశమునకు
వంతురాద్యమప్పగించుట. అట్లేందో చూచినను టవేట్లను నిర్విచారము
లు క్రమముగా వేసిండ్పిలిచుగా చూడేగీనలంబెండ్లడుబయును.

(4) విభాగింతిప్రహసనమందలి వేషములు

ఈ పెండ్లివేషప్రభువునకు- నాలిండ్లు
ఈయనకు- పైరాకట్టవేషమునకు
ఈ పెండ్లివేషప్రభువు- పైరాకట్టవేషమునకు- కవలపోదరులు ఆ
మిలిచుగా యీయనునట్లుగా- అట్లేమునవ్యాసమునకుగరినారు
ఈ పెండ్లివేషమునకు- పైరాకట్టవేషమునకు- కవలపోదరులు అంతిపోలస్సుల భృ
శ్యులు

చాలాజాను వర్తకుడు

అంతిలో కంసాలి

పైరాకట్టవేషప్రభువు మిత్తువేషమునకు

అంతిలోతో వ్యవహరించునా కుడు

పిన్ని మాయకాడనునా

ఈమిలిచుగా యీయనునట్లుగా

అట్టిచూనా ఈ పెండ్లివేషప్రభువుభార్య

లూసి చూనా అట్టిచూనాపోదరి

లూసీ అట్టిచూనామొక్కదాసి

వేష్య కారానికారి అనికాష్టమతియు (దక్కినభృశ్యులు కంగముయూఫె
నస్సు- కథ

కారానికారిచేబట్టవడిన యీయను నీవేషప్రభువు వేష్య
వ్యములు తెల్లందినదన్న బ్రతుకకాదనియుగత వేషమునకు కత్తువేళ

మునుండి వచ్చినవర్తకులు కిట్టికిట్టవినిపించెబడుచనియుంజెప్పి వర్తకునివల్ల
 నతడుతానుదనభార్యయుఁ దనకవలపుతుగ్గిల్గినలెచ శిశుదాసులుగూ
 డనముద్రములోఁమహామన నెడబడిరనియుఁదరయన్నస్థానియుఁ దల్లిస్త్ర
 తీయుఁదనయన్నతోనున్న కవలదాసులలో నొకనినివెదకుటకై తనకని
 స్థపుతుగ్గిఁమ బయలుకేతెనియు నానివ్వెరకుటకై తాబయలుకేతెనిని
 యుఁజెప్పి యూకనెచటనైర వే మహాస్యములు తెచ్చెదననుట- నైరాక
 స్సాంటిఫోలస్సు నైరాకస్త్వోమియోనుఁ దనద్రవ్యమునొకచోఁ గావుం
 దుమరిచెప్పి యీఫెనస్సురగలవింతలుమానుచు యీఫెనస్త్వోమియోనుఁ
 గాంచి తనభృత్యుఁడనిభ్రమసి ధనము విడిచివచ్చివేమిగాయని యడిగి
 వాఁడనందర్భములు పూఁగాఁవాధనమందిన చోటికిఁజోవుట-అడియా
 నాలూసియానాలోఁ దనభర్తయొకమఱాలేనే తడసెనోయనిచింతించు
 శు యీఫెనస్త్వోమియోనుఁజూచి తననాథుఁకేలకాలేదెందున్నాఁడనియ
 దుగఁగా నతఁడువెత్తెయనందర్భములుపలుకుచున్నాఁడనిచెప్పగాఁనమ్మ
 కవానికడకుఁ జొరమ్మనిచెప్పమని మఱుబంబసి చింతించుచుంట నై
 రాకస్సాంటి ఫోలస్సు తనధనము సురక్షితముగానుంటమాచి తన్ను నె
 కుకనేగిన తనభృత్యునికెమహ్నముచు వాడుచచ్చితనతోనందర్భము
 లు పలుకుచుండగా నాడిగూనానాలూసియానాలు పచ్చిశమ్మభర్తయని
 కిల్కుచనందర్భమగఁ జల్కచభోజన శాలకగొరపోవుట- నైరాకస్త్వో
 మియో భోజనశాలగుమ్మమున నెవ్వనినాసీక కావుండగా నీఫెనస్సాం
 తో ఫోలస్సీఫెనస్త్వోమియో నూఁటిలో బల్లజాల్లువచ్చి నిలుపింపెచ్చిన
 ను లోనివారలుహాస్యములాడి పొమ్మననిరాశఁజెంది యద్భుతాగ్రిహ
 ములతోఁడిరిగి వచ్చెదమనిపోవుట లూసిమానానైకస్సాంటి ఫోలస్సుతో
 నాపెయప్పనతఁడట్ల లక్ష్యముసేయరాదనిచెప్పగాఁనతఁడాపెయెనతోయె
 టుఁగననియు నెన్నువలచినాను నన్యెఁదాడుమనివేడుచుఁదన సేవకునితోనా
 యూరువిడిచిపోవ నిల్లునెడలుచు నాంజీనోవచ్చి తనచేరికిఁబంగరుగొలు
 సిచ్చి రాతిరిసామ్యుతీసికొనిపోయెదనని చెప్పిపోవుట బంకించియచ్చెడునం
 ది తనసేవకునితో నోడనిర్ధవర్షుగూ త్వరఁగఁజోవుదమనుట అధికారివ్యం
 దుగొని కుంకవర్తకుఁవాంజీలోనుఁ దనముగాముతీర్పుమని నిర్భంభింప

గా నతడోర్పుకొను మాంటిఫోలస్సునుండి గొలుసువిలువవుచ్చుకొని నా
యంత్రమిచ్చెదననుచుంకగా నీభేసస్సాంటిఫోలస్సీ ఘనప్రొమియూలు ప్ర
వేశించుట యీ భేసస్సాంటి ఫోలసాంటిలోనుంజూచి యిదిగోపనివాడు
గొలుసు నాభాగ్యకుసరిపోవునట్లు కొలువవలయు నొకత్రాడుతీసికొనిరన్లు
ని యంగడికి దన సేవకునంపుట ఆనతతోయీ పెసస్సాంటి ఫోలస్సుకొలు
సు తనకుమట్టలేదని తనోత్తరువుచ్చినందు కనికారకప్పగించుట పైరాక
ప్రొమియూ యీ పెసస్సాంటి ఫోలస్సుచెంతకువచ్చి యెడసిద్ధహ్మివా
నిచెప్పగా నతడొకొలత్రాడుతేవ్వుగానిచ్చిమాటలువత్కెదవా నీ
పనివట్టదనివ్వుడు కాదిదిగో యీతాళిమడిచిమానాపెరికిచ్చి పెట్టెనున్న
ధనముమాటవట్టుకొని కాయవిడంపించుట యీనిమానా యడిచిమానా
తోనాపెభర్తతస్వలచియున్నాడనిచెప్పటపైరాకప్రొమియూయడిచిమా
నాతో నాపెభర్తతాతానికారినతమునున్నాడనియుఁ జెట్టెలోనిసొచ్చు
నొమ్మని తనంబునినాడనియుఁజెప్పి పూటచీసికొనిపోవుట పైరాక
స్సాంటి ఫోలస్సుతన్న నెల్లకు పట్టుకొనించుకు వివిధగౌరవములు సల్పుట
కాశ్యోపడుచుండఁగా పైరాకప్రొమియూవచ్చి నీభాగ్యపీకంపిన ధనము
గోయనఁగా నబ్బరపడియవ్యోగము తాత్కాలికపడుచుండఁగా నొకవే
ల్యవచ్చియద్యాపింపు నాకిచ్చెదనన్న గొలుపిలేకదాయన నొప్పైవండి
పడి తన సేవకునితోఁబుగుగొనిపోవుట వేల్యయతనికి గూఢిగిచ్చెత్తినద
ని యడిచిమానాతోఁజెప్పినట్లు ఈ భేసస్సాంటిఫోలస్సునికారితోఁ దనభా
గ్యతన్నపైఁ గోపముతోనున్నదనియు సొమ్ముమఱునాడిచ్చెదననియు బతి
మాలుచు నీభేసప్రొమియూ కొలత్రాడుతోరాగా సొమ్మేదనియడిగివా
డపందర్భములుపలుక వానిందన్నును నడిచిమానాలూసిమానాలును వే
ల్యయు మాయదారియొద్దయును రాగావారితో నపందర్భములు వల్కుట
వారందఱునిశ్చయముగా వెట్టెదని యీ భేసాంటిఫోలస్సును మఱియు
నతని సేవకునిగూడఁగట్టి చీకటిగదిలోనుంచఁబోవుట. మాయకాడిగు
గురువునరని నెహకారి యద్యుయిచ్చివాండ్రొం గొంపోవుట పైరాకస్సాం
టిఫోలస్సును పైరాకప్రొమియూయను దమకత్తులజరిపించుచు బ్రవేశిం
చుట తనభర్తయుసేవకుడుగట్లు తేంచుకొనితమ్మునఱుక వచ్చుచున్నా

టకండుట సభలో బ్రజానినాయకులందఱు కొరియోలేననుచు పరాక్రమము
మున్నిగులగొనియాడి యతని ప్రోమునందు ముఖ్యానికారిగా నొనర్చుట
బ్రూటస్వీయాటనులు కొరియోలేననునకస్మిం గొప్పకోర్వకవ్రేడలకలని
పై దేవముకలుగఁజేయుట ముఖస్తుతి యచ్చకము సక్యపియమాలు నె
తుంగక నిమ్మపటుడు మాటపడన్బొనివాడను కొరియోలేనన్న దుష్టు
లగు బ్రూటస్వీయాటనుల కుట్రచేఁ బ్రజావిక్రేమత్యుక్త దేశమునుండి నె
డలగొట్టఁబడుట కొరియోలేనన్ను తనతల్లికి భార్యను విహితలకునోర్చు
బోధించి తనిదేశమును విడచి యాకీడియన్నతో జీతనదేశముపై నంజి
త్తివచ్చుట తనతల్లి భార్య కొడుకు మిత్రకున్బునకు నాష్టాంగిపడి యని
కవిధములఁ బ్రార్థించి నరీషయనులకు ప్రోవనలగు సంశ్లేయమనిబడి
మాలగావిని కొరియోలేనన్నాకీడియన్ను స్పంధిచేయుటకొప్పించుట అఫీ
డియన్ను కొరియోలేనన్నుని గొప్పకోర్వక కొండలో దుష్కోధనలచేఁబడి
నైఁబడి నశించుటయును.

(6) సింబెలై ననునాటకమున వచ్చు దేవములు

సింబెలై నను చిత్తశ్రేణురాజు

క్లోలెను రాణికిఁదొలిభర్త వలనఁ నిలిగినకొడుకు

లియోనాటన్ను ఇమోజనుమగఁడు

సాలేరియన్ను మార్గముచేనుతోనున్న దేశభ్రష్టనాయకఁడు

గైడేరియన్ను అవ్వరాగిన్నులుబలిదొరు కాడ్వలను ప్లీతో లీరియనుకొ

డుకులనఁబడువారు సింబెలై ననుని ప్రిధమభార్యపుత్రులు

ఫిలారియో ఇమాచినో ఇటాలియనులు ముదలివాడు లియోనాటనుని

మిత్రుగఁడు రెండవవాడు ఫిలారియోమిత్రుగఁడు

ఫిలారియోమిత్రుగఁడు నొక పెరించెగుమనుఁడగు

టాసియన్ను రోమస్సేనానాయకఁడు

ఒకరోమస్సేనాపతి

ఇద్దరుచిత్తశ్రేణునాపతులు

శ్రీ సానియో లియోనాటగునిసవకుడు
 కార్తీ లియస్సు వైద్యుడు
 ఇర్వరుసిం బెల్లెనునిభావములు
 ఇర్వరు పెద్దమనుష్యులు
 ఇర్వరుకాగాధికారులు
 రాణి సింబెల్లెనునిభార్య
 ఇమోజు సింబెల్లెనుని ప్రభుభార్యభార్య
 కాలెస్ ఇమోజు చెలికత్తె

అధిపతులు మాన్యస్త్రీలు రోమనువ్యోగులు ప్రజాప్రతినిధులు సోద
 చెప్పవారు ఒకడచ్చినను ఒక స్త్రీవేధనను గాయకులు అధికారు
 సేనాపతులు ప్రాంతాలు దూతలు భృత్యులు విశాచములు రంగము ఒక
 వ్వదునిట్లో మహాకవ్వడిటలిలోను— కథ .

రాణియొక్క కుట్రచేలియోనాటగుని స్వదేశమునుండి వెళలగొట్టెను
 కుట్ర లియోనాటగుని తనభార్యసాధ్యయని ప్రసంగవశమున గొనియాడి
 నక్కడియాచిమోయతంతో నీవప్రభువుంగరమునకు వేయి మొహాకీతొడ్డ
 దను నీయుంగ్రిమునాకిమ్మ నీనీభార్యంబెంచినట్లు నీకునమ్మకముపుట్టింప
 నియెడ నీయుంగ్రిముతో నావేయి మొహాలునీవి లేచి నీయుంగ్రిము
 నాది యనియరంగాలియానాటప్పిమ్మనావోత్తో నీవుతప్పినయెడనాక
 తిలోనీన్ను నటికెదననెను కాకికార్తీ లియసునినండి విషము సంగ్రహం
 చుట కార్తీ లియస్సుప్రాణాపాయము చేయఁవిషముమాత్రమేరాణికోస
 గుట రాణి ప్రిసానియోకు విషద్రావకముగ లచిన్న పెట్టెనువాడుదానివి
 ప్రి యానువాసనంబట్టి త్రాగిచచ్చొచ్చుటకై మోసముననిచ్చుట ఇ
 యావోత్తొమోజన్ చెంతకువచ్చిలియోనాటగుని తన్నా పెనక్కరించవల
 యునని దుచ్చినయుత్తరముచూపించి యాపెభర్త పె మొదటగొన్ని కొం
 డములు చెప్పి యాపెదనమోహము న్నెప్పియూ పెచేడిదిస్కరింపఁబ
 డియా పెచ్చిక్రింపఁబట్టు చేరినని గూఁపెనుదనముజగముడిగొని యాపెవ

తకగదిలో నా పెభర్తయిటలీప్రభుత్వై కొన్నవస్తువులుగలపెట్టెకొకటి
 యువకు మూత్రముద్దామటసు సన్మతివలెసి మా పెగదిలోదాసుం
 పింపించిన పెట్టెలోదూటి మా పెద్దగొంచినకావాలిలేచివచ్చి యాగిది
 మూలల గుట్టులుచూసకొని మా పెదోచిదొంగలించి మా పెదబట్టెను
 న్నమచ్చగుర్తుచూకొని తిగిపెట్టెలోదూటియుటల్లోతురుతన నిలివం
 దుగ్రిల యురకేశముననిమో నుతో నూట్లాడి మా పెద్దలని మా పెదో
 దుగ్రికరింపబడుట ఇమావోలిమోనాటన్సుకని ధార్యపోచిమాపిం
 చిమటియ్యబట్టమచ్చ మానవాలుచెప్పితానా పెద్దాడగ్గొలిపిన నమ్మ
 కముపుట్టించి పడెమిడినయంత్రిమాన్యకొనుట లియోనాటన్సుకని
 ర్యపెబగదీర్చుకొననిశ్చయించుట పైసాలియోజుమోజనునివనిచుమ
 నినినయజమానుడు తనకువ్రాసినయురమాజూచి ఘనగుడుగుచుట
 యిమోను తనజర్తతనకువ్రాసినయురమాజూచి ఘనగుడుగుచుట
 బెట్టుకొనిభర్తయండెదపన్న మిప్పుడుకులోపుచుంట పైసాలియోయొ
 ద్దతనై పాలియోచంపలయుననితభర్త మాట్లాటించియురమాజీమో
 జ్జాచదువుకొని తర్జునపుమలిపొమ్మనిమో నమోనగ వేసనుతో లూసి
 యసుకొల్లుచేరుమనిగుడ క్రించి పైసాలియోపింబెట్టెదొమ్మకైగుటల్లో
 టనుఇమోజనునిగిలిసికొనుటకై లియోనాటన్సుకనియుదుధ భగంతుకొనిమి
 ల్గురునకుజోపుట మగి వేసమానినయమోజక్క సెల్లోయనకొండగుహ
 లోనక్కరించుట లియోనాటన్సుకని జంపటమిప్పుడు కొండగుహకన్నమా
 పించితనాటులుపక్కిన స్లోటినున్నగోయనల్పచంపట పెస నియోనినకు
 గానియొనంపిన విషమూలికప్పకలికగొన్నప్పుడు భుంపిననారోగ్యమి
 దుసనిచెప్పికదాయిమోనుకప్పంచె నా పెదాన్యొండగుహలో నుపయో
 గించి మూర్ఛిల్లినపుడదిచావుగాభావించి స్లోగోయనల్పగొన్నయ మి
 గులగోకముతో నా పెద స్లోటినుశరముచోటాటుకప్పిడుచుట ఇమో
 జనుమూర్ఛదేటితననాధునియుదుపుగల్గొటని నిశేపామఃగొంచిననాధు
 నిశరీరముగాభ్రమసియంచుపైసాలుట లూసియన్నుగ్రిటకేశముపై దం
 డెత్తివచ్చుచు నిమోజన్యససేవకునిగాదీసికొనుట లియోనాటన్సుకని
 నుండంపి గూరక మునమఃచిత్తకంకించిన చిలుకుమాటుం జూచిపోగ

లునునిటల్పై నికులతోఁ దాఁజేరిదున్నలుమాధుకొని సామాన్యునివలెవిక్రి
 టన్సెనతోఁ గలసియిటాతియన్సెనతో బోరనిశ్చయించుకొనుట కైడి
 యస్సోరాగస్సులు విక్రిటన్సెనకులలోఁజేరి యటాలిన్సెనతోఁబోదుట
 ఇతాలియన్సెనతోవచ్చిన ఇమాచోతోలియోనాటిస్సు పోయోడించు
 ట విక్రిటన్సెనకులు పూర్వమునుటగుచుంటయుసింజలైనుని విడిపించుటకై
 శత్రునివిడిపించి సింజలైనునివిడిపించియాయస్సుంబందెగాఁజేకొనుట లి
 యోనాటస్సు రోమన్సెనకజేషనుతో విక్రిటన్సెనకులలోఁబడుట న్నాని
 స్సింజలైనుకారాగ్యహముననుడి పొందుటకాజ్ఞాపించుట కాస్సీలియస్సు
 సింజలైనుతో రాశివిషముగోలివృత్తిచెందెననియుఁ జచ్చిపోవుచున్న
 వ్వుడు తనవద్దలోవ్వుకొనుటగా రాజ్జుదలచుగసింతయు నిష్టములేకత
 నకీ విషమిడిచందలఁచెననియు నిమోకనుకువిషమిడిచంపించెననియుక్లో
 టనుకాన్సింజమిలిరాశచెంది తావడిసెననియు నాపెచెలికత్తెలన్నాత్మము
 పెట్టివిన్నవించుట రాజ్జుజేషమటాఁగియింపఁబడిన లియోనాటిస్సులూసి
 యస్సీమాచో పోదెగాడిమోనోదలగు రోమనుబందెలతోరాజసన్ని
 ధింజేరుట సింజలైనులూసియస్సుమొరలగు రోమనుబందెలన్నటికించఁ
 దూనినపుడు లూసియస్సు తనసేవకుఁడు కేడెలును మాత్రముకాపాడఁ
 బ్రార్థించుట సింజలైను క్షేమమునకుకొచ్చి కోరినవరమిచ్చెదఁగోరు
 మనుట ఇమోజ్జుయోనాటిస్సు నెలీరియస్సుకై డీరియస్సోరాగస్సుపై
 సానియో ఇమాచోలనంగతిబయల్పడుట లూసియస్సుతోసింజలైను
 నంగిచేసికొనుటయును.

(7) హేమెట్టు ఈనాటకము వీరికయంచువివరింపబడెనుగాననిచటబా
 యుబడలేదు

(8) జాలియస్సీజారను నాటకమున వచ్చునేషములు

జాలియస్సీజారు. ఆల్బేవియస్సీజారు. ఆంటోనీ. లెఫీడియస్సులు రాజ్యాధికా
 రులు

సింహా-పుష్పాయస్సు-రేనాలునభ్యులు
 బూటస్సు-కేసియస్సు-కాస్కా-ట్రీపోనియస్సు-లిగారియస్సు-కేసియ
 (నూటస్సు-సింబరు
 పిన్నాలుబాలియస్సీబారు నిక్షేపాలు
 క్షేతియస్సు-మచ్చుస్సులు-ప్రజాప్రతినిధులు
 అంతర్నిత్యోరస్సు-కాంతిగుడు
 పోదెచెప్పవాడు

పిన్నా-కవి-మహాకవియు
 బూటీలియస్సు టైటీనియస్సు-మెస్సాలా-చిన్న కేటో-వలమియస్సులు
 బ్రూటసు కేసియస్సులకు విహితాలు
 వట్లొ క్షీటస్సు క్లాడియస్సు స్ట్రాటో బూసియస్సు డెగ్నానియస్సులు బ్రూ
 టనునిసేవకులు
 పింజారస్సు కేసియస్సుని భృత్యుడు
 కాలిపూర్నియా సీబారునిభార్య
 పోర్టియా బ్రూటసునిభార్య

ప్రజావతిధులు పౌరులు దౌహారికులు భృత్యులు మొదలగువారు రంగ
 స్థము నాటకమందు చాలవలకు రోమునందును ద్రువాగ సాక్షిస్సు చెంత
 మఱియు ఫిలిప్పీయొద్దను— కథ

క్షేవియస్కెరులియస్సులు సీబారుజయమునకలరు ప్రజలనిరుక్తానా వ
 ద్చుట సీబారు అండోని కాలిపూర్నియా పోర్టియా దేళియస్సు సింహో
 బ్రూటస్సు కేసియస్సు కాస్కాలు కొందఱిపౌరులతో నూరేగుచుండనొ
 కపోదెగాడు సీబారునకు రాబోవుమువ్వన్దాచుకొమ్మరిచెప్పట కాస్కా
 బూటస్సులు సీబారునకు జఱుగుగౌరవమున కోర్వలేక పలువిధముల నొ
 గులుట కాస్కా కేసియసుపిన్నాలు సీబారుని గొప్పకోర్వక బ్రూటసునకత
 నిపై మఱింత ద్వేషము కలిగింపయన్నించుట బ్రూటస్సు సీబారు రాజకా
 రోవుట కోర్వకుంట కేసియస్సు కాస్కా కేసియస్సు పిన్నా మెట్లగు

ను సొంబరు త్రొగోనియన్నులు రాత్రిబ్రూటపరతో జేతుకొని మునునో
 కునీకరునిబొడుచుటకు సిద్ధయింనుకొని కాలివ్రాకియా మవ్యచ్చ ములువ
 చ్చెగొనీవునభకుగోరాదచివారింను మడగా వినకున్న నీజరునిబెల్లితచి
 నభకునిలిదికొనిపోవుట అట్టిమిడోరన్న నీజరునకు బ్రూటస్సు కేస్త స్సు
 కానా- సిన్నా త్రొగోనియన్న సింబరు జేసియన్ను లె గారీయస్సులను
 దుప్టాప్తక మువెంజో జనదరి సత్రమువ్రాగి దానిలోనిచ్చుటకు సిద్ధము
 గానుండెనుగాని నీజరునది శత్రులుచూడనీక తొందరతోనభకుగొం
 పోయి పొడిచిచగవుట బ్రూటస్సు జనంకచుతో బ్రబాజ్జేమనకుకై
 తానీజరుంజ పనలసేవ చ్చెరనియవిష్కరించుటకరిచితి యుపన్యాసముచే
 బజల నీజరుని శత్రులు దెలుజింట్లుట కలరంగమున శత్రులుదయమం
 దునున్నారనుకొని కేసియన్ను జనకత్తతో చివరకుచుకొని మడియుట
 కేసియన్ను టిటినియన్ను బ్రాటస్సులు శత్రులు కమ్మడటిమిపచ్చిపో
 వుడు నిరాశచెంది తమకత్తలతో దమ్ముబొడుచుకొనిచచ్చుట అరిచినీ
 బ్రాటసునియోగ్యత స్థానినూడుట.

(9) నాల్గవ హెనీమహారాజు మొదటిభాగము నాటకమున వచ్చు
 శీసములు

నాల్గవ హెనీమహారాజు

వేల్పుయువరాజగు హెనీ లంకాస్థర్యువరాజగు జాను వీరిద్దఱు నాల్గవ హె
 నీమొదలుకులు

వెళ్ళుమోరేండు

బెంటు

తర్సెన్దరు ప్రభువగుచక్కి

నార్తాంబరేండు ప్రభువగుచక్కి

హట్టురను పేరందిన హెనీవక్కి నార్తాంబరేండు ప్రభునికొడుకు

మార్చిప్రభుడగు నెడ్డంబాక్రొత్తిమడు

యోయ్య గురువగు స్కూపు

జాలానుసరిభువగు నాస్తిబాబు

టవనందోషరు

నకోచాబు వరము

నన్దావాస్తిబు

నన్ద్రచేలు మూయుగురు హినుడు

బొయ్యన్ను

శక్తిలు

శేట

బట్టలు

హాట్సురునిభార్యయు నూర్తిమరుని సోదరియునగువక్రివేది

నూర్తిమరునిభార్యయు కందోషరుని కూతురునగు నూర్తిమర్దేవి

శ్రీకేలీయనుపూజకూర్తమృ

ప్రభువులువ్యోగులధికారి కల్లమ్మవాడు రాజగృహధ్యక్షుడుచిల్లక
రునివాండు) మోతకూలివాండు) బాటసాల్ల వణియు భక్తులు రంగ
మింగ్లాండు— ౩౪ •

నాన్దవహినీమహారాజ యుద్ధములన్నియునసమాప్త ములైనవి తీర్థ
యాత్రకు వెడలుదమని ప్రభానులతోఁజెప్పి చూకస్మికముగవచ్చిన కొ
న్నియాకంకములవలననాగిపోవుట వేల్పుయువరాజు పొల్టానపు బార్దో
ల్పుపేటోగాడ్తాస్సలు పోయిన్నంతలోఁగలసి తాగిగుడు దొంగతనము మొ
దలగు దుశ్చేష్టలు చేయుచుంట నాన్దవహినీ వర్యైర్థరునితననన్నిధికి రా
తదనుట వర్యైర్థరాక్షాంబులైందు ప్రభువులు హాట్సురుకలిసి నాన్దవహి
నీరాజుపై దండెత్తుటకాబోచిగచుట బాటసాల్లందోఁచుకొన్న పొల్టాన
పుమొదలగు తమమిశ్రుస్థితిలో మాటువేషములతో వేల్పుయువరా
జుపోయిస్సలు దోచుకొనిపోవుట హాట్సురు నూర్తిమరునితోఁగలియు
బోవుట వేల్పుయువరాజు తండ్రియైన యుద్ధసన్నద్ధుడౌట వేల్పు
యువరాజు హాట్సురును యుద్ధమాలోదంపుట పొల్టానపు దురమునిడోట

సెడిరించినపుడు చచ్చినట్లునడుకొని తిరిగితేచి నేల్పుయ నరాజుమొదలగు
తనరాజున్నవ్వించుట న్నావహెనీ) యుద్ధమునడయవంటి బంధెలుగాఁబ
ట్టవడిన పశుప్తున్నవలఁగంప న్నానఁచుట హోలానునరాజుకుడై కొం
డపైనుండి పడిమృతిచెందుటకుయత్నించుచుంట్లు పశులన్నానహెనీ)జా
ను నెప్పమోల్లెండను నాచెంతనున్న నారాఁబల్లెంచుటో బోరుటకు గ్గం
డవరాత్రి ప్రిభువుతో నేల్పుతోబోరుటకు దారునునేల్పు యువరాజే
గుటకు నిష్ఠఁబంచుటయును

(10) న్నావహెనీమహారాజు కెండవభాగమమ నాటకమునవచ్చు వే
నములు.

న్నావహెనీ మహారాజు

అయినవహెనీ మహారాజు కారావువేల్పుయువరాజు క్లా రెన్ను ప్రభువు
లాంకాబాహున్నవరాజు స్తోత్రరుహంకీ)యువరాజు న్నావహెనీమహారా
జుకొడుకులు

వాల్విక్కుప్రభువు నెప్పమోల్లెంచుప్రభువు న కేప్రభువు గౌవరు మారా
రు బంటు

న్నావహెనీమహారాజు పటమువారు

రాజసభలోనిముఖ్యన్యాయా గూఢికారి

న్యాయాగూఢికారివెంబడినున్న తగుమనుష్యుడు

నారాఁబల్లెంచుప్రభువు ముఖ్యగురువగుస్కూ)పు మాప్రేప్రభువు
బడకల్పుప్రభువు

హేస్సంగుప్రభువు నజానాకలెల్లీలు న్నావహెనీ మహారాజు ప్రతి
వకులు

రువర్సుమోటకల్లు నారాఁబల్లెండప్రభుని యాశీర్తులు

నజానాభిజ్ఞా)పు వానిసేవకుఁడును

బాడకల్లు

పింఛలు

హాస్యము

పేట

హాలోస్ నెన్నులు పల్లెటూరి న్యామాధికారులు

జేబ్ హాలోస్ వేళ్ళుడు

మూర్తి హాలో నాటక కీర్తి జలాళులు కొత్తగాఁ జరిగినకాల్చుంట్లు

హాగన్ను రీతికరి యుగోగములు

హానాద

నాతాకంబలేకండునిభార్య

హస్తిభార్య

క్విక్కి హాటకాశ్చయ్య

హాల్లేట

ప్రభువులు పరిచాగకులు, హానాగిరుడు అధికాలక పైనిరులు దూతలు
పనివాండ్ల బంబోలులు వేవరులు మొదలగువారు నటులు కథావ
మావకులు రంగము ఇంట్లాండు— కథ ♦

నాతాకంబలేకండుప్రభువు వనకొడుకగు హాట్టురు యుద్ధమునఁ జ
చ్చెననియు పర్యెత్తున హాట్టురుపట్టవడిరయు న్నావహాస్తి మహారా
జు జయమందెననియు విల్పిపడ్డిట్లుట యూరుగురువు సేవగూర్చుకొని
న్నావహాస్తివ హారాజు నెదిరింపజోవుట హాట్టురుగురువు హే
స్తింసులను లంకార్పర్చువరాజగుజాను నిండ్రికి బానయుచ్చహాస్తిస్యము
వచ్చిపోయినవట్లుట మోసమునవారింజంపుట కట్టించుట హాట్టురు
న్నావహాస్తివ హారాజునకు నాతాకంబలేకండుప్రభువు బూడకల్పుప్ర
భువుస్యముతోఁగూడ నొడింపబడిరనితెల్పుట మిక్కిలి జబ్బుననున్న
తండ్రియొక్కనాడువేల్పుయువరాజు కీర్తియున్ననిపోవగా మూర్ఖ నిర్దో
మేల్కాసి న్నావహాస్తిహారాజు తనల్కినికొడుకులతో భనాకంఘా
నికయువస్యసింహుట మనకొందెముసేదోచు లేకపోలిరా యింతతోంద
టపడినా వేళ్ళుకొకటగంటలో నిరాతంకముగా మిక్కిలియుల్లాసముతో ని

పు నామ్మకొరచి మకుటముధరింపగలవునదాయనకొనిపో తేల్చు
యందురాజుత్వమున్నాము చెప్పకొనుట వేల్పుయువరాజు నల్లదాని వం
హారాజు గతించినపిదప నైదవపాత్రనీచుహారాజగుట ఫాల్త్సపుమందలగు
తనకున్నప్పిహితుల నైదవ పాత్రనీచుహారాజు తన పుతమునుండి నేదలగు
ట్టించుట ఎలికొన్ననాటికి నీమముగిలెను ననకకుండనాటకముముగిం
పుంబులుటయును

(11) అయిదవ పాత్రనీచుహారాజును నాటకమునుండి తేనవలు
అయిదవ పాత్రనీచుహారాజు

నామ్మకొరచి మకుటముధరింపగలవునదాయనకొనిపో తేల్చు
యందురాజుత్వమున్నాము చెప్పకొనుట వేల్పుయువరాజు నల్లదాని వం

హారాజు గతించినపిదప నైదవ పాత్రనీచుహారాజగుట ఫాల్త్సపుమందలగు

తనకున్నప్పిహితుల నైదవ పాత్రనీచుహారాజు తన పుతమునుండి నేదలగు

ట్టించుట ఎలికొన్ననాటికి నీమముగిలెను ననకకుండనాటకముముగిం

పుంబులుటయును

తేనవలు

అయిదవ పాత్రనీచుహారాజు

నామ్మకొరచి మకుటముధరింపగలవునదాయనకొనిపో తేల్చు

యందురాజుత్వమున్నాము చెప్పకొనుట వేల్పుయువరాజు నల్లదాని వం

హారాజు గతించినపిదప నైదవ పాత్రనీచుహారాజగుట ఫాల్త్సపుమందలగు
తనకున్నప్పిహితుల నైదవ పాత్రనీచుహారాజు తన పుతమునుండి నేదలగు

ట్టించుట ఎలికొన్ననాటికి నీమముగిలెను ననకకుండనాటకముముగిం

పుంబులుటయును

తేనవలు

అయిదవ పాత్రనీచుహారాజు

నామ్మకొరచి మకుటముధరింపగలవునదాయనకొనిపో తేల్చు

యందురాజుత్వమున్నాము చెప్పకొనుట వేల్పుయువరాజు నల్లదాని వం

బగ్గంజీయూర్లియన్సుబూర్బుపర్యవృత్తులు

భ్రాంతిచిహ్నుడు

దాంబూసీసుగ్రాంజీర్లు భ్రాంతిపర్యవృత్తులు

నూంటిలో భ్రాంతిచినాతానహుడు

హల్లయెరు రాజనగిరిని

కొంట్లండ్లహారాజు నొద్దకునెల్లరమాతలు

ఇష్టెల్లా భ్రాన్తురాజధార్య

కేతలైను ఇష్టెల్లా భ్రాన్తురాజలకూతురు

అట్లీ కేతలైనుచెలిక

పూర్వము క్షిప్రీకిరిష్టమర్బులునకు భౌర్వయైవజుష్టగ్రీక పూర్వకు క్షిప్రీ
పర్యవృత్తులు ఘనుచాండు సభకాన్తు పై నికులు పాటలు పూర్వకు క్షిప్రీ
లు సూత్రీభారుడుకండ్లము లింట్లందు భ్రాన్తురు— ౨౩ •

కాంటర్బీగిరికపు నెలీగురుకు భ్రాన్తురాజలయిదు పూర్వహారా
జకడకువచ్చినారని సంభాషించుకొనుట అయిదవ భ్రాన్తురాజు వారి
తుగ్గితోనాలోచించి భ్రాన్తురాజు వచ్చిచిహ్నులు భ్రాన్తురాజులకు
దా భ్రాన్తురై దండెత్తించుట తెల్పుచునుట కెంలిగ్రీ సూత్రీభారుగిరి
భూ నాజిహారీహుత్తెందు కేతలైవజుగ్రీహారా చిహ్నులుటకా
జుచ్చుట అయిదవ భ్రాన్తురాజు తన వర్ణము భ్రాన్తురీకములో
ది హారాజు పట్టణాకాకారి నొద్దకుకొనుట కేతలై నెలీసులు భ్రాన్తు
రాజుతో నేమామూర్తిగాడుకొనుట అయిదవ భ్రాన్తురీకలైను పట్టణముచెం
ద భ్రాన్తురీకము నొడించుట భ్రాన్తురాజు వజ్రహారాజునకు
దహరతురగు కేతలైకుభౌర్వగా నమర్చిది సంభాషించుకొనుటయును

(12) ఆజువహారీమహారాజు నాటకము మెదటిభాగమునవచ్చు వేష
ములు

ఆజువహారీ మహారాజు

మనలిగొల్లందు పునల్లి తండ్రి

మా కేకట్టు లేగ్గినరుకుతారు హెచ్చిరాజనకుఁగాఁబోవుభార్య

అవన్ను యజమానురాలు

పునల్లి

ప్రభువులు కోటకాపులు వార్తావహులు అధికాల్లు సైనికులుదూతలు భృత్యులు పునల్లి కగఁడుదయ్యములు రంగము కొంతయిండ్లాండులో వాటి కొంతఘోరింసులో— కథ. •

కెడ్డప్పు గొట్టరు ఎక్కిరుప్రభుఁడు వార్షిక్కుప్రభువు విం చెప్పురుగురువు వార్తావహుఁడు మొదలగువారై దవహెచ్చిమహారాజు చావునకు విచారించుట ఘోర్ముదేశములో ఘోరించియువరాజురాజు కాబడి యింగ్లీషువారి ప్రతిదేశము లొక్కమించుకొని యింగ్లీషువార్యమును భవించుచున్నట్లుగా నెలుచెప్పుఁగాకెడ్డప్పు పదివేలైనామిట పంటకెట్టుకొని ఘోర్ముదేశములో స్థాపించుదన హెచ్చిమహారాజు కొడుకు నాటవహెచ్చి మహారాజుగా నొకప్పుటకుఁగొటకేగుట ఎక్కిరు పనినిష్కడగునాటవహెచ్చి మహారాజుగఁగి యిమ్ముకై యెల్లమునకుఁబోవుట ఎల్లమునుండిబాలుడగు నాటవహెచ్చివా మహారాజువొంగలించుటకై విన్నెట్టుకేగుట ఘోరింసులోవాల్లెన్న అలెంకను లేగ్గిరులింగ్లీషు సైనికులచేనోడింపబడి యిమ్ముయచ్చు బారపుత్రించేరి ల్వబడినపుడు పునల్లి సాయమునఁ దిసి యుద్ధమునకారంఠించుట గొట్టరు వింకెట్టు కిశునగు నాటవహెచ్చిమహారాజు న్నాస్వగీతపర్చుకొనుటకన్యోన్యము వాదానుకొంటు ఘోరింసులో నేలీన్బకీ గాడ్గివులు యుద్ధమున మడియుట పునల్లి ఘోరయుద్ధముచేసి యింగ్లీషువారినికులొక్కమించిన గూర్జుయిస్సనుచ్చాణముదిరిగి ఘోరించిరాజున కధీరమునెయుట లండన్పట్టణ మందలి ప్రభువులు రెండుతెగలై పరస్పర విరోధులుగుట అటవహెచ్చి మహారాజు గొట్టరు విన్నెట్టురుగురువు యూర్పు సఫల్కు- సోమరెన్బట్టు ముర్తికూ- ఎక్కిరుటరు వర్షను బేసెట్టు మతియుఁ దక్కినవారుఘోర్ముదేశవా లోనియుద్ధమునకేగుట కెట్టుట తన్నె నికులతో వారింజేరుటయు.

హోమహారాజ కీర్త్యువును మూర్తిస్వరూప ప్రభువుగాఁజేయుట = నీమహారాజా ఛాన్ద్రాన్ద్రులొనూడ నభిషిక్తుఁడై పాస్త్యల్పిని యుద్ధమునఁబెట్టికొట్టెనా రిపోయినందున దేశమానుండి వెడలఁగొట్టు హోనీమహారాజెట్లుగులాబునఁ బుట్టిననుట కీర్త్యుత్వ తనకొడుకుతోఁనూడ రణరంగమున మడియుట నె ఘల్కు మాన్తేరట్టను కన్యకన్యంబెగా రణరంగమునఁబట్టుకొని యామెను హోనీమహారాజనకుఁ బెండ్లిచేయుట కాపెదతండ్రి నిర్ణయించుటచారల్కు హోనీమహారాజనకులొనై ఛాన్ద్రువేళమును హోనీమహారాజనకుఁడ తిరిగిగాఁ జరిపాలించుటకంగీకరించి సంధిచేసికొనుట. మూర్తీకట్టనాచీను కొనివచ్చి తనకుఁబెండ్లి చేయుటకై హోనీమహారాజ సభల్కును ఛాన్ద్రు న్నుదేశమున కంపుటయు.

13 రెండవభాగమును నాటకమునందువచ్చు వేషములు

ఆరవహోనీమహారాజా

నర్తకు రాజపితండ్రి

విన్నెట్టరు గురుఁడు రాజపెదతండ్రి

యూర్కుప్రభువు ఎడ్వర్డు రిచార్డుతనికొడుకులు

నోమరెస్ట్టు సఫోల్కు బకింగ్ము క్లిఫ్ఫుడుప్రభువులు రాజపక్షమువారు

వీలిస్బరీ వార్విక్కుప్రభులు యూర్కుపక్షమువారు

స్కెల్సుప్రభువు దుగాథ్యక్షుఁడు

సప్రభువు

స్టాఫోర్డుహంప్రీ అతనితమ్ముడుఫెల్మముస్టాఫోర్డు

సజాకట్సెనీ

వాల్టరుహ్యోబ్స్ట్రు

సముద్రీనాకానికారి కర్లభారుఁడు సేవకుఁడు

సఫోల్కు బందెలుగాఁబట్టుకొన్న ఇద్దరుతగుమనుష్యులు

వాక్సు

హ్యూము సాల్వెల్లులు గురువులు

రోగబానింగుబ్రూకు గారడీవాడు వానిచేరావింపబడవయ్యెను

హార్యకు శత్రుకారుడు పీటకు వానిసేవకుడు

చాతాము లేఖరి

సెంటాబ్బను గామాధికారి

సింపికాకు మోసగాడు

కేసు వానివెంబడిచున్న నారు జాన్వీలిస్సు జాన్వాలెండు డిక్క-నుకటిక

స్మిత్తనుసాలెనాడు మెఘేలుమొదలగునారు

బడెను కెంటిషుతగుమనుష్యుడు

ఇయ్యరు ఘాతుకులు

మాగేరట్టు అలనహానీమహారాజు భార్య

ఎలీసరు స్తోష్టరుభ్రష్టి

బోడేను మంత్రకర్త

సింహాకు వానిభార్యయు

ప్రభువులు కేవులు పోచారకులు వాతావహాల మగపిచ్చేకొనువారు
అడ్డకెల్లెన్ను విశ్వబంధుని అధికారి ఉద్యోగులు పోతులు పనిసేర్పుకొను
వాండు జెగవేటకాదు శత్రుకభటులు సైనికులు మాతెలు మొదలగు
వారు రంగము ఇండ్లందుయొక్క నానాప్రకారములు — కథ •

మాగేరట్టును హోనీమహారాజు పెండ్లాడుట స్తోష్టరుమొదలగు
కొందఱికి విస్తవకాట మాగేరట్టు సభాల్కును స్తోష్టరుమొదలగు కొందఱి
ప్రభులను భవంసముకావించుటకు నిజాయించుకొనుట రాజు స్తోష్టరుభృ
గ్యస్తేషమునుండి వెడలగొట్టుట మఱిగోష్టరుని యనికారమునులాగుకొనుట
యు యూర్పు వించ్చెరు గురువు సభాల్కు- రాణియు స్తోష్టరుపై రాజద్రో
హము నేరముమోపి యతనింజెజసాలనుంచుట రాజుగ్తోష్టరు చెఱునుంట
విధేతేకొప్పకొని దుఃఖించుట వించ్చెరు గురువు సభాల్కు యూర్పు రా
ణియుగ్తోష్టరుని జంపుటకు నిశ్చయించుకొనుట ఇల్లెండు జేతపుజనులింగ్గి
పూవారిపైఁడిరుగుసాటానర్చిరనుమాటమిది యూర్పును సేనఘనూర్చికొని

యెట్లెందుచెల్లమని తక్కినప్రభువులు పంపనుద్దేశించినపు డక్షేసమయ
కుని యాదు-తా రాజగుటకు నిర్ణయించుకొనుట నఫాలు- గోష్ఠరుని ని
నుంచుచుండఁగాఁ జెటసాలలోఁ జంపించుటతనంగతిబయల్పడఁగాఁ బ్రజల
కోరికపైగాజునఫాలు-ను శేషమునుండివెడలఁగొట్టుట కాజుగుటరాణి
నఫాలు-ని శిషింపవద్దని రాజును బతిమాలకొనుట వించెత్తరు గురువు
వెట్లెచ్చెచ్చుట కెంటుయె ద్దనోకానికారి నఫాలు-బట్టుకొని యతని
కాబునమునెల్ల పొడుచుచు జంపుట రాజ్యముపైఁదిరుగుపాటొనచిఁనకే
డుమొనలగువారిచే న్నానాదళతనీ తమ్ములితోఁ జంపబడుట కేడుమాన్య
ప్రభువునామమునహించు రాజగుటకు నిర్ణయించుకొనుట రాజప్రతిక
కులగుజడిసి రా శితోకిల్లింగ్విశుకనకుఁ బారిపోవుట కేడి మాన్యచే సేప్రభు
నుంకితోఁగొనఁజూపబడుట పకింగాము ముసలిక్కి పుట్టినవ్యముతో వచ్చి
కేడుపెరికులగు మంచిమాలలతో లోబడుకొనుట కేడుపారిపోవుట
మాన్యై-దేవండునుండి స్నేహముతో వచ్చి సోమద్యై-ను రాజునుండితో
నింపఁబూనుచున్నాడని చూచెలురాజున కెఱిగించుట రాజసోమద్యై-
నెవ్వండును జెటసాలకనుపుట ఎడెనుతనతోటలో హాగిన కేడినిజంపుట
యాదు-తనకొడుగులగు నెవ్వడుకరిచాడుకల వాగ్విక్కు నెడి పుటను గ
హములుగాఁ జెకొని రాజ్యమాకృమించుకొనుటకు యుద్ధసన్నద్ధుడౌట
యాదు-తనోంగమున క్లిషడుకంజంపుట క్లిషడుకొడుకుతన తిండికి
పాముంగొనిపోవుట కిచాడుక సోమద్యై-బంజుట లండనువుకిఁ బారి
పోయినరాజు దృష్టుకొనుటకు యాదు-తనకొడుగులగు వాగ్విక్కు నె
చ్చిలెను వెంటదేవుముటయును

అజవ హెనీమహారాజు

(14) మూడవభాగమను నాటక మునవచ్చు వేదములు

అజవహెనీమహారాజు అతనికొడుకు యువరాజగునెవ్వ
కుమారకండవలూయి ఫాన్సురాజు

సామర్థ్యము వక్తన ఆకువులు నాగ్రాంబరేందు వృక్షమోగేందు
గు వాళువులు రాజపక్షమవారు

యాదా నామయెడవ్వురాతి ఈబోవునెవ్వరు రక్షించు పోవుననునట్లు
మఃకాబోవుక్తా రెన్ను

ప్రభువనుజాతి కాణోవున్నప్పుడు ప్రభువనుజాతి చూర్ము కొడుకులు
నార్థాలు మాంటిగు వార్తిక్కు హెప్టింగుప్రభువులు చూర్ము పట్టి
మువాకు

పాపాత్ముని నష్టానాత్మిమరు సర్వానాత్మిమరు ముగ్ధుని తేద్రులు
నిచ్చిండు ప్రభుడగు స్వామీ యొకయావనుడు

‘వల్సువ్రభువు నేగి నేడివ’చరుఁడు

५३

మాంటి గోమతి

శామిన్

గ్రంథము గురువు

మూర్ఖునందలి యస్థికాతి

మౌనము

ఒక ఘనము

ఇదమకావలివాఁడు.

విశ్వ వేదాంతము

సర్వదీపదంపిన కొడుకు

కొడుకుంజంపినలంది

మార్గరేఖరాణి

కాబోవునాం పయెడ్వర్లు రా. శియగునేర్దొకనాని

బోనా ఫ్రెంచిరానికి సోదరి

భటులు హస్తీమహారాజునకు నెదవ్వుమహారాజునకుం బోచారకులు
 దూతలు కావలిపొందు మొదలగువానిను రంగము కన్పట్టించు మహామూ
 షాన్నిను— కథ •

గూర్కు ఎడవ్వు కొచ్చాన్ల నార్కులు మూంతుగు వార్కు మహి
 యుదక్కిననారు తెల్లగుల బీపూలు తమచేతులబట్టుకొని రా జసభకువ
 చ్చుట యూర్కు సింహాసనముపై గూర్కుండుట హాసీమహారాజు కిష్క
 ట్ట సార్తాంబద్దేందు, వేస్తుమోరేందు ఎక్కిన మహియుదక్కువారు నెట్ట
 గులాబీపూలు పట్టు రాజసభకువచ్చుట ఉభయపక్షములవారికి వాక్కు
 లహముడగుట హాసీమహారాజు తాగ్రికిసంతకలుకు మాత్రమురా
 జమనుటమధరించుటకు స్థిరవయార్కునని నితరులు నాగ్రిలగుటకొ
 ప్పకొనుట ఉభయపక్షములవారలుమైత్రి గొననంగీకరించుట మార్గోరాజి
 రాజున్నందించి తనకొడుతోస్సెన్యము గూర్కుకొనియూర్కుతో యూర్కు
 ముచేయుట కిష్కట రక్షించుండంపుట యూర్కుపక్షమునాగ్రితోపోవు యు
 టయు దనవిననందుగ్రిలువునం దంపజడుటయుగని యలసినీరిసిలి శ
 తుగ్రిచేరిక్కుట మార్గోరట్టమూర్కును తెప్పిచెప్పిరాడిచిచంపుట కిష్కట
 రక్షించుమన వాడియుట యుద్ధమునబరాతిత్వం నయూజవహాసీమహ
 రాజు మాటునేమమతోనుండి కాపుచేబట్టువడుట నాగ్రివయెడవ్వున
 పహారాజు మార్గరుట్టులుగొరొక విలంబునను వలచియావ్విస రాజునా
 జేయగోరుట నొప్పిదుప్రభువు తారాజగోరుట వార్కుకొనించరా
 జతో నాగ్రివయెడవ్వు మహారాజునకితని చెల్లెలునులెండ్లిచేయుమని యు
 గుట మార్గరట్టుతనకుమారుని కాక్కుఫర్వను పంతుడుకొట ఫ్రించిరాజు
 నతనకు నాయవడుమనియడుగుట నాగ్రివయెడవ్వుమహారాజునులెండ్లి
 మహారాజు స్థారాగ్రిహముననుంచుట నాగ్రివయెడవ్వు గోదొరినాగ్రి
 లెండ్లాడిన వార్త తెలిసిపదప వార్కుమార్గరట్టులు మైత్రింబొంది ఫ్రి
 చిరాజు సాయమునస్సెన్యముకూర్పుకొని నాగ్రివయెడవ్వుపైకివచ్చుట వి
 తంతువులెండ్లాడి మాపెసోదరునకు మహిమూపెకుమారునకుం దానున
 లచినకిన్నియలం లెండ్లిచేసినందునకు రాజుపై ద్లాకెన్నునోర్వకు న్నిరవు
 లుపహ్యవడుట ఫ్రించిరాజుతోదమున తస్సపైసేరలు పంపుచున్నాడనియు
 ఫ్రించిరాజు చెలియలు తస్సకై పెట్టిమానవనని యొట్టువైచుకొనినయు
 వార్కు మార్గరట్టులుమైత్రింబొందిరినియు వార్కు తన్ను రాజసభవి
 నుండి తప్పించియోనననియు వారిక్కుకూతు నెడవ్వుమునరాజు పెట్టి

మూడు నెలలు స్వావయెడ్వర్తి మహారాజు మానవలనవిరియ్యవచ్చునట్లు
 దగుట వాల్చికు - కెండవనుమూర్తిం బెండ్లాడెనని క్షారెప్పుతనయన్న
 యగురాజుతో విడబడి సోమరెప్పట్టుతోగలసిపోవుట గోస్తకుతనయందొక
 ము నెఱవేర్చుకొనుటకై రాజుపక్షముననుండుట వాల్చికు - క్షారెన్నుసో
 మరెప్పట్టు ఆకుఫలలు శిలీరముననిదురించుచున్న రాజున్ననన్నగన
 చ్చిపట్టుకొనుట చే నున్నగోస్తకు హొంగులు పరుగైపోవుట ఎలిజె
 బెత్తురాణియనుచేరందిన స్వావయెడ్వర్తి మహారాజుభార్య తనగర్భము
 రక్షించుకొనుటకై సోదరునితో మరములోదాగుండుట గోస్తకుహొంగు
 లు స్వావయెడ్వర్తి మహారాజుంజెఱవిడిపించి తీసికొనిపోవుట ఆజన
 పానీమహారాజు వాల్చికు - క్షారెన్ను మాంటెంగు నెక్కురు మఱియునా
 క్కుఫర్లు ఫాక్కుచుంకి సైన్యముకూర్చుకొనివచ్చెడు స్వావయెడ్వర్తి మ
 హారాజుంజయింప యుద్ధసన్నద్ధులగుచుండగా స్వావయెడ్వర్తి మహారాజు
 గోస్తకు నాటవజ్రానీమహారాజుంబట్టుకొని చెఱసాలకంపుట క్షారెన్నుతన
 యన్నలగు స్వావయెడ్వర్తి మహారాజు గోస్తరతోగలసి వాల్చికు - నడిం
 చుట వాల్చికు - స్వావ యెడ్వర్తి మహారాజుచే యుద్ధమునబొడువబడి
 మరణవేదనలోదన స్థితిచలచుకొని తలదిల్లుట స్వావయెడ్వర్తి మహారా
 జు మార్గేరట్టురాణి సోమరెప్పట్టుకుఫర్లను రణరంగమున బండలు
 గాబట్టుకొనియాకుఫర్లు సోమరెప్పట్టులక్ష్యము చేంపుటకాజ్ఞయిడుట
 స్వావయెడ్వర్తి మహారాజు ఎడ్వర్తి యువరాజుంబొడిచిచంపి మార్గేరట్టున
 బనుండి తొలగించబడనాజ్ఞయిడుట. గోస్తకుచెఱసాలకు బయికి ఆజ
 నపానీమహారాజుం బొడిచిచంపుట స్వావయెడ్వర్తి మహారాజునిహాస
 నముకైగూర్చుండి తనతమ్ములతో ముచ్చటించుదనరాణియగు నలిజ
 బెత్తెతో మఱియునాపెయందు దనకుబుట్టినపుత్రునితోడ నానందించు
 చు మార్గేరట్టురాణి ఫాక్కునకుబంప నాజ్ఞయిచ్చుటయును.

(15) ఎన్నికవజ్రానీమహారాజు దేవకచిత్రిమను నాటకమునవచ్చు

వేసములు

ఎల్లీకవ హానీమహారాజ

పుల్లీగురువు

కాంపియన్లుగురువు

కాపాసి మున్ను అయిదవచాల్లెన్నుమంజి వచ్చిరదూత

కానీనామ కాంటర్పల్లీగురువు

నారాళ్ళు ప్రిభువు

సఫలు ప్రిభువు

బకింగాము ప్రిభువు

పరే ప్రిభువు

రాజగృహధ్యక్షుడు

గార్డీయ వింజెర్లుగురువు

లింగోలు గురుడు

అబర్గేజనీ ప్రిభువు

సేండు ప్రిభుడు

నల్లెనీ గిల్లు

నల్లమస పెల్లు

నరాండనీడెనీ

సన్నికోలాస్వాకు

పుల్లీచేరిగింది యువోగలు

కానీనామ పుల్లీసేవకుడు

గిల్లీకు కేరైరైనురాణిద్యారపాలకుడు

ముగ్గురు తగుమనుమలు

గార్వరు ఆయుధరక్షకుడు

బూటసు రాజదైద్యుడు

బకింగాము చేరిగిందిపనివాడు

కానీనామ మణియొక యాయాధక్షకుడు

సభా ద్వారపాలకుడు

కానీనామ వానిసేవకుడు

గార్హస్థినిసేవకుడు వార్తావహుడు

కేతరైనురాణి ఏన్మిదవహానీమహారాజభార్య ఆనీయల్లిమరాణిచెలికత్తె
బుల్లినుమిక్కిరాలగు నొక ముసలియిల్లాలు
చేవన్ను కేతరైనుదాసి

మూగచేష్టలనుండు ననేకప్రభువులు మోససానలు రాణిమెంబడినుండు
స్త్రీలు రాణికగడదుదయ్యములు లేఖకులుదొంగులు కక్షకభటులు, రక్ష
సభ్యత్వములు రంగము లండను వైష్ణవిష్ణుకులలో ముఖ్యముగా నొకప్పు
డు కింబాల్పనులోను— కథ *

బకింగాముప్రభువును బగ్గేవిన్నీ ప్రభువును కన్యనల్వల్వీ దొర్లవ్యము
లపోయుదు నాకస్మికముగా రాజాజ్ఞచే జెట్టసాలనుంపించబడుట రాజు
రాజులసముఖమున వుల్లిప్రోత్సాహముచే బకింగాముచేగిరిది యి
ద్యోగి బకింగామునకు రాజద్రోహప్రయత్న మున్నదనిప్రమాణముచే
సేచెప్పుట బకింగామునకు మరణశిక్షవిధించుట వుల్లియింటపిరిద్రోహ
డు రాజబుల్లినుంగాంచి మోహించుట వుల్లిపర్విన కుట్రవలన రాజాజ్ఞ
కువదేండ్లనుండి తనలోగాపురముచేయుచున్న కేతరైనుకు వివాహకీ
ర్తిపుట్టుట కేతరైనురాజతో దన్నిడనాడదగదనియు వుల్లిదొర్లవ్యముచే
నింతవచ్చెననియు పిలపించుట మిక్కిలియన్యాయముగ సంపదబోవుచే
పికొని రోమునందలి తనహితులకై ప్రియపర్చుచు మతాధ్యక్షులకురా
జద్రోహము స్వోడించుచున్న వుల్లిగుట్టురాజెటిగి యరిసికిదాసిచ్చిన
యధికార ముద్రాగుకొనుట వుల్లిరామరగురునయ్య దైవచింతనహం
దుండక రాజ్యకార్యములందగిలి మోససాయినందునకు మిక్కిలిచింతించు
ట కేతరైనునయ్యగుమడ్లటచేత నాపడలువునం ద్విలంగన్నప్పటికొక
కూతురుమాత్రమే మిగులటచేతమణియు వుల్లియాపైదెప్పిం కొం
దేములబట్టియు రాజగుసయోజనశాలియగు బుల్లినుండావలమటచేత
నాపైమిక్కిలియోగ్యురాలని తనకుసమృద్ధమున్నప్పటికి నాపెద్దదనాడు
ట బుల్లినుయధావిధిగ రాజంబెల్లాదిరాణియుట గ్రహీతుపడటవడియు

కేతరైసుతో వున్నతనయధికారము వొటగియాకస్తికముగా జ
బ్బుపడి మృతించెందెననిచెప్పట కేతరైసుమృతించెందుట కామహిమను
రాజశత్రులనుండికాపాడి యతనికినతనిపెనేరములు మోపివహించిస్సఖ్య
ముసేయుట రాజనకుబల్లీరు రాణివలనగలిగిన కూతునకు కామెల్లెలి
జెబెత్తనిపేరిడు యాపిల్లనగత్రస్థివడిసి చిరమురాజ్యమేలి కన్నెయ్యెన్వ
గమునకేగునని పల్కుటయును.

[16] జానక్రహారాజుచరిత్రమునునాటకమున వచ్చువేసములు

జానక్రహారాజు సతనికొడుకు, హేమ్రాయువరాజు
ఆతడు బ్రీజున్ని ప్రిభువు
అంగిరసుప్రిభువు
పిన్నెక్కు-ప్రిభువు
కలివ్పకీప్రిభువు
నార్కాయు-ప్రిభువు
హూబటూక రాజగృహాధ్యక్షుడు
రాబటూక ఫాలక ద్రిప్తి
ఫలివ్పూక-ద్రిప్తి
కేమన్నీ ఫాలక-ద్రిప్తిదొరసాని నేవకుడు
హంభెట్టుపీటరు
ఫలివ్ప ఫాన్సురాజు
లూయూ ఫ్రెంచియువరాజు
ఆప్రీయూరాజు
కుమాల్సు పోపుగురుడంపినగురువు
మెలూను ఒక ఫ్రెంచిప్రిభువు
చాట్లీను ఫాన్సుచుండివచ్చినమూత
ఎలీసరురాణి రెండవహెన్రీమహారాజభార్య
కాన్పెక్కు ఆతడుతల్లి

బ్లాంచి కాస్టెల్లోనూతులు ఫాల్కన్బ్రీడ్జ్ జొరసాని

ప్రభువులు దొకసానులు అంగీర్చువారులు అధికారి వాతావహములు ఉ
య్యోగులు సైనికులు దూతలు మతీయులుబరిచారుకులు రంగము ఒకప్పు
డింగ్లాండులో మహాకవ్వడు ఫ్రాన్సులోన— కథ •

చాట్లెన్సురాజుతో రాజయొక్కయన్న కొడుకగు నారకరునికురాజ్య
మీనిచో నతనిఫ్రేంచిరాజయద్ధముననోడించెదనన్నాడని చెప్పట జా
నమ్రహారాజు పిలిప్పులకన్బ్రీడ్జ్ సర్దిచాడను పేరొనరి తనయొద్దనుంచు
కొనుట జానమ్రహారాజు ఫ్రేంచిరాజును ఫ్రాన్సుప్రభులు యద్ధనన్నద్ధులై
బ్లాంచిన్లూయికి బెండ్లిచేసి ఫ్రాన్సులోని యెడింగ్లీషువరగగాలు వారికి
చ్చుటకు నారకరునిబిటగ్నీ ప్రభువుగాఁ జేసియతనినువ్విరుపట్టామరనికి
చ్చుటకుఁదామిరువురు మైత్రినొందుటకు సంధిచేసికొనుట తనకొడుకును
దోసిరాజుచెప్పి ఇంగ్లాండుఫ్రాన్సురాజులు సంధిచేసికొనుటకు మిక్కిలికా
ప్తైన్నుపొగలితనతండ్రితో నట్లుచేయుట ధర్మముకాదని వాదించుట
వాండల్పుపోవునకు విరుద్ధముగా జానమ్రహారాజును గిర్దింపఁగాజానమ్రహారా
జు పోవుసంబంధము తన కెంతమాత్రమును లేదనుట వాండల్పు ఫిలిప్పును
జానమ్రహారాజుపైఁగర్తికట్టుమని పురికొల్పుటపోపు పైఁదనకుఁగలగౌరవ
ముఁబట్టి ఫిలిప్పుజానమ్రహారాజుతో యద్ధముసేయుట జానమ్రహారాజాతక
రుచ్రాగరంగమునఁబట్టు కొనియతనిగడతేమకామని హ్యూబటుకానకవ్వు
గించి యెలీనరు రిచామకాహ్యూబటుకాతకలక సింగ్లాండునకుముందుగాఁ
బంపివైచి కాఁగూడసైన్యముతో విజయమంది యేగుట హ్యూబటుకా
కాలినయినుముతో నారకరుకనులుగాల్చి యతనిజంపఁబోయిక నికరమున
నట్లుజేయకుంట జానమ్రహారాజు సింహాసనమందు గూర్చున్న పుడు హ్యూ
బటుకాచెనిలో నారకరుకుంపబడెననిచెప్పట అనంగతిజయల్పడఁగా నేలి
గు పెంబోకులుబింగులఁగోతముతో తేచిపోవుట ఫ్రాన్సునుండి దూతక
చ్చి కాప్తైన్ను పురమికహమునఁబెచ్చెననియు లూయీ గొప్పపైవ్యము

అవచ్చునుండే పనియును దెలియఁజెప్పగా జాన్మహారాజు భయపడుట
 అరికారుచేసి పాలగోడదుముకి క్రిందపడిమృతిజెందుట పాండోల్పునకు జా
 న్మహారాజు తనకిరీటముకొనఁగి మఱులనతని యాశీర్వాదముతో దానిం
 న్నకొనిపోవునకుఁ దానముగ్రహనని వాకొనిలూయూపై న్యమునమ్మలించు
 మనిబతిమాలుట రిచామకవలనఁదిరిగి ప్రేరేపింపబడి జాన్మహారాజయ్య
 ద్దనస్పద్ధంబున పాండోల్పుచూటవినక లూయూయద్దభేరిమోయింపఁ
 జేయుట జాన్మహారాజు రణరంగమునుండిబృతమునఁ గ్రాగుచునొక మఠము
 నందుపడియుంట రిచామకలోకైక వీరశివముజూపి శత్రులనఱుమునేయు
 చుంట మెఱానుమడిసెననియు నేలిస్సరీపెంబోగువ్రాధులుతిరిగి జాన్మహా
 రాజు నక్షమవలంభించిరియు సాయమువచ్చుచున్న ఫ్రెంచియోడలు
 ములింగిపోయినవనియుదూతలూయూతో చెప్పుట జాన్మహారాజొక నన్య
 సిద్ధి నకుఁ బట్టినవిషముచేన్పుకొజెందుటయును

(17) లియశ్మహారాజు మఱొందనాటకమునవచ్చు వేషములు

లియకు బ్రాసనాజు

ప్రాస్మరాజు

బర్గంకివ్రాధువు

కారన్వాలువ్రాధుడు

అల్పనీవ్రాధువు

కేంటువ్రాధువు

గోస్తరువ్రాధువు

ఎక్తారు గోస్తరువ్రాధునికొడుకు

ఎండ్రూడు గోస్తరువ్రాధుఁడొకారత్వమునఁగన్న కొడుకు

కూరను రాజనభానకుడు

అన్వాలు గ నరెల్లుకూడకుడు

వృద్ధుడు గోస్తరునిరెతు

తెమ్మఁడు

వడిచంపబడుట మూడవరిచాడ్డతహారాజు యుద్ధములోరిచ్చండుచేదం
పంపబడుట రిచ్చండురాజై మూడవ రిచాడ్డంబెండ్లాడనెంచినయెలిజెబ
త్తంబెండ్లాడుటయును

(20) వృథాప్రణయోధ్యమము నందలి భూమికలు

నవరేరాజగు ఫణ్డునుండు
తైరాను లాంగవిల్లి దూమను రాజనచివులు
ప్రేంచిరాజు కూతుగనిపెట్టుకొను బోయెట్టు మర్యాదట్టు
ఆరోత్తొ పిచ్చిస్వేరియాడు
నాధనీలు పురోహితుడు
హోలోఫర్నీసు ఒజ్జ
డల్లు రాజభటుడు
కాస్తారు విదూషకుడు
మోతు ఆరెత్తొభ్యమ్యుడు
ఒకయడవివాడు
ప్రేంచిరాజపుత్రి
రోసెలైను మేరియా కేతరైను ఫ్రేంచిరాజపుత్రిక చెలికత్తెలు

జాన్విన్సెట్టా పల్లెటూరిపడుచు అనికాన్లు రాజపుత్రికల పరిచారకులు కర
గము నావక్రితో— కథ •

రాజలాంగవిల్లి దూమనులు మూడేండ్లవఱకు స్త్రీలమొగములుచూ
డక బ్రహ్మచర్యముచేయుచు విద్యాభ్యాసముచేయుట కొట్టిడుకొనియం
చుకొప్పరి బైరనునిశిక్షవిధించుట ఫ్రేంచిరాజపుత్రి రోసెలైనుమే
రియా కేతరైను బోయెట్టు రాజలాంగవిల్లి దూమను బైరనులుకలసిపే
మ సంభాషణములాచరించుట. రాజనతనివయస్కులను ఫ్రేంచిరాజపు
త్రియూ పెచెలికత్తెలపై యమవలపుదెలుపు బాబులవాసుకొనుచు కున్న

కూర్చుకొని తిరిపోదరు. పెనండ్లెత్తివచ్చి తనతండ్రివద్దనుంచుకొంటు
 తగనుతనభర్త కెంటు సేవకునికేజంపబడినపిదప గనీలువలచియున్న
 యెడ్త్రాడునాఁడెండ్లాడఁగోరి యతనికివర్తమానమంపుట గ్లోస్టరాత్మహ
 త్యచేసికొనుటకు మారువేషముననున్న యెడ్త్రాడునముద్రము నొరియు
 కొండసిఖరమున కెక్కించుమని బతిమాలియతనిచేసమను నేలపైనడువఁబ
 డును వెట్టెత్తి పోవుచున్న లియర్మహారాజుగ్గలసింహాసింహులుట గ్లోస్టరుంజం
 పవచ్చిన యాస్వాలునియెడ్త్రాడు చంపివానికేబులోఁ దనభర్తంజంపిన
 నేలుకొమ్మని యెడ్త్రాడునకుగనీలువ్రాసె జాబాచదివికొనియబ్బరన
 డిగ్లోస్టరునియర్థభూమినుండి తొలంగించికాపాడుచుంట కాడ్డలియానైద్యు
 నిచే సాధనముచేయించికొంత స్వర్ణచిత్తుడైనతనతండ్రితోసంభాషించు
 ట తగనుగనీలుపైమరలుకొనరాదని యెడ్త్రాడునిబతిమాలుట ఎడ్త్రాడు
 మారువేషముననాస్వాలు జేబులోనియుర్తిరమునాల్పనుసకిచ్చి పోవుట లి
 యర్మహారాజు కాడ్డలియాతోఁగణరంగమునఁ బట్టవడియెడ్త్రాడుచేఁజెఱ
 నాలనుచఁబడుట తన్నువంచించినతనభార్యయగు గనీలుపైనాల్పను
 ముఁగిపడుచు నెడ్త్రాడుపైరాజవ్రోహమునుస్థాపించి యర్థమునకాహ్వ
 నముసేయుట ఎడ్త్రాడుకేవలమర్దా పించుచునేలఁగూల్చుట ఎడ్త్రాడు
 బృహద్రాడులతోఁ దనగుప్తచరిత్రమునొడవి తనతండ్రినాఁబలువిధముల
 గాపాడుటయు నొకయజగంటక్రిందటనతనికిఁ దాదయబల్బుడుటయుగెం
 నువ్రేచ్చున్న గూపమున లియర్మహారాజునకు సేవయొనర్చుచుంటయును
 జెల్పుటతగనుగనీలుద్వేషమునఁజచ్చునట్లు లాల్పనుడెడ్త్రాడుకేవలతో
 నుండినమాచారమువినుట ఎడ్త్రాడుతనకుట్రచేలి యర్కాడ్డలియాలు చె
 ఱసాలలోఁజంపబడకుడి రేనితనముకాపాడవలసినదని రాత్రినతోఁజె
 మ్ముట తనకొగిటుజచ్చినకాడ్డలియాకై దుఃఖించుచులియర్మహారాజును
 తొగ్గవనుసేవించుచు వచ్చినకెంటునోబ్బి మాట్లాడిదుఃఖవశమునఁజ
 ల్పనుడు కెంటెడ్త్రాడులరాజ్యమేలుకొమ్మని చెప్పటయును

(13) రెండవచార్త్రహారాజు దుఃఖాంతనాటకమునవచ్చు భూమికలు
 రెంకవచార్త్రహారాజు

వడిచంపబడుట మూడవరిచాక్షరహారాజు యుగములో రిచ్రమడు చేరి
 పంపబడుట రిచ్రమడు రాజై మూడవ రిచాక్షర బెండ్లాడ నెంచిన యెలిజేబ
 స్తం బెండ్లాడుటయును

(20) వృథాప్రణయోగ్యమము నందలి భూమికలు

నవశ్రీరాజగు ఫణిమండు
 శైరాను లొంగవిల్లి డూమను రాజసచివులు
 ప్రేమిచిరాజు కూతుగని పెట్టుకొను బోయెట్టు మర్కెడట్టు
 ఆరోమో పిచ్చి స్పేనియాడు
 నాథనీలు పురోహతుడు
 హోలోఫర్నీసు ఒడ్డు
 డల్లు రాజభటుడు
 కాన్తాడు విదూషకుడు
 మోతు ఆరేమోభృత్యుడు
 ఒకయడవివాడు
 ప్రేమిచిరాజపుత్రి
 రోసెలైను మేరియా కేతలైను ఫ్రెంచిరాజపుత్రిక చెలికత్తెలు

జాన్వినట్టా పల్లెటూరిపడుచు అనికాన్లు రాజపుత్రికల పరిచారకులు కర
 గము నానెక్కిలో— కథ *

రాజులొంగవిల్లి డూమనులు మూడిండ్లనటకు శ్రీలమొగములుచూ
 డక జిహ్వాచర్యముచేయుచు విద్యాభ్యాసముచేయుట కొట్టిడుకొనియం
 చుకొప్పని బైరనునిగిగిమినించుట ఫ్రెంచిరాజపుత్రి రోసెలైనుమే
 రియా కేతలైను బోయెట్టు రాజులొంగవిల్లి డూమను బైరనులుకలసిప్రే
 మ సంభాషణములాచరించుట. రాజునరనివేవయమ్మలను ఫ్రెంచిరాజపు
 త్రియూ సెచెలికత్తెలపై జేమవలపుదెలుపు జాబులనానుకొనుచు మున్న

ధావణపీఠమునాళ్ళ ఫ్రెంచిరాజపుత్రియు నాపెచెలికత్తెలుదమ ప్రియులు
 తమకువ్రాసిన జూబులగూర్చి ముచ్చటించుకొనుట రాజరాజవయస్కు
 లును ఫ్రెంచిరాజపుత్రియు నాపెచెలికత్తెలును మూలువేషములువేసికొ
 ని యొండొరుల మోసపుచ్చుకొనుచు నాటాడిపిదవయధార్థ నూచంబుల
 ననోన్య న్య ప్రేమలఁదెల్పుకొనుట ఫ్రెంచిరాజపుత్రితన తండ్రిమరణవా
 ర్త విని తన దేశమున కేగుచు నొకవత్సరముతరువాత రాజస్థాన్దాడదనని
 రాజునుండి సెలవుఁబుచ్చుకొనుట రాజవయస్కులును రాజపుత్రిచెలికత్తె
 లుంగూడనట్లే యొకసంవత్సరము తరువాతననోన్యము కలసికొనబాసయొ
 నచ్చుకొని యొండొరులనెడఁబాముటయును.

(21) మేకబ్బత్తును నాటకమందలివేషములు

స్కాన్లెండు రాజగుడంకను
 మల్కోము తోనల్వేరులుడక్కనుకొడుకులు
 మేకబ్బత్తు బేనోకలురాజసేనానాయకులు
 మేరిజల్లు బెన్నాకు రాన్సు బెట్టిరు ఆంగిల్సు కేన్నస్సులు స్కాన్లెండు
 లోనిఘనలు
 ఫియన్సు బేంకోకొడుకు
 సివామి ఆంగ్లేయసేనానాయకుడు
 చిన్నసివాడు సివామకొడుకు
 నేటను మేకబ్బత్తును గినిపెట్టు కొనయున్నయువ్యోగి
 బోయి మేకబ్బత్తుకొడుకు
 ఒకయాంగ్లేయవైద్యుడు
 ఒకస్కాచివైద్యుడు
 ఒకసెనికుడు
 ఒకద్వారపాలకుడు
 ఒకవృద్ధుడు
 మేకబ్బత్తువొరసాని

మానవజన్మదొరసాని

మేకబ్రతుదొరసానింగనిపెట్టుకొన్నతగుమనుష్యులు

సాకేటియు మఱియుగ్గురు చిల్లంగిపెట్టుప్రీలు వ్రధులు ఘనులు అనికాల్లు
సైనికులు హంతకులు సేవకులు దూతలు బేరికోదయ్యమున క్కినపీడలు
రంగము కొంత ఇంగ్లాండు కొంత స్కాట్లాండు — కథ •

డంకను నార్యేయధములోఁ దనకుజయము కలిగించిన మేకబ్రతుకు
గొప్పబీరుదిచ్చి యతనియింట వింహారగింపనెంచుట మేకబ్రతు మంత్రీక
తైలచేదారాజుకాబోవుటజిగి తనభార్యతోఁదనయింటికి విందుకురా
బోవుడంకనునింజంపి తారాజగుటకాలోచించుట మేకబ్రతునతనిభార్యయు
డంకనుతో నొన్నవారికి సురపట్టి నిద్రవట్టిందిద్వారపాలకునకు సేవకులకుఁ
గూడ మత్తెక్కించి నిదురించుచున్న డంకనునిజంపిమానెత్తుటయతనిభ
టుల సైకిమిత్త తామెద్దియునెఱుంగనట్లు తమగదిలోనుంట మేకబ్రతు తా
న్నాకులు డంకనుచంపఁబడుటకుఁ జింతించుట మేకబ్రతునతనిభార్యయు
దమకెద్దియుఁ దెలియనట్లునటించుట మల్కోమడోనశ్శేఖరు తమకుఁ
గూడ చేటుమూడునేమోయని ఇంగ్లాండునకొకడు నై లేకొండునకొకడు
వాటిపోగా వారలపైరానిందమోపి మేకబ్రతురాజగుట మంత్రీకతైలచ
న బాంకోమఱియు నతనిసంతతియు రాజవదవినందు ననుమాటవిని మే
కబ్రతు బేరికోష్టియన్ను స్దనయింటికిమిమ్మకైగిమ్మని నడుదారిలో రాత్రి
నేల వారిగుపురద్దంపుటకై హంతకులశేర్పకుట హంతకులుబేరికోనం
జంపుట స్లియెన్నుతప్పించుకొని పారిపోవుట మేకబ్రతు బేరికోదయ్యము
భోజనశాలయందుఁ దనకగవడఁగాననుదర్శ ప్రిలాపములాడుట మఱి
యు నచటనుంచు నరు వెఱగందపోవుట మేకబ్రతుతనకుజడిసిఇంగ్లాండు
నకుఁబ్రాటిపోయిన మేకబ్రతుకుటుంబము నాబాలవృద్ధులం జంపించుట
మూల్కోల్లు మేకబ్రతు లింగ్లీషురాజుచ్చిన సేవతో మేకబ్రతు కైయుద్ధము
నకువచ్చుట స్కాచ్చిప్రజలనేకులు వారితోఁగలియుట మేకబ్రతుభార్యతో
గముచేడచ్చుట మేకబ్రతు మేకబ్రతుచేయుష్ధముఁ జంపబడుట మూల్కో
ల్లు స్కాట్లాండునకు రాజగుటయును

(22) దెబ్బకు దెబ్బయను నాటక మువచ్చు వేసగులు

విన్నంటియోరాజు

అంజీలో రాజువరోక్షమున గాజప్రతినిధి

ఏస్కాలను అంజీలోసహకారి

క్లాడియో ఒకయావనుడు

యూసియో మతముపిచ్చికలవాడు

ఇంద్రుతగుమనుష్యులు

ప్రొవోస్టు తోమను పీటర్లు సన్యాసులు

నన్యాయాధికారి

వరియను

ఎవో రాజభటుడు

ఫ్రాన్సు అవివేకి

హంప్రీ ఒకడోనుదొరసానిబానిస

అభోర్సను హంతకుడు

బొర్నార్డీను బండె

ఇస్పెల్లా క్లాబయోకుపోవరి

మెరియానా క్లాడియోకుబ్రహ్మసముకాబడిన స్త్రీ

జూనియలు క్లాడియోవలపుకత్తె

ఫ్రాన్సిస్కా యోగిని

ఒకడోనీ తార్పుగుల్ల

ప్రభువులు అధికార్లు పౌరులు సేనకుడు భృత్యులు పరిచారికులు గంగ
మను వియన్నా యెద్ద రాజప్రచ్ఛన్న వేడుమునందనప్రజలవర్తన మనయొం
గోరి యాంజీలోనుండనకుబ్రతినిధిగాజేసిపోవుట క్లాడియోజూలియట్టను
కన్యకకుగర్భముచేసినందుకు చెఱసాలకుగొంపోబడుట క్లాడియోయూ
సియోతో, ద. సోదరినాజప్రతినిధింగలిసికొని తన్నురక్షించునట్లు చెప్పు
మనుట ఇస్పెల్లాఫ్రాన్సిస్కా యెద్దయోగిని యాటకు బరిచర్య సేయుమ

లూసియోవల్లదనసోదరినివర్తమానమును విరియాలని కక్షింపఁబూనుట
 అంజీలోక్లాడియోకు మఱునాడు శిరశ్చేదము చేయుటకాజ్ఞాపించుట
 అంజీలోయిస్సెల్లాను మోహించియాపెతనకోర్కెతీర్చినయెడ నాపెసోద
 రునిరక్షించెదనని యాపెతోననుట రాజసన్యాసివేషముతోఁ దనమాన
 ముచెఱుచుకొనియెనఁ దన్నుదక్షించుమని ప్రార్థించునహోవరునిరక్షిం
 చుటకై యమర్యాదపొందనొల్లనియిస్సెల్లాతో బెండ్లికెమాట్లాడిమో
 సమునమేరియానువిడనాడిన యాంజీలోనుకొడంబడిచూతనికోర్కెకొంటి
 గనదు రేయిలేదీ ర్పదనని నమ్మించుమనియుఁబ్రమాదమురానిక తానుఁ
 గాపాడెదననియుఁజెప్పుట రాజుమేరియానాతోనిస్సెల్లానునవకూర్చి యి
 స్సెల్లాకుమాఱుగామేరియానా అంజీలోతోనడురేయి చీకటిలోనాతఁడే
 ర్పచినపూదోటలోఁమాసమున సంభోగించుటకొప్పించుట చెఱశాలలో
 నాటిరాతినినాల్గుగంటలకుఁదప్పక క్లాడియోనిన్నునునరికించవలయునని
 ప్రోవోస్తునకాంజీలో యంపినయాజ్ఞను రాజెవినిప్రోవోస్తుతో నదిక్షణకుఁ
 దనకుఁగలపరిచయమునఁబట్టి క్లాడియోతలకుమాఱుగానదివరకే ద్వరము
 చేఁజెఱసాలనస్మృతుండగు నొకనితలనఱికిఁగూంజీలోనికిఁజూపించుమనిరా
 జు తనకిచ్చినయూజ్జమాపించి రాజురెండుదినములలోనచటికివచ్చు నీనం
 గతియంతవఱకుమఱుగునర్చుమనియుఁ దాన్లెల్లవిధములనతనిఁగాచెదనని
 యొప్పించితనసోదరుఁకు తమిరాజువల్లికవచ్చేసేమోయని కనుఁగొనవ
 చ్చినయిస్సెల్లాతోక్లాడియో తలనఱుకఁబడి యాంజీలోనొద్దకంఁపఁబడెన
 నియు మఱివిలపించినసార్థకములేదనియు రాజుమఱునాడురానున్నాడని
 యు నీవపుడుతానిడినయుత్తరమును బీటరునకుఁజూపుమనియుఁజెప్పివంపు
 ట లూసియోప్రచ్ఛన్నవేషముననున్న రాజుతో రాజవివేకియనియుఁ దా
 మోసకాండరియుఁదెల్పుట అంజీలోమఱునాడుతన్నూరివెలుపలఁ గలసి
 కొమ్మనురాజుజ్ఞానఁ జదివికొనిక్లాడియోనబ్రతుకనిచ్చినచో నతండాపె
 సోదరింజెఱచినతమకుఁ దనపైఁబగఁబట్టు సేమోయనికంకించి యతనింజం
 పించినందుకుఁకొచ్చుకొనుట రాజుతనయథార్థదూషముతోఁ బీటరునింగతి
 సిఁహినియతునిఁ గొన్నియుత్తరములిచ్చియవికలనీవపుడు తనకిమ్మచెప్పి
 తెలిపివచ్చు కోలేనదు కానను మోయిస్తులదనయెద్దకురప్పించుమని

యుగమునట రాజనభివేసి మాంబలోనికిమరియాను క్లాదీయోకుకలి
యట్టును దికి స్వల్పానుభాగ్యలంగా జేయుటయును

(23) వెన్నినువర్తకుడను నాటకమునందలి భూమికలు

వెన్నిస్వభావు

మొరాంబోయాగగానురాజులు పోర్చిమాను పలచినవాడు

అంటానియో వెన్నిస్వర్తకుడు బెసానియోయతని చెలికాడు పోర్చియా
పలచినవాడు

గ్రాటియానో సలానియో పలారిసో సలేరియా అంటియానో బెసేనియో
లకుమికుల్లు

అంటియో దస్మీకానవలచినవాడు

మెలాకు పకయూధుడు

టూబలు మెలాకుని హితుడు

పోర్చి మొనట మెలాకునకు నేవకుడైపిడప బెసానియోకు నేవకుడై
సవిమాపకుడు

మనలిగోబో లాన్సిల్టినకుడంద్రే

బల్లజకు స్త్రీఫానో పోర్చియాకు నేవకులు

పోర్చియా యొక్కభాగ్యవంతునికూతడు నెస్సా యాపెచెలికడ

దస్మీకా మెలాకు కూతడు

వెన్నిస్వాగ్యవంతులు స్వామంసెకారి యువ్యోగులు కారాగృహాధికారి
పోర్చియానేపకులు ముటియు దక్కుబరిచారకులు రంగముకొంత వెన్నిను
లోమటికొంత వెన్నినులోను— కథ .

మెలాకుగకాంటియో తనమిక్రిడగు బెసానియోదూరదేవమునను
న్న పోర్చియానుజూచివచ్చునిమిత్తము కోరినచోదనయొడలిమాంక ము
అనేరిచ్చుటకొడంబడి కవారిసిమూడువేలవకవలపపూరికొనుట వెస్సీ

పాలో రెంజోమనలచి యతనితోఁ దనతఁడికిఁ భవమునఁ గొంతహరించి
 పారిపోవుట పైలాకుతఁకొమ్మారై పోకకువగుచుట మఱియునంటాని
 యో యోడలుసప్టుమైనందుకునంతసించుట బెసానియోపోన్ని గూఁడఁ జేరి
 ట్టి యో పెవలన నెవ్వరికై న నీబోననిమాటయిచ్చి యొక యుంగ్రముంబు
 చ్చుకొని యాంటనీయో తన్నుఁజ్ఞ కణమురమ్మని వ్రాసినజాబు చదువు
 కొనియతనికిఁ దటస్థించినయాపద పోన్నియాకుఁ బెప్పిస్వదేశమునకు నొ
 స్సానువొంచిన గాగ్రింటియానోతో నరుగుట పోన్నియానొస్సాలు మగవేస
 ములతో వెన్ని సుపురమున కేగి న్యాయస్థానమున మాంఁముకోయ నె
 త్తులుఁరాగూడదనియు నొకమనుష్యతేవమం దుర్మాద్యముగాఁదీయనె
 చినవానియాస్తిలో వగమురాజునకుందక్కునగిమామనుష్యునకు నాగివల
 ఁయునని పద్ధతిచూపించి యాంటియోనుఁగాసాడి రాజుచేమెచ్చందిబెసా
 నియోకుఁదానిచ్చిన యుంగ్రముస్వహుమనిగాఁబొంది యింటికివచ్చిపొ
 టునే వచ్చిన బెసానియోతో ముచ్చటలాడుచుచుట బెసానియోతోప
 చ్చిన మాంటియానోతో నతనియోడలు నేమమఁగా లేవుచేరిన నని నంతో
 మనాత చెప్పట నొస్సాకూడతన నాధునిఁగలసికొని గుఱించుట పోన్ని
 జో భస్మీకాలు పోన్నియోచేసిన యేర్పాటుచే పైలాకునిధూర్తికి యద
 మానులగుటయును.

(24) విండ్స్ శ్లోకకకతెలను నాటకమనందలివేసములు

పాల్నాపు

పెళ్ళను ఒక పడుచునాడు

పాలో పల్లెటూరిన్యా మానికాత

విండ్లకు పాలోకుదానుది

పాల్నా పేజీలు విండ్లకులోలిగురుమనస్సులు

వలియంపేజీ పేజీకొడుకులు

ఈవస్తు వెల్లుపురోహితుడు

శేయసు ఫ్రెంచివైద్యుడు

శాస్త్రాని

భాగ్యము నులు కిములు పాల్పాపునవెంటనుకురాడు

నోదిన పాల్పాపునివకుడు

సింహిల సెండుకునిభృత్యుడు

రగ్య కేయకునివకుడు

పార్థదొరనాని

పేజీదొరనాని ఆ పెకొమా రెయగుపని

క్లిక్ దొరనాని కేయనునకు సేవకురాలు

పేజీపార్థుల సేవకులు రంగము విద్యకు మఱియుచానిచుట్టుపట్ల — క త

పార్థదొరనానిని పాల్పాపువలచి నంజేకమంపుట పార్థదొరతవభాగ్య
ననుమారించి బూకనువేసుపెట్టకొని పాల్పాపుతో బరిచయముచేసి త
నభాగ్యస్థితిగనిపెట్టుచుంట పార్థదొరనానియు క్లిక్ దొరనానియు పాల్పా
పుజ్ఞాశ్శమునకుడగు శాస్తి (జేయగుట)వన్నట క్లిక్ దొరనానిపాల్పా
పుచెంత కేగి పార్థదొరనానియు పేజీదొరనానియు సతనియు రములు
మూచ్చుకొని యతఃవలచియున్నారనియుం దఱుచునాయిద్దరియొద్దకు నత
నిసేవకులంపుచుండుతునియు సహస్యముగా జెప్పట బూకనువేసుపెట్టు
కొని తనయొద్దకువచ్చిన పార్థమాటలనమ్మి పాల్పాపుతన్న పార్థదొర
నాని పదివకునొకండుగంటల మధ్యకమ్మన్నదనిచెప్పగా పార్థదొరతవ
భాగ్యపై మఱింతయనుమానవడి యానంగతికనిపెట్టుటకు ద్వరపడుట
పాల్పాపు పార్థదొరనానితో మాట్లాడుచుండగా నాపెతనపై ననుమాన
వడి తననంగతితోధరిచుటకై కొందఱితగుమనుష్యులతో వచ్చుచున్నా
డని పేజీదొరనానిచెప్పగా వినిదిగులుపడుచున్న పాల్పాపునొకగండులోని
తీసిచివానిపై మెలగుద్దలుకప్పి యేటిలో నాగంపవడపై చిరండుని తనన
దగులకాజ్ఞాపించుట పార్థదొరవయింటనెవడ లేకుంటఁబడినప్పుడది భాగ్య
క్షమకావణమువేడుకొనుట పేజీదొరనానియు పార్థదొరనానియు పాల్పాపు
నకు క్షమామాహ్వానికొని యింతక సారి యెనిదిగంటలకు రమ్మనిక్లిక్
దొరనానిచే వర మానమంపుట పాల్పాపుపార్థదొరనాని కుమార్తె పట్ట

నేని బ్రూకుతో జెప్పి యా పెతోమాట్లాడుచు ఫోల్టోరస్మ్యమన్నాడని పేడదొరసానిచెప్పగా జడసియాస్త్రిలుతనకుముసలి కూడవ వేసము నేయగా నిలువెడలిపోవుచు ఫోల్టోరచేదావులుతనియు బయల్పడకని ప్పించుకొనుట ఒకవిధమైనయాటలో పాల్గొనందనిచేబట్టినదీనవ్వబడుట ఘంటనూతనముఫోయముచే నేనీ బెండ్లాడుటయును.

(25) సడివేసవిరేయి కలయనునాటకమందలి వేసములు

ఏదెచుప్రోవగుశీరసు

ఈగను హెర్మియాతండ్రి

లైజాండరు డెమిట్రియసులు హోమ్మూరువలచినవాడు

స్ట్రాట్టోలు ధీనసునివేడుకలకధిపతి

క్వెన్సు వడ్రంగి

స్మ్యు కొయ్యపనిచేయువాడు

బొట్టముక్త సాలెవాడు

హూటీ కొల్మిత్తలుబాగుచేయువాడు

స్నాటు కంచరి

స్టార్వెలింగు కుట్టపనివాడు

సాహ్వోలీటా ధీనసున్వరించుకన్య

హోమ్మూ లైజాండరున్వరించుకన్య ఈగనుపుత్ర

హోలీనా డెమెట్రియసునివలపుకత్తె

ఒరీరను గంధర్వరాజు

టీటేనియా గంధర్వరాజు

పక్కు

పీను కాల్యేయ మోతుమన్వర్లు గంధర్వస్త్రీలు గంధధర్వరాజరాజుల సేవకులగు గంధర్వులు ధీనసుసాహ్వోలీటాలభ్యత్తులు రంగమంత్రశేస్సు మఱియూచెంగటియడవియు— కథ

యెట్లొకరినొకరికి జేమిటియును బెండ్లాడుమనగా నాపెయొప్పక
 లైజాండరు బెండ్లాడగోరినపుడందున కంగీకరింపకాతండిరాజు జెప్ప
 గా రాజు తండియిస్తాను సారమునకును కన్యకకు మరణముగాని సన్యాసి
 నుగాని శిక్షయివనుమవగా నాపెజేమిటియునిమోహించిన తనన్న
 హింసించునని పోలినాతోడనవర్తమానము చెప్పి లైజాండరుతోఁగూడ
 నొకప్పుడు గురుగడి పారిపోయెను ముట కిచ్చు న్నచ్చు బొట్టము క్రిష్ణాటి స్నా
 టు ప్పూర్వేలింగులు రాజునెరుటకొకనాటక మాడఁదలంచుట హెచ్చిగా
 కైయకపకే గను జేమిటియనునలవనుమండ హెలీనా వెంబడించి యొక
 యడవిలో నడువచ్చుచుకొనిపోయిన జేమిటియనుని నెదకుచు హెచ్చి
 గను వెంటనిడుమిండు లైజాండరుని గొందుట లైజాండరు గంధర్వులు తన
 కనుగొనుగానిన ఇచ్చునమహిమచే నిష్కర మేల్కాంచితిల్లదనకుఁగన్బ
 డు హెలీనాయుండురాహవడి గుంపెన్వెంబడించుట హెచ్చిగాతన్నె
 బాసినలైజాండరుని వెనకుకొంచుదలసిల్లుట లైజాండరున్న యడవిలోఁగం
 ధర్వర్షాదికకనులగాయఁబడిన పుష్పగనమహిమచే నిష్కర లేచి యెరుట
 నాటకమును వల్లించుదున్నబొట్టముక్రిష్ణాది తనవనముననుంచుకొనుట
 జేమిటియను హెచ్చిగాగుంబాచి బలిమాలి గూపచేదిగర్భంబుబడి ని
 దురించుపుష్పగనమహిమచే మేల్కానినెనయెరుటనున్న హెలీనానుమో
 హించుట జేమిటియను లైజాండరు హెలీనాకై కలర్చుకన్వేషమునుట
 హెచ్చిగా హెలీనాలుకలహించుట జేమిటియను లైజాండరు వ్వండ్వయు
 ధముకై పూనుట హెచ్చిగా హెలీనాలన్యోన్య క్వేషముతో నొంపరునడ
 యుట గంధర్వమాయచేనానల్వరు నిడుంచుచువేటకువచ్చిన సీసనుచే
 ముక్కల్పబడి గంధర్వమాయఁబొంగితిల్లింకి ప్రేమలంబొంది పెండ్లి
 చేసికొని సుఖముంటయును

(26) ఉత్తరగడబడయను నాటకమందలి వేసములు

పెద్దో ఆరగప్పభువు

జాను వానిసోదరుడు బారణడు

క్లాడియో ప్లారిన్సుపడుచువాడు
 బెనిడిక్టు పాడువాపడుచువాడు
 లియోనెటో మెస్సీనాపాల్గుడు ఆంటోనియోవానిసోకగుడు
 బల్లగరు పెడో సేవకుడు
 బొరాచియో కనోడులిర్వుకజానువెంబడివారు
 డాగ్బెర్రీ న్జుసులిర్దురసికాగు
 ఛార్విసు సన్యాసి
 ఒకయసికారి
 ఒక సేవకుడు
 హీరో లియోనెటోకూతురు
 బీట్రిస్ లియోనెటోమేనగోడలు
 మాక్లేరటు ఉప్పులాల్దిరు హీరోచెలికత్తెలు మాతలు కావలివాడు
 భృత్యులును రంగము మెస్సీనా — ౧౪

యుద్ధవంశవిజయవంశిని క్లాడియో బెనిడిక్టులు లియోనెటోగారు
 సన్ను హీరోబీట్రిస్సీతో మాట్లాడుట క్లాడియో హీరోనుమాహించుట
 బెనిడిక్టు బీట్రిస్సీలు విరసములాడుకొనుట లియోనెటోయంటిగంధాచార
 చి యీనాటకమున బేర్కొన్న స్త్రీపురుషులొకరివేనమొకరూని యీ
 పాటలన్నింటిని సంగ్రహించుకొనుట హీరోన క్లాడియోకలెండ్రినీయ
 టకు పెడోలియోనెటోలు నిశ్చయించుట బెనిడిక్టు బీట్రిస్సీలన్యాయ
 సూత్రమోహమునబడియుట బానుబొరాచియోకనోడులచే గుట్క
 న్నించి గుడిగోహీరోనుబెండ్లాడసిద్ధపడిన క్లాడియోతో హీరోగతరాత్రి
 యింటిగంటనండున నొకపడుచువాడు బీట్రిస్సీగోగుండి మాట్లాడుచు
 తననియు నాపెగులటచునియుం బట్టియొప్పించి నల్లగొలోనతనిచేడిన
 గుండూలునాడించుట హీరోక్లాడియోతన్ను చిరక్కురించుటకు పైదె
 ట్టుమాట్టియుట అంతజగిసపిదపలిగూనెటోసన్యాసి బీట్రిస్సీబెనిడిక్టులు
 హీరోమృతిచెందినట్లుప్రచురింపనిశ్చయించుట బీట్రిస్సీబెనిడిక్టు మృత
 యోనుజంపుటకుఁబురికొల్పుట క్లాడియోహీరోయపరాధపడితి యనె

యుద్ధోదకే యుద్ధేల్లోనునిష్ఠురములాడుచు నతనిచ్చివచ్చి రాజభటుల
 తోఁగూడ రాజసభకుఁబోయియుద్ధేల్లో యుద్ధసర్వము నాగి
 జతోఁజెప్పుట రాజుడిస్టేమోనాయంగీకారముంచెలిసికొని యుద్ధేల్లోకామ
 సప్సగించియూతనిన్నెప్పిసుయుద్ధమునకంపుట అయూగోరోడరిగోలుకేషి
 మోనుఁ బ్రాగించిపైప్రసవప్రజకత్తిపై ద్వేషముపుట్టించుట కేషియో
 నుటథేల్లో యుద్ధోగమునుండి తప్పించుట అయూగోడిస్టేమోనాను కేషి
 మోవేడుకొని తిరిగియుద్ధోగమును సంపాదించుకొను నుపాయమువచ్చి
 యూతనికేదనభార్యను నాయవడఁబ్రేరేపించుట డిస్టేమోనాతనభార్యతో
 కేషియోపైసల్కనానుమని పలువిధములఁబ్రాగించుట అయూగోయో
 థేల్లోకుడిస్టేమూనాకేషియో లయ్యోస్యమోహముల నున్నటనుమానము
 పుట్టించుట డిస్టేమోనాకొథేల్లోపెండ్లినాడిచ్చిన చిలురుచూలుందనభా
 ర్యచే సయూగోతెప్పించుకొని కేషియో మంటబాటసిడిచి డిస్టేమోనాకే
 షియోనువలచి యతనికారుమాలిచ్చినదని చెప్పుట థేల్లోడిస్టేమోనా
 నాయమాలిగి యూపెయదెల్లోపోయెనని చెప్పుటకు మఱింతయూపెట్టిన
 నుమానించుచు సయూగోదౌర్జన్యముచే నిశ్చయముగా డిస్టేమోనాకేషి
 యోకు దుస్సంబంధమున్నదని నిర్ణయించుకొని వారలంబలయుంపని
 శ్చయించుట ఒథేల్లోరాజుకొద్దనుండి పైప్రసవందలితనయధికారము కే
 షియోకొనగితిన్ను వెన్నిసునకు రమ్మనున్నాలోడోవికోనుండి పుచ్చుకొ
 నిచమపుకొనుచు చెంతనున్నతనభార్యపై మండిపడి యూపెకుఁ జెంప
 కాయకొట్టుట అయూగోడిస్టేమోనాతో సంభోగింపఁజేసెదనని రోడరిగో
 నుభ్రమపెట్టి యూతనినుండిడిస్టేమోనాకొఱకని సామ్ములుపుచ్చుకొనుచు
 దుదకాతనినిఁగేషియోనుఁ జేకటిరాత్రియందు నలుకుటకుఁబురికొల్ప
 గాఁ గేషియోరోడరిగోలయ్యోస్య శత్రుక్షతులు కాఁగాఁదాకేషియోకా
 లునఱికివైచి రోడరిగోనుఁడంపి యెవరోదుర్మార్గులని చేసినాకనినల్వ
 రిలోఁబాటుట ఒథేల్లోనగమునిదురనున్న తనభార్యనేకేషియోతో వ్యతి
 చరించితివాయనిష్ఠురములాడియూపెయెంతబలిమూలి తననేరములేమిలే
 ల్చినను వినకతుదకాపెడుద పిసికిచంపుట ఎమిల్లామాహాత్యం గాంచిడి
 డిస్టేమోనా నిష్కల్మషయనియు సయూగోయన్యాయముగా నాపెయందఁ

బొమ్మపర్వ ననియు స్పష్టముగావంతటిలో వెల్లడించుట అచూగోనన
భార్యను సహింపక పొడిచిచంపివరుగిడుట ఒకెట్లో తానన్యాయముగఁ జే
నభార్యంబంపుటకువగచి పొడిచికొనిచచ్చిపోవుట లోకోపదేశముగా
నునకుఁ జిత్రవిధవిధించి కేషియోను సైప్రసునకనికారిఁ గావించుటయును

(28) పెరిక్లిసు నాటకమండలివేసములు

ఆంటియోకసు ఆంటియోకసురాజు

పెరిక్లిసు శైరుయువరాజు

హెలికానసు నిస్కానీల్ శైరుయొక్క య్యభిమానులు

పైమోనుదీసు పెంటాపోలిసురాజు

క్లియోను టార్పసుపాలకుడు

లెసిషేకసు మిటీలనీపాలకుడు

దీనినును శిశీరసుప్రభువు

నెలియస్ ఆంటియోసునందలి యొకప్రభువు ఇతనినెవకుడు పరీమను

లియోనెను డయోనిజానేవకుడు

సేనాధిపతి

ఒకబడవా వానిసేవకుడు

ఆంటియోకసు కూతురు

డయోనిజా క్లినుభార్య

తేసా సైమోనుదీసుకూతురు

మేనా పెరిక్లిసుతైసాలకూతురు

లెకోరిడా మేనాదాది

ఒకకుంటనకలై

ఒకపాతివ్రత్యదేవత

పల్లవి నాటకము

ప్రభువులు దొరసానులు కూతులు భవలు నావికులు సాకాతస్కరు

లు దెన్నలుమాతలు రంగము నానాదేశములను — కథ

తనకొమార్తెతో నూతనముగా సంభోదించు నాంటియోకను దానిను
 విడిచివచ్చువారలకొక విడికతపాడిచియందు కుత్తరమిజాలని వానినెల్ల
 జంపించుచుంటు పెక్కి సావిడిక భకునమాధానము సూచించి తన్నంటియో
 కను చంపించునేమోయని జడిసిపారిన పుట అంటియోకను పెక్కి నుం
 జంప భాల్లిరూపులంపుట పెక్కి సాంటియోకను తనరాజభానిపై దండ్రి
 తిప్పిజాపడన మొనరించి తన్నుంపుననిశ్చయించి తారక్కునకు బారిపోవు
 ట తాలియానాకెనులో పెక్కి నువేకుంటఁజూచి తిత్తననేతమున కేనుట
 కి యోనుడియోనిజాలు తమదేశమునఁ బెట్టి కరువునకై తిండిలేకవని ను
 నుండఁగా పెక్కి నువారలకు నమ్మబ్బిగాఁదనయోడలోని భోజనసామగ్రి
 యిచ్చుట పెక్కి ను పెంటోపోలినునకు గాలివానితానునఁదనయోడిను
 చెడఁగా నమదగ్గియుఁగట్టకొని వచ్చియచటిరాజగు పైమోనుడినుని
 యనుగ్గిసామదదుయట తగునందలేఖనలు పెక్కి నునఁదకుటకై న
 మదగ్గియూరమునెయట పెక్కి నుతై సాను నాపెతండియిట్టెను నానము
 నఁలెండ్లదుట పెక్కి నుతై నాతో వాటియనాపెతుండఁదాగెన్న కొ
 మాత్తెతోతైరుక కాంటియోకను కూతతోఁదచ్చుటపని యోడ్లకన
 చ్చుచుఁదుపానునఁయోడచెళ్లగానాలులిట్టలనుండి విడఁబడుట పెక్కి ను
 మృతిచెందిఁదని శివభార్యకొక పట్టెనంది యందుకైనా పెళ్లితివ్రాసి న
 మువ్విమునవిడువఁగా దానినికెరిమనుపట్టకొని యందనడవురాలైన నె
 సానుగాపాడుట పెక్కి నుమోనానైకొనిదలను క్లినుచెంతనుంచుట మో
 నాశెల్విలేటలకు నయోనిజాయోర్వక తైకొకదామృతికి వగరునానెజు
 వుటకై తియ్యాలెనునకమ్మగించుట నొకాతెన్నకులు తియ్యాలెనునిబాట
 ఁదటిమి మోనానానెమనెశమున నుచుకొని మిటిలేనియనుభవమున నా
 పెరొకబడివాకమ్ముట మోనానేశ్యాన్యకొన్నక చటిపాలకుని సంకడు
 గుమాన నాటపాటచే గొరిగముగాఁదించుట పెక్కి నచటికివచ్చి తనయో
 డలోనికచటి పాలకుఁఁచేదనతోమాట్లాడుటకు కప్పింపఁబడిన మోనాన
 మావారమునైలికొని యాపెనుబొల్పిసంతపించుట పెక్కి నుతనకుఁబా

ని వ్రోత్యదేవతా కలలోఁ బెప్పనట్టి పేసెస్సు. నందున్న యా పేగుడి కేగి యచ
టదనభార్యనాంచి యాపెచరిత్రమున్వీని తనకూతుఁ లెసిమేక సుపకుఁ
బెండ్లిచేసి తనరాజ్యమున భార్యతోనుఖముండుటయును.

(29) రోమియో జాలియట్టులను నాటకమందలివేసములు

పెక్కలను పెరోనారాజు పేరిసు రాజబంధువుడు
మాంటేంగు కేపులెట్టులనోవ్యవ్యవేషమును నిర్వహింపనులు
కేపులెట్టు పినతండ్రి
రోమియో మాంటేంగుకొడుకు
మక్కాపియో రోమియోమిత్రుడగు రాజబంధువు
బన్వేలియో రోమియోమిత్రుడగు మాంటేంగుభాతృవృంద
పైబట్టు కేపులెట్టు దొరసానిమేనల్లుడు
లారెనెస్సు జానులుసన్యాసులు
బల్లనరు రోమియోసేవకుడు
పీటరు సెచ్చనగిరికరీలు కేపులెట్టుసేవకులు
అబ్రహము మాంటేంగుసేవకుడు
వైద్యుడు
మువ్వగుగాయకులు
ఇర్వురు భృత్యులు ఒకయధికారియు
మాంటేంగుదొరసాని
కేపులెట్టు దొరసాని
జాలియట్టు కేపులెట్టుకూతురు

జాలియట్టుడాది పెరోనాపాదలు మాంటేంగు కేపులెట్టుల క్షాతులువే
వధారులు భటులు దొవారికులు భృత్యులు పల్లవి రంగము నామంటు
వారు— కథ .

మాంటేంగు కేపులెట్టుల జనులుకలహమాడుచుండఁగా రాజవారల
నాగొందుట రోమియో కేపులెట్టుల జనులయిడువకుఁడోయి పోవున్న

వేషముతో నుండి జూలియట్టుతో మాట్లాడుట జూలియట్టు రోమియోను నె
 లది యతఁడుతనతండ్రి విరోధియాటకుఁజొంతించుట రోమియోజూలియ
 ట్టున న్న మేడ చెంతకుఁగోడదాటి దిగిచెట్టచాలునఁబొందియంద నాపామ
 డకిటికియొద్దఁ గూర్చుండి రోమియోనుఁబోయిని తలపిల్లుచుండఁగఁడు
 తిన్ను బైలుపచ్చుకొన నాపెయతనితో మాట్లాడి మఱునాఁడుతోమ్మిదని
 టలకు వర్తమానమంపెదనని చెప్పిపోవుట రోమియోగూడి యొద్దనున్నప
 న్యాసియొద్దకుఁబోయి జూలియట్టుందనకుఁ బెండ్లిసేయుమనిచెప్పి యదిన
 టకుఁదావలచిన రోసెలినుపై ఎలపుఁదాఁదొలఁగినందున కనిచేఁజిని
 ట్టుతినుట జూలియట్టు తనదాదిరోమియోచెంత కంపియుతనవర్తమా
 న మెఱిగిరహస్యముగా గుడిఁగోలాతగుచెంత నతనిఁబొత్తి హాసము
 చేసికొనుట తనహితఁడగు మాఁహ్మసయోవంపి నానకుబడిసి నెలా
 యుఁదఁడౌట రాజురోమియోకు విదేశవాసమువిధించుట రోమియోతో
 జూలియట్టు తెలువాఱువఱకు నల్లాపనుఖమనుభవించి సెలవుతీసికొనిపోవు
 ట జూలియట్టు తలిదండ్రులొకరు వేరిస్సుతోఁడుదినముల గడుపు
 లోఁ బెడ్లిచేయనిశ్చయించుట జూలియట్టులారెన్నుకొద్దకేగియటనున్నవే
 రిసుస్యతోఁచితముగిమాట్లాడిపంపి రహస్యముగా లారెన్నుకొద్దవ్యవహి
 యతఁడుతనకొనఁగినయొక విధమగు సమ్మాహనాపథమునుఁ దీసికొనిపో
 వుట జూలియట్టుబంధవులచేఁ బూడ్చిబడుట తనవేవకుఁడువచ్చి జూలి
 యట్టు మృతించెందినమాధినుంచఁబడినదని వినిరోమియోయొక వైద్యున
 కు ననవెనఁగివిషమకొనిజూలియట్టున్న సమాధికడకేగుట లారెన్నురో
 మియోయొద్దకు వర్తమానమంపుటకు మనుష్యుఁడు దొరకకుంటకుఁజొం
 చుమహాయ మగయుచుంట రోమియోజూలియట్టు సమాధిచెంతపూలు
 చల్లుచున్న వేరిస్సుజంపి జూలియట్టున్నపెట్టెండెటచి యాపెన్మద్దగొ
 ని యాపెమ్మతచెందుటగోర్వక విసముగోలిచచ్చుట జూలియట్టుమత్తవి
 తిగిఁకపిదపలేచి తనకయివినముగోలి మృతించెందినతననాధునిఁజూచి
 యనిచేతిలోనున్న కైజుపుచ్చుకొనిచచ్చుట రాజుజరిగిన సమాచార
 మంతయును లారెన్నువలఁపి మాంటెగు కేపులెట్టులతో విచారించుట
 యును

(90) పెంకెనక్రచ్చిక చేయుటయను నాటక మునవచ్చు వేసకులు

ఒక బ్రభువు స్త్రై (కంచరి) పూటకూర్లమ్మ సేవకుడు నాటకులు
 వేటకాండు భృత్యులు
 బేట్లసా పాడునాలోనిశ్రీమారుడు
 కిన్నెంటియో బైబాలోనిముసలివాడు
 లూసెంటియో యతనికొడుగు
 పెట్రాక్సియో కేతనానువడించు వెరోనాకునుడు
 శ్రీమయో హార్బెర్నియోలుబ రూన్కాను పలచనాదు
 లూగ్రియో బయండ్లెల్లు లూసెంటియో సేవకులు
 లూగ్రియో కర్డిస్సులు పెట్రాక్సియో సేవకులు
 ఒక పండితమృత్యుడు
 కేతరీనా బరూ కా విరంతువులు బేట్లసాకూతులు
 శుట్టప పాడుకుస్తులమ్మకొనువాడు బేట్లసా పెట్రాక్సియో సేవకులు

కంగముపాడువా పెట్రాక్సియోయిల్లు బ్రభువుతాగిపడియున్న స్త్రై
 కునకు బ్రభువేషమువేసి వాకిబ్రభుడను భ్రమగల్పించి నామెడు
 దుట పెంకెనక్రచ్చిక సేయుట యనునాటకమాడించుట — కథ

పాడువాయినట్టణమున బేట్లసాయకుకొక ధనవంతుడుకలడు వా
 కి ముగురుకూతులందు కేతరీనాబరూంకాను కన్యకలు దక్కునదివితం
 తువు కేతరీనామిగులగమ్యాళి యాపెకు బెండియైన పిమ్మటగాని బ
 యంకాకు బెండి సేయనని యాపెతండ్రినిశ్చయించెను పెట్రాక్సియో
 యనువాడు తనసేర్పుచే కేతరీనాను మచ్చికచేసి పెండిచేసుకొని నాడు
 గావించెను బయంకాను లూస్నియోవిరంతువును హార్బెర్నియోపెం
 డ్లెల్లి.

(91) గాలివానయను నంటకడుండలివేసముఖం.

అలనోస్ (నేటిల్లుకొలు) అతనిపోదరుడు సెబాస్టియను
 పోస్టిస్లో మిలనుకునిజ మైనప్రభుడు అతనిపోదరుడు అంటోనియో
 మిలను కన్యాయక్రభుడు
 ఫర్డినందు నేపిల్సురాజుకొడుకు
 గొంజాలో నృప్తడగున్యాయాపదేవు
 అడిగియును ఫ్రాన్సిస్కోలు ప్రభువులు
 కాలిబను అడవిమనుష్యుడును మఱుగుజ్ఞునకు నొక బానిసీడు
 త్రింకూలూ హాస్యగాడు
 స్త్రీఫాసో త్రాగిన యుగ్రాణపువాడు
 నొకభవతి
 తండలు
 ఓడంగులు
 మిరాందా పోస్టిస్లోకూతుడు
 ఆరియలు గాలిపిడ

ఇదిను పోను జానో మొదలగుదయ్యనూ లును పోస్టిస్లోను నేషింతుల
 క్కిన దయ్యనూలును తంగము ఓడతోడినంద్రము ఒకదీవియును—కథం

అలనోస్ సెబాస్టియను అంటోనియో ఫర్డినందు గొంజాలోలున్న
 తొమ్మిది పోస్టిస్లో మంత్రమహిమ గలుగుతుపానున ముగ్గురు పోస్టిస్లో
 మిరాందాతో నోడల్లోనివారలు తనకత్తరినిలెట్టుట ఫర్డినందుపోస్టిస్లో
 రో పేరేరిపించిన యరియలుమాయచే పోస్టిస్లో మిరాందాలయొద్దకు వ
 చ్చి మిరాందానుమోహించుట మిరాందాకూడ ఫర్డినందువల్లముట అ
 లనోస్ సెబాస్టియను అంటోనియో గొంజాలో అడిగియును ఫ్రాన్సిస్కో
 మొదలగువారు భూమియొక్కయక్కాక్కర్నముగా మార్చుచునును ఫర్
 దినునదిదకుమండగా వంటోనియో సెబాస్టియను అంటోనియో సెబా

స్వీకృతులు తిప్పవచ్చు వారలు ఆరియలుమాయచే నిదురింపగా లాలనో
గోంజాలలోను జరిపినేర్పురాజ్యమాకృతిమింప వన్నుద్ధులుకాగా వాకు
భయులులేచి శత్రుధారణమునకుఁ గతమడుగఁగా వీరలుసింగములగప
దనవనిబొంకుట కాలిబనుకట్టులు మోసికొనివచ్చుచు ట్రింకోలూనుజూఁ
చిజడిసి నేలపైబోరిగిలబడుకొనఁగా ట్రింకోలంగాలివాన నచ్చునేమో
నని కాకొల్లలుంగాంచి భయపడి కాలిబనుచొక్కయిలో నొదిగినపు
డు కాలిబన్నతని దశ్యుమనుకొని వడఁకుచుండగా స్త్రీనోతాగిజంట
కాఁ బ్రాచుచున్న కాలిబను స్త్రీఫానోలనోళ్లలో నారాయిపోయఁగా వార
లు తనస్థితి తెల్పుఁగా స్త్రీవానోట్రింకోలా ఆలనోమొదలగు తమవారంద
రూ సముద్రాగములయినందుకు వగచుట ఫర్థినందు మిరాంచాలనోయ్య
ముంద్రేమించి పెండ్లాడనిశ్చయించుకొనుట కాలిబను స్త్రీఫానోట్రింకోలా
లకు పోస్త్రిరోస్థితిచెప్పి యతనిజంపనుపాయముచెప్పట ఆలనోసెబాప్తి
యకు అంబోనిమో గోంజాలో ఆడియనుపాన్సిస్కోలు వివిధగతుల న
జరుగుమొక్క మాయలకుఁక్కి యాశ్చర్యపడుట పోస్త్రిరోమిరాం
చా ఫర్థినందుల పెండ్లికొప్పకొనుట కాలిబను స్త్రీఫానోట్రింకోలాలు పో
స్త్రిరోగుహకుసమీపించి వెలువిధముల దయ్యములబాధనందుట పోస్త్రి
రోహారలపైఁ గరుణించివారలకుఁ దాబయల్పడి తనస్థితిఁదెల్పిఫర్థినందును
మిరాంచాను న్వారలకగ పర్చి యోడలోనిమిగిలినవారలఁగూడ గర్పించి
మోడభద్రముగనున్నదని యునిదంత తనమాయాశక్తి యనియు వార
లతోఁజెప్పి తులునాయువారలతోఁగూడ నేపిల్లునేశమున కేగ చిల్లయిం
చుటయును.

(32) ఆలెన్సైతునను నాటకమందలి వేనములు

శ్రీమను (ఆలెన్సైతునను నాటకమందలి మొకఁడు)

యూసియను బుసూలోను పెంపోనియనులు (ముఖస్థుతిచేయునాభులు)

దొంటిపియను (శ్రీమనునిదొంగమిశ్రులలోనొకఁడు)

సేవీమెంటను (వికమొరటువేదాంతి)

అల్పిబయాడిను (అల్పిబయాడినియధికారి)

స్థానియసు లుసీలియసు నక్వీలియనులు (అమనుచిసేవకులు)

కాసిసు కైలోటసు టీటసు లూసియసు హార్టిన్సియసు వాటినివలె
(అమనుచికప్పిచ్చిన వారిసేవకులు)

ముగ్గుకుకొత్త వాండు ఒక సేవకుడు ఒకవిమాపకుడు

కవి చిత్రకారుడు నగలముత్యవాడు వర్తకుడు

ఒకముద్రుని

స్థియా పైమెండా (అల్పిబయాడినుని యుంజ పక్షియై)

వనస్కరుడు వేసకాండు

ఇట్లు రాజ్యాధికారులు ఉద్యోగులు కైలికులు దొంగలు భృత్యులు
దొంగిము అల్పిబయాడియునాచొంగిటయడవులును— కథ

కవి చిత్రకారుడు నగలముత్యవాడు వర్తకుడు వర్ణాముత్యవాడు
ముగలగువారిచిరస్థియము సంభాషించుకొని అమనుచిచెలికేగుట అ
మనువెంటిడియనునకు దప్పిచ్చివానిచెలివిడిపించుట అమనులుసీలియ
నునకు ధనమొసంగి పెండ్లిచేయించుట అమనుకవి చిత్రకారుడు మొద
లగువారిస్సన్మానించుట ఏమిమాంటసుఅమనునియవివేకము స్థానియం
ట అల్పిబయాడినుప్రభులు దొరసానులుద్యోగులు గాయకులు మొదలగు
నానాజనులకెంతో వేడుకతో అమనువిండుచేయించి బహుమతులిచ్చుట
అమనుకప్పిచ్చినవాండ్రితనియొద్దకు గాలదోవమువట్టించునవర్తకు
స్థానియసు అమనుతో సతనిమాస్తికి వించియప్పని కున్నదనివృద్ధుల
నుట అమనుతనయొద్దమిత్రిమరి భోజనభాజనములందుచు దనుబా
గడుచుండుప్రభుల యొద్దకు హాహూన్యాధము సేవకులనంపెనుగాని యొ
కడింటలేననిపించుకొనియ నొకడివృద్ధునిలులేదనియ నింకొకడంతక
న్నగానకప్పులపాలు కానేలయనిచీవాట్లు పెట్టడొకరిగె నిట్లువారుత
ప్పించుకొని కానియొక్కడ వారనకు నాయవడకుంటకునవృద్ధులవాండ్రొం
పిన సేవకులకుబడిపితానిల్లుమొదల లేకుంటకుపట్టికోనమున ముడిపడు

నుంట అల్పిబ నూడిను గాజ్యానికాకుచే వివేకవాసనిమిదినివబసి వ్య
 కతుక్రొతోగలసి తనవేళము పెదండె రాదలదుట తైమనుపూర్వ
 ముననవిదుగనారగించి తనుబొగడు మదనకొకింతయు బనిరానితనక
 పటమీత్రుల నందఱుండుచేసెదనని మిషవ్వెరావిరిదియందటిపెవేడిసి
 న్నచల్లెవడఁదిట్టగా వారెల్లరతనికిఁబిచ్చెత్తినదని నొచ్చుకొనుమఱాపుట
 తైమనుమనుష్యులకొర్తన్యము దలంచిమానవసంకమమునొసె యడవిక
 కుట అల్పిబ నూడినుఘ్నియా తైమంద్రాలతోనాతెన్నుపె దండెల్ల బో
 పుమ నడుదారిలోత్తైమనుంజూచి మనుజులననవ్యగరతొను నతనిచేత
 నాల్గుతిరియతనివలన బంగరుబొందిపోవుట బంగలుతైమనువలననీతిత
 క్కుకొని యతఁకిచ్చి బంగారుంగొంపోవుట స్థైర్యమనుతైమనువ్రేయ
 ముగా సంభాషించిబంగరిచ్చిపొవుట బంగరుబందనానించి మిశ్రులన
 నవచ్చినకివి చిత్రకారులకర్చుకైవడు కొంక బంగరిచ్చితట్టి తన్నిపాఠుడ
 అనుట తైమనురాజ్యానికాకుచే నందర్థముగామాట్లాడి తనకు
 పాఠానికరిసివచ్చిచెందుట

(399) టీటను పంపొకనడనాటకమందలి వేసడులు

నాటిర్నినను రోముచక్రవర్తి
 నానినూనను నాటిర్నినను నాదరుడును లెపినియాను జలచేనవాడును
 నీటపెండోనికను గాతులనెడిగించినసేనానిపరియగురొక రోమనుఘనుడు
 మూర్ససాండోనికను ప్రజాపతినిధియు టీటనునిపోదరుడును
 యూనియను క్వంటను మార్పియనులు టీటనునికొడుగులు
 చిన్ప లూసియను లూసియనునిపసిలిష్టడు
 కల్లియను మార్షనునికొడుగు
 శుమీను కిక్లోమనుఘనుడు
 లూర్పును డెమిట్రీయను సీరన్లు తామోరాకొడుగులు
 అరాను తామోరాజారుడు
 ఒకయనికారి ప్రజాపతినిధి దూతపరిహసకుడు గాతులు రోమనుఘా

ఘోరా గాతులరాని
 బెవీనా టీటనునికూయెరు
 ఒకచాది యె కనల్లనిశిశువును

టీటనుని బంధువులు తాబ్యాసెకారులు ప్రజాప్రతినిధులు ఉవ్వోగులు
 నికులు భృత్యులును రంగము లోమును మఱి నచ్చెంగటి ప్రసేక
 మును— కథ ♦

సాటిన్నిసను బేసి గూనలలురాజపదవికై కలహించిప్రతిభాభివ్రాంత
 మడుగుట టీటనుగాతులనుజయించి యుద్ధమందుమృతులై నంతయు దువడి
 మొక్కొందుకొడుకుల పీనుంగుపెల్లెలతోను బంధెలుగాఁ జేరిన నా
 మోరా ఆలాన్బసు చేతను తెలియను అరానుమొదలగువారితోడను
 జయభోలుమోయినే నొకట టీటనునుబ్రాహ్మణినిధులు తానమరు
 టము పెట్టడమన యతిరంగకరింపకుంట తామోరా పెద్దకొడుకును లో
 మనులు తనదేవతలకుబలియిచ్చుట టీటను సాటిన్ని సకునకురాజమకు
 టమిడుట సాటిన్ని సనుతామోరానుఁ జనరా నిగాఁ జరింప బేసిగూన
 స్సం బెవీరిమందెత్త కొనిబ్రవుచుండగా నంతకిమూర్ఖును రాసియనుమ్యు
 యనులుతోడ్పడుట టీటనుకుకొప్పుకవారి నెంబడి పుణ్యవర్ష డ్డిసమ్యు
 సనునింబంపట టీటనునెసాటిన్ని సను మూలనాడినసకు బెవీరిమందె
 యక్క
 లేదనితామోరా రాణితోడయనగనున కేగుట టీటనునసకుకులచేతను
 మఱియుఁజక్రివర్తిచేత నవమానింపబడి బెయిల సెగుటకుదుఁగంబు
 మూర్ఖును బూసియను క్వింటను మూర్ఖునులు టీటనునితేరి చుటమిడు
 గీతామమై మృత్యునిననునకుర్త కక్రియలుయభావిని లేదనుట సాటిన్ని
 సను తామోరా డెమిట్రయను చేతనారాత్తోగూడి నెక్కి గుంపన్బేరి
 మొదలగు వారింగలిసికొని బెవీరిమందెబలాత్కారముగా నిరంబులు
 నుకు బేసి గూననుమమతేయుఁడక నిష్ఠురా టీటనునువానికొడుకులనుగర్హ
 పగా తామోరాచక్రివర్తితో రహస్యముగావారలపని ప్పంజెవనరా
 ప్పిడకీవారలతో నరకనఖ్యమృట డెమిట్రయను చేతనులు డ్డిసమ్యు

శ్రీమించుకొనుటకై పోరాడుచుండ నాకనువారలతో రేవుద్యానవనములో
 ఆశ్రమవర్తివేటాడునపుడు చక్రవర్తివింగలిసికొనఁ జెప్పినయొమ్మదలగు
 నాడంగులువచ్చెదరపుడు మితల్లితోనాలోచించి లెవనియాతో మియి
 న్నములీట్లుకొన నచ్చుననిచెప్పివారల స్వమాధానపర్చుట ఒకలోయలో
 తామోకాయారములు కీడించుచుండఁగా దెసియానస్లదీనియాలచటికిఁ
 చ్చి వారలవ్వేటఁజూడరమ్మున తామారాకుట్రవలన డెమిట్రీయసుచీర
 నలువచ్చి దెసియానసుంబాడిచి చంఁబియొకగోతంబడవైచి లెవనియాను
 బల్మిచెఱబట్టుటకుఁగొంపోవుట ఆరనుకుట్రవలనమార్పియను క్వింటసులు
 దెసియానసుతోయంబడిన గోతఁగులుట తామోరాసాటిగ్నిన సేదో
 నకనుల నచటికిరావించిమార్పియను క్వింటసులు దెసియానసుంజంపినారని
 చెప్పుట ఆండ్రోనిక సెద్దియుఁదోచక లూసియను న్వంటనిగికొనిపోవుట
 ఒకలోయలో డెమిట్రీయసు చీరనులు లెవనియానుచెఱబట్టి యాపెచే
 తులను నాల్కనఖండించియేగుట మార్పసులెవనియాను వెదకుచునొక
 లోయలోనున్న యాపెజూచివగచి యాపెనింటికిఁగొంపోవుట లూసియ
 ను విదేశవాసశిక్షన్వేషింపఁబడుట లూసియను టీటసు మార్పసులెవని
 యాబుకూడి నిలపించుచుండ నారెనువచ్చి యందెవరిచేయికోసిపంపినను
 రాజుటీటను కొడుకులంగాచెదనన్నాడని చెప్పగాఁ దక్కినవారు తమత
 ముచేతుల నిచ్చెదమనుచుండఁగా టీటసు తనచేయిగోసి యాయనుకిచ్చుట
 ఒకదూతటీటను కొడుకులశిరస్సును మఱియతనినరకఁబడిన వాస్తమున
 తనియెదుటనిడిపోవుట లూసియసుగాతులంబురికొల్పి రోముకైదండె
 నచ్చెదనని తనతండ్రినోదార్చియేగుట లెవనియా యనుకపెనోటనొక
 పుల్లపెట్టుకొని తనమొండిచేతుల సాయమున డెమిట్రీయసు చీరనులు త
 నభర్తంజంపి తనుఁజెఱచితనచేతులు నఱికినాల్కఖండించి నారనితె
 ల్పుట చక్రవర్తిని యారనుపోల్కిగా నొకనల్లనికొడుకునని యాబుకూత
 ని చంపుమని దాదిచేసనతనియొద్దకంపఁగా డెమిట్రీయసు చీరనులతోను
 న్నయాత నాబిడ్డనిగాతులదేశమునఁ గాసాడనెంచిదాదినిఁ బొడిచిచంపి
 రొక తెల్లనిశిశువునుఁ చక్రవర్తినికప్పఁజెప్పడని డెమిట్రీయసు చీరనులు
 కుపదేశించు టీటసును విదూషకునిచేతికి విజ్ఞానవపత్రికనిచ్చి చక్రవర్తి

కడిచూపి యతః కేమనువో తిరిగితనకుఁజెప్పుమనుట చక్రవర్తి పరమామకుఁ
డిచ్చిర యుక్తరమునుఁ జదివికొనివిమామకునకుఁజిగియ విధించితిమనునాఁడ
నచోతనకుకుటకై యతనిఁబట్టితెమ్మనుట ఈమిలియస్సుగాఁజూలసి న
స్సూర్పికోని లూసియసురోమునై దండెత్తినచ్చినాఁడనఁ జక్రవర్తి జడిసి
లూసియనుని టీటసునింటదర్శిసికొమ్మని యిమిలియసునంపుటగాఁజూల
పైనికులచే నారసుపిల్లనితోఁగూడఁ బట్టువడుట తామోరాటిటసునికి వె
జ్జెత్తి నదనినిశ్చయించి డెమిట్రీయసుచీరనులతో నడురేయిబయలుదేరి టీ
టసుని యింటికివెల్లియతనితోఁ దాఁబగదయ్యమనియుఁ దనకొడుకులిరు
వును నొకఁడుచెఱవయ్యమనియుఁ దమ్మునుయధేచ్ఛగా నియోగించినచో
నశేష్టములే ర్చెదమనియుఁజెప్పట టీటసాపెమాటలుఁ మిక్కిలయు నటించు
చు నాపెనుమఱి నూపెకొడుకులనుఁజూల్చి చక్రవర్తి నిదనమెడుటఁ బె
ట్టిమనిరోడుట నాయె లూసియసుని మఱియుఖ్యగాతుల నేనాధిపతులను
నీయింటికిఁజొమ్మకై రప్పించుము చక్రవర్తిఁజక్రవర్తిని మఱి నూపెకొ
డుకులను నీయింటికిఁజొమ్మనకు వచ్చునట్లుచేసెదనని తామోరాచెప్పిపోవు
ట టీటసుసూర్యసునితో గాతుసేనాధిపతులను వెంటనిడికొని లూసియ
సుని వెంటనేరమ్మరుమనిచెప్పిపంపి పల్లియసునిబిలిచి డెమిట్రీయసుచీరను
లను విడిచికట్టివారలకు నోట్లమూసి లేవని నూచేత నొకగిన్నె సిడివారలు
చేసి నేరముల వారలతోఁజెప్పి వారిగొంతుకలఁగోసి యానెత్తురాగిన్నె
లోఁబట్టి వారితలకాయలు మెత్తగాదంచి యానెత్తుటనుడిగించివండుట చ
క్రవర్తిని తనయింటికిరాగా టీటసు మార్పసు లూసియను లేవనినూ
గాతుసేనాధిపతులతో వారలఁగూర్చుండఁబెట్టి తావంటవానివేసమూని
తావండిసవద్దాము నెడుటనుంచి లేవనినూను బొడచించుట చక్రవర్తి
తనకామేమనియదుగ డెమిట్రీయసు చీరనులు బెసియూననునిచంపి లేవ
నియూనఁజెఱబట్టి యూచేతులనఱి నాల్కనుఖండించిరనియు నదియెఱు
గక నీవునాకొడుకులఁ జంపింగినాడనియు నారనుతనచేయికూడఁజూకు
కొనునట్లు కుట్రపన్నినాఁడనియుఁజెప్పట చక్రవర్తి డెమిట్రీయసు చీరనే
లను బిలిపించుఁడనిచెప్పిపోవుడు టీటసిడిగోవారల నీతామోరాతననుగిం
చుచున్నదని నూపెద్దాన్యమాన్వల్లిడించి నూపెన్నోడిచించుట అం

దేవకొప్పక చక్రవర్తి టీటసుంబాడిచిక్కుల్పుట లూసియసు చక్రవర్తి
బాడచిచంపుట ఆరనునికేదగుశిక్షవిధించి రోమనులు లూసియసుని దమ
కు రాజుగాజేసుకొనుటయును.

(4) తోయిలసు క్రైస్తవాలను నాటకమునందలివేషములు

ప్రేమాము తోయిరాజు వానికొడుకులు హెచ్చరు తోయిలసు పేరిన
డిఫోబను హెలిసనులు
ఈసేను అంటేనరు తోజనుసేనాఫెతలు
కొప్పసు గీర్మకుతో జేరిత తోజనుగురువు
పండాగసు క్రైస్తవాలతంజీ
మూర్కొను ప్రేమామునిజారహుమగ్గడు
అగమెచ్చును గీర్మసేనాఫెత మెరిలాసువానిసోదరుడు
అచిల్లెన అగప్ప పలిసిను న్నిగుడ చూమెడిను పెత్తోళ్లములు గీర్మ
కులు
కొప్పటిసో ముగ్గుజుండడు
తోయిలసు పేరినదయెమిడినుల సేవకులు
హెలెను మెరిలాసునిభార్య
అండ్రోమేషీ పెత్తరునిభార్య
కనాండా ప్రేమామునికుంటవగు మాంత్రికురాలు
క్రైస్తవాలకులనునికొత్తురు

తోజనునైనుకులు గీర్మకునికులు రంగము తోయిగీర్మకునిరము
ను— కథ

తోయిలసు క్రైస్తవాలపాదనవలపును పండాగసుతోడల్పుట క్రైస్త
వాలసచెంగటినుండి యుద్ధమునుండిపోయెడు వీరు పండాగసుతోడనుంజే
పరికించుట గీర్మకువీరులు తోయినుజయింపబోక రిత్తిగానేదేండ్లనుండి

యందుకై విహరించుట హెచ్చకు గీకులతోడనతో న్యంద్యయ్యుద్ధముజే
యఁగలవాఁడున్నాఁడాయని గీకులసైన్యములోఁ జూచింతుట గీకులసైనికు
లుకోరినట్లు హెలెనుగీకులకుఁ దిరిగి యవ్వగించఁదగునా లేదాయని ప్రి
యాముకొడుకులతో నాలోచించుట క్రింద మూమేనతను గొంపోయి
రట్ల పేరిసు గీకు సేనానిభార్యయ్యా హెలెనుంజెచ్చఁజెచ్చు"న్న దా
నివిడువనేలయని కొందఱువిడువకున్నచో గీకులవలనఁ దమదేశమున
కుఁజేటు వాటిల్లునేమోయని మఱికొందఱు నభిప్రాయమిచ్చుట కెసాం
డా హెలెనుం గీకులకప్పగించనిచో తోయికి ముప్పకలుగుననిచెప్పి
బోవుటతోయిలను కెసీడానొన్యన్యమువలచిక పగూఁడుట గ్రీకులచేబట్టు
వడిన యాంటీనరునిదిరిగి తోయిసైనికులకిచ్చి వానికిమాటుగ కెసీడా
ను గీకులకిచ్చుటకు పేరిసుమొదలగు తోయిసైనికులొప్పుకొని తో
యిరనుని దమయొద్దకుఁ బిలిపించుట పేరిసుతోయిలనుచితో కెసీడాను
గీకులకర్పించుమన నాతఁడాలాగాయని యలుకంబోయి కెసీడాకుఁదా
ర హాస్యముగా గీకులసైన్యములోఁగలసి కొంచుందుననిచెప్పి యాపెను
గీకులకప్పజెప్పట గీకు తోయిసైనికులొకచోట కొక రేయికలసి భో
జనముజేయనిచ్చెగించుట తోయిలను కెసీడాడయ్యావచ్చుతో రహ
స్యపల్లాపములాడి వానికి తానిచ్చినచొక్కాయ చేతినిచ్చిపంపుట కను
లారఁజూచిమండికడట కళనములు బాగుగ లేవు నేడుయ్యుద్ధమునకుఁ
వలదని తలిదండ్రులు సోదరియుంభార్యయును వారించుచుండగా హెచ్చకు
వినక తోయిలనుతోఁగూడ రణరంగిమన కేగుట అచిల్లెను అసిశత్రు
ములువిడిచి కూర్చున్న హెచ్చకుంజంతుట ఉభయసేనలు హెచ్చకు చచ్చు
ట తెలిసి యుద్ధమునాటికేఁజాలింది తమతమ విడుదల కేగుటయును

(35) పశ్చిందనరాత్రి లేకనియిచ్చించునదను నాటకమందలి నేన
ములు

అశ్వమేధా ఇల్లరియాప్రభువు
భైరవాస్థియను వయోలాసోదర్శకుడు

అంతానయో నౌకాధికారి సేవాప్రియనుమిత్రుడు

నే కాధికారి వయోలామిత్రుడు

వేలెంట్టెను కూరియూలు ప్రభునచివులు

నెంచి ఒలివియూచితండి

అగ్గికు

మూల్వాలియో ఒలివియూకుబండాదు కేళియను విను మకుడగు పెట్టె

మీరూ సేవకులు

ఒలివియూ భౌగ్యవంతురాలుగుడొకసాని

వయోలా సేవాప్రియనుమిత్రు

మెరియూ ఒలివియూదాసి

ప్రభులు గురువు నావికులు అధికారులు గాయకులు భృత్యులు రంగము
వల్లెనయూలోనివట్టగాము దానిచేంగట సముద్రతీరము— కథ •
అగ్గిమన చెలికానితో నొలివియూగూ పెసోవరుని గూర్చిచెంతించుచు బు
రుగుబంజూడకుంటువినుట వయోలాసముద్రమున గొట్టుకొనిపోయిన త
ననివరునిచ్చి చెంతించుచునార్పయని పండవేషమున కేవించుట సేవాప్రి
య నాంటోనియోతో వనతో నొకసారియుట్టి తన్నునరిగావోలిత నెచ
పోవనిసముద్రమున గొట్టుకొనిపోయినదనియు నా పెన్వదకుటకై కోడరి
నా పేరు పెట్టుకొని యూర్పినుచెంతకుఁ దానేగెదననియు నందుకునీనాయ
ముకావలయుననియుఁగోరుట ఒలివియూయొద్దకు వయోలాప్రభునిచేబం
సంబడి యూపెచేబేమింపబడి యూపెచెలికత్తెచేసంపిన యుంగ్రీమం
దుకొని యూపెపెన్వలేకుకొనితెంతించుట అర్పనువయోలాచేతి కొక్కనగయి
చ్చిరకులి నూకిమ్మనిచెప్పట అర్పినునివయోలావలచిపరితపించుట ఒలివి
యూవయోలాతో వనవలపులేల్పఁగానాపెతిప్పించుకొనుట మెరియూయొ
లివియూనానినట్లుకయుక్తము కల్పించిమూల్వాలియోచెంత నవ్వలా
టకీడఁగా నతఁడొలివియూనువలచిన దనుకొనివికారపడుట తాగిగుబోతగు
ల్లంచి ననతాగిగును చెలికాడగు నాగుచీకుతోనొలివియూని స్వలచినదికా
నిసీశోర్యగుణమా పెను గప్పయ్యటకై యూపెయొద్దకు రాజ్ఞాచేరాకపో

కేలు నేయడకు చునానీలో నీవెన్ని పోరాడి గెల్చితివేని నీయెడల నా ను
 నురాగమనెకమగుచని పురికొల్పఁగానతయ నయోలాను నడుమ్యామను
 నాహ్వనముచేయుటకోర్వకతడు సెబాస్టియనుననుకొని యాతోచనేగకు
 నాంతోనియెగా ముగుచీకు నెనురించునపుడతడురాజశత్రుత్వముగాన నా
 జభలుంతరించెటనుఁ గొంపోవుచున్న పక్షముతో సెబాస్టియనునానీయె
 ద్దనాదాచిన భవముగానెన్ను గానియెటుంగననెర వింపుయన్యాయముత
 గిమనినుచంద్రమునుండి కక్షించియటకున కక్షితముగాఁ దీసికొనివచ్చిం
 దుకా యిట్లుడు మంటిపనివాపోవునులోపుట కలిపెట్లవనెలా లా నాహవ
 న్ను నాసోదరుడనుకొన్నాడు సెబాస్టియను మున్నీటిముండునుండి బ్రేకి
 యిచ్చటనుంటఁగాక్షియరిసగాసిచ్చుట సెబాస్టియనునొప్పుట నాదొనినాని
 నిన్ను కీపుముకరమ్మక్క దరఁగా నానుచునేనెఱుంగ నీవెడలవకానీత్రో
 వకునీవుపోయని యాతని కుఁగుచీకిదిగో చీకినావామని యొకచెంపకా
 యకొట్టఁగానయూర్తోయిచ్చట వారల్లెనిచ్చినా కేయనియకరిబట్టవట్టం
 చునుంట గూరికని పట్టి యతనిపైనుంకఁగాపెల్లరువలనన సీమాచార
 మునిలి కెరిలివి నాయన్లుకడిగ్లెంచి యూర్జీకులందరికీజ్జచి యన్యనా
 యింకిరన్మామనియువనతడు నిస్సంశయముగాఁడంశయు మాయగా
 నికలగానియగుచుకొనుచు నాపెన్వెంబడిచుట చీకటిగడిలోఁబెచ్చివార
 డగితలంపబడి యెలిపి నూచేమగించఁబడినమాలోలిస్తూతో క్షణియ
 నట్లంచియున్నాను చీకుపెట్టిమెరిచూలుహావ్యమాడుట ఒలివి మామొకగు
 రుపుచెంతతన్నుఁ బెండ్లపవలయుచని సెబాస్టియనునిగుడికిఁగొంపోవునుం
 పవతఁద్రేయుఁరొచక విస్మయఁజై యరుగుట ప్రభువునయోలామొలివి
 నూ సెబాస్టియనునెల్లదియూర్జీకు కేభియనుపెత్తనుమాలొలియో మని
 యూలోకతో నూడుటచే యాధార్థశిత్తిలైలువడుట రాజవయోలనుసె
 బాస్టియనొలివి నూను యధావిధంబెండ్లడుటయును

పగ్గెవోనాయందలి యిద్దరుగుమనుష్యులను నాటకమొడలికేరములు

నిల్వి కూకంఠియగు మిలెనాజు

పెండ్లియను నిల్వరు తగుమనుష్యులు
 ప్రోటియనుని శండ్రియానాంబోనియో
 మారియో పెండ్లియనుని ప్రతికక్షి
 నిల్వరు నిల్వరు సహకారి
 ప్రోటియనుని సేవకుడు
 తొమ్మిదియనుని సేవకుడు
 తొమ్మిదియో భృత్యుఁడో పాంథియో
 జూలియా శరణుఁడు పూటకూళ్లవాఁడు
 పెండ్లియను శత్రుఁడు
 ప్రోటియను స్వయంజూలియా
 పెండ్లియను నిల్వరు నిల్వరు
 లూకా జూలియా చెలికత్తె

సేవకులు గాయకులును రంగము పోనోనామెను మాత్రము పెండ్లి
 యివ్వదును— కథ

పెండ్లియను తన చెలికత్తెను ప్రోటియనుతో మాట్లాడి స్వీడు స్వీటును
 కొని మిలెనాజియను భవనమునకు పోటియను జూలియాను నలచి జూబంపిప్ర
 త్యుత్తరమంది చదువుకొనుచుండ నతనితండ్రి యాశని నిమిలెనాజనభవ
 నుండ పుకమ్మనినపుడు పెండ్లియను నిల్వరు సహకారి యాశ్రియండుట
 ప్రోటియను జూలియాను దనయుంగరమిచ్చి యాపెయుగ్రముద్వారై కొ
 రి కారెన్నున్వేంటురిసికొని మిలెనాజియనొద్దకునుట ప్రోటియను రాజాజ్ఞ
 చే పెండ్లియనుదరితేరి యతఁడువలచిన నిల్వరు సహకారి జూలియా
 నుమఱచి యతనిపైఁగిట్టకాతని గుట్టుచెప్పి రాజుచేనతనిదేశమునుండి వెడ
 లగొట్టించుట పెండ్లియనుకయడవిలో బలాత్కారముగా తొమ్మిదియో
 డి కొంగలగురువగుట నిల్వరు సహకారి జూలియానుదరితేరి దనని
 మిషవెట్టితానాపె ప్రోటియనుసంపాదించుగోరి యాపెమేడచెంత యాపె
 ప్రోటియనుబాడుచున్న ప్రోటియనువైఖరిం బూటకూళ్లవానివెంబడి

ని వేసమునకున్న జూలియాకలిశ్చేద్యునించుట శివ్య గూఢాస్త్రమునా భా
యమున వెల్లెత్తెనుయెందఱునోవ నుక్తీసింపుట ప్రశ్నియెను జూలియాకలి
దన నేవకునిగాఁ గువచ్చుకొని యాపెతనకుందల్లియచ్చిన యంగిరేను
న్సిలియాశిచ్చి యాపెదిత్రేయింపనకుఁ నీటికొనికమ్మనొనంపుట రాజునో
రియా ప్రశ్నియెను జూలియాతెన్ద్రమునాభుతోఁ బారిపోయిన శివ్య గూఢా
దకలొప్పుట నొంగిలుసిల్వెగూఢు వెలంకి మచెంతకుఁగోంపోవుట యా
నూరియా ప్రశ్నియెను జూలియాపెల్లొత్తను లోకచోఁగలసికొనుట శి
వ్య గూఢు వెలంకినునకు జూలియాను పోయెనునకు రాజు ఘోషింపియిటు
యును

(37) నీతుకలయను నాటకమందలి వేంవంలు

లియోంటీసు సిసిలియాకలి

వేమిల్లయగు సిసిలి గూఢువరాజు

తేమిల్ల యూంటిగోగను క్షయమైనది నీ గూఢులు సిసిలియాలోని పక్షి
భివ్రలు

లోగలో సిసిలి యుల్లోనికగుభునువ్యభూ

నలికేసను బొహమి గూఢువరాజు

బోరిజలు బొహమి గూఢువరాజు

ఆర్చిడేమను బొహమి గూఢువరాజు పక్షిభివ్ర

ఒకనావికుడు

కారాగృహంపతి

పెరిడిట్టాలండియగు మాదుకలికల్లెడు వానికొడుగువరాజువరాజు

ఆటోలికను మోసగాడు

హెక్టోమోనీ లియోంటీసురాజు

హెక్టోమోనీ హెక్టోమోనీకూతురు

పాలీనా ఆంటిగోనసునిభార్య

ఎమిల్లా రాణివేలికత్తె

మొప్పాదొరకనులు గోపికలు

ప్రభులు దొరసానులు దొరలు ఉద్యోగులు సేవకులు గోపకులు గో
పికలు ద్వారపాలకులు మొదలగువారు గంగముసిసిలియా యొక పుడు బొ
హిమియా యింకొక పుడును— కథ •

లియోంటీసుతన భార్యతో పోలి క్షేపసునకు సంబంధమున్నదని శకించి
వానికీడినమిడుమని కేమిల్లోతో జెప్పగా నతఁడు పోలి క్షేపసునకది తెలి
యఁజేసి యతనినాతనిదేశమునకంపుట రాజతనరాణిపై ననుమానపడి
యా పెంజెఱసాలనుంచుట యా పెకొక యాడుపిల్ల పుట్టుగా నాపిల్లను పోలీ
నారాజునకుఁ జూపించినపుడతఁడాపిల్ల నడవిలో విడిచిరమ్మని యాంటీగోన
సునకాజ్ఞయిడుట రాజస్వాయసభలో బాహుటుముగా రాణియందు వ్యభి
చారదోషమారోపించి మరణిత్తవినించునంతలో క్లియోమిసీసుడయా
నులపొల్లోయనుచేవతానన్ని ననుండి రాణినిష్క్రమించురాలనియు పోలి క్షే
పసునిర్దోషియనియు కేమిల్లో రాజద్రోహి కాఁడనియు లియోంటీసు లేనిపో
నియుఁబుమారములుగలకూర్చుండనియు నతనికడన్విడిచిన యాడుపిల్లదక్క
వేతేసంతానముండదనియు నభిప్రాయముండెచ్చి చదువునభదదిరాజున
మృగుండునంతలో నాకస్మితముగా రాజకుమారుఁడు మృతఁడై నట్లు తెలి
యఁగా రాణి మూర్ఛిల్లుటఁగని రాజుతనపై చేవతలాగ్రిహించినారని తె
లిసికొని పశ్చాత్తపుఁడై రాణియు పోలి క్షేపసు కేమిల్లలు నిర్దుష్టలనినిర్వ
యించికొని వెంటనే మూర్ఛఁదేటించుటకై కొంపోబడిన రాణి మృతిచేంది
నదని పోలీనా తెల్పగాఁవగచుట అంటిగోనసురాజుఁజొప్పన రాజపుత్రి
నిబొహిమియారాజ్యమున నొకయధవిలోనుంచి పోవుచుండఁగా నతనిపై
రొకయెల్లుబంటిపడుట అంటిగోనసునియొడగాలివాన తాఁకునఁజెడుట
ఒకగొల్లఁడురాజపుత్రిన్గొపాడి యాంటిగోనసునిస్థితినిఁదని కొడుకువలనఁ
జెలిసియతనిఁగావనేగుట దారసంతానవియోగమునఁ తలపిల్లునాప్రభుఁ
డునన్నరమ్మనివర్తమానము చేసెనిప్పటికిఁబడే నేండ్లుకావచ్చినవి న్యనేక
ముఁజూడనేగెదసెలవిండని కేమిల్లామనవిసేయఁగా పోలి క్షేపసుననియే

శ్లోదవుగాని కొంచెమాగుమయొక గొల్లనియింటికిఁ దఱచే గెడుతఱకొడు
 ప్లితి తెలిసికొనుటకు కెయ్యి నువెంటఁబెట్టుకొని మాఱువేసమునఁజూపుట
 ఆటోలికనుకొనుజేబుకత్తిరించి మోసమునడబ్బపహరించుట ప్లరిజ్జలును
 కడిట్టాతోముతకయుడువు వేసికొనినల్లాపించుచు నాపెద్దప్పుకఁదాఁబెండ్లి
 చేసికొనియెదవని వాగ్దానమిచ్చి నూనాటిరాత్రి కవలూకనెంచెయచ్చుటి
 వేడ్కఁజూడవచ్చిన గొల్లఁడుమాఱువేసములనున్న పోలికేసనుకేమ్మి
 కొనుమొప్పాచొరకను మొవలనువారింబోకీంచుట సోలికేసనుపెడిడ్లి
 చేయిపట్టుకొని నూ పెండ్లిచేవనని ప్రమామొనర్పుచున్న నెచకొ
 డుకున్నితేంచెదననిచెప్పిపోవుట కేముల్లోయుప కేకమ్మపై ప్లరిజ్జలుపెడి
 డ్లితో సిరిలి నూరాజనందన్ననముఁకేగుట ఆటోలికనెంచెయచ్చు
 లినానికొడుకును ప్లరిజ్జలుపెడిడ్లి నెంట్లదీసికొనివచ్చుట పోలికేసను
 తనకొడుకునువెనకుటకై లియోంటీసు చెంతకువచ్చుట ఆటోలికరాంటి
 సోకనునుండిసంపాదించిం గుర్రాంశెప్పటచేరను గొల్లలనాట్మనుచేతను
 పొడ్డితననూతుకని లియోంటీసుసంపాదించుట ఆనందమున్నదనులి
 యోంటీసునకు పోతినాతాఁదాచినపెట్టిమోనీ నగింర్వుగారత్తఁడున్ది
 గిరివారు నాశ్శిర్యానందాద్ధానోలలాడుటయును.

పీప్పియనుని కావ్యములలో

1 వీరసుమతీయోధనను కావ్యమునందలి— కథ *

యోధను శ్రీవర వీరనకుదివ్యకుమారుని మోహించుట వాఁడుకామకేళి
 ముల్లండునో తెలియకాపెప్పించుకొని పందిన్వేటాడుచు దానికొమ్ము
 పోటునమడియఁగా నెహోసువిలపించుచు దివమున కేగుటయును

2 బ్యాక్రసీ చెఱయనుకావ్యమునందలి— కథ *

బాక్సీయనునది హేమురాజు కొల్లేటిసను తన పినానాయకునిభావ్య నా

నివరోక్షమునఁ జెఱపట్టఁగా నాపెతనభర్తతో నారాజదౌర్జన్యముంజెప్పి
పొడుచుకొనిచావఁగా నాపెభర్తయారాజుం దేశమునుండి వెడలఁగొట్టుట

3 విరహవేదనఁగూర్చి పద్యములు

4 శృంగారనాయకుని విజ్ఞాపనమునందు విప్రబంధ శృంగారమువ
రింపఁబడినది

5 విరహదీన తీర్థవాసయందు విరహవర్ణనము

6 భోరిక్కునురొకపక్షి మఱియొకజాతిపక్షియను కావ్యమున నాప
క్షాలవర్ణనము

కాళిదాసు నాటకములలో

1 శాకుంతలమున దుష్యంతుఁడు శకుంతలయందు భరతుఁడనువా
నింగినటు

2 విక్రమోర్వశీయమను నాటకమునఁ బురూరవుఁడను రాజుర్వశి
యను దేవదాస్యివఁగూడుట

3 మాలవికాగ్ని మిత్రమనునాటకమున నగ్నిమిత్రుఁడనురాజు మా
లవికయను రాజకుమారిఁ బెల్లఁడుట

4 కాళిదాసప్రహసనమునందు బండ్లబూతుపంచాంగమున్నది

కావ్యములందు

1 రఘువంశమునందు సూర్యవంశ రాజులచరిత్రముకలదు

- 2 కుమారసంభవమున భార్యతీహామేశ్వరులు కడగూడి కుమార స్వామింగని యతినిచేదాగా నిరూపించుట
- 3 మేఘసంజేశమున నిరూపించు మేఘముందన భార్యంగని నచ స్థితియాపెతో జెప్పరమ్మని చితిమూలుట
- 4 ఋతుసంహారమున ఋతుపులవర్ణనము
- 5 శృంగారతిలకమున శృంగారరసవర్ణనము
- 6 నలోదయమున కావ్యమున నలమహారాజ చరిత్రమున్నది
- 7 రాక్షసకావ్యమున శృంగారమున్నది
- 8 పుష్పబాణవిజయమున శ్రీకృష్ణనాపికాశృంగారి విజయమున్నది

షేకిస్పయరుని కవిత్వమందలి సాగసుల వివరము.

పీఠకనమున.

- 1 1 నాటకములో మెరీనాడ మానాకుపదేశించుట
- 2 బ్రట్టముతననేరములకు శ్వాసేత్తుడై తనుకొమిచుమన రాజునుట
- 3 2 నాటకములో ఈనోబబాన్సు అంటనీశౌర్యముందలంచుకొనియనుకొనుట
- 4 అంటనీమృతుడై నువపల్లెయొక్కేట్రాసీజారునకులోబడ నొల్లకనుకొంటు
- 5 క్లియోపేట్రాహోలొక్కతో అంటనీపీకల్పిముంబొగడి చెప్పుట
- 6 సీజారునకులోబడనొల్లక క్లియోపేట్రా ఈరాసుతోననుట
- 7 3 లో|| అండుమల్లయుద్ధమునకుఁ బోదగవనుకోర్కొందుసిలియాలకనుట
- 8 5 లో|| కొరియొలేనస్సు ఆఫీడియస్సుంగూచిక ప్రజాప్రతినిధులతోననుట
- 9 వలమ్మియావోలియానోదామకట
- 10 అగ్రిప్పాకొరియొలేనస్సుని స్వభావమొకరికిఁదెల్పుట
- 11 కలమ్మియాకొరియొలేనస్సుని బ్రజలతోఁజిమాపణము చెప్పుకొమ్మనిజోధించుట
- 12 ఆఫీడియసుని సేవకుఁడింకొక సేవకునితోననుట
- 13 అగ్రిప్పాకమినియసుమొదలగు ప్రజాప్రతినిధులతోకొరియొలేనస్సు భోజనముచేసినవిమ్మట దానతనిఁగిలిసికొందుననిచెప్పుట
- 14 అగ్రిప్పాఆఫీడియసునిలతో కొరియొలేనస్సుతనమాట వినకపోయినప్పుడనుట

- 15 6 లో॥ అగూచిమోళమోదెనుతో నా పెభలికంగూచికాచెప్పుట
- 16 7 లో॥ హేమలక్ష్మి హేమలక్ష్మిమోదో దశరంజిస్వరోః పంచట
- 17 తనవంక్రియాపమునఁ దనకగి నడినదయ్యములెన్ను నమ్మచి చేనన్న
శేషిరప్పడు తిన్న వారించెడు హేమలక్ష్మిమోదోహేమలక్ష్మిమోదో
- 18 పొలోనియన్నరాణియొక్క పిఠిలి చూకు హేమలక్ష్మి వానిని వలపు
జాలుచందూ జదివిన నన్నము
- 19 నెట్టవానిన తెదనతో మాట్లాడిన హేమలక్ష్మిగూచికా చాళలానలం
చుట
- 20 నాటకమందలి రాణిని భాకతో దానూశ్రీమహానాథిని పండ్రి
పెట్టకొనుట
- 21 నాటక మోదో హేమలక్ష్మిని కరివ్విండ్ల పైరములోపలనాచిన కేసు
యనునొక గ్రామమునట
- 22 కాల్కిరానికామోదో కుమారులు హేమలక్ష్మిని బంధించి పండ్రి
నిచుట
- 23 నేహరునికంపించునట్లు బ్రాత్రువుపురజనులతో దాంకినికంపించు
యవనినల్కుట
- 24 యుక్తరంగమున బ్రాత్రువునిన్న దాంకినికంపించునట్లు పండ్రియు
జగదాధినిగూచికా మాంటుననల్కుట
- 25 11 లో॥ అయిదన హేమలక్ష్మిమహారాజు రణరంగిమునపెట్టి మోడ్ల
మోడ్లనితో బుల్కుట
- 26 12 లో॥ రణరంగిమునపటాల్కుటనకు మరకయతనికొడుకునకియిన
నంనాదము
- 27 13 లో॥ హేమలక్ష్మిమహారాజు సఫల్కువానికొక్క ప్రిథుల ప్రిథుల
తలపోయుట
- 28 సఫల్కుప్రిథువుమాట్టిరాణితో దావిదీరగమనశిట్ విధంపబ
డినపుడనుట
- 29 హేమలక్ష్మిమహారాజొట్టు తప్పకొమ్మన్న ప్పడు నేలిస్వరీప్రభుడనుట
- 30 రణరంగిమున జిన్నకొమ్మనకు నుకొంటు

- 31 14లో మాగెకర్తనరాణియుద్ధమందోడితనతోదురుతోబల్కుట
- 32 16లో ఆతకర్తనరాణిగోడపైకెక్కి యునుకబోవుచనుకొంటు
- 33 18లో రెండవరాజుక మహారాజశత్రువులకుఁ జిక్కిదుఃఖించున
పుడు గురుకోదాచుట
- 34 ఒకతోటమాతెతన సేవకులతోఁ బల్కుట
- 35 20లో రాజవిద్యాచరిత్రచేయుచుఁ దనచెలికాండ్రకనుట
- 36 21లో రాజనుజరిగినాజ్యము వేగమాకమించుకొమ్మని తన
భార్యతన్నుఁదొందరపెట్టునపుడు మేకబత్తుపలుకుట
- 37 22లో ఇస్పెల్లాతనపోదరుని కక్షించుమనుచు ఆంజీలోనునికనుట
- 38 ఆంజీలోఁబుస్పెల్లాతోననుట
- 39 ఇస్పెల్లాచూంపలోతోఁ దగనిపొందునకొప్పకపల్కుట
- 40 ఇస్పెల్లాచూంపలోతోననుట
- 41 25లో నాటకముచూచుగోరిన ఛీనస్సుతనయువ్యోగికనుట
- 42 26లో క్లాడియోయనుకొనుట
- 43 క్లాడిక్కునుకొంటు
- 44 పెహో) క్లాడిక్కుంగూచి క్లాడియోతోననుట
- 45 27లో క్లిప్టమోలచూ తనభత౯ందన్నఁగలుపుమని యయావోత్ర
నుఁద్రోసింపుచుచనుట
- 46 28లో క్లాడిక్కునురాజుచెంగుట నొకగూరుఁడు పెరిక్లిసుతోననుట
- 47 29లో జూలియట్టుమృతుఁడైన రోమియోయొద్దఁబాడుచుకొని మృ
తిచెందుచుంబల్కుట
- 48 31లో పక్షిసండుపోస్పెరోతో నతనికూతున్నియమిత దినయు
సందప్పఁగివలసూడనని ప్రమాణమొనరుట
- 49 32లో కవియనుకొంటు
- 50 క్లివియస్సుతనయజమానుని యమితదాతృత్వముందలఁచియను
కొంటు
- 51 ఆల్బినియాక్లిసుతో దొలినభ్యుడనుట
- 52 33లో తామోరాటీట సాండోనికస్సుతోదన పుత్రునికక్షించు

మనిషిల్కుట

- 53 బెస్సి కూనస్సుటిటస్సాండ్లోలికస్సుతో నతడుతనకులెవీనాను
బెడ్లిచేసెదననియన్నప్పుడనుట
- 54 లూసియున్న మొండిచేయబడిన లెవీనానుజూచియనుకొంట
- 55 లూసియస్సుమాట
- 56 34లో పండ్లరస్సుకక్రిస్టిడాతోననుట
- 57 హెస్టిరు ప్రిమాముతోననుట
- 58 హెస్టిరు కస్సాత్రొకనుట
- 59 టోయిలస్సుహెస్టిరుతోననుట
- 60 36లో లూసెట్టాలోజూలిము పోక్రియస్సుంగూచియనుట
- 61 37లో పోలిక్సిసిస్సుతో కేమిల్లాయనుట
- 62 గొల్లెడు పెరిడిట్టానుడూచి మూడె రాచకొడుక్కులనినందుకుఁ ది
ట్టచుఁబల్కుట

నీనస్సుమ కియెడోనిస్సురు కావ్యములో

- 63 నీనస్సుకోనిస్సుతోద్యవఁ గూడుటభవఁ మనిబోశించుట
- 64 ఆపెవానితోబండివేటుకుఁ బోవ్వని చెప్పుట
- 65 ఆపెవానిశోద్యమ మొదలుగుగుణములవశించుట

ల్యూక్రిసీ నెఱయనుకావ్యములో

- 66 ల్యూక్రిసీరాజందనుఁ జెఱవట్టరాదనిబోశించుట
- 67 రాజుచేఁజెఱవట్టఁబడిన పిమ్మటల్యూక్రిసీ తనభర్తాందలంచుకొ
ని తలపోయుట
- 68 ఆపెచింతించుట
- 69 ఆపెతనభర్తతోదనభంగపాటు చెప్పుట

శాంతరసము

- 1 2లో క్రియోపేట్రాను నీజారులోబచుకొనుటకు రాయబారమం
పికపుడా పెయందు నకులొంగునట్లగనడఁగా నీకోబబసనుకొంట

- 2 6లో రాజ్యభక్తిగ్నేగాజు తనతోడివారితో బలుకుట
- 3 అడమి అల్లెండుతోన జవీరి జనుచనుట
- 4 అమియన్న బాక్సిస్సులపాట
- 5 కారినుటచో బాన్సుతో బలుకుట
- 6 4లో పురుషులకు ప్రీతికన్న స్వాతంత్ర్యమే యగైకముగానుండవలయునను నడిచి మానాతో బూసి మానాపలుకుట
- 7 6లో తెలొకియన్నగి కీ-యస్సాక్విలియస్సుతో బలుకుట
- 8 ఇమోనిను బానియస్సు కొద్దదన పేరుమాచుకొన నెంచియనుకొంటు
- 9 రగారంగమున ఇమోనినుతోన బులుగదని రాజతోనయాచోక్రచె స్థమండగా బోమనస్సుబయల్విడి తానిమోనినుజంపించిచెల్లుబాపాటముగా కొప్పుకొనిచనుట
- 10 7లో హేట్టెట్టెతనితో యతరితండ్రిచావునకుదుఃఖంపనతనితో దాచుకనుచునుట
- 11 హేట్టెట్టెతో 8 కాంట్టితో నెలోకమంతయుజెడనాలయే యని దెప్పుకంటునుట
- 12 గిల్లెన్ ట్టెర్నుతో హేట్టెట్టెతనను లోకి మందభిరుచిపోయెనని పలుకుట
- 13 హేట్టెట్టెటిలునెబడి తననితండ్రియొక్క కేసుచనుకొంట
- 14 హేట్టెట్టెతండ్రిపళ్ళాతిమండనుట
- 15 8లో కేడియస్సు కేబరుంబాడువనిశ్చయించుకొని తలపోయుట
- 16 9లో హేట్టెట్టెరుకగమున తెబ్బతికమొరగుచనుకొంట
- 17 10లో ముఖ్యగురువు హేట్టెట్టె మొరగు ప్రభువులతోననుట
- 18 నాల్గవ హేన్రీమహారాజు తనవ్యాసలోదామూఢిలిపపుడు తన పెద్దకొడుకు తొందరపడి తనకేటముండ్సికొనఁగాఁ తనకొడుకులతోననుట
- 19 11లో రగారంగమున శత్రులచేతిలోమనమున్నామను గ్లాస్టెర్లుతో నైదవ హేన్రీమహారాజనుట

- 20 అనుదవ హొనిమహారాజు రణరంగమున కేధకీనుతో సంభాషించుట
- 21 12లో హొనిమహారాజునా వైవధక్తివలన దృష్టిసంపాదించితినినికల్లాడునానిమిమ్మనానితోనాటవహొనిమహారాజగుట
- 22 చంపబడుటకును పోవబడుచున్న నేప్రభువు కేడుతోననుట
- 23 13లో మాగడ రత్నరాణిచే రణరంగమునబొడువబడియీలుచు యామృతప్రసాదించుట
- 24 యామృతాపుమంజరించుచునాటవహొనిమహారాజు తనరాణి మొదలుగువానినినుట
- 25 14లో ఆటవహొనిమహారాజొక గుట్టపైఁగూచుకొని యుద్ధముంబరికించుచుండబోయుట
- 26 ఆటవహొనిమహారాజు చెజనాలలోనుండి యచటకావలివాఁడునీకినీట మేడనియడుంగొంబల్కుట
- 27 వాక్యముప్రభువు యుద్ధరంగమున ఎడ్వడురాజుచే బొడువబడి మడియుచుట
- 28 15లో ఏనీమొదలనహొనిమహారాజు చేపడనాడఁబడిన కేశరసక్రహారాణిందలచి యొకముదువలిదానితోబల్కుట
- 29 వుల్సగురువుచెజనాలకుఁబోవు చనుకొంట
- 30 గాడినరుకట్టపించునప్పుడు క్రాంత్రనుట
- 31 16లో ఆకరురణరంగమున బాన్ మహారాజుచేరిక్కుట కేడ్చుకాటైసిప్పురోదాశకంబాలకరణమందోడినలగాయూ పరితపించుట
- 32 17లో తనకూతులైనగన్రీగల్లు తనకుభృత్యులుజరుగుదులేదన్నప్పుడు లియక్రహారాజుపల్కుట
- 33 లియక్రహారాజుగాలివానదెబ్బతిని కెంటుగృహముఁజేటుమఁదలపొయుట
- 34 స్లోపురుప్రభువు వెడ్చరునకుఁబల్కుట
- 35 లియక్రహారాజునెడ్చెన్ స్లోపురెడ్చెన్ చెంతవాపోవుట
- 36 18లో రాజయుద్ధమునకేఁఫ్రాన్సుకేగఁగా సంతఃకలహములురేఁ

- గంగారాణి క్షేమవాక్యాలనుడుప్రమాయన్న ప్పడు యారుప్రభువ
నుట
- 37 నీ మాజ్ఞానుసారముతోడోరి చాడుకంజంపినానని యెట్స్రనఁ
గా బాలింగ్రస్థాకులకులుట
- 38 19లో స్థాపించు మాజ్ఞానుసారముతన్ను నంపుటకుఁ గొంపోవురే
క్షిప్తతో హేస్తింగనుట
- 39 రిచ్చండుదిద్దించువును శిరిషమునదై వప్రాధికానముచేయుట
- 40 22లో ఆంజీలోత్తే నకూడు మనునభామిచ్చునట్లు పల్కుచున్న
పుడు కన్పించునుట
- 41 ప్రచ్ఛన్న వేషమునను గాఢ క్షాంతియాకుపదేశించుట
- 42 23లో నొన్నాపోయినానోబల్కుట
- 43 ఎద్దియుంజేయలేకనవచ్చెననిచు నెన్నోయోగతో ఆంజీనియో
న్యాయభాసమునఁబల్కుట
- 44 25లో సాక్షిమాత్రమునవివరము నొందియింతునుట కొప్పక
క్షేపముతోఁ జూడనప్పచెప్పకొనఁగా నీసంప్రదానమునోబల్కుట
- 45 27లో రాజతో బ్రాబ్ధియోపన కుంతుకొక్కొక కిచ్చినానని
యంగీకరించి నంపుచురాజునుట
- 46 28లో ప్రాప్తమునకుఁబరకంబు ముందుగావచ్చియున్న డిష్టమో
నానుజూచిన నంతోపముచే ట్లక్షణమునోబల్కుట
- 47 డిష్టమోనానువలచి యాపెకడకేసుచు నీ మావోక్తులవలన కే
షియోచేరిదాపులుతిరి వగచురెడిగోనీ మావోక్తయనుట
- 48 ఏమిలి గాననకు న్యభిచారమునప్పకూడని ముఖోపదేశవేయఁగా డి
ష్టమోనాయనుట
- 49 29లో పెల్లెను ఆంటియోకి సిచ్చిన ప్రశ్నమునకథము చె
ప్పటకు సిద్ధపడియనుకొంటు
- 50 పెల్లెను క్షియోమనితో ననుట
- 51 (1) 30లో పెల్లెనియో కేధరీనాతోఁ బల్కుట] చుట
(2) కేధరీ నా పాతివ్రత్యమురగూర్చి తనసోదరీతో నుపన్యసిం

- 52 31లో భూకముచేర దమునముడు ప్తీ వేనోయనుకొంటు .
- 53 32లో స్త్రీవియస్సు 33 యజనూనూ ఉడివికేగగా నేదికులకుఁ
దన ధనము కొంత పంచియిచ్చియనుట
- 54 ఆతెన్పుత్తననూ కి కవిలో దనగుహ చెందినుండి యనుకొనుట
- 55 స్త్రీవను దొంగిలకనుట
- 56 35లో మగ వేసముః రాజాపితచాయ భారముందనకుఁ దెల్పినవ
యోహను పలినిచూచుచి యనుకొంటు
- 47 37 స్తోత్రజ్ఞులు తనభ్యాతలో దమ్మనకరింపిరికంకక దూర కేశ
మునకుఁ బొమ్మలి యుపకేశించు కేమిల్లోకనుట
- అయ్యకై నే చెరలో.
- 58 38 కిక్విను అయ్యకై నేని జెల్లవట్టుటకు శ్రీశించి తనలోయనుకొంటు
- 59 చాటువడ్డములు

కరుణారసము.

—(6)—

- 1 1లో తగ్గిన్పుత్రకొంటునది మట్టనదను జెల్లవాలోలాపివట్టుట
- 2 2లో పోవోబుకగల్గు అంటనిపటముమాని శత్రుత్వవ్యములతోడే
రినందుకై వచ్చితివ్వనై పోడు మకొనినుడిముచుబుట్టుట
- 3 చచ్చిపోవుదున్న అంటనిజూచిన్లెమ్మోకేలు శ్రీశేషులు
- 4 3లో తనతండ్రిరాజ్యవదలినుండి తొలగింపబడి కేశమునుండి నె
డల గొట్టబడినందుకై దుఃఖించుకోల్లందుకొ నిలిరూయోదా
చుట
- 5 ఆల్లంకోమ్మయుద్ధమున కరుగుదున్న పుడతనితో లోల్లండునుట .
- 6 ఆల్లంకోలోలండుకొడుకని తెలిసిపడప లోల్లండుసిలిరూతో బ
లుట
- 7 ఆల్లంకోమ్మయుద్ధమున జయమందినతరువాత నతనితోలోల్లండు
తనమెడలోని బంగారు కొలుసిద్దుచుబుట్టుట

- 8 రాజ్యభ్రష్టఁడౌరాజడవిలో ఆర్లెండోనుగలిసికొన్న పిమ్మట జా
క్విస్సుతో బల్కుట
- 9 ఆలివరుసిలియాల పెండ్లి రేవగునిచెప్పిన రోళ్లందుతో ఆర్లెండో
యనుట
- 10 లో ఇమోజనులియోనాటస్సు దేశమునుండి వెటలిపోవుచిం కేమి
చేసిననిపై సానియోనడుగుటయు నతడు చెప్పటయును
- 11 ఇమోజనుపై సానియోతో దవనాధునిపోక తా నెట్లుచూచునో
యానంగతి చెప్పట
- 12 ఇమోజనుతనభతా దేశమునుండి వెడలఁగొట్టబడినపుడు చింతిం
చుట
- 13 తాజారయనియు దన్నుఁజంపుమనియు దవభతాపై సానియో
కు వ్రాసిన యుత్తరము ఇమోజను చదువుకొని పగచుట
- 14 ఇమోజను తనభతావ్రాసిన యుత్తరము చదివికొని పరిశపిం
చుట
- 15 పైసానియో తనకిచ్చినవిసముగ్గోలిమూఁచిల్లిన మగ వేసముస
నున్న ఇమోజనునిఱులసమాధినుంచి గై డీరియస్సావ్రాగిస్సు
లుకాడుట
- 16 హేమ్లట్టు తనతండ్రి మృతుఁడై నపిదప దనతల్లి తన్ను నీయం
దంత దుఃఖము కన్నట్టనేలనని యడిగినప్పుడుత్తిరమిచ్చుట
- 17 ల్యాగ్సు పిఫీలాకొనచు నుపదేశము
- 18 విదేశమేగెడు లాబేనుతో పొలోనియస్సుపదేశించుట
- 19 తనపినతండ్రి పగదీచుకొనక తావ్యధా కాలక్షేపము సేయు
చుంటకై హేమ్లట్టు తలపోయుట
- 20 గలో నీజారుని గొప్పకోర్వక కేసీయస్సు కాస్కాతోననుట
- 21 కాల్బూగియాదుశ్శకుసములకు జడియుచున్న నన్నప్పుడు నీజా
రనుట
- 22 ఆటూమిహోరస్సునీ జారునితో గుట్రసంగతి చెప్పటకై యత
డువచ్చుదాలో నిలువఁబడియునుకొంట

- 23 అంటనీ సీబామడు చంపబడిన శిమ్రుక బ్రజలనుసీబామని శత్రు
లక్ష్యే బురికొల్పుట కిచ్చి యుచున్నానము
- 24 10లో న్యావ హానీమహారాజు నడిరే మలేచి యనుకొనుట
- 25 11లో హానీమహారాజు మాటువేసముతో బేల్పు-కోటుక-విలి
ములను తన స్థితికులతో వారలు రాజ్యేల్లున్నాడనఁ బల్కుట
- 26 13లో స్తోత్రు పృథువు చెటసాల కంపబడినపుడెటవ హానీ
మహారాజు నగించుట
- 27 14లో న్యావ యెడ్వడుక రాజుకాలోపు ఎడ్వడుక యాకుకరణ
మునఁ గూలిచి పదవ దుఱియచుట
- 28 16లో హూబలుక తిరుగుజెటసాల లోడంపిస్సెడినపుడు
వారిలకుధయు కయిలనినానము
- 29 17లో కెండు తనయులముకాడికని మా చెడువుతోన్న పమ్మటనె
ట్లన్నవనియడుగఁగా కోకొనిమనఁబుడచుట
- 30 18లో కెండువరిచాడుక మహారాజుండ్లండునకు పచ్చియనట
- 31 బాలిగుబూకు కీటముంచకెమ్మన్నప్పడు కెండువరిచాడుకమ
హానానచుట
- 32 కెండువరిచాడుక మహారాజు బాలిగుబూకుతోననట
- 33 రాజపదవినుండితొలగింపబడి కెండువరిచాడుక మహారాజున్దము
చూచుకొనుచునుకొంటు
- 34 చెటలోనున్న కెండువరిచాడుక మహారాజుతలపోయుట
- 35 19లో ఎలిశెత్తురాణి తనకొడుకులుమూడవరిచాడుక మహారా
జుచేడంపబడఁగా దుఱియచుట
- 36 25లో గంధర్వమాయచే దన్నెకపిన్నలైనాండుకునకు హిక్మమా
ప్రతాపహపచేసనుకొని యాపెతోనా పెహితురాలగు హాలీనా
పల్కుట
- 37 26లో సన్యాసితనపన్నిక కంగీకరించుమన్నపుడులి యోనాంటో
పల్కుట
- 38 27లో అయోగోకేషియాతో ద్విమోనాకుఁ దగులాటమున్నదని

- 39 సీరవచి నపుడు బిడ్డల్లో విచారింతుట
తన్ను శంకించితి నభ తణ్ణోపించుటకు శోకించుచు నశూగోతో డి
ష్టమోనాపల్కుట
- 40 29లో కెల్లాలెట్టుత నకూతురగు జూలియట్టుంగూచి పేరిసు
తో జెప్పట
- 41 సమానిలో విషముద్రావి మూఢిల్లియుంచబడిన జూలియట్టుక
మృత్యుచెందినదాని గాఢలంచినోమియోయనుకొంట
- 42 జూలియట్టు మూఢిల్లి పిదపవిషముగొలి మృత్యుచెందినరో
మియోనుంజూచియనుట
- 43 31లో ఆరియలుపోస్పి రేతోనాతని మంత్రమహిమచే గోంజిలో
నుగిరితివణ్ణించుట
- 44 37లో పోలీనాతనభతక మృతుండొటకు వగచుట
వీనస్సుమణిఎడోనిస్సును కావ్యములో
- 45 అడవిపందిచేజంపబడిన ఎడోనిసునివెనకుచు నడవిలోవీనస్సు
మృత్యు శేవనన్నిందించుట
- 46 అడవిపందిచేజంపబడిన ఎడోనిస్సుంజూచియనుకొంట
- 47 ఆ పిడోనిస్సుందలంచుకొనిదుఃఖించుట
ల్యూక్రెసి చెఱులో
- 48 ల్యూక్రెసికిగాఢోవు దశందలంచికవియనుట
- 49 ల్యూక్రెసి తనుబల్మిబట్టిన టాక్వియతోననుట
- 50 ల్యూక్రెసి రాజుచేజెలువబడిన పిదపబలవించుట
- 51 ల్యూక్రెసి దుఃఖించుట
- 52 ల్యూక్రెసి దుఃఖించుట
- 53 ల్యూక్రెసి పొడుచుకొనుటకు కైజారుపట్టుకొని తనచేతితోబ
ల్కుట
- 54 ల్యూక్రెసిభతక యూపెవతకమానముపైవచ్చి యూపెతోబ
ల్కుట [స్మరీరు
- 55 ల్యూక్రెసి రాజుచేదాజెలుపట్టబడితిననిచెప్పి నపుడాపెభతకయు

చాటుపద్యములలో

56 విరహితన ఫ్రియురాలింగూచికపల్కుట

శృంగార రసము

—:(౧):—

- 1 31లో సిల్వీయస్సు కారినతోఁబల్కుట.
- 2 ఆరైందువ్రాసిన కాగితమునందు నీలియాచదివిన వాక్యము.
- 3 ఆరైండ్లో నడవిలోఁ జూచితినని సిలియాచెప్పినపు రోక్షిండనుట
- 4 ఆరైండ్లో రోక్షిండువ్వలచియున్నానని చెప్పినపుడుమగ వేరమున నున్న రోక్షిండనుట.
- 5 ఫీభీతారోక్షిండు వ్వలవలేదని సిల్వీయస్సుతోఁ జెప్పట
- 6 ఆరైందుతో రోక్షిండుతాఁబయల్పడి చెప్పట
- 7 14లో రణరంగమున రచాడు ఎడ్వడుకతోననుట
- 8 20లో రాజుపెంచిరాజు కూతునకు వ్రాసిన వలపుపద్యము
- 9 25లో తీనసునాటకమాడించి లైసాండరు డెవిట్రియను హెరిక్రియా హెలీనామొదలగువారిని నిదురించుమనిచెప్పట
- 10 23లో బెస్సాయో పోషికయానుఁ బెండ్లాడఁగలిగిన నీనపుపెట్టె నెంచుకొని యందులోనిదయపత్రికం జదివికొని యా వెనుముద్దిడి యా పెతోననుట
- 11 28లో లిసిమేకస్సుతో మెరీనానుఁజూపి యొకకుంటిన కాదు తా పుకగుల్లయనుట
- 12 29లో రోమియోబెని వొల్లోతోననుట
- 13 రోమియో తోటలోఁదాఁగి కిటికీలోనున్న జాలియట్టుంజూచియ నుకొంట
- 14 30లో ట్రానియో తోటసెంటియో తనఫ్రియురాలిం గూచిక యనుట
- 15 31లో పక్షినందు మిరేండాను వణింపుట

- 16 24తా బ్రోయిలస్సు కశ్శిజాను వశేంచుట
 17 35లో రాజులిపిమానుడలంచి వలెంతునుతోననుట [దుకొనుట
 18 36లో జూలిమాలు సెట్టాలు పోతియసుంగూచి మాటలా
 19 జూలిమాప్రోటయసు వాగ్విసయైరమఁ దాసియెనుటఁ జించి
 నైచినందుకువగచుట [దేశించుట
 20 * రాజతో వలెంతును శ్రీనివాసోనము చేసికొనుమాగఁ ముప
 వీనస్సుమతో ఎడోనిస్సను కావ్యములో.
 21 వీనస్సు ఎడోనిస్సునుగొనుట
 22 ఆపెవానితోఁ బల్కుట
 23 ఆపెవానితోఁ బల్కుట
 24 ఆపెశ్శలియుటకు వాఁడొప్పవస్పడనుట
 25 ఆపెవానిబతిమాలుట
 26 పెంట్టివయఁబోవు గుట్టమునవ్రణించుట
 27 వాఁడాపెకు లొంగుట
 28 ఆపెవానినృధేచ్చ ననుభవించుట
 29 నానిసాగి నాపెవణించుట
 ల్యూకెక్రీసీచెఱలో
 30 టాకిన్వను ల్యూకెక్రీసీనిఁజెఱపట్ట నెంచియనుకొనుట
 31 32 ల్యూకెక్రీసీ నిమరించువిధము
 33 ల్యూకెక్రీసీ టాకిన్వనుచెఱపట్టుట [ననుట
 34 ఏమీతప్పెందు కొనచెడవని ల్యూకెక్రీసీయడిగినప్పుడు టాకిన్వ

హాన్యరసమునందు.

—:(0):—

- 1 1లో బటక్రము ఛాగ్గున కేగినపీడప హెలీనా చింతించుచు పె
 రోలినుంజూచి యనుకొంటు
 2 బటక్రముని తల్లితో విదూషకుండనుట

- 3 విదూషకుడు బట్టామునితోనో నలుగురు
 4 పిల్లలతోను పోయినట్లు
 5 జాబ్బిన ఆపినవారికి పిల్లలకుని నిలుచునపుడతడిచిన పరి
 త్యాసము
 6 అంతలోని పడవిలో నుండి వేసముననున్న రోడ్లందునుట
 7 నేనెనిగిపోయినట్లు నేనేను నేయునునది మగ వేసముననున్న రో
 డ్లందు అడవిలో అల్లంబో నడిచినప్పుడతడు మాటాడికమునుపా
 పెనుత్తడుకొనెనని మాటగానా పెయనుట
 8 9 రోడ్లందు ముక్కిలి వలచియున్న నను అల్లంబుతో మగ వేసమున
 నున్న రోడ్లందు అల్లంబో బట్టుట
 10 ఒక సేవకుడు బట్టిపోయినట్లు
 11 5లో ఒక రోమను కేసీయుడు పోలీసు కేసీయునితో ననుట
 12 6లో రాణిమ్మరిచెందెనని కాప్పలియస్సు చెప్పగా సింజెలై ననుట
 13 7లో హేస్టెట్టు కలి కింకినూ పనగవడిన దయ్యమునుట
 14 హేస్టెట్టు పోలీసులను పంపానము
 15 వేళ్లవానిది లెంటించుచున్న హేస్టెట్టు కేలాతో ననుట
 16 17 నాటకములోని రాణి నాటకములోని రాజునకునుట
 18 నాటకములోని రాజు నాటకములోని రాణితో ననుట
 19 భోజనము నేయుచున్న రాజుతో హేస్టెట్టునుట [రనుట
 20 9లో స్లిండ్లో పరు తాకవిధియు చెప్పగల నన్నప్పుడు హట్టు
 21 10లో తానింక బడుచువాడనను పాట్లాపుత ముఖ్య న్యాయా
 ధికారియనుట
 22 ఫాట్లాపు ముఖ్య న్యాయాధికారితో ననుట
 23 మారుమరునా మా బ్రేతో నింగ్లాడుగుంచెయనుట
 24 ఫాట్లాపునలుగుట
 25 12లో రద్దీడు టూల్బట్టుతో ననుట
 26 13లో సఫల్తునిమ్మిక్లై యేడ్చుతనభార్యతో నాటకహాసానిమ
 హాసమునుట

- 27 14లో ఆజన శాస్త్రీమహారాజు తోకుల యభిప్రాయముఁ గూర్చి యనుట.
- 28 స్తోత్రమహారాజు క్యాగోరియనుకొనుట.
- 29 స్తోత్రమహారాజు మహారాజుచేసికొన్న కెండ్లవలసపెచ్చించి రాజతన్విత దండెత్తించునన్నాడను సంభాషణమున సతనితోననుట.
- 30 ఎడ్వడు మహారాజు తనకుఁరాజు కాకున్నపుడు న్నయధికారము చాలునన్నప్పుడు స్తోత్రమహారాజు.
- 31 ఆజన శాస్త్రీమహారాజు తనకొడుకుఁజంపిన స్తోత్రమహారాజుతోననుట.
- 32 1 లో బాహ్యమహారాజు ప్రాప్తమయ్యున్నప్పుడు జయమందియిండ్లగుండునకు వచ్చిసింహాసనముఁబట్టి తిరిగిసింహాసనమున వందుఁ గూర్చుకొన్నప్పుడు తిరిగి మహారాజునుండించి నాడనఁగా నెలిస్వరీయనుట.
- 33 17లో మూడువేలములకున్న కెండులినకుతోననుట.
- 34 19లో స్తోత్రమహారాజు.
- 35 మొదటిపాఠమునకుఁ గూర్చి వ్రాసినవిషయములకుండు సత్యమును గుఱించి చెప్పెను.
- 36 22లో అంజీతోననుకొనుట తప్పింపజేసెను నేవకుఁడుచెప్పిన విషయముకొనుట.
- 37 రాజాఅంజీతోననుట.
- 38 రాజరాజు మహారాజు అంజీతోనను గవఁగూడుట కంపించుచున్నందున ననుకొనుట.
- 39 23లో కెండ్లవలసపెచ్చించి అంజీతోననుకొనుట.
- 40 కాన్యకాబిల్వకాండముననుట.
- 41 24లో ఉరుసులాలాభిషేకముననుట.
- 42 43లో మూడువేల అంజీతోననుకొనుట.
- 44 27లో కొక్కిరియోతొ అయ్యగోయనుట.
- 45 46 కేషయోత్రా ద్రాగిసింహునకుఁ దన్నునిందించుకొనుట.
- 47 బహుమతిగనుకొని కేషయోనడిసి మాసంభాషణమున నిఖిల్లను మోసపుచ్చెనని అయ్యగోయనుకొనుట.

- 48 ఎమిలూషిష్టమోనాతోననుట
 49 28లో మిలనాడునలలోనచ్చిన కవచమునుఁ జూచియనుకొంట
 50 జ్యోతిసవృత్తిన్నిదించు మోతోననుట
 51 29లో రోమయోతోన న్యాసియనుట
 52 30లో పెట్రూషియోకేతరీ నానుఁగూచిక యనుకొనుట
 53 31లో ట్రింకూలోకట్టెల మోపుతోబడు కొన్నకాలిబన్నుంజూ
 చియనుకొంట
 54 31లో ఒక సేవకుడింకోక సేవకనుకనుట
 55 34లో హెక్టరులోయిలస్సు తోననుట

అద్భుతసమంధు.

—:(0):—

- 1 1లో పెరోలీసుతో హాలీనాయనుట
 2 రాబహాలీనానుఁ బెండ్లాడుమని బట్రాముతోఁ జెప్పట
 3 బట్రాముతో పెరోలీసనుట
 4 ఒక ప్రాంచికునుఁడింకోక ప్రాంచికునునితో బట్రాముఁగూచిక
 మాట్లాడుచునుట
 5 2లో తారోమున కేగుచు అంటనీక్లియో పోట్రాతోననుట
 6 మిలనాసు హంసేతోననుట
 7 ఈనోబాసు మెసీసనతో క్లియోపేట్రాను వశించిచెప్పట
 8 అంటన్నిక్లి సీజారు నననంపించినపుడు క్లియోపేట్రా అంటనీతో
 బలుకుట
 9 సీజారుక్లియసుతో క్లియోపేట్రాను లోబచుకనునిచెప్పట
 10 సీజారునిదరస్కరించి అంటనీయెదిరియూ నిశ్చయించినపుడు ఈనో
 బబాసనుకొంట
 11 క్లియోపేట్రా సీజారునకుఁ దాహంగితిని చెప్పినపుడా పెతో
 కైశియస్సునుట

- 12 క్లియోపేట్రా నీబారునివశమైనదని శంకించియాపెతో ఆంటనీ
యనుట
- 13 ఆంటనీయుద్ధసన్నద్ధుడై తనస్త్రనికులతో ననుట
- 14 ఆంటనీనీబారునకు క్లియోపేట్రాతో బదుట కాప్పైగోపించిపో
వంగా నాపెతో బాక్రియననుట
- 15 ఆంటనీ ఈరానులో ననుట
- 16 ఆంటనీమృతిచెందినవిదప క్లియోపేట్రా పరితపించుట
- 17 పిలో రోల్లండుతో సిలిషూయవృష్టదేవతగూర్చి బల్కుట
- 18 రోల్లండుతనకు గొలుపిచ్చిచనినాట్రు ఆర్లెంజోయనుకొనుట
- 19 రోల్లంజో ఆర్లెంజోతో ననుట [కొనుట
- 20 రోల్లండు తనకు గొలుపిచ్చి వైవిహయన తరువాతి ఆర్లెంజోయ
- 21 రాజు చేయుకుట్రకు దిగిసి యూగువిడిచి పోవలంచిన ఆర్లెంజో
తో ఆపమనుమునలి నెవకుడెనుట
- 22 అపవిరోరాజ్యభగ్ని ప్రసన్నాతో జాక్విస్సనుట
- 23 రాజ్యభగ్ని రాజుతో ఆమయగ్నమొడుట
- 24 మగి వేసమునమున్న రోల్లండు ఆర్లెంజోతో జెప్పట
- 25 మగి వేసమునమున్న రోల్లండుతో జాక్విస్సనుట
- 26 27 మగి వేసమునమున్న రోల్లండు ఆర్లెంజోతో ననుట
- 28 టుచ్చాను విలియముతో ననుట
- 29 అడ్రి ఎడ్రి గూనానాసి గూనానానంభామణము
- 30 ఎడ్రి గూనానాసి గూనానానంభామణము
- 31 ఎడ్రి గూనానాసి గూనానానంభామణము
- 32 బల్లజకు ఆంటనీలస్పి ఫిరస్సుతో ననుట
- 33 అడ్రి గూనానానంభామణము విచ్చేర్చినయొగిరియనుట
- 34 పిలో భాగ్యము చివకగానమ్మమునది యల్లరిచేయుతొలిసారుని
తో పోరియు లేకన్పునుట
- 35 యుద్ధమున ముంచిచ్చిన కొరియు లేకన్పునకు తొలుతుచిరిగొ
ప్పొర్వక మూటనుసిక్కియస్సుతో బల్కుట

- 36 కొరియో లేనప్పుడన్ను ద్వేషించుప్రజాప్రతినిధులతో ననుట
- 37 విశేషగమనమువినిపించబడిన కొరియో లేనప్పు యివిడనాడ లేక మో
డ్పు తనతల్లితో ననుట
- 38 ఆఫ్డియన్నుతో మైత్రి చేయుట కెనుచుకొరియో లేనప్పుడుకొంట
- 39 టిలో కోటిను ఇమోనినున్నయింటికిబోవుదు నాపెదానీలస్వాధీన
ముచేసికొనెనచనియనుకొంట
- 40 ఇమోనినుననపోచీపోయినపుడినట
- 41 పోషును ఇమోనినుందానుండినని యాపెపోచీచూపి అయూ
వోచెప్పగాననుట
- 42 పైసానియోయిమోనినుంజంపుమని తనకుపొన్నమనునవానినయు
ల్లిరము నాపెకుఁజూపెయనుకొంట
- 43-44-45 ప్లివానివేసముతో మిల్లవకానకుబోవుచున్న ఇమోనినుకల
గయుట
- 46 అర్విరాగనంతనకు మగ వేసముననున్న ఇమోనినుపైమిక్కలి ప్రేమ
పుట్టటంనుండికయనుకొంట
- 47 ఇమోనిను అర్విరాగన్నుపై కీరియన్నులు తనకురేసినయాదరణ
ముండలచియనుకొంట
- 48 అర్విరాగనుతో బెలీరియన్న వేటకేగిరాకాలస్యముచేయుటకుఁజెం
తించియనుట
- 49 ప్లోటనువికలనఁజేసివచ్చిన కీరియనుఁజేయియందుకు సంపద
చు అర్విరాగనునిదలంచి బెలీరియన్నునుకొంట
- 50 విషమూఢకానందిన ప్లడలీమృతిచెందెననుకొనివానిబూజ్చునమ
యమున అర్విరాగన్నుతోగై కీరియన్నుట
- 51 ఇమోనినుమూఢకాఁజేయియనుకొంట
- 52 ప్లివానివేసముననున్న ఇమోనినుందననేవకునిగాదీసికొన్న లూ
సియన్ను తనయజమానునికై పొగలునతనినోదాచుట
- 53 పైసానియోతనయజమానునినుండియు ఇమోనినుండియు వరక
మానమెద్దియులేకుండుటకు ప్లోటనుగతియేమయ్యెనో తెలియకుం

- టగు శంకరచు మందసలోననుకొంటు
 54 పోన్ మనస్సచేటనెటలో నిద్దుర మేల్కొనియనుకొంటు
 55 కారాగృహానికాఁది పోన్ మనసుతోననుట
 56 తనభార్యవిరమిసి ఇమోనినుండంపించి నట్లొప్పుకొనెననికాకోపిల్య
 స్సుచెప్పగా సింజెల్లెననుకొంటు [నుట
 57-58 7వో పాఠేనియోదయ్యమంజూచిన వేకువనుబనాఁ పోకతోన
 59 పోకేషియోదనాఁ పోక మాన్లులు తనతండ్రివయ్యము త
 మకగివడెననినమ్మించి చెప్పిరపుకు హేమెట్లు అనుకొంటు
 60 హేమియోమిదిస్సెల్లునుటతోడనతండ్రివయ్యమనకై రాత్రినిది
 వీంచుచున్న హేమెట్లుతనపితండ్రిబయలుజేతెడు చప్పుడువిని
 యతనిదునాఁగి. ముంసూడియనుట
 61 తనతండ్రివయ్యముకాన్పించి తనతోమాట్లాడుచున్న వడు హేరే
 పియోతోబల్కుట
 62 పోకనియస్సుబిళిలాతో హేమెట్లుంనుచిఁ జెలుపుచుంబల్కుట
 63 రాజు హేమెట్లువెట్టింనుచిఁ పోకనియస్సుతోననుట
 64 నాటకములోనిరాజి తనభతఁతోననుట
 65 రాజువనప్రాసనముచేరి తేచిపోవుచుకొంటు
 66 పోకనియస్సు హేమెట్లుచేడంవఁబడగా బిళిలాకు వెట్టియెత్తుటఁ
 గినిపట్టి రాజుజట్రాఁచుతోననుట
 67 హేమెట్లుబిళిలానమానిచెంత లాటిఁ సుతోబోరాడినవిదప హేరే
 పియోరాజు తనపైఁజేసినకుట్రఁజెప్పబోవుచునుట
 68 గిల్లెన్నున్న హేమెట్లుంనులనుఁ దంపించుటకుఁదావన్నినకుట్రహే
 రేపియోతో హేమెట్లువెల్పుచువారిన్ముచియనుట
 69 లాటిన్పట్టివాఁదోనకుబాగుగఁ దెలిసినట్టకాన్పించుదను ఆసిక్కు
 తో హేమెట్లునుట
 70 8వో కేషియస్సుగూచిఁ నీజారుఅంటునీతోననుట
 71 నీజారుమకుటముగరించినయెడల నెట్లుండవచ్చునోయని బూట
 సుతలపోయుట

- 108 8వో నీమహారాజతో వుల్లీనుగొచినానాళ్ళాల్లు-చెప్పట
 109 వుల్లీమ్మతినందుటవిని యతనిదొడకన్యమున్నందు కేత్తనైనుతో
 క్రిష్టిత్తనుట
 110 రాజశక్తితుండయికామ్మెల్లు శఫల్లు-ప్రభువుతోననుట
 111 గాడె నరుతోకామ్మెల్లునుట
 112 16లో ఒకజారపుత్రిఁడు జానుమహారాజుచేరిచాడు అనుపేరున
 ప్రభువుగావింపఁబడి తనలోననుకొనుట
 114 పాండల్పులూయూతో జానుమహారాజుతనచెఱిక్కిన ఆతఁడునిని
 శ్చయముగాఁ బొలుచునుననిచెప్పట
 113 పాండల్పులరాతిఁడో లూయూతోననుట
 115 నేలిన్బరీఆతఁడుత్తేమముగానున్నాఁడు నేనుపాపములుగననిహూయ
 బట్టువగునఁగాననుట
 116 17లో కాడెలినుపెంచి రాజనకుభార్యయై పొన్నుకుబోవు
 చుగన్రీగనులను తనసోదరిలతో లియరునిపరమగము బాగుగఁ
 జేయుడనపాఠలు సేదాదిసీవుపొమ్ముమేమెఱుంగుమాయని శ్రత్య
 త్తరమిఁగావారితోననుట
 117 నన్నదిరక్కరించిన గన్రీలుచేయిపట్టుకొని నీవునెమ్మిగవచకరా
 దను లియరుతోగననుట
 118 దన్నదిరక్కరించికూతులపై మండిపడి వెట్టెత్తి గాలివానలోఁబో
 వులియరునిదిగి పిలువమనిగోస్తరనఁగాగననుట
 119 తనయింటఁజొచ్చిగాలివాన తాకుదప్పించుకొమ్మను కెంటుతో
 గాలివానబాధకన్న నెక్కువుబాధపొందు నేనుగాలివానకుబడియు
 యనాయనిలియరనుట
 120 దయ్యముపట్టినట్ల నటించు ఎక్కరుతోపదూపకుడనుట [కొంట
 121 లియరునికెంటుశత్రులనుండి తప్పించుకొంపోయినపుడు ఎక్కరను
 122-123 గుడ్డిగావింపఁబడిన గోస్తరొకముదసలివానితోననుట
 125 ఎక్కరుగోస్తరుతోనతనిగోరికచొప్పున నతనిదోవరుమెట్ట యెక్కిం
 చితిసనిచెప్పట

- 89 అయినదనహేనీ) మహారాజరంగమున శత్రువిజృంభణముం
చూచి గ్లోస్టర్లుతోనుట
- 90 సంస్థిరంగూచిఁ బెరివంబడిక వ్రాయు ప్రభులు వెంటనేఁ గూడనుం
దునని ఇచ్చెల్లామహారాజి యుగవహనీ) మహారాజతోఁ బలుకుట
- 91 12లో సునల్లే ప్రభు విద్యోగతో యుద్ధమునఁ బాసించుము నేనాయ
ముచేసి యింగ్లీషు సైన్యమునఁ జేరవని బలుకుట
- 92 సునల్లే పుట్టుట కారణము వెలుమూర్చియు తోరణరంగముననుట
- 93 సఫల్కు రణరంగమునఁ దనకుఁ దక్కిన మాగ్గేనట్టం చూచియ
నుకొంటు
- 94-95-96 సఫల్కు ఆటవహనీ) మహారాజతో మాగ్గేనట్టం గూచిఁ
హాళించుట
- 97 13లో గ్లోస్టరు విదేశ వాహనము వినివలయు యుద్ధరంగమున తన
భార్యులలందఱి తలపోయుట
- 98 సఫల్కు గ్లోస్టరుపై నాటవహనీ మహారాజతో గొండ్లము చెప్పట
- 99 గ్లోస్టరు వినిపించబడుట కోర్వక సభనుండి లేచిపోవుచుఁ దన్నెం
దుక లేచెదననియడుగు మాగ్గేనట్టతో నాటహేనీయనుట
- 100 జాకీబీవిస్సుబాన్ హాలెండుతోనుట
- 101 14లో రణరంగమునఁ బట్ట వడిన యాయ్కు మాగ్గేరట్టరాణిచేమిక్కి
లిశగనాడఁబడి యాపెన్నిందించుట [ట
- 102 యాయ్కు రణరంగమునఁ జంపబడుటకుఁ చాడుతనసోదరులనతోనను
- 103 ఆటవహేనీ) మహారాజు ప్రజలు ఎడ్వర్డుఁ పక్షముకాబోరని ఎక్స్ప్రెస్
తోఁబలుకుట [నుట
- 104 చెటలో నాటవహేనీ) దెగటాపఁ వచ్చినావాయనియనగా గ్లోస్టర
- 105 15లో పుల్సీరాజతో మద్యపై కుట్రపన్ను సనియెంచిబంకింగము
రాజువద్దకు పుల్సీకన్న ముందుగాఁ బోనెంచినపుడునాథాల్కునుట
- 106 సేండ్స్ ప్రభువుచేంబల్లెన్ ప్రభువుతోఁబలుకుట
- 107 తవ్వడనాడిననీఁ బెట్టాడిన యెన్నిదవ హేనీ) మహారాజందలంచి
యలుకనున్న కేత్తరైనురాణితో పుల్సీయనుట

72. బూగ్రీటసు కేషీయస్సుచే నీబహు జంపుటసు జేసి రేపింపబడి నడు రే
య వెన్నో కరణలు పిలువగా ననుకొంటు
73. కల్యాష్ని-గూతేకుసములు బాగున్న వికాపుకాబట్టి సభకునోవద్ద
నీజారునో నీబూట్టు
74. చూపుకునో నీబాని కల్యాష్ని గూతో నీజారనుట
75. నీబారునో నీబాని జంపుట బ్రజలయందలి కరికరమున నీజారు నెడఁగ
నియు నూనిన బూగ్రీటసుఁడు జంటనో బెల్లుట
76. లుగ్రీయసం నీరికము చెంగ బూగ్రీటసు కేషీయస్సుంగూచి ప
ల్లుట
77. రంగున ముసన కాకమున్న న్నడి నీత్రపులజయింపవలెనని కోషి
యస్సుచే బూగ్రీటసుండనుట
78. ఒకభకుండనుట [కొంటు
79. 9లో యువరాజును హేనీకనముట్ట సహవాసముఁగూచి యను
80. నానవదేవీమహారాజు యువరాజుఁగూచి పల్లుట
81. 10లో వ్రాసినదయనుట
82. నాతానందబ్రహ్మండు బాడుకల్లుచేసనుట
83. నాతానందబ్రహ్మండుమాట ను బెల్లుట
84. న్నాన హేనీమహారాజు తరళగువులు జయింపబడిరనివిరి తన
కువచ్చి జబ్బుండలంచుకొని యనుకొనుట
85. 11లో అయినవశానిమహారాజుతో ప్రాన్ములొందజేసి నికుల
స్సృష్టమునకంప స్కాండ్లందుభయమునుండి రక్షించుకొనుటకుఁ
గొందజేతో మనమిచట నుండవలయుననియుప దేశించుట
86. కాంటబాకీగురుదేవహేనీమహారాజునకురాజ్యపాలన క్రమముం
దెల్పుట
87. ఇన్స్పెక్టరువ్యక్తిచియుద్ధముకై ప్రాన్ముకువచ్చుటయే తనకానం
దమర విక్టరుచేపొమ్మరాజునకైదవ హేనీమహారాజుసందేశ
మగుట
88. పల్లవిపల్లుట

- 126 నెత్తెనలియరు స్తోత్రముతో ననుట
- 127 రణమునందనచేగులిపిష్టండు తనపేదడిగినపుడు ఎడ్గరనుట
- 128 తనకొంటిపప్పుశిశువైన కాశీలి నూనగురించి లియరనుట
- 129 ఎడ్గరుకల్పమకంటులతో ననుట
- 130 18లో బాలింగుబ్రూకుతో స్వర్ణబూనిన నాతకంబల్లెండు ప్రభు
పురెండవరిచాడు మహారాజుతో ననుట
- 131 స్తోత్రపుష్పిగాంటునతని పోదరుంజంపినవారిపై బగ్గ దీచుకొ
మ్మనిచెప్పట
- 132-133 గాంటువి కేశవానతిక్షుంగు బాలింగుబ్రూకుతో ననుట
- 134 విశేషవానతి సందిపుబాలింగు బూక్కుగాంటుతో ననుట
- 135-136-137 వ్యాసగ్రస్తుకైన గాంటుమూర్ఖుతో ననుట
- 138 రెండవరిచాడు మహారాజు గాంటునుసంహదమాడుట
- 139 ఆముగ్గితో రెండవరిచాడు మహారాజు బాలింగు బూక్కుంగూ
చియనుట
- 140 సింహాసనమునుండి తొలగింపబడిన రెండవరిచాడు మహారా
జునునకు గారామగునాతకంబల్లెండు తో ననుట
- 141 19లో ఎలిజబెత్తురాణి స్తోత్రముతో నీవునన్న నాసంతతి ద్వేషిం
చుట రాజునకు నిష్ఠవరిచెప్పుగానరాదాదెతో ననుట
- 143 స్తోత్రుందలచుకొని యతనితల్లి యనుకొంట
- 145 రిచ్చండు తనస్తనకులతో ననుట
- 145 మూడవరిచాడు మహారాజురణరంగమున దనస్తనకులకనట
- 146-147 20లో రాజుతో పైరనునల్కుట
- 148 తనసేంద్యము గొనిమామతోయెట్టితోరాణియనుట [ల్పుట
- 149 స్త్రీతోబొందుచేయుట చదువుకంటెమేలని పైరనురాజునకుదె
- 150 21లో మేకృత్తనభార్యతో దానిదురంగూడ జంపుననియొక
భర్త తనకువినబడినట్లుచెప్పట
- 151 మేకృత్తనభార్య వ్యాసించెచ్చెనని వినియనుట
- 152 22లో రాజురావిదేశమేగెదనని దనస్థానమున నియోగింపందలం

చిన అంతలోతోననుట

- 153 నాసోదరునిరక్షించు శక్తి నాకెప్పియెడ గలదాయనిశంకించుకొన్నె
తో లూరియోయనుట
- 154 ఎన్నా లిను న్యా మూనికాతోననుట
- 155 నీసోదరులకు నిజవినిపించబడియె మఱియదితిస్పరాదను అంతలో
తో ఇప్పిల్లాయనుట
- 156 అంతలోఇప్పిల్లాను నివియంగియనుకొంట
- 157 తనభావము తెలియజాలకుంటివని అంతలోఇప్పిల్లాతోననగా నా
పెరుతోనబల్కుట
- 158 మాటువేషముననన్న రాజతోక్లాడియోపల్కుట
- 159 ఇప్పిల్లాక్లాడియోతోననుట [నుట
- 160 రాజనునిందించు లూరియోతో ప్రచ్ఛన్న వేషమున నున్న రాజ
- 161 24లో గాగ్రియానో యోమోవింతిం చెడుఅంతలోనియోతోననుట
- 162 పోషిక మానెనిస్సాతోననుట
- 163 మైలాకతో అంటునియోపల్కుట [నుట
- 164 మాటువేషములచూచు నిష్కపజ్ఞిగగ్రిటి మానోనెలాలాతో న
- 165 పోషిక మాతా నేపక చికన బంగారు వెండి నీచములబళణులలో నా
పెంబెడ్లడనెంచి మార్గమరాజు వెండిబరతిండ్లకు నియమకొంట
- 166 గూరివివేకులు నిష్కపజ్ఞులనెంచుకొనుచున్నారను పోషికయా
తో నెనిస్సాయనుట
- 167 పోషిక మా రెండుపూట చూసి మఱియుబడినెంచుకొమ్మని నెనా
నిమాతోననుచుచికి పెం కరివలపుదెల్పుట
- 168-169 భారె పోషిక్తోననుట [తోననుట
- 170-171 పోషిక మాకంతలోనియోమగ్గాపాడి తనయింటికివచ్చి నెనిస్సా
- 172 నీ పెరిమెటియింకొక షికాములో వచ్చుననిలో రెంకో చెప్పుగా పో
షిక మాయనుట [సోకికెజెప్పిననీతి
- 173 24లో పార్వాపురకాడువేషమువేసి పరిదొరసారి కాడు దొర
- 174 పాడుగ పరువుకీయబడిన పార్వాపుతోనల్పులోననుట

- 175 25లో కైజాంగురు హామికయాలవివాహముగూఁచికవల్కుట
 176 హెలినాయనుకొంట
 177 ఓబీరనురాచినుతోననుట
 178-179 తీసియన్నహిప్పోలీటాతో వలపుగలవారింగూఁచికయనుట
 180 26లో వియోంటో సంతోషవాతకవిని యానందబాష్పము లొ
 ల్గించుట గూఁచికయనుట
 181 హీరోమాగేకరట్టుతోననుట
 182 చెనిడిక్కు లియోనటోతోననుట
 183 నన్యాపిలియోనటోతో హీరోమృతిజెందినట్లు చాటుమనితెల్పుచ
 నుట [చికయనుట
 184 27లో కేషియోచేదెబ్బలుతిన్న రోడరిగోను అయాగోయోదా
 185 అయాగోఒత్తెల్లోకు డిస్ట్రెమోనాపై ననుమానముపుట్టించిచనుట
 187-188 అయాగోయనుకొంట
 189 ఒథెల్లో అయాగోతోననుట
 190 అయాగోతాన్యాయవంతుడనని ఒథెల్లోతోఁజెప్పట
 191 ఒథెల్లోతనభార్యయొక్క తెల్విజేటలెన్నుట
 192 తనభార్యంబందియూ పెయోస్యరాలని ఎమీలాచెప్పినపిదప ఒథె
 ల్లోతాఁ జావనిశ్చయించుకొనియనుకొంట
 193 28లో ఆంటియోకస్సుతోపెరిక్లిస్సనుట
 194 ఆంటియోకస్సునుండిపాటిపోదలంచి పెరిక్లిసుతినుకొంట
 195 హెలికానను పెరిక్లిసుతోఁజల్కుట
 196 పెరిక్లిసుహెలికాననుతో ఆంటియోకస్సుంగూఁచిక చెప్పట
 197 క్లియోనుడయోనిజాతోననుట
 198 ప్లెజెండాలయోడలువచ్చినవని యొకవర్జిభువనరాష్ట్రయోననుట
 199 సైమారిడిసు మూడవవర్జిభునితోఁజల్కుట
 200 సైమారిడిసు శూరుడనుట
 201 శైసావలపంది పెరిక్లిసనుకొంట
 202 తనభార్యమృతిచెందెననుకొని యాపెరికాచుట్టులోనికి నకుదర్శి

మూలవిశేషి పెట్టి యా పెకన్త ప్తి న్న కొని పెట్టి సునముద్రము నవ
గిరికయోదయోన్మండి యనుకొంట

203 పెట్టి సుమేనానులోల్పి హెలికే స్సతోననుట

204 29లో జూలి మట్టుతోనా పెట్టియనుట

205 రోమి నోమాయచేరపు టాటలో మొట్ట మొదటజూలియట్టుజూచి
వశించుట

206 జూలియతో మూర్తా పోవును రోమి మో గునుకొంట

207 సన్యాసిని హరివరా నము సేయచుంబల్కుట

208 తెల్ల వారికి మునుచే తి యొద్ద వచ్చి రోమి మోతో సన్యాసి య
నుట [కొంట

209 రోజులైనను పలపుమానినావాయని రోమి మోతో సన్యాసి ప

210 జూలియట్టు నాభార్యనుకొని చూచుచుచూచున నాకా పెన్వంట
నే పెట్టి చేయుననుట మోతో సన్యాసి గునట

211 సమోహంబుధాతి మూర్తి జూలియ్యను మృతచేదిర
దాండానిమిచి మా పెన్వమా గడుగునా పెనిందీరి ఖించుట

212 31లో అంటా మోతో సే బ్రాహ్మణుడనుట

213 ఫకితనందు ప్రోస్పెరో మూర్తాను గారము క్షులుపోసుచేయుచనుకొం
ట [కొంట

214 ఫకితనందుతో ప్రోస్పెరోయనుట

215 ప్రోస్పెరో మూర్తా నేతెడు గొంజలో మొకగునానింగని యను.

217 32లో టైమర చిగ్గిటనుంజూడి యనుకొంట

218 టైమర చెంతిన్సోయము చేయవచ్చిన స్త్రీల జూచివిమూంటునను
కొనుట

219 స్త్రీవి గున్ను టైమరుని చూచేకరిజూచి గునుకొంట

220 తననకువ శిశముండెడ వెలికిన టైమరువలచి విమూంతునను
కొంట

221 స్త్రీవి గున్ను రెంకవ సేవకుడు చికిపో సైమరువలచియనుట

222 అడవిలోబంగారుంజూచి టైమరువల్కుట

- 223 పైమనడవిలో దన్నాడవచ్చిన ఆల్పిల మాడినులో ననుట
- 224 పైమన బంగారంబా నేనునుట
- 225 పైమనబంగారంబిచ్చిన దొంగలకనుట
- 226 ఒకచొంగు ముగ్గురదొంగతో ననుట
- 227-228 పైమనడవిలోనున్న పైమనబాడనేనుచున కొంట
- 229 34లో అలక్ష్మి డెము కిక్కిరిస్తో జాన్మంగునాచిక చెప్పట
- 230 ఆగమెన్నును నెట్టి మొకల మనవానితో బల్కుట
- 231 ఉలిపిస్తున్న మెన్నును నెట్టి మొకల మనవానితో ననుట
- 232-233 పేరిస్తున్న మెచ్చేయవలయుగాని హెలెను మకలనప్పగించరాదనగా హెచ్చిననుట
- 234 ఉలి పుప్పెట్టిస్తో ననుట
- 235 నచీలస్తుతో ఉలివచ్చునుట
- 236 అచీలస్తుకలిపిస్తుతో నున్న గీతకునై నిశులచుల్కనవచిరనుట
- 237 అచీలస్తుతో ఉలిపిస్తునుట
- 238 అబ్బిచ్చిచ్చిస్తో ననుట చేదనుకుండ్ల తనముడవచ్చుననికును అచీలస్తుతో పెట్టిచ్చునుట
- 239 తో) అస్తుకి స్త్రీవాతో ననుట వలలోకి కుమరి భోధించుట
- 240 హెచ్చిరు తా నయుక్తుల కేగికలియు వైవమువ్రమాగముచేసితి ననగాకెసాంబామనుట
- 241 35 ఆంబా హెచ్చిస్తో ననుట
- 242 వికూరుకుడనుట
- 243 36లో బాలి మా ప్రోటియనువారిన ముక్కరముండెచ్చిన మూసెట్టానుకలిగి మా ముక్కరమందికిచ్చి చేయుమని మా పెద్ద పిప్పామ్మరిపి దవరనలో వగనుట
- 244 ఆంబా మో పిత్తితో దనకొడుకగుప్రోటియనుంబూర్చి యనుట
- 245 రాజనకు వెండ్లెనునకు ప్రోవకవచుకొనుచుపాయమా చెప్పట
- 246 ప్రోటియనురాజతో నలసి పుత్రికతో వెండ్లెనుపై గొండెము

తప్పట

- 247 ప్రోటియస్సుతనముఖము నల్లనిదనుకూరియోతోననుటయు, వాటి
యుపిల్విగాను చానంపాదించుకొనుట వెలంపైనునిమైత్రిదూల
నొట్టెదనని యనుకొనుటయును
- 248 అడవిలోసిల్విమానుబల్కిన్గ డనుంకించు ప్రోటియస్సుతోవెలంపై
ననుట [ననుట
- 249 ప్రోటియస్సుడవిలోదెనకు టైలుపడినజూలియట్టుతో సిగ్గుపడియ్య
250 తననేరంగునకై వశ్చాపుడగు ప్రోటియస్సుతోవెలంపైననుట
- 251 37లో పొలీనా హ్యాయోనీకూతుఁజూచి రాజేమనుకొనునోయని
ఎమిల్లాతోననుట
- 252 హ్యాయోనీతనవైవ్యభిచారదోషముమోపిన తనభతతోననుట
- 253 పొలిక్సిసీను కేమిల్లాతో ప్లోడిజలుంగూచియనుట
- 254 కేమిగోఫోడిజలు పెరిడిట్టాలతోసిసిలియాకుబొమ్మని యుపదేశిం
చుచనుట

కావ్యములందు,

వీనస్సుమతి ఎదోనిస్సనుకావ్య.లో19ము

- 255 అశ్వవగానము
- 256 కవివాక్యము
- 257 ఎదోనిస్సువీనస్సుతోననుట
- 258 కవివాక్యములు
- 261 వీనసుదయించిన నూర్వ్యుజూచియనుట
- 262 వీనసు ఎదోనిసుమృతి చెందెననుకొని తలపోసికొనుట
- 263 అడవిపందిచే శంపంబడిన ఎదోనిసుంజూచినపుడు వీనసుదృష్టి క
విచేవణికంపంబడుట
- 264 వీనసు మృతిచెందిన ఎదోనిసుంగని విలపించుట
- 265 కవివాక్యములు ల్యూక్రీసీ చెటయను కావ్యమునందు.
- 267 ల్యూక్రీసీనింబట్టుకొని యాపెతోటాకిక్వననుట
- 271.272 తన్ను బల్మిరిబట్ట సిగ్గుపడిన టాకిక్వనుతో ల్యూక్రీసీ యనుట

273 పట్టంబడినవనవ హాకెగ్రీ పోనవించుట

278 కవివాక్యములు

చాటు వద్యములులో

287 విరహివాక్యములు.

దీనివిరహతీర్థ వానియను కావ్యమునందు.

292 విరహివాక్యము.

రౌద్రరసము పేక్కియరు నాటకములందు.

- 1 3లో ఆలినరు తనతమ్ముడగు ఆల్లెండోనయిగిట్టకయనుకొంటు.
- 2 6లో పోన మనుతనభాగ్య జాగయనితెలిసినవినవ సనుకొంటు.
- 3 7లో హేమెట్టుతనవినతండి తనతండింబంపించి తనతల్లిక పెం
టనే పెండ్లాడుటందలించుకొని యనుకొనుట.
- 4 నాటకుని యభినయవిశేషముంగనిపెట్టి హేమెట్టునుకొంటు,
- 5 11లో అయిదవహెనీమహారాజు పొన్నువేళములోని యొకకో
టకు లగ్గకెక్కుచుంనన నెనానామకులతో బల్కుట.
- 6 14లో యుద్ధమందు నిరుత్సాహుడగు నాటవహెనీ మహారాజు
తో కిప్పుడకనుట.
- 7 16లో రణరంగమునవదరు జారపుతుంగాంచిఆప్టియాయనుట.
- 8 21లో మైలాకు ఆంటోనియోగుండె నెత్తుతీయించి వానింబంబం
చెదననుకొనుట.
- 9 22లో ఫిర్నియా పైమాండ్రాలతో పైమనువల్కుట
- 10 బంగరుకైవచ్చిన దొంగలతో పైమననుట.
- 11 పైమను దుంపలుత్రవ్వకొని తినుచుభూమింగూర్చివలుకుట.
- 12 ఆల్సిబయాడీసు ఆతెస్సుపురమ్మపై దండెత్తి వచ్చిచాటించుట.
- 13 33లో ఆరసుతనవ్రజ్జలం చెలువుట,

కావ్యములందు హాకెగ్రీచేయను కావ్యములో.

- 14 లూకా 12:1-5 లూకా 12:1-5 ననుట.
- 15 చెలవబడినవిమ్మట లూకా 12:1-5 ననుట,

భీ భ త్స ము.

పేక్స్పియరుని నాటకములయందు.

- 1 9లో హట్టుగు చెలవబడినవిమ్మట లూకా 12:1-5 ననుట.
- 2 13లో స్టోర్లు ఆటవహనీమహారాజుతో ననుట.
- 3 19లో మూడవదిచాదుక మహారాజుకలంగిని ప. విందుచులేచియ నుటనుట
- 4 23లో శియోగు దయోగినిచెల్పుట
- 5 27లో పాణినాథ్యమృత్యువగుచు లియోగినితో నుట.
- 6 లూకా 12:1-5 చెలయనుకావ్యములొబ ల్లిచెటజగి శిమ్రుటటాకిన్వ నుయొక్క యులూకే శిమ్రుటటాకిన్వ యవగాకానము.
- 7 లూకా 12:1-5 చెలపట్టబడిన పదపనుష్క సితి.

భ యా న క ర స ము.

పేక్స్పియరుని నాటకములందు

- 1 3లో తనతండ్రి యన్నయడవికేగిచుంచి లోండ్రిలిరు.కనుట
- 2 5లో కొరియ్యాలీనుని భార్యనయ.తోననుట.
- 3 13లో ఆటవహనీమహారాజు స్టోర్లుచచ్చెననిచెప్పిన పథల్లుతోననుట.
- 4 16లో జాన్మహారాజు హ్యూబటుతో ఆరకరుంబంవుమని చెప్పి నుంకించుట.

5 22లో క్ష డియోమరణముగూచిక యనుకొనుట.

సాగసుల వివరణము

వీ ర ర స ము .

కాలిదాస కావ్యములలో రఘుసంశయమున

1.2 దిలిపమహారాజ వణకనము.

3.4-5 దశరథమహారాజ వణకనము

6 శ్రీరాముడు జనాపనాదమున హోగొట్టుకొనుటకు నీతనువిడువని శ్మశించుట.

7 శ్రీరాముననొంటిగఁ దనస్వకడఁజేరిన యయోధ్యాసగరాని కేవలతో శ్రీరామునికొడుకగు కుశమహారాజనుట.

8.9 అశివమహారాజ వణకనము.

కుమారసంభవములో

10 బ్రహ్మ బ్రహ్మశిష్యుడై డిక్కిరివచ్చిన యింద్రాదిదేవతలందఱ రకాసుసూచిక యనుట.

11 ఈర్ష్యతేజమును వహించుమని యగ్ని కేవు నిండుగుర్రానికొంచుట.

మేఘసంశయమున

12 మేఘమునుయక్షుడు తనభార్యతో తనవతకనము చెప్పమనిట తిమాలుట.

13 హిమాయనుందలి దావాగ్నింజల్లఁచుకమని మేఘముతోయ త్సంధుట.

కాలిదాసనాటకములలో విక్రమోర్వశీయము

14 పునరపుండు విరహోన్మాదమున నడివిలోహంసతోననుట.

కాకుంఠితమున

15 దుష్కంఠుడు శకుంతలసూచికతోడనే యనుకొనుట.

- 16 దుష్కర్మములు శకుంతలచరిత్ర లలో ననుట.
- 17 దుష్కర్మమునకు సంపద సంక్షేపము.
- 18 కష్టములు శకుంతలకు పడెనుట.
- 19 శకుంతలను దుష్కర్మమునకు దడకంపి కష్టములనుకొంటు.
- 20 తొలుతను మేలుకొలుపువాండ్రునుట.
- 21 దుష్కర్మములు తన్నెలుకొమ్మని నచ్చిన గభావతియగు శకుంతల లో ననుట.
- 22 శకుంతలలో నచ్చిన తాపములకు దుష్కర్మములనుట.

తాంత్రికము .

కాలిదాసకావ్యములో రథసంహారమునందు

- 1-2 ఇందుమతి మృతికి ముఖించునది మహారాజుతో వశిష్టశిష్యుడనుట.
- 3-4 రాజరాసురు బాధకుండా శత్రు దేవతలు పై కుంతమున కేగి నారా యుధుని స్తోత్రము చేయుట.
- 5 శ్రీరామాష్టాంధము నడవిలో విడిచిన లక్ష్మణుతో శ్రీరామునకి యుచుచున్నది నీశయనుట.

కుమార సంభవమునందు

- 6 తాకకాసురు జంపుమని శివుడిచ్చిన యాక్షగుమారస్వామి శిర సావహించుట.
- నాటకములలో వికాసమార్గమునందు
- 7 నాందీశ్వరము.
- 8 రాజరామార్యశింగుడినందున కలిగిన తనభార్యతో ననుట.
- 9 చంద్రదేవుని గూడిన నోచుచున్న తనభార్యను రాజవశించుట.
- 10-11 రాజుతో నతనిభార్యయనుట.
- 12 ముగిసిన కథ.

భాగవతమునందు

- 13 నాందీశోకము.
- 14 రాజకన్యాశ్రమమున సావధితోననుట.
- 15 శురీచిముని వర్ణనము.

కరుణారసము.

కాళిదాస కావ్యములతోరఘుపంశమునందు

- 1 అజమహారాజు పూవండపాటునమృతించెడిన తనభార్యకైచోరిలుట.
- 2 మృతభార్యఁడగు నజమహారాజు వర్ణనము.
- 3 యుద్ధమున శ్రీరాముఁడుమడిసెనని రాక్షసులు చెప్పినపుడు హత వారిమాటదబ్బరయని తనకుఁదెలిసినపుడును లంకలోనున్న నీతి యనుకొంటు.

కుమారసంధిసములో

- 4-5 రతీజీవిమన్మథుఁడు శివునిఘోషారాగ్నిచే దగ్ధుండయిన విమృత నేడ్చుట.
- 6-7 వాయుజీవుఁడు తనయొక్కకురూరారతీజీవి యేడ్చియనుట.

మేఘసంకేతమున

- 8-9-10-11 యక్షుఁడుమేఘునితోఁ దనభార్యస్థితింజెప్పట.

బుతులసంహారమందు

- 12 వషాతులవర్ణనము.

విక్రమోర్వశీయమునందు

- 13 ఊర్వశీవిరహమున రాజామావకుతోననుట.
- 14-15 రాజాన్వశీవిరహమున నడవిలోఁగుమ్మెదతోననుట.
- 16 సంగమమణిస్పృశకమున బామానాకృతీదోటఁగి జహావమునిన యూర్వశితోరాజునుట.
- 17 సంగమమణిరొకగిక్త యవహరింపగారాజువిరూపకుని కనుట.

18 భరతుడు మరీచిమునితోఁబలుకుట.

19 శంకుశిమునుకొనుట.

20 ఊర్వశినికేగుచు రాజంజూచుచునుకొంట.

శకుంతలమునందు

21 22 శకుంతలచరిత్రతెలతో ననుట.

23 లేడివృక్షమునుబాధించుచున్నరాజతోఁగాశ్యపుడనుట.

24 అనసూయరాజతోఁబలుకుట.

25 అనసూయరాజునతనిస్థితి గతులదునుచుండఁగా శకుంతలయనుకొనుట.

26 వివాహభాగవందుశకుంతల సఖులకనుట.

27 రాజకడకు శకుంతల నంపఁదలచి కాశ్యపుడనుట.

28 కాశ్యపుడు శకుంతలరాజసముఖమున కనుగుచుండఁగా పూల మొక్కలతో ననుట.

29 రాజనొద్దకేగుచు శకుంతలతాఁజెంచిన లేడితోఁబలుకుట.

30 రాజనొద్దకేగెడు శకుంతలతోఁబ్రിയంపదయనుట.

31 అత్తవారింటికేగెడు శకుంతలతోఁగాశ్యపుడనుట.

32 రాజశకుంతలతనకువలపుజాబువాయునపుడా పెనుఁజాటుగాఱుడియనుకొంట.

33 శకుంతలందానెఱుంగనని తిరస్కరింపఁగా నాపెపురోహితునిపెంటంబోవుచున్నప్పటి స్థితిండ్లంచుకొని రాజనుకొంట.

34 మరీచ్యాశ్రమముననున్న శకుంతలంజూచి రాజనుకొంట.

35 మరీచ్యాశ్రమముననున్న శకుంతలంజూచి రాజనుకొంట.

శృంగారరసమునందు.

కాలిదాసకావ్యములలో రఘువంశమున

1 అజమలరాజస్వలచిన యిందుడుతిస్థితి.

- 2 అజమహారాజంజూచి యా గినయందుమితితో నాపెచెలియనుట,
8 ముదకళానమహారాజ వర్ణానము.

కుమారనంభవముతో

- 4 శివుడు పార్వతినవ్వలచుట.
5 తనకుఁబ్రోయ్యక్షమైన శివునిఁగల్గొన్న పార్వతిస్థితి.
6 నారదుఁడు శివుఁడు పార్వతింగోరియున్న వాఁడని హిమవంతుని
తోఁజెప్పు కుండఁగాఁబార్వతించేయుచేష్ట.
7 పెండ్లిపీటపైనున్న పార్వతీపరి మేశ్వరుల దృగ్వివర్ణానము.
8 శివునితోలికూటమింబార్వతియున్నతీరు.
9 పార్వతిశివునింగూడినపిదవ నొందినసంతోషము.

మేఘసంక్షేపమున

- 10 యక్షుఁడు మేఘునితోఁదనభార్యన్వహించిచెప్పట.

శృంగారతిలకమునందు

- 11 ఒకవిరహిణి తనభర్తకుజూబువ్రాయుట.

విక్రమార్వశీయమున

- 12-13 రాజుార్వశివ్రాసిన జూబుచదువుచు విదూషకునికనుట.

- 14 రాజుార్వశికనుట.

- 15 ఊర్వశీ వియోగమున రాజడవిలోననుకొనుట.

- 16 రాజుార్వశికనుట.

- 17 ఊర్వశిదివికేగుచు రాజునందుమాపించి చెలితోననుట.

- 18 రాజుార్వశి దివికేగుచుండననుకొనుట.

- 19 తనతవ్వమన్నించుమని తనభార్యపాదముల్లుబడు రాజంగాంచి
యూర్వశియనుకొంటు.

- 20-21-22 ఊర్వశిందలంచుకొని రాజునుకొంటు.

- 23 రాజుతనభార్యతోననుట,

- 24 నటిపాట.

- 25 రాజుశక్తింతలం దొలిసారిఁజూచివణిగించుట. [టింఱుట.

- 26 పూదోటలో ననసూయా ప్రియంబదలు శకుంతలతో ముచ్చ

27-28 తుమ్మెదకుబెదుకు శకుంతలంగ్రాంచి రాజునొనుట.

29 రాజుతో ననుసూయ శకుంతలావృత్తాంతము చెప్పచుండుగా.
శకుంతలయనుట. [నుట.

30-31-32-33-34-35 రాజవివిధావృత్తాంతమున్న శకుంతలంజూచి యనుకొ

36 శకుంతలతో ననుసూయయనుట.

37 శకుంతలరాజునకు వ్రాసినపలపుజాబు.

38 శకుంతలతో రాజునుట.

39 రాజుద్వేషిల్పి శకుంతలరాజు తర్లవఁగూడినపిమ్మట పొదరిం
టితోననుట.

40-41 రాజుత్వవిసేన శకుంతలపొందుదలంనుకొనుట.

42 పలపుజాబువ్రాసి చదువుచున్న శకుంతలతో రాజునుట.

మూలవికాశ్చి మిశ్రము

43 రాజమూలవికసాగ నెనుట.

హాస్య ర న ము న ం దు .

కారీదాన కావ్యములలో కుమారనాథవమున

1 కుమారస్వామిబాల్యాభివర్ణనము.

విక్రమోర్వశీయమున

2 తుర్వశీచర చెంగునకుఁదీగెతగులుకొన్న దనంగాఁజెల్లరేఖయనుట

శకుంతలమున

3 తుమ్మెదకుబడియు శకుంతలకనసూయయనుట.

4 అనుసూయశకుంతలం జూపిరాజుతోననుట.

5 జూలి రాజసభలోననుట.

శృంగారతిలకములో

6 కవిదాశ్యము.

7 ప్రహసనము

కౌ ద గ్రీ భీ త్స భ యా న క ర స ము లు .

కౌ ద గ్రీ ర స ము

కాళిదాస కావ్యములలో రఘువంశమున

- 1 అజమహా రాజుచే రణరంగమునందు పీఠులవర్ణనము.
విక్రమార్జునశత్రుమున
- 2 రాజార్జునశత్రువులచే నతనిభార్యయూతనితో ననుట.
- 3 శకుంతలతనైదులంగనను రాజునకునుట.

భీ భీ త్స ర స ము .

కాళిదాస కావ్యములలో ఋతుసంహారమున

- 1.2-3 గ్రీష్మఋతువర్ణనము.

శకుంతలమున

- 4 రాజశకుంతల జ్ఞప్తికిరాగా నామందలంచుకొనితలడిల్లుట.

భ యా న క ర స ము .

కాళిదాసనాటకములలో శకుంతలమున

- 1 రాజుచే వెంటదలుమంటు రేడియ క్కవర్ణనము.
- 2 తుమ్మెదకుజడిసి శకుంతలచెలికత్తెలతో బల్కుట.
- 3 రాజుతో నడవిలో నతనికొడుకనుట.

అ ద్భు త ర స ము న ం దు

కాళిదాస కావ్యములలో రఘువంశమున.

- 1 కవినాక్యము

- 2 దీర్ఘమహారాజవర్ణనము
- 3-4 దీర్ఘమహారాజభార్యయై గభిఁజియూనుదక్షిణావర్ణనము
- 5 దీర్ఘమహారాజకొడుకగు రఘువునెత్తుకొనినూర్ధ్వాదుట
- 6 యుద్ధముచేయురఘుమహారాజ వర్ణనము
- 7 సునందయుందుమతితోననుట
- 8-9-10 భార్యానహితుఁడౌ నజమహారాజ నిద్రభావపురిజనులుచూచుట
- 11 కవినాక్యము
- 12 దశరథమహారాజ తన్న శపించినతాపసులకనుట
- 13 గభిఁజులగు దశరథమహారాజ భార్యలవర్ణనము
- 14 లక్ష్మణశత్రుస్సెల్లంగన్న సుమిత్రావర్ణనము
- 15 ఎదుర్కొన్న శ్రీరామచరణరాములవర్ణనము
- 16 చువ్వనాతి శ్రీరామునిమోహించుట
- 17 నీతను వెదకుచుంట్టి
- 18 అంజనేయుఁడు నముద్రముద్ధాటుట
- 19 రాక్షసీవనివృణయకా నీతావర్ణనము
- 20 నీతచూడఁమని హనుమంతుఁడు శ్రీరామునకిచ్చుట
- 21-22-23 శ్రీరాముఁడు రావణునిశంహించి నీతతోఁగూడియయోధ్యకుఁ
బుచ్చకముపైవచ్చుచు నాపెతోననుట
కుమారసంభవమున
- 24 హిమాలయవర్ణనము
- 25 పాశ్చాతీవిద్యావైభవము
- 26-27-28-29 పాశ్చాతీపాండర్యవర్ణనము
- 30-31 ఇంద్రాదిదేవతలతోఁగూడిన బృహస్పతిబ్రహ్మతోఁదారకాసురు
నిగూఁచికెప్పుట
- 32 ఇంద్రుఁడుశివునికడకు మన్నఁగుననువుట
- 33 శివునితపోవసమందలి కొండగోగువర్ణనము
- 34 బ్రహ్మూరితేషముతోఁ దనయొడుటశివనిధిచేయు శివుతోఁగా
భ్యతీయనుట

35-36 సప్తమ్యుక్తాంతో హిమనంతఃపదములు

37-38-39 చంద్రోదయవర్ణనము

40 శివునిచేత సావురాయి పేనముననున్న యగ్నిజేతతావర్ణనము

41 కుమారస్వామి శైశవవర్ణనము

42 తారకాసురుబాలయింతునను శివునితో నింద్రుడుపలుకుచున్నాడను కవివాక్యము

మేఘసందేశమున

43-44-45-46-47-48-49 యక్షుడు మేఘునితోఁబలుకుట
ఋషిసంహితమున.

50-51 గీష్మతూర్ణవర్ణనము

52-53-54-55 నిమగ్నతూర్ణవర్ణనము

56-57-58 శరత్కాలవర్ణనము

61-62 శిశిరతూర్ణవర్ణనము

63-64 వసంతితుర్ణవర్ణనము

శృంగారతిలక పుష్పబాణకావ్య విశేషములందు నాయికానాయక మితీ
వాక్యములు

65-66-67 కవివాక్యములు

సత్యోదయదూతము

68 చంద్రోదయవర్ణనము

69 మద్యపానవర్ణనము

రాక్షసకావ్యముందు

70 కారుమబ్బుంజూచిన యాదునిమతివర్ణనము

విశ్రాంతిమోక్షమున

71 రాజమూఢుఁడేతెడు నూర్వశివ్యనికొంచుట

72 దివికేగునూర్వశింగొంచి రాజమకొంట

73 రాణియొక్కదాశి విదూషకుంఁగూచియనుకొంట

74-75 రాజావ్యశిందలంచి విదూషకునితోఁబలుకుట

76 రాజావ్యశిందలచివంజుక కలిగినభాగ్యవంతుని విదూషకుని

- నితోబుట్టుట.
- 77 మహ్యాపాప వణకనము.
- 78 రాజ్యం తనభార్యందలందుకొని యనుకొనుట.
- 79-80 రాజ్యాన్నితో ననుట.
- 81-82-83-84-85 రాజ్యాన్ని విరహముననడవి యందనుకొంటు.
- 86 నందిమనుకొని తాను బ్రాహ్మణమహము విడిచి నిజమానకుండ్లి
యొక్కతో రాజనుట.
- 87-88-89-90 తనమాన్యం యందు బుట్టినప్పటినితో రాజనుట.
- 91 తాను నిజమానకునితో బుట్టుట.
- శకుంతలమున.
- 92 వసంతతుల వణకనము.
- 93 గుడ్డిముల వణకనము.
- 94 రథవేగ వణకనము.
- 95 నివసనవణకనము.
- 96 తనవసనమునజొచ్చుచు రాజనుకొనుట.
- 97-98 రాజునకితముతో విహరించు శకుంతలను జూచియనుకొంటు.
- 99 శకుంతల చెలులతోననుట(•) చెలిశకుంతలకనుట.
- 100 తననూయరాజుననుగుట.
- 101 రాజననూయనిడుగుట.
- 102-103 శకుంతల మేనకకూర్మముని తెలిసికకపరాజుకొంటు.
- 104 శకుంతలతనచెంగటినుండి మేనకకపరాజుకొంటు.
- 105 రాజశకుంతలచెంగటినుండి మల్లబోవచనుకొంటు.
- 106 రాజశకుంతలందలది యనుకొనుట.
- 107 రాజ నిజమానకునితో బుట్టుట.
- 108 రాజ చంద్రమన్మథుల స్కేంచుట.
- 109 తనయందలి మోహమునకుండ్లి చెలులతోబుట్టుచుండగారా
జనుకొనుట.
- 110-111 రాజ్యవశ్యుడు ప్రభాతవణకనముచేయుట.

- 112 అత్త వారింటికి రెండు కము పెట్టె ననసూయ శకుంతలతో వనుట.
 113 రాజు సంగీతము వినియనుకొంటు.
 114 అత్త వారింటికి గు శకుంతలతో గాశ్యపుడనుట.
 115 రాజుగ్ని హోత్ర గృహమున కరుగుచు సధికార భేదముండలంచుకొని
 నియనుకొనుట.
 116 శకుంతల నేని రెండు దీనినాయని సంశయించు రాజుతో గాశ్యపశి
 ప్పెడనుట.
 117 తపోవనజాల స్థితి నేయ దగదను గౌతమితో రాజనుట.
 118 రాజు తా శకుంతల కిచ్చిన ముద్రికంబుతో సంతనే శకుంతల
 ప్రికిరాగా జూపించుట.
 119 ఇంద్రుని శిరధ మ్రోసి నిన్ను రమ్మనా పిడివమాతలినో రాజనుట.
 120 వియస్థమన పరాకాశము.
 121 మంచమునోతో రాజనుట.

మాలవికాగ్ని మిత్రమున.

- 122 రాజుతో మాలవిక కు సంగీతము నెర్పిన పాడెనుట.
 123-124 అగ్ని మిత్రునితో సతని మంత్ర యనుట.
 125-126
 127 శృత్యము చేయు మాలవిక సగ్ని మిత్రుడు వెదకించుట.
 128 అగ్ని మిత్రుడు మాలవి కావోహమును దలంచుకొని యనుకొనుట
 129 చంద్రి కావ్యాసము.

గుతు=గలశబ్దములకథములు.

అ

అంగద- ఆకలి

అంగన- స్త్రీ

అంశ- హంస

అంచన- ఇట్లుండుననియాహించి కొలత చెప్పట

అంచెలు- అగి గూగిపోవుట- టసా

అంటి- అరటికంబము

అండకు- చెంతకు

అండగొనుటకు- ఆశ్రియించుటకు

అంతము- నాశము

అంతరంగము- మనస్సు

అంతరము- ఎడము

అంతిపురము- రాణివాసము

అంద- పొంద

అందమందనత్యసికము- వాడుటకమి? మూల్యముగలదో గను

అందములు- పాటలోహాయినిచ్చునగతులు

అంబుదము- మేఘము

అంశము- సంగతి

అక్కడంపు- అధికమైన

అక్కటా- అయ్యో

అక్కట- చేయవలసినపని

అక్కు- రొమ్ము

అక్షతము- గాయముపడని

అక్షిల- సమస్తమైన

అగచాట్లు- అపద

అగడుపచేలేడు- తిరస్కరింపజాలదు

అగణితాధిక్రియ- అమితాధికారము

అగౌరవము- అమన్యక

అగ్నికోపంబు- అగ్నియనునలుక

అగుములు- పాపములు

అఘోరి- మిక్కిలిభయంకరమైన

అచ్చపు- కేవలమైన

అచ్చతానము- శుద్ధస్థానము

అచ్చర- వేల్పుసాని

అచ్చివచ్చు- అనుకూలించు

అచ్చోట- అక్కడ

అచ్చోట- తనభతతోఁజాఁబడుకొనునయ్యపై

అజాఁడు- బ్రహ్మ

అజ్ఞాతభాగ్యము- తెలియఁబడనియదృష్టము

అజ్ఞులు- మాధులు

అట్టిట్లు- తార్కాణము

అడఁపవ- వినయము- జితేంద్రియత్వము

అడలుట- శోకించుట

అడలు- భయము

అడిమె- దానఁడు

అడుసు- బురద

అణువు- లేశము

అత్తమిల్లెడు- పడుకొనెడు

అతిపరితాపము- మితిమీరిన దుఃఖము

అతివ- శ్రీ

అత్యధికము- మితిమీరినభుసలకలది

అత్యాశ- తనకుదగనిగోరిక

అదనము- కావలసినదానికన్ననెక్కువ

అడి- ఆపె- వలయును

ఆదును- సమయము

అద్దిర- భరిత

అధముని- నీచుని

అధికము- కావలసినదానికన్ననెక్కువ

అనంతము- హద్దు లేనిది

అనద- దిక్కు-చూలినది

అనయంబు- ఎల్లప్పుడు

అననరశము- ఎల్లపుడు

అని- యుద్ధము

అనుకంప- దయ

అనుకృతి- పోలిక

అనుగు- మిత్రుడు- ముఖ్యమైన

అనుగుణముగి- అనుసర్లు

అనుజడు- తమ్ముడు

అనుతాపము- పాపమందుకు చేసినది కొచ్చుకొనుట

అనువు- పంపు

అనురూపము- సరిపడుతరు

అనువు- ఉపాయము

అనుసరింపఁబడు- చేయఁబడు

అన్ను- శ్రీ

అన్నవమిన్న- ఉత్తమశ్రీ

అన్వేషణము- వెదకుట

అవప్రయుక్తంబగు- తప్పుకనుపయోగింపఁబడు

అశమృత్యుకరము- బ్రతుకవలసినంతకాలము బ్రతుకనీనిది

అపరకమణము- చచ్చినవారింఁచూచిఁ చేయుకమణము

అపహరింపఁబడిన- తీసికొనఁబడిన

అపహసనకరము- నగుబాటుచేయునది

అపాయము- కీడు

అపాయకరులు- హానిచేయువారు

అపూహము- అరుదు

అపూణములు- వెలితివి

అప్పనము- కప్పము

అప్పంతో- నీళ్లతో

అబ్బ- పొండు

అబ్బరము- అశ్చర్యము

అబ్బిము- అశ్చర్యము

అభినయము- లేసిదున్నటుకన్న మునుట

అభివ్రాయము- ఊహ

అభిమానము- ప్రేమ

అభ్యాసము- అలవాటు

అహరపదవి- చావులేనిస్థితి

అమరి- ఒప్పి

అమాయికుల- నిష్కవటుల

అమితవ్రతుభరము- హద్దు లేనివెచ్చుమానగల్గు బాధ

అవ్యవధము- చావు లేనిస్థితి

అమృత బాణము

అయిన- కూడ

అంశర- సంశయము

అశయ- గ్రహింప

అరయుచోవ. చూడ- చోవ

అరయు. చూచు- వెదకు

అరయుడి. చూడుడి

అరనడనని. అరచించెడనని

అరుగు. పోవు

అరుదెంచి- వచ్చి

అరుకు. కరువు. కు

అరుకు. రాజుల

అథకము. ధనము

అథకరాత్రము. వడిరేయి

అహకత. యోగ్యత

అహకమామానుషహ. తగుమనుష్యనితలంపు

అహకడ. తగినవాడ

అతిమూతి. మిక్కిలి

అఱుత. కంఠమున

అల- తరంగము

అలంతుల- సీచుల

అలతులారా. అల్పులారా

అలబడి- చింత

అలన- అలనట

అలము. కదియు. కప్పు అక్రమించు- వ్యాపించు

అలరింప. నంతోపపచుటకు

అలకు. పుచ్చు- పిచ్చును

అలనడుట. అభ్యాసపడుట

అలనట. అడవిక

అలుకువ- కోవము

అలుగు- బాణము

అల్క-పోత- కోవస్వభావముకలదానా

అల్పముగ- కొద్దిగా

అల్పవేళ- కొద్దిసేపు

అల్లన- మెల్లగా

అల్లాడెడు- కదలెడు

అవకాశము- నమయము

అవతరించిన- భూమికిఁదిగిన- ఆకారమందిన

అవని- గడువు

అవమానకరములైన- పరువుపోఁగొట్టెడు

అవశ్యకృతి- చేయవలసినపని

అవసరము- అక్కఱ- ఇష్టమునరవేచుకొనువేళ

ఆవివేకము- మంచిచెడ్డ తెలుగుమి

అశుచి- మ్మెల

అశ్రులు- కన్నీళ్ళు

అసంభవము- కలుగుఁబోనిది

అసంభావితము- అనందభావము

అసడ్ల- నిలకఱ్యము- అశ్రద్ధ

అపదు- అల్పుని

అపలు- సారము

అసాధారణముగా- అందఱి కన్న నెక్కువుగా

అసుర- రాకాసి

అసులకు- కత్తులకు

అహంయువు- గర్వి

ఆ- కాను

అంద్రుకు- భార్యలకు

అశట- అశలిచేత

అచికోంచు- అపహరించుకొంచు

అడంగి- పిటికీ

అనకుండు- పొందకుండు

అకషిణించి- లాగి

అకస్మికమై- అనుకొనకున్నపుడు తటస్థించిన

అకారములు- రూపములు

అకృతి- రూపము

అకె- అపె

అచరణము- చేయుట

అచరించి- చేసి

అచారానుసారసూతకశ్యామవేషము- వాడుకననుసరించివైలవట్టటవైపున

పు నల్లనివస్త్రాభరణాద్యలంకారము

అచ్చాదితులు- ఒట్టలచేగప్పబడినవారు

అటవట్ట- నాట్యస్థానము

ఆ.శి. కుండ్రం

అతతాయులు- దుమాకగుళులు

అతుమలు- నూక్కుదేహములు

అతురపడర్- వెల్లిచూపడు

అత్ర తమయొక్క ప్రాణము జీవుడు

అత్రహత్య- తన్నుదాజంపుకొనుట

అదట- ఎల్లచోట్ల

అదిపరుసకగుశిక్ష- విదేశవాసశిక్ష- అదమను మొట్టమొదటిమనుష్యుడు న

సిద్ధఫలముందినుటచే నరినిస్తేవుడువ్యగోకద్యానమునుండి భూమికిదగి

వేసెనని హూనవేదమునందలిగాథ

అన- అజ్ఞ- ఒట్టు

అనతి- అజ్ఞ

ఆనవాలు- గుటుకు

ఆవస్తాసామూన్యానాభవము- పాశ్చిమలండటికి సమానముగాగవ్వము నం

వించుట

ఆవద- కష్టము

ఆమని- ఎరంగముతువు

ఆయుధనిగూఢుడు- ఆయుధబలము కలవాడు

ఆరముగ్గిన- నిండా రబండిన

ఆరయుడి- చూడుడి

ఆరసి- ఆలోచించి

ఆరసినాడవు- కనిపెట్టినావు

ఆరాటము- శోకము

ఆరోహించి- ఎక్కి

ఆచేనే- ఆడించెనా

ఆఘోయను- ఒకదివ్యవేణికుడు

ఆలు- భార్య

ఆలోచనయునుగలిగియాటాడు- ఇట్లుచేయవలయునను నుపదేశముబడు

అడ్డకూగులాడు

ఆవృత్తులు- తడవలు

ఆస్థ- శోరిక

ఆస్యము- మొగము

9

ఇంచుమించు- రమారమి

ఇంతి- స్త్రీ

ఇందాక- ఇంతవఱకు

ఇంద్రియములు- విన్నిచూపుమొదలగు నవయవగుణములు

ఇక్కట్టు- బాధ

ఇగిరిక- హాసము

ఇగురు- చిగురు
 ఇగురుబోడి- చిగురువంటిశరీరముకలదానా
 ఇచ్చ- చిత్తము- కోరిక
 ఇదును- కష్టము
 ఇదుముల్లు- కష్టములు
 ఇదువారలు- కోర్కె-నగడర్పు వలపుకాండు
 ఇతము- ప్రియము
 ఇత్తడినమాని- ఇత్తడితోగట్టబడినగుండము
 ఇన్మడి- రెండుమార్లు- రెండురెట్లు
 ఇరువుకొనుట- ఉండుట
 ఇరుకెలంకుల- రెండువైపుల
 ఇరుమన్నుల- రెండిండ్ల
 ఇరులు- చీకట్లు
 ఇర్వురు- ఇద్దరు
 ఇట్టి- లేడి
 ఇల- భూలోకము
 ఇల్లాలు- భార్య
 ఇహపరములు- దేహముతోనున్నవృదు దేహమువిడిచినవృదు క్షీణము
 క్రిమముగానుండు లోకములు

ఈ

ఈడ- ఇక్కడ
 ఈమ- ఒనంగదు
 ఈను- వ్రసెను- ఒనంగను
 ఈభంగి- ఇట్లు
 ఈయెడ- ఇక్కడ
 ఈరు- మీరు- ఒనంగు
 ఈవ్యా- ట్టము

ఈలుట- చచ్చుట
 ఈవి- చానము
 ఈవు- నీవు- ఓనఁగవు
 ఈసడఁడు- అనఘ్యపడు
 ఈసడించు- తిరస్కరించు
 ఈనడుండు- ఈశ్వరుడు

ఉ

ఉలకించుట- వ్రయత్నించుట
 ఉంటె- ఉన్నావా
 ఉక్కడంచు- చంపు
 ఉగ్గడించెడు- తెలియపఱచెడు
 ఉగ్గ్రలి- స్త్రీ
 ఉచితబోధము- మంచి తెల్పుట
 ఉచ్చరియించు- పల్కా
 ఉచ్చస్థితి- గొప్పపదవి
 ఉచ్చారము- పలుకుబడి
 ఉభవసితము- బైటవిడుచునూపిరి
 ఉడుకు- వేడి
 ఉడుపు- మోస్తు
 ఉత్తమప్రజ్ఞ- గొప్పజ్ఞానము
 ఉత్తమమధ్యమాధమ విభాగములయొడ- కాలముపంచుటయందను పోల
 ముగ నుండునపుడు
 ఉత్తలగడకు- చింతించుకు
 ఉత్సాహము- ఉధలాటము
 ఉత్తము- పొద్దుదూరునమయము

ఉదారుడు- దాత

ఉదితేంద్రియములు- పనిచేయజొచ్చుచూపు మొదలగు సవయవములు

ఉద్వోగజనము- కార్యనివాళులు

ఉద్వహమనుము- పెండ్లికలంకరించుకొనుపువ్వు

ఉపద్రవకరము- చేటులెచ్చునది

ఉపన్యాసము- జేసిగూచికయైన విస్తరించి చెప్పట

ఉపేక్షింప- నిర్లక్ష్యముచేయ

ఉరంబులను- హృదయములను

ఉరలు- విడిచిన

ఉరవు- పెద్ద- మిక్కిలి

ఉరు- ఒప్పెడు

ఉరువడి- త్వరగా

ఉర్వి- భూమి

ఉటిది- దట్టము, దాఢ్యము

ఉలివి- సద్దు

ఉలుకు- భయము

ఉల్లాసము- నేడ్క

ఉవిద- స్త్రీ

ఉసికొల్పెద- పురికొల్పెద

ఉసుగుల- పొగముల

ఉ

ఉర్బుచు- ఉపరితీయచు, దుఃఖించుచు

ఉత్తుకరు- నిట్టూపుకవిడుతురు

ఉరడిలుగుడు- ఓచుకొండు

ఋ

ఋతువులు- కాలవిశేషము

ఎంచగ. ఆలోచించగ

ఎంతే. మిక్కిలి

ఎంచేని. ఎక్కడనైనను

ఎకిమీడు. రాజు

ఎక్కటి. ఏదోయొక

ఎక్కుడుమెకములు. ఏళ్లు

ఎగ్గించుట. నిందించుట

ఎగ్గు. అపకాశము. దోషము

ఎట్టకేలకు. కొంతసేపటికి

ఎడ. హృదయము

ఎడద. హృదయము

ఎడపని. విడువని

ఎడయిక. విరహము

ఎడయుట. మానుట

ఎడసి. విడచి

ఎడ్డి. పిచ్చి

ఎత్తుడ. కుట్ర

ఎదిరి. శత్రువు

ఎదిరించు. నిరసించు

ఎద్దియుంగావియున్కి. నిర్వాణము

ఎనయు. కలియు

ఎన్నక. ఆలోచించక

ఎన్నిక. నత్త కీర్తి పచ్చనట్లు. గొప్పస్థితికిరదెచ్చుటకు

ఎర. ఆహారము

ఎరగుట. పడుట

ఏరవు- ఒకటి రెండుటసములు వాడుకొనుటకడగితెచ్చుకొనుసాము

ఎఱుక- జ్ఞానము

ఎల- లేత

ఎలనాఁగ-స్త్రీ

ఎలమి- నంజోషము

ఎలుంగు- ధ్వని

ఎల్లు- గొంతు- భల్లూకము

ఎల్లభాషలు- అందఱీనాల్కలు

ఎనంగు- ఒప్పెడు

ఏ

ఏఁపు- బాధ

ఏకతమున- ఒంటిగా

ఏకమాససము- ఒక్కరీతిగామనస్సులుంట

ఏకు- నిందించు

ఏగుచున్నాడు- పోవుచున్నాడు

ఏగుదెంచు- పచ్చ

ఏడైత- మిక్కిలి

ఏతెంచినాడ- వచ్చినాడ

ఏతేరవు- రావు

ఏది- పోగొట్టుకొని- లేక

ఏను- నేను

ఏమఱి- పొరపడి

ఏరు- ఎవరు

ఏలుబడి- పరిపాలనవృత్తి

ఏల్క- రాజు

ఏవ- అనన్యము

ఏవగించెద- అనన్యించెద

వి

ఒ

ఐదువ- పుణ్యస్త్రీ

ఒంటిమై- రహస్యముగా

ఒండు- వేయి- ఒకటి

ఒండె- అయినను- కాని

ఒండొంటిచే- అన్యోన్యము

ఒండొరుమిక- పొత్తు

ఒందిలి- ఆవద

ఒకట- ఒక్కచోట- తత్త్వము

ఒకవట్ల- ఒకప్పుడు

ఒకొండు- ఒకండు

ఒకొట- ఒక్కచోట

ఒకొమ్మడి- ఒక్కమాటు- తత్త్వము

ఒక్కట- దబ్బుర- ఆకస్మికముగా

ఒగి- వరుసగా

ఒడ్డలు- గురువులు

ఒడఁగూడ- లభించఁగా

ఒడఁబర్చు- ఒప్పించు

ఒడమ- పుట్టఁగా

ఒడమి- ధనము

ఒడయన- అధికారిని

ఒడసి- వట్టిశాని

ఒడి- అంకప్రదేశము

ఒడిచిరి- పొడిచిరి

ఒత్తడి- బాధ

ఒకవక - వట్టగా
 ఒకవిన - పొందిన
 ఒడ్డిక - చేరిక
 ఒనరనలయు - తగియుండనలయు - ఉండనలయు
 ఒనరుతు - చేయుదు
 ఒకగెదరు - వ్రాలెదరు
 ఒకపిడి - రాపిడి
 ఒకసిన - రాచిన
 ఒలయు - చచ్చు
 ఒసంగి - ఇచ్చి

ఓ

ఓగు - తప్పు
 ఓగుదనము - తప్పు
 ఓటమి - అపజయము
 ఓడంగి - ఓడవాడు
 ఓడి - భయపడి
 ఓమెను - రక్షించెను
 ఓచె - జయించె
 ఓర్వ - సహించగా

ఔ

ఔడు - పెగలికిందిచోట
 ఔదల - ముగ్ధులగుణము
 ఔన్న - ముగ్ధులగుణము - పొడవుగాగావలదు

క

కంటికి
 కంతు
 కందపు

కందు- పసిబిడ్డ
 కక్కులు- రంపపుకోడలు
 కటా- అయ్యో
 కటకటా- అయ్యో
 కటికి- అధికమైన- కూర్మమైన
 కట్టడి- అధికమైన- కూర్మమైన
 కట్టు- చదరంగమలోనిరాజు చేజివడుట
 కటినావసరము- అవత్యాలము
 కడ- కొన
 కడంగి- బయలుదేరి
 కడఁక- ప్రియత్నము
 కడఁగి- ప్రయత్నించి
 కడగఁడు- కష్టములు
 కడచు- జరుగు
 కడలేఱు- తుదముట్టు
 కడమ- కొఱతఁ తక్కిన
 కడముట్టు- చచ్చు- ముఱియై
 కడలి- నముద్రము
 కడలివెన్న- చంద్రుఁడు
 కడి- అన్నకబళము
 కడిది- కఠినమైన- గొప్ప
 కడిమి- బలము
 కడు- మిక్కిలి
 కణత- కడకంటి చెంగటిచోట
 కఠ- కఠ
 కఠన- కారణమున
 కఠము- కారణము

కడలాడు- చలించు

కడించిన- పట్టుకొనగా

కదుపున్- రేపెడు

కన్- కన్ను

కనకము- బంగారు

కను- కన్ను

కనుమొలుగక- మోసపుచ్చక

కనెడు- పోసవించెడు

కన్గొన్న- చూచిన

కన్నలోకములు- పిరులాకమించెనిజగమణ

కన్యాత్వమునందు- పెనిమిటితోగవలూడకున్నపుడు

కప్పలకువిషమున్నదనియు వానితలలమణులుండుననియును బూర్వనా

శాస్త్రమతము

కమ్మ- జాబు

కమ్మన- తీయన

కయి- నగ- కవి- చెయి

కరగించు- జాలిపడజేయు

కరచలేడు- కరగజేయలేదు

కరకరిన్- కూరకావముకలియుండుటచేత

కరడము- తరంగము

కరణి- తీరు

కరము- మిక్కిలి- చెయి

కరుడు- ముద్ద

కరువలి- గాలి

కదాముల- కార్యముల

కదాముల- చెవుల

- కథా- చేయువాడు
 కథావ్యము- చేయనలసినపని
 కథాకృతి- చేయువానిపని
 కర్వలి- గాలి
 కఱపుట- నేర్పుట
 కఱవఁగ- నేర్చుకొనుటకు
 కఱి- నల్లని
 కలఁగుట- దుఃఖించుట
 కలఁగు- క్షోభపెట్టె- బడిలించు
 కలఁత- క్షోభకర్మమైన
 కలయుక- సంయోగము
 కలవరము- కలఁత
 కలహనూర్యరవము- యుద్ధశక్తిశక్తి
 కలహంప- పోరాడ
 కలి- దుష్టకాలము
 కలికితురాయి- సొగసగుశిరోభూషణము
 కలిమి- విశ్వర్యము
 కలిమ్మిడె- కలిగియుండుటచేత
 కలు- బండియుండ
 కలుచదొరబొద్దులు- చంద్రసూర్యులు
 కల్పనాచరిత్రహాసకాంక్ష- అల్లిక నేర్పుకొల్పి వృత్తింను కబ్బమున
 న్నువారు
 కల్పింప- వన్నుటకు
 కల్ముటకు- సంపదలకు
 కల్లవాతా- అబద్ధపుమాట
 కల్లసిగ్గుపచకానిపేరు- అబద్ధమాడువారిచే నవమానింపబడనితా
 కళ- కాంతి
 కవలు- ఓక్కమాటొక కడుపునఁ బుట్టినవాడు

కసిమసంగి- చెలరేగి

కస్తి- ఆపద

కా

కాక్షింపఁడు- కోరఁడు

కాంచరు- పొందరు

కాంచిన- ప్రసవించిన- కన్న

కాంచుఁడీ- చూడుఁడీ

కాచు- తపింపజేయు

కాపులు- సేద్యముచేయువారు

కాచు- రక్షించు

కాన- కనుక- అడవి- చూడ

కానిపించు- అగపమకా- అగపమ

కానియేలికపోటు- దుష్టరాజుచేయుపకారము

కామంచిచెట్టు- ద్రాక్ష

కామము- వలపు- కోర్కె- రతివాంఛ

కామమూలము- ప్రేమకారణము

కాముకునకు- వలపుకానికి

కాముని- మత్తమని

కారింపనీ- బాధించనిముత్ర

కారు- కాలము

కాజకము- కడుపునీటితిత్తిక్రిందనుండు మాంసఖండవిశేషము

కాకుకాద- శరత్కాలము

కాటియపెట్టకు బాధించకు

కాలకాశనతిసస్కారములు- కాలమువలనఁగల్గు బాధలు నవమానములును

కాలములప్పుట. అవధిమాటుట

కాలునికి- యమునికి

కావరము- కొల్లవు

కావలిచిటునగువు- రక్షణమున్నాచించు విన్నవవు

కావలినిమునముల్లంటకువలె- కదలికగల నిమిషములు జరిగిపోవు గంట

యొక్క-బర్వతగ్గించునట్లు

కవి- ఎఱ్ఱని

కాస్పవుడు- కాశ్యపుడు

క్రి

కినియు- కోపించు

కిన్క- కోపము

కిరణములు- మిన్కలు- కాంతులు

కిల్బిషము- పాపము

కు

కుందరు- దుఃఖించరు

కుటిలమైన- చెడ్డ

కుట్టినక- బాధకలిగించునట్లు

కుడుచునంతకు- అనుభవించునమస్త భోగములకంటెను

కుడువబడగల్గు- అనుభవించబడజాలు

కుత్సించు- నిందించు

కుత్సితపాంథలు- నీచములగుకోర్కెలు

కుండింప- తగ్గింప

కుప్పనము- కూనము

కులట- వ్యభిచరించు స్త్రీ

కులస్త్రీల- మగవాండ్రను

కూ

కూటమి - సురతము

కూటమిన్మాన్రిసికుత్తుక పొదవిననులిపు - జెలిగుక్క-- రజకూజితము

కూతుల - కొమారితల

కూర్మ - పిన్న

కూమి - పీచు - వేళ్లు

కూళ - కూర్మిగర్భము - కుంభము

కూళతనము - కూర్మిత్వము

క

కృతఘ్న - క్షయము

కృత్యము - కర్మ

కృష్ణ - కృష్ణము

కృష్ణ - కృష్ణము

క

కైకము - కైకము

కైక - కైకము

కైకజన - చంద్రుడు

కైకము - కైకము

క

కైకము - కైకము

కైక - కైకము

కైకము - కైకము

కైకములు - కైకములు

కైకములు - కైకములు

కై

కై - చేయి - అలంకారము

కై వడి - తీరు

కొ

కొంటె - పెంకె

కొండి - తేలుతున్న మొదలయిన వానితోఁక

కొండొక - ఏదోయొక

కొతిక - సంకోచించి - అక్షరలోపము

కొతుకునిర్వర - పట్టిపట్టినిర్వర

కొదమ - శుభమునచ్చిర - లేదు

కొదువ - తక్కువ

కొనకొని - ప్రయత్న భార్యకముగా

కొను - పుచ్చుకొను

కొప్పి - బాధ

కొవరు - బాగును

కొమల - కొమ్మల - క్రీ

కొఱంత - సప్తము

కొఱగామితనము - పనికిమాలినతనము

కొఱదుపాటించెడు - కొయ్యకట్టనట్లుచేసెడు

కొఱమాలి - పనికిరాక

కొలది - హద్దు

కొలము - కుము

కొల్పెడు - పుట్టించెడు

కొలిత కమ్మోవాడు నిప్పుచు పల్లము

కో

కోదెకాని - విన్నవయసువాని

కోగంగి- హాన్యగాఁడు

కోరికలుచెడిన- కోరినట్లుకాకున్నప్పుడు

కోఱమీసము- కొనసన్నగనుండుమీసము

కోలుపోయి- విడనాడి

కోవిదారి- దేవకాంచనవృక్షము

కౌ

కౌను- కడుము

కౌరు- రంగు

క్ర

క్రంతిల- తోవలనందు

క్రన్నన- త్వరగా

క్రమత- వరుసగా

క్రమము- సత్త్వస్వరములయారోహణ వరోహణవిధము

క్రమము- మఱు- తిరిగి

క్రయమూల్యము- కొనువెల

క్రయింపబడుచు- కొనబడుచు

క్ర

క్రాంతిగంగి- బెదురుచూపులయూఁడుది

క్రాలెడు- ప్రకాశించెడు- మండెడు

క్రి

క్రియ- పని

క్రు

క్రుంగిలిస- పేదపడిన

(శ్లో)

క్ర

క్రవకు- చంతకు

క్రాంతపులు- వింతరుచులు
క్రాన్ననపాయము- లేతబవ్వనము

క్ష

క్షణభంగురము- క్షణములోనశించునది
క్షణికంబా- మిక్కిలియస్థిరమగుదానా
క్షుద్రము- నీచము

క్షా

క్షాళితమై- కదంగబడి

క్షా

క్షాకందుకము- భూగోళము

భ్యా

భ్యాతి- కిరణ

గ

గంగ- గంగానది
గంటముక్త- వాళితఁచుముట్టు
గంటవచు- గాయమువచు
గంధదళవేళ- అధకతాత్రము
గదన- సంహదనము

గదనపట్టించు- తెక్కపట్టించు

గడువు- నిణకయింపబడినకాలము- అవసర

గతి- నడక- అవస్థ

గల్పి- పొగరుబోతు

గభీరశ- లోతు

గభీరశుభ సంపాదకానగితములు- హాయికలుగజేయుటకై జేపునివేడు
చుం బొడిచునేడుకపాటలు

గమి- సమూహము

గజాలు- ప్రిలు

గల్పి- చందడి

గజాక్షయములు- గోక్షలు

గా

గాడువు- గాలి

గాఢవిద్ర- బిడతెఱుంగనివిద్ర

గానము- పాట

గాయకుడు- పాటకాడు

గారము- గౌరవము

గారాబు- గౌరవము

గాలిమేపరిపగి- గాలిందినుపామునకు శత్రువుగునెమలి

గి

గిటి- కుండ్రనిరేఖ

గిలికింత చక్కిలిగింత

గీ

గీటున- అనాదరమున

గు

గుంత- వల్లము

గుంపు- కట్టమీదియెత్తినప్రదేశము సమూహము

గునగున- త్వరగా

గురికెదరు- మెల్లగాఁబరువిడిపోయెదరు

గుబ్బల-ః చన్నుల

గుర్వెట్టు- గాఢనిద్రచెందు

గులాబు- ఒకవిధమగునెఱ్ఱిని నువాసనగలపూవు

గుహ్యచాపల్యము- పోకిరితనము

గె

గెడఁగూచుకట- జతఁగూచుకట

గెడవు- నడువు

గే

గేయము- సంగీతము

గేస్తు- గృహస్థు

గొ

గొంకు- బంకు

గొంతెమ్మకోర్కులు- అందరానివానిపైనాశలు

గొడవ- ఆపద

గొడ్డు- నిష్ఫలమైన

గొనము- గుణము

గొబ్బిన- త్వరగా

గో

గోలు- ఒయ్యారము

గోడిగ- ఆడుగుట్టము

గోరము- ఆపద

ఘ

ఘన- గొప్ప

ఘనత- గొప్పతనము

ఘనతకొక్కు- ప్రసిద్ధిచెందు

ఘనము- కంచుతోఁజేయబడినవాద్యవిశేషధ్వని
ఘనులు- గొప్పవారు

ఘా

ఘాతుకుల్ - చంపెడుస్వభావముకలవారు

ఘో

ఘోరము- భీకరము- అన్యాయము- చెడ్డ
ఘోరవృత్తి - కఠినవ్యాపారము
ఘోరశైవము- ఎడతెగనివిరోధము
ఘోష- ధ్వని

చ

చంద్రగతి- చంద్రునినడక
చపల- నిల్కడలేని
చమూనియంత్యుగద- సేనాపతియాయుధముగు నినుపకుడ్డు
చన్వితచర్మణము- నమలబడినదానినే తిరిగినమలుట

చా

చాంచల్యము- నిల్కడలేమి
చాపము- నిల్కడలేమి
చారులు- రహస్యముగాఁదిరుగుచు రాజానకులోకవారకఁడెల్పువారు

చి

చింతరుదిహీనవకా- విచారముగలుక్కఁకాంతిమానిన
చింతాకారణము- విచారహేతువు
చింతించు- ఊహించు

చింత్యము- ఆలోచింపవలసిననంగతి

చీకత్సకులు- వైద్యులు

చిచ్చు- అగ్ని

చిటికె- చిటికెవేయునంతకాలము

చిట్లించుకొన్న- కోపవికారములోఁగూచినయెడల

చిడిముడి- కోపము

చిశ్రము- చిత్తరపు

చిరము- దీర్ఘకాలము

చిలుక- చిన్న- చిత్త

చిలుకలకొలికి- అందఱును

చిల్లించి- వీటికొకటి వేరుకొకవిధమున వ్యత్యజము

చిల్లర- కొంచెము

చిల్వ- నాము

చిప్రకలు- శేషముదలగుకొద్దనాశములు

చిహ్నము- గుర్తు

చీ

చీకటిగొంగయచ్చమచ్చదా. చీకటికిశుభ్రమగుచున్నదియెక్క పరి
తివింబముపోల్కి-గల కన్నలుండుపంచెముధరించిన నమలి

చీకటితప్ప- రంకు

చీకటిసడగనక- చీకటిలోనడుచువిధము పీలియక

చీట్లుతీయఁదొడగిరి- జెనుకాక నెనుమాటలు కానినపుమాక్కలవైవారిని
యొక పెట్టెలోఁగట్టియుంచి చేతివచ్చి నీకుదీసికొని దానిప్రకారముచే
యబ్రాహ్మణించి

చీడులు- వ్యాధులు

చీమచిటుకుమన్న- ఏమాత్రముచప్పుడైనప్పటికిని

చు

చుంబించు- ముద్దిడు

చె

చెచ్చర- త్వర

చెట్ట- కీడు

చెడుగొట్టు- దుష్టులు

చెనక- తిరస్కరింపఁగ- నెదిరింపఁగ

చెనక- కతిన్ములైన

చెయిదములు- ఇందియవ్యాపారములు

చెలంగ- విప్పఁగా

చెలి- ప్రియురాలు- ప్రియుఁడు- స్త్రీ

చెలిమిచే- హితులోదాచుటచే

చెలియ- స్త్రీ- చెలికత్తె

చెలువ- అంశకత్తె

చెలువడఁచు- నూపుమాపు

చెలువు- అండము

చెలువుఁడు- మగఁడు

చెలువున- తీరున

చెల్లగే- భళి

చెల్లెను- లేకుండెను

చెల్వము- అండము

చెల్వకొ- మగని- కితిని

చు

చేకురు- లభించు

చేకూర- దొరికినయెడల

చేకొను- పుచ్చుకొను

చేగలమెకములు- ఏర్లులు

చేడ- స్త్రీ

చేడ్పడ- తొట్టరిపాటుచెంద

చేలొడవు- చేతికిదొడగికొనుదుస్తు

చేయినరసచ్చు- జెలగినాయముకడ- న్యాయవంతులవలెజరిగిపోవచ్చు

చేవత్తి- చేతబట్టుకొన్నదీపపువత్తి

చౌ

చౌర్యము- దొంగతనము

చ

చందము- తీరు

చందాన- తీరున

చందు- చంద్రుడు

చందురొయినలు- చంద్రురొహనులు

చక్కటికి- బిడ్డకు

చక్కపచు- కుదుచు

చక్కాడు- బాగుచేయు- నారసముచేయు

చక్కిలిగింతలు- నల్లపుట్టించునట్లు పయవముతాకులు

చదల- ఆకారమున

చదువర్ల- విద్వాంసుల

చనదు- కూడదు

చబుకు- కొరడా

చయ్యన- దబ్బన

చలము- కోపము-పగ

చలివెల్లు- చంద్రుడు

చలువబొట్ల- చెమ్మట

చల్లడము- సగముతొడవలకుఁ దొడగికొనులాగు

చా

చాగురే- భళిగా

చాడి- కొండెము

చాడ్చిన- తీరున

చార- ప్రి

చామ- ప్రి- శ్యామయనునేరుగలయొక మట్టి చెట్టు

చాయల- పథముల

చాల్పులు- వరుసలు

చాస్త్రదహవు- చచ్చిన వారింగొంపోవునది యు వాయించు వాద్యము

చు

చుంచు- చొట్టెలుక

చువక- మెత్తనిచన్ననినిడుపాటి చిన్న శైవ్యము

చూ

చూకురు- ముఖము

చూడకే- చూపు

చూపట్టదు- తోషము

చూపములు- చూచువారు

చొ

చొక్కు-పాటు- పరవశత్వము

చొప్ప- మాగకము

చొరవ- సాహసము

జ

జగదానందకరుడు. సూర్యుడు

జనని. కన్నతల్లి

జర- ముదిమి

జరత- ముదిమి

జవము- వేగము

వి

జ్ఞా

జాగరూకత - కాల్జ్జానము
జాగ్రత్త - మెరుకువ
జానకి - సీత

జి

జింక - లేడి

జిగి - కాంతి

జిలేంద్రియత - ఇంద్రియముల స్వావీనవచనము కొనుట
జిఫ్రి - జానక్రహారాజులయొక్క శత్రుసోదరుడు

జి

జీనుప - ఒక పక్షి

జీవగజ్జ - జీవసౌనధము

జీవసౌధము - జీవములుండుచోటు

జీవింప - బ్రతికింప

జీవుడు - పాని

జ్ఞ

జెట్టి - మల్లయుద్ధముచేయువాడు

జ్ఞ

జేజేలయిమిన్న - నారదమహర్షి

జ్ఞ

జ్ఞప్తి - తెలివి - తలంపునకుఁజెచ్చుకొనుట

జ్ఞా

జ్ఞాతి - బాధుడు

జ్ఞానులు - తెలిసినవారు

జ్యే

జ్యేష్ఠము- గ్రీష్మకృతుకవందలి మొదటిమాసము

జ్యౌ

జ్యౌతిషిగులు- జోనులు

జ్య

జ్వరము- వేడి

జ

జంట- జత

జగముకన్ను- సూర్యుడు

జగముతల్లి- పార్వతి

జతనము- ప్రయత్నము

జన్ని- సన్నిపాతము

జన్నిగట్టు- బ్రాహ్మణుడు

జబ్బయిన- కాంతితగ్గిన

జమిలిముక్కాలి- తుమ్మెదయొక్క

జముడు- పొగలబంపించు జేవరి

జౌ

జాడ- పోల్కి- గారి

జాబిలిపతిమసగ- చంద్రప్రతిబింబమను భూషణము

జాలకట్ట- కిటికీ

జ్ఞు

జ్ఞుపులుగు- నమలి

జ్ఞో

జోక- ఉత్సాహము- ఆనందము

జోగము- మనస్సునిశ్చలముచేయుట

జోగులు- యోగులు

జోటి- స్త్రీ

జోతి- నెల్లు

టక్కరి- మోసగాడు

ఔక్కియము- జెండా

ఔబరు- ఇటలీదేశములోనియొక నది

కాయి- స్వరస్థాయి

డంబము- తలకుమించిన నేషము

డగ్గుత్తిక- గడ్గడస్వరము

డప్పి- దాహము

డబ్బు- ధనము

డస్సిన- అలసిన

దాచు- దాచు

దాలు- కాంతి- పలక

డిందు- అడంగు

డెందము- గుండె

తంటాలుపడియెద- శ్రమపడెద

తండుగోల- తెడ్డు- తండెలు- పడవపెత్తనగాడు

తక్కువారు- తక్కువువారు

తగ- బాగుగ

తగవు- నాయము- నీతి

తగిలి- అభిలాషపడి

తగు- గొప్పస్థితిగల

తగులమందినవాడు- కాముకుడు

తగులు- పొందు- అనురాగపడు- అనురాగము

తడబడిన- తోచకున్న

తడవు- కాలము- చిరకాలము- ఆలస్యము

తత్తులు- గుట్టములు

తద్దయు- మిక్కిలి

తనక తముదిండిపగచూళ్ల- తనకుఁగారణమగు కష్టము న్నీయుక్కధ్వజ
రూపమగు పొగవలనబుట్టు మేఘములయొక్క

తనమసి- తానువయోగించుసిర

తనరారె- ఒప్పెను

తనరు- ప్రకాశించు

తనస్థితివిశేషమునకువలనుగడించి- తనయైశ్వర్యమభివృద్ధిచేందునట్లుపాటు
మువెలకి

తనిపెడు- సంతృప్తిపొందఁగ

తనియు- తృప్తిపడు

తనువు- శరీరము

తన్వ- సంతృప్తి

తపసి- ముని

తప్పముల్లెలు- వట్టినంచులు

తప్పకొందురికినటుల- ఆవిధముగానురిబాధ తెలియకుండుడు

త ప్తమగు- కాల్పబడిన

తబము- తపస్సు

తమి- వలపు- కతూహలము

తమిచ్చూలి- బ్రహ్మ

తమిష్టపగతుడు- చంద్రుడు

తమ్ములు- పద్మములు

తరుణము- అవసరము- లేత

తరుణత్వము- యౌవనము

తరీకాంచుకొనుచు- ఊహించుకొంచు

తరు- ప్రయాణమగు

తలితన- చచ్చినయెడల

తటి- కాలము

తఱుగు- తగ్గు

తఱుము- వెంటడించినరుగెత్తించు

తలగి- విడిచి

తలకొన్నడు- పూనుకొండు

తలపోసి- తలచుకొని

తలపంపు- చిన్నతనము

తలారి- కావలివాడు

తలిగు- లేత- చివురు

తలిర్నకై- చివురువంటిచేయి

తలకొన్నట్లు- పెరిసంతోషమువలె గన్బడుదుఃఖము

తలకొన్నట్లు- దొంగలు

తా

తాత్పర్యము- కోర్కె

తానము- స్నానము

తామరలు- పద్మములు
 తారతమ్యంబు- వాసి
 తారలు- నక్షత్రములు
 తారనమ్ర- చెంతకువచ్చి
 తాను- తిరుగు- నటించు
 తాకుణ్యము- యశావసము
 తాల్పెడు- ధరించెడు
 తావకీన- నీయొక్క
 తావు- చోటు

తి

తిమ్రుకన్న- కోరికన్న
 తిరపగాండ్లు- విచ్చగాండ్లు
 తిరగబడెడు- మాలెడు
 తిరుగుబాటు- మార్పు
 తిలకింపక- చూడన్
 తివురుట- యత్నించుట
 తివురుము- కుతూహలపడుము

తీ

తీండ్రిమైన- తీక్షణమైన
 తీతువు- ఒకవిధమైనవక్త
 తీరని- పోనని- చేయకవిధిలేని
 తీరము- ఒడ్డు
 తీరు- విధము
 తీరిన- కడచిన
 తీవ్రోన్మాదప్రకృతి- మక్కి-లిచ్చిరాము
 (శి)

తు

తుంటి- చెడ్డ

తుంటరి- చెడ్డ- దుష్టు

తుచ్చకామచేష్టలు- పనికిమాలిన పోకిరిపనులు

తుట్ట- తుట్టపాము

తునిది- చంపి

తురితముగ- త్వరగ

తుఱుమ- ముడువ

తుల్వ- దుర్బుద్ధికలవాడు

తూ

తూలు- బాణము

తూము- నీళ్లు బెటికివచ్చునట్లు ద్వార మేడచిక్కట్టిన కట్టనము

తూలిన- చొక్కిన

తృ

తృప్తి- సంతృప్తి

తె

తెంపున- సాహసముతో

తెక్కగిండ్లు- మోసకాండ్లు

తెగఁదీయదాయె- తూలఁగొట్టదామె

తెగఁబడునపుడు- పూనుకొన్నపుడు

తెగడఁజొచ్చు- నిరసించు

తెల్లె- తేనెపట్టు

తెమ్మర- చల్లగాలి

తెరలు- తొలఁగు- బయలుదేలు

తెలుగు- విధము

తెలువ- ప్రి

తెలివులుఁగూలు- హంసలు

సెల్పుతలే- చదువు చెప్పనపుడు

సెల్పుతులు- రోగములును

ప్రే

తేట్ల- తేనెనీరగులు

తేజము- కాంతి

తేజస్వి- ప్రకాశించు

తే- గుడ్డుము

తేది- సారమానమునందలిదినము

తేరు- రథము

తేలు- మీఁదికినచ్చు

తైథికులు- తిథిమున కేగువారు

త్రో

తొగలకాయని- చంద్రుని

తొగలు- కల్వలు- సమాహములు

తొడఁగ- మొదలుపెట్టె

తొడరి- కలిగి- ఏదిరించి

తొడువఁబడియె- అలంకరింపఁబడియె

తొడ్డు- ఉడుపు

తొడ్డు- బానిస

తొయ్యలి- శ్రీ

తొటఁగి- విడిచి

తొటఁగిన- లేని- విడిచిన

తొలిఁబంకి- మొట్టమొదటస్థానము

తొలిదెన- ముచ్చదిను

తొలిబాము- పూర్వరక్షము

తొలిమచ్చు - మొదటమూదిరి
తొవల - కల్వల

త్రో

తోచబడియె - కానబడియె
తోచునట్లు - అగవడునట్లు
తోతెంచు - కనబడు
తోడు - సాయము

త్ర

త్రీపాపారముల్ - సిగ్గునుచదువులు

త్రా

త్రాచు - పగడగలపాము

త్రి

త్రిప్పటంబడు - తరుగులాడు

త్రి

త్రిక్కుడు - బాధ

డ

డంప - చెంగ

డండనవిధి - విడుదలకృత్యము

డగ - డక్కి

డనుక - పండు

డబ్బ - డభ

డబ్బణి - కల్లుచెప్పువాడు

డమ్మము - ధవళము

డయ్యెరు - కరుణాస్వభావము కలవారు

దయ్యము- దేవత- విశాచము- సాపముచేయుటకుఁ బ్రేరించుదేవత

నరి- బుద్ధు- హద్దు- చెంత

గర్భానము- దశకానము

సంకరానము- అర్థము

సంకరానము- దేవత

దయ్య- సాపము

దయ్య- సాపము

హ

నాడి- దండెత్తుట

నాడి- పొలిచ్చి పెంచుట

నాడి- పొలిచ్చి పెంచుట

నాడి- పొలిచ్చి పెంచుట

నాడి- పొలిచ్చి పెంచుట

నాడి- పొలిచ్చి పెంచుట

ది

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

ది- పొలిచ్చి పెంచుట

దీ

దీనుడు- దుఃఖించువాడు
దీవింతు- వనితల్లనెంతరు

దు

దుఃఖమేలు- మనోవికారముకలిగించు
దుండగము- కీడు- నేరము
దుండగీడు- దుష్టాదు
దుడుకు- దుష్ట- కీడు
దుష్ట- ఘనము
దుము- ఘోష

దురదృష్ట- వికేతనము

దురము- దుష్టము

దురాదు- వికేతనము- వికేతనము

దురదృష్ట- వికేతనము

దుష్ట- వికేతనము- వికేతనము

దుష్టాదు- వికేతనము

దుష్టవిషయము- వికేతనము- వికేతనము

దుష్టరాజు- వికేతనము- వికేతనము

దుష్ట- వికేతనము- వికేతనము

దుష్టాదు- వికేతనము- వికేతనము

దు

దుఃఖించు- వికేతనము- వికేతనము

దుఃఖించు- వికేతనము- వికేతనము

దుఃఖించు- వికేతనము- వికేతనము

దు

దుష్టాదు- వికేతనము- వికేతనము

దృష్టి- చూపు

దేబ్యుర- చప్పుర

దెన- అవ్వ

దె

దే

దేవర- దేవుడు

దేవురికం- దేవునికమున శ్లోవగావింతు- దేవునినించుటకన్న దేవునివ

తియాచకం ముగ్ధం చుట్టిన శిష్టమనుట

దేవునియొప్పు- గాన

దె

దేవతము- వేల్పు

దేవము- వేల్పు- అశ్వప్రేమ

దొ

దొంగతట్టవ- మోసముచేయుపనికిమాలిన పొట్టిగుట్టవ

దొడ్డిగొనములు- స్వహామములు

దొంగు- సోదము

దో

దోనె- శిష్ట

దోయి- జత

దోరగాయ- సగముపండినకాయ

దోషి- నేరముచేసినవాడు

దా

దాజాన్యము- కూరత్వము

దాభాగ్యములు- పేదలు

ద్ర

ద్రావరూపా - నీటివలెనున్న
ద్రావ్యము - ఇంద్రియము

ద్రా

ద్రాక్షానవము - ద్రాక్షవండ్లసారాయి

ద్రో

ద్రోబ్యుక్ - పడవేయును

ద్రో

ద్రోహము - నేరము - పాపము

ధ

ధరణి - భూమి

ధమకాంబు - స్వభావము - న్యాయము - శుణ్యము

ధవళిమ - తెల్పు

ధి

ధిశ్శతప్రణయూతి దీక్షుకనేదనలు - తాపలచినవారులన్న నిరసింపగావ
చ్చినగొప్పబాధలు

ధీ

ధీరులు - ధైర్యవంతులు

ధ్వంసంబు - పాడు

న

నకనకలు - సన్నదనము

నక్కనైచ్యము - అతివికారము

నక్కెడు - ఒదిగెడు

నగరు- కోట

నగి వైదింట్ల- ఇంద్రదనుస్సుసండు

నగుచు- సప్తచు

నగుబొట్టు- హాన్యము

నటనము- లేనిదున్నట్లగవచుట

నట్టువపిట్ట- నెమలి

నడ- నడక

నడజెంచు- వచ్చు

నడివ- మాధ్యమ

నడిగేయి- అధిక రాత్రము

నత్తకాయ- గుల్లతోబ్రాకునీటిపుగుగు

నన- పువ్వు

ననబోడి- పువ్వువంటిశరీరముకలయాడుది

ననవిల్తుడు- మనస్సుడు

నన్ను- నాశరీరమును

నన్నుగూరిచి- నన్నుజ్ఞానకేదెచ్చుకొనుటకు

ననుభ్రమరము- కనికరింపదగినతమెత్త

నరకము- శిక్షవిధింపబడిన పాపులుండులోకము- భూరము

నరక మోక్షునవి- మానుష్యులకుఁ దెలియకనరకమందున్నవి

నరవరప్రియులు- రాజసత్త్వములు

నఱద- వింటినాశిక్తగిలించుగాడి

నలి- మిక్కిలి

నలువ- బ్రహ్మ

నలువందు- ఒప్పు

నలువయువిద- సరస్వతి

నల్ల- నెరుగు

సకము- మెక్కదనము

సవీ- కొత్త

సహి- కాదు

నా

నాగ- అనగా

నాకునీళ్లదా- విసువులు- నేబ్రతుక నని తెలియుడు

నాగరకత- మోటతనములేమి

నాట్యప్రవీణత- అటనేపుక

నాణెము- ముద్రింపబడిన రాగి మొదలగు లోహములన్ని

నాతి- స్త్రీ

నాదిరాగ్రహభూతము- నాడుప్తకోశమనుపిశాచము

నాన- సిగ్గు

నానబాలు- నానచియ్యము.

నానాగతులు- అనేకవిధముల

నామము- పేరు

నామకరణము- పేరు పెట్టే మనము

నాయకి- ముఖ్యకన్య

నాయకుడు- పరిపూర్ణుడు

నాయము-స్వామము

నాయాననుమాన- వర్తించుటకునుమి

నాటికాయల- విటికాదు రాపిడి వేగలు కాయల

నారీస్వభావము- స్త్రీనైజము

నాలిముచ్చ- కపటి

నాళ్ల- దేశముల- సరముల

నావ- ఓడ

నావికుడు- ఓడవాడు

ని

నిగి- అకాశము

నించెడు- నింపించెడు

నిక్కపు- నిజమైన

నిక్కమగుదులు- వేలురాణిరొ- మనోవికారముకలిగించ- చంద్రుడొ

నిగవారు- వేదము

నిగుడు- నిక్కు- మౌనము

నిచ్చయంబు- నిశ్చయము

నిచ్చలుపు- కదలని

నిచ్చలు- ఎల్లప్పుడు

నిజమటి- నిజముపల్కు- వాడు

నిడు- దీక్షుకొమ్మన

నిత్యుడు- దేవుడు

నిష్ఠముగా- గురుమూరముగా- నున్నపుగా

నిఘానుడు- నేపకారి

నిబ్బద్ది- నిజము

నిఘ్నము- కారణము

నియతి- అర్హ

నియమింపంపడయ్యెనే- శాసించుకొని యడల నింత బాగుండును

నిగవరాధిపము- నేరములేము

నిగవరాధిస్థము- నిష్ఠలేము

నిగవరాధుని- నేరములేనివారల

నిరసించు- తిరస్కరించు

నిరాకరించు- అసాదరణముచేయు

నిరుపముముగ- సాటిలేనట్టుగా

నిరూఢిగ- నిశ్చయముగ

నిరూపించవలయు- కనుపచరవలయు

నిరూపింపబడుచు- నిర్ణయింపబడుచు

నిజానామ- పూనిక
 నిభాకగ్యవేద- దానిద్రావ్యదశ
 నిధికా- వెలుపు లేము
 నిమిషాని- క్షణ
 నిర్వహితు- నెగవేతుక- నిల్పుకొందు
 నిర్వృతి- నుఖము
 నివేదనములు- నమనకాములు
 నిష్కృతి- అశ్చర్యము- భాగితి
 నిశ్చయ- నిశ్చయ
 నిశ్చయ- న శయములేము
 నిశ్చయ- చప్పుడులేరియగు
 నిష్కృతి- మాడని- నిశ్చయ
 నిష్కృతి- విడదల
 నిహతి- అగాదబడి

నీ

నీకంటెయివనిపోవుదురు- నీకంటెయివనిపోవుదురు
 నీచలము- సులభము
 నీచప్రవాహము- తుచ్చజననమూహాధీనత
 నీచసోపానములు- క్రింది మట్టాలు
 నీటంగు- పాడుచేసెదవు
 నీసావనమగుగుడి- దేవాలయమువలె విక్రమగు నీశరీరమును
 నీరసులు- బలములేనివారు
 నీరాటములు- జలక్రీడలు
 నీర్వృత్తి- దప్పికొని
 నీర్వృత్తి- చచ్చుట

ను

నడులు- మాటలు
నునుపు- లోపములేమి
నున్ని- గొట్టబొచ్చు
నన్లు- మాటలు

నూ

నూగు- లేత
నూత్నాచారము- కొత్తవాడిక
నూర్కూను- పొందిక

నృ

నృపదంపిము- రాజచేనుండుశాసనచిహ్నము
నృపహాళి- రాజకిరీటము
నృప లో- రాజులార

నె

నెక్కొలి- ఉండి
నెక్కొలుపపు- చేయవలె
నెగడి- వెళ్ళిపోయి
నెనులు- నొప్పి
నెచ్చలి- స్నేహితుడు
నెప్పించబడి- వెడలఁగొట్టబడి
నెట్టకొనకు- ప్రియత్నించకు
నెత్తావి- సువాసన
నెనరు- దయ
నెపంబు- మిష
నెముకుట- వెదకుట

శ్రీ

సమస్త ప్రేమ

సమస్తలను ఎముకలను

నెరుపబడి- చేయబడిరి

నాస్తి ఒకానొకసత్తాము

నాస్తి- ఎ వెన

నెలుపు- వ్యాపించు- పెట్టుకొను- చేయ

నాటి- వలెను

నెలులు- తలనెందుకలు

నెల- చంద్రుని

నెలకొందువు- ఉండువు

నెలవు- ఉన్నావట్టు

నే

నేనేనే

తప్పవతెప్పరియెక్కడ

నేనా-

నేనా

జన్మమొప్పుకీమ న్వానిమటకా

నేలపుగా

సము చేయువాడా

నై

నై చ్యము- కొంచె

నై జముగ నహదా

నొగులు- నొప్పి

నొడవిన- చెప్పిన

నొనల్లను- నుదుల్లన

నోము- వ్రతము

నో

వన్నునుట- కల్పించుచుంట
 వలులకు- ప్రభువులకు
 వబ్బలి- నీటియొడ్డునఁబుట్టునొక చెట్టు
 వరఁగుట- ప్రవతిఁజల్లుట- ఒప్పుట
 వరము- నేహమువిడిచినపిదప జీవుఁడుండుగోకము
 వరికించితి- కనిపెట్టితి
 వరికించెనేనియు- చూచినయెరిల
 వరన్నరము- ఒకఁగొకరు
 వరిగణింపఁబడు- ఎన్నఁబడు
 వరిగియ- చిలుచేప
 వరిణయమ్ము- పెండ్లి
 వరిపూణాళ- నిర్వాణము
 వరిపూణాళారాలవు- తోపములేనిదానవు
 వరిమళము- సువాసన
 వరిమాచాపలయు చంపవలయు
 వరిశీలింపఁబడవు- బాగుగ నొనఁచఁబడవు
 పరిసిన- చెడిన
 పరునడి- మిక్కిలి
 పరునమైనవాయి- పరుషాక్షరము
 పర్యాయములు- సార్లు
 పర్వతశిఖరము- కొండతల
 పలుచుట- వ్యాపించుట- పరుగిడుట
 పలుకుట- దూఱముపైకిఁదెలుపుట
 పలుదెలులు- పెదవులు
 పలువుర- అనేకుల
 పల్కలు- దైవసాత్రములు- మాటలు

వన్నునుట- కల్పించుచుంట
 వలులకు- ప్రభువులకు
 వబ్బలి- నీటియొడ్డునఁబుట్టునొక చెట్టు
 వరఁగుట- ప్రవతిఁజల్లుట- ఒప్పుట
 వరము- నేహమువిడిచినపిదప జీవుఁడుండుగోకము
 వరికించితి- కనిపెట్టితి
 వరికించెనేనియు- చూచినయెరిల
 వరన్నరము- ఒకఁగొకరు
 వరిగణింపఁబడు- ఎన్నఁబడు
 వరిగియ- చిలుచేప
 వరిణయమ్ము- పెండ్లి
 వరిపూణాళ- నిర్వాణము
 వరిపూణాళారాలవు- తోపములేనిదానవు
 వరిమళము- సువాసన
 వరిమాచాపలయు చంపవలయు
 వరిశీలింపఁబడవు- బాగుగ నొనఁచఁబడవు
 పరిసిన- చెడిన
 పరునడి- మిక్కిలి
 పరునమైనవాయి- పరుషాక్షరము
 పర్యాయములు- సార్లు
 పర్వతశిఖరము- కొండతల
 పలుచుట- వ్యాపించుట- పరుగిడుట
 పలుకుట- దూఱముపైకిఁదెలుపుట
 పలుదెలులు- పెదవులు
 పలువుర- అనేకుల
 పల్కలు- దైవసాతములు- మాటలు

పల్లట్యోను- పావురమెగరుట

పల్లవి- పాటయొక్క తొలిభాగము

పశువులు- అష్టానుయ- నాలుకాళ్లతో కలగలజంతువులు

పన- బలము- చవి

పసరము- పశువుల

పసాదము- ప్రసాదము

పసిండి- బంగారు

పస్తుపడిన- తిండిదొరకకున్న

పా

పాంపను- నీజాతునికత్తువగునొక ఘనము

పాతపరిచయము- చిరకాలమునుండియున్న యలవాటు

పాటవము- శక్తి

పాటు- అవస్థ- శ్రమ

పాటుపడు- పనిచేయు

పాటుమానిసి- కాయకష్టమున బ్రతుకువాడు

పాడుచున్న గోళములు- దేవదాందుభులు

పాడుపాత్ర- పనికిమాలిన సటి

పాతకము- పాపము

పాతరలు- నాట్యమాడుస్త్రీలు

పాతివ్రత్యము- పెండ్లాడినవానిదప్పనితరునింగూడకుండువ్రతము

పాదిరిల- పాటలీవృక్షముల

పాడుకొనియె- నాటుకొనియె

పాడుకొలిపె- పుట్టించె

పానము- పానీయము- త్రాగుట

పాయము- యావనము

పారిజాతము- ఒక పూలమొక్క

పావనము- పాతివ్రత్యవేదము

పాశ్వాము- పోక్క

పాటుట- రణగంగమునుండి ధయవనిపరుగెత్తుట

పాటుసోము- చంచలసుఖము

పాలిన- కాంతిచెడి వెల్లనైన

పాశము- విధము- అనుకూల్యము

పావన- పవిత్రమైన

పాశంబు- కట్టుతొడి

పాషాణము- రాయి

పి

పిండు- నమూనాము

పితాపుత్రవిశ్వేషకారణ- తండ్రికింగొడుగునకు నైవేద్యమువుట్లించు హేతు
వనితుడుపై- తండ్రియందు

పిత్తజ్వరము- పితృమునఁబుట్టుజ్వరము

పిన్న నయసురకము- పడుచువారు

పిఱువకు- తగ్గిన

పిలిచితే- పిలిచివా

పిలుసుమారి- నశించి- చెచ్చి

పిల్లలారారండు- లొట్టియనుసూదివిలమునజొప్పించునట్లువచ్చుట

యసాధ్యంబగు- ఈరెండునుభిన్నవేదవాక్యములు

పిల్లికన్నురతనము- వైదూర్యము

పిసినారి- లుబ్ధు

పిసివిగొట్టు- లుబ్ధు

ప్రీ

ప్రీతులాట- శ్రమము

పు

పుడమిరాలుపుడిన్న- శ్రేష్ఠభావతి- శ్రేష్ఠశక్త్యము

పుడమి- భూమి

పుడుకుచు- అంబుచు

పునఁగు- పుణ్యము

పున్నియము- పుణ్యము

పున్నె పుంగాన- ధర్మాకారణము

పురి- పట్టణము- నెమలిసిందెము

పుకుడు- సాటి

పులుగు- పక్షి

పువ్వు- చేరుదువుడుచేరు కేరిలాడునా.

పూ

పూర్వ- ముందు కాలము

పూర్వము- పూర్వము

పూర్వము- పూర్వము

పూర్వపు- ముందుటి

పూర్వము- పూర్వము

పై

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

పైసటి- గొప్పచెడి

శ్రీ

సమీక్ష ప్రేమ

సమీక్షలను ఎముకలను

సమీక్షలను- చేయబడిరి

సమీక్ష ఒకానొక పట్టణము

సమీక్ష- ఎ వెన

సమీక్ష- వ్యాపించు- పెట్టుకొను- చేయ

సమీక్ష- వలెను

సమీక్షలు- తలనెందుకలు

సమీక్ష- చంద్రుని

సమీక్షకొందువు- ఉందువు

సమీక్ష- ఉన్న-వట్టు

సమీక్ష

సమీక్ష

సమీక్ష తెచ్చిమెచ్చేదు

సమీక్ష-

సమీక్ష

సమీక్షకొందువు నవ్వించుటగా

సమీక్ష

సమీక్ష చేయువాడ

సమీక్ష

సమీక్ష- కొంచె

సమీక్ష- నహద

సమీక్ష- నొప్పి

సమీక్ష- చెప్పిన

సమీక్ష- నుదుళ్లను

సమీక్ష- వ్రతము

సమీక్ష

న్యాయ

న్యాయభోగము- న్యాయముగా ననుభవింపఁదగినభోగము

న్యాయవాది- తగవుతీపునకు నానిండువారియందు

న్యాయానిపతి- తగవరి

న్యాయాలస్యము- న్యాయమునకు నుపయోగములేకలస్యమగుట

పంగమారి- ద్వంద్వరసకవియ

పంగణ- నిధికాయముగా

పంగలు- శాఖలు

పంట- లాభము- ప్రయోజనము- సంపత్తి

పంటనలంకి- భూమి

పండ్లితుఁడు- నేపథి- విద్వాంసుఁడు

పండ్లిగిల్చెను- చచ్చుకపువంతములు

పండ్లిను- నిదురించెను

పంద- పిత్తి

పక్కి- పక్షి

పక్షురాశము- ఒకవైపువలంబించుట

పగ- శత్రువు- శత్రుత్వము

పగతు- శత్రువు

పగతులు- శత్రువులు

పగఱ- శత్రువుల

పగిది- తీరు

పచ్చవిల్లుని- మనస్కరుని

పజల- జనుల

పజ్జకే- చంద్రకే

పటిమ- శక్

పట్టి- బిడ్డ- బిడ్డఁడు

పట్టు- తేనెపట్టు- నివాసస్థానము

పతింప- చదువ

పడఁతి- పడఁతుక - స్త్రీ

పడక- శ్రమపడక

పడకుండెడు- కిట్టకుండెడు

పడగ- జెండా

పడసిన- పొందిన

పడచు- కన్నియ

పతితుఁడు- గొప్పస్థితినుండివడినవాఁడు

పతివ్రతాత్వంబు- పెనిమిటివద్దప్ప నితరునిచ్చగించని వ్రతము

పతైచ్చము- అగపడుట

పదంపడి- మఱియు

పదపడి- మఱియు

పదను- వాడి

పదము- శబ్దము. అడుగు

పద్మన- పూన్నిలో

పద్మబాంధవు- సూర్యుని

పనికిరావు- కార్యమునకుఁజోరలేవు

పనిపడనంతకు- అక్కరకలుగనంతదాక

పనిపడి- మిక్కిలి

పనివాండ్రినలె- పనిచేయుటకుఁ బూనుకొన్నవారికిరున

పనుపడనట్లు- పనికిరానినమయమున

పన్నికము- నృప్తి

పన్నిదము- పందెము

వన్నునుట- కల్పించుచుంట
 వలులకు- ప్రభువులకు
 వబ్బలి- నీటియొడ్డునఁబుట్టునొక చెట్టు
 వరఁగుట- ప్రవతిఁజల్లుట- ఒప్పుట
 వరము- నేహమువిడిచినపిదప జీవుఁడుండుగోకము
 వరికించితి- కనిపెట్టితి
 వరికించెనేనియు- చూచినయెరిల
 వరన్నరము- ఒకఁగొకరు
 వరిగణింపఁబడు- ఎన్నఁబడు
 వరిగియ- చిలుచేప
 వరిణయమ్ము- పెండ్లి
 వరిపూణాళ- నిర్వాణము
 వరిపూణాళారాలవు- తోపములేనిదానవు
 వరిమళము- సువాసన
 వరిమాచాపలయు చంపవలయు
 వరిశీలింపఁబడవు- బాగుగ నొనఁచఁబడవు
 పరిసిన- చెడిన
 పరునడి- మిక్కిలి
 పరునమైనవాయి- పరుషాక్షరము
 పర్యాయములు- సార్లు
 పర్వతశిఖరము- కొండతల
 పలుచుట- వ్యాపించుట- పరుగిడుట
 పలుకుట- దూఱముపైకిఁదెలుపుట
 పలుదెలులు- పెదవులు
 పలువుర- అనేకుల
 పల్కలు- దైవసాత్రములు- మాటలు

పల్లట్యోను- పావురమెగరుట

పల్లవి- పాటయొక్క తొలిభాగము

పశువులు- అష్టానుయ- నాలుకాళ్లతో కలగలజంతువులు

పన- బలము- చవి

పసరము- పశువుల

పసాదము- ప్రసాదము

పసిండి- బంగారు

పస్తుపడిన- తిండిదొరకకున్న

పా

పాంపను- నీజాతునికత్తువగునొక ఘనము

పాతపరిచయము- చిరకాలమునుండియున్న యలవాటు

పాటవము- శక్తి

పాటు- అవస్థ- శ్రమ

పాటుపడు- పనిచేయు

పాటుమానిసి- కాయకష్టమున బ్రతుకువాడు

పాడుచున్న గోళములు- దేవదాందుభులు

పాడుపాత్ర- పనికిమాలిన సటి

పాతకము- పాపము

పాతరలు- నాట్యమాడుస్త్రీలు

పాతివ్రత్యము- పెండ్లాడినవానిదప్పనితరునింగూడకుండువ్రతము

పాదిరిల- పాటలీవృక్షముల

పాడుకొనియె- నాటుకొనియె

పాడుకొలిపె- పుట్టించె

పానము- పానీయము- త్రాగుట

పాయము- యావనము

పారిజాతము- ఒక పూలమొక్క

పావనము- పాతివ్రత్యవేదము

పాశ్వాము- పోక్క

పాటుట- రణగంగమునుండి ధయవనిపరుగెత్తుట

పాటుసోము- చంచలసుఖము

పాలిన- కాంతిచెడి వెల్లనైన

పాశము- విధము- అనుకూల్యము

పావన- పవిత్రమైన

పాశంబు- కట్టుతొడి

పాషాణము- రాయి

పి

పిండు- నమూనాము

పితాపుత్రవిశ్వేషకారణ- తండ్రికింగొడుగునకు నైవేద్యమువుట్లించు హేతు
వనితుడుపై- తండ్రియందు

పిత్తజ్వరము- పితృమునఁబుట్టుజ్వరము

పిన్న నయసురకము- పడుచువారు

పిఱువకు- తగ్గిన

పిలిచితే- పిలిచివా

పిలుగుమారి- నశించి- చెచ్చి

పిల్లలారారండు- లొట్టియనుసూదివిలమునజొప్పించునట్లువచ్చుట

యసాధ్యంబగు- ఈరెండునుభిన్నవేదవాక్యములు

పిల్లికన్నురతనము- వైదూర్యము

పిసినారి- లుబ్ధు

పిసివిగొట్టు- లుబ్ధు

ప్రీ

ప్రీతులాట- శ్రమము

పు

పుడమిరాలుపుడమన్న- శ్రేష్ఠభూమి- శ్రేష్ఠఃకృతము

పుడమి - భూమి
 పుడుకుచు - అంటుచు
 పునఁగు - పుణ్యము
 పున్నియము - పుణ్యము
 పున్నె పుంగాన - ధర్మాకారణ్యము
 పురి - పట్టణము - నవలిపించెము
 పుకుడు - సాటి
 పులుగు - పక్షి
 పువ్వార - చేపలదపుడలచెంత వేరిలాడునో

పూ

పూజ్య - మన్నింపదగిన
 పూనుకలకు - ప్రియతమములకు
 పూణకముగ - కలితలేకందునట్లు
 పూర్వపు - ముందటి
 పూవుగోడ - స్త్రీ

పె

పెంపటి - గొప్పచెడి
 పెంపాకుచుండు - వృద్ధిపొందెదరుగాక
 పెంపు - కీర్తి - అభివృద్ధి
 పెక్కుమాన్లు - పలుసాన్లు
 పెచ్చు - అధికము
 పెచ్చుగ - అధికముగా
 పెట్టు - ఈవి - దెబ్బ - పూనిక
 పెడబడి - గుఱితప్పి
 పెద్దతనము - ముసలితీకము
 పెద్ద - పెద్ద

పెనఁగొనియె. మలిపడియె

పెను- పెన్

పెనుచు- రక్షించు

పెనుచుట- పెంచుట

పెనుపడ- వృద్ధిపొందఁగా

పెనఁగొందు. వశశాపని

పెర- ఇతరవలఁ- ఇతరవస్తువుయొక్క

పెరయ- వ్యాపించఁగా

పెమ- పీమ

పెనుదు- అస్థిరమైన- విశేషమున్నభావముగల

పే

పేద- పీనుకలు- దరిద్రుఁడు జ్ఞానపీనుఁడు- దుఃఖ

పేదలె- తక్కువవిల్వకలవై

పేరు- కీర్తి- హాసము- నాకునటు

పేరును- అతిశయించు- ఒకదానిపైనొకటిపెట్టు

పేరేదన- కీర్తి- కెక్కిన

పై

పై- తరువాత

పైకొను- ఎదిరించు- కలుగు- తెచ్చుకొను

పైడి- బంగారు

పైరు- చేను

పైవానిచూపులనుండి సుఖపడఁజూచుట- ఇతరులుపొందు భోగముతాన

నుభవించునట్లునుకోరిట

పొంగించు- ఉడికించు

పొంగు- సంతోషించు

పొంత- దారి

పొక్కు- దుఃఖము

పొగరు- గుడ్డలు

పొగలు- ఏచారములు

పొడఁగఁటించు- పొడఁగఁటించునుఁజూచితిని

పొడఁగాంచు- పొడఁగాంచును

పొడమించు- పొడమించును

పొడము- పట్టు

పొడచు- ప్రసరింపఁజేయు- ఉపయోగించు

పొత్తము- పుస్తకము

పొదువఁబడిన- పట్టుకొనబడి

పొదుపు- నిత్యవ్యయము

పొసరుచు- చేయుము- పొసరుచును

పొరయ- పొంద

పొరవోవఁజాలదు- పొరవాటుకానేరదు

పొరింబోరి మాటిమాటికి

పొర్లిక- ప్రవాహము

పొలతి- పొలంతుకు- పొలము

పొలపు- సొగసు

పొలయ- చావ

పొలములుక- ప్రణయకోపము

పొలముంచు- చెఱుచు

పొలము- నశించె

పొలిపోవు- నశించు

పొలువారు- ప్రకాశించు

పొల్పారు- ప్రకాశించు

పొల్పమీరు ప్రకాశించు

పొనగు- ఒప్పు- కుదురును

ప్రో

ప్రో- కదా

ప్రోదిపిరి- ప్రభుత్వముయొద్దించి

ప్రోక- నాశము- చెల్లుట

ప్రోకదలు- నడకలు

ప్రోకిరి- వ్యభిచారి- దుష్టు

ప్రోకిరినము- లంఘనము

ప్రోటున- నీరుపొంగునపుడు

ప్రోతిరము- గర్వము

ప్రోడిమి- లోగసు

ప్రోరునిక్రములు- యుద్ధోపాయములు

ప్రోరితి- యుద్ధముచేసితివి

ప్రా

ప్రారులు- ప్రజనులు

ప్ర

ప్రకాశము- కాంతి

ప్రకృతి- పంచభూతములు- స్వభావము- జగత్తునిమిత్తముదేవత

ప్రకృతిగుణములరెండువిధము- స్వభావగుణములలో మొదటివిగుణము

ర్విగాక రేచవదగుమఱు

ప్రతిక్ష-కుదప్పట- వ్యభిచరించుట
 ప్రాచురము- వెల్లిడి
 ప్రాజ్ఞాశిల- మిక్కిలియతిగిపోయిన ధాయి
 ప్రాణములు- సమస్కారములు
 ప్రాణయబిందులు- హితముచేయుబాట్లు
 ప్రాణానుములు- దండములు
 ప్రాణులింతెల్ల- కొనియాడుదురే
 ప్రాణిగ- మాటుగా
 ప్రాణినుటించువేని- ప్రాణికూలించినటుడల
 ప్రాణినియించుట- అచ్చునీయించుట
 ప్రాణిదివన జీవితము- ఎల్లదినమునందలి బ్రత
 ప్రాణిదుష్ట విసరము- ఎల్లచెడ్డనందు
 ప్రాణిపదార్థము- ఎల్లవస్తువు
 ప్రాణిఫలములు- మాటులాభములు
 ప్రాణిబంధము- అడ్డు
 ప్రాణివాదులు- విరోధులు
 ప్రాణివ- కీర్తి
 ప్రాణిత్వ- ఎదురుచూచుట
 ప్రాణిత్వచేసతవు- కవలకగపడు వేల్పువు
 ప్రాణిత్వరము- ఎల్లయ్యత్వరము
 ప్రాణిత్వము- వేర్వేలుగా
 ప్రాణానము- పెరిగినదిగాయించుకొనుట- ముఖ్యము
 ప్రాణులు- వృద్ధిపొందు
 ప్రాణాతము- ప్రాప్తపొందుచువేళ
 ప్రాణువుచేత- అగ్రస్తుచేసినవేల్పు
 ప్రాణుత- దొరతనము
 ప్రాణానము- పట్టు
 ప్రాణానకరము- భాధపడకునది

ప్రతిజ్ఞానమాలు- శార్యమాలు
ప్రతిజ్ఞాంపబడె- నద్దువట్టె
ప్రతిజ్ఞామిత- శ్రేష్ఠమైనట్టియు హద్దులే ట్టియు
ప్రతిజ్ఞుతి- పాశక
ప్రతిజ్ఞుట- స్పష్టమైన

ప్ర

ప్రతిచతురులకొసల ఉపాధ్యక్షుల
ప్రతిచతురుల దృష్టిశిఖరములు- తూర్పునందలి చెట్లకొక్కొక్కవలె
ప్రతిజ్ఞ- ఎక్కువతెల్వి
ప్రతిజ్ఞ- తెలిసినవారల
ప్రతిజ్ఞాద్యముల- ప్రతిజ్ఞాహింసచేయునది
ప్రతిజ్ఞాత్రిమణివేళ- ప్రతిజ్ఞాముహూర్తమునతక్కువగా
ప్రతిజ్ఞ- రక్షణము
ప్రతిజ్ఞ- బానిసము
ప్రతిజ్ఞ- యావనము
ప్రతిజ్ఞాశ్చిత్తము- ప్రతిజ్ఞాహింసాగోష్ఠియొందుటకు శ్రేయోకరము
ప్రతిజ్ఞాభిమతి- మొదలిడు
ప్రతిజ్ఞాంతు- కోరు
ప్రతిజ్ఞాత్రి- సోమరితనముపొంది

ప్ర

ప్రతిజ్ఞముగ- ఇంపుగ
ప్రతిజ్ఞాదు- మిత్రుండు- మగడు

ప్ర

ప్రతిజ్ఞ- శ్రేష్ఠ
ప్రతిజ్ఞ- పురికొల్పుట

ప్ర

ప్రాప్తు- సూర్యుడు
ప్రాప్తువేల్పు- సూర్యుడు

ప్ర

ప్రాప్తాహవచే- ప్రకటించె

ఫ

ఫక్తి- రీతి

బ

బంగారుపూసినట్టికీడు- ధనవంతులగుపావులు
బంగారుపలవంత- ఐశ్వర్యగూఢముననున్నదుఃఖము
బంటింపక- మిక్కిలియలక్ష్యముగా
బండ- తాయి
బంతి- వసున
బందాలు- చెఱబడ్డవాగు
బంది- చెఱ
బందిగము- చెఱ
బందుగు- బంధువుల
బక్కచిక్కిన- మిక్కిలికృశించిన
బటువు- పెద్ద
బట్ట- వస్త్రము
బడల్పడ- క్రమపడ
బత్తి- భక్తి
బదులుపల్కేదేని- ప్రత్యుత్తరమిచ్చినయెడల
బునియు- చెవిటివారు
బుద్ధు- తత్వబుద్ధులబ్రహ్మ

బయలు- ఆనాశము

బరి- దొంగ

బరిపోవు- పోగొట్టుకొను

బల్- గొప్ప

బలంగంబు- జ్ఞాతిబంధుసమూహము

బలిమి- శక్తి

బలు- గొప్ప

బలెన్- తీరున

బల్మి- బలవంతము

బవిసి- గౌరవము

బా

బాకా- సుమీరనాద్యవిశేషము

బాగెంబు- అదృష్టము

బాద- బాధ

బాపురే- భళి

బారి- అధీనత

బాళి- వలపు- విచారము

బాష్పముల్- కన్నీళ్లు

బాన- బిట్టు- పల్కు

బాహుటము- నెల్లడి

బి

బిట్టు- మిక్కిలి

బీరును- శతినము

బీ

బీజము- విత్తనము

బు

బుగ్గిసంటవలయు- నలసాల్గవలయు- నశించవలయు

మొగ్గిందీన- రామనమోచేయబడిన
 ముకుత- పిల్లకాయ- రేల
 ముకుతనెలకాల్పు- కివుడు
 మువి- భూవి
 మువ్వ- అన్నము

బూ

బూదము- పోశి
 బూమాలి- మాయుల

బె

బెంగి- (భృంగి) శివభూడు
 బెగడింప- భయపెట్టటకు
 బెట్టదంపు- భయంకరమైన
 బెడగు- అధికమైన- రాగము
 బెడిదంపు- బెడిదనూ - భయంకరమైన - కీకనమైన
 బెడిదుడు- కూరడు - భీకరుడు
 బెన్న - మిరియవాడు

బొ

బొంగి- చేతులకుడగల్పునంకెల
 బొంది- దేహము
 బొడ్డు- కడుపు
 బొబ్బ- అటపు
 బొమముడి- కోవము
 బొదుడికల- కిరీటముల

బో

బోగమాల భోగమాల
 బోధ- ఎఱుక

బ

బ్రతుకు- సంసారము

బ్రహ్మవిద్య- ఆత్మజ్ఞానము

భ

భక్తిచరణ- తిలక

భటులు- కాల్బంటులు

భరము- భారము

భతక- పోషింపఁదగిన వాఁడు- మగఁడు

భక్తుకము- ఎల్లుబండ్

భా

భాగము- పైపు

భాగ్యము- అవృష్టము

భాతక- తీరున

భానుని- సూర్యుని

భామలు- స్త్రీలు

భానింపఁ తెలంప

భీ

భీకరము- భయంకరము

భీముఁడు- మనుష్యులందఱిలోబలశాలి

భీరులు- విఠికివారు

భు

భువనరంగము లోకమనునాట్యశాల

భూ

భూకందుకము- భూగోళము

భూతసామాన్యమలముల- సమస్తజీవుల శరీరమాలిన్యముల

భూపతి- రాజు

భూమిప్రభులు- రాజులు
భూషింపి- కై నేయ

భే

భేదము- తారతమ్యము
భేదింప- చించిచెండాడ

భో

భోక్త- తినువాడు

భ్ర

భ్రమము- తిరుగుట
భ్రష్టురాలు- చెఱువబడిన స్త్రీ

భ్రా

భ్రాంతి- భ్రమ

మ

మండలము- కక్కునైస్యము
మండలపోర్టు ముద్దులకు- చుఱుకులండతాగులకు
మంత్రము- రహస్యము
మంత్రి- మంత్రీ
మండట- సమీపము

మండగ్గట్టలు- చూపుతగ్గినవారు
మండలింపు- చీవాట్లు పెట్టుట
మొచ్చకనులదాని- మదిరాక్షియొక్క
మకిల- నల్లని- మాలిస్యము
మకుటము- కిరీటము
మక్కువ- స్నేహము
మగఁటిమి- శౌర్యము
మగఁడు- జోడు- పెనిమిటి

మగరాల- నజ్జాల
 మగవాని- కూరుని
 మగువ- స్త్రీ
 మచ్చరము- ఓగ్వలేదు
 మచ్చరులకు- ద్వేషులకు
 మచ్చిక- ఆశక్తి
 మచ్చు- తీరు
 మచ్చెకంటి- చేపలవంటి కన్నులకలయాడుది
 మట్టును- వలుకు
 మట్టుపఱచిన తగ్గించినయెడల
 మట్టుమీటి- హద్దుదాటి
 మడిమింప- చంప
 మతిమంతుడు- తెల్వికలవాడు
 మత్తిల్లి- మదించి
 మదము- గర్వము
 మది- మనస్సు
 మద్యము- కల్లు
 మనఃకోశనక్త- మనస్సునందుదగులుకొన్నవాడు
 మనదు- కాపురముచేయదు
 మనికట్ట- ముంతేత్తిపైనున్న మొదటిభాగము
 మనకి- బ్రతుకు
 మను- చిరకాలముండు
 మనుచు- పోషించు- బ్రతికించు
 మనుజుల- మనుష్యుల
 మనెడు- బ్రతికెడు- మన్నెడు- ఉండెడు
 మనోవుభ్రాంతిమూతుకల్- స్వనంకల్పమే శరీరముగాఁగలవారు

మన్ని- బ్రతుకు

మన్ను - చిరగాలమందు - భూమి

మబ్బు - మేఘము

మయి - కేశరము-తో

మరగ - క్రేమింక

మరగాలు - కాలునకుబడులుగాఁ దగుల్చుకొన్న కొయ్యకాలు

మరణము - చావు

మరుకమ్మ - వలుపుజాబు

మరుని - మనస్సుని

మరులు - మోహము

మతక్యకాలము - మనుష్యజీవితము

మతక్యకృప - ఓ మనుష్యానుగ్రహమా

మతక్యజాతి - వనుష్యసంఘము

మతక్యప్రకృతి - చచ్చు మన్వభౌతము

మఱి - మచ్చ

మఱి - అధికమున - వెంకియు

మఱుగిడు - కిప్పు

మఱుగుజ్జు - మిక్కిలిపొట్టివాఁడు

మసి - సిరా

మహిత - గొప్ప

మూ

మూడ్కి - తీరు

మూత్రి - పరిమాణము

మూత్సర్యము - కుర్వలేమి

మూదిరి - సాటి

మూనక - తప్పుక

మూనవసీతి - మనుష్యులకుండఁదగినధర్మము

మాచికము- మాణిక్యము

మానికె- మాణిక్యము

మానిసి- మనుష్యుడు

మానుగ- ఒప్పుగ

మాన్యము- పన్ను లేకనుభవించుకొనునట్లు సన్మానమునందును భూమి

మాపు- రాత్రి

మాయము- కానరాకుంట

మామురే- భళిరా

మారుము- గాలి

మార్కొనుట- ఎదుర్కొనుట. యెదురుకొనుట. మూలములును వే

షముకై తగుల్పుకొన్న కాగితపు మొగములు

మాగ=శీషకము- ముదిరినశీతకాలము

మాటువెటపున- ఇతర మాగ=మున

మాలినాపు- మానినాపు

మూలెమంతము- మూల్యవంతము (ఒక వర్వతము)

మి

మించగ- ఒప్పుగ

మిట్టల- ఎత్తైనప్రదేశముల

మిత్తి- చాపు

మిత్తిగొంగ- శివుడు

మినుపలు- కిరణములు

మినుచక్కిన్- ఆకాశమునైపున

మినువెల్లు- ఆకాశపుకాంతి

మిన్ను- ఆకాశము

మిట్ట- ఎత్తైనస్థలము

మిల్లు- మిక్కిలి. మిగుల

మీ

మీఁదమిక్కిలి- అత్యధికముగా
 మీఱు- అతిశయించు
 మీలు- చేపలు

ము

ముందు- మొదట
 ముక్కంటి- శివుని
 ముక్కడలు- మూఁఖులు
 ముగియు- అంతమగు
 ముచ్చిపసిడి- కల్లబంగారు- మాయ
 ముచ్చిలించెడు- దొంగిలించెడు
 ముత్తి- మోక్షము- నిర్వాణము
 ముదము- సంతోషము
 ముది- ముసలి
 ముదురు తెంపి- వయసుమట్టిక ముదిడమోపి
 ముద్దులగుమ్ర ప్రియురాలు
 ముద్దులాడి- సొగడనస్త్రీ
 ముద్ర- గుఠు
 ముద్రింపబడిన- తల్లికడుపురబొడమిన
 ముని- జితేంద్రియుడు
 మునిపండ్లు- పుట్టుకతోనేయున్నదంతములు
 మునిహాపున- ఋషివేషముతో
 మున్నీటి- సముద్రపు
 ముమ్మతమగు- అత్యధికమైన
 మురిపెపు- కుల్కునడల
 మురియుచు- కుల్కుచు
 ములికి- బాణము

ములుచలు- మూ - కలు

ముల్లె- ధనముమూట

ముసుంగు- చాటు

ముసుగుమూతి- కోపవికారముగలమొగము

మూ

మూలము- కారణము- ముఖ్యము

మూఢకాన- సప్తస్వరారోహణావరోహణకృమము

మూతిక- ఆకారము

మృ

మృతమానవుల- చచ్చినమనుష్యుల

మృతి- మృత్యునేవత-చావు

మృత్యులైన- చచ్చినవారలైన

మృత్యువు- చావువేల్పు

మొ

మొందు- అధికము

మొందుకొన్న- అతిశయించిన

మొగముల- మృగముల

మొత్త- శయ్య

మొయి- తీరు- దేహము- తో

మొలుగుల- అధికముల

మొలుగుచు- తీరుగుచు

మొలతల- శ్రీల

మే

మేకొను- ఉత్సహించు

మేటి- ఎక్కువ

మేనిపై- బడలిమీద

మేలి- శ్రేష్ఠమైన

మేలు- శ్రేష్ఠమైన- శుభము

మేలుబంతి- శ్రేష్ఠురాలు

మై

మై- తో- శక్తిరము- చేతను

మైకము- మత్తు

మైకొల్ప- చేయు

మొ

మొక్కలుడు- కిక్కిరుడు- మూఖుడు

మొగంబుమొత్తించు- అనన్యముకలిగించు

మొగడు- ముడుగుకొనిపోవు

మొగిలు- మొద్దలు

మొగి- ముందుగా

మొగిలి- మేఘము

మొద్దుగ- వెల్లిగ

మొద్దువేల్పా- అన్ని జంతువులవృద్ధులుగాఁజేయుదేవతా

మొనల- సేనల- సమూహముల- కొనల

మొనసి- పనివడి

మొయిలులకు- మేఘములకు

మొరటుల- వినయములేనివారల

మొరయు- ధ్వనిచేయు

మొరసెనేని- ధ్వనిచేసినయెడల

మొలనూలు- బిడ్డాణము
 మొల్క-నగులు- చిటునవ్వులు
 మొల్ల- మల్లెపూవు
 మొల్లపు- అధికమైన

మో

మోటబాన- ఏతముకట్టి నీళ్లతోడెడుకడప
 మోమోటమి- దాటిణ్యము
 మోదముక్త-నంతోపము
 మోళ్లు- మొత్తళ్లు
 మోవి- పెదవి
 మోస- మోసము
 మోహధూమము- మూఁఛాయనుపోగ

మా

మానమా- ఊటకొనుట
 మాని- జితేంద్రియుడు
 మాలి- కిరిటము

మ్ర

మగ్గిందు- చచ్చు

మగ్గికు- చెట్టు

మ్ర

ము

ముక్కడి- కూర్మమైన- నీచులగు

య

యజమానుడు- అధికారి

యజ్ఞపేరిక- యాగముచేయుతిన్న

యథాభకత- నిదము- నిష్కాపట్యము

యా

యాచకులు- విచ్చగాంచు

యాచించు- అడుగుకొను

యు

య్యగము- లక్షలకొలది సంవత్సరముల పరిమితిగలకాలము

య్యతము- కూడినది

యో

యోగ్యత- మంచిగుణము- ప్రావీణ్యము

యోగ్యులు- మంచివాడు

యోజన- ఆలోచనము

యోధునకు- యుద్ధమొనరించువాని

యోధకు- యుద్ధముచేయువానికి

ర

రంగము- నాట్యస్థానము

రంధ- ఒక వేల్పుసాని అచ్చర

రకము- దినుసు

రక్కసి- రాక్షసి

రక్షణచెవులు మూఁఖపీఠములు

రక్షులు- పాటలోహయినప్పు సంగతులు

రగుండు - రఘుమహారాజు

రగులు - రఘువింశ రాజులు

రచియించె - అల్లెను

రచ్చ - రహస్యముకాని త్రోవ

రతనము - రత్నము

రివణమున - ఉల్లాసమున

రమ్యదళ - సాగనైనకాంతి - అందమైనయవధ

రమ్యము - సాగనైన

రయము - వేగము

రహి - తీరు

రా

రాగము - ఆనంద - రంజకర్వరనందభావము

రాగవు - రాఘవు

రాచుసి - రాజసి

రాజఘాతుక - రాజులందఱు న్వధావముకలవాడ

రాశిలి - ప్రకాశించు

రాయసము - రాజగర్వము

రాష్ట్రము - ఇరువది లేక ముప్పది గ్రామములుగలదేశము

రి

రిక్క - నక్షత్రము

రిక్తి - న్యభావము - నిష్కారణము

రీ

రీతి - విధము

రు

రుచ్యము - చవిగల

లే

శే- తాల్సీ

శేదార- చూడగోరు

శేయచేయింపగలగిరి నీయింపగలగిరి నీయింపగలగిరి

రొంపి- బుర్ర

రొడ- ధ్వం

రోయ- అనబూబగు ఏద

రోజునుండి- స్వీకారమునకు పుచ్చుచుండు

రోము- ఇట్టి నీవ ముచ్చటకట్టాము

రోజు ముచ్చటకట్టాము నీవ ముచ్చట

అట్టి నీవ

అట్టి నీవ

అట్టి నీవ

అట్టి నీవ అట్టి నీవ అట్టి నీవ అట్టి నీవ అట్టి నీవ

అట్టి నీవ అట్టి నీవ అట్టి నీవ అట్టి నీవ అట్టి నీవ

లచ్చనసతురుగ్గులు- లక్షణ శత్రుఘ్నులు

లచ్చి- లక్ష్మి

లక్ష్మణ- లక్కరంగు

లక్ష్మణము- పల్కు

లభించిన- దొరకిన

లయ- ఘాతాంతరాళవర్తిక కాలము

లలన- స్త్రీ

లవదైన- ఏమాత్రమైన- శించెమును

లా

లాంఛనము- గుఱుతు

లాటి- పరులి

లాగబడెద కొక్క-లాగించులు పదమనననున్న వస్తునమిదియేక- అంక్ష
శిస్యహవాన గుణమంటకమానదు

లాగు- న్ని

లావణ- నీరస్తిల్లిన

లావు- బలము

లె

లెక- దానుడు

లెస్స- శ్రేష్ఠమైన- మేలు

లే

లేగొను- నన్న వికడుము

లేగొద్ద- పామూర్కుడు

లేక- అటుగాక- పోనీ

లేకేటబడు- లేకివలెనేయబడు

లేచె- ఎదిరించె

లేమ- స్త్రీ

లేమి- వేదాధికము- అభావము

శేకము- మిక్కిలికొంచెము

తొమ్మగ- తక్కువుగా

తోగలనరు- ఆత్మను

తోగి- తోబడి

తోగొనుట- వశపచుకొనుట

తోల్ల- తోవములే

తోవరహితుడు- కొంతలేనివాడు

వంక- ఏము

వంగడంబు- కులము

వంగుమోక్షార్థ- ప్రియమనము

వంచకుడు- మోసకాడు

వంచన- మోసము

వంత- తోకము- పశ్చాత్తాపము

వందనము- మ్రోయుట

వక్త- మాటకా

వక్రముగ- వంకరగా

వగ- దుఃఖము- వగ- గీతి

వగచు- దుఃఖించు

వగవు- దుఃఖము- పశ్చాత్తాపము

వదువున- గీతిచే

వదంతి- లోకప్రవాదము

వదాన్యత- ఈవి

వధ- చంపుట

లో

లో

వ

తనట దుఃఖము

వనరు- దుఃఖంచు

వయసు- యౌవనము

వలలు- వృద్ధిపొందు- జయమందు

వలదు వలదు- వద్దు వద్దు

వలను- ఉపాయము

వలనగు- ఒప్పు- మోహము

వలపు- వాసన

వలయు కోరఁదగిన

వలరాజు- మనస్థుండు

వలవంత- శోకము

వలిపె- నన్నని

వలిమల- వలిమిడిమల- హిమాలయపర్వతము

వలుక- పెద్ద

వల్న- వత్త్రము

వశమొందెక- నర్హనీరవచిత

వహించిన- పొందిన- మోసము

వా

వా- నోయ

వాణి- చుట్టుకు

వాణిసరిగ- పక్కఁగ

వాకుశీర్షి- చెప్పి

వాగు- ఏలు

వాగ్ధరి- మాటపొర్లు

వాచాలకము- మాటకారితనము

వాగుక- అలవాటు- ఉపయోగము

హాణిజ్యము- వతకకము

హాతే- పెదవి

హాదునరించె- వందెయ్యైచుకొనె

హాని- పడుచువాని

హాపుమించు- కల్లు

హారాసి- నముద్రము

హారిధి- సమద్రము

హార్నిధి- సముద్రము

హాలకము- వేషము

హాలాయము- తప్పక

హాలు- కత్తి

హాలుగంటి- జవ్వని

హాళి- వాడుక

హావి- మిక్కిలి

హాసి- తారతమ్యము-

హాస్ వంబుగ- నిజముగ

హాహినీనాథుల- సేనానాయకుల

వి

వింధులు- అతిధులు

వికృతనోద్ధతుడు- అశ్రుత్తుచేసికొనువాడు

వికారములు- తెప్పలు

వికృత- వికారమున

వికృతరూప- వికారాకారము కలవాడు

విచారణ- చచక

విచ్ఛేద- విడలిపోయె

వీర్యంభించు- హేచ్ఛు

విడి- విడబడి

విక- వ్యథకము

వితంతువు- ముండమోపి

విము- విధము

వికకము- మార్పు

విలాసు- పరవశశ్చము

విలాస- విధమున

వీర్యబడిన- నారుచల్లబడిన

విద్యము- ధనము

వీరూషకము- నవ్యపుట్టించునట్లుకరి చెప్పచేతలోదిరుగువాడు

విద్యానిక- చదువునేచుకొనువాడు

విధాన- విధమున

విక- అదృష్టము- పాలకపద్ధతి

విధించె- విషయము- శాసించె

విధిగ- తప్పక

విడికి- విడుట- శ్రవణేంద్రియము

విన్నబరచు- చిన్నపుచ్చు

విన్నన- చిన్నపోయిన

విన్నానము- అందము

విన్ను- ఆకాశము

వివర్తులకు- ఆపదలకు

వివేతికల్పన- లేనిపోనిపన్నిక

వివేతము- తాత్కాలు- ఒకదానికిబదులింకొకటియైన

విభులు- మగలు

విభూషణము- నగ

వినువక- విచారణము
 వియజ్జ్యోతి- సూర్యుడు
 విరచనాకాశలము- పనిచేయునేవుక
 విరాలి- మోహము- విరహము
 విరియఁబుచ్చి- పోగొట్టి
 విరుద్ధముగ- వ్రతికూలముగ
 విలపించెద- ఏడ్చెద
 వివరించిన- తెల్పిన
 వివిధ- పలుతెఱంగులైన
 వివేకము- యుక్తాయుక్తజ్ఞానము
 వివేకతీరము- తెల్వీయనునొడ్డు
 విశదము- తెల్లము
 విశేషముగ- అధికముగా
 విశ్రాంతి- ఊరట
 విశ్రుతిమేర- వెల్లిడిచేయఁబడిన దానిహద్దు
 విశ్వసించు- నమ్మెద
 విశ్వాసము- కృతజ్ఞత
 విషమత్సరము- కూర్మమైనయోర్వలేమి
 విషానుభవము- కష్టానుభవము
 విసపుమేతరి- శివుడు
 విస్తరించు- హెచ్చించు
 విహితలాఠా- మిత్రులాఠా

వీ

వీనులు- చెవులు
 వీచనల- విననకట్టె
 వీసము- పదునాటవభాగము
 వీసరములు- వ్యభాగములు

వృ

వృక్షము- చెట్టు
వృద్ధత- మునలటికము
వృద్ధదశ- మునలితనము
వృద్ధాత్మజుడు- మునలివానికొడుకు.

వై

వెంగలి- వెట్టి
వెండి- మతియు- రజతలోహము- తెల్లని
వెండియు- వ.టియు
వెంబరులు- అవివేకులు.
వెక్కనంబుగ- మిక్కిలి
వెచ్చ- వేడి
వెళ్ళ- వైద్యుడు
వెడవిల్తుచే- మనస్సునిచే
వెర- దుఃఖము
వెడచల్లు- వ్యాపింపజేయు
వెన్నలప్పు- చోరపక్షి
వెన్నలరేని- చంద్రుని
వెరపు- ఉపాయము- తీరు
వెలుగు- ఆశ్చర్యము
వెలుపు- భయము
వెట్టినీకుల- కల్లును
వైది- శ్రీ
వైపుచ్చుచుండు- లోనికిరానీకుండు
వైయు- మాయు- చెడు
వైనినము- తెల్లజేడా

కెల్లి పడవలయు- క్రిందిగాలివిభవనలయు

కెల్లువ- ప్రవాహము

కెన- వేగము

వే

వేంద్రముగు- వేడియైన

వేడికోలు- బతిమాలుట

వేడికోలు- బతిమాలుట

వేగింపఁబడు- తపించఁబడు

వేగురు- వేయిమంది

వేగులు- చారులు

వేచి- కాచుకొని

వేతు- నిరీక్షింతు

వేదాంతి- జగమబద్ధముబ్రహ్మముసత్యమనువాఁడు

వేలుపుపెద్ద- బ్రహ్మ

వేలుపులబువ్వ- చంద్రుఁడు

వేలుపులమూఁక వేటిటికెలఁదిమగడు- కుమారస్వామి

వేల్పుబడి- హోమముచేయఁబడి

వేల్పుతేని- ఇంద్రుని

వేనరి- విసిగి

వై

వైఖరి- తీరు- చేష్ట- కంఠధ్వని

వైచిత్ర్యము- చమత్కారము

వైదేయి- నీతి- వైదేహి

వైశము- త్వరగా

వృ

వృశ- ముఖము

వ్యయము- వెచ్చము
 వ్యవహారకలఁ- పనినడిపించువాఁడు
 వ్యవహారి- పనికావలసినవాఁడు
 వ్యసనము- చెడ్డయలవాటు- చింత

వ్యా

వ్యాకులము- కలఁత
 వ్యాఖ్యానము - శబ్దాభివ్యక్తి
 వ్యాఖ్యచేష్ట- వులిపడఁ
 వ్యాధి- వీడ
 వ్యాఘాతము- సంఘాతము

(వ)

వ్రయ్య- తునక
 వ్రయ్యంబడకుంటి- మక్కలుకాకుంటి

(వ)

వ్రయ్య- అక్షరము
 వ్రయ్య- అక్షరములు

(వ)

వ్రయ్య- బరువు

వ

శంక- సందేహము
 శక్తివిహీనమైన- బలములేని
 శక్తి- ఆయుధధారి

శా

శాంతము- ఆగుడి

కాశ్యపము- స్థిరము

కాననపత్రిక - రాజిచ్చినదానికై వ్రాసినవిదశకానపత్రికము

కాననము- పాలనము- అడ్డ

శ్రి

శిలాక్షరము- శాతిమీఁదివ్రాయి

శిల్పుల- విద్వాంసుల

శ్రీ

శ్రీఘృతమువిధుల- త్వరగాఁజేయవలసినముఖ్యకార్యముల

శ్రు

శ్రుద్ధి నేయఁగఁబడి- చోషమూర్ఖుఁబడి

శ్రూ

శూన్యమానము- అష్టాశ్శమాన్యము

శ్లో

శోకము- దుఃఖము

శోధ- పరీక్ష

శ్లో

శార్యము- వీరత్వము

(జ)

శ్రీరత్న- ఆనక్తి

(శా)

శాస్త్రాశ్రయము- చచ్చివారినుద్దేశించి పెట్టుభోజనము

శాస్త్రము- వినుటకొప్పైన

ॐ

5

సకలైహ్య- అందఱసహ్యం మహాను

సౌఖ్యము- చెలిమి

సగపాలు- సంగోరుపంతు

సడలెడు- జాతెడు

సడి- చెప్పడు

సతతము- ఎల్లప్పుడు

సతమ- శాశ్వతమా

సరి- పరిస్థితి- స్త్రీ

సతమంతము- మేరంతా లింపూని

సక్ష్మతి- తరరము

సత్తువు- బలము

సత్త్వత్తి- దృఢవృద్ధానము- నల్కి-తికలుగుచోటు

సత్త్వము- విజయము

సత్త్వధేయము- మంచివిషయము

సత్త్వము- సిద్ధపక్షి

సత్త్వము- సంకలు

సత్త్వము- పొగడ్త

సమయము- కాలము

సమయము- పికసిందుట

సమయము- ఇచ్చు

సమస్తము- అంశము

సమాధి- శ్రమము

సమానధృతి- సమముగా సమభవించుట

సమితి- సమూహము

సమోద్రలీల- సంతోషవిలాసము

సరసు- లక్ష్మము

సరగు- వేగముగా

నరళత- తిన్నదనము

నరస- చెంత

నరసము- వేషక

నర్వభక్షకత్వము- అన్నియుండిను స్వభావము

నర్వసాధారణానుభవంచె- జనులందఱనుభవించిన యంశమే

సలాక- కాటుక పెట్టుకొనుపుల్ల

సలిపిన- చేసిన

సల్పు- చేయు

సవతి- తోడి పెండ్లాము

సవతులేని- సాటిలేని

సవిత్వండు- సూర్యుండు

సహచరు- మిత్రుని

సహజము- స్వభావము

సహేతుకముగ- కారణముచెప్పి

సహోదరు- తోడఁబుట్టినవాని

సా

సాకిరి- సాక్షి

సాకు- నెపము

సాజంబు- సహజంబు

సాటిదినుసుగఁగి- ఉమాద్రవ్యసముచ్చయము

సాదుల- మంచివారల

సాధనము- ఉపాయము- సహాయసంపత్తి

సాధుల- మంచివారల

సాపాటు- భోజనము

సామధ్యము- శక్తి

సారేసు- పలుమాటలు

సాధనము- సహవాసము